27x2 1021 LÁZÁR PÁL

25 év a magyar képzőművészetben

Új rejtvénysorozat indul október elsején

Holnap új rejtvénysorozat indul lapunk hasábjain. Október, képzőművészeti hónap. Ebből az alkalomból indít a korábbi évekhez hasonlóan rejtvénysorozatot a Babits Mihály megyei művelődési központ, és a Tolna megyei Népújság.

A rejtvénysorozat lebonyolítása az 1968. és 1969. évi képzőművészeti rejtvényekhez hasonlóan történik. Októberben minden megjelenési napon két kérdést, vagy két kérdéscsoportot találhat az érdeklődő olvasó, legtöbb esetben egy fényképillusztrációval, lapunk utolsó oldalán, az alábbi cím alatt: „27x2; 25 év a magyar képzőművészetben." Az illusztráció és a néhány soros kísérőszöveg a megfejtéshez kíván segítséget nyújtani. A kérdésekre adott válaszokat egyszerre kell beküldeni a Babits Mihály megyei művelődési központba Szekszárdra november 3-ig. A borítékra rá kell írni: „Képzőművészeti rejtvénypályázat".

Az eredményhirdetésre november 7-i lapunkban kerül sor. A beérkezett megfejtések elbírálása pontozással történik. Minden egyes napon közöljük a helyes válasz esetén elérhető pontszámot, a napi rejtvény szövegében.

A rejtvény — amint azt a címe is mutatja — a felszabadulás óta eltelt 25 év legjelesebb magyar képzőművészeti alkotásaival foglalkozik. Festészeti, építészeti, iparművészeti kérdések egyaránt megtalálhatók lesznek a 27 napon át tartó rejtvénysorozatban.

A kérdések nem nehezek. De ha nem is nehezek, megfejtésükhöz a képzőművészeti életben való tájékozottság szükséges. A megfejtéshez mindenki segítséget találhat a lexikonok, képzőművészeti könyvek és művészeti folyóiratok hasábjain.

A rejtvény komolyságához méltóak a nyeremények is. Az első díj Molnár M. György festőművész egy műve lesz, amelyet a hivatásos zsűri 1500 forintra értékelt. A képet a festőművész ajánlotta fel. A második díjat a Babits Mihály megyei művelődési központ adja. Ez egy 1000 forint értékű ajándék lesz. A harmadik díjat — 600 forint értékű ajándékot — a Tolna megyei Tanács művelődésügyi osztálya tűzte ki. A három díjon kívül ez ideig a következő különdíjakat jelentették be: Lázár Pál festőművész egy alkotását ajánlotta fel, a Hazafias Népfront megyei bizottsága egy 500 forintos könyvutalványt ad majd át, a Béri Balogh Ádám Múzeum pedig a Babits-emlékplakettet és kiadványainak egy sorozatát adja. A további különdíjakat a rejtvénysorozattal párhuzamosan közöljük.

A „25 év a magyar képzőművészetben" című rejtvénysorozat tehát holnap indul lapunk hasábjain. Minden érdeklődőnek helyes megfejtést kívánunk.

MÁV

Vadgazdaságnak Tolna és Jogadták.
Bács-Kiskun megyére kiterje- A Hőgyészi Erdészetben az
dő erdőiben negy
szarvasbika került
kavégre, s köztük
aranyérmes. A je
nagyobb: kb. 11
gramm súlyú agar
moki erdőben zsál

Tetőpontjához
gímszarvasok nászа
gye dombvidéki e
Hőgyészi Erdészet

1970 SEP 30

NÉPÜJSÁG
Szekszárd

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Szekszárdi
Szekszárd, Mike

felajánl
az alább

Afrik
Ipari kötél (5 mm és 7 mm) 280 kg.
Síküveg 1300 m³ (2 mm vastag)
Tükör vágott 99 db (360 mmx433 mm) 2 mm vastag
Tolóüveg 404 db (276x445 mm) 3 mm vastag
Gumikerék (faipari előtolóhoz) 20 db.
Hengerfejtömítés ZIL 164-es tehergépkocsihoz 1 db.
Fék ferodol ZIL 164-es tehergépkocsihoz 37 db.
Gyűrű ZIL 164-es tehergépkocsihoz 1 gt.
Bútorlap (mopán) 19 mm-es 5 m³
Faforgácslap 16 mm-es 20 m³
Faforgácslap 18 mm-es 20 m³
Enyvezett lemez okumé 986 m³
Tripó bútorlap 19 mm-es 10 m³
Alumínium lemez 152 kg (4 tábla 4 mm-es, 6 tábla 2 mm-es)
Laposvas (50x3-as) 700 kg
Lemez radiátor (használt) 1000 kg
Ékszíj (különböző méret) 150 db

A fenti anyagok megtekinthetők vállalatunk Keselyűsi úti telepén.
Az időközbeni értékesítés jogát fenntartjuk.
Előadó: ISGUM

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS

Lázár Pál

1967 FEB 10.
1021

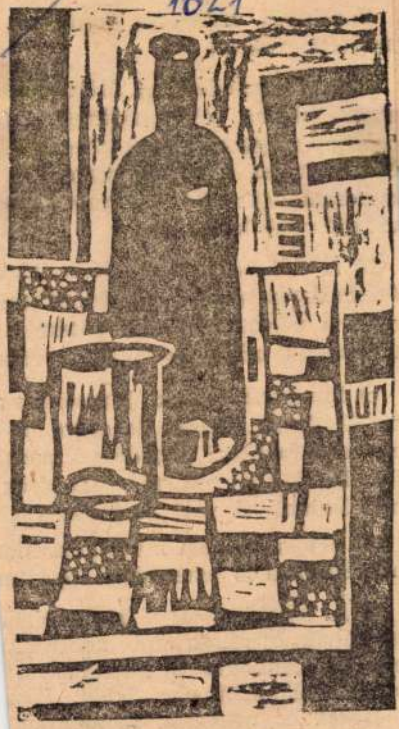

Lázár Pál (Pilisszántó) linómetszete

helyzetet, az
munkamódszereket; ugyanott tová
utasításokat is ad.

b) A *Művelődésügyi Minisztériu*
értekezletén ugyancsak foglalkozik
méri a végzett munkát, elbírálja
útmutatást ad a továbbiakra vona

c) Mindezek mellett javasoljuk a
osztályoknak, tegyék lehetővé *az e*
azonos témákkal foglalkozó pedag
ját illetőleg a szomszédos megyék
nek kutatóival való megbeszélést.

Az értekezleteken kívül közvetler
beszélésekre is lehetőséget nyújtu

a) A Művelődésügyi Minisztériu
tályainak szemináriumi kérdésekl
előadói (Szakoktatási Főosztályon:
oktatási Főosztályon: *Sebők Lász*
második és negyedik szombatján
tatást nyújt az őket felkereső ne

Lázár Pál

A magyar Képzőművészek Szövetsége
Zala megyei titkára

Hallama Erzsébet: Négy megye
Képzőművészeinek tervei.

Somogy megyei Néplap 1969 IV. 1

Lázár Pál

Pedagógus Képzőművész Studió tagja. Első gyüjtemányes kiállitása 1967-ben a Fáklya klubban.

Az atmoszférikus festés és a konstrukti v képszerkesztési elvek egyaránt foglalkoztatják.

Rajztanitás 1967. III. 27.1.

Lázár Pál

festő, n. 1910. Ujpest. A képz. Főisk. 1935-ben végezte el. Sós J. és Glatz O. tanítványa volt. Grafizát Varga N. Lajostól tanult. Hosszú idéig fogl. fametnéssel. Szeknárdon él, ahol a gimn. tanít és megjelenő szerkesztő. Kiáll: 1937 Tamás Gal. Famelnek illusztr: 1938, Lucifer tragédiája, 1938, a Tamanról akartam írni.

Dunántúli képzőművéneki kiállítási, Nemzeti. Kat. összeáll. Sarkadiné Hárs Éva. Kaposvár 1965.

32.

Lázár Pál

festőművész kiállitása. ~~xxIxxx~~ Bp,Páklya Klub. - Ism: /fényi/, Pedagógusok Lapja, 1967.febr.7. - M.L. Rajztanitás, 1967.9.évf.3.sz. 27.l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 197o.l.sz. 68-1o7.l./

92. l.

Lázár Pál

46. Reggeli pázás a Dunán, 1964.
Lemp. 30 x 40 cm.
47. Ön a nő lőben, 1964, Lemp. 25 x 35 cm.
48. Téglagyár, 1964, " 30 x 40 –
49. Földvári Dunakanyar, 1964, Lemp.
30 x 37 cm.

Repr.: Téglagyár

Dunaútali képzőművészeti kiállításai.
Bernáid. Kat. összeáll. Sarkadiné Hárs Éva.
Kaposvár 1965.

LÁZÁR Pál festő

Életrajz ld.

Irodalom a művészettörténeti tanulmányok

1. 1997 148.

Lázár Pál

(15 db)
fametszetekkel díszi-
tette Dr Czillinger
Lovánd = Lucifer
tragédiája c. könyvét.

Uj Nemzedék
1938. okt. 22.

Esti Ujság
1938 jul. 31.

Lázár Pál

1930/31 – 1932/33

Ferképzomfoiskévk

107. C.

Lázár Pál

Gyökössy Endre, itj. Tavaszról akartam írni. Versek. Illustr. fenti. Bpest. 1936. 94-l. 8-r.

Leere Seite

Lázár Pál

Gyökössy Endre.

Gyönyörű Magyarország.

Elb. az ifjuságnak.

Cimfödél rajza fen-
titol.

Bpest (1935) 8 r.
142 l.

GYETEMI NYOMDA KÖN

KOSSUTH LAJOS-U. 18
(FORUM MOZI MELLETT)
TELEFON: 89-5-40

ALAPÍTVA:
1577

Műem

Orr.

GYAR KÖNYVBARÁTOK

Magyar Könyvbarátok közé való
pés minden kultúrembernek örö-
okoz: az áldozat kicsi, az ellen-
gáltatás felbecsülhetetlen értékű
rjen tájékoztatót!

Nyomtatrány!

Lázár Pál

Tanár: Baranski

392. Lázár Pál . . . . . Alma és köcsög
393. Lázár Pál . . . . . Őszi hangulat

Vrf

Képrőm-fotok. kiáll. 1937

Lázár Pál

III.

Szövegkép „Lucifer tragédiájához" - 1938.

Repr.

Varga Jánosnál.

14. tábla.

15. tábla.

IV.

Magyary és Hegyi

(Inkey-kép)

AKIKET MINDIG ÖSSZETÉVESZTENEK

Hegyi Péter és *Magyary* Tibor, a népszerű komikuspár állandóan azért panaszkodik, hogy a közönség mindig összetéveszti őket és Hegyit következetesen Magyarynak, Magyaryt pedig Hegyinek hiszik.

Hegyi Péter az életben jóvágású, barnahajú fiatalember, aki egy csöppet sem hasonlít társához — tiltakozik ez ellen:

— Csak rám kell nézni... természetesen én vagyok a csinosabb és a tehetségesebb is — mondja.

Magyary, a népszerű *Dugó* csak legyint:

— Ugyan kérem: Csak rám kell nézni!...

Szegény riporter mit tehet egyebet: hol egyik, hol másik úriembert vizsgálja és képtelen eldönteni, hogy melyik közülök az — Adonis?

Egyszerre mondják:

— Az úgy volt, kérem szépen... hogy... szóval befejeztük új filmünket, a *Második Kívánsághangversenyt*, melyben nagyon jó szerepünk van s egy filmgyártó rögtön kedvet kapott arra, hogy elkészíttesse velünk *az első magyar burleszkfilmet*. *Segesdy* László meg is írta a forgatókönyvet és ha a magyar filmgyártás ismét megindul, ez az elsők közt lesz.

— Színház?

Méltatlankodva rázzák a fejüket:

— Hát... azzal kapcsolatban nagy a bánatunk. Képzelje, öt év óta először játszunk *külön*. Hegyi a Madáchban, Magyary az Andrássyban. Minket választottak szét, akik *jobban szeretjük egymást, mint a sziámi ikrek.*

Egyszerre állnak fel:

— Most mennünk kell!

— Hová?

— Szolgálatba. Ugyanis jelenleg mindketten *katonai szolgálatot* teljesítünk. Ez a legelső és legfontosabb ma!

Búcsúzóul még elmondják, hogy a *magyar katonarádióban* is szerepelnek időnként. Megnyugodva távozunk, mert érezzük, hogy ez a két örökvidám fiatalember egészséges, magyar humorával sokat segíthet ezekben a napokban...

Sz. M.

AJÁNDÉKTÁRGY, BIJOU, BŐ
CSILLÁR, DISZMŰ, DIVATÁR
ÉTKÉSZLET, FÉRFIKALAP, F
GOMB, GYER EKRUHA, GY
NYA, HANG MEZ, HÁZTA
RAJZESZKÖ IZZÓ, JÁTÉK
KÉZIMUNK KEZTYŰ, KÉP
LÁMPA, L PAPIR, LEVEL
MOSÓÁR SÓPOR, NŐI D
KÉSZLET PAPIR PAP
SAPKA LYEM U, S
DALM VEK,
SZER, DIVA
ZIPP ÁNCÁ
AJÁ RGY BIJ
CSIL ÁR
ÉTK SZI AP, F
GOMB, RUHA, GY
NYA, H GLEMEZ, HÁZTA
RAJZESZ ŐZ, IZZÓ, JÁTÉK
KÉZIMUNKA, KEZTYŰ, KÉ
LÁMPA, LEVÉLPAPIR, LEVE
MOSÓÁRU, MOSÓPOR,
KÉSZLET, ÖV
SAPK S
DAL YE
SZE IDIVAT, U
ZIPPZÁR, ZOMÁ

A hán
anny!

Magy

BUDAPES

Magyar Nemzet 1944. 15.7.

A AKIK KIMARADTAK

ıehány aprócska névvel
tudomány jólértesültségét.
len parányi gyöngynek e
vel fiam, illik jóban len-
nédiát meg nem írtad.
t mégse ócsároljuk, ha-
neg, hány serény rétor-
agyarázónak ad kenyeret
y. Hány kétséges versso-
e már magam sem emlé-
e derék férfiak mentet-
izonyították, hogy én ír-
hitük legyen rajta, én
törődöm velük, de azért
éhány sorunkért hareba
, pulykavörösre fujják
teles daktilusért és el-
t egy jelző helyes ma-

ınok közül persze sokan
. Beszédes barátom, Ho-
detten panaszolja még
filológusok „vaknak" ne-
esz pedig már a jómodor-
ezve, ingerülten harsogja,
volt darabgyáros, mint
jú filológusok elhíresztel-

onban, hogy jól húzód-
bokorba s úgy vegyük
irkék nyüzsgő sokaságát.
gy néhányan észrevettek
majd az útirányt, ha
ı szeretném, ha egy raj
egődnék. Ebben az eset-
Kegy, amely megnyitná
kapuit. Mert ezek, fiam,
is kiadót és mecénást
egyszer besurranhatnának
hagyj fel a reménnyel
velük. Akár az idők vé-
atnád panaszaikat, amint
ábaikon eléd bicegve,
jánld be őket valaki
Belzebúbnál is. Semmi
ímukra: csak a nyilvá-
ott lélek, angyal, ördög,
dó? Mindegy nekik. Csak
Igazi közönség, száját
szaporán lelkesedő.
ott a szikla mellett azt
arcú öreget. Milyen cse-
ilyen égő a szeme. Italt
erű, kis kristályvizű pa-
te, de ügyet sem vet reá.
bróziát akar inni, az iste-
egrészegedni.
án hasal amott, s
firkál, de a toll
nyűtt papírlapon.
ől hallom, hogy
, a szürkék közé,
ezután írja meg.
ıdja még, hogy

— Mulatságos ott az a köpcös emberke is, aki idomtalan termetére újabb versformákat próbál és így kérkedik a többiek előtt.

— A legszelidebbek mégis azok, akik megelégszenek egymás dícséretével. Körbe ülnek, mint a vadak és kitartóan hallgatják a felolvasót, abban a reményben, hogy egyszer majd őket is meghallgatja a többi. A legtöbbje azonban indulatos, lázas és nyughatatlan. Az erősebb a gyöngét nyakon ragadja, elhurcolja, kipányvázza és arra kényszeríti, hogy végighallgassa legújabb költeményét.

— A szellem siralomvölgye ez, barátom. Ennél szomorúbb világgal még a pokolban sem találkozol majd. Még megindítóbb, hogy hányan kerülnek ide még ezután, kortársaid s az utánad következők sorából, akik nem is sejtik, milyen sors vár reájuk. Ifjú korukban egyszer verset írnak s ettől mindörökre megzavarodnak. Szívből szánom e sereget! — végezte halkan az Utitárs és tógájával befödte arcát, hogy a firenzei ne lássa a könnyeit, amelyek a bogáncskórókrá hullottak és megöntözték azokat.

Kis ideig csend volt a füves térségen. Mind a ketten hallgattak...

— Remélem, fiú, — folytatta nagysokára — ha majd a vágy és a kegyelem visszasegít a világra, hogy leírjad látomásaidat, e szerencsétlenek iránt kíméletes leszel tercináidban?

Dante azonban, aki most felemelkedett, mert úgy érezte, hogy az imádott Mesternek csak így illik válaszolnia, maga is haragra lobbant és tiltakozó mozdulatot tett:

— Egyetlen sort sem vesztegetek rájuk! Isteni végzés tiltja, hogy halhatatlanná tegyem egy légiónyi névtelen nevét, ó Vergilius!...

Lázár Pál: Lucifer tragédiája

Lázár J. Pál

Lázár J. Pál. Simsay Ildikó és Szily Géza festőművészek kiállitása /Szekszárd, Múzeum./ - Ism: M.É. Tolna Megyei Népújság, 1967.szept.5.

Az 1967.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1970.1.sz.68-107.l./

97. l.

Lázár Pál

Falurége repr. olaj

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása 1968 1969

Lázár Pál

Szerepel a győri művésztelep
Társlatán

Rácz Ernő: Kamara-kiállítással
búcsúztak

Kisalföld 1970 VII. 26

Lázár Pál

Falurége. olaj 55×40

Dél-dunántúli Képzőművészek
Kiállítása 1968 1969

MDK

Lázár Pál

rajztanár és rendkivüli tag a Rajztanárok Egyesületében.

Rajzoktatás. 1937. 6 l.

MDK

Lázár Pál rajztanár Képzőmű. kör vezetője

Közreműködik a szekszárdi képző-művész-kör vezetésében. (más adat nincs.)

Gy. J.: A szekszárdi képzőművész-kör jó munkája.

Nők Lapja, Bp. 1953. április 2. [12. l.]

MDK

Lázár Pál (rajztanár?)

Szerepel a Móra Ferenc Múzeum-
ban rendezett kiállításon. (Nem
világos, vajon végzett rajztanár,
vagy főiskolai hallgató.)

Pedagógiai főiskolák végzett raj-
tanárok retrospektív kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 10.l.

Lázár Pál MDK

szerepelt Tolna megyei képzőművészeti kiállításon a szekszárdi Béri Balogh Ádám múzeumban.

"Horgászó"

P.Gy. :Tizennyolc művész több mint 60 alkotása. Tolnamegyei Népujság, 1962. nov. 15.

Lázár Pál M.D.K.

Művei a kiállitásen

A pedagógus-művész konfliktusa

Gondolatok a IV. Orsz Pedgógus Képzőművészeti Kiállitásen

Köznevelés 1965. febr. 26.

MDK.

Lázár Pál

Rövid emlités

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966 ápr.15.lap -

MDK.

Lázár Pál

Kiállitási kritika

Dunántuli Napló 1966 ápr.14.lap 3.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Pál
KÖZNEVELÉS

1966 JAN 7.

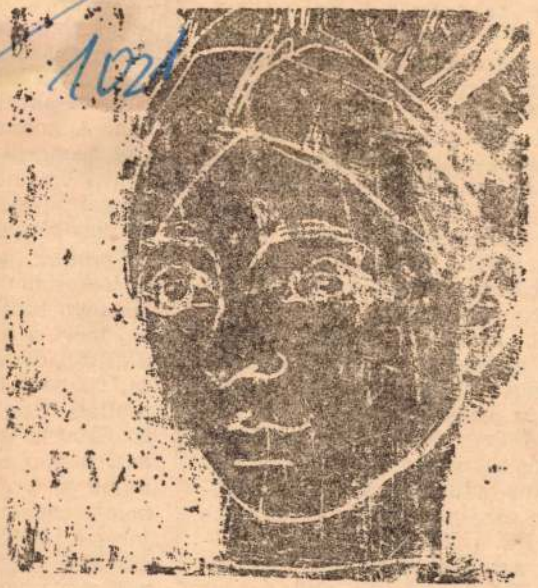

Lázár Pál rajza

megajánd
lődtünk,
az új „fa
gyei Edel
épült fel
modern
egyelőre
de 41 köz
bányavidékről, északi határmenti falvakból utaznak. Az új autóbusz a legsúlyosabb helyzetben levő fiúké és lányoké. Piciny, eldugott helységeken, Hangácson, Zilizen, Nyomáron, Finkén keresztül halad nap-nap után.

Két hangácsi diákkal, Veres Benjáminnal és Bujdosó Ferenccel beszélgetünk az igazgatói irodában, ők mesélik:

— Eddig, ha be akartunk érni a tanítás kezdetére, hajnali 4 óra tíz perckor indultunk, félnégykor keltünk, sohase aludtuk ki magunkat. Ha a későbbi járatra szálltunk, azzal félkilenc előtt nem értünk Edelénybe. Az első órákat feliben, egészében elmulasztottuk.

tő (ha épp nin
nyezet nevelő
alábbis kétsége

Soroljuk to
gyerekek nove
lán nem tudta
ba, mert a bus
utasokat feleng
ra, ők nem fé
tanítási napot
iskolabuszt is k
bati napon a
nulók aznap t
menetrendszerű
jórésze fűtetlen
zás és a hideg
zás miatt agyo
be a gyerekek a

Lázár Pál

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1966 JÚN 13

1021

LÁZÁR PÁL:
FIATAL LÁNY

PEDAGÓGUSOK LAPJA 5

hatnak rajta, s talán még tünődsz is magadban: nem volt-e túlságosan kevés vagy túlságosan egyszerű a feladat.

Még furcsább, ha valaki abban az iskolában tanít, ahol öt éve még diáksapkás gimnazista volt. S velem éppen ez történt az ELTE Apáczai Csere János gyakorló iskolájában. Régi tanáraim most is tegeznek, az ő szemükben gyerek maradtam. A többiek magáznak, nekik „kedves kolléga" va-

nogy
diák!"
érzem,
többiel
udvaro
fékelni
ásítozn
egyszer
tek u
mint
óráimo
ásítozó
a „nag
ket" i
ném, c
kellene
tartano
És óv
nom
majdne
fiúkat

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1968 SEP 71

Lázár Pál

1021

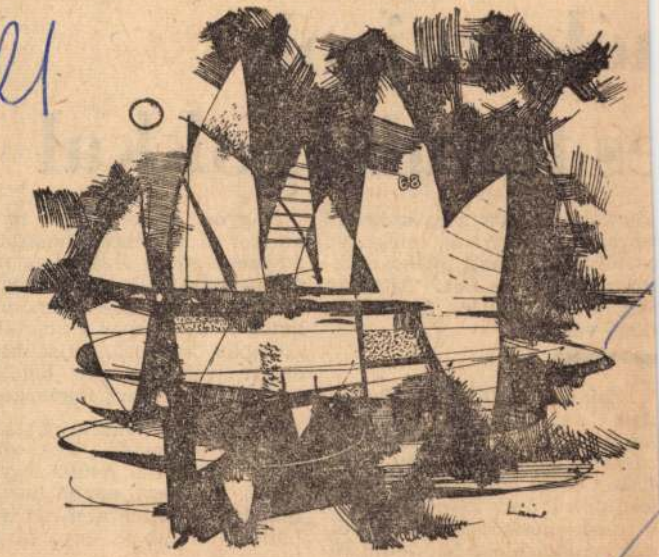

Lázár Pál: Vitorlások

néletrajzok
es tanulságokkal

sát kelti, de azt nem szégyelli bevallani, hogy az elégtelen osztályzatok miatt gyakran félholtra veri a fiát. Tanácsot kér, meghallgatja, de semmi nem változik.

„Zalából költöztünk Pestre. Apa azt mondta anyának, hagyjuk ott a házunkat, költözzünk Pestre, tud egy jó lakást. Csalás volt az egész. Most kaptunk (10 év után) egy szép, modern kétszobást Kelenföldön. Apám most is mindig részegen jár haza, többször megfenyegetett bennünket, hogy meggyilkol. A pénzét hónapo-

Nagyon gyakori eset az is, amikor a gyerekek hosszabb-rövidebb időre érzelmileg magukra maradnak, csalódnak az apában, az anyában, bizalmatlanok új osztálytársaikkal szemben, kudarcaik kisebbségi érzést váltanak ki belőlük. Inog a talaj, nincs fogódzkodó.

Ilyenfajta válság-időszakot éreztet az egyik jeles diáklány dolgozata. Szülei együtt élnek, de nem éppen harmonikusan. Ezúttal nem az apa, hanem inkább az anya látszik hibásnak.

„Nagymamám elég szabadszájúan világosított fel engem

1968 AUG 14

1021

Festők jártak A DUNÁNÁL

Bezárta kapuját a paksi képzőművésztelep. A Tolna megyei Tanács VB művelődésügyi osztálya már évek óta táborozáshoz hasonló lehetőséget nyújt minden nyáron a megye képzőművészeinek.

Lázár Pál festőművésztől, a szekszárdi gimnázium tanárától érdeklődtünk képzőművészeink idei „táborozásáról".

— Július 1-től 25-ig állt rendelkezésünkre a paksi nyári művésztelep, utána a fiatalok, a szakköri tagok továbbképzését tartották meg Molnár György faddi rajztanárnak, a képzőművészeti szakkörök megyei szakreferensének irányításával. Mi tizen-tizenketten voltunk. Gondoskodtak részünkre aktmodellről is, hogy figurális gyakorlásokra is legyen lehetőségünk.

— Nem vált megszokottá, esetleg unalmassá a paksi környezet, mivel már többször ugyanott volt a nyári művésztelep?

— Az ilyen művésztelepen az ember első látásra a helyi dolgokat veszi észre, s amikor e felületen adódó témákat kimeríti, akkor kezdi mélyebb kapcsolatba foglalni, felfedezni a táj benső struktúráját, és a közvetlen látvány megértése és átírása után születnek azok az alkotások, amelyek a természet megismerését magasabb rendű vonatkozásban teszik érthetővé. Ha jól emlékszem, már negyedik nyarunkat töltöttük Pakson, de a Duna menti szép táj, erdő és víz, valamint a jellegzetes szőlődombok még ma is kimeríthetetlen témát nyújtanak. Részemre például most az imsósi erdő, a Duna érdekes árterületével, öreg fűzfáival igen változatos színekben, ragyogásban gazdag témával szolgált.

— Igazán pompás színben, jó erőben vagy, használt a dunai „vakáció". Bizonyára nem hiányzott az alkotókedv sem?

— Nagyon jó volt a munkakedvem, sokat festettem: 30—40 képet... De megemlíthetnék másokat is: Kertes Kollmann Jenő bonyhádi grafikus 60—80 képet alkotott; a betegségéből felépült Staub Ferenc — fáradt testtel is, de — nagy alkotókedvvel dolgozott; Nagy István dombóvári órásmester, aki autodidakta művész, hivatott tudással alkotta hallatlanul finom

Július 25-től augusztus 8-ig — amint Szendi Ildikótól, a megyei KISZ-bizottság munkatársától megtudtuk — tizennégy ifjú amatőr képzőművész részére tartottak továbbképzést a paksi művésztelepen. Ezt már minden évben megrendezi a megyei KISZ-bizottság és a megyei tanács művelődésügyi osztálya azoknak a fiataloknak, akik részt vettek a megyei ifjúsági képzőművészeti pályázaton.

B. L.

TOLNA MEGYEI

Növényvédelmi előrejelzés

MOCSKOSPAJOR ELLENI VÉDEKEZÉS

Vizsgálati adataink szerint a vetési bagolylepkék második nemzedékének rajzása rendkívül erős volt így a mocskospajor tömeges megjelenésére és kártételére kell számítani.

A hernyók kelése és károsítása megkezdődött. A kártevő elsősorban az őszi zödségféléket (káposzta, gyökérzöldségek stb.), a másodvetéseket majd az őszi gabonavetéseket fenyegeti. Felhívjuk a termelők figyelmét, hogy rendszeresen ellenőrizzék az említett kultúrákat és fertőzés esetén hajtsák végre a vegyszeres védekezést.

Védekezésre felhasználható a Metation 0,1—0,2%-os, a Wofatox permetező és a Methilparathion 0,3—0,4%-os, a Ditrifon 0,2%-os töménységben. Kizárólag nagyüzemekben használható még a Thiodán 1 kg/kh mennyiségben és a Phosdrin 0,2%-os töménységben. A kh-ankénti permetlészükséglet minden esetben 400 liter.

A védekezést a fiatal lárvák ellen kell elvégezni, mikor azok a növény felületén tartózkodnak. Később a hernyók a növény belsejébe furakodva

... Apróhirde

Azonnali belépésre felveszünk éjjeliőrt. Fizetés a kollektív szerződés szerint. Jelentkezni lehet: a vállalat telephelyén, Szeszipari Vállalat Szekszárd, Bogyiszlói út. (185)

Hídépítő Vállalat szekszárdi kirendeltsége felvételre keres adminisztratív munkakörben jártas, gépelni jól tudó munkaerőt, valamint könnyebb fizikai munkára női segédmunkásokat. Fizetés megegyezés szerint. Jelentkezés Szekszárd, Bogyiszlói út 1. sz. alatti építésvezetőségen, irodavezetőnél. (186)

Szekszárdi Állami Gazdaság kajmádi kerülete felvételre keres 1 fő vízvezeték-szerelő szakmunkást. Bérezés időbér, megegyezés szerint. Jelentkezés: a kerületi irodán. Bérezés megegyezés szerint. (180)

Fehér garanciális 408-as Moszkvics eladó. Érdeklődni: Szekszárd, Pollack utca 22. (175)

Decsen, Ságvári u. 17. számú kertes ház eladó. (Állomás mellett). Özv. Szabóné. (166)

Hatvan kéve nád eladó. Pegler Ferenc, Szekszárd, Liesztesvölgy. (167)

Alsónyéki szőlőhegyen 800 négyszögöl jó termő szőlő, lakószobás présházzal eladó. Érdeklődni: Alsónyék, Templom u. 10. (146)

Fiatal, értelmiségi, gyermektelen házaspár különbejáratú, főzési lehetőséget biztosító, kiadó bútorozott szobát keres. Sürgős jelígére, a szekszárdi hir- (194)

közhetően el- öl telekkel. Benczur u. ni: délután. (192)

nl-es kád, 1 kű kézikocsi regtekinthető 32., 2 óra (190)

Fekete- Wartburg, szerelve, havonta 150 Ft. Szekszárd, Wosinszky utca 30. (188)

A Szekszárdi Városi Tanács VB közli, hogy egy db egyenlő oldalú, háromszögű bélyegzője elveszett, 1968. augusztus 2-től mindennemű használata érvénytelen. A bélyegző tartalma: Városi Tanács VB Anyagtelep vezetője, Szekszárd, Tarcsay Vilmos u. 20. (187)

Kártevőcsapdák minden nagyságban Kulcsár kisiparosnál, Budapest, Rákóczi út 6. (182)

Elcserélném belvárosi szoba-konyhás lakásomat szekszárdi 2 szobás lakásra, vagy utcai, vagy kertes lakásra. Géder, Pécs, Irányi D. tér. 7. (184)

esti Kőolajipari azonnal felvesz

s, lakatos, hegesztő, motor- őműves szakmunkásokat, mé- körök üzembe helyezéséhez segédmunkásokat.

YEN 44 ÓRÁS MUNKAHÉT SZOMBAT SZABAD.

elési munkahelyekre (Oroshá- alombatta, Szőny)

akörbe

fűtés-szerelő, hegesztő, vil- unkásokat és férfi segédmun-

44 ÓRÁS MUNKAHÉT VAN ABAD.

van. Bér: megegyezés szerint. ügyi osztályán: Budapest, (181)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Tolna megyei Népújság

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Pál

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1000 AUG 22

1021

LÁZÁR PÁL:
EGYEDÜL

igy): Veszprémi részlet

...rdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

KÖZNEVELÉS
Lázár Pál
1966 — 16.

1021

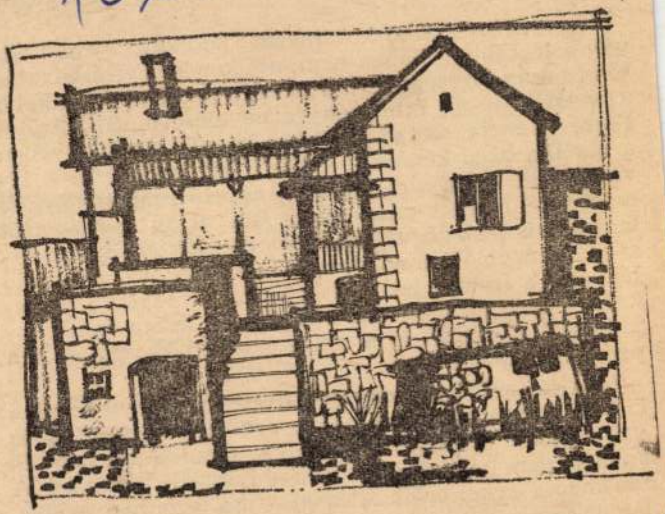

Lázár Pál (Budapest) rajza

zása — s főkén
kedvezőbbé tehe
zetét, s megnöve
hatását.

A pedagógus et
vált a legutóbbi i
tömegek mesterség
az egész ifjúság i
Ferré, francia sze[illegible] 1949-ben megjelent könyvében a témába vágó kérdések széles körét tekinti át. A hivatástudat fontosságának és a nevelő rendeltetésének ecsetelése mellett részletesen szól olyan kérdésekről is, mint a pedagógus általános és szakmai kulturáltsága, a nevelők tanácskozásainak légköre, a nevelő helyzete a francia laikus iskolában, feladatai a gyerekekkel és a szülőkkel szemben, „az állam iránti lojalitása", a nevelő és a szakszervezeti mozgalom s a pedagógus magánélete.

Nyilvánvaló, hogy egy-egy ilyen kézikönyv minden ízében a polgári társadalom erkölcsi normáihoz és valóságához tapad, ennélfogva gondolatmenete és anyaga nem plántálható át a mi gyakorlatunkba. A felismerés és az erőfeszítés gesztusa azonban módfelett jellemző és tanulságos is egyúttal. De legfontosabb tanulságként csak azt szűrhetjük le belőle, hogy érde-

1967 SZEP 5.

1021

Tiszta szándékkal, hittel, és igazsággal

Lázár J. Pál, Simsay Ildikó és Szily Géza kiállítása

Vasárnap délelőtt a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum ismét ünnepélyes pillanatok színhelye volt. Megnyílt Lázár J. Pál, Simsay Ildikó és Szily Géza festőművészek kiállítása. A termet szinte zsúfolásig megtöltő érdeklődő közönség előtt Csányi László mondott megnyitó beszédet.

— Három művész alkotásait láthatjuk ezen a tárlaton — mondotta Csányi László. — Már az első pillantásra feltűnik, hogy nem a véletlen sodorta műveiket a közös kiállítás egymást kölcsönösen vállalni kényszerülő keretei közé, s ha a legkézenfekvőbb gyűjtőfogalmat keressük művészetük jellemzésére, azt kell mondonunk: mindhárman a szenvedő és reménykedő XX. század művészei, akik korunk szépségét és igazságát keresik. Néha, egy-egy téma variálásával, mint aki a végső bizonyosságra törekszik, máskor néhány színfoltta, vagy vonallal, amelyeknek könnyedsége, eleganciája nem egyszer meg is téveszthet a gyanútlan szemlélőt.

— A művész mindig korát fejezi ki, annak legmélyebb valóját láttatja meg, hogy tükrében magunkra ismerjünk, s a XX. század művészete végképp nem használhatja letűnt korok formanyelvét — hangzottak a megnyitó mondatai. — Itt már nem segít a naturalizmus végső érve, a külső hasonlóság, a közvetlen ráismerés lehetősége, amit a fényképezőgép egyébként is mindig tökéletesebben valósít meg. Ez a művészet a lényegre törekszik, ezt foglalja vonalai közé, s színei egy teljesebb, igazabb valóságot szolgálnak. Az ábrázolás hűsége a művészi szándékkal párosul, mely nemcsak elmond és megmutat, hanem láttat és teremt. De a művészt végtére csak ez a végső tökéletesség szándéka igazolhatja, az a szinte embertelen, s mégis nagyon természetes, lényünkből fakadó törekvés, hogy újjáteremtsük a láthatót és az érzékelhetőt. Mert csak a legmagasabbrendű méltó az emberhez, melyben egyszerre jelenik meg a szépség és igazság.

— Mindezt három festő barátom kiállítása mondatta el velem — fejezte be szavait Csányi László —, s azt hiszem, képeik az önök számára is egyszerre jelentenek örömet és vigasztalást, mert tiszta szándékuk, hitük, igazságuk mindnyájunkhoz szól.

A megnyitó szavai után az érdeklődők szép számú tábora megtekintette a kiállítást, elbeszélgetett a művészekkel. A szekszárdi múzeumban rendezett kiállítások közül talán még egyetlen egynek a megnyitója sem vonzott ennyi látogatót.

A három művész munkássága Tolna megyéhez kapcsolódik. Lázár Pál életművével áll a közönség elé. Látásmódja modern, kifejezésmódja sokrétű, témaválasztása széles skálájú.

Simsay Ildikó és Szily Géza első ízben mutatkozik be a megyében. Kiállított képeik egységesebb stílusban készültek, mint Lázár Pál alkotásai. Fiatal művészek, biztos technikai felkészültséggel, önmaguk előtt tisztázott, s képeiken megfogalmazott, határozott hivatástudattal. Simsay Ildikó sötét tónusú olajfestményei, Szily Géza merész vonalú, préselt-szénrajzai és finom ívű tusrajzai vonzzák a látogatókat.

Három Tolna megyei művész kiállítása nyílt meg a szekszárdi múzeumban. Elképzeléseik — melyben a XX. század emberéhez kívánnak szólni, a XX. századi művészet eszközeivel —, közösek. Kifejezésmódjuk — ahogy a kiállított képekből kitűnik —, különböző. Alkotásaik művészi értéke, tartalmas és elhivatott művészi pályát ígér.

M. É.

TOLNA MEGYEI NÉPÚJSÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MEGKÉRDEZTÜK

Egy nyáj, két ár?

A gerjeni Rákóczi Termelőszövetkezet juhásza együtt legelteti és gondozza a közös tulajdonban lévő birkákat a háztájiakkal. Egy időben történt a gyapjúnyírás is. Azonos feltételek és azonos körülmények között végezték a gyapjú tárolását, egészen az átadásig. A termelőszövetkezet mégis kevesebbet kapott a gyapjújáért, mint a háztáji birkatartók. Kilónként mintegy 20 forint a különbség.

— Nekünk ez a különbség nem tűnt volna fel, ha nem szerzünk tudomást arról, hogy a háztáji birkák gyapjáért a vállalat többet fizetett. Egyebek között a főagronómustól is jó minősítéssel vették át. Ez meglepő. Mi nem állítjuk, hogy jogtalanul kifogásolták a minőséget, a bogáncs miatt, de nem értjük, hogy miért nem tették meg ugyanezt a háztáji birkák esetében. Hogyan lehetséges, hogy egy nyáj két ár? — tette fel a kérdést Genye Illés, a gerjeni Rákóczi Tsz elnöke. A kétféle, és számukra előnytelennek látszó minősítés miatt több mint húszezer forinttal rövidült meg a közös gazdaság.

A Gyapjúforgalmi Vállalat Tolna megyei kirendeltségvezetőjétől, Szabó Jánostól kérdeztük meg, hogy miként fordulhatott elő ilyen nagy eltérés a minősítés során, a termelőszövetkezet kárára?

Szabó János a következőket mondta:

— Őszintén be kell vallanom, hogy nem húszezer forinttal, hanem legalább huszonötezer forinttal rövidült meg a gerjeni Rákóczi Tsz. Roppant érdekes dolog. Ugyis fogalmazhatnánk, hogy a tsz most tanulópénzt fizetett. A bogáncs rontotta le a gyapjú minőségét. Mi soha nem mulasztjuk el felvilágosítani a tsz-eket és a háztáji termelőket arról, hogy az idei árak a gyapjú tisztasága szerint, fokozottabban differenciáltak. Fogalmam sincs róla, miként történhetett, de az egyéniektől átvett gyapjú nem volt bogáncsos. Én mindenesetre már az átvételkor mondtam a termelőszövetkezet megbízottjának, hogy a további barátság megtartása érdekében küldjünk mintát az Országos Gyapjúminősítő Bizottságnak és döntsék el ott, hogy kinek van igaza. A termelőszövetkezet megbízottja azt válaszolta, hogy ennek nem sok értelmét látja. Ennek ellenére mi elküldtük a mintát. Éppen ezért, a termelőszövetkezet nyugodtan fordulhat az Országos Gyapjúminősítő Bizottsághoz (Budapest, IX., Gyömrői út 2—4), és ha mi rosszul végeztük a minősítést, akkor a különbözetet megkapja. Egyébként ez minden esetben így van. Ha mi, az üzemre nézve előnytelenül minősítünk, a kötelező mintaküldés alapján az előbb említett bizottság ezt a körülményt megállapítja, és a különbözet kifizetésére kötelez bennünket — mondotta Szabó János, a Gyapjúforgalmi Vállalat kirendeltség-vezetője.

— ir —

AZ ELSŐ CERUZÁK

Lázár Pál

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1987 JUL 27.

— **Lázár Pál, Simsay Ildikó és Szily Géza** közös kiállításon mutatkozik be a szekszárdi közönség előtt. A három művész kiállítását a Béri Balogh Ádám Múzeumban rendezik meg.

débb, a keri- se?

1968 JAN 12

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Pál

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

— A februárban Gyönkön és Bölcskén megrendezésre kerülő Hegedűs Gyula megyei színjátszó napok kifejező, szép kivitelű plakátja rövidesen a közönség elé kerül. Az ízléses tervezés Lázár Pál festőművész munkáját dicséri.

— Dombóváron korszerűsítik az idén a közvilágítást. A

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Pál

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1967 NOV 14

Bátaszéki műszaki napok 1967.

November 19-én délelőtt tíz órai kezdettel kerül sor az első ízben Bátaszéken megrendezendő megyei műszaki napok megnyitására, a Petőfi Sándor művelődési otthonban. Megnyitó beszédet Lovas Henrik, a megyei tanács vb. művelődésügyi osztályának vezetője mond. Az ünnepélyes megnyitó után kerül sor a Tolna megyei ezermesterszakkörök munkájából nyílt kiállítás megtekintésére, a legjobb szakköri és egyéni munkák díjazására. Dél után két órai kezdettel Szűcs József, az Ezermester folyóirat főszerkesztője „Az ezermesterszakköri mozgalom fejlesztésének időszerű kérdései" címmel tart vitaindító előadást, elsősorban szakkörvezetők részére. A vitavezető Czeglédi Györgyné, a Népművelési Intézet felnőtt nevelési osztályának munkatársa lesz.

Hétfőn délután 3 és este 7 órai kezdettel „A szovjet tudomány és technika 50 éve" címmel kisfilmekből összeállítást tekinthetnek meg az érdeklődők.

Kedden délután 3 és 6 óra között műszaki könyvkiállítást és vásárt rendez a bátaszéki fmsz és a községi könyvtár.

Szerdán délután 3 órai kezdettel tart vitaindító előadást a művelődési házban Jávor István a Tolna megyei Népművelési Tanácsadó műszaki szakreferense „A speciális szakköri tevékenység lehetőségei megyénkben" címmel.

Csütörtökön este 7 órakor a modern lakás és a modern otthon problematikájáról beszélget az érdeklődőkkel Lázár Pál festőművész, gimnáziumi tanár és Váczi Imre, a Tolna megyei Tervezőiroda főmérnöke.

Pénteken este 7 órakor az új gazdasági mechanizmus néhány kérdéséről lesz szó. Előadó: Hanol József, az MSZMP Szekszárdi Járási Bizottságának osztályvezetője.

A szombaton délután 3 és este 7 órai kezdettel „Technika az ember szolgálatában" címmel filmösszeállítással fejeződik be a bátaszéki műszaki napok programja.

2. Pécsi BTC	29	17	6	6	63:38	38
3. Sz. Dózsa	29	16	6	7	63:38	38
4. Baja	29	17	—	12	60:42	34
5. Dunaújváros	29	13	5	11	55:38	31
6. Pécsi EAC	29	9	11	9	49:43	29
7. Mohács	29	11	7	11	39:36	29
8. Pécsi Volán	29	10	9	10	32:34	29
9. Bonyhád	29	10	8	11	53:49	28
10. Lábod	29	12	4	13	47:44	28
11. Kaposvár	29	11	6	12	41:41	28
12. Fadd	29	11	4	14	40:54	26
13. Pécsi Helyiipar	29	11	4	14	29:49	26
14. Pécsi Steinmetz	29	9	7	13	42:46	25
15. Pécsi Kinizsi	29	5	7	17	33:68	17
16. Sz. Vasas	29	3	5	21	28:85	11

Az utolsó forduló párosítása: Pécsi Steinmetz—Pécsi Kinizsi, Szekszárdi Vasas—Kaposvár, Dunaújváros—Pécsi EAC, Bonyhád—Fadd, Siófok—Pécsi Volán, Baja—Lábod, Pécsi Helyiipar—Mohács, Pécsi BTC—Szekszárdi Dózsa.

Totóeredmények

1. FTC—Ujpesti Dózsa	3:3	x
2. Honvéd—Vasas	2:1	1
3. Szombathely—Csepel	1:0	1
4. Dunaújváros—Tatabánya	2:0	1
5. Komló—Győr	3:2	1
6. Eger—SBTC	2:2	x
7. Szeged—Pécs	2:1	1
8. MTK—DVTK	2:0	1
9. Pécsi Bányász—BVSC	1:2	2
10. Bp. Spart.—Székesfehérvár	2:1	1
11. Várpalota—Bp. Előre	2:0	1
12. Cagliari—Juventus	2:0	1
13. Brescia—Inter. +1	2:0	1
14. Rudabánya—III. ker.	0:2	2

[illegible] Klein, Cseke és Ujvári.

A bajnokság állása a tartalékcsapatok eredményei nélkül:

1. Dombóv. Spart.	24	17	5	2	64:19	39
2. Paks	25	16	5	4	58:30	37
3. Tengelic	25	16	2	7	78:45	34
4. Fornád	25	12	6	7	49:38	30
5. Bátaszék	25	11	6	8	53:48	28
6. Simontornya	25	11	5	9	51:43	27
7. Tolna	25	11	3	11	51:39	25
8. Nagymányok	25	8	6	11	53:55	22
9. Sz. Alpári	24	8	4	12	50:63	20
10. Tamási	25	7	5	13	40:44	19
11. Kisdorog	25	7	5	13	35:61	19
12. Hőgyész	25	6	4	15	36:64	16
13. Gyönk	25	6	4	15	44:80	16
14. Bogyiszló	25	6	4	15	31:64	16

Az utolsó forduló párosítása: Dombóvári VSE II—Máza-Szászvár II, Simontornya—Nagymányok, Tamási—Bogyiszló, Kisdorog—Tengelic, Gyönk—Hőgyész, Szekszárdi Alpári—Paks, Tolna—Dombóvári Spartacus, Fornád—Bátaszék.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-301

1957 JAN 17.

MAGYAR NEMZET

Lázár Pál

1021

Lázár Pál festőművész kiállítását január 20-án nyitja meg a Csengery utcai Fáklya Klubban Fischer Ernő főiskolai tanár. Erdős László festőművész gyűjteményes kiállítását január 21-én nyitják meg Nagykanizsán.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár J. Pál

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG
1967 SZEP 31

Lázár J. Pál, Simsay Ildikó és Szily Géza kiállítása a múzeumban

1024

A Tolna megyei Tanács művelődésügyi osztályának rendezésében kiállítás nyílik ma délelőtt 11 órakor a szekszárdi Béri Balogh Ádám Múzeum nagytermében. A kiállító festőművészek: Lázár J. Pál, Simsay Ildikó és Szily Géza. Megnyitó beszédet mond Csányi László.

A kiállításon az érdeklődő közönség találkozhat a már korábbi tárlatokról ismert Lázár J. Pál festőművész legjelentősebb alkotásaival, megállapodott művészi hitvallásról számot adó festményeivel. Mellette Simsay Ildikó és Szily Géza személyében két fiatal festőművész mutatkozik be első ízben a megyei közönségnek.

Komlói Helyiipari Vállalat bútor sorozatgyártásra azon-

A Szekszárdi Szabó Ktsz varrni tudó nőket és férfiakat felvesz tolnai munkahelyre, kétműszakos beosztásba. Ugyancsak felvesz bedolgozókat, fürdőruhagyártáshoz. Jelentkezés Szekszárd, Arany János u. 23. alatt. (39)

Fűtőt felveszünk. Jelentkezés „Állami szerv" jeligére a szekszárdi hirdetőbe. (38)

Téglaipari Vállalat műszakátszervezés miatt az alább felsorolt üzemekbe és munkahelyekre férfi és női dolgozókat vesz fel. Napi egyszeri meleg étkezést és szükség esetén szállást biztosítunk. Bérezés teljesítménybérben. Jelentkezés

lekkel eladó. Érdeklődni a helyszínen, vasárnap 15—16 óráig. Orbán Józsefné. (43)

Ócsény, Hunyadi u. 1. sz alatti, szoba-konyhás ház eladó. (44)

Eladó 2382 n-öl szép szőlő, kétszobás verandás présházzal, gazdasági felszereléssel, istálló, fészer, víz, villany van. Ugyanott egy kétszárnyas garázsajtó. Ócsényi Előhegy 99. Sághy. (58)

Kettőszoba-komfortos

Elcserélném székesfehérvári szoba-konyhás lakásomat, Szekszárdon hasonlóért. Szekszárd, MHS Boda. (57)

1 db traktorra szerelt K—25-ös Zetor-motorral meghajtott 700 mm-es magánjáró szalagfűrész, 1 db 2000 mm-es vaseszterga pad, 1 125-ös Csepel motorkerékpár alku szerint eladó. Kajdi István, tűzifa-fűrészelő, Kölesd. 3)

Zastawa típusú sze-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1967 FEB 7.

1021

Lázár Pál kiállítása a Fáklya Klubban

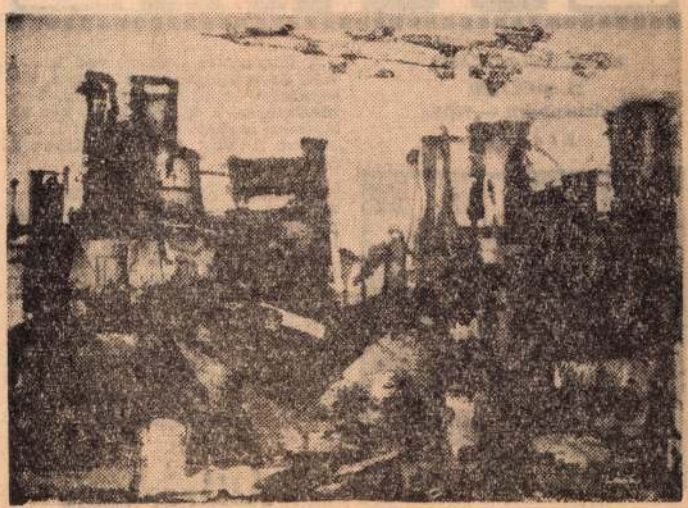

Bombázott városrész Hanoiban

Alig zárult be Sárkány Lóránd tárlata, melyről január 7-i számunkban szóltunk, máris újabb kiállítás nyílt meg a Fáklya Klubban. Ezúttal a budapesti pedagógusok képzőművészeti stúdiójának fiatal tagja, *Lázár Pál* mutatkozott be első önálló, gyűjteményes tárlatával.

A kiállító művész rajzpedagógus. A szegedi Pedagógiai Főiskola elvégzése után két évig Pilisszántón tanított, jelenleg meg a VII. kerület Hernád utca 46. számú iskolában. Már főiskolás korában szorgalmas résztvevője volt a vörösberényi pedagógus művésztelepnek, s már itt feltűnt képeivel. A budapesti pedagógusok tavaly Oroszlányban rendezett tárlatán is figyelmet keltettek festményei.

S amit eddig fejlődésében, egy-két kép tükrében láthattunk, most az egész tárlat — huszonnyolc gondosan megválogatott festmény — bizonyítja: Lázár Pál ígéretes, tehetséges festő. Mind tematikában, mind kifejezésmódban változatosságra törekszik. A képek témái közt csendélet éppúgy megtalálható, mint tájkép, közéleti élmény és lírai vallomás, távoli világok látványa és hazai fények villódzása. A mindig személyes átéléssel meragadott mondanivalót úgy igyekszik korszerű formanyelven kifejezni, hogy abban összhangosan találkozzék a természetelvű ábrázolás az elvontabb, intellektuálisabb kifejezésmóddal. Vannak képei, amelyekre a konstruktív formák kedvelése jellemző, mások — és éppen az újabbak — oldottabb szerkezetükkel és foltjaikkal jelzik alkotójuk állandó útkereső szenvedélyét. Ugyanez a változás jellemző színkezelésére is: a mind erősebbé váló színek kedvelője.

Lázár Pál kiállítását számosan fölkeresték. A megnyitóra még Pilisszántóról is eljött a régi osztálya. De bizonyára még nagyobb lett volna tárlatának a látogatottsága — ezt a remélhetően sorrakerülő további tárlatok érdekében jegyezzük meg —, ha nem csupán délután négyig lett volna nyitva naponként a kiállítás legalábbis a plakát szerint.

(fényi

Mini

SAKK

59. SZ. FELADVÁNY

D. MÜLLER

(Reichenbach — NDK)

Eredeti

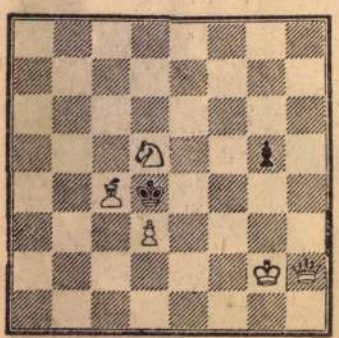

Matt 2 lépésben

Mai feladványunk szerzője, Dieter Müller már előző nemzetközi versenyünk keretében is bemutatkozott. Akkor csak feladványát küldte el egy levelezőlapon. Most azonban néhány szóban közelebbi adatokat is tudomásunkra hozott. Közlése szerint matematikai kutatásokat végez, és emellett mérnöktanári tanulmányokat folytat.

Most közölt feladványát bizonyára sok olvasónk megfejti majd, hiszen a hétbábos (minitűrnek nevezett) feladványok kedvencei a szórakozásból fejtő sakkbarátoknak.

A december 15-i számunkban közölt 56. sz. (Haring) feladványban világos király közeledő 1. Ke7 lépése a megoldás, amely után 2. Ve6: matt fenyeget. Sötétnek viszont két ellensakkra nyílik lehetősége a világos király új helyzete következtében: 1. . . ., Bd5† és 1. . . ., f5† lépésekkel. E lépések nyomán sötét helyzárással károsodik, és ez lehetővé teszi világos huszár—bástya ütegének megnyitását 2. Hd6 és 2. Hf6 mattokkal.

A fenyegetés ellen védelmet nyújt a sötét számára önvonalat nyitó 1. . . ., H7 tsz. lépés, amely azonban egyúttal világosnak is vonalat nyit, és így lehetővé válik a 2. H4g3 matt (de 2. Hd6 nem!).

A fenyegetés helyére véd 1. . . ., Hf4. Ez is világos vonalat nyit, következhet tehát 2. H4c3 matt. Természetesen a sötét király két elléptére is matt következik: 1. . . ., Kd5-re 2. Ve6: és 1. . ., Kf5-re 2. Hd6.

Rovatunk zártáig 33 feladvány érkezett most folyó nemzetközi vetélkedésünkre, mennyiségileg tehát máris túlszárnyaltuk első versenyünket. Még lehetséges, hogy egy-két elmaradt feladvány ezután érkezik be, ami — versenyeink széles nemzetközi »látogatottságát« tekintve — nem lenne sem meglepő, sem szabálytalan. A verseny ugyanis a közlések befejeztével zárul le teljesen, ami az eddigi jelek szerint 1968-ra várható.

Álláscserék

Dunántúlon, Pesttől 70 km-re, üdülőhelyen levő 2 szoba komfortos tanácsi lakásomat hasonlóra (esetleg kisebbre) cserélném, alsótagozati állással együtt, közelebb Pesthez. »Kisiskola« jeligére.

Orosz-szakos balaton vidékről állást cserélne. »Lakás van PED.« jeligére a Népszava kiadóba.

Nagykanizsai alsótagozatos nevelő állást és lakást cserélne Budapest vagy közvetlen környékére. »Sürgős PED.« jeligére a Népszava kiadóba.

Hirdetések

HARMÓNIUM

javítása, romos felújítása — garanciával zongorahangolás, javítás — vidékre leutazom. Hibás harmóniumot veszek. Szakiskolai végzettséggel.

POKORNYI KÁROLY
Újpest, Rózsa u. 53.

Diáksapkát készítünk, javítunk! Sapkajelvénnyel, osztályjelző zsinórral, emblémával szolgálhatunk. Perczel Kalap- és Sapkaipar, Győr.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Pál

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

1965 JUL - 8.

Megnyílt a paksi művésztelep

Pakson megnyílt a Tolna megyei képzőművészek egy hónapig tartó nyári művésztelepe. A megyei tanács művelődési osztályának támogatásával az idén hatodszor nyitották meg a festőművészek alkotótelepét. Legelőször Faddon, háromszor Dunaföldváron tartották, tavaly és az idén pedig Pakson.

Lázár Pál festőművész, a Magyar Képzőművészek Országos Szövetsége déldunántúli területi szervezetének megyei megbízottja elmondotta, hogy most irányítást kívánnak adni a meghívott képzőművészeti szakkörvezetők gyakorlati munkájához. Meghívtak máshonnan is neves művészvendégeket: Gábor Jenő budapesti, Bizse János, Kelle Sándor, Soltra Elemér pécsi, B. Mikly Ferenc bajai és Palkó József kecskeméti festőművészt.

Az elsején megnyílt telepen egyelőre heten vannak, a résztvevők többsége a hónap második felében érkezik meg.

Lázár Pál véleménye szerint Pakson is megtalálták mindazt, amit Dunaföldváron. Ott a Duna, vannak üzemek és dombok, adva van a téma.

— Az idén a járási tanácsot felkértük, hogy modelleket szerezzen számunkra, mert a tájfestő munka mellett alakrajz és csendélet-festésre is lehetőségünk lesz. Erre külön műterem áll rendelkezésünkre a volt gimnáziumi épületben, ahol a szállásunk van.

A paksi művésztelep egyben üdülésre is alkalmas, mozi, eszpresszó, fürdő van a községben. Nem hiányzik a festői környezet sem. Remélhetőleg az időjárás is kegyesebb lesz a továbbiakban.

(B. L.)

Apróhirdetések

Egy jó karban lévő 125-ös Csepel motorkerékpár eladó. Szekszárd, Tompa u. 17. (45)

Nikkelezett csehszlovák mély gyerekkocsi, sportkocsinak is kinyitható eladó. Cím: a Szekszárdi Hirdetőben. (44)

Rózsatöveket, őszi szállításra rendeljen Pálmai rózsakertészettől, Gádoros, Békés megye. Kérjen díjtalan árjegyzéket! (37)

Horex 350-es, kitűnő állapotban lévő motorkerékpár eladó. Réhm, Tolna, Gagarin u. 40. (volt Malom u.). (41)

Bútorjavításban jártas dolgozó, állandó munkára felvételik. Cím: a Szekszárdi Hirdetőben. (34)

vesz fel, továbbá gyakorlattal rendelkező

GÉPÍRÓT, KŐMŰVES SZAKMUNKÁSOKAT ÉS SEGÉDMUNKÁSOKAT

szekszárdi munkahellyel.

Jelentkezni lehet: Szekszárd, Rákóczi u. 15. szám alatt. (29)

HIRDESSEN *a TOLNA MEGYEI* **Népújságban!**

Lázár Pál

IV. é.

tanári szak

Ferképzomfoisk`vk

1933-34. 46. l

köz

50.

sz

tésére tudomés és további eljárás

céljából másolatban megküldöm.

rtatásügyi miniszternek jelen kelet
zámv. VII. és csekkosztályhoz intézett

számvevőséget, hogy . . . . . .
J á n o s müépitész
. . . . . .
Miklós-ut 86. . . . . :/
. . . . . történt hivatalos
lt utiköltségeiről és napidijairól
m által érvényesitett utiszámlája
armincnégy . . . . . P
számu kiadási csekkszámla terhére
29. évi .augusztus .hó ..7-... - n.
Dr. Tihamér Lajos s.k. miniszteri

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Lázár Pál

KÖZNEVELÉS

1965 FEB 26

1021

Lázár Pál linoleummetszete

hato. Durv
esetben kö
megtalálhat
szabályai 10
írási tanácsa
átvételt a h
„egyetlen" es
elírás talán r
együtt mintáj
pedig a művé
nem ismerésé

Feltűnően sok a vesszőhiba. Az az érzésem, hogy a tanulónak nincs pontos fogalma a mondatról, és főleg az összetett mondatról, pedig ez harmadikos anyag. Aránylag kevés tanuló nem tesz vesszőt a „hogy" elé. Itt akad még ilyen eset is. Nem ismeri azonban a dolgozat írója azt a tényt, hogy kötőszó nélkül is kap-

Gyakori eset, h
gánhangzókra egy
vonalat húznak,
hogy az hosszú v
minden esetben a
szú magánhangzó
pedig kis hibának
datlan ékezethasz

Lázár Pál

LÁZÁR PÁL: NŐI PORTRÉ
(OLAJ)

Tihany
1962 jún

1021

KIKÖT A KOMP (Lázár Pál.)

az eltagadott prémiu

Jaj, majdnem e
majdnemmel kapcso
vérek, akik elment
Amikor hazamentek
tatok-e kalácsot? A
öcsém majdnem kaj

Hát én is majd
forniai vendéglőber
oadunk csoportos n
tól kezdve. Egy sze
kat!

Sajnos csak tizenhatan jöttünk össze. Így csak majdnem ettem elefántsültet. Minthogy otthon a kisvendéglőben is majdnem ehet az ember csirkepörköltet. Megrendelni ugyan meg lehet, de megkapni?! Itt egy elefántot is levágnak húsz embernek, otthon még egy csirkét sem. Vajh mi lenne nálunk, ha például elefántsültet rendelne az ember? Véleményem szerint semmi különös. Azt sem kapna. Ezzel zárom sorainat.

Tisztelettel:

Vitéz Johannes Hári

1965 JAN 10

TOLNAMEGYEI NÉPÚJSÁG

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1021

KÖZNEVELÉS

A TARTALOMBÓL

ÚJ TANKÖNYVEK AZ ISKOLÁBAN
Miklósvári Sándor

A KÖZÉPISKOLÁK OSZTÁLYFŐNÖKI ÓRÁINAK TANTERVÉRŐL
Bólyai Imréné—Dobos László

NEMZETKÖZI ZENEI NEVELÉSI KONFERENCIA BUDAPESTEN
Fasang Árpád

A SZEGEDI NYÁRI EGYETEMRŐL
Iki Pál

PEDAGÓGIA ÉS KIBERNETIKA
L. N. Landa

A NEMZETKÖZI NEVELÉSÜGYI IRODA 1964. ÉVI KONFERENCIÁJA.
Dr. Bencédy József

XX. ÉVF. 17 SZ. 1964. SZEPTEMBER 4. A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM FOLYÓIRATA

Ára 1.50 Ft

TARTALOM

MIKLÓSVÁRI SÁNDOR: Új tankönyvek az iskolában — 641
LÁNG GYÖRGY: Egy Kodály-tanítvány emlékeiből — — 642
PETRÓ ANDRÁS: A szerkesztő levele — — — — — 644

AZ ISKOLA ÉLETE

BÓLYAI IMRÉNÉ—DOBOS LÁSZLÓ: A középiskolák osztályfőnöki óráinak tantervéről — — — — — — 645
BORSOS MARGIT: Két nap — — — — — — — 647
OLÁH ISTVÁN: Feljegyzések a tanulókról — — — 649
KESERŰ ISTVÁN: Honvédelmi munka a Kölcsey Ferenc gimnáziumban — — — — — — — — — — — 650
SOMOS BÉLA: Búcsú (vers Bárczy Gusztáv halálára) — 651
Nem vésztörvényszék... *(Dr. Bartos Imre)* — — — 651
KÖRMÖCZI LÁSZLÓ: Az idei nyár idegennyelvű tanfolyamai — — — — — — — — — — — — 652
Napközis munkatervem *(Hunor Pál)* — — — — — 654
FASANG ÁRPÁD: Nemzetközi zenei nevelési konferencia Budapesten — — — — — — — — — — 655

PEDAGÓGIAI SZEMINÁRIUM

GERGELY JÓZSEF—SZELEZSÁN JÁNOS: Gépesített, automatizált tanítás III. (Az elektronikus számológép, mint oktatógép) — — — — — — — — — — 657
LAKI PÁL: A Szegedi Nyári Egyetemről (1964. augusztus 1—12.) — — — — — — — — — — 661
Lev Naumovics Landa *(Dr. Nagy József)* — — — — 664
L. N. LANDA: Pedagógia és kibernetika — — — — 664

IGAZGATÁS—FELÜGYELET

BODÓ LÁSZLÓ: A továbbképzési szakfelügyelők debreceni tanácskozása — — — — — — — — — — 668

KÜLFÖLD

DR. BENCÉDY JÓZSEF: A Nemzetközi Nevelésügyi Iroda 1964. évi konferenciája — — — — — — — — — 670
DR. FAZEKAS ISTVÁNNÉ: Egy németországi úttörőtáborban — — — — — — — — — — — — 672
Világszerte — — — — — — — — — — — — 672

SZEMLE

Király József: Kísérletező pszichológusok *(Vincze László)* 673
Könyvekről röviden — — — — — — — — — — 673
MÁRKUS ISTVÁN: Közös gondolatok három tanulmányban — — — — — — — — — — — — 675
Színház, zene, rádió, televízió *(Gábor István)* — — — 676
FÖLDES ÉVA: Az olimpiai játékok története 5. — — 678
Válaszok munkaügyi kérdésekre — — — — — — — 679
Rejtvény — — — — — — — — — — — — — 679
Idegennyelvű tartalomjegyzék — — — — — — — 680

Címoldalunkon: *Lázár Pál* rajza (Pilisszántó)

A hátsó borítón: Csermák József világcsúcs dobása (Helsinki, 1952)

1964 SZEP 4.
KÖZNEVELÉS
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Unser Inhaltsverzeichnis in russischer, französischer, deutscher und englischer sprache siehe auf der letzten Seite

Our summary in Russian, French, German and English language see on the last page.

KÖZNEVELÉS

A MŰVELŐDÉSÜGYI MINISZTÉRIUM folyóirata
Megjelenik havonta kétszer
Felelős szerkesztő:
PETRÓ ANDRÁS
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
Arató Ferenc, Balázs Mihály (szerkesztő), dr. Bencédy József, Lugossy Jenő, Szabó Ferenc, dr. Szarka József, Vendégh Sándor
Szerkesztőség:
Budapest, V., Szalay u. 10—14. sz.
Tel.: 314—790, 118—600, 125—390
Postafiók 27.
Felelős kiadó:
SALA SÁNDOR
a Lapkiadó Vállalat igazgatója, Budapest, VII., Lenin krt. 9—11.
Tel.: 221—285.
Terjeszti a MAGYAR POSTA
Előfizethető:
Posta Központi Hírlap Iroda Budapest, V., József nádor tér 1 sz. vagy bármelyik postahivatalnál egyénileg 61 276 sz. csekkszámlára, közületek a 61 006 sz. csekkszámlára, vagy átutalással a PKHI MNB 8. sz. egyszámlájára.
Előfizetési díj egy évre 30 forint.
64.3644/2 — Zrínyi Nyomda, Buda
Felelős vezető: Bolgár Imre ig.

Index 25 456

Lázár Pál

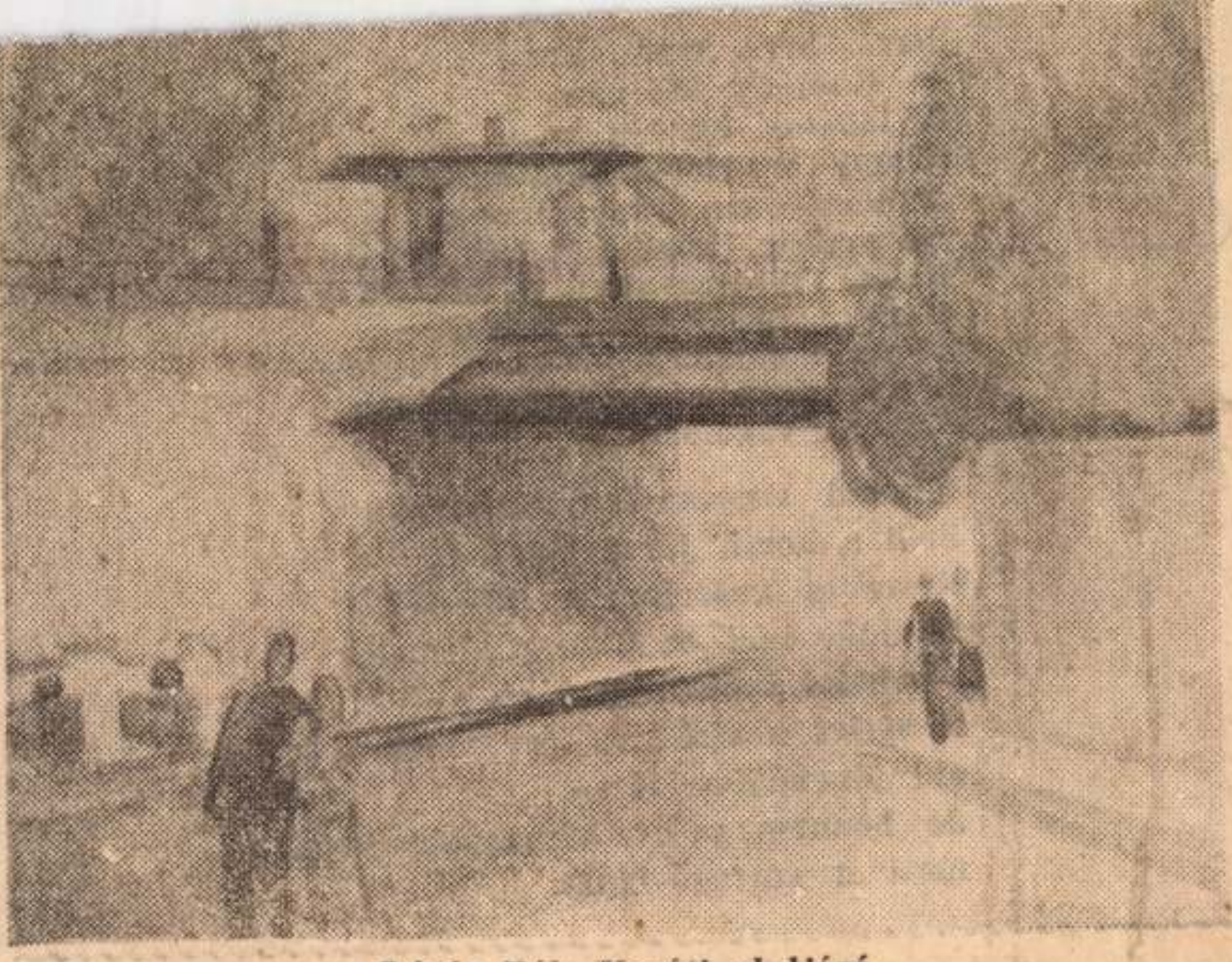

Lázár Pál: Vasúti aluljáró.

Tolna megyei Népújság
1963 dec 15

A X megyei képző-művészeti kiállítás

Ssrr... krr... ssrr... krr...
— Kemény idő van.
A lapátok hangja ez.
Bizony megfogta kinn az idő.
A hőmérőben ünnepélyesen,
huszonötig lement a kék fonál.
Halott menyasszony a táj.
Csak a lapátok surrogása,
kövek koppanása metszi a fagyot.
Merev sínen sort hosszan állnak,
didergő vagonok.

Pihenni szusszanásnyit... tovább
ürül a kocsi, jár a lapát.
Keserves győzelem az idő felett
Rövidke hírt ez is megérdemelne
— a helyi lapban legalább. —
Tisztelet a globális tervezőnek,
aki jövendőbe lát —
de bennem mégis legnagyobb becsü
most a surrogó lapát.

1969 MÁR 5

1021

Állandó tárlatok, tudományos ismeretterjesztés

Lesznek-e műtermes lakások? — A vállalat mint mecénás

Mint már azt a Népújság hírül adta, a Magyar Képzőművészek Szövetsége Dél-dunántúli Szervezete Pécsett tartotta „tisztújító" ülését. A szervezet megyei titkárává ismét Lázár Pált, az ismert műtörténészt és festőművészt választották. Ez alkalommal kerestem fel, hogy a szervezet célkitűzéseiről és a Tolna megyei képzőművészet helyzetéről tudakozódjam.

— A Képzőművészek Szövetségének hat területi szervezete van, négy éve létezik ilyen formában. Amikor megalakult ezzel a tagoltsággal, elsősorban a vidék művészeti életének felkarolása, ízlésének csiszolása volt a cél. Ezen túlmenően a provincializmus elleni küzdelmet is meghirdettük, s titkos reményünk volt, hogy sikerül a főváros művészeti monopóliumát, közfelfogást és forgalmazást egyaránt diktáló szerepét megtörni.

— A munkaterv legfontosabb pontjai ismertek, de Tolna megye művészeti életéről vajmi keveset árulnak el. Milyen eredményeik és terveik vannak?

— Ha Péccsel, vagy Kaposvárral összevetnénk megyénk művészi életét, az összehasonlítás ránk nézve balul ütne ki. Van ugyan egy alkotó gárdánk, 10—15 fő, s nyaranta a paksi művésztelepen végeznek alkotómunkát, de a megye határain túl ennek visszhangja alig van. Megyénkből öten tagjai a Művészeti Alapnak, a Képzőművészek Szövetségének azonban megyei tagja nincs. A megye rajztanárai zömmel a pedagógiai főiskolán szereztek képesítést, s tudott, hogy ez az intézmény elsősorban pedagógusokat, s nem művészeket képez. Tolna megyében főhivatású, tehát csak alkotómunkával foglalkozó, s abból élő művész csak néhány él.

— Mi ennek az oka?

— A mai kor szemlélete megköveteli, hogy termékeny, optimális körülmények között élhessen, alkothasson a művész. Ma már minden nagyobb városban építenek műtermes lakásokat, amelyek megfelelő szívóerőt jelentenek. Szekszárdon eddig még ilyen lakás nem épült. Személy szerint megemlíteném Noel Gábort és feleségét. Ők szívesen letelepedtek volna városunkban, de a tanács nem tudott megfelelő körülményeket biztosítani számukra. Igy érthető, hogy a házaspár végül is Bajára költözött. S Baja még csak nem is megyei székhely!

— Milyen segítséget kapnak a Művészeti Alaptól, s a megye illetékes vezetőitől?

— Ahhoz, hogy valaki a Művészeti Alap tagja legyen, aktív művészi munkát kell kifejtenie, természetesen a kor színvonalán, atmoszférájában kell gondolkodnia. Elengedhetetlenül fontos a modern művészet műhelytitkainak ismerete, s a korszerű szemléletmód. Ezek alapján kilenc megyei festő kérte felvételét, mintegy három éve. A felvétel azóta is egyre húzódik. Az ország teherbíró képessége ugyanis kicsi, s a képzőművészek száma aránytalanul magas. Logikus, hogy a felvételnek korlátai vannak. Az viszont már nem, hogy elsősorban a vidékieket sújtja ez a szellemében helyes eljárás. Ami a megyei szerveket illeti, a tanács és a múzeum illetékesek a kiállítások, tárlatok szervezésében, finanszírozásában. A múzeum művészeti profilja nem túl gazdag, s mint a vidéki múzeumok többségének, a szekszárdinak sincs műtörténész munkatársa. Ennek ellenére sok jóindulatot tapasztaltunk részükről. November 7 tiszteletére kiállítást rendezünk a múzeumban, s szeretnénk egy állandó tárlatot is megszervezni a megye múltbéli és ma élő művészeinek alkotásaiból. Továbbá a párt és a megyei tanács Balatonaligán ankétot rendez, ahol a megyei képzőművészek alkotásaiból kiállítás nyílik. A tárlatról katalógus is készül.

— Köztudott, hogy a nagyközönség ízlése jócskán elmaradt a rohamosan fejlődő képzőművészet tempójától. Hogyan próbálnak ez ellen küzdeni?

— A fent említett aligai ankétra a vállalatok vezetői is meghívót kaptak. Keserű tapasztalat ugyanis, hogy az üzemek és vállalatok vezetői közömbösek, pedig ellenkező esetben megerősíthetnék a megye képzőművészeti szektorát. A közönség is részvétlen a tárlatok iránt, s vannak festőink, kik nemesebb törekvéseiket feladva, kizárólag a praktikum szekerébe fogódznak. Látványfestészet, finom naturalizmus, poszt-impresszionizmussal — ez a recept, ezek a képek „futnak". A vállalatok mecénási tevékenysége az ismeretterjesztés agitatív, sokoldalú szemléltetésen és nagyfokú szakmailélektani ismereteken alapuló átszervezése, de különösen az iskolák színvonalas rajz- és művészettörténet-oktatása lehet letéteményese a nívós, a korszerű művészeti élet és a műértés gazdagodásának. Mindenképpen elősegítené ezt, ha sikerülne tető alá hozni egy olyan tárlatot, ahol a magyar művészet keresztmetszete tanulmányozható. Egyebek mellett ebben kérnénk a megyei tanács és a múzeum segítségét — fejezte be nyilatkozatát Lázár Pál.

csupor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
TOLNAMEGYEI NÉPÚJSÁG

ázból

Szakmunk
a lengyeli kastélyban

helyzetének differenciáltsága meglehetősen nagy, következésképpen nagyon differenciált a megtakarítható, illetve megtakarított pénz nagysága is. Ez egyébként ugyancsak arra vall, hogy meglehetősen nagy azok száma, akik a magas átlagbetét ellenére sem rendelkezhetnek említésre méltó megtakarított összeggel. Ha pedig ehhez hozzávesszük, hogy a jobb anyagi körülmények közt lévő családok rendszerint saját házzal rendelkeznek, vagy már régebben kaptak kiutalást valamilyen jogcímen, kézenfekvő a következtetés: a lakásigénylők zöme saját erőből nem képes megoldani a lakásproblémáját. Akinek van pénze, többnyire lakása is van, vagy már lépéseket tett annak érdekében, hogy saját erőből megoldja eme gondjait.

A cikk elején említettük, hogy az igénylők számának a növekedésével párhuzamosan nem változik a belső arány, legalábbis említésreméltóan. Akiknek a lakáshelyzetén ma csak kiutalás-

Sok ezer fiatal, az általános iskola nyolcadik osztályát most végző tanuló áll nehéz feladat, probléma előtt. Hova menjen az iskola befejezése után? Szakmát tanuljon? Milyen szakmát? Hol tudná hajlamait, tehetségét legcélszerűbben hasznosítani? És ezekkel a kérdésekkel foglalkoznak a szülők is. Minden szülő a legtöbbet, legjobbat kívánja nyújtani gyerekének. Sok esetben — nem ismerve a lehetőségeket — a legjobb akarat, törekvés sem hoz kielégítő eredményt. Ezen nehéz gondok megoldásához kívánunk segítséget nyújtani a mezőgazdasági szakmunkásképzés megyei lehetőségeinek ismertetésével.

Mindegyik tanuló ösztöndíjat kap

Tolna megyében egy mezőgazdasági szakmunkásképző iskola működik, Lengyelen. Az iskola a következő szakmákba vesz fel az 1969/70-es tanévben I. éves tanulókat: növénytermesztő gépész, zöldség-

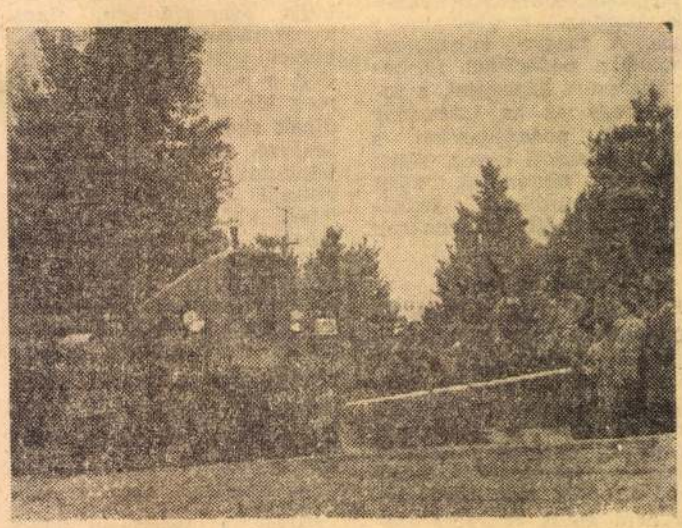

ter... szarvasmarhatenyésztő és juhtenyésztő szakmákra.

A képzési idő minden szakmában három év, amelynek

Szerződéskötés a felvételi után

A felvételi beszélgetés után felvételt nyert tanulók valamely mezőgazdasági üzemmel szerződést, vagy megállapodást kötnek. A szerződésben vagy megállapodásban rögzítik, hogy az üzem biztosítja a tanuló részére a gyakorlati képzés feltételeit, a szakmunkásvizsga letétele után foglalkoztatja a szakmában. A tanuló pedig a gyakorlati képzés ideje alatt segíti az üzem termelési munkáját és a szakmunkásvizsga letétele után a szakmában dolgozik az üzemben.

A legjobb tanulmányi eredményt elért tanulók az iskola befejezése után jelentkezhetnek felsőfokú mezőgazdasági technikumba, szakközépiskolába, továbbtanulás céljából.

A korszerű mezőgazdasági nagyüzemek igénylik a jól képzett szakmunkásokat. A szakma elsajátítása után a szakmában dolgozók komoly

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068. 337-748. 340-726

1980

TÁRSADALMI SZEMLE

Lázár Pál

1021

Lázár Pál: Fák

szakban legalább egy alkalommal po
sül. A káderek marxista—leninista k
dot fordítunk arra, hogy igazi szoci
nük a szocializmus ügye iránti odaa
ete és az ettől elválaszthatatlan prole
szinte köszönettel tartozunk a Szovj
y segítséget nyújt kádereink képzésé
erációi kaptak lehetőséget arra, hogy
óban tanuljanak, merítsenek az SZKP
zovjet tudomány eredményeit. A Sz
bképző tanfolyamain, az SZKP iskolá
ber, diák és vezető részesül magas szintu képzésben.

Magyar Szocialista Munkáspárt XII. kongresszusa jóleső érzéssel állapí-
a meg, hogy a társadalmi élet alapvető területein az elmúlt öt évben is
ényesült pártunk több mint két évtizede töretlen, egész népünk érdekeit
gáló politikája. Hazánk belpolitikai élete kiegyensúlyozott, a munkásosz-
hatalma szilárd, népünk szocialista nemzeti egysége erős. A párt betölti
ető szerepét, élvezi a dolgozók bizalmát, cselekvő támogatását. Mindebben
y szerepe van annak a negyedmillió kádernek, aki a társadalmi élet kü-
böző területein tevékenykedik.

kongresszus is megállapította, hogy a különböző szinten dolgozó vezetők
e megfelel a követelményeknek, szocialista elvek szerint él és dolgozik.
unk legfelső fóruma a fő irányvonal részeként megerősítette káderpoliti-
kat, kifejezésre juttatta, hogy napjainkban, a fejlett szocialista társada-
építésének időszakában a káderek szerepe egyre növekszik. A kongresszus
erősítette azt az igényt, hogy a kádermunka tartson lépést a gyorsuló fej-
vel, és tartalmában is, módszereiben is határozottabban jobban igazodjék

Lázár Pál

Nadrágszíj

Most nem a nadrágszíj folyamatos meghúzásáról akarunk szólni, mint legújabb korunk kényszerű velejáróiról, inkább arról, ami szegről-végről összefügg vele. (Maga a meghúzás azért se lehet téma, mert régen kimondtuk már, olyan nagyon nem is fér már rá több luk. Világpiaci zsugoraink és az újkori, a lapos tetőn is padlást lesöprő hivatal hízása adja rá a magyarázatot.) Arra szeretnék csak emlékeztetni némelyeket, hogy annak idején zajos föltűnést keltve „disszidált" valaki Szegedről, értelmiségi pályáját hátrahagyva, és nem sokkal később Bécsben látták, nadrágszíjat árulva. Kínos lett volna a találkozás, ezért úgy tett a kilátogató hazánkfia, mintha észre se vette volna. Elmondta viszont itthon fűnek-fának, illusztrálva vele a velejéig romlott kapitalizmus lélekgyötrő, megalázó, kiszolgáltató valóságát.

Nem örömmel, de jelentem, nem kell ma már szégyenkeznünk miatta. Úgy begyűrűzött hozzánk is a vállalkozó kedv, ezerszámra hagyják el némelyek nagyszerű állásaikat, ráébredvén, hogy bennük legjobban a kalmárszellem fog kezet a kufársággal, de sokan vannak olyanok is, akiket a munkanélküliség keserűsége hajt ugyanerre a pályára. Fölkapott iparág lett redves pincék butikká alakítása, aztán sorozatos átalakítása, mert a csődötmondás is sorozattá vált. Elsősorban a pénzes vállalkozások érdekeltek a lebujbutikok nyitásában és tönkremenésében is, a pénztelenek inkább az árusítások bécsi nadrágszíjas változatát próbálgatják. Elvadult hajtása ennek is támadt azonnal, ahogy a lehetőségek zsilipjeit fölhúzta a törvény: az útszéli szexipar úgy föllendült, nem tudom, a nagyméltóságú AIDS útját állja-e valaha. Mert gumi ide, gumi oda, csókolózni gumin át nem lehet, a vírus pedig nyál útján is terjed. Pesten láttuk, hogyan riszálják magukat a miniszoknyánál is rövidebb „munkaruhába" alig öltözött lányok naphosszat, és hogyan tapsolnák magukhoz a kalandra éhes hímeket utakon végig a szinte csatárláncba fejlődő, ázó-fázó, majdnem meggebedő leánykáink. Azott verébként tapsolta volna ránk magát a minap Deszk szélén is valamelyik szánandó fehérnép. Lelkem-bogaram, már eddig ér a romlás?

Amikor még csak próbálgatta az ország a rendszerváltást, elszóltam magamat. Tudós koponyával beszélgetve fejeztem ki aggodalmamat: mi lesz, ha a vadkapitalizmus szele ér el bennünket? Tudós társam azonnal kiigazított: a vadkapitalizmus nem odakint van, hanem belül, a szocializmus talaján kifejlődött szerves vadhajtása lett életünknek. Hányan, de hányan árulnak bugyikat, melltartókat, mindenféle himihumikat naphosszat, komoly iskolai végzettséggel! És másfajta hiábavalóságokat! És még ők a tisztességesebbek, mert nem magukat árulják!

Hajdani disszidenseink, a jó állásból utcasarki nadrágszíj árulásába csöppent hazánkfiai és leányai, jámbor lelkek voltatok ti a mostani áradathoz képest. Annak idején hallottuk, amikor a legnagyobb gázkitörés égett Algyőn, hogy talán magától is elalszik, mert beomolhat a járata. Csöndben reménykedünk csak, egyszer talán ennek is eltömődnek a csatornái.

Ha megérjük.

Horváth Gyula

Miniszteri fórum Vásárhelyen

• Minősítése „F", vagy nem?
• Hazardírozik a PDSZ?!

(Folytatás az 1. oldalról.)

az intézményrendszer fejlesztéséről, a torna- és tanteremépítésről, az oktatási rendszer reformjáról, megszüntették az állam oktatási monopóliumát, bevezették a tanügyi szabadságot, az iskolaválasztási és iskolaalapítási szabadságot. Ez utóbbival kapcsolatban megjegyezte, hogy meg kell teremteni a magánoktatási és nevelési intézmények finanszírozási esélyegyenlőségét. Utalt a művelődési miniszter a megemelt alapképzésre és a képesítési igények növelésére. Végezetül szólt a nemzeti alaptantervben megfogalmazott elvárásokról, értékekről, amelyet gyakorlatban majd a pedagógusok valósítanak meg.

Szűcs Miklós főosztályvezető azon jogszabályok előkészítéséről beszélt, amelyek az iskola életét szabályozni fogják; az iskolák működésére vonatkozó szabályok (iskolaigazgatók kinevezése, a magántanítói jogviszony, vizsgák szabályozása), a tanterületi oktatásügyi központok működési szabálya, ezzel párhuzamosan készül a szakmai szolgáltatások jogszabálya. Előkészítés alatt van a tanév rendjének szabályozása és a fogyatékos gyermekek nevelésének és oktatásának szabályozása. A főosztályvezető szólt az iskolaszékek, mint érdekegyeztető fórumok felállításának fontosságáról, a magasabb képesítési követelmények támogatásáról, a tankönyvkiadás sokszínűségéről.

Mádl Ferenc ismerkedik a gimnáziummal. (Fotó: Enyedi Zoltán)

Ezután érkezett el az előadó a mindenkit foglalkoztató közalkalmazotti törvény és módosításának végrehajtásához. Mindenekelőtt arról beszélt, mi tette a törvényt szükségessé. Az a kialakult helyzet, hogy azonos iskolai végzettséggel, azonos szinten teljesített munka esetén az ország különböző területein, nem egy esetben iskolán belül is, jelentős bérkülönbségek alakultak ki. Ezen kívánt változtatni a közalkalmazotti törvény, amely úgy fogalmaz, hogy a köz alkalmazásában álló, közfeladatot ellátó munkatársak iskolai végzettség és eltöltött szakmai gyakorlat alapján kerüljenek besorolásra. A mindenkori minimálbérhez legyen viszonyítva a közalkalmazottak bére. És hogy ne legyen egyenlősdi, kialakult egy keresztezett bérrendszer, amely egyrészt rögzített, másrészt differenciált. (Ez az a sokat vitatott és általános elégedetlenséget kiváló „F" kategória.)

Az előadó ama bejelentésére, hogy 32 milliárddal növekedett az iskoláknak kifizetett bértömeg, kétkedő zúgás és mormogás keletkezett a teremben. Ezt tovább fokozta Karsai Péter országgyűlési képviselő, az oktatásügyi bizottság elnökének hozzászólása, aki a besorolásokról szólva elmondta, hogy kevés volt az idő az előkészítéshez, és talán jobban oda kellett volna figyelni a pedagógusok véleményére. Az „F" kategóriáról szólva elmondta, hogy az az elképzelés is felmerült, hogy ezt újra át kellene gondolni, bár úgy véli, hogy az eredeti cél, az, hogy a szakmai felkészültséget és a kimagasló teljesítményt értékelni lehessen, helyes volt. Az ellenvéleményekről és az elégedetlenségről szólva hangsúlyozottan kijelentette: az a véleménye, hogy a Pedagógus Szakszervezet a hazardírozás talajára lépett.

A fórum szakmai vitával folytatódott a késő délutáni órákig.

– OCSOVSZKY –

Boross Németországba látogat

Boross Péter magyar miniszterelnök március elsején hivatalos látogatást tesz Németországban – vált ismertté szerdán bonni kormánykörökből. Utoljára magyar kormányfő, a néhai Antall József személyében, hivatalos látogatáson júniusban járt Németországban. Boross Péter látogatása egynapos lesz. A magyar miniszterelnök már találkozott Kohl kancellárral, decemberben Budapesten, amikor a német kormányfő lerótta kegyeletét Antall József ravatalánál.

Juhász Judit kormányszóvivő tegnap megerősítette a miniszterelnök útjával kapcsolatos híreket.

Hatvani már régen nem kisgazda!

Az alábbi levél, amelyet szó szerint, változtatás nélkül adunk közre, faxon érkezett szerkesztőségünkbe. Mindössze annyit fűznénk hozzá: jeleztük, jelenleg Hatvani úr nem tagja egyik kisgazdapártnak sem.

●

Az elmúlt napokban több sajtó cikkekben foglalkozott Hatvani Zoltán körül kibontakozott „prosti" ügyben. Ezekre a következőképpen szeretnék reagálni.

Tekintettel arra, hogy Hatvani Zoltánt a Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt hónapokkal ezelőtt a tagság soraiból jogerősen kizárta – így őt politikai ellenfélnek nem is tekinthetjük, ezért teljes mértékben elhatároljuk magunkat Hatvani Zoltán mindenféle tevékenységeitől, illetve viselt dolgaitól.

A pártból való kizárásnak tényét annak idején átiratban közöltük dr. Lippai Pál polgármester Úrral, és dr. Tóth László jegyző Úrral, azzal a kéréssel, hogy az Önkormányzati Testülettel ismertetni szíveskedjen, hogy a jövőben a Független Kisgazdapárt nevében és képviseletében Hatvani Zoltán nem nyilatkozhat.

Elhatárolódásunk azért is szükséges, hogy a jövőben a sajtó ne mossa össze egy valódi keresztény alapokon nyugvó párt és annak szimbólumaként hangoztatott „Isten, Haza, Család" jelszavunkat, Hatvani piszkos ügyeivel.

Független Kisgazda Földmunkás és Polgári Párt Csongrád megyei Szervezete
Pancza István megyei főtitkár

• Most a termelőt „gyötörgetik"

Napra forgó üzlet?

Az alaphelyzet, hogy tavaly az aszály miatt gyenge volt a termés, s így megnőtt a becsülete. A mag világpiaci ára év végére a szokásos 500 dollárral szemben 700-ra szökött fel. A korábban egyeduralkodó állami nagyipar privatizációját követően a külföldi érdekeltségű Cereol már egyéb kisebb cégekkel is konkurrálni kényszerül. Hiány, konkurrencia és piaci kereslet együtthatására vezethető vissza, hogy a tavalyi 14 ezer forintos szerződéses árral szemben ma a mértékadó Cereol ajánlat ennek másfélszerese, megspékelve még különféle prémiumokkal.

Szakemberek szerint normális időjárás közepette ezen a szinten már lehet tisztes jövedelemmel számolni. A termőterület ugrásszerű növekedésére mégsem gondolhatunk. Az FM. Hivatal munkatársa tíz százalék körüli növekedést prognosztizál. Az ötletszerű növelésnek határt szab, hogy e növény önmaga után nem vethető, sőt a szárbetegségek miatt több év kihagyás célszerű. A nagyüzemek általában startolnak, ha tudnak. Ahol a kárpótlás és részarány kiadás után is maradt elegendő föld a művelésükben, ott biztosan élnek a felkínált lehetőséggel. A paraszti észjárásnak megfelelően most sokan nem fedik fel kártyáikat, hagyják, hogy minél több kérő tegye meg ajánlatát.

Hallani már 30 ezer forintos ajánlatról is, amelyet a többiek azzal próbálnak lekicsinyelni, hogy ez csak spekuláció, s az anyagi háttér csak zűrös lehet. Az efféle ígéretek hátterében többnyire export szállítások húzódnak meg. A mostani dolláros árak mellett talán még így is kijön a kalkuláció. Az Agrárrendtartási Hivatalból nem véletlenül jött a napokban a jelzés, ilyen „napfényes" időkben nem indokolt a mag és az olaj eddigi 10, illetve 15 százalékos támogatási szintjét fenntartani. Sőt a 700 dolláros világpiaci árszint fennmaradását sem lehet biztosra venni.

A legtöbbet ígérőről annyit sikerült megtudnunk, hogy arról a Mentor Kisszövetkezetről van szó, amelyik a privatizációban alulmaradt a növényolajipar megszerzéséért vívott harcban. A 100 ezer tonna körüli felvásárlási igénye számításom szerint a tizedét teszi ki a várható termésnek. Így mindenképp zavarja a nagyipar tisztánlátását és köreit. Kisebb mennyiségek termeltetése már nemcsak export célú, maszek olajütők különleges termékei is megjelentek a hazai piacon.

A szegedi Tisza-Marosszög Szövetkezetben a tavalyi hétszáz hektár helyett csak ötszázra maradt terület. A különbözetet kiadhatja az új gazdák vetése, de az ő szándékukról igen kevés az információ.

Az egyik termelés szervező cég, a GITR munkatársa szerint a napraforgót, mint ipari növényt 40-60 hektár fölött érdemes csak termelni. Kisebb területtel rendelkezőknek össze kell szerveződniük. Ki tudja, hogy már az idén felismerik-e ezt, s ha igen, akkor nem csúsznak-e ki az időből. Ezért ő nem számít a tavalyinál nagyobb vetésterületre.

A makói Agromaros Szövetkezetben a tavalyi szintet célozták meg, de még várják az ajánlattevők „gyötörgetését". Közben a többet kínálók utáni nyomozgatnak. Valószínű, hogy a Cereol Martfűi gyárával az idén először közvetítő nélkül szerződnek. A piaci arányok még ezután alakulnak ki.

A hódmezővásárhelyi Hódcsillag Szövetkezet szintén nem szerződött még. Tavaly már kipróbáltak több kisebb exportcéget is, de a meghatározó a Cereol maradt. Az elnök szerint a dollárárhoz mérten megalapozott a magasabb ár. A termelő mégsem mer mindent a legtöbbet kínálónak adni, hisz a kockázat sem jelentéktelen.

T. SZ. I.

● *A Szög-Art Szentesen*

„Az ember szívesen lakjon együtt a festménnyel!"

Két dolog egészen biztos. Egyik, hogy a Szög-Art szegedi művészeti egyesület nyilvánvaló értékeket teremt és képvisel. A másik körülmény ugyancsak harmonizál az eredeti szándékkal és a már említett képzőművészeti értékek meg- és elismerése aktív folyamat mind idehaza, mind pedig külföldön. Legyen szó grafikusról, szobrászról, festőről, mindegyikőjük szuverén alkat. Az ebből adódó sokszínűségből is táplálkozik a Szög-Art egysége.

Többek között ezeket a bevezető gondolatokat hangsúlyozta a napokban a szentesi tárlat megnyitása alkalmával dr. Hann Ferenc művészettörténész. A megjelent közönséget – előzetesen – Endrédi Józsefné, a szentesi Művelődési Központ igazgató-helyettese üdvözölte, hozzátéve, hogy a szegedi művészek együttes kiállítását február 5-ig lehet megtekinteni a városi Galériában. Felsorolandó még a munkáikkal résztvevő művészek neve: Aranyi Sándor, Eszik Alajos, Farkas Pál, Fritz Mihály, Kalmár Márton, Kovács Keve, Lapis András, Lázár Pál, Novák András, Sinkó János, Szathmáry Györgyi, Zombori László.

Szathmáry Gyöngyi bronzérmeje Kodályról

A művészek alkotásai megtalálhatók a magán- és közgyűjteményekben, a megye településein, a hazai és nyugati múzeumokban. A Szög-Art tagjai közül néhányan művészeti ösztöndíjasok és így tovább. Aranyi Sándor például a csongrádi művésztelep alapító tagja. Zombori László ezt írja önmagáról az illusztrációs ismertető kiadványban: „A hatvanas évek elején érdeklődéssel fordultam az akkor modernnek tartott festői szemlélethez. De később csendesebb, természetelvűbb évek következtek. Két éve ismét intenzívebben foglalkoztatnak a festészet más lehetőségei is. Ilyen képeimből válogattam e kiállításra." Novák András azt tartja feladatának, hogy megláttassa a szépet, az értelmeset. Kutatja az igazat. Új művek mindig születnek, de a feladat és a cél változatlan. Lázár Pál tagja a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületének. Képei eljutottak a világ számos országába. Szegeden a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola adjunktusa. Több izgalmas hangulatú képe látható a szentesi kiállításon. Kérdésünkre a következőket válaszolta:

– Mindig a konkrét látványból indulok ki és ezt sajátosan átszűri az ember egyénisége. Itt Szentesen kiállított képeimen franciaországi élményeimet örökítem meg, kemény határvonalú színfoltokkal.

● ***Az egyesület hogyan jutott el a szentesi szerepléshez?***

– Természetesnek tartjuk, hogy a megyében ne csak Szegeden, hanem a megye más városaiban is találkozzunk a közönséggel. Én már nem nagyon hiszek abban, hogy a művészet képes átalakítani a világot és hogy az emberek jobbak lesznek tőle. Viszont a művészet szerves része a világnak, ez így volt régebben és így lesz ezután is.

● ***Az ízléskultúrához kapcsolódik a művészet feladata?***

– Az emberek a mai rohanásban, elfoglaltságban naponta elfáradnak. Ha esetleg valaki az én festményem gazdája, akkor azt képzelem el és azt szeretném, hogy szívesen lakjon vele együtt! És, ha ránéz, jó érzés, nyugalom fogja el. Ennél többet manapság a művész nem kívánhat – fejezte be szavait Lázár Pál, a Szög-Art szegedi művészeti egyesület egyik reprezentánsa.

SZ. R.

● *Nagy hiba az öngyógyítás*

Az A vírus éve

Különböző hírek, találgatások keltek lábra az influenza körül hazánkban is. Sokan tudni vélik, hogy szomszédainknál már több ezer haláleset volt, s hamarosan nálunk is járványos méreteket ölt az influenza. Hivatalos adatok szerint az elmúlt héten csak Budapesten 9250-en fordultak orvoshoz. A jól értesültek már arról is hallottak, hogy a fővárosban működő Szent László kórházban egész pavilonokat ürítettek ki, ahol a súlyos, szövődményes betegeket helyezik majd el az ország minden tájáról.

A tényleges helyzetről kérdeztük dr. Mikola Istvánt, a fővárosi Szent László Kórház orvos-igazgatóját.

– Kórházunk országos szakmai feladat ellátásával megbízott intézmény, így tehát ha szükséges, az ország bármely pontjáról felveszünk beteget. Ez a része igaz a hírnek. Egyébként az elmúlt nyolc hét alatt összesen 33 olyan betegünk volt, akik influenzával kerültek be hozzánk, s ezt mi minden esetben vírusdiagnosztikailag is igazoltuk. Az utolsó két hétben 13 beteg került felvételre, s ez egy kis emelkedést mutat. Szövődményt csak két alkalommal diagnosztizáltunk, mindkét esetben tüdőgyulladást, azonban ezek a betegeink is gyorsan gyógyultak, s egészségesen hagyták el a kórházat.

Európában és Amerikában október végétől észlelik az influenza-megbetegedések mérsékelt emelkedését, de ezekben a jelentésekben semmilyen kiemelkedő halálozási számról, vagy nemzeti járványkatasztrófáról nincs szó. Hiszen ha a keringő rémhírek igazak lennének, akkor már katasztrófáról kellene beszélnünk. A szövődményes esetek is csak akkor jelentenek komoly gondot, ha idős embereknél, vagy más súlyos alapbetegségben szenvedőknél lép fel.

● ***Milyen vírusról beszélhetünk jelenleg, s mik lehetnek a szövődmények?***

– Az eddigi vizsgálatok alapján „A" típusú vírus okozza az influenzás megbetegedéseket, ellentétben az elmúlt évekkel, amikor a „B"-vírus és annak különböző szerotípusai jelentkeztek hazánkban is. Az emberek hajlamosak influenzának nevezni a náthát, az ebben az időszakban nagyon gyakori felsőlégúti hurutokat, a köhögéssel járó megbetegedéseket. Az igazi influenza nagyon jól körülhatárolt tünetcsoporttal jelentkezik. Jellemző rá az izom-, a csontfájdalom, a nagy levertség érzése, és a magas láz. Az influenza legsúlyosabb esete az elsődleges tüdőgyulladás, melyet maga a vírus okoz, szerencsére ez nagyon ritka, s ez nem szövődmény. Persze előfordulhat gyakran szövődményes tüdőgyulladás is. Gyakori a hörghurut és a kishörgők, a homlok- és arcüreg gyulladásai, és gyerekeknél a középfülgyulladás. Ezek többnyire bakteriális szövődmények, melyek antibiotikumokkal maradéktalanul gyógyíthatók. Nagy hiba az „öngyógyítás". Nagyon sok beteg ugyanis a házipatika készletéből elkezd valamilyen antibiotikumot szedni. A vírusra ezek a szerek nincsenek hatással! Az elmúlt év elején például nagyon sok olyan beteg került hozzánk, akik a feleslegesen szedett gyógyszerek mellékhatásai miatt szorultak kezelésre, gyógyításra.

Az, hogy több ezer ember szorulna kórházi ápolásra, rémhír. Valóban volt a világban néhány olyan influenzajárvány – például a spanyolnátha –, amelynek súlyos kimenetele nemzetközi viszonylatban is sok halálos áldozattal járt. Én nem hiszem, hogy nekünk ilyen súlyos járványra kellene számítanunk... Mindazonáltal kórházunk egy nagyobb járvány esetén olyan belső szervezeti intézkedéseket tesz, amellyel el tudjuk látni a betegeket. Ha kell, 1–2 óra alatt átszervezzük a belgyógyászati osztályokat, s kiürítünk pavilonokat, de remélem, ilyesmire nem lesz szükség. Szerencsére az utóbbi évtizedben erre nem is volt példa, hiszen a teljes egészségügy felkészült arra, hogy bármennyi influenzás beteget elláson.

URBÁN ILONA

Kibontja szirmait a hegedűtok

Azon a délutánon valaki, nem tudom ki, nő vagy férfi, hegedűn játszott a másik szobában. A darabot nem ismertem fel, és valószínűleg a darabot játszó tehetségét sem, mint ahogy ő ismerte a darabot. Azt azonban egyből megállapítottam, hogy ez élőzene, nem pedig holt, nem pedig valamilyen hangszóróból jön, hanem egyenes hegedűszó, amit a botfülemmel előbb szeltd szólónak hittem. És csak rövid hangtalan hallgatózás után mertem azt gondolni, a szünetekkel és mellényúlásokkal immár változatosan tarkított előadásról, hogy a szomszéd szobában egy hegedűs, netán egy leendő hegedűs gyakorol. Így készülnek a géniuszok a gigantikus feladatra, gondoltam, hogy ennyi alázatos munka áll a háttérben, s amikor megjelenik a színpadon, vagy az előadóterem roppant padlózatán, akkor mindebből már semmi sem látszik, csak a virtuozitás maradéktalan hatása marad. De egy géniusznak is lehetnek rossz pillanatai, vagy még rosszabbak, amikor túllendülve a tehetségbontakozás tetőfokán, mindenféle felismerhetetlen hangokat csal elő a hegedűből, ő pedig csak ujjai mozgására figyel, netán azok gyors árnyjátékára a falon.

Amikor hosszabb, több perces szünetet tartott, azt hittem, hogy mára befejezte, a tokért nyúlt, s a vonóval együtt a hegedűt is a helyére helyezte. És akkor olyannak láttam hirtelen a hegedűtokot, mint egy hosszúkás virágot, amely nap nap után megnyílik; szóval: kibontja szirmait a hegedűtok.

De nem hagyott ennyiben, talán nem is volt ott hegedűtok, talán csak újságpapírba csavarva tartotta a szekrényben, újra játszani kezdett, és sehogyan sem tudta feledtetni az előző perceket, a csendet semmiképpen, amit talán ő nem is hallott. Mert szólt benne belül az összes kottafej, és az ujjaiban is megszólaltak a hangok, meg a karjában a vonón keresztül, és ezt hallotta belül, csak követni tudja, csak legyen benne együtt az egész.

És amikor végleg abbahagyta, ott maradtam bizonytalanul, hogy talán mégis belekezd, telhetett vagy egy óra, mire végképp letettem róla. Akkor pedig hallani véltem egy másik hegedűszót, vagy talán ugyanazt, csak halkabban: a sötét ablaküvegen át jött be felém, külön volt benne egy kis csend, egy kis hang, amivel valaki a sötétben hozzám beszélt.

PODMANICZKY SZILÁRD

Fiatal helytörténész kerestetik!

Beszélgetés a Vásárhelyi Téka sorozat szerkesztőivel

A vásárhelyi Kovács István, Szigeti János és Kruzslicz István Gábor alkotta team a '80-as évek eleje óta dolgozik együtt. Közösen szerkesztették a Hódmezővásárhely története című monográfiát és a város bedekkerét. Tavaly ősszel elindították a Vásárhelyi Téka könyvsorozatot, amelyben eddig három könyv jelent meg. A negyediket január 18-án mutatják be a városházán.

● ***Kitől származik a gondolat, hogy a városban eddig egyedülállóként könyvsorozatot indítsanak? Kihez vagy mihez kapcsolódnak a megjelenő könyvek? Valamilyen nevezetes eseményre készülnek vagy csak úgy spontán születnek?***

Szigeti János: Az első kötet kiadását én vetettem fel. Kruzslicz István tovább gondolta az egészet, s az az ötlete támadt, hogy ebből érdemes lenne sorozatot készíteni. A könyvek egységes arculatának, profiljának a kimunkálása is Kruzslicz István érdeme.

● ***A sorozatban eddig megjelent könyvek: Grezsa Ferenc: Irodalom Vásárhelyen, Vásárhely az irodalomban, a Kőszegfalvi Ferenc által szerkesztett: Jeles vásárhelyiek és a legutóbbi, Szigeti János gondozásában: A hódmezővásárhelyi zsidóság 1740 – 1993. Milyen kiadványok vannak előkészületben?***

Kruzslicz István Gábor: Január 18-án mutatjuk be a Százéves a hódmezővásárhelyi városháza című kötetet. Ezután jelenik meg Herczeg Mihály: Hódmezővásárhelyi parasztételek című könyve. A további Téka kötetek kiadása a nyomdától és az anyagiaktól függ.

● ***Ezekre is vannak már tervek?***

KIG.: Ezek már több mint tervek! Szeptemberben, Szeremlei Sámuel halálának évfordulóján szeretnénk egy emlékkönyvet megjelentetni. Ehhez még annyit: a híres tudós ekkor kapja meg a posztumusz díszpolgári címet a várostól. Előkészületben van még A hódmezővásárhelyi óvónőképző története és A vásárhelyi mozaik című kiadvány, amely történelmi, néprajzi és régészeti tanulmányokat tartalmazna. Úgy gondolom, hogy a felsoroltak ebben az évben kiadásra kerülhetnek.

● ***Hogyan folyik a munka a teamben? Van egy irányító, aki kiosztja és szervezi a munkát, a többiek pedig aládolgoznak?***

KIG.: Mindent közösen csinálunk. A szerkesztő bizottság összeül, s megbeszéljük, mi van a tarsolyban. Ez persze nem zárja ki, hogy külső munkatársak is bekapcsolódjanak a munkába. Bárki fordulhat hozzánk.

● ***Mi a céljuk a sorozatban megjelenő könyvekkel?***

SZJ.: Könyvemmel, amely egyben memento is, szeretném felhívni az emberek figyelmét arra, hogy mentsük meg értékeinket, történelmi és szakrális emlékeinket. Jön a világkiállítás! Kérdem én: mit mutatunk be? Nyilvánvalóan nagy értékű műemlékeinket. Éppen ezért adjuk vissza az épületeknek eredeti jelentőségüket és szerepüket. Valójában a kötetek értéke, Vásárhely történeti, művészeti, néprajzi, irodalmi értékeinek feltárásában, felmutatásában rejlik.

● ***Végigkísérik a könyvek születését a kézirattól a nyomdai munkálatokig?***

Kovács István: Természetesen. A városházán dolgozik az informatikai irodán egy szakember, Hevesi Zoltán, aki a kéziratot számítógépbe szerkeszti. Mi meghatározzuk a formát, a szövegtükröt, a betűnagyságot stb., ő pedig az előírásoknak megfelelően dolgozik. Hevesi a szövegszerkesztés után kinyomtatja a lapokat. Ezt hívják fényszedésnek. Ezeket aztán lefotózzák a nyomdában, s máris indulhat a nyomtatás. Azt lehet mondani: a gondolattól a végtermékig kísérjük végig a könyvet. Gyötrelmes munka ez, hiszen többször át kell olvasni, illetve bele kell javítani a szövegbe a hibák elkerülése végett.

● ***Maradéktalanul elégedettek a munkájukkal?***

KIG.: Maradéktalanul semmivel sem lehetünk elégedettek. A hibákból tanulunk, s azokat próbáljuk elkerülni a legközelebbi alkalommal.

● ***A Téka sorozat könyveinek kiadója, így a költségek nagy részének viselője, a város önkormányzata. De, tudtommal, már más is nyújtott anyagi segítséget a kiadáshoz.***

KIG.: Igen. A Jeles vásárhelyiekre a Lakitelek Alapítvány, míg A hódmezővásárhelyi zsidóság történetére a helyi zsidó hitközség is adott pénzt. Mi, erőnkhöz mérten, igyekszünk szponzorokat keresni. Ettől függetlenül az árakkal voltak problémáink. Itt elmondanám: azért nem lehet olcsóbban adni a köteteket, mert magasak a nyomdaköltségek.

KI.: A szerkesztő bizottság szeretné, ha ez a sorozat hosszú életű lenne. Éppen ezért szívesen várunk bárkit, bármilyen vásárhelyi vonatkozású néprajzi, helytörténeti, irodalmi írással a Téka sorozatban. Persze, ha megvan a pénzügyi fedezete a kiadásra.

● ***Tegyük fel, hogy önöknél megjelenne egy fiatal vásárhelyi titán a verseivel és a megfelelő pénzügyi fedezettel. Segítenének neki bekerülni a Téka sorozatba?***

KIG.: Ha vásárhelyi költőről van szó, akkor mindenképpen segítenénk neki. Persze meg kellene nézni, milyen költeményeket hozott.

SZJ.: Ezzel kapcsolatban szeretném megjegyezni, hogy felvetődött a körünkben a fiatalítás gondolata. Jó lenne, ha a most kikerült pedagógusok és a kultúra területén dolgozók is foglalkoznának a helytörténettel, a helyismerettel, ugyanis nincs utánpótlás a városban.

KI.: Nem tudok 40 évesnél fiatalabb helytörténészről Vásárhelyen. Igazából ezt a pedagógusok művelhetnék, ők viszont egyrészt leterheltek, másrészt nincsenek inspirálva. A helytörténészkedésben nem látnak perspektívát.

A szerkesztő megjegyzése: A team tagjai valamennyien megkapták már a Pro Urbe díjat.

SZ. C. SZ.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lázár Pál

MAGYAR NEMZET

DEC 13

— **Lázár Pál** festőművész 58 éves korában Szekszárdon elhunyt. A szekszárdi Garay János Gimnázium tanára, a dél-dunántúli képzőművész szervezet Tolna megyei csoportjának vezetője volt. Temetése hétfőn délután lesz a szekszárdi temetőben.

1021

Lázár Pál

1021 1970 DEC 15

Lázár Pál halálára

Váratlanul halt meg, tragikus hirtelenséggel, valóban ereje teljében, épp akkor, midőn azt remélte, hogy tanításban eltöltött hosszú évtizedek után visszatérhet a palettához s valóra válthatja művészi álmait. Sok mondanivalója lett volna, hisz az, amit eddig megvalósított, csak sejtette erejét, tehetségét. Amikor jó néhány évvel ezelőtt Martyn Ferenccel jártam nála, Martyn őszinte elragadtatással csodálta rajzait, festményeit, amelyek az alkalmi szabad időnek köszönhették létüket. „Micsoda titkolt értékeket rejt a magyar vidék!" — kiáltott fel Martyn Ferenc, s mi, akik közelében éltünk, jól tudtuk, hogy még sok meglepetést tartogat számunkra Lázár Pál tehetsége.

Kevesen készültek olyan messze mutató hittel öregségükre, mint ő, aki túl ötvenedik évén találta meg igazi hangját. A műszakirajz-tanítással eltöltött évtizedek, amiket egy-egy művésztelep nyári kirándulása tarkított csak, Tokajban, vagy Pakson, voltaképp az erőgyűjtés évei voltak, tehetsége felmérését jelentették, s ha kiállításokon feltűntek egyre karakterisztikusabb képei, amik a hivatalos kritika figyelmét is fölkeltették, tudtuk, hogy mindez még csak előleg abból, amit ezután kapunk Lázár Páltól. Erről beszélt ő maga is nemrég, amikor utoljára találkoztunk. Terv tervet követett, s úgy érezte, most már nyugodtan tervezhet, hisz „a gyerekek is felnőttek, révbe jutottak".

A hirtelen halál mindennek útját állta, s nem is tudjuk, hogy mennyi értéket vitt magával. De azért, amit itt hagyott, jóval több, mint lehetőség: kiforrott, érett művész volt, aki mindig tudta, hogy a művészetben csak a legjobbnak van helye, tudatosan törekedett a legmagasabbra, s öröksége egy állandóan fölfelé ívelő művészpálya értékes dokumentuma.

S ez már megszabja a feladatot is: egybegyűjtött képeivel őrizni emlékét, s ha életét nem is kímélte a halál, maradjanak meg művei, mindaz, aminek szolgálatába állította múló életét. De nemcsak képeivel marad közöttünk. Kivételes műveltsége, emberi tisztasága tovább él diákjai ezreinek szívében, emlékével is a jóra, a magasabb rendűre figyelmeztetve. Ez az egyetlen, mi enyhítheti a fájdalmas veszteséget.

CSÁNYI LÁSZLÓ

NÉPÜJSÁG TOLNA MEGYE

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dobo

Újra lehet kezdeni

29.

— Fülöncsíptek, mielőtt betettem volna a lábam.

— Gyerünk — mondja Fésüs Járó. — Látjátok, nem esznek meg benneteket. Az se baj, ha így találkozunk velük. Csak arra kérlek, Kálmán, rögtön mondd meg nekik, hogy én kommunista vagyok, és felelek értetek.

— Nos? — kérdem Desőtől, mert megint gondolkodik. — Erkölcsi aggályaid vannak? Hagyj itt egy cédulát, írd fel a címünket, ne kelljen sokáig keresgélni bennünket.

Nem szól csak a fejét biccenti, Géza még kötözi a határvadászt.

— Tudsz járni? — kérdi a katonától.

Az hálásan néz rá. Nem hagyjuk itt.

— Eddig is elvergődtem, főhadnagy úr. Vágok magamnak egy botot, nem lesz semmi hiba.

— Van itt apámnak egy kampósbotja — ...lja Géza — mindjárt megkeresem.

lati öröm
sürgetem
Deső lépk
ki, Tarba
besültet,
keri a ny
most már
lai közt
talán agy
sen bőgn
lédházak
ményből
kor hirte
ból, zsák
üveget, k
cipelve, r
vissza a
a fejünk
csővel lö
magyaráz
már fel,
Rémes
körüldong
velük for
rom tele
Fésűs Já
tőle. Végr
nem egés
je kilóg
foltok, g
kolatú s
fél szára
is ezt h
az övé
va és el

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP KIADÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-724

Lázár Pál

1970 DEC 13

NÉPSZABADSÁG

Budapest

— **Elhunyt Szekszárdon** 58 éves korában Lázár Pál festőművész, a helyi Garay János gimnázium tanára, a dél-dunántúli képzőművészek Tolna megyei csoportjának vezetője. Temetése hétfő délután lesz a szekszárdi temetőben.

LÁZÁR SÁNDOR

Építők Rota – B: 108.

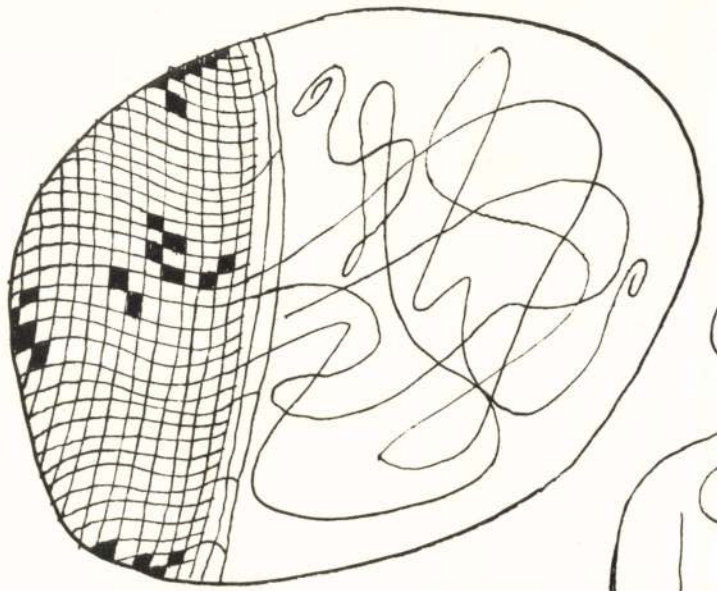

Létem hol végleg lemerült
Ki imád tüsök-hegedült?
Lángot ki lehel deres ágra?
Ki feszül föl a szivárványra?
NAGY LÁSZLÓ

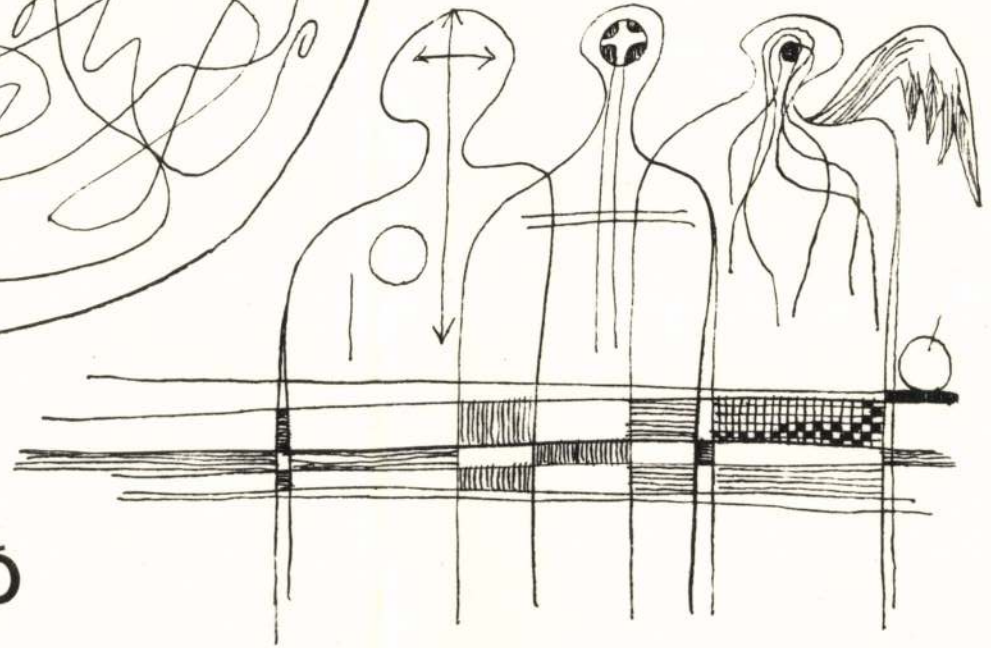

MEGHÍVÓ

LÁZÁR S.

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA Igazgatósága tisztelettel meghívja Önt

LÁZÁR SÁNDOR
festőművész

„NAGY LÁSZLÓRA EMLÉKEZEM" c.
grafikai bemutatójára.

Megtekinthető:

Építők Műszaki Klubja, Budapest V., Petőfi Sándor u. 5.

1979. április 11-től május 10-ig, délelőtt 10 órától este 20 óráig.

Szombat, vasárnap zárva.

LÁZÁR SÁNDOR festőművész kamarakiállítása a klub Művészetbarát Körének 236. összejövetelével egyidőben nyílik meg. A két esemény összekapcsolódása nem véletlen, hiszen a művész egyik alapító tagja és tevékeny résztvevője az 1968. januárjában megalakult Művészetbarát Körnek. Újabb műveinek bemutatásával mérföldkövet kívánunk állítani több, mint egy évtizede tartó együttműködésünknek, kiállító művészi tevékenységének.

Nem sokkal a megalakulás után, már a 6. összejövetelen rendezett képbemutatón festményei Almár György, Veres Pál és Vén Zoltán műveinek társaságában szerepelnek. 1969. októberében grafikáinak kiállítását rendezzük meg a klub nagyméretű vitrinjében. 1971-ben négy héten át láthatta a kultúrotthont látogató sokezer vendég a művész elementáris erejű, barbár szépséget sugárzó plasztikáit. 1973-ban és 1976-ban újabb ikonjait állította ki. Ez időben készült ilyen olajképein a klasszikus forma modern tartalommal ötvöződik. 1978. januárjában a Kondor Béla emlékére készült grafikáinak kiállítása keltett nagy érdeklődést.

A fenti rövid visszapillantás is mutatja, hogy LÁZÁR SÁNDOR milyen sokarcú művész. Most ismét új oldaláról mutatkozik meg. Nagyméretű, lavírozott tollrajzaiban Nagy László verseinek átéléséről, a művek szellemiségével való találkozás, azonosulás élményeiről beszél. E rajzköltemények a művesség fölényes biztonságáról, a beleérzés magas hőfokáról tanúskodnak. Meggyőződésem, hogy a látogatók számára újabb felfedezést, maradandó művészeti élményeket jelentenek majd.

DR. SOÓS IMRE

M E G H Í V Ó

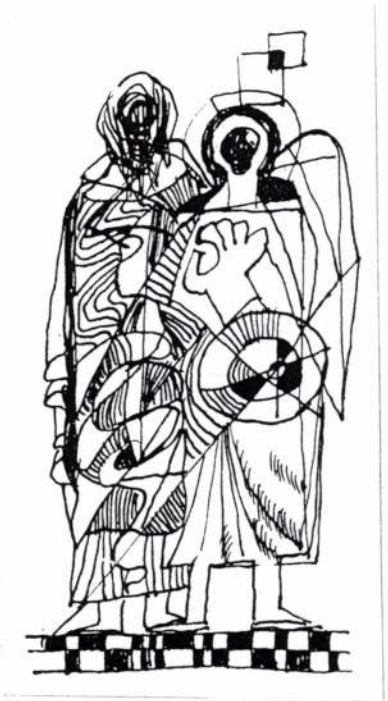

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA meghivja Önt

L Á Z Á R S Á N D O R

festőművész

kamarakiállitásának megtekintésére.

□

Cim: Budapest,V.,Petőfi Sándor u.5. I.em.

Nyitva: 1992.október 1-től 31-ig,
naponta délelőtt 9 órától délután 4 óráig.
Szombaton és vasárnap zárva.

□ □

Lázár Sándor korábbi kamarakiállitásain azokat a rajzsorozatokat láthatta a közönség,melyekben egy-egy költőnk verseivel, e müvek szellemiségével való találkozás élményeit fogalmazta képpé a müvész. Ady, Babits, József Attila, Radnóti, Nagy László és Berda József verseit rajzokban interpretáló sorozataival tiszteletreméltó helyet vivott ki magának a magyar grafikában. A mostani kamarakiállitás nem ezeket,hanem öt évtizedre kiterjedő grafikusi életmüvének egyéb alkotásait villantja fel, a kezdettől napjainkig. A bemutatott rajzok nagy része most először kerül a nyilvánosság elé.

A kamarakiállitás önarcképek sorozatával kezdődik: az első próbálkozástól kezdve negyedszázadon át vetette papirra a müvész saját arcvonásait. Egy másik rajzsorozat a világirodalom nagyjainak portréit idézi fel meglepő társitásban: az irónak a nőkről mondott,gyakran nem éppen hizelgő véleményével. Az Impresszionisták c. sorozatban a festészet nagy megújitói előtt rója le tiszteletét Manet-től Lautrec-ig.

A tárló második felében kiállitott grafikák valódi "műhelyforgácsok": a festményekhez készült előtanulmányok. A müvész ugyanis a festészetben is egyéni hangú müveket alkotott: a mai ember életérzését sugalló,modern ikonjaiból is bemutat néhányat a kiállitás.

Lázár Sándor egész élete során megkülönböztetett tisztelettel viseltetett a nagy elől, Vincent van Gogh müvészete iránt.Számtalan rajzon, festményen idézte fel arcvonásait, müveinek egy-egy motivumát. Ezekből mutatott be válogatást ugyanezen a helyen 1990-ben,a Van Gogh-évforduló alkalmából. Ebből az anyagból vett rajzok zárják a kiállitást, Lázár Van Gogh-érmének társaságában. Ez utóbbi a müvész plasztikai munkásságát idézi fel. E bronz lemezdomboritású érmet itthon több publikáció ismertette már. Másolata a hollandiai Nuenen-ben működő Van Gogh Dokumentációs Központ állandó kiállitásán látható.

Dr Soós Imre

LÁZÁR SÁNDOR

MEGHÍVÓ

AZ ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA MEGHÍVJA ÖNT A

TISZTELET A FESTŐNEK

CÍMŰ DOKUMENTUMKIÁLLÍTÁS MEGTEKINTÉSÉRE.

A KLUBBAN (BP., V., PETŐFI SÁNDOR UTCA 5. SZ.) RENDEZETT KAMARAKIÁLLÍTÁSUNKON BEMUTATJUK A MAGYAR MŰVÉSZEK **VAN GOGH**-ÉRMEIT:
FERENCZY BÉNI, MARTSA ISTVÁN,
KISS NAGY ANDRÁS, ENGELSZ JÓZSEF,
CSÉRI LAJOS, KISS KOVÁCS GYULA,
KÚNVÁRI LILLA, NAGY ISTVÁN JÁNOS,
LÁZÁR SÁNDOR, HERCZEG KLÁRA,
RENNER KÁLMÁN, SZ. EGYED EMMA,
LÓRÁNT ZSUZSA ÉS KÖRÖSÉNYI TAMÁS
ALKOTÁSAIT.

A **VAN GOGH** ÉLETMŰVÉRE VONATKOZÓ FONTOSABB HAZAI ÉS KÜLFÖLDI KIADVÁNYOK MELLETT KIÁLLÍTJUK AZ EMLÉKÉRE KÉSZÜLT GRAFIKAI ÉS PLASZTIKAI ALKOTÁSOKAT AZ ALÁBBI MŰVÉSZEKTŐL:
EISENMAYER TIBOR, FERY ANTAL,
GÖBÖLY JÓZSEF, HERCZEG KLÁRA,
KÉRI IMRE, M. KISS JÓZSEF,
LÁZÁR SÁNDOR, MURAI JENŐ,
NAGY LÁSZLÓ LÁZÁR, STETTNER BÉLA,
SZÁSZ KÁROLY ISTVÁN.

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: DR. SOÓS IMRE

MEGTEKINTHETŐ: 1978. JANUÁR 16-TÓL FEBRUÁR 15-IG, NAPONTA 10-TŐL 20 ÓRÁIG. SZOMBATON ÉS VASÁRNAP ZÁRVA.

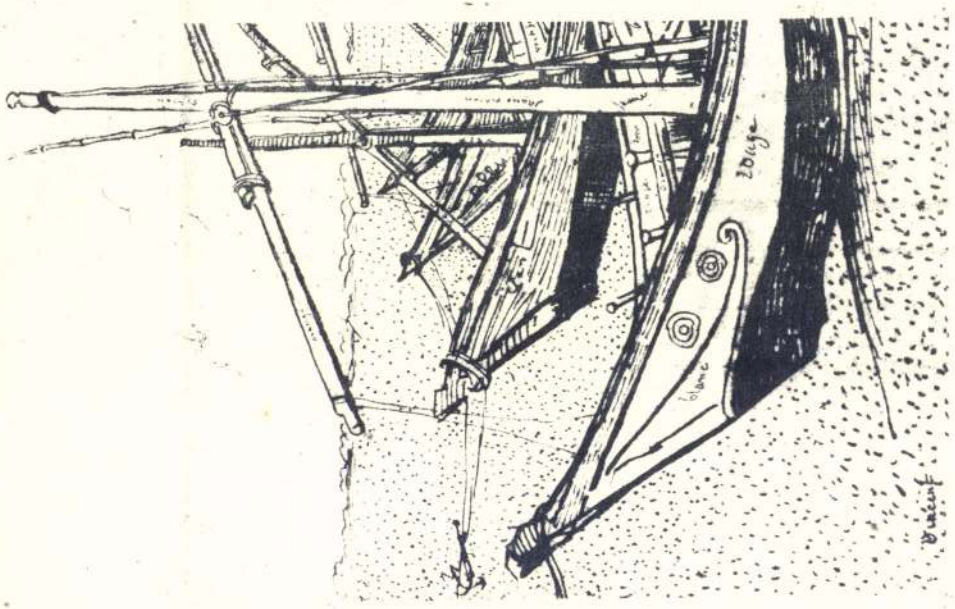

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA
1052. BP, PETŐFI S. U. 5.

ÉPÍTŐK ROTA – A. 12.

Képek címei:

VÁRLAK
MAMA
A HETEDIK
CSAK AZ OLVASSA
A DUNÁNÁL
FAVÁGÓ
TÉL
TEDD A KEZED
LEÁNYKÉRŐ ÉNEK
ÉN KI EMBERKÉNT
TÉLI ÉJSZAKA
ESTE VOLT

KÉSEI SIRATÓ
FLÓRA
KÉSZ A LELTÁR
LEBUKOTT
LEVEGŐT!
RINGATÓ
MONDD MIT ÉRLEL . . .
ŐS PATKÁNY TERJESZT KÓRT . . .
MEDVETÁNC
AZ A SZÉP RÉGI ASSZONY
BETLEHEMI KIRÁLYOK
ÍME HÁT MEGLELTEM HAZÁMAT . . .

LÁZÁR SÁNDOR

MEGHÍVÓ

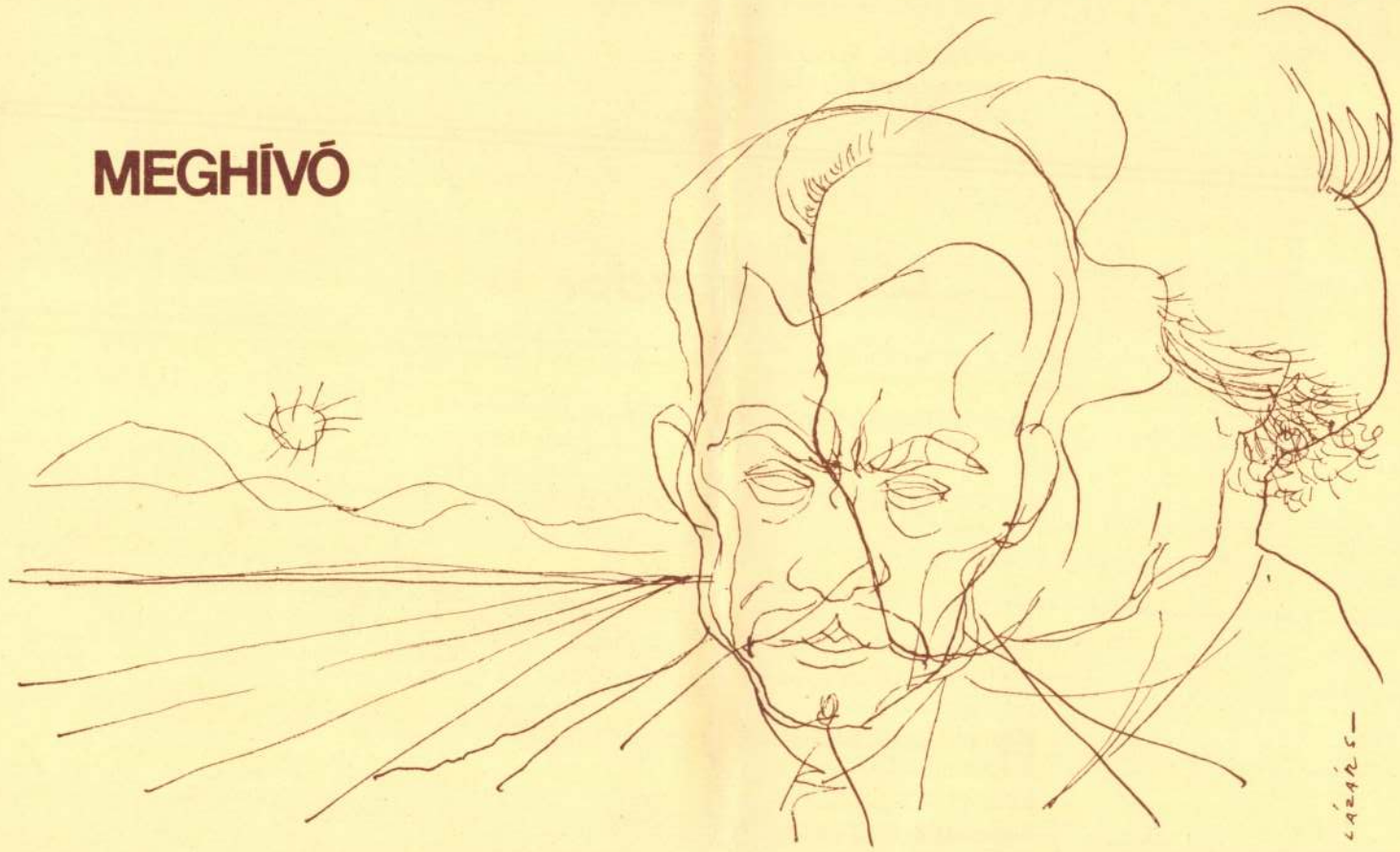

Csak az olvassa verseimet, ki ismer engem és szeret,

Az Angyalföldi József Attila Művelődési Központ Igazgatósága
tisztelettel meghívja Önt
1980. május 21-én, szerdán fél hatkor

Lázár Sándor

festőművész

József Attila centenárium alkalmára készített

grafikai kiállítására

Megnyitó beszédet mond Szabó Tamásné,
a XIII. kerületi pártbizottság alosztályvezetője

Közreműködik: **Bánffy György** érdemes művész
A kiállítás megtekinthető
a József Attila Művelődési Központban
Budapest XIII., József Attila tér 4.
1980. május 21-től 31-ig, 12 órától 20 óráig, szombat kivételével.
Megközelíthető a 4-es autóbusszal

Lázár Sándor festőművész csendes, szerény ember, s bizonyára ez az oka annak,
ma még csak kevesen tudják, hogy kitűnő rajzoló és nagyszerű illusztrátor.
Lelkes népszerűsítője, tehetséges adaptálója a magyar irodalomnak.
Ady, Babits, Nagy László, Szécsi Margit és Kondor Béla verseihez készített
kitűnő illusztrációi után most József Attila költészetét fogta vallatóra
és felfedezéseiről érdekes, izgalmas képekben számolt be.
Az elkészült 24 kép mindenki számára meggyőzően bizonyítja,
hogy érti és szereti József Attilát.
Remek érzékkel, avatott kézzel választotta ki az életműből
azokat a költeményeket, amelyek így együttesen talán minden másnál
meggyőzőbben fejezik ki József Attila kivételes költői nagyságát,
költészetének hihetetlenül gazdag és sokszínű világát.
Lázár Sándornak azonban nemcsak a versválogatása volt szerencsés,
hanem a művek megközelítésében, értelmezésében is példásan járt el.
Rajzaiban mindig nagyszerűen emeli ki a vers lényegét
és ugyanakkor montázsszerűen villantja fel mindazokat a költői képeket,
amelyek a vers hangulatát döntően meghatározzák.
Ezzel a montázsszerű megoldással remekül tudja érzékeltetni
József Attila hatalmas ellentéteket átfogó, több síkban több rétegben futó,
bonyolult költői építkezési módját.
Képei sohasem öncélúak, mindig a kiválasztott vers hangulatához tapadnak.
Mindig a vers mondanivalójának szolgálatában állnak
ugyanakkor azonban mindig színesek érdekesek, egyéniek
és feltétlenül ösztönzően hatnak.
Ösztönöznek bennünket a vers és az egész életmű minél teljesebb,
minél maradéktalanabb megértésére és megismerésére.

Sára Péter
irodalomtörténész

KATALÓGUS:

A dokumentumkiállítás anyagát a következő témák szerint csoportosítottuk:

1. A Szépművészeti Múzeum Van Gogh-rajzai. (Reprodukciók)
2. Az egykor magyar tulajdonban volt festmények. (Dokumentumok)
3. Van Gogh levelei – magyarul. (Kiadványok)
4. Néhány kötet a Magyarországon megjelent irodalomból.
5. A magyar művészek Van Gogh-érmei. (15 művész 21 alkotása)
6. A magyar érmek első külföldi méltatója, M. E. TRALBAUT munkássága.
7. A „Van Goghiana" kiadványok. (P. PERÉ, Antwerpen)
8. Kiállítási katalógusok a világ minden részéből. (Moszkva, Varsó, Tel Aviv, Tokió, Ottava, Párizs, München stb.)
9. Az amszterdami új Van Gogh Múzeum.
10. A hollandiai Neunenben működő Van Gogh Dokumentációs Központról. (TON de BROUWER munkássága.)
11. Néhány szép könyv a világszerte megjelent monográfiákból.

A kiállítást – gyűjteménye anyagából – rendezte: Dr. SOÓS IMRE.

Építők Rota – C: 396.

1890
1980

MEGHÍVÓ

LAZAR SANDOR

Stettner Béla linómetszete

Kilencven évvel ezelőtt, 1890. július 29-én halt meg VINCENT VAN GOGH holland festőművész. Ugyanabban az esztendőben született FERENCZY BÉNI, a magyarországi első Van Gogh-érem alkotója.

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA Igazgatósága meghívja Önt
az évforduló alkalmából rendezett

VAN GOGH-DOKUMENTUMKIÁLLÍTÁSRA.

Megtekinthető a klubban, Budapest V., Petőfi Sándor utca 5. sz. alatt
1980. december 5-től 19-ig, naponta de. 10 órától este 20 óráig.
Szombaton, vasárnap zárva.

Ez alkalommal kiállítjuk a magyar művészek Van Gogh-érmeit, időrendben

FERENCZY BÉNI
MARTSA ISTVÁN
KISS NAGY ANDRÁS
ENGELSZ JÓZSEF
KISS KOVÁCS GYULA
CSÉRI LAJOS
KUNVÁRI LILLA
SZANDAI SÁNDOR
NAGY ISTVÁN JÁNOS
LÁZÁR SÁNDOR
HERCZEG KLÁRA
RENNER KÁLMÁN
Sz. EGYED EMMA
LÓRÁNT ZSUZSA
KORÓSÉNYI TAMÁS

alkotásait.

Kamarakiállításunkon magyar kiadványok mellett bemutatunk több ritka külföldi könyvet, katalógust a könyvtárnyi Van Gogh-irodalomból, a meghívó hátoldalán közöltek szerint.

Van Gogh-kiállítás Magyarországon? – kérdezheti joggal csodálkozva a látogató, akinek tudomása van arról, hogy a művésznek hazánkban jelenleg egyetlen festménye sem található. Nem mindig volt így, mert századunk elején még Van Gogh három igen jelentős olajképe szerepelt neves magyar műgyűjtők tulajdonában. Sajnos, ezek évtizedekkel ezelőtt külföldre kerültek. Így a holland mester egyre jobban értékelt életművét Szépművészeti Múzeumunkban a Majovszky-gyűjtemény három híres rajza képviseli csupán.

A magyar képzőművészetnek van azonban olyan területe, mely világszerte érdeklődésre tarthat számot Van Gogh egyre növekvő népszerűsége miatt. Ez a művész emlékére készült érmek sorozata, mely Ferenczy Béni 1936-ban mintázott Van Gogh-érmével kezdődött, s amelybe napjainkig szobrászatunk több jeles mestere lépett be alkotásával.

Dr. Tralbaut belga művészettörténész Antwerpenben 1967-ben a Van Gogh-ábrázolásokról kiadott tanulmányából tudta meg a nemzetközi művészeti közvélemény, hogy a világ első Van Gogh-érmét magyar művész, Ferenczy Béni mintázta, egy évtizeddel megelőzve ezzel a holland honfitársakat és egyéb európai, ázsiai országok művészeit.

Így a Van Gogh-érmek kiállításával egyben tisztelgünk a 90 évvel ezelőtt született és 1967-ben elhunyt Ferenczy Béni mester emléke előtt is, aki úttörő alkotásával egyik elindítója volt Van Gogh világszerte növekvő megbecsülésének.

Építők Rota – E: 92

LÁZÁR SÁNDOR

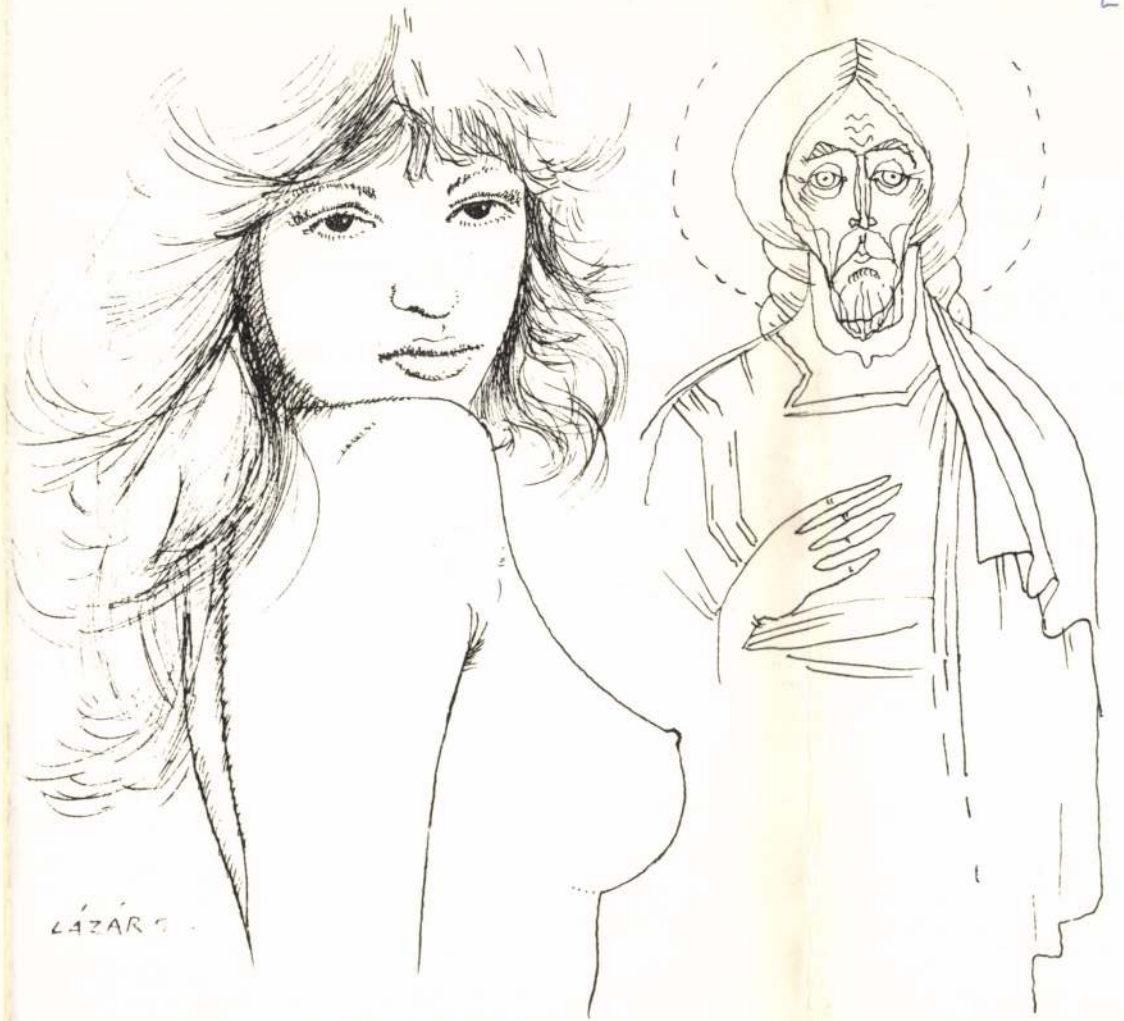

MEGHÍVÓ

LÁZÁR SÁNDOR festőművész munkái nem először szerepelnek Klubunkban. Korábban nagy sikerrel kiállított grafikai sorozatai után most ismét olajfestményekkel jelentkezik. Az utolsó két-három esztendő termékei ezek, s a művek mind forma, mind tartalom szempontjából egyéni, más művészetéhez nem hasonlítható festői világot képviselnek.

„Modern ikonoknak" nevezi alkotójuk ezeket a farostlemezre festett s a fehér kerettel ízlésesen kialakított képeket, melyeken a régi forma, a görögkeleti egyház egykori táblaképe, megújult külsőben, a ma emberéhez szabott tartalommal jelenik meg. A művész ugyanis a ma érzéseinek és gondolatainak kifejezője akkor is, ha közvetítőként a múlt művészetének ehhez az eszközéhez nyúl.

A képek hangulatát a kék, vörös és az arany méltóságteljes harmóniája adja meg, ennyiben emlékeztetnek ezek az egykori táblaképekre. Szó sincs itt utánzásról, inkább egy feledésbe ment út megtalálásának örvendezhetünk, mely a XX. századi ember világképének kifejezésére is lehetőséget ad.

Meggyőződésünk, hogy LÁZÁR SÁNDOR előző bemutatóihoz hasonlóan ennek a kiállításnak anyaga is meglepetésként hat majd és maradandó művészeti élményt nyújt a látogatóknak.

DR. SOÓS IMRE

Az ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA igazgatósága meghívja Önt

LÁZÁR SÁNDOR

festőművész kamarakiállításának megtekintésére

A kiállítás megtekinthető:

1982. április 2-től 30-ig, délelőtt 10 órától este 20 óráig

Szombaton, vasárnap zárva

Színhely:

ÉPÍTŐK MŰSZAKI KLUBJA, Budapest V., Petőfi Sándor utca 5.

Telefon: 185-406

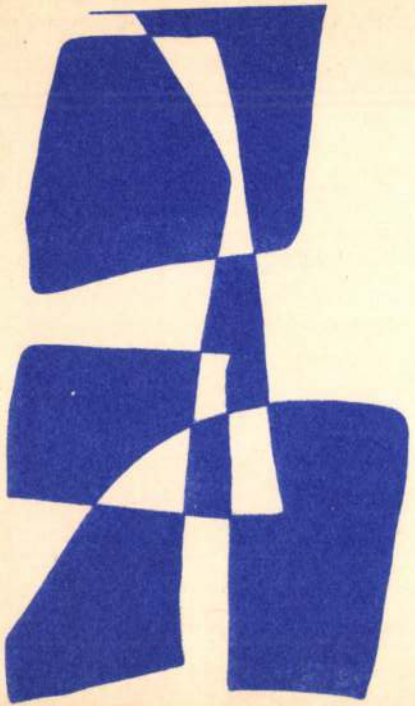

LÁZÁR SÁNDOR

MEGHIVÓ

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA
ÉS MŰVÉSZETBARÁT KÖRE MEGHÍVJA ÖNT

KÉPZŐMŰVÉSZ TAGJAINAK KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA: MAJOR MÁTÉ EGYETEMI TANÁR
1969. MÁJUS 5.-ÉN, HÉTFŐN DU. 6 ÓRAKOR.

A KIÁLLÍTÁS HELYE: AZ IPARTERV SZÉKHÁZA
/BUDAPEST, V. DEÁK FERENC UTCA 10./

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 15.-IG,
NAPONTA DE 10 - 19 ÓRÁIG, VASÁRNAP 10 - 14.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

ALMÁR GYÖRGY
ÁGH AJKELIN LAJOS
BLANCHY FERENC
HOCH ISTVÁN
ILLÉS ÁRPÁD
KOVÁTS ALBERT
KÖRTVÉLYESSY MAGDA
KÜTHY SÁNDOR
LÁZÁR SÁNDOR
MAJOR JÓZSEF
MEGYESI SÁNDOR
MONOSTORI-MOLLER PÁL
MORLIN ÁKOS
MURÁSI JENŐ
NAGY ZOLTÁN DR
NEMES JÓZSEF
ORSZÁGH IMRE FERENC
PAPP OSZKÁR
SZÁSZ KÁROLY ISTVÁN
SZILVÁSSY KATALIN
VERESS PÁL
VÉN ZOLTÁN

A KIÁLLÍTÁSON 1969. MÁJUS 11.-ÉN, VASÁRNAP
D.E. 11 ÓRAKOR AUKCIÓT TARTUNK.

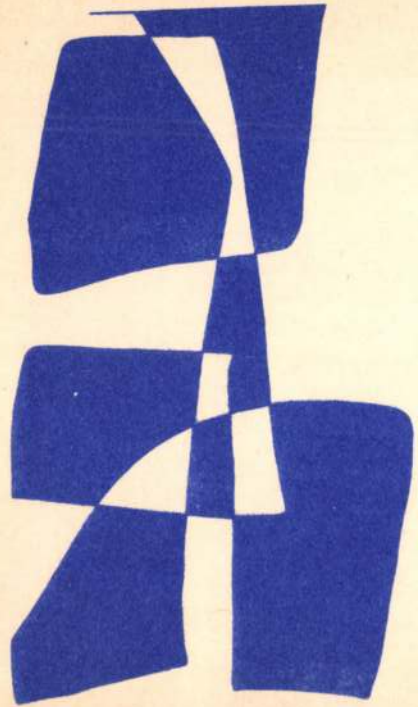

LÁZÁR SÁNDOR

MEGHIVÓ

AZ ÉPITŐK MŰSZAKI KLUBJA IGAZGATÓSÁGA
ÉS MŰVÉSZETBARÁT KÖRE MEGHÍVJA ÖNT

KÉPZŐMŰVÉSZ TAGJAINAK KIÁLLÍTÁSÁRA.

MEGNYITJA: MAJOR MÁTÉ EGYETEMI TANÁR
1969. MÁJUS 5.-ÉN, HÉTFŐN D.U. 6 ÓRAKOR.

A KIÁLLÍTÁS HELYE: AZ IPARTERV SZÉKHÁZA
/BUDAPEST, V. DEÁK FERENC UTCA 10./

A KIÁLLÍTÁS MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 15.-IG,
NAPONTA D.E 10 - 19 ÓRÁIG, VASÁRNAP 10 - 14.

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

ALMÁR GYÖRGY
ÁGH ANGELIN LAJOS
BLAUCHY FERENC
HOCH ISTVÁN
ILLÉS ÁRPÁD
KOVÁTS ALBERT
KÖRTVÉLYESSY MAGDA
KÜTHY SÁNDOR
LÁZÁR SÁNDOR
MAJOR JÓZSEF
MEGYESI SÁNDOR
MONOSTORI-MOLLER PÁL
MORLIN ÁKOS
MURÁI JENŐ
NAGY ZOLTÁN DR
NEMES JÓZSEF
ORSZÁGH IMRE FERENC
PAPP OSZKÁR
SZÁSZ KÁROLY ISTVÁN
SZILÁSSY KATALIN
VERESS PÁL
VÉN ZOLTÁN

A KIÁLLÍTÁSON 1969. MÁJUS 11.-ÉN, VASÁRNAP
D.E. 11 ÓRAKOR AUKCIÓT TARTUNK.

Közös tárlatainkról

Öt éve vagyok tagja a Művészetbarátok Egyesületének. Ez idő alatt tizenöt olyan kiállításon vettem részt, melyet az Egyesület hírdetett meg tematikusan. Pl.: Őszi virágcsendélet, Hókristályok hullásában, Tavasz, Őszi hangulat, Karácsony a képzőművészetben. Nekem ezek a címek azt jelentik, hogy – az irodalmi műsor céljának megfelelően – a testőrink is olyan képeket vigyenek a kiállításra, melyek erősítik gondolatainkat, emlékeinket az adott témában.

Ezzel szemben mintha a kiírást figyelembe se vennék vagy szándékosan azt a képet viszik el, ami tetszik vagy éppen kéznél van. Úgy gondolom, oda is kell figyelniök. Ha bárki megnézi a tárlatot, láthassák, kinél hogyan jelenik meg a tavasz, az ősz, a tél. Különösen indokoltnak tartom ezt, ha iskolagalériában, művelődési házban van kiállításunk.

Mivel magyarázható, az érdeklődők kérdésére mit válaszoljak: hogyan kerül az őszi virágcsendéletbe a pipacs, A tél a képzőművészetben kiállításra a verőfényes nyári táj, a kardvirág? – Ha a kiírt témához nincs megfelelő képem, akkor nem veszek részt, hisz annyi más lehetőség van, ahol nincs tematika.

A Mozart hallgatása közben engem nem inspirált kép készítésére, ráfogni meg nem akartam egy előző munkámra sem, ezért csak megnéztem, hogy mások hogyan oldották meg. Sajnálom, hogy ez nem mindenkinek lelkiismereti ügy.

Hiszem, hogy nem a szervezők feladata, hogy ítéljenek: a kép alkalmas-e kiállításra. Örültünk, hogy feledhettük a kemény zsűrizés időszakát. A művészeknek maguknak kell gondosabban kiválasztani a kiállítandó képet, hogy ezzel is megbecsüljék társaik közös szereplését.

Van még egy észrevételem az ilyen kiállítások megnyitóiról. Mivel mindegyik alkalom baráti összejövetelre, megpihenésre, személyes kapcsolatok, barátságok elmélyítésére, ezért igényelném, (véleményemmel nem vagyok egyedül), hogy aki megnyitja a tárlatot, legalább a meghívóról pontosan olvassa fel a kiállítók nevét, akik jelezzék, melyik névhez ki tartozik. Annyira ne legyen hosszú az irodalmi rész, hogy erre ne maradjon idő.

Szalkári Rózsa

Csohány Kálmán

grafikusművész 70. születésnapjára gyűltek össze a Csohány Baráti Kör tagjai szülőföldjén, Pásztón, január 31-én. A dícséretesen restaurált Klapka-köz 7. szám alatti kis szülőházon elhelyezett emléktáblát Dobrováczky István polgármester leplezte le, utána Supka Magdolna művészettörténész méltatta Csohány sajátos, maradandó értéket hordozó életművét. Ezután a Szentlélek temetőben megkoszorúzták az 1980-ban elhunyt művész sírját, majd délután megtekintették a Tittel-kollégiumban Csohány litográf-plakátjait és a szülőház restaurálásának dokumentumait.

Tiszteletre méltó a Baráti Kör és Pásztó városvezetőinek hűsége és buzgalma a művész utóéletének ápolásában. Megismétlendő kérdésünk mégis: van ugyan Csohány Galéria Pásztón, bőkezűen adományozott kiállítani valókkal – de mikor nyitják meg ismét a látogatók által megtekinthetően?

– g –

Megalakult a "Kun Zsigmond Népművészeti Gyűjtemény" baráti köre

A Pataky Művelődési Központban 1994. november 20-án M. Kiss Pál festőművész, művészettörténész és hat egykori tanítványa: Fenyves Mária Annunciáta, Forintos Anna, Kaszner Margit, Károly Éva, Osváth Miklós, Róth István kiállítását dr. Pogány Ö. Gábor művészettörténész nyitotta meg. A Művészetbarátok Egyesületének képviseletében dr. M. Kiss Pálnak Geröly Tibor főtitkár az egyesület plakettjét nyújtotta át.

Az ünnepség utáni fogadáson dr. Gomola György költő, művészeti író kezdeményezésére ismertettem azt az elképzelést, hogy alakítsuk meg a "Kun Zsigmond Népművészti Gyűjtemény" Baráti Körét. Az Egyesület legidősebb tagja: a hamarosan 103 éves Kun Zsigmond gyűjteményének látogatása, propagálása, a gyűjtemény értékes együttesének ismertetése legyen a Baráti Kör tevékenységének célja. A Budapest III. ker. Fő tér 4. szám alatti ház emeletén elhelyezett gyűjtemény szépsége megérdemli, hogy nagyobb figyelmet fordítson értékeire a közönség. Tanintézetek diákjai és tanárai körében kellene elmélyíteni annak tudatát, hogy ez a gyűjtemény létezik, látogatható – a még megmaradt Óbuda igen szép környezetében. A vizuális kultúra terjesztésének fontos módja a magán- és közgyűjtemények látogatása. Fontos lenne az is, hogy Kun Zsigmond munkásságát ismertető tárló gazdagítsa a gyűjtemény történetének áttekintését. A Baráti Kör tervei szerint minden esztendőben a Gyűjtemény épületébe szervezett látogatáson emlékezik meg – a jelentős részében népművészeti műegyüttes történetéről, az alapító jelenlétében.

Reméljük, hogy a Baráti Körhöz minél többen csatlakoznak.

Kaszner Margit

LAZÁR Sándor

ELHUNYT LÁZÁR SÁNDOR

Lázár Sándor 1994 december 30. napján, életének 78. évében szívinfarktus következtében meghalt. Elhunyta két év óta tartó és szinte a teljes bénasággal járó betegségének vetett véget. Hamavait január 16-án a barátok népes csoportja kísérte végső nyugvóhelyére a budapesti Új Köztemetőben.

A "szakma" képviseletében senki sem volt jelen. A párizsi iskolázottságú művész ugyanis sohasem törekedett a művészeti szervezetek tagságának megszerzésére. A Hungexpo Vállalatnál végzett tervező grafikusi munkája a megélhetést, egyben a szellemi függetlenséget biztosította számára. Művészi pályafutását lapunk 1993 januári számában ismertettük. Az írásból egy boldog ember arcképe bontakozot ki, aki egész életében úgy festhetett, rajzolhatott és mintázhatott, ahogy kedve tartotta.

Emlékét őrizni fogják irodalmi ihletésű rajzsorozatai, melyekben a költészet nagyjainak, így pl. Adynak, Babitsnak, Radnótinak verseit "fordította le" a grafika nyelvére. (Nagy László verseihez készített sorozatát ma a költő bulgáriai emlékházában őrzik, de ilyen lapjai találhatók a budapesti Irodalmi Múzeumban is.) Olajképeinek java részét "modern ikonjai" teszik ki, melyeken a régi idők formavilágát modern mondanivalóval ötvözve, dobozszerű keretezésben jeleníti meg. Munkásságának harmadik ága a plasztika világa. Nem hagyományos szobrokat kell ezen érteni, hanem megmunkálható anyagból, pl. rézlemezből, fából összeállított, groteszk figurákat, maszkokat. Ez utóbbi csoportra sem süthető rá azonban a "könnyű műfaj" bélyege, mert olyan alkotás is van köztük, mint a már többször méltatott Van Gogh-érme.

Szinte teljesíthetetlen feladatra vállalkoznék, aki ma Lázár Sándor életmű-kiállítását kívánná megrendezni. Művei ugyanis szétszóródtak az ország minden tájára. Nem gazdag mecénások vásárolták fel e tehetséges művész szellemének, virtuóz kezének remekeit. Ő maga osztogatta szét ezeket pazarló bőkezűséggel családja tagjainak, barátainak, a feléje rokonszenvvel forduló bármely idegennek. A pénz nem érdekelte. E sorok írója, aki évtizedeken át volt szoros barátságban a művésszel, egyetlen alkalommal sem tapasztalta, hogy az alkotó valakitől valaha is pénzt fogadott volna el képeiért, rajzaiért. Búsásan honorálta képeivel nemcsak az üdülők orvosait, ahol feleségével nyaranta szabadságát töltötte, de a klubok alkalmazottait is, ahol kiállított képeit őrizték. Önzetlenségére jellemző,

Lázár Sándor: Önarckép

hogy nemrég két teljes rajzsorozatát: több tucatnyi, lavírozott tusrajzot adományozott egy számára látszólag közömbös iskola támogatására.

Az eltávozott művész életművét összegyűjtve aligha fogja őrizni egyetlen múzeum is. Emléke mégis tovább él, hiszen képei, rajzai a maguk környezetében sugározzák majd alkotójuk emberszeretetét. Művei olyan egyéni hangú mesterről adnak hírt az utókornak, aki tehetsége révén korszerű tudott maradni anélkül is, hogy követőjévé vált volna napjaink egynémely "művészeti" irányzatának.

Dr. Soós Imre

Lázár Sándor festő

LÁZÁR SÁNDOR MŰVÉSZETÉRŐL

1992 októberében, Budapesten, az Építők Műszaki Klubja kamarakiállításán Lázár Sándor grafikus öt évtizedes alkotótevékenységébe kapott bepillantást a látogató.

A művész 1916-ban született Budapesten. Tanulmányait Párizsban , Nagybányán és a Szolnoki művésztelepen végezte. 1938-ban Párizsban rendezett kiállítását itthon és külföldön több önálló tárlat követte. Nyugdíjba vonulásáig a Hungexpo tervező grafikusaként dolgozott. Ez a főfoglalkozású tevékenység biztosította számára a megélhetést, megkímélve őt attól, hogy sok művésztársához hasonlóan az Alap-tagság megszerzését kelljen kérelmeznie, kitéve magát megalázó zsűrizési eljárásnak. Anyagi és szellemi függetlenségének tulajdonítható, hogy mind a grafikában, mind a festészetben szabadon teljesíthette ki egyéni hangú világát.

Lázár Sándor grafikai munkásságának egyik jellemző vonását a magyar költészet iránti vonzalma adja. Az elmúlt évtizedek során több olyan rajzsorozat került ki műtermében, melyek egy-egy költőnk verseivel, szellemiségével való találkozás élményeit fogalmazták montázsszerű képekké. Ady, Babits, József Attila, Radnóti, Kondor Béla, Nagy László és Berda József verseit rajzokban interpretáló sorozataival tiszteletreméltó helyet vívott ki magának a versek barátai körében. E lavírozott tusrajzokat megalapozott, biztos rajztudás jellemzi. Művészünknek ezt a képességét azért hangsúlyozzuk, mert napjainkban egyre többalkotó erénynek tekinti rajztudásbelifogyatékosságát.

Irodalmi rajzsorozatai a Műszaki Klubban és más kiállításokon többször szerepeltek már, így a mostani bemutatón ezeket nem láthatta a közönség. A kamarakiállítás önarcképek sorozatával kezdődött: az első próbálkozástól kezdve negyedszázadon át rajzolta tollal, szénnel, krétával saját arcvonásait. Egy másik rajzsorozat a világirodalom nagyjainak portréit idézte fel meglepő társításban: az írónak a nőkről mondott, gyakran nem éppen hízelgő véleményével.

Az Impresszionizmus 100. születésnapjára, 1974-re, készült az a 12 lapból álló sorozata, melyben 13x9,5 cm-es tollrajzokon a festészet megújítói előtt tiszteleg, Manet-től Lautrec-ig. (E cikk illusztrációit ebből a sorozatból válogattuk, mivel az életművet kitevő, nagyméretű lavírozott tusrajzok kicsinyített reprodukálása nem volt megoldható.)

A tárló másik felében kiállított rajzai valódi "műhelyforgácsok" voltak: a festményekhez készült előtanulmányok. Lázár ugyanis a festészetben is egyéni hangú. A mai ember világát, életérzését sugalló, színpompás "modern ikonjaiból" bemutatott néhányat a kiállítás.

A művész egész életében megkülönböztetett tisztelettel viseltetett a nagy elől, Vincent van Gogh művészete iránt. Számtalan rajzon, festményen idézte fel arcvonásait, műveinek egy-egy motívumát. Ezekből az alkotásokból 1990-ben, a Van Gogh évforduló alkalmából ugyanezen a helyen volt látható kiállítása. Ebből az anyagból vett néhány rajz zárta a mostani kiállítást, Lázár Van Gogh-érmének társaságában. Ez utóbbi a művész említésre méltó plasztikai munkásságát idézte fel. Bronz lemezdomborítású érmét itthon több írás méltatta már. Másolata a hollandiai Nuenenben működő Van Gogh Dokumentációs Központ kiállításán látható.

Dr. Soós Imre

DEGAS

LAUTREC

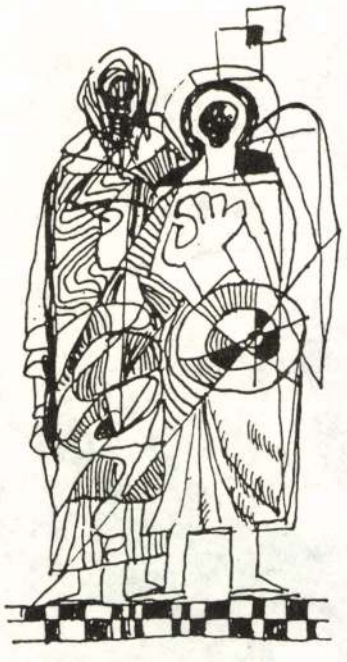

FIGURÁK

MDK

Lázár Szilárd

Tabáni részlet, of.

Tav.tárlat, N.Szal. 1934. jun. 6 l.

LÁZÁR Szilárd

MDK

Lázár Szilárd, festöm.

120.	Akt tanulmány.	Paszt.
121.	Városligeti részlet.	"

Az 1939-es Szalon katalogusa.
Nemz. Szal. 1939.jun.10.-25.-ig.

Lázár Szilárd MDK

Belvárosi részlet, pasztell
Tél, pasztel

Nemzeti Szalon 1942, okt.
Őszi tárlat

MDK

Lázár Szilárd, festöm.

Csendélet. Pasztell.

Nemz. Szal. - Tavaszi kiáll. 1941.jun.15-29. Kat.

Lázár Szilárd
Csendélet, paszt.

Tavaszi kiállitás. Nemzeti Szalon. 1941. ju
junius 9 l.

Lázár Szilárd festőművész
Kilátás a Halászbástyáról
Dunaparti részlet
XI.ker.képzőművészek kiállitása, 1951.február

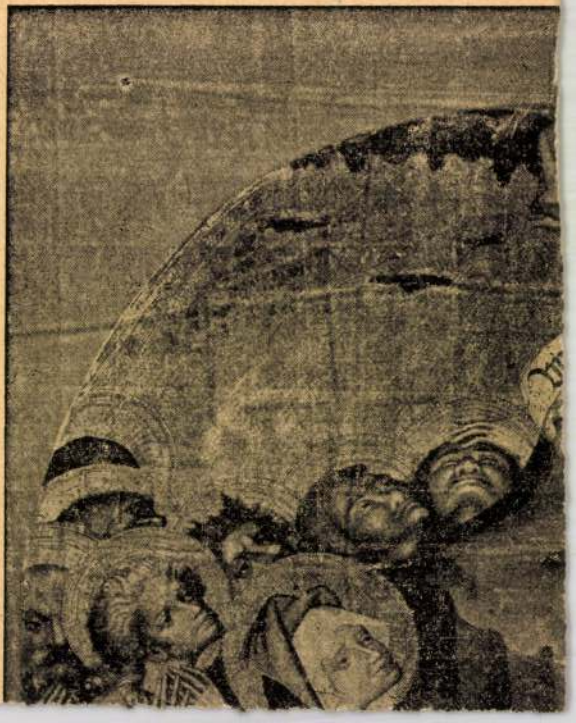

Lázár Szilárd

Rajzaival szerepel az Eötvös József-reáliskola tanárainak és növendékeinek munkáiból rendezett kiállitásán.

M.936.III.8.

Lázár Szilárd

Szerepel a belvárosi reál-iskola nagytermében rendezett ziállításon.

m. 929. XII. 13.

m. 929. XII. 17.

m. H. 929. XII. 15.

Lázár Szilárd tanár

Pasztell-csendéletei és városrészletei, az Eötvös József-reáliskola tanárainak és növendékeinek munkáiból rendezett kiáll.-án.

M.936.III.14.

Lázár Szilárd tanár

Alkotásaival szerepel az Eötvös József-reáliskola
tanárainak és növendékeinek munkáiból rendezett
kiáll.-án.

B.H.936.III.11.

Lázár Szilárd

Istőművész

Csoportos kiállítás. IV. ker. belvárosi reálisk.ban-
képeivel szerepel. Modern művészeti problémák megol-
dására törekszik. Szinei fénytől átitatottak. A való-
ságot sikokra bontja. Vonalkonstrukcióra épített ké-
pein sem veszték el a szinek hatóerejüket. A forma
és szín kiegyensúlyozása a „Szalmakazlak a nap fény-
ben" c. képén jut a legharmónikusabban érvényre —

Lemezeti Ujság

1935 II. 13

Lázár Szilárd

Istőművész

Csoportos kiállítás – Eötvös József reálgimnáziumban – képeivel szerepel. Képeiben minden fény és derű. Az egyik tájképe, Engligiti táj októberben, egyike a modern művész legkiválóbb munkáinak. Csendéletei sikhatásaikkal ugyanúgy távlatokat. Tabáni képei, valamint néhány képe a Calvin térről, a budapesti táj szépségeit örökítik meg a szinerés sokszerű változatosságával. –

Ujság
1935 II. 15

Lázár Szilárd

Szerepelt az „1939-es Szalon" kiállításán.

Nk 1939. VI. 11.

Lázár Szilárd.

Az Hátvás József főreáliskola rendezésében nyitották meg az intézet karácsonyi kiállítását, melyen Lőcséről festett képei szerepeltek. (eculítve.)

Magyarság, 1928. dec. 18.

Lázár Szilárd dr

Reáltanoda-utcai Eötvös József-reáliskola karácsonyi kiállítása -képével szerepel

Nemzeti Ujság 1931.VII-19.

Lázár Szilárd

Iskolai képkiállitás - belvárosi reáliskolában - képé-
vel szerepel. Portrék.

Magyarság 1931.XII.19.

Lásár Szilárd dr.

Az Eötvös-reáliskola karácsonyi kiállításán vez rézt.

N. U. 1926. XII. 12. (Nemzeti Ujság)

380

Lázár Szilárd dr. tanár

az Eötvös József főreáliskolában rendezendő kiállításon vesz részt.

M. 1926. XII. 8. (Magyarság)

Lázár Szilárd dr.
tanár

a belvárosi hötvös József-főreáliskola képkiállítást rendez a tanár és növendékei műveiből.

Magyarság 1927. dec. 17

Lázár Szilárd dr.

Az Götvös József reáliskolában megnyíló kiállításon műrei szerepettek.

Esti Kurir, 1928. dec. 18.

Lázár Szilárd dr.

tanár

Az kötvös főreáliskola korácsonyi kiállításán tájképei és ceruzarajzai szerepelnek. (említve)

Nemzeti ujság. 1928. dec. 19.

Lázár Szilárd dr.

Az kötvös József reáliskola igazgatósága f. hó 16.-án kiállítást rendez, melyen művei szerepelni fognak.

Magyarság, 1928. dec. 13.

Lánár Szilárd.

Az Iparművészeti József reáliskola dec. 16.-án megnyíló kiállításán művei szerepelni fognak.

Magyarság, 1928. dec. 16.

dr. Lázár Szilárd.

Dec. 16-án az Iparművészeti Főiskolában megnyíló kiállításon festményei szerepelni fognak.

Pesti Hírlap, 1928. dec. 14.

Lázár Szilárd dr.

tanár,

Az kötvös föreáliskola korácsonyi kiállításán ~~rendéletei~~ szerepeltek tájképei és oruzarajzai. (említve.)

Nemzeti Ujság, 1928. dec. 18.

MDK

Lázár Szilárd

Napsütés, olaj

N.Szal. tavaszi kiáll. 1929. jun. 8 l.

MDK

Lázár Szilárd, festö

Tél. Pasztell.

Nemz.Szalon.-Téli tárlat. 1938 jan.-febr. Kat.

Lázár Szilárd dr.

Erődi-Bodnár

117. l.

A barsszentkereszti püspöki kert
Vászon, olaj, 100×60 cm.
Ipolyi megrendelésére készült, annak hagyatékából.
Ipolyi, Biharvármegye 373. sz. — Gerevich: PA, 254. l. — Gerevich: IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 57. l.

HATVANY FERENC BÁRÓ (szül. 1881)

Bajcsi parkrészlet
Vászon, olaj, 50×63 cm.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich PA, 254. l.

HÉYA ZOLTÁN (szül. 1895)

Csernoch János hercegprímás
Jelezve jobb alul: Héya Zoltán.
Vászon, olaj, 130×90 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

Serédi Jusztinián hercegprímás
Jelezve jobb alul: Héya Zoltán, 1928.
Vászon, olaj, 140×95 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

INNOCENT FERENC (1859—1934)

Pieta
Vászon, olaj, 53×107 cm.
Jelezve jobb alul:
Innocent, München 01.
Az Ipolyi-gyűjteményből.
Gerevich: IPGY

MDK

Lázár Szilárd

Nagybányai részlet I.,of.

" " II. "

N.Szal. kiáll. 1927. jun. 16.1.

MDK

Lázár Szilárd

Budai részlet, of.

M.Szal. őszi tárl. 1920. szept.
19. 1.

MDK

Lázár Szilárd, festö

132. Hullámzó Balaton.

Nemzeti Szalon. -A Balatoni Társ. IV. Kiáll. Bp.1930 szept. Kat.

Lázár Szilárd
festő
XI. Verpeléti út 14.

MKSz 1947

LÁZÁR Sándor

kiáll. Bp., Építők Müszaki Klubja, 1992

ism. SOÓS Imre: Lzár Sándor művészetéről, 3,1993,1.
10. ill.

...chenden Mystizismus.
onen, die an die scharfe
erinnern, anderswo durch-
en suchend. Katholizismus
l Kriege geführt und Ge-
nach absoluten Werten in
nden Kräfte dieses Jahr-
Ausdruck in den dynami-
schen Gebiet war ausser-
n mit mehr oder weniger
rden auf fürstliche, ins-
gewannen sie auch in
wierigen, erdrückenden
n. Die vielseitigen Inte-
ssen eine reiche, aber
g des 17. Jahrhunderts
nählich ihren Ausdruck
Krise verdrängte zwar
auch in diesen Jahren
den Pomp und Prunk
ie sich keine Gelegen-
Allseitige Bildung wur-
ondere Theater waren
sentlich auch von bil-
itgestaltet wurde. Die
n Eigenschaften dieser

...wesen, er liess sich in Frankf
widmete er sich ausschliesslich
ten dagegen weiter in die Nie
fand seine dauerhafte Wirkun
auch Flegels Schüler Jacob M
Mayr aus Augsburg, Christophe
schland schulten sich in Amst
Michael Leopold Willmann aus
landen. Und ebenfalls Joachim
seinem kurzen Aufenthalt im hei
ein Künstler, der seit der Mitt
der deutschen Malerei geworden
genoss den Ruhm eines anerkann
Fürsten ebenfalls als Sachkund
und bald galt er als eine der
Kulturlebens. Sich zum Calvinis
katholische Höfe, für den schwed
Allegorien ebenso wie Altarbilde
gegangenen Kontinuität der Kun
herstellung beizutragen. Zu diese
orientiert, die Schrift *Teutsche A*
die im Jahr 1675 in Nürnberg er
Zeiten gewidmet war. Dieses Wer
rarts umfangreiche Kenntnisse üb
sten Sammlungen seiner Zeit.[4]
freien Stellung des Malers in der
hängige Künstlervereine, Malerak

Lázár Sándor

festőművész. 1964-ben egy bp.-i csoportkiáll-on tusrajzsorozatkal nevezett, mégek művészetet, írókat ábrázolt. Van Gogh-ról és kénitett 26x19cm-es lavírozott tusrajzot.

Reprod.

Művészet, 1968, nept. Soós Imre, ujabb Van Gogh ábrázolásai.

20-21

M.D.Y

Lázár Sándor
festő

1964-ben egy Lusrajz sorozat
csoporttal szerepelt, amelynek
egyik lapja Van Gogh-ot ábrá-
zolja. — „Tusrajz" (repro)

Sós Imre: Ujabb Van Gogh ábrázolások
Művészet, 1968. szeptember. — 20 lap
Ujabb Van Gogh ábrázolások

Grafika

Vasz képzőművészeti Kiállítás hilikovszki? Lázár Sándor alt rajzai

Szabad Nép 1948 VI. évf. 5 sz. jan. 8.-40.

MDK

Lázár Sándor, festö

Vöröshaju lány. Olf.

Epesti Füv.Képtár.-Képzömüv. Ip.müv. és Foto Kiáll.
1948.jan. 3.-22. Kat.

MD K

Lázár Sándor, festö-szobrász

Önarckép.
125.Akt.
Tanulmány.

Rajz.
Kréta.
Gipsz.

Bpesti Föv.Képtár. -Képzömüv.Ip.müv. és Foto kiáll.
1948.jan.3.-22. Kat.

Lázár Sándor

Szerepel az Építők Műszaki Kulbja
Kiállításán

Magyar Nemzet 1969 V. 16.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Lázár Tündor, festő

„Lengyelország magyar" címmel kiállítása nyílt meg a Lengyel Kultúra helyiségében.

— :o Lengyelország ..... 8.

ESTI HIRLAP, Bp. 1972. dec. 16.

Lázár Sándor
Foto
IX. Üllői út 95

MKSz 1947

Lárár Sándor
festő

Van Gogh ról készített lavirozott tusrajzot. 1968-ban készítette erinyét.

Soós Imre: A Van Gogh...

Müvészet, 197o.december -3 lap

Lázár Sándor festő

az Építők Műszaki Klubjának

Képzőművész tagja, művével szerepel

az Iparterv Vállításán.

Magyar Nemzet

1969 május 16

-Napló-

Laiár Sándor
~~[illegible]~~ festő

„Van Gogh-ésem"
repro

Soós Imre. A Van Gogh . . .
Művészet, 1970. december – 3 lap

Lázár Sándor

Szerepel az Építők Műszaki Klubja
táslatán az Ipartervben

Mephisó 1969 V. 5

Lázár Sándor

Részt vett a kereskedelmi, pénzügyi és vendéglátóipari vállalatok Bötvös utcai kulturházában megrendezett kiállításon.

Péter Imre: A KPVDSZ budapesti képzőművészeti kiállítása
Rajztanítás 1963. VI. 31.l.

Lázár Sándor

„Van Gogh" – archép platett
1968

Múzeumi Magazin 1977/1 10 old

Lázár Sándor MDK

debreceni asztalosmester

a mesterség apáról fiura szállt.

Pl. Lázár Péter-Lázár Sándor

Sternegg Mária: Irésalmáriumok Debrecenből.
Ip.műv.Múz.Évk. III-IV. 1960. 35-48.

46.1. 16. jegyz.

Lázár S.

Plakátja: Budapesti Iparmi Vásár. Magyar étterem...
Bp. 1961. 24x17 cm.
Ábrázolva: Központban egy ősmagyar regős stilizált ábrázolásban.

Az 1961 és 62. évi grafikai plakátok és metszetek. /összeállitotta: Munkácsi Piroska/ O.Sz.K. kiadványai Bp.1965. 111. l.

Lázár Sámuel

MDK

1835-ben Orosházán asztaloskodott.

SZABÓ FERENC: Értékes adatok egy orosházi iparosmester-család feljegyzéseiben.

ASZÁNTÓ KOVÁCS MUZEUM ÉVKÖNYVE . Orosháza. 1960.

135-152.l.

137.l.

LÁZÁR Sándor debreceni antalos

Pesti antalos cék bizonyságlevele 1810.

MÉrt 1997 101 és ill

munkásságáról. = Műemlékv
László::

473. GÖTZ, Ernst: Beszámo
Egyetemén való részvétele
augusztus 8-ig. = Műemlék
.i.Götz, Ernst::

474. HÁRS József: Még néh
Soproni Szemle, 30 (1976)
József::

475. HÁRSFAI István: A XI
után. = Baranyai Művelődé
István::

476. HECKENAST Gusztáv: A
Műemlékvédelmi Kongresszu
június 5.] = Technikatört
.i.Heckenast Gusztáv::

477. ICOMOS Falusi építés
konferencia programja, 19
Műemlékvédelem, 21 (1977)

478. Az ICOMOS Magyar Nem
elfogadta a Bizottság 198
Műemlékvédelem, 28 (1984)

LÁZÁR Péter asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 133.

1821.

Lázár Pál

Az idei Szegedi Téli Tárlaton tájképei szerepettek.

Dér Endre: Notesz lapon – a téli tárlatról
Tiszatáj, 1973. márc. 109. old.

LÁZÁR PÉTER II. debreceni antak

1807.-ben dolgozott

MÉrt 1997 101.

436. SZABÓ Tünde: 1986-ba
munkás Somogyban. = Somo
47. .i.Szabó Tünde L.:.:

437. SZALKAI Sándor: Jele
Felügyelőség saját hitelk
helyreállításai. = Műeml
ill. .i.zzzBudapest:;.i.

~~438.~~ Szilágyi Lajos: A ma

438. TÁRNOKI Judit: Régészeti
1981. = Nógrád Megyei Mú
386. ill. .i.zzzNógrád me

~~439.~~ Vámossy Ferenc: Az
jelenlegi tudományos tevé

439. L.WOLF Mária - SIMÁN Kata
ásatásai és leletmentései
Múzeum Évkönyve, 21 (198
Katalin:;.i.Wolf Mária L.
megye:;

440. WOLF Mária - SIMÁN K
ásatásai és leletmentései
Évkönyve, 22-23 (1985) 7

Lázár Péter MDK

asztalosmester neve 1780-1800 évek között

a debreceni asztaloscéh bejegyzett mesterei között szerepel.

Sternegg Mária: Iróalmáriumok Debrecenből.
Ip.müv.Muz. Évk. III-IV. 1960. 35-48.l.
45.l. 15.jegyz.

Lázár Péter MDK

debreceni asztalosmester

a mesterség apáról fiura szállt.

Pl.

Lázár Péter-Lázár Sándor

Sternegg Mária: Irásalmáriumok Debrecenből.
Tp.mtv.Muz.Évk. III-IV. 1960. 35-48.

46.1. 16. jegyz.

Lázár Pál,

„Távoli smlék" c. /repr/. 139. old.

Szövényi Zsolt: A főiskolai rajztanárok első kiállítása.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135-143. old.

Lázár Petronella

M.D.K.

tanuló

A Budapesti Désu Huber Kör Képzőművészeti Szabadiskolájának hallgatói , 1948.

Képzőművészeti élet a felszabadulás után 131.1.

A MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOK.KÖZPONT FORRÁSKIADVÁNYAI I

Bp. 1965.

Lázár Pál, festőművész

A XXIV. Szegedi Nyári Tárlaton látható Lázár Pál a „Parcelablakok" c. képe nem tud a közhely felé emelkedni, pedig megvan benne a készség és talán a képesség is. (említve).

Kenessei András: XXIV. Szegedi Nyári Tárlat, Magyar Hírlap, 1984. aug. 31., 6-old.

Lázár Pál

Résztvesz a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Táslat I–X.
1965 – 1974.

Lázár Pál, grafikus

Műve:

A kiskunhalasi ált. iskola

Ex libris: Rep.

-k-r: Iskolai könyvtár 21.

Szarvas, Bk. 1974. június 6.

Lázár Pál

A szabadkán rendezett szegedi művészek tárlatán szerepelnek a művész művei

ács József: Szegedi képzőművészek szabadkai tárlata.

Magyar Szó, 1976. I. 4.

Lányi Pál

Szabadságban dec. 17-én nyílik meg a szegedi képzőművészek őszi kiállítása, melyen művei szerepelni fognak.

Magyar Szó, 1945. dec. 5.

Lázár Pál rajzpedagógus

Ma nyílik meg Szegeden a Pedagógus Szakszervezet Csongrád m.-i Bizottságának rendezésében a megyei rajzpedagógusok képzőművészeti kiállítása, melyen szerepelnek művei.

Csongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 2.

Lázár Pál festőművész

58 éves korában Szekszárdon

elhúnyt

Népszava 1970 december 13

10. old.

Lázár Pál, festő

felemlítvék: tájképei.

Dér Endre: Noteszlapon — a téli tárlatról

100,-

TISZATÁJ. Szeged, 1973. március

XXVII
3.

Lázár Pál.

Tempera-képei Szekszárdon, a Déldunántúli képzőművészek Tárlatán.

említve.

Selenkor, 1965, 2. szám, 154. l.

Lóvár J. Pál

„Camping" vegy.

Tárlat 1969

Népnyság, Szabadság 1969 dec. 14. 9. l.

Lázár Pál

Tél jaloj

W. Szegedi Nyári Tárlat

Lázár Pál

Tájképek

Tolnamegyei képzőművészek kiállítása a
múzeumban (Csányi László)
Tolnai Napló. 1952 jun. 5.

MDK

Lázár Pál

Lucifer tragédiaja. Fametszet.Mgt.
Lucifer tragédiaja. " "

V.Nemzeti képzőm.kiáll.1939.Kassa.21.1.

Lázár Pál

Vár (repkó)

Nagy művelő, 1965. 4 n., 38 old.

MDK

Lázár Pál,grf .

a többszáz mütárgy közül kiemelkednek fametszetei.

/-t-/: Nemzeti Képzömüvészeti Kiállitas Kassán.
A kassai MÁV palotában .

Pesti Napló.1939.okt.29. 6.1.

Lázár Pál MDK

szerepelt a szegedi hallgatók évvégi kiállitásán.

D.E. A Pedagógiai Főiskola rajzszakos hallgatóinak kiállitásáról.
Tiszatáj 1962. jun.

Lázár Pál MDK

szerepelt a november 7-én rendezett kiállításon.

"mosás a Dunánál"

Cs.L.: A Tolna megyei festők közös kiállítása. olna Megyei Népujság. 1963. nov. 17.

Lázár Pál, festő.

MDK

Estefelé,

v. f.

Műterem. – VII Balatoni kiáll. katalog.

1935 nov.-dec.

MDK

Lázár Pál

V. Nemz. Képzőm. kiáll. 1939. Kassa 27 l.

ndk.

Lázár Pál festőművész - rajztanár

A György-majori részlegről festett életvizü képeket

Vajna Éva: Művésztelep Tolna megjében.

Népművelés, 1960. 10 sz 27. l

mdk.

Lázár Pál

Női Portré (olaj.)

reprodukció

(L-) Látogatás szegedi műtermekben

Tiszatáj 1962. 6. sz 4. l.

MDA.

Lázár Pál

A X'Pestmegyei Képzőmüv.Kiállitáson szerepelt.

Pestmegyei Hirlap 1964.X.8. lap -

Lázár Pál (sz. 1910 Ujpest) festő

A bp-i Kép. Főiskolát 1935-ben fejezte be Csók Istvánnál és Glatz Oszkárnál. Vargan Nándor Lajostol grafikát tanult, és sok fametmetet kénitett.

Főleg akvarelleket fest, ezekből elönöv 1937-ben volt kiállítása a bp-i Tamás galériában

Sarkadiné: Déldunántuli Kezőművészet Kiállításai, 1964-65, 32-33 old.

Lázár Pál festő

Szekszárdon él, gimnáziumban tanít, és megyei vajzsnak felügyelő

Fametnek Munkácsiával két könyve jelent meg: Ulicifek tragédiája (1938)

Tavankál akartam írni (1938)

1948 óta rendszeresen állít ki a Tolna megyei kiállításokon

Szekszárdi Déldunántúli Kéjrőművészek Kiállításai, 1964-65, 32-33 old.

Lázár Pál festő

-3-

Művei:

Reggeli pákák a Dunán 1964 tempera 30x40 cm (emlitve)

Ősz a nőlőben 1964. tempera 25x35 cm (emlitve)

Földvári Dunakonyak 1964 tempera 30x37 cm (emlitve) (~~[illegible]~~)

Téglagyák 1964 tempera 30x37 cm (szapkó)

Sakkadiné: Déldunántuli Képzőművének Kiállításai, 1964-65, 32-33 old

MDK.

Lázár Pál

Kiállitási kritika

Dunántuli napló 1965 juni.13.lap.6.

M.D.4

Lakás Pál
festő

Részt vett az Építők Rózsa Ferenc
Kultúrotthonában rendezett tárlaton.

Makkay László: Pedagógus képzőművészek országos kiállítása.
Művelet, 1965. szept. – 45 cap.

Lázár Pál.

gróf Esterházy Móric pályázatot tűzött ki a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre, melyre pályaművét beküldte.

Nemzeti Ujság, 1935. Nov. 16.

Lázár Pál

MDK

Téglagyár, repr.

Dél-dunántúli Képzőművészek Kiállításai 1964-1965

Lázár Pál MDK

Reggeli párák a Dunán 1964 temp.3ox4o cm.

Ősz a szőlőben 1964 temp.25x35 cm.

Téglagyár 1964 temp.3ox4o cm.

Földvári Dunakanyar 1964 temp. 3ox37 cm.

Déldunántuli Képzőművészek Kiállitásai 1964-1965

M.D.4

Lovász J. Pál
festő

A szekszárdi Balogh Ádám
Múzeumban volt tárlata.

—: Kiállítások
Művészet, 1967. október - 47 lap.

Lázár Pál

Víztestményekkel vetrepel a Képzőmův. Főiskola kiállításán a hűsarmokban

Lyság 1937 III. 20.

Lázár Pál

MDK

„Földvári Duna-kanyar", „Reggeli pára a Dunán", „Csónakok" c. akvarelljei a zalaegerszegi kiállításon

-Takács István: A dél-dunántúli képzőművészek első kiállítása.
Napló, 1965. jún. 13. 6. lap

Lázár Pál

Kisvákos éjjel c. műve (szepkó)

szerepel a déldunántuli kepő-
művészek pécsi táklatán

Jelenkor 1966 V. n. 460 old.

MDK

Lázár J.Pál

Kiállitási hir

Szocialista Müvészetért 1967 nov.

MDK

Lázár Pál

Kiállitási kritika

Duńántuli napló 1968 áp.r 14.

Lázár Pál

Esőben - Bánat, fam. 2. db.

M. Képzőművészek Szöv. dóldunántuli szervezetének kiáll. Osijek, 1966.

MDK

Lázár Pál

Esőben, repr.

M. Képzőművészek Szöv. déldunántuli szervezetének kiáll. Osijek 1966.

M.D.K

Lovász Pál
festő

A Fáklya Klubban rendezett
tárlatot. Bemutatta a „Moló"
„Nagyharán" a „Paprikagyárban"
„Esti fennyek" ciminu műveit.

Koczogh Ákos: Teli krónika
Művészet, 1967. április - 36 lap

MDK.

Lázár Pál

Kiállitási hir

Tolnamegyei Népujság 1966 okt.23.

Lázár Pál

festőművész

Esterházy Móric gróf a Balatont legjellegzetesebben ábrázoló akvarell-festményre 500 pengős pályadijat tüzött ki s a pályázat lebonyolitására a Balatoni Társaságot kérte fel. A kitüzött dijért ~~pályázat~~ pályamüvét beküldötte.-

Ujság
1935.XI.16.

Lázár Pál

Műterem sarok c. művéről repr.

Tolna megyei Népújság 1967. jul. 28.

MDK.

Lázár J.Pál

Kiállitási hir

Tolnamegyei Népujság 1967 szept.lo.

MDK.

Lázár Pál

Kiállitási kritika

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966 ápr.6.

Часть VI

Killikani Kritika

Константинъ Вологодскій Годъ 1906 апр. 6.

Lázár Pál festő M.D.K.

Kiállitás müveiből a Csengery utcai Fáklya-klubban

Napló

Magyar Nemzet 1967. jan. 17. 4.1.

Lázár Pál

festőművész

Balatoni akvarellpályázaton képével szerepel.

Nagyvaság
1935.XI.17.

Lázár Pál

Parti Dunakanyar c. képéről repr.

Tolnamegyei Népújság 1964. dec. 25.

Lázár Pál

A Stúdió tagja

Abudapesti pedagógusok képzőművén Stúdiója 1953-1963.
Bev. Vajkai Aurél Bp. 1963
38 o.

Lázár Pál

Az orosházi Fegyveres Erők Klubjában rendezett tárlaton szerepel.

Békéscsegyei Népújság 1966. jún. 24.

MDK.

Lázár Pál

Oroszlányi munkálkodásáról

Pedagógusok Lapja 1966 ápr.2o.

Lázár Pál fertő

Szöregben emlitett müre: „Dunatükör"

Csányi Lajtó:
Szekszárdi Ludóbitás

Dunántúli Napló 1964. dec. 13.

Lázár Szilárd
[illegible] művész

MŰVÉSZET

AZ EÖTVÖS JÓZSEF-FŐREÁLISKOLA MŰVÉSZETI KIÁLLITÁSA

Az Eötvös József báró főreáliskola müvésztanárai és a rajzolásban eredményes növendékei, *Erődi* Kálmán dr. főigazgató kezdeményezésére és védnöksége alatt, együttes müvészi kiállitást rendeztek az intézet rajztermében. A volt és jelenlegi növendékek — egy-egy induló, vagy máris kész festő, grafikus, plakátfestő igéret — munkái, a kiállitás három tanár-résztvevőjének: Lázár Szilárdnak, Garzó Bertalannak és Kubinyi Bertalannak kiállitott alkotásai körül csoportosulnak, mintaszerü elrendezésben. *Lázár* Szilárd, a nagybányai festőiskola volt tagja és Réthy egykori tanitványa, pasztelljeivel kelt figyelmet, mert ebben uj, miután grafikában erős egyéniségével már nevet szerzett a müvészi pályán. Nagy problémája — s ezen a téren még láthatólag erősen keresi a megnyugodott megoldásokat — a fény vászonra festése. Erdőrészleteivel, Tiszai árterület, Ősz, A nógrádi vár és Szalmakazlak a nap-

Magyarság
1935 II. 21.

fényben cimü pasztelljeivel máris komoly munkát tár a néző elé, odavarázsolja a hangulatot mély szépségével s a napsugár igazi éreztetésével. Talán huszonötnél is több pasztellje mellé kiállitotta pesti és budai utcarészleteit is, grafikusi tehetségének erőteljes bizonyitékaiképpen. *Garzó* Bertalan rajztanár, a sokszorosan kitüntetett akvarellfestő a Mücsarnok kiállitásairól ismert munkáit is kiállitotta. Lőcsei részlete, A rothenburgi városháza kapuja, Pirosruhás nő, balatoni képei; mint: A kenesei part, Zala s a lebontott Tabán emlékei a Hadnagy-utca és tanulmány-fejei, az egyik tiszta Madách-fej, őszinte müvészet, becsületes, preciz megoldásokkal. *Kubingi* Bertalan, az intézet másik rajztanára, friss szinekkel, sok derüvel, néhol kissé tulzott optimizmussal ecseteli a tavaszt, a mező-erdő, az égbolt s a virágoskertek szépségeit, de ez az optimizmus nem bántó és szemrontó. Kellemes. Percekig ringatózhat benne a Veröce—visegrádi táj, a Margitsziget rózsaligetének s a májusi derüt sugárzó Csónka tölgynek a szemlélője. S a tanár-müvészek munkái mögött ott állnak a legifjabb nemzedék bontakozásai. A volt növendékek sorából kiemelkedik *Simon* Pál rajztanárjelölt, akiben sok ugyan a keresés, még több a

MDK

Lázár Szilárd, festö/?/

Szentendrei részlet. Szin.kréta.

Nemzeti Szalon.-Tavaszi tárlat. 1931.junius. Kat.

MDK

Lázár Szilárd, grafikus.

Alkonyat. Szin.kréta.
Velencei részlet.

Nemz.Szalon.-Őszi Tárlat. 1931.szept. Kat.

MDK

Lázár Szilárd

Belvárosi részlet, paszt.

Tél, paszt.

Őszi tárlat. N. Szal. 1942. okt.

MDK

Lázár Szilárd, festőm.

75 éves fennállását jubiláló belvárosi ill.Eötvös József reáliskola- képzőművészeti kiállításán fényes névsor sorakozik fel egykori növendékei révén. -Az ujabb nemzedék tehetségeseí közül fenti nevét külön ki kell emelnünk.

Egy jubiláris kiállítás a Nemzeti Szalonban. Képzőművészet. 1932. 2o6.1.

MNK

Lázár Szilárd, festöm.

Mátyástemplom. Of.

Nemz. Szal. 1919. okt. kiáll. K at. 9.l.

LÁZÁR SZILVIA

Új művészet

1999/szept

24.o.

Az évszám FL ceruzaírásával szerepel

MTAK Kézirattár Ms 4588/298.

Kézírás.

Zengővárkonyba írt 1levél.

Mannheim Károly ld. 910/9.

1. Mannheim 1937.VII. 24. és IX. 1.

2. Láng Juliska (? – ~~1954~~.) pszichol

(1893 - 1955)

Lázár Szilárd

rajztanár volt a
bpesti H. Ev. reál-
ban.

Jub. kiáll. kat.

1932. okt.

Lázár Szilárd

akt tanulmány,
pastell

Nemzeti Szalon
téli kiáll. 1933 jan

Kiskúnfélegyháza VII. 158.

LÁZÁR SZILÁRD

120. Akt tanulmány, paszt.

121. Városligeti részlet, paszt.

Nemzeti Szalon

1939-es Szalon

LÁZÁR SZILÁRD

167. Tél, pasztell 120.—

Nemzeti Szalon

Téli táj.
1938 jan. febr.

C 68

NEMZETI SZALON 1926 MÁRCIUS

LÁZÁR SZILÁRD

101. Belvárosi részlet, pasztell

102. Tél, pasztell

Nemzeti Szalon

Őszi kiáll. 1942 okt.

Lázár Szilárd

U. 4254

III

694 (1858).
809 (44).

—, a kinek ép úg, mint

~~68 ban ujból láthatóvá lett~~

~~törökök~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ ~~bofala~~ és

n áll, ~~[illegible]~~ ~~[illegible]~~ bal karján ~~[illegible]~~ gyermek Jé-
jobbra hajtó Madonna ~~és~~ gyerme-
ny. ~~Mária öltözete: magas ruha és~~
~~ztelen, (lágyékát kendő takarja)~~ Mellette
tézek haladnak előre, de midőn a
arancsnokuk térdre borul, ájtatosan
~~a katonák pedig tekintetöket a~~
~~térdelő parancsnok~~ mögötte, a Mária
soportosultakból, egy a szobor felé
kardját szoritja szivéhez és egy, a ki
zik.
klik, a ki utólsó tekintetét ~~a~~
nyával és szolgájával együtt a szent
~~lenek tetemen (tul,~~ a keresztények
ság czimerével ékesitett lobogót
~~tt az őt követők látszanak.~~

cm.
rescojának eredeti cartonja.
jesztésre 1898: XII. 31-én kelt
tt (384/98). ~~[illegible]~~ Elszámolta-
z elszámolást 1900: III. 4-én a 2075

: XI. 5-én (550/900.).

78

Lázár

L. 8. *Szilárd*, festő. A bpesti képzőművészeti főiskolán tanult; a bpesti IV. ker. közs. főreáliskola rajztanára. Impresszionista tájképeket (Mátyás-templom, Budai részlet) állított ki 1919 óta a Nemzeti Szalónban. 1926. koll. kiállítást rendezett munkáiból.

Lex. II. 161

m Claes Heda.

n. † ugyanott 1678 után.

rített asztalon tál van nyúzott
poharat és a tányéron kést
kupa és azon túl kenyér, pa-
laczk, hosszú nyakú
pohár és kancsó tűnik
szemünkbe. Az abrosz
alsó szélén a mester
jegye olvasható:

— Lelt. sz. 1025. — Vétetett az
sz. leirat alapján H. O. Mieth-
- Kifizettetett 1899 október 10-én
zámoltatott 1889 deczember 31-én
17–91).
ó adatok:
1897: IX. 1025. *W. Cl. Heda:*
W. Heda: Stilleben. — 1898:
orte. — 1901, 1904: IX. 1025.

izeumban. 1906: Cab. D. 510.
1906, 1910: Cab. D. 510. *W.*

t és 1898. évi franczia catalogusok-
. a. idézve. — Másolta 1890-ben
Antal, 1899-ben Nyitrai A.,

18

Lázár Szilárd

Grafikus

Koll. kiáll. -

Képzőművészet

1935. 82. 7 - 72. l.

1871. Kőnyomat,

Lázár Szilárd

1920. szept.
kiáll. Nemzeti Szalonban
Budai részlet, olajf. 8000.-

Mus. Kr. Ejt. VI. 28.

Lázár Szilárd

1919. Ert. kiáll. N. szalon

Mátyástemplom, olaff. 1200.—

Elegabalus V. 257.

Lázár Szilárd dr.

A budapesti IV. Ker. Községi reálskola vajztanára. Impresszionista festő

Rajzoktatás

1926. 7–10 sz

78 l.

1926. Kolt. Kiáll

[illegible]

Zrinyi vára VI. 136.

Lázár Szilárd

rajztanár

vagyokat készített
az alábbi művekre

Erődi – Bodnár

zent Jusztina egyszarvúval.

RAFAELLO, SANTI (római festő, 1483—1520) KÖVETŐJE

Madonna Jézussal és Ker. Szt Jánossal

Fa, olaj, 60×50 cm.

A Bertinelli-gyüjteményből.

Z.: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 1885., 762. l. — Maszlaghy II., 69. szám.

RICCI, SEBASTIANO (velencei festő, 1660—1734)

Lázár Szilárd dr

a matematika tanára volt, mikedvelő rajzoló.

1910-ben Erdélt az intézethez mint helyettes tanár

Erődi – Bodnár

65. l.

68. l.

1912/13-ban rendes tanárra választottak

u. o. 69. l.

Vászon, olaj, 110×153 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

: *IV. Károly koronázása.*

2

Lázár Szilár dr

festő és grafikus

lásd oki –

Erődi – Bodnár

160. l.

teljes életrajz

'estő 1510 : A tizennégy segítőszent.

MDK

Lázár Szilárd

Tájképe a Nemzeti Szalon 1939-es kiall.-an.

(esszi): Kiallitasokról.

Magyar Nemzeti Művészet, 1939.4.sz.95,96.l.

MDK

Lázár Szilárd

Férfi arckép olajf.
Csendélet "

A Nemzeti Szalon tavaszi tarlatanak katalogusa. 1920. Majus. 14. l.

MDK

Lázár Szilárd, festö

Velencei részlet. Pasztell.

Nemzeti szalon. -Téli tárlat. 1932. dec.hat.

Lázár Ervin

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

MŰHELYSAROK 1993 OKTÓBER

DE FORMA CSOPORT - IVÓEDÉNYEK

VÁLOGATÁS A SIKLÓSI KERÁMIA SZIMPOZION ANYAGÁBÓL

A hazai nagymúltú kerámia- és porcelángyárak többségére sajnálatos módon jellemző, hogy termékeik zömét ma is a több évtizeddel ezelőtt tervezett, gyártott formák, dekorok alapján készítik. Egyfajta tehetetlenség ez, a már elismert, sikert aratott formákhoz való ragaszkodás az, melynek következtében érdektelenné, unalmassá váló produktumok tömege jött és jön létre.

A tenniakarás, az újat alkotás vágya hozta össze 1992/93 fordulóján azt a 12 keramikust, akik DeFORMA néven csoportot alakítottak. Összefogtak, hogy képességeikkel segítsék a magyar kerámiaművészet nehéz helyzetben lévő, ám igen fontos területének, a használati finomkerámiának a megújulását, másrészt a közös megjelenés adta előnyöket kihasználva növeljék tudásukat.

Rendkívül szerencsés módon támogatóul sikerült megnyerni a PÉCSI ZSOLNAY GYÁRat és a BARANYA MEGYEI ALKOTÓTELEPEKet, melynek eredményeképp júniusban egy hónapos szimpoziont tartottak Siklóson. Határozott programmal érkeztek. A szimpozion témája az ivóedény volt, az alkalmazott technika pedig a Zsolnay gyár úgynevezett porcelán-fajansz technológiája. A gyár a csoport rendelkezésére bocsátotta a szükséges nyersanyagokat, a siklósi Alkotóház pedig biztosította a feltételeket ahhoz, hogy a művészek az adott kereten belül teljesen szabadon tervezhessék, kivitelezhessék tárgyaikat.

A feszített munkával töltött négy hét alatt olyan edények jöttek létre, melyek egyrészt a legújabb művészeti irányzatokhoz is kapcsolódnak, s szellemiségükkel a Zsolnay Vilmosra oly jellemző újatakarás, alkotói szabadság megnyilvánulásai, másrészt egy rendkívül igényes kerámia technikának, a Zsolnay magastűzű porcelán-fajansz technikának értékes eredményei. És ez utóbbi fontos azért is, mivel közel száz éve, 1893 után, az eozin megjelenésével szorult ki a Zsolnay Gyár szemű termeléséből a magastűzű fajansz, melynek szépségére, változatos gazdagságára véleményünk szerint napjainkban is szükség van.

A csoport egy kötetlen formában megvalósuló Zsolnay-DeFORMA Stúdió alapját tervezi, melynek célja a gyár technológiájának megfelelő, a gyár számára is hasznosítható tárgyak létrehozása, másrészt kisszériás, magas szinvonalú, stúdió jellegű kerámiák készítése. Bíztató, hogy a Zsolnay Gyár messzemenően elégedett az eredménnyel, s januárban újabb közös munka hívja Siklósra a csoport alkotóit, tavasszal pedig német, svájci és francia bemutatótermek várják az elkészült tárgyakat.

Sárkány József

BABOS PÁLMA - 2040 Budaörs Szamóca köz 1.

BENEDEK OLGA - 1076 Budapest Dózsa György út 58. T.: 141-31-31

BEDÉCS MÓNIKA - 1118 Budapest Gombócz Zoltán u. 18. T.: 166-23-59

DOBÁNY SÁNDOR - 7634 Pécs Sirály u. 8/A.

FARAGÓ TÜNDE - 1052 Budapest Városház u. 3-5. T.: 137-37-22

HAJDÚ ZSÓFIA - 1124 Budapest Kiss János altábornagy u. 57.

KÁDASI ÉVA - 6000 Kecskemét Katona József tér 6. T.: (76) 482-485

LÁZÁR ZSUZSA - 1126 Budapest Márvány u. 23. T.: 20-24-769

NAGY MÁRTA - 1204 Budapest Komárom u. 22.

TIHANYI ZSUZSA - 1025 Budapest Tömörkény út 7/A. T.: 1764-935

TURCSÁNYI JUDIT - 1051 Budapest Nádor u. 5. T.: 137-22-51

BABOS PÁLMA - 2040 Budaörs Szamóca köz 1.

BENEDEK OLGA - 1076 Budapest Dózsa György út 58. T.: 141-31-31

BEDÉCS MÓNIKA - 1118 Budapest Gombócz Zoltán u. 18. T.: 166-23-59

DOBÁNY SÁNDOR - 7634 Pécs Sirály u. 8/A.

FARAGÓ TÜNDE - 1052 Budapest Városház u. 3-5. T.: 137-37-22

HAJDÚ ZSÓFIA - 1124 Budapest Kiss János altábornagy u. 57.

KÁDASI ÉVA - 6000 Kecskemét Katona József tér 6. T.: (76) 482-485

LÁZÁR ZSUZSA - 1126 Budapest Márvány u. 23. T.: 20-24-769

NAGY MÁRTA - 1204 Budapest Komárom u. 22.

TIHANYI ZSUZSA - 1025 Budapest Tömörkény út 7/A. T.: 1764-935

TURCSÁNYI JUDIT - 1051 Budapest Nádor u. 5. T.: 137-22-51

IPARMŰVÉSZETI MÚZEUM

MŰHELYSAROK 1993 OKTÓBER
DE FORMA CSOPORT - IVÓEDÉNYEK
VÁLOGATÁS A SIKLÓSI KERÁMIA SZIMPOZION ANYAGÁBÓL

A hazai nagymúltú kerámia és porcelángyárak többségére sajnálatos módon jellemző, hogy termékeik zömét ma is a több évtizeddel ezelőtt tervezett, gyártott formák, dekorok alapján készítik. Egyfajta tehetetlenség ez, a már elismert, sikert aratott formákhoz való ragaszkodás az, melynek következtében érdektelenné, unalmassá váló produktumok tömege jött és jön létre.

A tenniakarás, az újat alkotás vágya hozta össze 1992/93 fordulóján azt a 12 keramikust, akik DeFORMA néven csoportot alakítottak. Összefogtak, hogy képességeikkel segítsék a magyar kerámiaművészet nehéz helyzetben lévő, ám igen fontos területének, a használati finomkerámiának a megújulását, másrészt a közös megjelenés adta előnyöket kihasználva növeljék tudásukat.

Rendkívül szerencsés módon támogatóul sikerült megnyerni a PÉCSI ZSOLNAY GYÁRat és a BARANYA MEGYEI ALKOTÓTELEPEKet, melynek eredményeképp júniusban egy hónapos szimpoziont tartottak Siklóson. Határozott programmal érkeztek. A szimpozion témája az ivóedény volt, az alkalmazott technika pedig a Zsolnay gyár úgynevezett porcelán-fajansz technológiája. A gyár a csoport rendelkezésére bocsátotta a szükséges nyersanyagokat, a siklósi Alkotóház pedig biztosította a feltételeket ahhoz, hogy a művészek az adott kereten belül teljesen szabadon tervezhessék, kivitelezhessék tárgyaikat.

A feszített munkával töltött négy hét alatt olyan edények jöttek létre, melyek egyrészt a legújabb művészeti irányzatokhoz is kapcsolódnak, s szellemiségükkel a Zsolnay Vilmosra oly jellemző újatakarás, alkotói szabadság megnyilvánulásai, másrészt egy rendkívül igényes kerámia technikának, a Zsolnay magastűzű porcelán-fajansz technikának értékes eredményei. És ez utóbbi fontos azért is, mivel közel száz éve, 1893 után, az eozin megjelenésével szorult ki a Zsolnay Gyár díszmű termeléséből a magastűzű fajansz, melynek szépségére, változatos gazdagságára véleményünk szerint napjainkban is szükség van.

A csoport egy kötetlen formában megvalósuló Zsolnay-DeFORMA Stúdió alapítását tervezi, melynek célja a gyár technológiájának megfelelő, a gyár számára is hasznosítható tárgyak létrehozása, másrészt kisszériás, magas szinvonalú, stúdió jellegű kerámiák készítése. Bíztató, hogy a Zsolnay Gyár messzemenően elégedett az eredménnyel, s januárban újabb közös munka hívja Siklósra a csoport alkotóit, tavasszal pedig német, svájci és francia bemutatótermek várják az elkészült tárgyakat.

Sárkány József

Lázár Zsuzsa, keramikusművész

H.Z.: 8 tantermes általános iskola, Ens. Építész: Horváth F. Zoltán (Érzsébet ev.)

Homlokzati kerámia: Kádasi Éva,
Lázár Zsuzsa.

Magyar Építőművészet, 1988., 6., 25-old.

Lázár várkastély

Csíkszék

l.

Gaali I. 180 l.

Lázár Wenzel

Bobrisz Pilsenbot
XVIII. z. Alabaster
arbeiten für die
Grafen Wrtby und
Morzin (Herrschaft
Lukawecz).

Thieme-Becker
22.488, 1.

867

Weirotter Franz Edmund

A. Suite de Paysage dédié a M. Wille "egiemlapja. Rt.

103 m. 190 sz.

K. 5.

P. Lázár Tura
Febronia

Nagybányai kiáll kat.
1912

84

Rewa, Petrus de : De Sacrae Coronae
Regni Hungariae Ortu, Virtute, Victoria,
Fortuna, Annos ultra DC ... Viennae
Austriae ... 1652. IX. 133.

P. Lázár Turia

Fabronia

Nagybányai kiáll. kat. 1912

81, 83

Római fibula IX. 85.

MDK

P. Lázár Turia Febrónia,

1907-ben az iskolában dolgozott.
1908-ban " " "

A szabadiskola ideje./1902-1912./

M. D. K.

P. LÁZÁR Furia Febronia festő

1907-ben Nagybányán a Szabad-iskola növendéke

Pécsi Bp. 1954. 327. l.

M.D.K.

P. LÁZÁR Turia Fekronia festő

1908-ban Nagybányán a Szabadiskola növendéke

Réti Bp. 1954. 328.1.

M. D. K.

P. LÁZÁR Turia Febronia festő

1905-ben Nagybónyán a Szobad-
iskola növendéke

Déti Bp. 1954. 326. l.

MDK

P.Lázár Turia Febronia,

19c5-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje./19c2-1912./ 81.l.

LÁZÁR TIBOR

A MAFILM SZCENIKA KFT. DESIGN STÚDIÓJA ÉS A MŰCSARNOK SZERETETTEL MEGHÍVJA ÖNT A

KIMARADÓ FORMÁK

KIMARADÓ FORMÁK

CÍMŰ KIÁLLÍTÁS MEGNYITÓJÁRA 1997. MÁJUS 28-ÁN, SZERDÁN 17 ÓRÁRA A DOROTTYA GALÉRIÁBA

KIÁLLÍTÓ MŰVÉSZEK:

BORVENDÉG ZSUZSANNA
CSÁK JUDIT
JÁVOR LÓRÁND
LÁZÁR TIBOR
SZABOLCS JÁNOS
VAVRINECZ BEÁTA

A KIÁLLÍTÁST MEGNYITJA RAJK LÁSZLÓ ÉPÍTÉSZ

MEGTEKINTHETŐ 1997. MÁJUS 28-TÓL JÚNIUS 22-IG
HÉTFŐTŐL PÉNTEKIG 10 – 18 ÓRÁIG,
SZOMBATON 10 – 14 ÓRÁIG, VASÁRNAP ZÁRVA
DOROTTYA GALÉRIA, BUDAPEST V., DOROTTYA UTCA 8.

A KIÁLLÍTÁS KIVITELEZŐJE
A MAFILM SZCENIKA KFT.

A MEGNYITÓT A TÖRLEY TÁMOGATJA

MDK

Lazarevics Katalin, gyermekrajzoló

Szekszárdi tanuló. Díjat nyert.

—: Átadták a díjakat a nemzetközi gyermekrajzpályázat magyar nyertesei nek 13.

Népszabadság, Bp. 1969. jún. 7.

Lovász Tiborné
gobelinszövő

Szabó Zoltán gobelinjét az Ipari Művészeti Vállalat műhelyében Lovász Tiborné is szőtte.

Egri Márta: Szabó Zoltán gobelinjei.
Művészet, 1974. november - 28 lap.

Lazarevits Demeter

ötvös

1828 Zombor

Kapnagyarországi ötvösök 39 l.

2029. Nürnbergi mester a XV. sz. m
Szent Anna.

Az ülve és kissé oldalt haj
Máriát, baljával pedig a térdén ü
anyjától körtét vesz el. Szent An
galléros magas ruhát hord derekán
viseli, magas ruhája alól inge ki
nek nyujtott körtét fogja. Jézus
Gipszszobor, mag. 100 cm.
Vétetett 1901:I. 11-én Gösc

Lazarevits Mihály

ötvös

1828 + 1829 márc 25 Ujvidék

Kapmagyarorszötvösök 39 l.

2030. A. Krafft:

Szent Rókus.

Egész alak, áll és kissé balr
fel és sebes lábára mutat, baljáb
mája felhajtott; haja, bajusza és
derékon megkötött ruhája felett c

Gipszszobor, mag. 45 cm.

Göschel János ajándéka 1901:

Lázárné Kircz

Rachel

raptanár

pesti izr. polg. hangisk.

1905.

566/1934
1934. nov. 22

A m.kir. kereskedelemügyi miniszt
K.M. 1934. szám alatt a m.kir. v
iratának másolata.

11476/1934.III. szám
rencsém Nagyméltóságodat értesit
ményi országos főfelügyelő és dr
zottságának elnöke részére kért
tak sulyos pénzügyi helyzete fol
engedélyezhetők.

A Nagyméltóságod nagy
demlő körülményekre való tekinte
tek részére - amint azt más minis
alkalmazottakkal is teszem - kedv
lyezni.

Egyben van szerencsém
álló rendelkezések értelmében fl

Táblakép. Cato halála, Lazarini.

Tud. gyűjt.

1819., II., 58-74.

B.P.: A képírásról, annak gyakorlatáról és betséről.

Lazarini festő.

Tud. gyűjt.
1819., II., 58-74.
B. P.: A képíróról, annak gyakorlatáról és
becséről.

LAZAROVÁ HELENA (LÁZÁR ILONA)

Halász-Hradil Elemér tanítványa, Sipos Bélával és Váli Lászlóval eljárt a Kelet-Szlovákiai Múzeumban rendezett előadásokra.

Tomáš Štrauss: Anton Jasusch a zrod východoslovenskej avantgardy dvadsiatych rokov. Bratislava, 1966. 30. l.

Lázárné Bohus Annamária

Gyertyatartó I – II – III.
fa, 8.5 cm; 10 cm; 8.5 cm

Angyalfoldi képző- és iparművészek
kiáll. Műcsarnok 1974

Lazarevics Katalin, gyermekrajzoló

MDK

A Shankar-gyermekrajzpályázaton Különdíjat nyert.

–: Elutazott Magyarországról V. U. Gizi indiai elnök 1.

Népszabadság, B. 1970. okt. 8.

Lazarevics Katalin, gyermekrajzoló MDK

kékestetei vázi tanuló. Különdíjat kapott.

– : Újabb magyar gyermekek az indiai gyermekrajzpályázat nyertesei között 9.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 4.

MDK.

Lazarovits Katalin

Szereplése gyermekrajzkiállitáson

Fejérmegyei Hirlap 1965 jhni.2o.lap -

MDK

Lazarovics Katalin, gyermekrajzoló bábrúkészítő

Résztvesz az Ern. Gyermekrajz-Kiállításon.

Rózsa Gyula: Feri, a Cirkuszosok a tanyán meg a tökfejű Doktor 8-9

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. jún. 6.

MDK

Lazarevics Sarolta, gyermekrajzoló

A székesfehérvári Rákóczi ferenc ált. iskola „egyik legeredményesebb kis művésze."

— : (— szöveg — fénykép —) 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 11.

Lazarevics Sarolta, gyermekrajzoló

MDK

Székesfehérvári tanuló. Különdíjat kapott.

– Újabb magyar gyermekek az indiai gyermekrajzpályázat nyertesei között 9.

Népszabadság, Bp. 1970 okt. 4.

MDK

Lazarevics Sarolta, gyermekrajzoló

A Shankar-gyermekrajzpályázatom
Különdíjat nyert.

—: Elutazott Magyarországról V.V. Giri
indiai elnök

1.

Népszabadság, Bp. 1970. okt. 8.

40.
13
53.

HARGITA NÉPE 92 X 16.

Lázárfalva

Valamikor a Csíki-medence legdélibb települése volt. Kelet-nyugati irányban egy völgyben terül el (Benkő Károly). Veress Gergely lázárfalvi tanító 1872-ben versbe foglalva tanította a földrajzot és a történelmet. A faluról azt írta, hogy Keletről és Délről erdő övezi. Régi, még 1365-ben említett település. Dénes erdélyi vajda írja Péternek, az alvajdának, hogy Benedek mestert, akit a király Nagy Lajos küldött a korábban besenyők lakta és nagyon elnéptelenedett Fehér megyei falu határának a visszaállítására, Marosszentimréről bocsássa el Lázárfalvára.

Újabb és megalapozottnak látszó vélemény szerint a besenyő („bisseni") szó olvasata a latin nyelvű dokumentumban téves volt. A helyes olvasat(a) a „rutének" (latinul rutheni) szó lett volna. A falu nevéből joggal arra következtetünk, hogy már az alapításakor a később szárhegyi Lázárokként ismert székely arisztokrata család birtoka volt. 1549-ben Lázár János fiainak, Jánosnak, Istvánnak és Mihálynak hagyományozza egyebek között Lázárfalvát, kászoni és szenttamási jószágát. 1567-ben 14 kaput, 1576-ban kb. 20 családot adóztak meg a faluban.

Kezdetben Lázárfalva nem tartozott Csíkszékhez, hanem Fehér megyéhez.

1614-ben 27 ősjobbágy és 2 zsellér lakik a faluban, köztük 14 a Petky Farkasné. 15 az Apor Lázár jobbágya, illetve zselléreé.

1614-ben Lázárfalvára alkalmazott lakosság kifejezés, valószínű, azt akarta jelezni, hogy ott nem olyan társadalmi viszonyok uralkodnak mint a Szász- és Székelyföldön, hanem az erdélyi megyékhez hasonló viszonyok léteznek. A XVII. századból több statisztika — tudtommal nem áll rendelkezésünkre. Ismert tény viszont, hogy az 1600-as években a falu Kozmás leányegyházát képezte. A kozmási falutörvény szerint a kozmási templom karbantartása többek között a lázárfalviak kötelessége is volt.

Faluról falura

A XVIII. századból jónéhány adólista és összeírás ismeretes. 1713-ban néhány nemes mellett 15 jobbágycsalád élt a faluban. 1721-ben 3 nemes, 15 jobbágy, 9 zsellér-család és 3 egyéb kategóriájú família, megközelítőleg 150 lélek élt itt. 1752-ben 35 család fizetett adót. Az 1786-os népszámláláskor Lázárfalván 60 családot és 271 személyt jegyeztek fel.

1850-ben 801 lélek alkotta a lakosságot : 542 római katolikus, 259 görög katolikus. Az előbbieket székelyeknek, az utóbbiakat románoknak tüntették fel. Mindkét felekezetnek egy-egy kőkápolnája volt. Visszatérve az 1752-es évhez, akkor a mintegy 225 emberből 63 a görög katolikus. Az 1910-es népszámláláskor összesen 836 lakosa volt Lázárfalvának. 571 római katolikus, 264 görög katolikus. 1930-ra a kép így módosult : 833 lakosból 811 római katolikus, 17 görög katolikus, 4 református, 1 más vallású.

Ha a XVII. század elején 2 székely arisztokrata családé volt a falu, 1772-ben legalább 10 nemes birtokolta a földet és egyben a jobbágyokat. „Bébírók" már a Béldiek, Borsok, Henterek, Endesek, Toroczkaiak és mások.

1660 őszén, az erdélyi belháború idején a csíkiak Lázárfalván táboroztak, ahol az akkori csíki főkapitánynak, Petki Istvánnak az 1640-ben épült udvarháza is állt.

1895-ben Lázárfalva 2563 hold fölött rendelkezett. Ebből szántó 847 hold, kaszáló 1032 hold, legelő 439 hold. Erdőt nagyon keveset birtokolt. A csíki falurendszert kutató Vámszer Géza úgy találta, hogy a falu két tízesre oszlik : Alszegre és Felszegre. Szerinte Felszeg alkotja a település régebbi részét, magvát, míg a viszonylag újabban betelepültek hozták létre az Alszeg nevű tízest.

A falu területén, egyik monográfia-író szerint 40 borvízforrás van. Ugyanitt kén-előfordulást figyeltek meg. A két világháború között fűrészgyár és kőbánya működött itt.

Lázárfalva Kozmástól, mint egyházközségtől, már 1726-ban el akart szakadni, de erre jóval később került sor. Temploma építésének dátumaként különböző éveket jelöltek meg a különböző szerzők. Mi, nem lévén korabeli dokumentumunk, az 1883-as évet véljük helyesnek.

Nem tudunk róla, hogy Lázárfalvának az 1848-as forradalom előtt lett volna saját iskolája, addig (1848-ig) Kozmásra járhattak iskolába a gyermekek.

PÁL ANTAL SÁNDOR
SZŐCS JÁNOS

A Csíkszeredai HEXA Kft.

BEL- ÉS KÜLFÖLDI

teher- és személyszállítást vállal

— Teherszállítás : 1,5 tonnás, vámzáros tehergépkocsival

— Személyszállítás : 7 személyes luxus személygépkocsival.

Érdeklődni a 14257-es (napközben) és a 28023-as (20 óra után) telefonokon. (4579)

A Hargita megyei Bőr- és Gyapjú-felvásárló Társaság COMPPIL Rt.

korlátlan mennyiségben FELVÁSÁROL I. ÉS II. OSZTÁLYÚ FEHÉR-SZÁLAS GYAPJÚT a csíkszeredai, székelyudvarhelyi és gyergyószentmiklósi raktárainál, valamint a megye területén működő felvásárló-központjainál.

Apróhirdetések

GYÖRFI IGNÁCNAK — Csíktaplocára, nyugdíjba vonulása és feleségének, TEREZNEK névnapja alkalmából sok örömet, boldogságot és hosszú életet kívánnak : gyermekeik, vejük, unokáik Ildikó és Lacika. (4504)

egészséget, boldogságot és hosszú. türelmes életet kíván: édesanyja, férje, fia, menye és kis unokája Bélacska. (4591)

ELADÓ Skoda 120 L felújított motorral. Érdeklődni délelőtt a 20884-es, délután a 13482-es csíkszeredai telefonon, 19 óra után. (c)

ELVESZETT egy számla és egy CEC-lap. Megtalálója ju-

ELADÓ 1000 kg konzumburgonya és 150 kg hagyma. Érdeklődni a 958—12477-es telefonon. (4587)

Fájó szívvel emlékezünk október 16-ra, a szeretett KOVÁCS JÓZSEF halálának első évfordulóján. Emlékét megőrizzük. Bánatos felesége, fia, menye és unokái — Csíkszereda. (4582)

A mai napon egy éve annak, hogy szerettei köréből eltávozott az élni akaró drága jó férj, gondos gyermekeiért aggódó édesapa, az őszinte jóbarát,

SIPOS ANDRÁS
(Bandi)

Akik ismerték és szerették gondoljanak rá ezen a felejthetetlen napon. Bánatos felesége és kisfia Zalán. „Akit szerettek, nem hal meg". (4586)

Őszinte részvétünket fejezzük ki a gyászoló családnak

TANKÓ ZOLTÁN

kollegánk elhunyta alkalmából. A csíki Iparcikk Rt. munkaközössége. (4616)

Fájdalommal tudatjuk, hogy a forrón szeretett édesanya, nagymama, dédnagymama, anyós, anyatárs és rokon,

özv. id. VERESS JÓZSEFNÉ

szül. Szőcs Magdolna

szerető szíve életének 73. évében, 1992. október 15-én megszűnt dobogni. Temetése október 17-én délelőtt 11 órakor lesz a nagytusnádi római katolikus temetőbe. A gyászoló csa-

Lazarovits Szilvia

MH SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1982 OKT 9

Ifjú Művész
MAGYAR HÍRLAP

ZET 1021 MAGYAR HÍRLAP

Lazarovits Szilvia rajza

MAGYAR HÍRL

Schmidt volt kancellár kételye

Helmut Kohl még nem foglalt állást

Erich Honecker bizakodóan nyilatkozott

(MTI) *Helmut Schmidt* volt nyugatnémet kancellár ismételten felszólította a keresztény-liberális koalíció vezetőit, hogy nyilvánosan fejtsék ki: *milyen módon* akarják szabaddá tenni az utat a jövő márciusi, idő előtti országos választás előtt.

Schmidt kételyét hangoztatta azzal kapcsolatban, hogy a választásra valóban sor kerül.

Helmut Kohl eközben változatlan intenzitással alakítja az új kormány tevékenységét. Pénteken előbb a Bundesratban szólalt fel, ahol a tartományok segítségét kérte a keresztény-liberális koalíció politikájának támogatásához; majd *Emilio Colombo* olasz külügyminisztert fogadta, s ta, hogy a négy nyugatnémet vállalat ellen elrendelt amerikai embargót, ha nem is azonnal, de előbb-utóbb felfüggesztik.

Nekünk, a német Szabaddemokrata Pártnak nincs szüksége új programra, 1980-as választási programját kell megvalósítania, ezúttal már nem a szociáldemokratákkal, hanem a keresztény uniópártokkal — jelentette ki *Hans-Dietrich Genscher*, az FDP elnöke a *Die Welt* pénteki számában megjelent interjújában.

A Német Demokratikus Köztársaság üdvözli a vezető bonni politikusoknak azt a kinyilvánított szándékát, hogy *megőrzik az NSZK keleti politikájának folytonosságát*. Az NDK állásfoglalá-

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 346-726

Lazarovits Szilvia

MAGYAR HÍRLAP

1982 MÁJ 6

1021

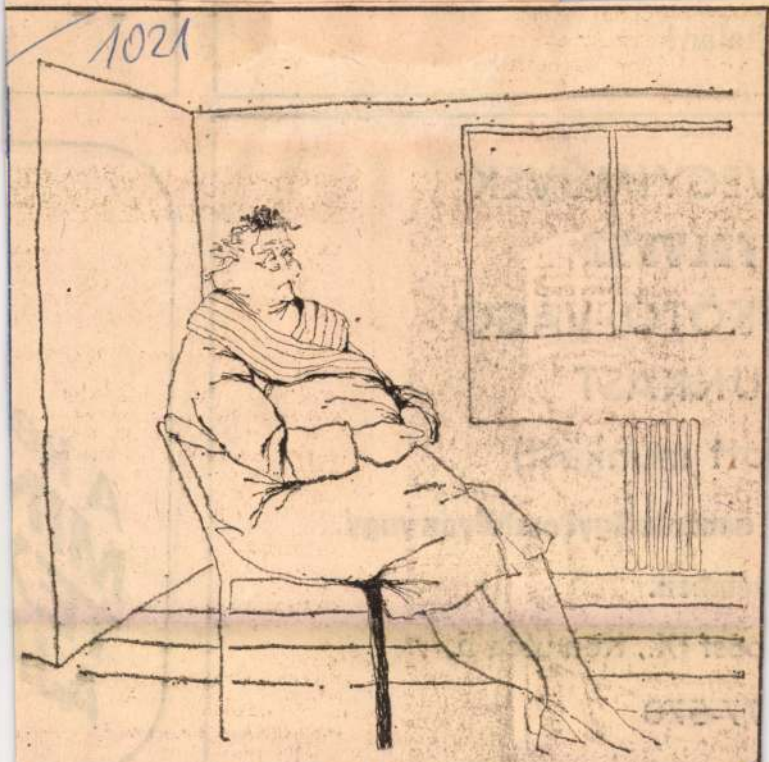

Lazarovits Szilvia rajza

jtalan!

VEGYIMŰVEK
FELVESZ
VKÖTŐ, VÁGÓ
UNKÁST
ott munkást)

a munkaügyi osztályon vagy

zemben.

pest IX., Kén utca 5.

77-570

Lazetzky Rezső, iparművész textiltervező MDh

63 éves az első magyar textiltervező.

1925-ben végezte az Iparmüv. főiskolát. Nagyon nehezen, fizetés nélkül alkalmazták próbaidőre, majd csekély bérért állandósítva a Magyar Textilfestőgyárban. Ma tervezőket nevel és megkapta a Szocialista Munkáért Emlékérmet.

Kiss Dénes: Rajzok – ruhákon 12

ESTI HIRLAP, bp. 1961. nov. 6.

Lazeczky Rezső

Tavaszi napsütés a várban, akv.

Nyári Tárlat. Ernst Múz. 1954.jul. 6 l.

Lazetzky Rezső, iparművész textilmintatervező

MDh

A főiskolát 1921-ben végezte. Azóta (40 éve) textilmintatervező az Óbudai Textilfestőgyárban. Most kormánykitüntetést kapott. A riport kündelmes pályafutásáról ír.

György István: Az emberek a legszebbek 6.r

NÉPSZABADSÁG, bp. 1961. nov. 9.

Lazetzky Rezső MDK

Knurr Pálné-utca, vizf.

Mücsarnok 1952-53 III. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK.

Lazetzky Dezső

Óbudai képzőmüv.kiáll. megh. 1967 szept.24.

MDK.

Lazetzky Dezső

Óbudai képzőmüv.kiáll. megh. 1967 szept.24.

Lazeczky Rezső MDK

Őszi napsütés a Várban, vizf.

Mücsarnok 1953-54 IV. Magy. Képzőm. Kiáll.

MDK

Lazetzky Rezső
tentiltervező

40 évi munkássaga alatt 10.000
mintát rajzolt az obudai tentil
gyárban.

Mozaik
Népszava, 89 évf. 255 sz. 1961 okt. 27.

Lazetzky Rezső

MDK

Magányos jegenye

Műcsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Lazetsky Rezső

YMDK

Óbudai udvar, vizf.

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

Lazetzky Rezső MDK

Hidépités

Mücsarnok 1944 Tavaszi tárlat

MDK

Lazetzky Rezső

Schmidt kastély

Hiszek Magyarország Feltámadásában

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

9 l.

MDK

Lazetzky Rezső

Reggel a Dunán

Budai részlet

Árad a Duna

Bpvizfpály 1941. Főv.Képtár. Házi példány

9 l.

MDK

Lazetzky Rezsö, festö

Knurr Pálné-utca. Vizf.

/Mücsarnok?/. -III.Képzömüv.kiáll. 1952.dec.-1953.márc.
Kat. 8.l.

~~MDK~~

Lazeczky Rezsö, festö

Öszi napsütés a Várban. Vizf.

Mücs.-IV.M.Képzm. Kiáll. 1954.jan.-febr. Kat.12.1.

Mdk.

Lazetzky Rezső textiltervezőművész

40 év alatt tízezer textilminta terve-
zője az Obudai Textilfestő gyárban s nevelte
irányította a fiatalabb gárdát tervezése-
ben

Szekeres Ilona „A fiatalokuak ez tetszik"
Ország-Világ 1962, 46. sz. 14. l

Lazetzky Rezső

MDK

Magányo jegenye

Miccarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Lazetzky Rezső

Hidépités

Műcsarnok 1944. márc-ápr.
Tavaszi tárlat

Lazetzky Rezső MDK

Óbudai udvar

Mücsarnok 1944é márc-ápr.
Tavaszi tárlat

LAZETZKY REZSŐ

Knurr Pálné-utca. Vizf. 34x27.

III.Magyar Képzőművészeti kiáll.kat.Műcsarnok 1952.dec-1953.márc.

Lazescsinai fatemplom

Kárpitálya

l.

⇒Művészeti Hotek Ungvár

1941. 15. l.

P e r u g i n o

festő

Keleti Gusztáv: A régiségtárlat.
Fővárosi Lapok.1867.máj.14.

Lazcsinai fatemplom

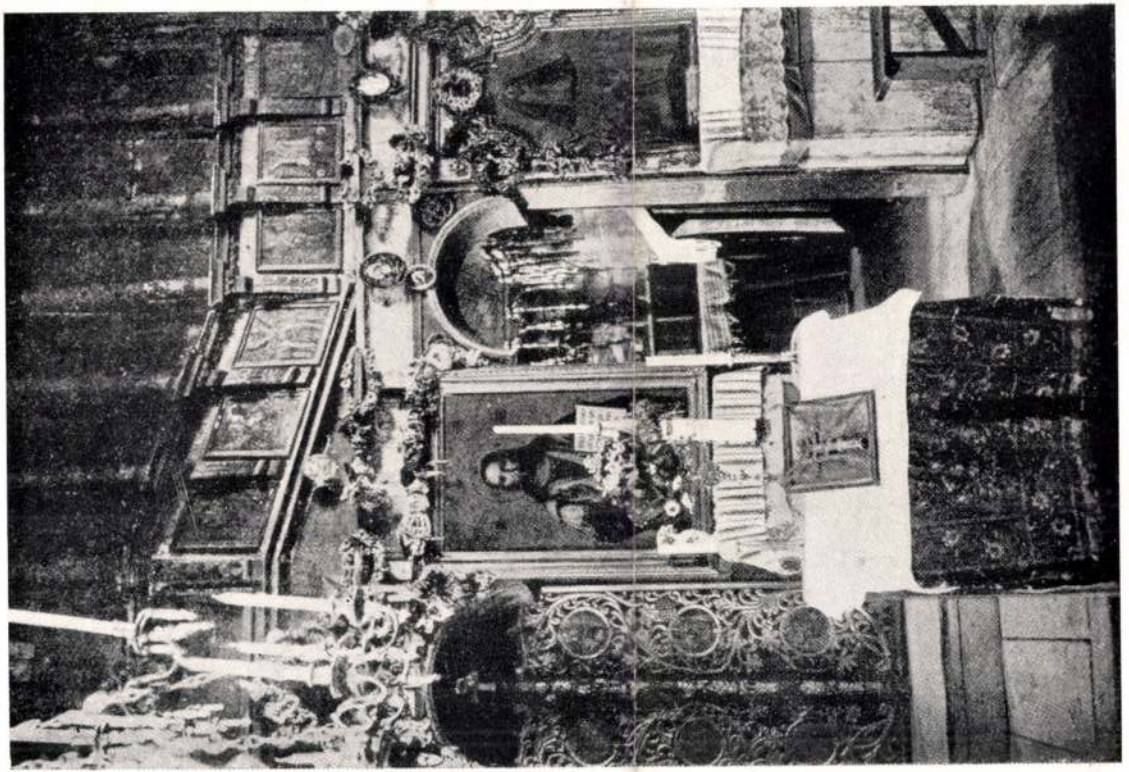

SZINEVÉR-POLYÁNAI TEMPLOM BELSEJE

Repr.

Céd

Művészeti Hotok Ungvár

1941.

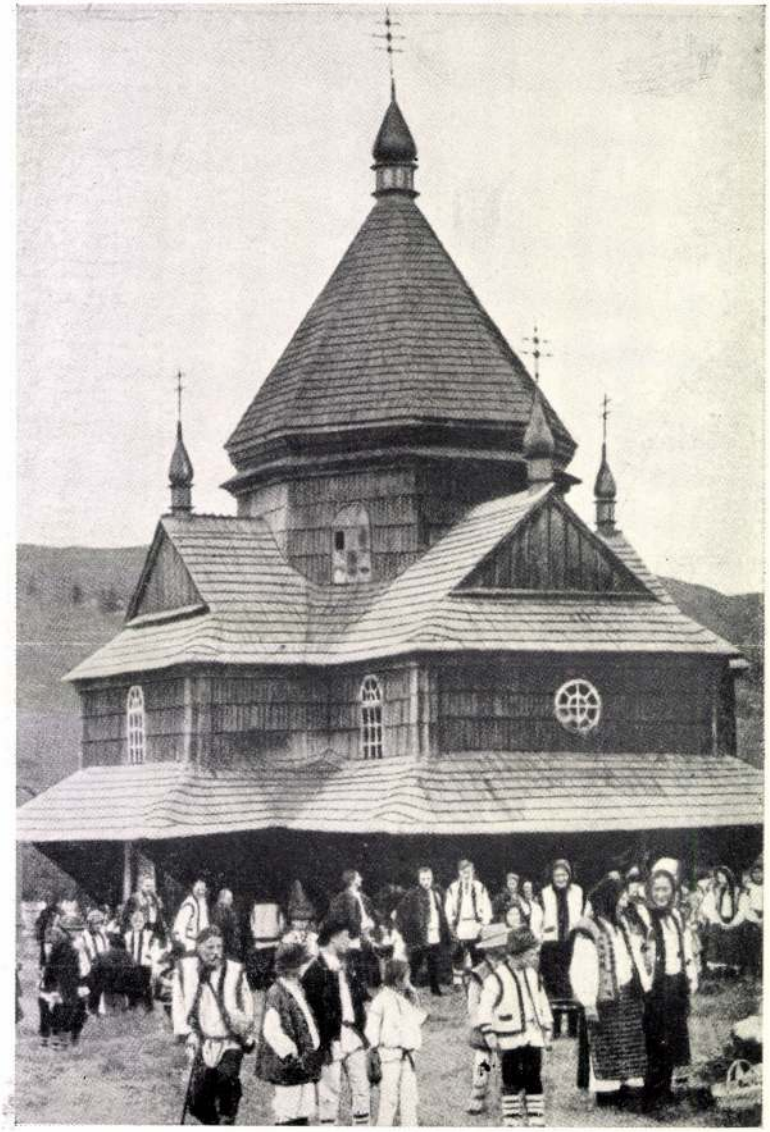

LAZESCSINAI FATEMPLOM

Művészeti Hetek Ungvár
1941

Lazarz Andrysowie

nyomtatta Heyden Sebald: „Pureilium colloquiorum etc "cimü magyar értelmezésü" latin beszédgyakorlatát, Krakkóban 1552-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971 1511

Łazarz Andrysowie

nyomtatta Székely István: „Chronica ez vilagnac etc." cimű művét Krakkóban 1559-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971

1951

Lazarz Andrysowie

nyomtatta Batizi András: „Kereztjeni tudomaurol valo etc. cimü müvét Krakkóban, 1550-ben.

Borsa Gedeon, Hervay Ferenc stb.: Régi magyarországi nyomtatványok 1473-1600.
Budapest, 1971

1431

MDK

Lazbeczky Endre

V. Orsz. Iparm. kiáll. Mücs. 1965.

Lazarus de Nova-
civitate balistarius
kassai ijjgjärtó
1461 - ben nyert
polgáriqst.
cród
1
o Kem o
271. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lazarus

Add

Escdi 192. 77. l.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ....

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére

nevü munkástársamat szóbelileg megbiz

Kelt ....., 191 ....

.....

tanu.

.....

tanu.

Lázáry

késmárki nérnök

1879

l.

Gereczerajztár

383. h.

Pápai ref. Kollégium könyvtárának
katalógusa III. 56.

Lázáry Ferenc

1736-ban iratkozott be.

lásd

Fleischer Béla 63. l.

T. 955.

sziklán látjuk a várat, tövében há-
veken innen balra az utat járó-kelők
feszület körül munkások dolgoznak, a
zekér halad át.

i 19.8 : 30.3 cm.

M.D.K.

Lazarus Gottlieb Laufer /vagy Lauffer/ Jegye:
L G L .

Nürnbergi pénzverőmester és éremvéső.
15. sz. H./ A visszafoglaló mohácsi csata képe szerepel az előlapon, melyet Georg Hautsch vésett. a H./ lapján kilencsorban vésett németnyelvü szöveg II. Lajos király nevével, a mohácsi vész dátumával, stb. A hátlapot véste L G L .

Harsányi Pál: II. Ljaos és a mohácsi csata emlékérmeinken. Kny. 11 lap.
(Bp. 1926.)

mdk

Lazarus Steinmecz

Köfaragó m.

1493-ban zerepel.

Mulatik József. A Kassai Szent Erzsébet templom

Bp. 1912. 42. l

134. Lázárpatak, g. k. fatemplom.
1747. „Ecclesia lignea in statu bono." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)
1839. már nincs itt templom. (Schem. Munk.)

(Bereg m.)
Domfaép

Lazarabits Szilvia ipm
(mulva)

→ Lencsés Ida ipm
Művészet 1985/4/59.

Lazarovits Szilvia

die attesverő

Okisz modellehet tesverett

Lazarovits Szilvia

— : Egyszerű vonalak, játékus ötletek.

Nők Lapja, 1978. augusztus 5 – 18 lap.

Lazarovich Péter, épitész

MDK

Nyári nap Holandiában, olf.
Északi jegestenger, vizf.
Csendélet, vizf.

Pécsi Képzőm.és Műbarátok Társ. 1933. máj.
Első tehetségkutató kiáll.

Lazarini

środ

Szana Szárév

7. l.

Lazaridisz Vangelisz gyermekrajzoló

Rajza szerepelt a
a Liszt Ferenc téren rendezett gyermek-
rajz kiállításon

Magyar Nemzet 1972 április 20
5. old.

			PENGŐ
91.	Dunántuli udvarvég	vizfestmény	300
92.	Fonyódi hajóállomás	„	300
93.	Partépítés Balatonfenyvesen	„	450
94.	Mosoly a nyárból	„	450
95.	Békesség	„	450
96.	A kedvenc etetése	„	350
97.	Plisszentkereszti faluvég	„	350
98.	Nyári felhők	„	300
99.	Csillaghegyi határ	„	300
100.	Nádfedeles ház	„	400
101.	Pihenő vitorlás	„	450
102.	Egy nyári délelőttön	„	400
103.	Tarajos Balaton	„	400
104.	Öreg utca	„	400
105.	Árva vadkörtefa	„	600
106.	Óbudai utca	„	450
107.	Ősz a Dunán	„	550
108.	Télutó	„	400
109.	Mulik a nyár	„	600
110.	Jó étvágyat	„	mgtul
111.	Havas táj	„	500
112.	Virágos rét	„	300
113.	Ébredő tavasz	„	400
114.	Haldokló tél	„	400
115.	Dunántuli pajta	„	300
116.	Kilátás a Mátyáshegyről	„	450
117.	Hivogató	„	600
118.	Kilátás a Testvérhegyről	„	300
119.	Bakony-Gyirót	„	150
120.	Hidegkuti udvar	„	300

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ : 1944. JANUÁR 30-TÓL FEBR. 9-IG REGGEL 9—½6 ÓRÁIG, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPEN 10—2 ÓRÁIG

HA KIÁLLITÁSAINK ÉRDEKLIK, KÉRJÜK NEVÉT A PONTOS CÍMÉVEL OLVASHATÓAN A LÁTOGATÓKÖNYVBE BEIRNI, HOGY A JÖVŐBEN ÁLLANDÓAN KÜLDHESSÜK MEGHÍVÓINKAT NB. CIMÉRE.

„MŰTEREM" TELEFON: 189-554.
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI (KUNSTAUSSTELLUNGEN)
BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. (FÉLEMELET)

Barcza-nyomda, Budapest.

Lazetzky Rezső

FESTŐMŰVÉSZ MŰVEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES
KIÁLLITÁSÁNAK

katalógusa

1944.

jan – febr.

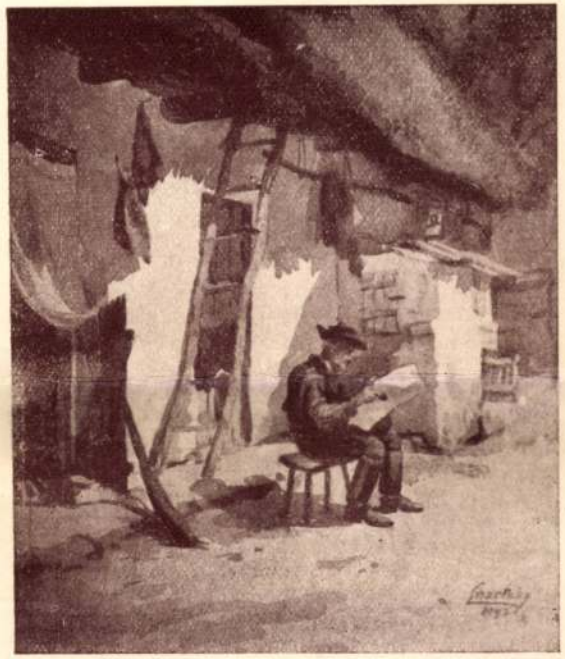

KATALÓGUS ÁRA 1 PENGŐ.

		PENGŐ
1. Január	vízfestmény	**300**
2. Balatonberényi part	„	**300**
3. Hivogató csónak	„	**300**
4. Muskátlis kis ház	„	**320**
5. Balatonfenyvesi part	„	**350**
6. Tavasz	„	mgtul.
7. Csónakpark	„	**280**
8. Dunántuli parasztudvar	„	**250**
9. Margarétos rét	„	**350**
10. Felhőjárás	„	**400**
11. Komatál	„	mgtul.
12. Óbudai romantika	„	mgtu.
13. Szigliget	„	**200**
14. Édes álom	krétarajz	mgtul.
15. Vasárnap reggel	vízfestmény	mgtul.
16. Tóvárosi öreg platánok	„	mgtul.
17. Magányos jegenye	„	mgtul.
18. Szélcsend	„	**200**
19. Városlődi udvarvég	„	**320**
20. Hajnal a Dunán	„	mgtul.
21. A nagy halász	„	**250**
22. Balatonpart	„	**200**
23. Szentendrei Dunaág	„	**150**
24. Kertalja	„	**300**
25. Olasz falu 1918 ban	olajfestmény	**450**
26. Tél a Dunaparton	vízfestmény	**300**
27. Reggel a Balatonon	„	**350**
28. Tanulmány Martosról	„	**300**
29. Hetényi menyecske	„	**200**
30. Az én rózsáim	„	mgtul.
31. Amit a fák mesélnek	„	mgtul.
32. Őszi lombok	„	mgtul.
33. Így vártam őt	„	mgtul.
34. Vihar előtt	olajfestmény	mgtul.
35. A legjobb reggeli	vízfestmény	**600**
36. Magány	„	**300**
37. Kora reggeli csend	„	**300**
38. Lidinéni hajléka	„	**280**
39. Valahol Dunántúlon	„	**280**
40. Nyírfák ő szel	„	**400**
41. Felhőjárás a Pilisen	„	mgtul.
42. Napfény a szobában	„	mgtul
43. Hetényi öregasszony	„	**450**
44. Cuha patak	„	mgtul.
45. Nagyanyó	krétarajz	mgtul.
46. Stella	krétarajz	mgtul.
47. Schmidt kastély	vízfestmény	**400**
48. Buda	„	**300**
49. Tél Óbudán	„	**250**
50. Ujesztendő	„	**450**
51. Balatoni csatorna	„	**300**
52. Tél Budán	„	**300**
53. Boglyák a hó alatt	„	**350**
54. Városlődi határ	„	**200**
55 Jégverem	„	**350**
56. Pilisszántói udvar	„	**350**
57. Tavasz a Pilisalján	„	**300**
58. Tóparti csönd	„	**250**
59. Városlődi csigahegy	„	**200**
60. Pesti napozás	„	mgtul.
61. Kedves virágaim	„	**350**
62. Borus reggel	„	**400**
63. Kertek alatt	„	**150**
64. Kilátás Badacsonyból	„	**350**
65. Út Pilisszántó felé	„	**350**
66. A Duna Nagytéténynél	„	mgtul.
67. Késő tavasszal	„	**350**
68. Ölelkező fák tavasszal	„	**450**
69. Egyedül	„	**200**
70. Kilátás Szigligetről	„	**320**
71. Csendes udvar	„	**300**
72. Várakozás	„	**200**
73. Aratás	„	**250**
74. Első hó	„	**400**
75. Ősz	„	**400**
76. Hó ősszel	„	**350**
77. Nyári délelőtt	„	**400**
78. Óbuda	„	**250**
79. Schmidt park ősszel	„	**280**
80. Őszi szántás után	„	**280**
81. Ősz a szobában	„	**450**
82. Őszi retek	„	**500**
83. Vasárnap délután	„	mgtul.
84. A ködös Pilisen	„	**500**
85. Tomboló ősz	„	**400**
86. Hó a Schäffer tanyán	„	**450**
87. Veszprémvarsányi udvar	„	**350**
88. Épül a hid	„	**400**
89. A Vág egyik csatornája	„	**300**
90. Csallóközben	„	**300**

Lazetzky Rezső
festő

187

közleményei és képanyaga.

(*) **LAZETZKY REZSŐ FESTŐMŰVÉSZ** akvareljeit és krétarajzait látjuk a *Műteremben*. Naturalista szellemben dolgozik, nagy műgonddal s legtöbbször a miniatorokra emlékeztető részletfinomságokkal. Az akvarel hivatott képviselője, ám a szinte túlfűtött színfantáziája megoldásait a kelleténél jobban átmelegíti és így édeskéssé teszi. Ahol ez a nem kívánatos mellékíz szerencsésen elmarad, megoldásai levegősekké, fényekben bővelkedőkké, a szó jó értelmében naturálisokká válnak. Ilyenek jórészt a balatoni tájai, de a verőfényben megvilágított interieurjei, házai, udvarai között is vannak. Anyagátélése egészen elsőrendűen érvényesül csendéletein. Néhány finoman megoldott krétarajzára is fel kell figyelnünk. A kiállítás (IV, Kossuth Lajos utca 12.) *február 9-ig* naponta 9—½6-ig, vasárnap 10—2-ig tekinthető meg. sz. s.

Solitario su rive sto remote,
Vostro muto compagno, o navi immote!

Abbiamo qui approdato: il dolce invito
Oggi non ha mandato l'infinito!

Vöpsrava
1944. febr. 4.

LA STORIA DELLE MIE CAMERE A SUBAFFITTO

Il sole era tramontato.

Ancora una volta il sole era tramontato ; dietro una cortina di case, sotto la linea dei tetti, verso Posillipo.

Ora di tutte le nostalgie, di tutti i ricordi! Il mare ha avuto un sussulto di inquietudine, trema, si spezza in crespe infinite. I fiori hanno chiuso le loro corolle.

È l'ora! Se ricordo la formula, mi dissolverò nell'aria che trema d'oro: nirvana vespertino. Cupio dissolvi!

Harum!... Horum!... Hum!... Harà!...

Quante formule tentai? Non lo so ; però quella giusta, proprio giusta, non la dovetti azzeccare, perché io l'indiano non lo conosco.

Lazetzky Rezsö László

MEGHIVÓ

LAZETZKY REZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

FESTMÉNYEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

Sajtóbemutató: 1944. jan. 28-án 9-1/2 6-ig, 29-én 9-2-ig.

MEGNYITÁS: 1944. JANUÁR 30-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

A "MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSI HELYISÉGÉBEN

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12 SZ. FÉLEMELETÉN

TISZTELETTEL:

ÓMOROVICZAI SZALMÁSSY ZSIGMOND

IGAZGATÓ

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1944. JANUÁR HÓ 30-TÓL FEBRUÁR HÓ 9-IG, HÉTKÖZNAPON REGGEL 9—½6-ÓRÁIG, SZOMBATON 9—1 ÓRÁIG, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPEN 10—2 ÓRÁIG

KATALÓGUS ÁRA: 1 PENGŐ

"MŰTEREM"
KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
BUDAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. SZ.
FÉLEMELET – TELEFON 189-554.

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

dr. Szentiványi Gyula úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

Lágymányosi út 16

Küldi: _____

Barcza nyomda, Budapest. IV. Váczi-utca 40

Lazetzky Rezső

PÉNTEK, 1944 FEBRUÁR 4.

Lazetzky Rezső kiállítása

A Kossuth Lajos-utcai müteremben állította ki nagyszámú vízfestményeit, néhány krétarajzát és olajfestményét *Lazetzky* Rezső. A tárgyválasztásában nosztalgikus szeretet vonzza a Balatonhoz. A magyar tenger poétikus tájai elevenednek meg, a balatoni naplemente és a tókörüli kis házak, amelyek építészetileg annyira jellemzően és ősien magyarok. De a Balatonon kivül a Duna tájait is felkereste *Lazetzky* Rezső, aki nagy szeretettel és figyelemmel merül el a természetben. Munkamódszere konzervatív, aprólékosan kidolgozott és naturalista módon hü. Inkább a tárgy pontos és részleteiben is hü kidolgozásra törekszik, mint festői megoldásokra. Rajztudása biztos, minden képe alapos illusztrálója a magyar tájak jellegzetességeinek.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Kassa Ujság 1944 febr. 4.

A SZELLEMI EGYÜTTMŰKÖDÉS SZÖVETSÉGÉNEK MAGYAR EGYESÜLETE
ÉS A MAGYAR NÉMET TÁRSASÁG

tisztelettel meghívja Címedet

PROF. FRIEDRICH GERKE

1944. évi február hó 11-én, pénteken délután ½6 órakor a Bölcsészkar Múzeum-körút 6/8. sz. alatti II. emelet 8. számú előadótermében tartandó előadására:

„Mittelalterliche Kunstgeschichte des Peloponne."

TASNÁDY NAGY ANDRÁS
elnök

Gróf ZICHY RAFAELNÉ
elnök

5361. Franklin Társulat nyomdája

Lazetzky Rezső

festő

1912 - 1919

Eimuck 1930. 85. l.

1.

Püspöksüveg aranyszállal hímezve; a domború részek fémszalaggal körülcsavart sujtásokból. XV. századi olasz munka. A győri székesegyház kincstárában.

Laretzky Rezső

festő

l.

Bpvirtpály 1941

Lazetzky Reroš

ipam.

Ét. 1928

Lazetzky Rezső festő

Holnap nyílik meg Lazetzky Rezső kiállítása

Vasárnap délelőtt nyílik meg Lazetzky Rezső festőművész gyűjteményes kiállítása a Müteremben. A kiállitás érdekes bemutatkozása a művésznek, aki elsőizben tárja müveit a közönség elé. Legtöbb müve akvarell. A budai hegyek, óbudai kis házak, udvarok, dunai tájképek a főtémái. Csupa finom hangulat minden egyes motivuma. Az őszi köd sejtelmes hátteret nyujt „Hó ősszel", a „Ködös Pilisen", „Őszi szántás után" című képeinek; kósza szél fujja „Árva vadkörtefa" című akvarelljén a magányos fa csupasz ágait, az ember szinte érzi a márciust a levegőben. Nyári felhői ragyogó vidám tájak felett vonulnak és a napfény derüs foltokat rajzol az óbudai házak kopott falaira.

Lazetzky Rezső a szivével nézi a természetet. És hogy rutinos technikája is megbirkózik a nehézségekkel, arról bravuros „Édes álom" című kis rötli-rajza tanuskodik. A holnap megnyiló kiállitás megérdemelt sikerre tarthat számot.

(Z. P. A.)

Magyarország. Esti lap 1944. jan. 29.

MEGHIVÓ

LAZETZKY REZSŐ

FESTŐMŰVÉSZ

FESTMÉNYEIBŐL RENDEZETT

GYŰJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSÁRA

•

MEGNYITÁS: 1944. JANUÁR 30-ÁN, VASÁRNAP DÉLELŐTT 11 ÓRAKOR

A "MŰTEREM" KIÁLLÍTÁSI HELYISÉGÉBEN

BUDAPEST, IV., KOSSUTH LAJOS-UTCA 12 SZ. FÉLEMELETÉN

TISZTELETTEL:

ÓMOROVICZAI SZALMÁSSY ZSIGMOND

IGAZGATÓ

•

A KIÁLLITÁS MEGTEKINTHETŐ: 1944. JANUÁR HÓ 30-TÓL FEBRUÁR HÓ 9-IG, HÉTKÖZNAPON REGGEL 9—½6 ÓRÁIG, SZOMBATON 9—1 ÓRÁIG, VASÁRNAP ÉS ÜNNEPEN 10—2 ÓRÁIG

KATALÓGUS ÁRA: 1 PENGŐ

KÉPZŐMŰVÉSZETI KIÁLLITÁSAI
DAPEST, IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA 12. SZ.
FÉLEMELET – TELEFON 189-554.

1/2 A

agyméltóságú
éltóságos
agyságos

dr. Szentiványi Gyula úrnak
úrnőnek

BUDAPEST

Lágymányos u 16

di: _____

za nyomda, Budapest. IV. Váczi-utca 40

MDK

Lazetzky Stella

Tanulmány

O.M. Képzőműv. Főisk. Ifjusági Köre.
Karácsonyi Kiáll. 1946.

Lazetzky Stella

festō

l.

Szabad Művész

1948. 26.9.l.

Lepold Katalógus = Lepold Antal: Az Esztergomi főszékesegyházi kincstár katalógusa. Bp., 1942.

Lepold—Lippay = Lepold Antal és Lippay Lajos: Esztergomi útikönyv. Esztergom, é. n. (1938).

Majer = Majer István: Esztergom. Vasárnapi Újság. 1856. 294. l.

Maszlaghy II. = Az esztergomi hercegprímási képtárban levő művek jegyzéke. II. kiadás. Esztergom, 1891.

MIP = Magyar Iparművészet.

MKSz. = Magyar Könyvszemle.

MM = Magyar Művészet.

Ocsovszky = O[csovszky] F[erencz]: Az esztergomi főegyház könyvtára. Religio, 1856. I. 17—19., 27—29. l.

Őszi kiállítás, 1930, Ipolyi = Az 1930. évi őszi kiállítás képes tárgymutatója. Műcsarnok. Bp. 1930.

Pellechet = Pellechet, M.: Catalogue Géneral des Incunables des Bibliothèques Publiques de France. Paris, 1897.

Pigler Evag = Pigler Andor: „Evagationes Spiritus." (Egy képmagyarázat és adatok az Esztergomi Keresztény Múzeum festményeinek történetéhez). Archaeologiai Értesítő, XLVI. kötet. Bp. [1934] 198—206. l.

LÁZI ISTVÁN,fazekas,1855-1917

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Egyik butelláján a minta meglepően kezdetleges az iráshoz képest/39.jegyz/,a másikon éppen a minta mutat rokonságot más Lázi-darabokkal és az irás szokatlanul elnagyolt.Hol a mester irta rá a szöbeget,hol a legény utánozta mesterét. Népr.Muz.Ltsz:1875. 53.61.333.; 1876. 53.61.337.-azonos jellegü felirat és különböző mintája. 132.old,39. jegyz

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI.1954. Bpest.1954

LÁZI ISTVÁN,fazekasmester

Hódmezővásárhelyi"tálas".Maksa Mihály butelláinak legszebb disze a szöveg.Tréfás,majd hazafias vers.Az első vers többször Lázi butelláira jellemző,talán közös mesterüktől,Maksa Istvántól ered./61.sz./:"Kádár Istváné ezen butella/készitette ő magának/és sok jó barátjának/[illegible]t". A dátum után:"A,ki iszik belőle/ Váljon egésségire/vivát." 141.old

KRESZ MÁRIA: Maksa Mihály,tálas,/1851-1908/ 115.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

LÁZI ISTVÁN,fazekasmester

Hódmezővásárhelyi"tálas".Id.Maksa István mühelyében tanult.Butellái is bizonyos rokonságot mutatnak,s a Lázi mühelyre jellemző szöveg a Maksa családnál is gyakori.10.jegyz.Népr.Muz.Ltsz.51.27.42.és 51.27.43.
123.old

KRESZ MÁRIA: Maksa mihály,tálas,/1851-1908/ 115.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

LÁZI ISTVÁN,fazekas,1855-1917. ?

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Talán a mühelyéhez kapcsolódik egy csoport felül-alul ferdén bevonalozott félkörü mértanias keretével.A felirat végén"vivat".Az ő mühelye,vagy egy könnyen utánozható diszités? Népr.Muz. Ltsz:1882. 53.61.366.; 1885. 53.61.380.. 1885. 50.04.56 1885. 50.04.56. 132.old. 41.42.jegyz

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest.1954

LÁZI ISTVÁN,fazeksa,1855-1917

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Házából.leányától vett a Népr.Muz.egy 1896-ból való kicsiny butellát,karcol dísz disszel,vázás virág,két oldalt madárkávalLtsz:51.27.42. Szintén a családtól egy 1883-ból.valószinüleg e mühelyből.Ltsz:51.27.17.- 132.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nmezeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest.1954

LÁZI ISTVÁN, fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott. Az 1870-es, 80-as években a butella legnagyobb divatja. A legtöbb mester határozott stilusu müködése ezen időszakhoz köthető. Maksa Mihály, Lázi, Tóth Pál, az ötágu csillaggal diszitő, talpas buellák mestere ekkor dolgozik. Átmegy a századfordulóra is. 134. old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127. old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ, Nemzeti Muzeum, Néprajzi Muzeum Evkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

LÁZI ISTVÁN,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Az ő,Maksa Mihály ,Tóth Pál,a talpas tipus és a vastagformáju tipus mestere a 90-es években még jórészt ők dolgoznak,a butellák divatja még nem mult el.Lázi és Maksa munkássága még az 1900-as évekbe is bele nyulnak. 134.old.

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nmezeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Epest.1954

LÁZI ISTVÁN,fazekas,1855-1917

Hódmezővásárhelyen dolgozott.Reá jellemző mintáinak cs csoportját elsősorban egy 1895-ből való butetta határozza meg aláírásával,há ából,leányától került a Népr. Muz-ba. XXVII.tábla,26.ábra.Butella Lázi István aláírásával,1895.-M.16.cm.-Ltsz:51.27.43. Fekete repr. 132.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

LÁZI ISTVÁN,fazekas,1855-1917

HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN dolgozott.A családtól vett butellák a
alapján néhány más darab is valószinüleg az ő mühelyé-
ből való.-Népr.Muz.Ltsz:1873.53.61.324.;-1875.53.61.333
1876.53.61.337.-Több darab határozottlanabbul.Ltsz:
1874.53.61.330.; 1886.53.61.389.; 1902. 53.61.423.
132.old. 35-38.jegyz

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedé-
nyek a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum
Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

LÁZI ISTVÁN,fazekas,1855-1917

Hódmezővásárhelyen dolgozott.A század utolsó harmadának egyik legjelentősebb stilusa.Apja,nagyapja is fazekas volt.Vonalzóval rajzolt keret,árnyalt,lecsüngő virágok,hullámvonalas,felfelé álló inda butelláin.Felirat "Ez Butelát/Kérdezd Kié/Nagy István/uram háza népé/jé Készitette ő/magának és ő/sok jó barátjá/nak...". XXII.tábla,8.ábra feltételezhetően az ő munkája. 131.ol

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest.1954

LÁZI ISTVÁN,fazekas

Hódmezővásárhelyen dolgozott.A Népr.Muz-ban egy 1885-ös mihókon kis kakas,a felirat Lázi butelláiról ismerős. "Ez Mihhókot Kérdez kijé Ez/mihók az Rakontzaji János/uramé melye szerzet ő/magának és sok/jó barátyának/Készült/1885".Az irás alapján lehet,hogy az ~~xxxx~~ ő munkája.Ltsz:53.61.630. 137.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum,Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI.1954. Bpest.1954

LÁZI ISTVÁN, fazekas, 1855-1917

Hódmezővásárhelyen dolgozott. Reá jellemző mintáinak csoportját elsősorban egy 1895-ből való butella határozza meg aláírásával, házából, leányától. került a Népr. Muz-ba. XXVII. tábla, 26. ábra. M. 16 cm. Ltsz: 51.27.43. 132. old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127. old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ, Nemzeti Muzeum, Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI. 1954. Bpest. 1954

LÁZI ISTVÁN,fazekas,1855-1917

Hódmezővásárhelyen dolgozott. A század utolsó harmadának egyik legjelentősebb stilusa.Apja,nagyapja is fazekas volt.Vonalzóval rajzolt keret,árnyalt,lecsüngő virágok,hullámvonalas,felfelé álló inda butelláin.Felirat "Ez Butelát/Kérdezd Kié/Nagy István/uram háza népé/jé Készitette ő/magának és ő/sok jó barátjá/nak...". XXII,tábla,8.ábra.Feltételezhetően Lázi István Készitette butella jellegzetes kerettel és virágdiszitménynyel.1883.M.21 cm.Ltsz:51.27.17. Fekete repr. 131.old

KRESZ MÁRIA: Évszámos hódmezővásárhelyi cserépedények a Néprajzi Muzeumban 127.old

NÉPRAJZI ÉRTESITŐ,Nemzeti Muzeum Néprajzi Muzeum Évkönyve. XXXVI.1954. Bpest.1954

LÁZI ISTVÁN,fazekasmester

Hódmezővásárhelyi"tálas".Maksa Ustvánnál tanult két testvére,majd Lázi István,neki nagy mühelye lett.Maksánál tanult:Orbán Mihály,Mucsi János,Varga és mások. Maksa négy gyermekéből István,1872-1932 szintén tálas lett.Maksa leánya,Judit Ujváros egyik legismertebb iró asszonya lett,de nem a régi minták müvelője. 118.old

KRESZ MÁRIA: Maksa Mihály,tálas,/1851-1908/ 115.old

A MÓRA FERENC MUZEUM ÉVKÖNYVE, 1964-65, 1. Szeged, 1966

mdk.

Lázi István mester

feltételezhetően általa készített butella jellegzetes kerettel és virágdíszítménnyel 1883.

XXII tábla 6. ábra M. 21 cm.

Kresz Mária: Évszámos hódmező vásárhelyi eserépedények Néprajzi Múzeum Évkönyve XXII. T. 8. ábra

LAZICS ANITA

LAZICS ANITA

1947-ben született Szolnokon. Újságíró. Festészetében és képzeletében a csendélet reprezentálja a természet mindenek fölött állóságát. Budapesten él.

Művészetbarátok 2003. kiállítás a Pataky Galériában

2003. OKT. 20 – NOV. 15.

V7

(95)12-88

Lazius - féle

osztrák térkép

Magyarországról

l.

Komáromy József

Adatok Jászberény

multjából. Jászberény

1939. 18. l.

[1]) Banner János: Magyarcsanád-bökényi ásatások, Dolgozatok, Szeged, II. 105. old.

81

felezte. Az egyik fél termelt, a másik bányászás alatt állott. De a terület földrész nívója a másiktól mintegy két méteres süllyedést mutatott: itt már kibányászott résszel álltam szemben, ahonnan a homokot egészen az agyagtalajig elhordták. A nivó-különbözet a munkába vett másik félrésszel átlagos 250 ‰-es, ami azt jelenti, hogy leszámítva az kétméteres homokrétegvastagságot, a humusz mintegy 50 ‰ réteget képezett eredetileg. Ezt a humusz-réteget minden esetben félre takarították és azt a méteres homokréteg kibányászása után visszahányták. Ezt a visszahányt humuszt a növényzet hamarosan ismét elborította s azt legelőnek használták újra. A homokréteg mindenütt átlag két méteres egyenletes rétegben vonul s exogén-mechanikai hatást mutat. A Zagyva jelenlegi vonulata innen 500 méterre van. A homok minősége laza szövetű, finom kvarcszemekkel kevert.

A homokbányászás kiérkezésemkor a második hosszanti félrészben folyt, a hátsó harmadban. Az itt dolgozó Benke József ebben a bányarészben már többszáz négyzetméteres területen az agyagtalajig hatolt, amelyből a talajvíz már előtört. Elbeszélése szerint a homokréteg és az agyagréteg egybeolvadásában nagyon meszes és hatalmas állati csontdarabokat talált, melyet a kibányászott részbe dobott, ahová a humusz visszakerült. A csontok alakjáról nem tudott nyilatkozni, csak a nagyságáról, mely szerinte „olyan nagy forgóval bírt", mint a feje.

A munkás az előtte álló magas homokfalból minden alkalommal kb. méteres vastagságú homoktömböt omlasztott le. A leomlott homok-

Eleonora Magdalena:

Mellig, kissé b
medaillonban, melyne
laira omlanak, fülb
gyöngyfűzér. Kivágon
lástját ékkövés broc
rózsakoszorút tart, mi
nő fogja. Alól két h
rel ékesitett áldozati
zatán két sortan:

„ELEO
EN

Rézmetszet, méretei

91

feltüntetőmedaillont.

Lázi-i Vk. templom

1720

l.

Mihályfalvi templom

29. l.

40. l.

LAZIN Csaba emlékei

10. 60. + ill. Varadinum 92

Új Művészet 1992

LAZIUS, Wolfgang

AH 2002/1

Papp Júlia

„...VITÉZÜL VÉDJÉTEK A NEMZETET..."*

Wolfgang Lazius nagy Magyarország-térképének Szűz Mária, Szent István és Szent László ábrázolásáról

A neves osztrák orvos, történetíró, térképkészítő, réz- és fametsző, *Wolfgang Lazius* (Latz)[1] (1514–1565) nagy Magyarország-térképét[2] a hazai és a külföldi térképtörténeti kutatás[3] régóta számon tartja. (1. kép) Egyik metszet-illusztrációja – Szűz Mária, Szent István és Szent László ábrázolása – és a kép alatt közölt latin szöveg ugyanakkor a művészettörténészek, illetve az irodalomtörténetírás – különösen az utóbbi időben megélénkülő toposzkutatás[4] – érdeklődésére is számot tarthat.

Wolfgang Lazius, I. (Habsburg) Ferdinánd háziorvosa, történetírója, régiség- és műgyűjteményének gondozója számos térképet készített, 1561-ben például tíz lapon kiadta Ausztria atlaszát (*Typi chorographia provinciarum Austriae*). Több Magyarország-térképe ismert: az 1552–1556 között készült nagy térkép mellett elkészítette az 1556. évi dunántúli hadszíntér térképét[5]. Lazius munkája nyomán jelent meg Magyarország kis térképe (*Hungariae Descriptio*) Abraham Ortelius atlaszában (1570) is.

Lazius nagy Magyarország-térképe (*Regni Hungariae Descriptio vera*), azaz a „Magyar Királyság valóságos rajza 134×83 cm nagyságú, megközelítően 1:500000 méretarányú, tíz táblára tagolt négylapos fametszet. Az első olyan országtérképünk, amelyen jelmagyarázatot, magyar nyelvű kiejtési magyarázatot és a keretben földrajzi fokhálózatot találunk."[6] A térképet – mint a díszes kartusban elhelyezett, a császárnak szóló ajánlásból megtudjuk – Lazius az uralkodó kérésére, „a török elleni felszabadító háború céljából, Őfelsége és hadvezetői kalauzolására"[7] készítette el 24 magyarországi – a térképen név szerint feltüntetett – adatszolgáltató munkatárs segítségével.[8]

A térkép előzménye a Bakócz Tamás titkára, Lázár által készített Magyarország-térkép volt, melyet 1528-ban a neves humanista, Johannes Cuspinianus közreműködésével Ingolstadtban adtak ki.[9] (2. kép) Ennek a szintén illusztrációkkal – vitorláshajó, címerek és díszes kartusok mellett több csatajelenet – közöttük a mohácsi csata – ábrázolásával – díszített térképnek az adatait Lazius újabb felmérésekkel pontosította, illetve a „folyók, hegyek, erdők, mezővárosok, várkastélyok és falvak rajzával" egészítette ki.[10] S hogy „e nemes földterület" – írja atlaszán az antik emlékek iránt élénken érdeklődő Lazius, korának ismert régiségkutatója[11] – „tetszetősségében semmi hiányt ne szenvedjen, az olvasó számára feltüntettük még a római régiségek, municípiumok, hegyek, tavak nevét s a romokat, hogy ez az ábrázolás ne csupán a katonáknak, kereskedőknek legyen hasznára, hanem a történelmi munkák

olvasásához is felvilágosítással szolgáljon."[12] Jelmagyarázatában fekete ponttal valóban jelöli a – modern kifejezéssel élve – régészeti lelőhelyeket: „Antiquitates, alt Stät". Lazius térképén helyet kapott Bornemissza Pál pécsi püspök ajánlása, melyben köszönti a kartográfust, „amiért ezt a szép és pontos térképet elkészítette, Európának ezt a nemes területét a külfölddel megismertette."[13]

Lazius térképei – éppúgy, mint Lázáré – annak a reneszánsz időszakában megerősödő, a megváltozott történet- és világszemléleten alapuló új európai kartográfiai irányzatnak a térhódítását jelzik, mely a 15. századtól „az üdvözülés tervének vizualizálását szolgáló"[14], a „földrajzi ismereteket a Biblia szövegéhez" igazító[15] középkori térképkészítést felváltotta. „A Föld gömb alakjáról szóló tanoknak és ennek a vetületein alapuló ptolemaioszi világtérképnek újbóli bevezetésével együtt terjedt el a földrajz részlettérképek sorozatával való illusztrálásának ugyancsak ptolemaioszi módszere is."[16] A térképkészítési módszerek és műszerek fejlődésével párhuzamosan – s a megcélzott felhasználók (kereskedők, utazók,[17] katonák, történetkutatók) igényeivel összhangban – egyre pontosabb, részletgazdagabb, a különböző „régiók szellemi birtokbavételét" is lehetővé tévő térképek kerülnek kinyomtatásra. Magyarország szinte állandó hadszíntérré válása ezt a folyamatot sajátos módon felerősítette: a hadvezetés igényei, illetve az európai közvéleménynek a változó hadi helyzet iránti érdeklődése „valósággal kényszerítette Magyarországot ábrázoló térképek alkotására a külföldi országok kartográfusait."[18]

Lazius nagy Magyarország-térképén – a kor szokásának megfelelően – gazdag, különböző típusú illusztrációs anyaggal találkozunk.[19] Itt találjuk a legkorábbi magyar nyelvű képes jelmagyarázatot: a város, a falu, a kolostor, a mezőváros rajza mellett latin, német és magyar nyelvű szöveg olvasható. Más jeleket – például a szőlőhegyet jelölő szőlőfürtöt, a bányászatot jelképező csákányos embert, a termálforrást jelző fürdődézsát – talán kapcsolatba hozhatjuk a térképeken később egyre gyakrabban feltűnő, az adott földrajzi egységben élő lakosok életéből vett vagy szokásaikat bemutató életképszerű jelenetekkel,[20] munkaábrázolásokkal. Az egyházi központokat a térképen főpapi méltóságjelvények ábrái jelzik.

A térképen – szintén a kor szokásainak megfelelően – számos címert – néhány országrész és ország címere mellett például három nemzeti címert (kettőt kiterjesztett szárnyú sasba foglalva, egyet pedig a koronával díszítve) – találunk.[21] A díszes kartusok, illetve a térképészetben használt, több 16. századi térképen feltűnő mérőeszköz (szögmérő) rajzán[22] kívül a jobb alsó sarokban – a térkép nyomdászának, Michael Zimmermannak a monogrammja mellett – egy szőrös vadember-párt ábrázoló jelenet látható. A Ferdinándnak és Maximiliánnak szóló ajánlás keretén kapott helyet – sárkány- és egyszarvú-ábrázolás, díszes kötésű könyvek, stb. között – Lazius címere.[23]

A gazdag illusztrációs anyag leghangsúlyosabb – s a művészettörténeti,

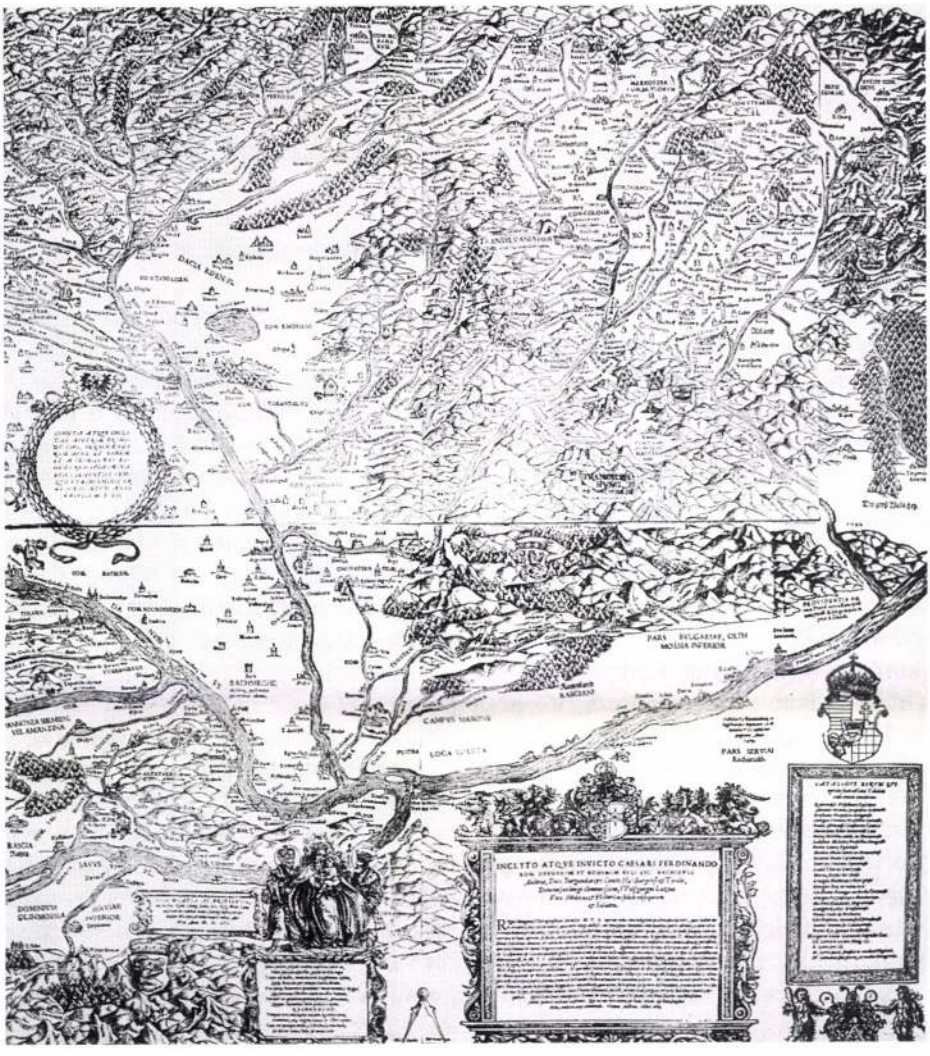

1. Wolfgang Lazius: Magyarország térképe (Regni Hungariae Descriptio vera), 1556, Bécs, fametszet.

illetve az irodalomtörténeti kutatás számára legérdekesebb – eleme azonban kétségtelenül a térkép alsó felében elhelyezkedő jelenet. A gyermek Jézust karjában tartó Mária mellett Szent Istvánt, illetve Szent Lászlót ábrázolta a korabeli fametsző. (3. kép)

A kép alatt az ábrázolást értelmező latin vers olvasható. „Nagyhatalmú istennő, végre megkönyörülve néped szenvedésén, jósággal tekints rá, hogy biztonságban lehessen az itt kóborló ellenségtől, aki káromkodva megsebzi Jézusodat, s az Isten annyi elhagyott templomán végig dühöng.

Titeket is, Pannónia egykori királyai (most isteni szentek), akik a hazai földet Krisztusnak széppé tettétek, kérünk, hogy vitézül védjétek a nemzetet, mint egykor is, hisz ti, isteniek könnyebben tudtok segítséget nyújtani..."[24]

A könyörgés szövegét a megszólított „isteni szentek" homályos jóslata követi.

„VÁLASZOLNAK

Eljön majd az idő, amikor végül dicstelenül elenyészik a vetés, Pannónia, és a Száva és a Duna sem ad vizet.

Amikor Krisztus születésétől háromszor öt évszázad eltelik, és a napnak és az évnek is kétszer három kilencese."[25]

A magyar szent királyok (Sancti Hungariae reges) – Szent István, Szent Imre és Szent László – kultuszában, egyéni vagy (alkalmanként a bibliai háromkirályok ikonográfiájával is analógiát mutató) csoportos ábrázolásában[26] az udvari dinasztikus, legitimációs, propagandisztikus szándék mellett – gyakran azzal összefonódva – a legkorábbi időktől hangsúlyt kapott az ország-védő, patrónus szerep is. Ez a funkció dominálhatott azoknak az ábrázolásoknak a legtöbbjében, melyek az Anjou-kor után „az udvartól függetlenül... a legkülönbözőbb műfajokban jelennek meg: a liturgiában használt felszerelési tárgyakon, kelyheken, monstranciákon, miseruhákon, oltárokon, könyvekben és főpapi pecséteken."[27] S – mint példánk mutatja – külföldön készült Magyarország-térképen is.

Térképünk esetében ugyanakkor az ábrázolt szent királyok nemcsak a képaláírásban jelölt ország-patrónusi, védőszent-funkcióval lehettek tartalmi megfelelésben, hanem azzal is, hogy a külföldiek számára – mintegy emblematikus jelleggel – a magyar nemzetet szimbolizálhatták.[28] Az, hogy csoportjukból hiányzik Szent Imre, szintén a kép alatt olvasható könyörgéssel függhet össze. Az ország védelme érdekében kifejtendő vitézi, harci erények képzete a Szent Imréhez fűződő legendahagyománnyal – melynek szinte egyeduralkodó motívuma a 13. század óta Imre herceg ájtatossága és a házasságban is megtartott szüzességi fogadalma volt – nemigen került korrelációba.

Lazius térképének metszete a szent királyok és Szűz Mária együttes ábrázolásának azon hagyományához kapcsolódik, mely „a sztereotip ikonográfiai sémán túl különleges tartalmat hordozhat: Mária a gyermekkel a Magyarország patrónusaiként megjelenő, a Magyar Királyságot is reprezentáló szent királyokkal" együtt „az Árpád-kor óta meglévő tisztelet alapján Magyarország Nagyasszonyaként, Patrona Hungariaeként is értelmezhető."[29] Példája a „szentek és a Patrona Hungariae egységes kompozícióba szerkesztett", 16. század eleji nyomtatott misekönyvek ábrázolásaiban kiformálódó képtípusának.[30]

A nagy Magyarország-térkép illusztrációja adalékokat szolgáltat a korszakban lezajlott sajátos ikonográfiai változásokhoz is. Példázza egyrészt azt a folyamatot, melyben a 15–16. század fordulóján „Szent László ábrázolása

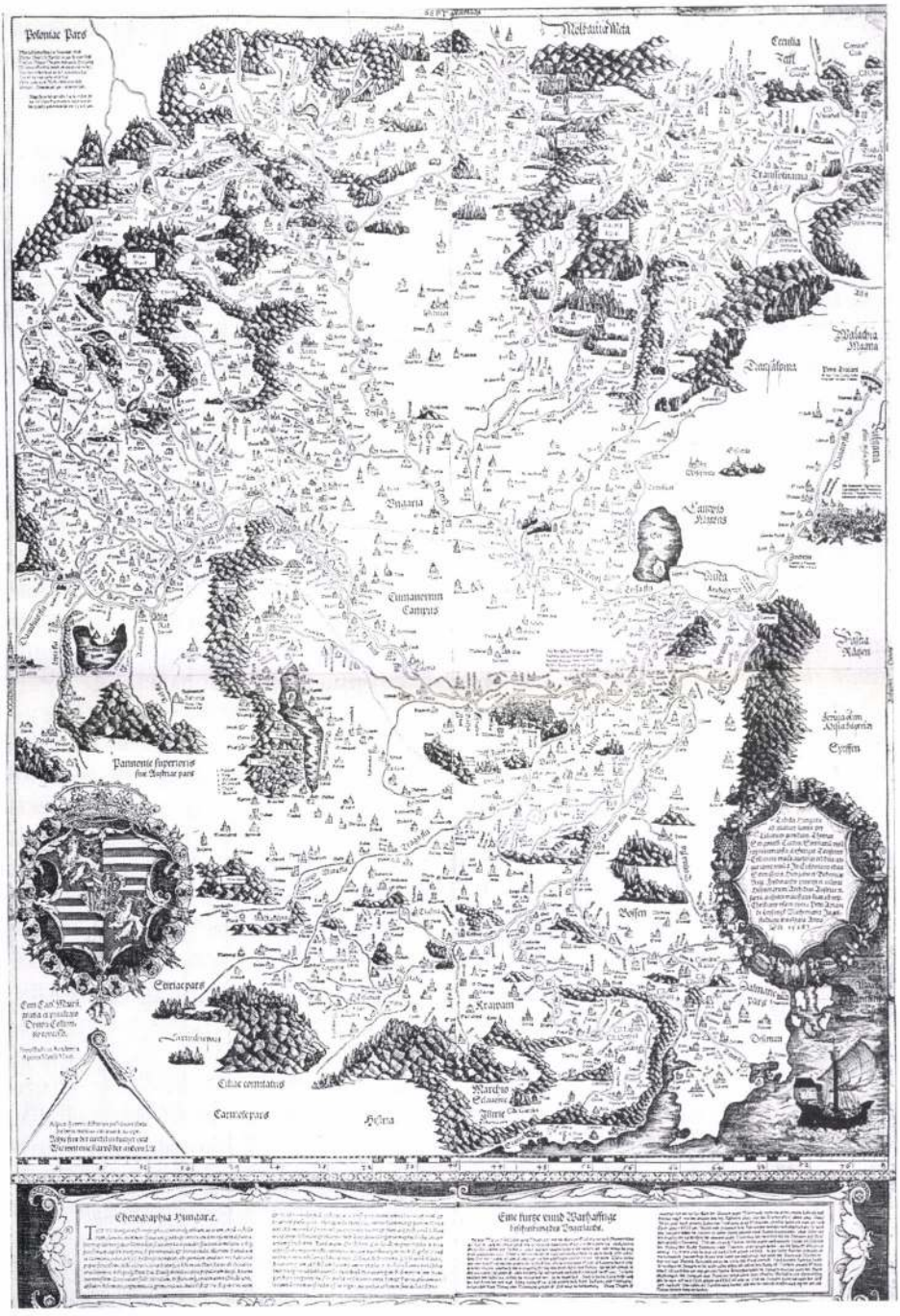
Polonie Pars
Moldauia Valachia
Transsilvana
Bulgaria
Pannonie superioris
Sclauonia
Croatia pars
Bosna
Dalmatia pars
Hystria
Marchia
Ciuitas Ragusa
Ciuitas Spalatro
Ciuitas Tragurio
Ciuitas Sibenico
Ciuitas Zadre
Ciuitas Nona
Ciuitas Belgrad
Ciuitas Zemendria
Ciuitas Buda
Ciuitas Alben
Ciuitas Strigonium
Ciuitas Agria
Ciuitas Quinque Ecclesiarum
Ciuitas Iauerinum
Ciuitas Iauerinum
Ciuitas Iauerin

a Szent Szűzével kapcsolódott össze".[31] Lazius térképének ábrázolása ugyanakkor – éppúgy mint az 1490 körül készült vitfalvi (Vitkovce) oltár festett szárnyának vagy a márkfalvi (Jazernica) templom oltárának jelenete[32] – példája Szent László és Szent István – a 17–18. század képzőművészetében (elsősorban az oltárépítmények esetében) majd oly gyakorivá váló – szimmetrikus elhelyezésének is. A szent királyok ezen az ábrázoláson is „ikonográfiai tekintetben is egymás egyenrangú tükörképei."[33]

Említésre méltó ugyanakkor, hogy Lazius térképének illusztrációján Mária – pl. a vitfalvi oltárral vagy a későbbi barokk ábrázolások és oltárarchitektúrák többségével szemben – nem az adoráló, korona- vagy országfelajánló szent királyok fölött, mennyei, égi magasságban trónolva, „holdsarlós Máriaként", „Napba öltözött asszonyként", Immaculataként, vagy kegyképen, mellképként[34] ábrázolva helyezkedik el,[35] hanem a szentté avatásuk után „istenivé" váló földi királyok mellett, egy szellemi és fizikai térben, mintegy egyenrangúan velük.[36] Domináns szerepét csupán központi elhelyezése, illetve a szent királyokénál valamivel – de nem szembetűnően – magasabb termete jelzi. A szent királyok „felemelése" Máriához egyébként a kép feliratának „Pannónia egykori királyai (most isteni szentek)" szövegrészében is megfogalmazást nyert.[37]

Mária domináns isteni természete kap ugyanakkor képi megformálást azáltal, hogy Lazius térképének ábrázolását az ún. Köpönyeges Madonna-típus[38] példájaként is értelmezhetjük. Máriának egyének, kisebb közösségek vagy egész nemzetek oltalmazójaként, patrónusaként való tisztelete, mely a koraközépkortól kezdve számos európai országban megfigyelhető,[39] a kiterjesztett köpeny alatt történő oltalmazás, befogadás ábrázolásával sajátos ikonográfiai típust hozott létre. Az, hogy a térkép metszetillusztrációján Szent László és Szent István segítenek kitárni Mária köpönyegét[40], egyrészt azt sugallhatta a korabeli szemlélőnek, hogy az ország sorsát illetően ők is Mária oltalmában, az isteni segítségben bizakodnak. Utalhatott ugyanakkor arra a középkori irodalmi hagyományra is, mely a szent királyokat magukat is az ország patrónusaiként, baj esetén oltalmazóiként[41] tiszteli.

A kép az uralkodók ábrázolásának középkori tradíciói közül nem a historia, hanem az imago típusához, ezen belül pedig nem a királyi méltóságot kifejező, a világi hatalmat szimbolizáló, az Utolsó ítélet-ábrázolások Krisztus-alakjára visszavezethető trónoló, „maiestas" típushoz, hanem inkább a harcokban bátor, hős uralkodókat megjelenítő, a szövegben megszólított vitézi-lovagi eszményhez közelítő, dinamikusabb álló elrendezéshez[42] kapcsolódik. Az ugyanakkor, hogy a szövegben utalást találunk a két szent király egykori vitézi tetteire – „vitézül védjétek a nemzetet, mint egykor is..." – a történelmi szemlélet jelentkezésére, a „historia" iránti fogékonyságra utal. A bázeli metsző – úgy tűnik – nem lehetett túlzottan jártas a két szent király ábrázolásának magyarországi ikonográfiai hagyományában: mindkét királyt jogarral a kezében ábrázolta, holott Szent István szokásos attribútuma az országalma és a jogar, Szent Lászlóé pedig a harci bárd és az országalma volt. Szent Istvánt ugyanakkor a szent koronához hasonló zárt

3. Szűz Mária, Szent László és Szent István. Wolfgang Lazius Magyarország térképének illusztrációja, 1556, Bécs, fametszet.

koronával ábrázolta. Palástjuk, ruházatuk a korabeli európai királyábrázolások típusaihoz közelít.

A Szűz Máriát és a két magyar szent királyt ábrázoló jelenet képaláírásában több, a korban népszerű, az újabb kutatásokban előtérbe került irodalmi-történelmi toposz elemeit is felfedezhetjük. Azokban a sorokban például, melyekben a szöveg szerzője az országon s az elhagyott templomokon „végig dühöngő" ellenség által okozott szenvedéseket panaszolja, a Querela Hungariae, a Magyarország panasza toposz[43] motívumával találkozunk.[44]

Buda elfoglalása (1541) és a török magyarországi előretörése után a pogányok elleni harchoz külföldi segítségért folyamodó diplomaták, a történetírók és a humanista költők – alkalmanként a szenvedő, megsebzett, megcsonkított Hungária nevében beszélve[45] – gyakran említik a templomok, a lakóházak, a várak, a fejedelmi paloták lerontását, felégetését, s ecsetelik a kegyetlen ellenség által nyomorgatott, rabságba hurcolt nép szenvedését. De bello Turcis inferendo elegia című, 1544-ben Bécsben megjelent, az európai keresztény uralkodók törökellenes összefogását sürgető latin nyelvű költeményében Sylvester János is, aki 1543 és 1552 között a bécsi egyetemen Wolfgang Lazius tanártársa és – mint költeményei sugallják – bensőséges jó barátja volt,[46] drámai szenvedélyességgel ecseteli a törökök által okozott pusztítást:

„Itt van a barbár ellenség, fene fegyver övedzi,
S ádáz harcaival szüntelenül fenyeget...
...Hogy vad gőgjében, hamarosan feldúlja hazádat,
Templomaid, várad, falvaid, otthonaid,
S végül földedről dölyfös kényében elűzzön,
vagy rest testeteket szétkaszabolja a vasa."[47]

„Gyom veri fel hajdan viruló, áldott mezeinket,
nincs ki ugart törjön, s vessen a földbe magot,
Bárhova lépsz, a halál dermesztő képe mered rád,
Füstölgő romok és üszkösödő tetemek..."

– írja költeménye más részében is Sylvester, a „fertilitas Pannoniae" (Pannónia termékenysége, gazdagsága) toposz régebbi hagyományát a „Querela Hungariae" toposz tragikusan aktuális motívumával ötvözve.[48]

Térképünk könyörgésének szerzője a hangsúlyt – a panaszmotívum átvételével – inkább a keresztény vallás megsebzésére – az istenkáromlásokra – és az egyházi épületekben tett károkra, a templomok pusztítására helyezte. Krisztusnak tették széppé korábban – olvashatjuk – a hazai földet a török elleni harchoz segítségül hívott vitéz szent királyok is.

Szűz Máriát és a két szent királyt a vallás és az egyház védelmezőjeként szem elé állító ezen törekvésben a középkori hagyományok továbbélésével találkozunk. Abban ugyanakkor, hogy a szerző megemlíti a nép szenvedését, s az ország védelmének szükségességét is, az új ideológiai áramlatok térnyerése, a többek között épp a török elleni harc okán – a törökök első betörései óta – erősödő nemzettudat, közösségi érzés kifejeződése jelentkezik. Az ábrázolás és a kép alatti szöveg viszonylag korai – Buda elfoglalását alig több, mint egy évtizeddel követő – példája annak a 16–17. századi folyamatnak, melynek során a Mária országa (Regnum Marianum) és a Magyarország Védőasszonya (Patrona Hungariae) toposz[49] – a török megszállás állandósulásával párhuzamosan – „történetfilozófiai és aktuálpolitikai töltést kap: összekapcsolódik az ország török alóli felszabadításának, területi és vallási egysége helyreállításának gondolatával...", a „Mária

4. Patrona Hungariae a magyar szent királyokkal. Színezett fametszet az esztergomi misekönyvből (Missale Strigoniense), 1501, Lugundi.

mint a keresztény seregek és országok patrónája" eszme megújulásával.[50] A Lazius-térkép illusztrációja alatt olvasható vers „műfaja", a könyörgés teljesen adekvát azzal a fenyegetettség-tudattal, mely a török elleni harcnak a Hunyadiak alatti dicsőséges, a keresztény Európa elismerését is kivívó hagyományainak megőrzése mellett[51] – azt gyakran emlegetett, nosztalgikus vágyképpé transzponálva[52] – az ország három részre szakadása után a törökök által nyomorgatott, szenvedő országban egyre általánosabbá válik.

Lazius térképének képaláírásában az ország védelmére buzdító törekvés ugyanakkor érintőlegesen – a szent királyok vitézségének említésével – a magyarok vitézsége, hősiessége, illetve a propugnaculum et antemurale Christianitatis (a kereszténység pajzsa, védőbástyája) toposzok népszerű gondolatához is kapcsolódik. Szent László vitézként, bátor harcosként, lovagszentként[53] való irodalmi és képzőművészeti ábrázolása[54] – mint közismert – a középkortól kezdve igen népszerű volt: neve, alakja szinte a magyar hősi, vitézi eszmény, ideál példaképévé vált – itthon és külföldön egyaránt.[55] A képaláírás ugyanakkor Szent Istvánt is – a középkori krónikás hagyománynak megfelelően – az országot vitézül védő királyi szentként említi.[56] Ez a tradíció a barokk korban is továbbél: egy 1718-ban készült, Korponáról (Krupina) származó táblakép Szent Istvánt törökverő hősként ábrázolta.[57]

A latin vers utolsó soraiban, a fohászra adott isteni válasz homályos jóslatában – vagyis hogy idővel dicstelenül elenyészik majd a pannóniai vetés – talán a bibliai, illetve antik hagyományokra visszavezethető toposz, a földi hatalom változandóságának, a birodalmak felemelkedése és letűnése örök körforgásának eszméje (s itt konkrétan a török birodalom hanyatlásának, gyengülésének óhaja)[58] fogalmazódott meg. A toposz gyakran nyer majd sajátos képzőművészeti megjelenítést az újkori – legszemléletesebben a 17–18. századi – európai tájképfestészetben: az egykor virágzó hatalmas birodalmak – elsősorban az ókori Róma – pompás épületeinek szomorú romjai nemcsak költőiséget és nosztalgikus hangulatot (Roma aeterna) sugalltak, hanem emelkedett és szubtilis Vanitas-szimbólumként is értelmezhetőek voltak.[59]

A Duna és a Száva említése – térképen lévő szövegrészként igen stílszerűen – az országot öntöző, megtermékenyítő folyóknak azt a már a nagy ókori birodalmakban is megfigyelhető kiemelt szerepét hangsúlyozza, melynek révén gyakran váltak országrészek, tartományok, sőt egész országok szimbólumává.[60] A folyóknak a „vitális-naturális értékszférában"[61] játszott központi szerepével is összefügghet, hogy sok 16–19. századi térképen találkozunk folyamistenek, vagy folyókat jelképező nőalakok allegorikus ábrázolásaival.[62] A motívum népszerűségét jelzi, hogy tartomány- vagy országszimbólumként számos képzőművészeti alkotáson – például Georg Raphael Donner bécsi Neuer Markt-kútján (1739, az eredeti az Österreichische Galerie-ben), vagy a budapesti Nemzeti Múzeum homlokzati timpanonjának szobordíszei között – is feltűnik.[63]

5. Patrona Hungariae a magyar szent királyokkal. Fametszet a zágrábi misekönyvből (Missale Zagrabiense), 1511, Venetiis.

6. A Magyar Kamara 1709. évi ún. Müller-féle térképe. Rézmetszet.

A vetést öntöző, bővizű folyókat szimbolizáló folyamisten-ábrázolásokkal képzőművészeti alkotásokon – s térképeken is – gyakran szerepel együtt az ország természeti gazdagságát, termékenységét, virágzó mezőgazdaságát jelképező Bőség allegorikus alakja.[64] (6. kép) Az a címlap előtti pompás rézmetszet például, mely Bél Mátyás Notitiájának I. kötetét (Bécs, 1735) díszíti, s melyen a folyamistenekkel, bőséget jelképező allegorikus nőalakokkal, halat fogó puttókkal körülvett trónoló Hungáriának Hermész Magyarország térképét mutatja, nemcsak a tradicionális etikai-politikai-ideológiai értékszférák (pl. a vitézi eszmény) mellett ebben a korban megerősödő kulturális-művelődési értékszféra (ezen belül az ország-ismeret, a földrajz) társadalmi presztízsértékének növekedését reprezentálja, hanem a „vitális-naturális értékszféra" korabeli gazdagságát, komplexitását, az évszázados hagyományokra

7. Zeller Sebestyén: Magyarország allegóriája. (Tomka-Szászky János: Parvus Atlas Hungariae 1750-51, Pozsony) Rézmetszetes illusztráció.

visszatekintő fertilitas Pannoniae / Hungariae toposz töretlen népszerűségét is.[65] Hasonló értékszemléletet tükröz a Bőség és Danubius folyamisten alakjának együttes szerepeltetése a Mária Terézia előtt hódoló Magyarországot megjelenítő, Magyarország allegóriája című 18. századi metszet előterében is.[66] (7. kép) A toposz 19. századi elevenségét jelzi, hogy Kölcsey Hymnusában isteni áldásként, ajándékként említi a bővizű hazai folyókat, illetve a gazdag bor- és búzatermő vidékeket.

A Lazius-térképen olvasható mondat tehát, hogy a Duna és a Száva – azaz a török által elfoglalt terület két nagy folyója – nem ad majd több vizet, a „vitális-naturális értékszféra" sérülésének félelmetes, tragikus képét vetíti előre. A dicstelen vetés pusztulásának képzetével összekapcsolódva ugyanakkor súlyos, apokaliptikus, eszkatológikus bibliai próféciákra („kiszáradnak a folyók") is emlékeztet.[67] A vetés, a termés, s ezen keresztül az élet pusztulásának képzete a folyóvizek kiszáradásának leírásával együtt szerepel például Joel prófétánál (1:10, 1:20).[68]

Ha a „válasz" chronosztikon-szerű utolsó soraiban szereplő számokat összeadjuk (3×500+2×3×9), a „dicstelen vetés" elenyészésének dátumaként

az 1554-es évszámot kapjuk. Elképzelhető azonban, hogy a szöveg szerzője valamilyen más, például a korban oly divatos asztrológiai kutatásokon alapuló számítást[69] használt. Erre utalnak a mondat kezdő szavai: az „eljön majd végül az idő" kifejezés sokkal tágabb időhatárt sejtet, mint az a két év, mely a térkép metszése (1552), illetve a jóslat beteljesedésének „matematikailag" meghatározható dátuma (1554) között eltelik.

Minden bizonnyal a 16. századi térképkészítés sajátosságaival is – hogy tudniillik viszonylag kis terjedelemben egy egész ország vagy országrész állapotára, körülményeire vonatkozó találó képi vagy szöveges jellemzést kellett adni – összefügg, hogy irodalmi toposzokkal találkozunk Johannes Honterus brassói (Braşov) szász humanista 1532-ben Baselben megjelent Erdély-térképén is. A mappán olvasható néhány soros latin, illetve német nyelvű lamentóban[70] a szász nemzet emlékezik egykori fényes, boldog múltjára és panaszkodik mostani keserves sorsáról.[71] A latin vers végén a memento mori gondolat nyert megfogalmazást, a németben pedig a birodalmak felemelkedése és pusztulása körforgásának említése mellett – a Lazius-térképhez hasonlóan – az, hogy a szász nemzet ilyen nagy szükségben egyedül az isteni segítségbe, Isten igazságosságába vetheti bizodalmát.[72]

Az, hogy a keresztény seregek tájékozódását szolgáló Lazius-féle térképre az országot sanyargató kegyetlen „pogányok" elleni harchoz a legfelsőbb, isteni hatalom támogatásáért könyörgő vers, illetve az országot védő „isteni szenteknek" és Magyarország védőasszonyának ábrázolása került, szemléletes példája annak a megrázkódtatásnak, mely az alig több, mint ötven évvel korábban még Bécset meghódoltató Mátyás király egykori pompás, nagyhírű székhelyének elfoglalásával és a törökök magyarországi terjeszkedésével nemcsak a hazai, hanem az európai közvéleményt is érte. Akkora a veszedelem – sugallja a kép és aláírása – hogy itt már csak az isteni közbenjárás segíthet. A „dicséretre méltó magyar királyság leírását"[73] adó térképnek az ajánlásban megfogalmazott funkciója[74] ugyanakkor – a törökkel szembeni fegyveres harc segítése –, illetve a „vitézül védjétek a nemzetet" felszólítás (még ha a szent királyokra vonatkozik is) – mint láttuk – a propugnaculum Christianitatis toposz cselekvésre serkentő, heroikus értékrendjével is szemléleti rokonságot mutat.

Ez a sajátos ambivalencia a korszak költészetében és közgondolkodásában is kimutatható. A lutheri reformáció „a török kérdést egy apokaliptikus koncepció részévé tette, ebben pedig nem elsősorban a heroikus értékek garantálhattak eredményt, hanem a bűnbánatra-könyörgésre épülő spirituális ... készülés."[75] A 16–17. századi hazai költészetben és prédikációirodalomban is az országot sanyargató török birodalom gyakran szerepel a magyarok erkölcsi romlottságát, viszálykodó hajlamát, hitetlenségét stb. megtorló isteni büntetés eszközeként, „virga Dei"-ként, „Isten ostoraként".[76] Kettősség jellemzi Sylvester János De bello Turcis... című említett munkájának szemléletét is: míg a költő az első részben a török elleni harcra buzdít,

8. Báthory Zsigmond diadala. Alexander Mair Erdély, Moldvaország, Valachia térképének (1596, Augsburg) részlete. Rézmetszet.

a másodikban, a jeruzsálemi templom lerontását sirató 79. zsoltár parafrázisában „a magyarság egészét reménytelenül elárasztó bűnökben látja a ránk szakadó veszedelem... okát". A megmenekülés útját a vezeklésben, s az arra nyert bűnbocsánat reményében keresi, vagyis abban, hogy az Úr végre majd megszabadítja az országot a töröktől.[77]

A harcias, heroikus hozzáállás erősödésének, s talán a sokk fokozatos oldódásának szemléletes példái – hogy elemzett műfajunknál maradjunk – azok a 16. század végén, külföldön készült Magyarország-térképek, melyeket a török-ellenes harcok, alkalmanként diadalok ábrázolásával díszítettek. Gerhard de Jode 1567-ben Antwerpenben kiadott térképének jobb alsó szegletében még „a roppant török sereg hadrendje látható",[78] Alexander Mair 1594-es, II. Rudolfnak dedikált augsburgi térképére azonban már „lovak vontatta győzelmi szekerek (quadrigák) kerültek."[79] Theodor de Bry Magyarországot és Erdélyt ábrázoló, 1596-ban Frankfurtban készült rézmetszetes térképén a koronás ország-címer mellett törököket legyőző keresztény katonákat látunk, az ábrázolás alatt pedig az „oszmán elleni hősies küzdelemről" szóló négy soros latin verset olvashatunk.[80] Legpompásabb a mappák

közül Alexander Mair 1596-ban Augsburgban készített, Báthori Zsigmond erdélyi fejedelemnek és Vitéz Mihálynak Szinán pasa csapatai felett aratott győzelmét megörökítő térképe, (8. kép) mely az antik hadiöltözetet viselő, az ellenséget eltipró Báthori lovas alakját egy diadalív tetején, hadijelvényekkel, fegyverekkel körülvéve ábrázolja.[81]

A láthatóan elhúzódó harcokra, hosszan tartó hadiállapotra berendezkedő nemzet – vagy legalábbis a hadászati eseményekben aktívan résztvevő, katonáskodó réteg – megbékélt a gondolattal: ezzel az ellenséggel bizony – az Úr támogatásában bízva ugyan, de – saját magának kell szembenéznie és leszámolnia. Ezek a triumfális jellegű térkép-illusztrációk – éppúgy, mint a korszak törökellenes propagandát kifejtő hazai reprezentatív képzőművészeti alkotásai[82] és költészete[83] – megkísérelték felfokozni, aktivizálni (a külföldön készült térképek, metszetek az európai közvélemény felé „reklámozni", népszerűsíteni is) azt a harci erényt, vitézi virtust, mely a magyarok megítélésekor Európa – s természetesen a magyar nemesi nemzet – számára már korábban is az egyik legfontosabb, legjellegzetesebb nemzet-karakterológiai toposz volt.[84]

JEGYZETEK

* A tanulmány a Bolyai János Kutatási Ösztöndíj és a bécsi Collegium Hungaricum támogatásával készült.

[1] Eugen OBERHUMMER – Franz R. von WIESER: Wolfgang Lazius: Karten der Österreichischen Lande und des Königreichs Ungarn aus den Jahren 1545–1563. Innsbruck, 1906. 9–17. Ulrich THIEME – Felix BECKER: Allgemeines Lexikon der bildenden Künstler. XXII. kötet. Leipzig, 1928. 489. Brockhaus Enzyklopädie. Wiesbaden, 1970. 11. kötet. 222. HRENKÓ Pál: Lazius magyarországi térképei. = Geodézia és Kartográfia. 1979. 277. Lexikon zur Geschichte der Kartographie. Wien, 1986. I. kötet 443–444. Robert W. KARROW, Jr.: Mapmakers of the Sixteenth Century and Their Maps. Bio-Bibliographies of the Cartographers of Abraham Ortelius, 1570. Chicago, 1993. 334–343.

[2] A baseli egyetemi könyvtár gyűjteményében található eredeti térkép illusztrációját közli: OBERHUMMER-WIESER 1906. (14–17. tábla) A térképet a 20. század elején a baseli könyvtárban Wieser találta meg.

[3] OBERHUMMER-WIESER 1906. 37–53. FODOR Ferenc: A magyar térképírás. I. kötet. Budapest, 1952. 30–38. Hans KINZL: Das kartographische und historische Werk des Wolfgang Lazius über die österreichischen Lande des 16. Jahrhunderts. = Mitteilungen der Österreichischen Geographischen Gesellschaft 116 (1974) 194–201. Dr. TARDY János: Néhány adalék a Lazius személyére és Magyarország-térképeire vonatkozó megállapításokhoz. = Geodézia és Kartográfia. 1978. 452–458. HRENKÓ Pál: Wolfgang Lazius félreismert magyar térképei. = Dunakanyar, 1979/1. 18–25. HRENKÓ 1979. (Geodézia és Kartográfia) 276–287. STEGENA Lajos: Térképtörténet. Budapest, 1980. 100. SZATHMÁRY Tibor: Descriptio Hungariae. Magyarország és Erdély nyomtatott térképei 1477–1600. Fusignano 1987. 115–118.; PAPP-VÁRY Árpád – HRENKÓ Pál: Magyarország régi térképeken. Budapest, 1989. 58. PLIHÁL Katalin: Egy „ismeretlen" Wolfgang Lazius térkép. = Geodézia és Kartográfia, 1989. 200–203. SZÁNTAI Lajos: Atlas Hungaricus. Magyarország nyomtatott térképei 1528–1850. I. kötet. Budapest, 1996. 336–337. Hans MESCHENDÖRFER – Otto MITTELSTRASS: Siebenbürgen auf alten Karten. Heidelberg, 1996. 51–64.

[4] TÜSKÉS Gábor – KNAPP Éva: Magyarország – Mária országa. Egy történelmi toposz

a 16–18. századi egyházi irodalomban. = Irodalomtörténeti Közlemények, 2000/5–6. 575–576. – jegyzetekben a toposzkutatás legfontosabb újabb hazai munkáinak adataival.

[5] A nagy Magyarország-térkép kivágataként a háborús helyzet miatt készített térkép díszes bordűrjében a szenvedélyes éremgyűjtő Lazius nyolc római császárportré rajzát helyezte el. Az Ulrich Fuggernek ajánlott térképen a bőségszarut tartó puttók közé helyezett Fugger-címeren kívül hadijelvények, csatajelenetek, felégetett falvak ábrázolásaival találkozunk. A térképpel kapcsolatban a 19. század elején – a művelődési viszonyainkat érintő külföldi kritikák megcáfolásával, s ennek eszközeként a hazai vonatkozású irodalmi-kulturális hagyományok megismertetésével, a tárgyi emlékek összegyűjtésével összefüggésben – sajtóvita is támadt. A Hazai Tudósítások 1807-ben közölte Kazinczy Ferenc cikkét az általa elsőnek vélt, Magyarországot ábrázoló, 1556 körül készült térképről. Kresznerics Ferenc egy ennél régebben – 1548 körül – készült térképet ismertet, melyen – többek között – a korabeli Budáról készült képek láthatók. A szerző megemlít bizonyos mozaikból rakott térképeket is, utalva rá, hogy mozaikmunkák – mint Oláh Miklós leírásaiból kiderül – már Mátyás alatt készültek Visegrádon. (Hazai Tudósítások, 1807. I. 151–53, 207–208) A régi Magyarországot ábrázoló térképek leírásakor Kazinczy és Kresznerics írására hivatkozik Miller Jakab Ferdinánd. (Hazai Tudósítások, 1808. I. 79–80, 86–87) Kazinczy válaszol Kresznerics és Miller írásaira, s vitatkozik azok helyesbítéseivel. (Hazai Tudósítások 1808.I. 165–66, 174–76) vö. HRENKÓ 1979. 20.

[6] A térképet Bázelben metszették, már „1552-ben készen volt, amint ezt a térkép közepén (Szolnok mellett) a díszkeretbe foglalt latin nyelvű feliratban is láthatjuk", majd 1556-ban – javítás, pótlás után – Bécsben nyomtatták ki Michael Zimmermann nyomdász privilégiumával. HRENKÓ 1979. (Geodézia és Kartográfia) 277. 1556-ban Bécsben, Zimmermann nyomdájában jelent meg a térkép részletes szöveges ismertetése is Das Khünigreichs Hungern sambt seinen eingeleibten Landen, gründtliche und warhafftige Chorographica beschreybung címen.

[7] HRENKÓ 1979. 22.

[8] Lazius „1541-ben katonaorvosként részt vett a magyarországi ún. Roggendorf-féle sikertelen budai hadjáratban." Hosszabb ideig Pest környékén tartózkodott, ahol vázlatos helyszínrajzot is készített. SZATHMÁRY 1987. 116.

[9] A 3. jegyzetben felsorolt hazai összefoglaló munkákon kívül említi pl.: NEMES Klára: Cartographia Hungarica. I. Magyarország térképei a XVI. és a XVII. századból. Budapest, 1972. PLIHÁL Katalin: Magyarországról készült és 1528-ban megjelent térkép készítője a források tükrében. = Cartographia Hungarica, 1992/2. 11–14. stb. Művészettörténeti szempontú megközelítését l.: Matthias Corvinus und die Renaissance in Ungarn 1458–1541. Kiállítási katalógus. Schallaburg, 1982. 698. Kat. sz.: 849. (Laziusnak az Ortelius-atlaszban megjelent kis-térképéről: 699. Kat. sz.: 850.); Mátyás király és a magyarországi renaissance 1458-1541. (Katalógus. Szerk. TÖRÖK Gyöngyi. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, 1983.) MAROSI Ernő: Van-e értelme és létjogosultsága a középkori művészet történetének Kelet-Közép-Európában? = Kelet és Nyugat között. Történeti tanulmányok Kristó Gyula tiszteletére. Szerkesztette: KOSZTA László. Szeged, 1995. 375–377.

[10] HRENKÓ 1979. 22. Mint az újabb kutatás kiderítette, Lazius nagy térképének tizedik táblája az a német feliratú – az 1552-es első változat felirata még latin volt – térképtöredék, melyről Rómer Flóris Bécsben részletes leírást és pauszvázlatot készített. (OSZK Kézirattár, Fol. Hung. 1111.2) i.m. 22. A térképtöredék az OSZK Térképtárában található. Vö. PLIHÁL 1989.

[11] Lazius 1551-ben megjelent, Reipublicae Romanae in exteris provinciis constitutae commentarius című munkájában – többek között – magyarországi antik feliratos köveket, Commentariorum vetustorum numismatum maximi... című, 1558-ban Bécsben megjelent, 59 ókori pénz metszetillusztrációjával, illetve saját arcképével és címerével díszített kiadványában pedig antik érméket ismertetett. 1551-es munkája frankfurti kiadásának (1598) függelékeként a szerkesztők újból kiadták Szamosközy István Analecta Lapidum Vetustorum, et Nonnulorum In

Dacia Antiquitatum című, 1593-ban Padovában megjelent epigráfiai gyűjteményét.

[12] PLIHÁL 1992. 13.

[13] HRENKÓ 1979. 23.

[14] MAROSI 1995. (Szeged) 375.

[15] PAPP-VÁRY 1989. 13.

[16] Mátyás udvari csillagásza, a königsbergi Johannes Regiomontanus „Ptolemaiosz-fordításának kiadásán kívül tervezte" új részlettérképek elkészítését is. MAROSI 1995. (Szeged) 375. Az ókori csillagásznak, az alexandriai Claudius Ptolemaiosnak (Kr. u. 100–160 körül) a török által körülzárt Bizáncból 1400 körül Itáliába menekített Földrajzi segédletek című kéziratát 1409-ben latinra fordítják. A számtalan másolat mellett 1477-ben Bolognában már nyomdai levonat is készült róla. Franz WAWRIK: Berühmte Atlanten. Dortmund, 1982. 29, PAPP-VÁRY 1989. 13.

[17] A hajósok tájékozódását már a 13. századtól szolgálták a tengerpartokat részletesen ábrázoló ún. portolán-térképek.

[18] NEMES 1972. 1. A térképtörténeti kutatásban Danku György, az OSZK Térképtárának munkatársa nyújtott szíves segítséget.

[19] Az ún. „kolostor-kartográfia" középkori térképein „díszítő elemként állatok, szörnyek, képzeletbeli dolgok, kutyafejű emberek szerepelnek az ismeretlen helyek hiányzó adatainak pótlására." STEGENA 1980. 39–43. „A régi térképeket készítőik elsősorban műalkotásnak tekintették... ezért szívesen alkalmaztak" különféle, gyakran a térkép tartalmával összhangban lévő díszítő elemeket. NEMES 1972. 1. Néhány ábrázolási típus meglehetősen elterjedtté válik – az égtájakat, a szeleket megszemélyesítő figurákkal, vagy tengeri hajók, halak, sellők ábrázolásával számos világtérképen találkozunk. J. Stabius világtérképére (1515) például az atlaszt rajzoló-metsző Dürer is felrajzolta a szeleket. STEGENA 1980. 76. A 18. században a legelterjedtebb térkép-illusztrációk a többnyire antik mitológiai alakokat és szimbólumokat felhasználó allegorikus ábrázolások voltak, ezekkel találkozunk leggyakrabban a jezsuita és a protestáns történetírói iskola képviselőinek forráskiadásaiban, történeti-földrajzi feldolgozásaiban – pl. BÉL Mátyás (Notitia Hungariae novae geographico historica. Bécs, 1735–1742), Johann Georg SCHWANDTNER (Scriptores rerum Hungaricarum. Bécs, 1746–1748), PRAY György (Annales regum Hungariae ab anno Christi CMXCVII ad annum MCLXIV. I. kötet, Bécs, 1764) munkáiban – is.

[20] Gerhard de JODE 1567-ben Antwerpenben kiadott Magyarország-térképén „életképeket, pásztorjelenetet" találunk. SZATHMÁRY 1987. 161. Abraham Ortelius keze nyomán a Lazius-féle, 1570-ben kiadott Magyarország-térképre „a Duna-Tisza közé szarvasmarhák és juhok rajzai kerültek..." PAPP-VÁRY 1989. 15. John Speed Magyarország térképén (1626) a városképek mellett jellegzetes hazai típusok ábrázolásával (PAPP-VÁRY 1989. 71.), Mikoviny Sámuelnek, a neves 18. századi földrajztudósnak, Bél Mátyás munkatársának Turóc megyei térképén (1736) pásztorjelenettel, a Jászság térképén pedig látcsövet tartó allegorikus nőalak mellett kutyás öreg pásztor ábrázolásával találkozunk. STEGENA 1980. 140–142. Egy bábolnai kéziratos térképen (1756) a környék lakóinak életéből vett gazdag jelenetsort – vásári alku, tehenek itatása a gémeskútnál, állatokat hajtó lovas – találunk. PAPP-VÁRY 1989. 101. stb.

[21] HRENKÓ 1979. 22.

[22] A 18. században a térképeken – a honismereti törekvések erősödésével, a térképészeti munka jelentőségének, szerepének növekedésével párhuzamosan – egyre gyakrabban találkozunk a földmérésre, a térképészeti munkákra utaló allegorikus ábrázolásokkal, illetve térképészeti mérő eszközök, műszerek rajzával. PAPP-VÁRY 1989. 126, 148, 172, 201. stb.

[23] Lazius 1546-ban kapott nemességet.

[24] „Diva potens populi tandem miserata laborem, / Nunc placida aspectes, posuit, ut esse vago
Tutus ab hoste, tuum lacerat blasphemus Iesum, / Quique furit tot per templa relicta Deum.
Vos quoq Pannonici quondam (modo numina) Reges / Qui patriam Christo condecorastis humum
Fortiter ut quondam gentem seruate, precamur, / Quippe Dij melius ferre potestis opem.
Szabó Flóris pannonhalmi főkönyvtáros fordítását közli PAPP-VÁRY 1989. 58.

[25] „RESPONDENT
Tempus erit cum liquet tandem inglorius arua, / Pannonia, atque negent Sauus, et Ister aquas.

Cum ter quinque ierint, a Christo saecula nato, / et bis ter nonus Solis et annus erit." A „válasz" szövegének fordításában nyújtott segítségért Marosi Ernőnek tartozom köszönettel.

[26] POSZLER Györgyi: Az Árpád-házi szent királyok a magyar középkor századaiban. = Történelem-kép. Szemelvények múlt és művészet kapcsolatából Magyarországon. Magyar Nemzeti Galéria kiállítási katalógusa. Szerkesztette: MIKÓ Árpád, SINKÓ Katalin. Budapest, 2000. 170–187.

[27] POSZLER 2000. 176.

[28] Éppúgy, mint ahogy „nemzeti emblémaként" is funkcionálhatott a Szent László és a kun vitéz párviadalát ábrázoló jelenet a bécsi egyetemet 1453 és 1629 között látogató, a „magyar nemzetből" (Natio Hungarica) származó hallgatók adatait bejegyző anyakönyv (Nova Matricula) iniciáléjában. Mtricula Nationis Hungariae I. 1453-1629. Bécs, Archiv der Universität. Sign. N.H.1.

[29] POSZLER 2000. 177.

[30] POSZLER 2000. 183. Vö.: KNAPP Éva: „Gyönyörű volt szál alakja". Szent István király ikonográfiája a sokszorosított grafikában. Budapest, 2001.

[31] MAROSI Ernő: Kép és hasonmás. Művészet és valóság a 14–15. századi Magyarországon. Budapest, 1995. 83.

[32] HRENKÓ 1979. 22. László király emlékezete. Szerk.: KATONA Tamás. Budapest, 1977. 47. kép

[33] MAROSI 1995. 83. Azáltal, hogy Szent Lászlót „a 15. század végén Szent Istvánnal nem szembeállították, hanem rokonították, lehetővé vált kettejük ikonográfiai kontaminációja." i.m. 84.

[34] Mint pl. a győri székesegyház kegyoltárán. Vö.: SERFŐZŐ Szabolcs: A győri székesegyház Szűz Mária-kegyoltára. = Művészettörténeti Értesítő, 1999/1–4. 87–111.

[35] „A vitfalvi táblaképek... eleme, a felhők között mindkét táblán azonos alakban megjelenő Szent Szűz azt az ábrázolási formulát követi, amely Mátyás pénzein jelent meg." MAROSI 1995. 84. A „Patrona Hungariae napsugaras felhőkoszorúból tekint alá" a szent királyok együttesére a nürnbergi Hans Sebald Beham fametszetén. Magyar szentek tisztelete és ereklyéi. Kiállítási katalógus. Esztergom, Keresztény Múzeum, 2000. június 17. – október 1. Esztergom, 2000. 58. Történelem-kép: i.m. 2000. 153–154.

[36] Szűz Mária és a két magyar szent király hasonló, egyenrangú elhelyezésével találkozunk az assisi Szent Ferenc bazilika alsó templomának Szent Erzsébet kápolnájában, az 1310-es években Mária királyné megrendelésére Simone Martini, a nápolyi Anjouk udvari festője által készített félalakos oltárkép-freskón. Vö.: PROKOPP Mária: Simone Martini: A Szt. Erzsébet-kápolna falképei az assisi Szt. Ferenc-bazilika alsó templomában. = Ars Hungarica 1997/1–2. 48. Magyar szentek... i.m. 2000. 29. 5. kép. Közvetlenül Szűz Mária trónja mellett ábrázolja majd Szent Istvánt és Szent Lászlót Thomas Bohacz (rézmetszet, 1740. OSZK. Vö.: KERNY Terézia: „Száz Máriának választott vitéze" (Egy barokk kori Szent László ábrázolásról) = Ars Hungarica 1997/1–2. 258.) illetve 1770-ben készült, a Magyar Háromkirályok a Boldogasszony udvartartásában című rézmetszetén Tischler Antal is. (Magyar szentek ... i.m. 2000. 58. 3. kép.)

[37] A két eltérő ikonográfiai típusra a 16. század elejének könyvművészetében is találunk példákat: míg az 1501-ben készült esztergomi misekönyv (Missale Strigoniense, OSzK, RMK III. 102.) fametszetén a szent királyok fölött trónoló holdsarlós Mária látható, (4. kép) addig az 1511-es zágrábi misekönyv (Missale Zagrabiense, OSzK, RMK III. 176.) egész oldalas ábrázolásán egy sacra conversazione-szerű jelenetben a szent királyok Szűz Mária trónja mellett állnak. (5. kép) HUBAY Ilona: Régi magyar misekönyvek. Budapest, 1938. 7, 47–48, 53–55. Történelem-kép: i. m. 2000. 151–152. MIKÓ Árpád szócikkei.

[38] SZILÁRDFY Zoltán: „Sub tuum praesidium". Budavár köpenyes Madonnája. = A Magyar Nemzeti Galéria évkönyve, 1991. Művészettörténeti tanulmányok Mojzer Miklós hatvanadik születésnapjára. 123–125.

[39] „Ma... nemzetünknek üljük új születése napját, akiknek mennyekből édesanyát rendelt a nagy gondviselő Isten, ki mindnyájunkat anyai palástja és szárnyai alá fogadna..." – olvashatjuk majd a hagyomány barokk kori továbbélésének jeleként Csete István 1705. évi ünnepi prédikációjában. LUKÁCSY Sándor: A megszentelt ország. Magyar ünnepek. Pécs, 2000. 16. stb.

[40] A nyugati művészet Köpenyes Mária típusának megfelelő orthodox ikonon az Istenszülő köntösét angyalok terjesztik ki. SZILÁRDFY 1991. 123.

[41] „László, mennynek sorsosa. / Ég királyát ki követted, / Országunkat védelmezed, / Légy hazádnak bajnoka." – „Ó, szent László király, / Keresztény lovagoknak oszlopa, / Ó, nagy, erős reménye te nemzetednek, /... / Mindnyájunk üdvéért légy a mi közbenjárónk, ..." – olvashatjuk a feltehetően a 12. század végén keletkezett költeményekben. László király emlékezete... i.m. 1977. 27–28. A krónikás hagyomány legismertebb ide kapcsolódó motívuma a Nagy Lajos király korában tevékenykedő Névtelen minorita leírása egy ereklyecsoda kapcsán a tatárok ellen harcoló székelyeket Szűz Mária segítségével támogató Szent Lászlóról. Küküllei János és a névtelen minorita krónikája. Budapest, 1960. 92–93.

[42] Mint például a Képes Krónika A iniciáléjában (47 recto) vagy a veleméri római katolikus templom Aquila János által festett falképén, stb. Ezeken az ábrázolásokon ugyanakkor a szent király – Lazius térképének illusztrációjával szemben – legtöbbször középkori lovagi öltözetben, fegyveresen, harci bárddal a kezében jelenik meg.

[43] IMRE Mihály: A Querela Hungariae toposz kialakulása a 16. század költészetében, Studia Litteraria 28. Debrecen, KLTE, 1991, 9–48. uő.: A Querela Hungariae toposz retorikai gyökerei, 7–21 = Toposzok és exemplumok régi irodalmunkban, Studia Litteraria 32. Debrecen, KLTE, 1994, szerk. BITSKEY István, TAMÁS Attila. uő.: „Magyarország panasza". A Querela Hungariae toposz a XVI–XVII. század irodalmában. Debrecen, Kossuth Egy. 1995. uő.: A kereszténység védőbástyája (Egy irodalmi toposz XVI. századi változatai) = Hagyomány és korszerűség a XVI–XVII. században, szerk. PETERCSÁK Tivadar. Eger, Heves M. Múz. Szerv. Dobó Vármúzeum, 1997 (Studia Agriensia, 17), 217–233. Vö.: PAPP Júlia: „Vár állott, most kőhalom..." (A Querela Hungariae toposz motívumai 18–19. századi hazai romleírásokban). Irodalomtörténeti Közlemények, 2000/1–2. 115–128.

[44] A Mária országa gondolat mint „erősen ideologikus töltésű forma, könnyen magához von a korban kedvelt más formulákat, hasonlóan ideologikus jellegű toposzokat. Szerkezetileg többször egybeépül azokkal, s hatását velük együtt fejti ki. Gazdag, állandóan változó jelentéstartalmat hordoz; gondolati magja egyre újabb mozzanatokkal bővül, és fokozatosan újratelítődik a kor aktuális problémáival..." TÜSKÉS-KNAPP 2000. 602.

[45] Szűz Mária és a szent királyok Lazius térképén is – mint láttuk – válaszukban Pannóniát szólították meg.

[46] „Sok polgár körülem kőfalakat rakott, / s nemessé tett, de az én Laziusom különb. / Mert ő bölcs s csak az ész díszeivel ragyog. / Kincs ez, drága ajándék, / nem fog rajta idő, se sors." – írja Bécs magáról című költeményében például Sylvester. Janus Pannonius... i. m. 1982. 362.

[47] BALÁZS János: Sylvester János és kora. Budapest, 1958. 337.

[48] BALÁZS 1958. 349. Sylvester bécsi tanárkodásáról ld. újabban FÓNYOD Pál: Sylvester János Bécsben. Szombathely, 1995.

[49] TÜSKÉS-KNAPP 2000.

[50] TÜSKÉS-KNAPP 2000. 575, 578. Ez más, „ekkor virágzó nemzeti toposzokkal együtt, mint például a Querela Hungariae és a propugnaculum Christianitatis – lényegében ennek az elhagyatottság- és fenyegetettség-tudatnak a közvetett kifejezője, bizonyos értelemben kompenzálója: azt az elképzelést, sajátos védettség-tudatot erősíti, hogy az országnak, a nemzetnek minden bajban van egy mindenkinél hatalmasabb égi patrónusa." TÜSKÉS-KNAPP 2000. 601. „És az te szerelmetes, édességes szent Fiadért szabadíts meg minket mind fejenként az gonosz törököktől, és tarts meg minket az te szent Fiadnak szerelméért az igaz keresztyén hitben..." – könyörög Máriához egy 1516-ban keletkezett, a Gömöry-kódexben fennmaradt fohász szerzője. LUKÁCSY 2000. 22. A vitézi eszmény és a Patrona Hungariae-kultusz összekapcsolódásának továbbélését jelzi az a leírás, mellyel a fiatal Batsányi János A' magyaroknak vitézsége című, 1785-ben Pesten megjelent kiadványában találkozunk. Egy pompás lovas vitéz kardján „ki-rajzoltatott... Magyar Ország' Tzímere, illy egy versetskével: Be édes és ékes Te éretted meg-halni! – Más része pedig az Isten Anynyát, Hazánknak Királyné-Aszszonyát mutatta.

Egy lábával egy fél-holdat tapodott, kezét pedig Magyar Ország' Koronáján tartotta, mellyre e' két szó vala metszve: OLTALMAD ALATT." – olvashatjuk Gasó István 1745-ben Nagyszombatban megjelent jezsuita promóciós nyomtatványának Batsányi-féle „kibővített" fordításában. Batsányi János összes művei. Sajtó alá rendezte KERESZTÚRY Dezső és TARNAI Andor. Budapest, 1960. II. 13.

[51] Máriának, mint a keresztény seregek támogatójának tisztelete a Hunyadiak korában is eleven volt. A kultusz politikai aktualitását ekkor is jórészt a török elleni – bár akkor még túlnyomórészt sikeres – harcok biztosították. POSZLER 2000. 182.

[52] „...még sokat említhetnénk tőlünk is, magyaroktól, / kiknek boldogság volt cselekedni dicsőt. / Köztük nagy Hunyadink, ama Korvin, s véle kiváló / atyjának méltó sarja: vitéz fia is... / ... messze híres rémség lett a töröknek ez az úr." – írja Sylvester János a törökök elleni harcra felhívó költeményében. Janus Pannonius... i.m. 1982. 349.

[53] A koraközépkor mártírhalált szenvedő, vagy a trónról lemondó szent királyai után a 11. századtól a királyok kanonizálásának indoka gyakran volt (pl. Szent Istvánnál is) a „keresztény királyság megalapozásában szerzett uralkodói érdem... A szent király ideálja és vallási típusa ennek az átalakulásnak a nyomán a 12. században, a keresztes háborúk korában egyre több lovagias elemmel gazdagodott, valós tartalommal töltve meg az „Athleta Christi" jelzőjét." KLANICZAY Gábor: Szent László kultusza a 12–14. században. = A középkor szeretete. Történeti tanulmányok Sz. Jónás Ilona tiszteletére. Szerk.: KLANICZAY Gábor, NAGY Balázs. Budapest, 1999. 357.

[54] László király emlékezete... i.m. 1977. MEZEY László: Athleta Patriae. Szent László legkorábbi irodalmi ábrázolásának alakulása. = Athleta Patriae. Tanulmányok Szent László történetéhez. Budapest, 1980. 19–55. KERNY Terézia: Historia Sancti Ladislai. A kerlési ütközet ábrázolásairól. = Történelem-kép i.m. 2000. 188–193.

[55] „Szent László lovagi alakja a 14. században vált a magyar vitézség ideáljának megtestesítőjévé. Ahol ez az alak külföldön feltűnik, rendszerint vallomást, magyarországi azonosságtudatot fejez ki. E vallomás tartalma: annak elismerése, hogy az illető személyes példaképének, imitatiója tárgyának ismeri el a miles christianus e magyar megtestesítőjét." MAROSI Ernő: Magyarok középkori ábrázolásai és az orientalizmus a középkori művészetben. = Magyarok Kelet és Nyugat közt. A nemzettudat változó jelképei. Szerk.: HOFER Tamás. Budapest, 1996. 83. Szent Lászlónak Magyarország határain kívüli ismertségét, népszerűségét jelzi, hogy több külföldön készült, Magyarországot ábrázoló térképen szerepel a felírás Várad (Oradea) mellett: „Hic jacet corpus sancti Ladislai." (pl. Nicolaus Cusa 1491-ben, Henricus Martellus Germanus 1490–93 között, Francesco Rosselli 1500 körül, illetve Fernando Bertelli 1562-ben Velencében készült térképén. PAPP-VÁRY 1989. 13, SZATHMÁRY 1987. 26, 138.) A középkori zarándok-térképek hagyományának továbbélésére is utalhat ugyanakkor a felírás, hiszen alkalmas lehetett arra, hogy a Szent László sírjához zarándoklókat útbaigazítsa.

[56] Képes Krónika. Budapest 1964. (II.) 97–99. Chronica Hungarorum. Budapest 1973. 33–34. Szent Istvánnak a kereszténység védelmében (pl. a pogány Kupa és Gyula, illetve a bolgár Keán fejedelem ellen) folytatott harcait a magyarok vitézségének példáiként említi Gasó István nyomán Batsányi is. BATSÁNYI 1960. 17–19.

[57] Szlovák Nemzeti Galéria, Pozsony, (Slovenska narodná galeria, Bratislava). Vö.: Magyar szentek... i.m. 2000. 63. (10. kép). A kép kompozíciója hasonlóságot mutat a Képes Krónika Keán bolgár vezér Szent István által történt legyőzését ábrázoló illusztrációjával. Képes Krónika. Hasonmás kiadás. Budapest, 1964. (I.) 41. A két ábrázolásra Kerny Terézia hívta fel a figyelmemet, akinek itt szeretném megköszönni az írásomhoz nyújtott szíves segítségét.

[58] A dicstelen vetés elenyészése nemigen utalhat a magyarok pusztulására, hiszen valószínűtlen, hogy a 24 magyarországi személy közreműködésével készült, az országnak a törökök alól való felszabadítását segítő reprezentatív térkép szerzője ilyen „goromba", rosszindulatú jóslatot adna azoknak az „isteni szenteknek" a szájába, akikhez a magyarok támogatásért fohászkodhatnak.

[59] Jan BIALOSTOCKI: Művészet és Vanitas. = Jan BIALOSTOCKI: Régi és új a művészettörténetben. Budapest, 1982. 213. PAPP 2000.

[60] Alexander Mair 1596-ban Augsburgban készített, Erdélyt, Moldvát és Valachiát ábrázoló térképén II. Rudolf és Báthori Zsigmond medaillonokba foglalt portréi mellett „a Duna, Tisza, Pannónia, Dácia allegorikus figurái" láthatók. SZATHMÁRY 1987. 221.

[61] A fertilitas Pannoniae toposz kapcsán említi és értelmezi: IMRE 1995. 173. „Hárman lettünk híres költők rokoni vérből / merre a Dráva vize öntözi Pannóniát..." – olvashatjuk a neves humanista, Megyericsei (Mezerzius) János saját maga által írt sírversében. BODOR András: Erdély ókori történetének kutatása a XIX. század közepéig. = Erdélyi Múzeum 1995/3–4. 58.

[62] Folyamisten allegorikus ábrázolásával találkozunk például Alexander Mair (1594, Augsburg, SZATHMÁRY 1987. 203.), Nicander Philippus Fundanus (1595, Róma, SZATHMÁRY 1987. 205.) Magyarország-térképén, Schwandtner Scriptores-e (Bécs, 1746–1748) III/I. kötetének V. tábláján, vagy a Kalocsai-Sárköz térképén (1763, PAPP-VÁRY 1989. 107.) stb.

[63] A folyamistenek ország-, tartomány- vagy városjelképként szerepeltek Bartholomaeus Sprangernek és Hans von Aachennek azokon a 16–17. század fordulóján keletkezett képzőművészeti alkotásain is, melyek – gyakran allegorikus köntösben – Rudolf császár magyarországi törökellenes hadjáratainak emlékét szándékozták megörökíteni. (GALAVICS Géza: Kössünk kardot az pogány ellen. Török háborúk és képzőművészet. Bp. 1986. 21. fekete-fehér kép, 6., 10., 14., 17. színes kép.) A kontinensek legnagyobb folyóit megszemélyesítő folyamisteneket ábrázolt P. P. Rubens A négy világrész című festményén (1615, Bécs, Kunsthistorisches Museum, ltsz.: 526.). stb.

[64] Pl. Adrien de Vries 1603-ban készült, A magyarországi török háborúk allegóriája című domborművén (GALAVICS 1986. 20. színes kép) vagy Willem Janszoon Blaeu 1635-ben készült amszterdami Magyarország térképén. SZÁNTAI 1996. I. 59.

[65] A város közjogi és egyházi kiváltságaira utaló ábrázolások (koronázási klenódiumok, egyházi méltóságjelvények) mellett a vidék természeti gazdagságát jelképező allegorikus alakok – sarlót és búzakévét tartó puttó, Bőség és folyamisten – látható a Notitia I. kötetének Pozsony megyét bemutató térképén is. (75.) Az ideológiai-politikai, a művelődési és a vitális-naturális értékszférák komplexitását reprezentálja Balla Antal Pest, Pilis és Solt megyét ábrázoló térképének (1793) allegorikus díszítése. Mars és Minerva (s mellettük a vitézi erények illetve a békében virágzó tudományok és művészetek jelképeinek) szimmetrikus, tehát egyenrangú szerepeltetésén kívül a Kereskedelem, a Szőlőművelés, Ceres allegorikus alakja, a Duna és a Tisza folyamistene, illetve a virágzó állattenyésztésre utaló állatábrázolások is helyet kaptak a térképen. (OSZK Térképtár, TM 3315)

[66] A Zeller Sebestyén által készített illusztráció Tomka-Szászky János pozsonyi Parvus Atlas Hungariae-ján (1751) kívül megjelent a Compendium Hungariae Geographicum, ... Matthiae Bel, Posonii 1753. címlapja mellett is. PAPP-VÁRY 1989. 98. RÓZSA György: Grafikatörténeti tanulmányok. (Művészettörténeti Füzetek 25.) Budapest, 1998. 34. 137. kép.

[67] Ézsaiás 19:5, 19:6, 42:15, Zakariás 10:11, Ezékiel 30:12, Náhum 1: 4, János jelenések 16: 12, stb. vö.: BARANYI József: Konkordancia a Károli bibliához. Budapest 1995. 882–883.

[68] A vetést tönkretevő sáskajárás Joelnél a betolakodó ellenség által okozott pusztítást jelképezi.

[69] A kora újkorban „a születési asztrológia mellett... kultiválták a mundan-asztrológiát" is, vagyis „a világ folyására kiható kozmikus sugárzások vizsgálatát." GYŐRFFY László: Asztrológia. Budapest, 1935. 48. Mátyás királynak az asztrológia iránti – néha hadászati döntéseit is befolyásoló – vonzódása például közismert. Virágzott az asztrológia II. Rudolf prágai udvarában is. l. Aby WARBURG: Pogány-antik jóslások Luther koráből. Budapest, 1986.

[70] A műfaj népszerűségét jelzi az a Lamentatio Austriaca... Das ist: Osterreichisches Klag-Lied... című, 1741-ben (h.n.) megjelent vers, melyben Ausztria az örökösödési háborúban elszenvedett megpróbáltatásairól, keserveiről panaszkodik. Ebben a költeményben is találkozunk ugyanakkor a vitális-naturális szféra korábban említett meg-

becsülésével: az országaitól, tartományaitól búcsúzó Ausztria így kiált fel: „Vale O Donau-Fluss... valete Land und Leuth..."

[71] Az I. Ferdinánd és Szapolyai István között dúló trónviszálytól Erdély is sokat szenvedett.

[72] A versek szövegét és szabad német fordítását közli MESCHENDÖRFER 1996. 23–24.

[73] A térkép ajánlásában olvasható szöveg fordítását l. PLIHÁL 1989. 202.

[74] „A mindenható Isten kegyelmet adja, hogy azt ti. Magyarországot egykor a kereszténység ellenségének, a töröknek a hatalmából és szolgaságából megszabadítsa, és hogy ebből ti. a mappából vezéreivel és tanácsosaival együtt az utakat és hidakat és mindenféle viszonyokat megismerje, hogyan lehet egy ilyen hatalmas ellenséggel szembeszállni." – olvashatjuk a térkép Ferdinánd császárnak szóló ajánlásában. A fordítást – a Rómer Flóris-féle említett térképtöredék szövege alapján közli: PLIHÁL 1989. 202.

[75] IMRE 1995. 167.

[76] „Bűneink miatt gyúlt harag kebledben" – hagyományozódik a toposz Kölcsey Hymnusáig.

[77] IMRE 1995. 201–203.

[78] SZATHMÁRY 1987. 161.

[79] SZATHMÁRY 1987. 203.

[80] SZATHMÁRY 1987. 217.

[81] CENNERNÉ WILHELMB Gizella: Báthory Zsigmond moldvai hadjáratának egykorú grafikus emlékei. = Folia Historica (2) 1973. 61. uő.: Gróf Apponyi Sándor és a magyar történeti képes forrásanyag. Magyarország és Európa az Apponyi metszetgyűjtemény tükrében. Budapest, 1995. 33.

[82] vö. GALAVICS 1986.

[83] „Nem írom pennával, / Fekete téntával, / De szablyám élivel, / Ellenség vérivel, / Az én örök híremet." – írta öntudatos büszkeséggel Zrínyi Miklós. Hét évszázad magyar versei. I. Budapest, 1972. 401–402.

[84] Ezeknek a külföldi térképeknek a megrendelői, illetve készítői természetesen minden bizonnyal más (például birodalmi reprezentációs, aktuálpolitikai, stb.) szempontokat is szem előtt tartottak, a Báthory Zsigmond diadalát ábrázoló metszettel díszített térkép mindenesetre jelzi, hogy a magyarok vitézségének, bátorságának toposza a korban külföldön még mindig népszerű volt.

Summary

„...DEFEND THE NATION HEROICALLY..."

(About the depiction of the Blessed Virgin Mary, Saint Stephen and Saint Ladislaus on the map of Great Hungary by Wolfgang Lazius)

The map of Great Hungary made by the Austrian Wolfgang Lazius between 1552 and 1556 for "the purpose of the liberation war against the Turks, to guide His Majesty and the Higher Command" had been known for cartographic research for long. But the woodcut illustration and the verse published under the picture may be of importance for the art historians, the history of literature and the topos research that has become more active lately.

On the woodcut illustration you can see Saint Stephen and Saint Ladislaus standing on both sides of the Blessed Virgin Mary, who is holding the child Jesus Christ in her arms. The illustration follows the unified composition type that took shape in the representations of holy kings and the Patrona Hungariae in missals printed at the beginning of the 16th century. The author of the prayer that can be read in Latin under the illustration, supplicates for the help of the Blessed Virgin and the gallant holy kings against the pagan hordes who are destroying the country and desecrate the churches.

After the occupation of Buda diplomats who appeal for the help of foreign powers to fight against the pagans, historians and humanist poets often mention the destruction of our splendid buildings, the suffering of the people plagued by the cruel enemy. The fact that a verse praying for support of the highest, divine power and an illustration showing the "divine holy" defenders of the country and the guardian lady of Hungary can be found on a

map intended to serve the guidance of the Christian armies demonstrates suggestively the shock which shook not only the Hungarian but the European public during the Hungarian expansion of the Turks. The literary genre of the verse under the illustration, i.e. the rogation complies with the threat-consciousness that was becoming widespread in the population after the country had been torn into three parts. The depiction and the text under the illustration are an early example for the 16th-17th century process in which the topos of the Country of Mary (Regnum Marianum) and the Defender Lady of Hungary (Patrona Hungariae) combines with the thought of the liberation of the country from the Turkish occupation and the restoration of her territorial and religious unity. The ambition to incite for the defence of the country connects simultaneously to the heroic scale of values reflected in the action stimulating topos of heroism and gallantry of the Hungarians and in the topos of propugnaculum et antemurale Christianitatis (the shield and stronghold of Christianity). This map like the other maps of Hungary created abroad at the end of the 16th century, decorated with illustrations of the battles against the pagans and occasional triumphs over them, and like the representative pieces of artwork showing anti-Turkish propaganda, and like the poetry of the border fortresses attempted to popularise the battle virtues, the gallant virtus that were the base for the most important topos of that time to judge the Hungarians in both Europe and the Hungarian nobiliary nation.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-736

Lazics Anita

ELZETT

1972 OKT 3-1

1021

ŐSZ

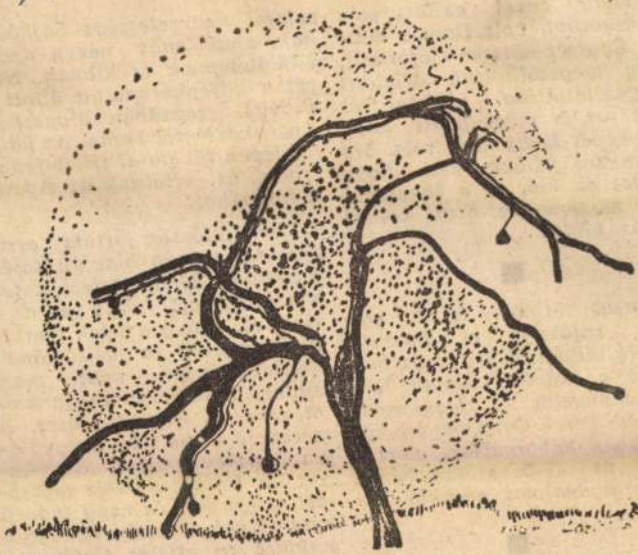

(Lazics Anita rajza)

Néhány év
barátkozóbb
ter. Egyszer-k
hogy megszó
kutyasétáltatá
nég azt is m
ényképet kés
izonyára jobl
ürget az idő,
nég nagyon sok. Ezért kellett
kis tábla...

■

Borsos Miklós házát egy
ert választja el Passuth
ászló villájától. Itt ontja ma-
ából a művészi álmait leg-
rmékenyebb és legszorgal-
asabb írónk. Őt bizonyára ke-
esebben háborgatják, mert a
iós út 25-ös számú házon
ncs nyugalmat esdeklő fel-
at...

■

Kedvenc kiránduló helyünk
Csúcshegy. A hely szépsé-

Mikor először jártam erre, egy régi térkép alapján tájékozódtam. Sokat törtem a fejem azon, hogy hol is van az a külső tó, amely a jelek szerint jóval nagyobb a belső tónál. Tulajdonképpen csak most kaptam szakszerű magyarázatot erre a régi kérdésre. A szerencse — no meg a nyugtalan természetem — összehozott Dr. Uzsoki András régésszel, a táj régi és nagy tudású kutatójával. Ő aztán elmondta a külső tó hiteles történetét. Tihanynak valóban két tava volt. Mind a kettő vulkáni kráter közepén keletkezett s jóval

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

ELZETT
Lazics Anita
1972 AUG 8-

1021

Olvasó munkásnő

Lazics Anita rajza

a Duna hí
resett men
történelmi
zony kev
mert a hős
fellegvár vi

Hiába várt

Az ásat
kényelmese
A szakszerű magyarázat visszaidézte a régmúlt idők fényét, pompáját és művészetét. A kút művészi kidolgozása mindenkinek tetszett, főleg az a rendeltetése, hogy nagyobb ünnepélyeken vörös- és fehérbor folyt belőle. A nagy melegben szomjazók, azon titkos kívánsága: jó volna, ha egy pár liter most is folyna, természetesen nem teljesült, de az ásatások látványa így is szép élmény volt.

A presszó volt a menedékház

A Sirály Étteremben ízletes és bő étkezést szolgáltak fel. Utána játék, focizás, kártyázás, fürdés töltötte ki a hátralevő időt, közben sok fénykép is készült. Délután hat óra körül viharos szél támadt. Volt is nagy menekülés a közeli presszóba. Sajnos, mire az első gitárhúrok megpendültek, vissza kellett térni a hajóra, amely 7 órakor már indult is hazafelé. A hajón igen jó-

gágogása, vagy az alagútba besurranó vonat füttye. Az összkomfort hiányáért kárpótol a csend, a tiszta levegő, a környéken tehető séták, túrák, kirándulások során szerzett sok-sok élmény. Nem lenne teljes a révi kép, ha nem emlékeznék meg arról, hogy a Körös itt száz méter körüli magasságú szurdokban rohan az Alföld felé, s a mészkő sziklákba nemcsak a Körös vágott magának utat, hanem szép cseppkőbarlang is képződött — ott van a turistaház mellett —, amelynek cseppkőalakzatai helyenként az aggteleki barlang képződményeire emlékeztetnek. A barlangban villanyvilágítás és kiépített úthálózat van, s hogy itt-ott majdnem négykézláb hatol át az ember az összelapuló folyosón, csak az érdekességet növeli.

Ha mindehhez hozzávesszük a jó magyaros konyhát, és azt, hogy a szállás nem drága (15 leu naponta), jó szívvel javasolhatom az arra járóknak, hogy töltsenek néhány napot a révi turistaházban.

D. S.

Évenként:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

74 AUG 15

Kábel

Lázics Anita

1021

Lázics Anita

lekedést.

vegen
ez. A
egy-

má l

kaláccsal elé
vel azonban
san egyoldalú lapiatek, gon-
doskodni kell fehérjében gaz-
dag ételről is. E célra legal-
kalmasabb a kicsontozott,
nem ropogósra sütött marha-
comb, mert a szegyet vagy a
bordát kifejezett viszolygással
utasítja vissza. Csonttal ne is
kísérletezz! Az csak arra jó,
hogy az ebednek legyen mit
lásnia az unalmában több-
zör felkubikolt parketta
omjai alá.

Szaporodnak a gondok, ami-
or a puli ivarérett korba
ép. Ekkor, ha fiú, kislányt
ell szerezned, ha pedig nő-
emű, futkoshatsz gavallér
tán. A bajokat tetézi, hogy
z egész városban csak a te
ulid fajtiszta, a többi hamis
edigréjű korcs. Ha aztán
agy nehezen mégis találsz
gy körülbelül megfelelő svá-
ájú partnert, újabb bonyo-
almak következnek. Több-
zöri szóbeli jegyzékváltás
tán — két hatósági tanú je-
enlétében sajátkezűleg aláírt
s kölcsönösen kicserélt ok-
ányban kötelezed magad,
iszerint az alomból egy köl-
öt adsz, vagy ha te vagy a
ús örömapa, egy újabb nya-
ogó-csaholó szőrgombolya-
ot kapsz.

A puli körülbelül ötéves ko-
ra válik teljesen éretté. Ek-

állat-
kita-
latod mit akar: enni, inni, sé-
tálni, labdázni, szőnyeget rág-
ni. És ugrasz! Ugrasz, mert ez
a városba települt pusztafi
elvárja, hogy kezes állatként
teljesítsd a kívánságait. Ha
nem ezt teszed, olyan hisztit
vág ki, mint egy szeszélyes,
egész életében tükör alatt tar-
tot veszélyes korban lévő
hölgy, akit éppen a migrénje
gyötör.

A következő periódus a puli
életében az elidegenedés kor-
szaka, amikor rajtad és szű-
kebb familiád tagjain kívül
senkit és semmit nem bír el-
viselni. Vendégeket, barátokat
csak presszókban, vendéglők-
ben fogadhatsz, különben az
ebed több decibel erejű uga-
tásától a távoli Karancslapuj-
tőn is rohamot kapnak gyen-
gébb idegzetű honfitársaid.

Folytatnám még e — véle-
ményem szerint hézagpótló
tanulmányt, de sajnos nem te-
hetem. Ebben a szeszélyes
nyárban igy hajnali kutyasé-
táltatás közben megfáztam. A
lázam 38 fok felett van, a kör-
zeti rendelőbe azonban mégse
mehetek el: a pulim ugyanis
összeszedett valami vacak
korcstól egy makacs bőrfertő-
zést, s az állatorvos szigorú
utasítására felülvizsgálatra
kell vinnem. **N. I.**

1973 JAN 23

Lazics Anita

Haza a munkából

1021

Lazics Anita rajza

ELZÁRT

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

az Elzett FL
zik. A legjo
főleg az Au
összeállított
nyerte el.
jobb rajoka
kal együtt,
versenyben
ben álltak helyt.

Ezután felkérte Hordóssy József, XIII. kerületi pb.-titkárt, hogy a végzett tevékenység elismeréseként nyújtsa át a vándorserleget, zászlót, s oklevelet a kitüntetett századnak, illetve szakasznak, majd mintegy 160 munkásőr kapott különböző: kiváló parancsnok, kiváló munkásőr, 15 és 10 éves Szolgálati Érdemérem fokozatú kitüntetést.

Az egységgyűlésen felszólalt Hordóssy József pb.-titkár is. Kifejezte a XIII. kerületi pártbizottság elismerését és köszönetét az 1972-es eredményekért, de elmondta egyben, hogy azért az eredmények még jobbak is lehetnének, hisz budapesti viszonylatban csak ötödik helyezést ért el az egység, s ez a zászlóalj ennél többre is képes.

— A kerületi pártbizottság elvárja az egység minden tagjától, hogy 1973-ban, a szocialista versenyben előbbre lépjenek az angyalföldi ha-

A szocialista
szel

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1972 JUL 25
ELZETT
Lazics A.

LAZICS A.

Álom, álom

Sorjás Béla, a Fém- és Műanyaggyár osztályvezetője megcsókolta alvó gyermekeit, még mélyebben alvó feleségét és frissen borotváltan, utazó táskáját felkapva elindult a Keleti pályaudvarra.

Hírlapokat vásárolt, megkereste vonatját és kényelmesen elhelyezkedett a II. osztályu fülkében. Örült, hogy helyjegyet vásárolt, hiszen alig voltak a vonaton. A szomszédos fülkéből hangos nevetés, vidám beszéd hallatszott, kézilabdás lányok utaztak sorsdöntő mérkőzésre.

Jegykezelés, olvasás, ismerős tájak... mit felejtettem otthon, enni is kellene valamit — futott át Béla agyán, a vonatkerekek monoton zaja álmosítólag hatott. Béla egy nagyot ásított, és azután...

A vámvizsgálatnál nem volt probléma. Béla villamosbérletét a tisztviselő könnyed mozdulattal lepecsételte. — Átnézték a táskáját, s bár pizsamája zsebében találtak némi fehér port, a gyors vizsgálat megállapította, hogy porcukor. Béla kisfia csínytevése nyomán került oda.

Bécs, München, Stuttgart, Párizs.

A Renault Művek különgépkocsija, egy hatalmas Roys-Royce várta az igazgató és a főmérnök társaságában. Mindketten kifogástalanul beszéltek magyarul. Ez Bélának nagyon jól esett, mert francia nyelvtudással — néhány rulettben használatos kifejezésen kívül — nem rendelkezett.

Meglepte, hogy a város mennyire hasonlít Pestre. Bár az Eiffel-tornyot kíváncsi szeme nem találta, biztos lebontották — gondolta —, de a Gellérthegyre és a Citadellára emlékeztető magaslatot azonnal észrevette.

— Ez a Notre Dame — mondotta a direktor — a múlt héten építettük át erre a kis emelkedőre, így jobban látszik. Mielőtt gépkocsira ült volna, elnézést kért a fogadó bizottságtól, és megemlítette, hogy felesége kérését szeretné teljesíteni. Néhány apróságot kell venni a kiküldetési díjból, enélkül nem mehet haza. Óhaját rögtön megértették és este 7-ig szabad időt biztosítottak részére.

35-ös facipőt a Lafayette áruházban kapott. Vásárolt még 8 és feles harisnyanadrágot, gesztenyebarna parókát, narancspudingport, svájci sapkát a nagypapának... de csak lassan fogytak a listán szereplő cikkek.

Legtöbbet ámbra illatú habfürdőért szaladgált. Felesége nővére kérte erre, aki allergiás a pesti víz szagára és csak konyakot iszik.

Rövid idő alatt elköltötte egész kiküldetési pénzét, 100 Fr-ja maradt.

Nem lehetett haragudni rá, annyit hallott róluk, elment a rossz lányok utcájába. Csinos, fénylő plasztikkabátos, kicsit mélyhangú, kisasszony egy homályos kapualjból megszólította. Csak 50-et kért, de előre. Már mentek is fel a lépcsőn. Béla ment hátul. Szerencséjére, ugyanis észrevette, hogy az előtte lépkedőn bokafixes zokni és 45-ös félcipő van. Bélát rosszullét fogta el, menekült, ahogy tudott.

Rohant a csodálatos kirakatok mellett, órájára pillantott és látta, hogy elkésett a randevúról.

Táskáját, melyben téli szalámi, csabai kolbász, fejhús, májkrém és egyéb tápszerek voltak, otthagyta a garnieszálló halljában. Nagyon éhes volt.

Metróval ment az egyik nagy étteremhez. Bőséges extra ételeket rendelt. Kagylót, kaviárt, homárt és 1835-ös bordeaux-i vörösbort. Amíg a pincér az ételekért ment, Béla megtapogatta zsebét. Kezét éles fájdalom járta át, megvágta az ujját. A metrón felvágták zsebeit, csak egy Super-Silver penge maradt benne.

Az éhség egyre jobban gyötörte, és ekkor egy jóindulatú hangra lett figyelmes. A fülke ajtajában az Utasellátó büfése állt.

— Parancsol, uram, feketét, szendvicset, csokoládét?

— De hiszen nincs egy fillérem...

Még egyszer benyúlt zsebébe, ahol papírgöngyöleghez ért ujja. Kiemelte, gondosan összehajtva 31 forint volt benne, ez volt az előre külön rakott napidíja.

Boldogan vásárolt szendvicset, szürcsölte a kávét, még csokit is evett. Az egész 18 forint volt.

Amikor Hólyagpusztán leszállt a vonatról, senki sem fogadta.

A nagy sárban 5 kilométert kellett gyalogolni a gyártelepre. Béla örömmel taposta a sarat, csak egy gond gyötörte, hol fog szerezni 35-ös facipőt a feleségének

Ladányi András

Pillanatkép az üdülő előtt

titkárával, Csánó Károllyal. Ő a kosztot dicséri leginkább és a gondnoknőt, Takács Józsefnét, aki igyekszik a vendégek minden gondolatát kitalálni és teljesíteni. Nagyon kellemesen emlékszik a „sült heck" ízeire. A furcsa név egy nagyon jóízű, szálkamentes velencei-tavi halat jelent, melyet a Fő út menti egyik keszegsütőben árusítanak.

Annál kevésbé tetszik a strand, amelyet elhanyagolnak, környezete rendetlen, piszkos, rendezetlen. Ez nem válik Gárdony becsületére.

Prenner Mária gépírónő ugyancsak jól érzi magát. Róla azt mondják, hogy egy kicsit „hisztis". Szerencsére a szemébe mondják, így tud védekezni. A hisztizés az első éjszaka történt, amikor kijelentette, hogy ő sötétben nem tud aludni. Szobatársnője viszont az átlagemberek szokása szerint, csak sötétben tudott aludni. Végül áthidaló megoldást kellett találni. Kerestek egy aki motorkerékpárjával gyorsabban mozog és messzebbre is eljut. Ez nagyon megkönnyíti a konyha munkáját.

— Gy. —

Önkiszolgáló benzinkút

A svájci Tessin kantonban működik a világ első, teljesen automatizált benzinkútja. Az automata hitellevéllel hozható működésbe. Ha valaki benzint akar vásárolni, a hitelevelet bedugja az automatán található nyílásba, kis billentyűzet segítségével leüt egy titkos kódszámot (mivel a hitellevél maga nem elegendő ahhoz, hogy üzembe helyezze az automata motorját), majd a benzintartályba illeszti a benzincsapot. Ezután más teendője már nincs.

lódás ak
került m
dekében
is gondo
nyitókar
vel több
A szegez
nem hag
ja *Wittn*
— *M*
— T
a brigád
veszünk
— folyta
rég ikrei
ajándékunkkal.

Április 10-én üzemegységen belül első helyet szereztünk 115,5%-os teljesítménnyel. Júniusban 28 óra társadalmi munkát végeztünk, selejtjavító és válogató munkával. A párt és szakszervezeti, illetve KISZ-oktatásokon 100%-os tagjaink részvétele. Brigádunkat felvették a Szovjet Magyar Baráti Társaság sorai közé. Brigádnaplónk egyik kedves képe tatai kirándulásunk emlékét eleveníti fel. A felsorolásból még nagyon sok értékes és érdekes dolog kimaradt. Akik nem ismerik a brigádmozgalmat, nagyot nézhetnek ilyenkor, milyen színessé, élményekben gazdaggá teszi a mozgalom a dolgozók hétköznapjait.

A *Tyereskova* brigád vezetőjével egy gépen dolgozik, közösen végezve a hátsó ajtózár szerelését Gáspár Anna az „Ifjúság 71" brigád vezetője. Itt terjeszkedik ki a brigádmozgalom igazi vállalkozássá.

A két brigád a Zsiguli brigáddal karöltve a MOGÜRT közvetítésével elfogadta a Volgai Autógyár „minőségi termék" pályázatát.

Hogy a Zsiguli gépkocsik ezt a címet elérik abban biztosak lehetünk. Úgy mennyiségben, mint minőségben a Tyereskova brigád tartani fogja, amit vállalt.

Ehhez csak idézni kell a brigádnaplóból *Tyereskova* sorait:

„Drága barátaim sok sikert a munkában, jó egészséget és sok szerencsét."

Ladányi András

„A fiataloknak ez tetszik"...

Igaz-e, hogy negyven év alatt tízezer textilmintát tervezett — kérdeztem telefonon Lazetzky Rezsőtől, az Óbudai Textilfestőgyár tervezőművészétől.

— Én bizony nem számoltam, de sokat töprengtem — hangzott a válasz.

Tarkamintás anyagok végnélküli sokaságát ontó gépek között vezet az út a rajzteremhez. Nyurga fiú a kísérőm. A legifjabb tanítvány. A rajzteremben ifjú kísérőm udvariasan meghajol; siet vissza az asztalához, hogy folytassa a kicsit bizarrul ható, kissé elnagyolt virágminta festését.

Ezt a mintát nézem idegenkedve, még akkor is, mikor kezet nyújtok negyven év női ruha mintái őszhajú mesterének.

— Exportkívánság ez a minta — mutat a fiú rajza felé. — A kereskedelem rendel, mi pedig rajzolunk — teszi hozzá.

— S nem irányítanak?

— Amennyire lehet, igen. Dehát a fiataloknak ez tetszik. Ez kell. Hol vagyunk már a karikáktól, pettyektől, »dirndli« mintáktól... Amikor én idejöttem, csak ez járta. A másfajta az külföldi anyag volt. Aztán lassan-lassan én is beloptam egy-két új motívumot. S a felszabadulás után kineveltem ezt a gárdát — mutat a rajzasztalok fölé hajló ifjú tervezők hosszú sorára.

SZEKERES ILONA

(Jánosi Ferenc felv.)

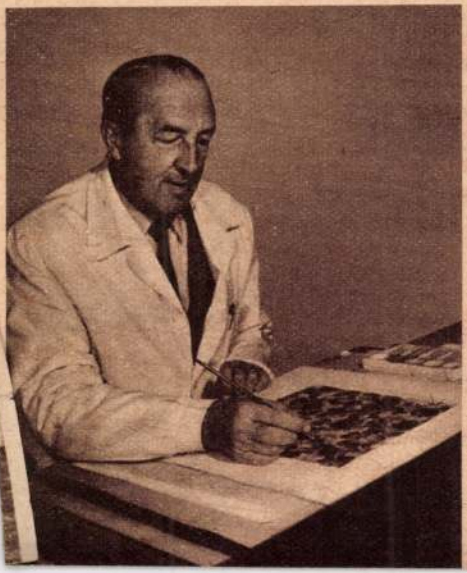

...gmutatta Manfred
...t: képeket, levele-

...yászok 1912-ben ...

...almas gépek bányász-
...Lénából. Egy gép hat-
munkáját végzi

...vedesekkel

— *Nem*
sem szem
sekkel ne
kommuni
mindenké
unióban.

1962 NOV 14

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ORSZÁG VILÁG

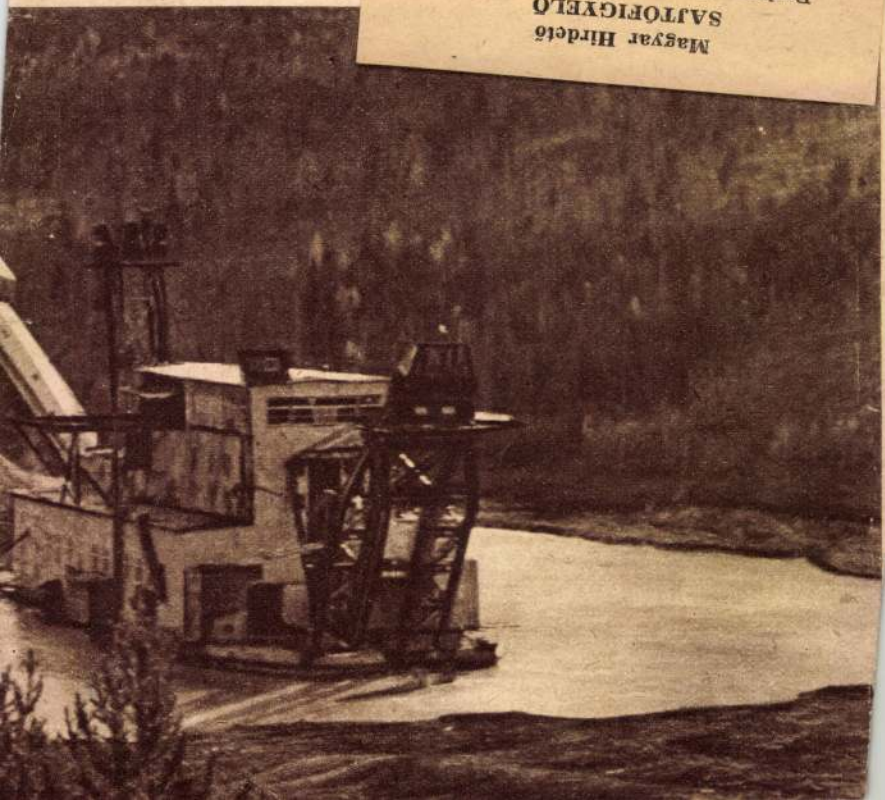

Lazius Farkas

Székelyrapoli

Lásd

Muzeum és Könyvtár.

1910. 219. f

220, 221,

A szegedi m. kir. állan

Ér

.....

.....

.....

..... *tantárgyak*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese

Lazius Farkas

A becsi születésű és egész
munkodésével Becshez kötött
Lazius Farkast egészen szá-
zadunk elejéig a legrégibb
magyar térképírának tartottak,
holott Magyarországon
feltuntató térképe elsőnek
csak 1556 jelent meg.

Mária Foldr

294. l.

Reformiskola VI. 237

Lazius Farkas

1541-ben kis éri hozzánk az osztrák szeget mint katona-orvos, de még ugyanebben az évben családi ügyei Budáról Bécsbe szólitották. Megírja Magyarországföld-rajzát sőt meg térképet is mellékelt hozza.

erőd

Klimes Péter: Bécs és a magyar humanizmus. Bpest. 1934. 97. l.

(55, 64, 89,)

Orosz sírok a szemelnyei templom

czintermében IX. 172

Lazius Farkas

Tetképr.

Irsa

Mártékép

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

délyezem:

ök vagy helyettesének
aláírása.

Szeged.

Muz. és Kvt. Ert.

Larinus Fatras IV. 225.

Larinus Fatras

Muz. és Kvt. Ért.

Laxius Farkas, festőképmetsző IV. 219, 220, 221.

Lazius Farkas

l.

Kogumagy térkép

14. l.

Érkezett 1905 máj. 22.

445/1905 sz. (Szabadka, 1905 máj. 19.)

A szabadkai Közkönyvtár és mnz. egyesület elnöksége jelenti, hogy a bekért lepkegyűjt. dobozokat beküldötte. (Tudomásul. VI. 17. e.i. 206/905.)

Lazius Farkas

és Tannstetter Georg

l.

Kerestury

14, 15. l

Temeskutasi telet VIII. 196.

Lázius Farkas

l.

Harsányi

63. l. 1. sz.

64. l. 2. sz.
17. sz.

(Muz. Kr. Ért.
1910. 219. l.)
220 l.

„EUROPA"
film-, könyv-, lapterjesztő- és
könyvkiadó r. t.
Bp, V., Rothermere-u. 12.
Telefon: 127-837.

Lazius Wolfgang

1.

Glaser Karlsruhe

128. 1.

563, 567, 571. 1.

Franklin-féle nézilexikon

VIII. 179.

Lazius Farkas

laid

Ecsedi 1912. 77.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételé

nevü munkástársamat szóbelileg meg

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Lazinstarkas

1556.

Wód

Máföld 294-l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Lazius

tér képrajzoló

Glaser Karlsruhe

6. l.

Szentiványi Gyula dr.
Bp. Lágymányosi u.10.

Lazius Farkas

Az 1556-i török betörés térképe. Fenti felvétele nyomán kiadta Henricpetri Adam 1577-ben

Repr.

Magyarmivelődéstort

III. 72. l

1277. KANCSÓ ónfedéllel, népies fajánsz
deckel, Fayence mit buntem Blute

iszitéssel: fák és virágtövek közt táncoló parasztnndeckel, Fayence, auf der Leibung tanzender

n ibolyaszinü virágdisszel. Erdély, XVIII. sz. —
, XVIII. Jh.

diszitéssel: rácsos övek közt tájképben vadász.
Fayence, mit Jäger in Landschaft. Siebenbürgen,

t fa közt előkelő viseletü férfi. Erdély, XVIII. sz.
nlicher Gestalt in vornehmer Kleidung. Sieben-

ezett ibolyaszinü alapon kék diszitéssel: táncoló
nndeckel, Fayence, lilafarbener Fond, auf der
I. Jh.

diszitéssel: fák és virágtövek közt szarvas. Erdély,
ce, mit Hirsch zwischen Bäumen. Siebenbürgen,

iszitéssel: tájképben nyulat hordó parasztasszony.
, Fayence, auf der Leibung Bäuerin einen Hasen

diszitéssel: fák és virágtövek közt két szarvas.
Fayence, mit Hirschenpaar in Landschaft. Sieben-

nes diszitéssel: Lambrequinek közt virágvázák,
Krug mit Zinndeckel, Fayence, mit Lambrequins
Jh.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Lazsik Zoltán

NÓGRÁD

Salgótarján

1971 JUL 22

vészi szempontból kiemelt filmekre.

★

MŰGYŰJTŐ. Idei második számával jelentkezik a Műgyűjtő, a műbarátok és a műkereskedelem lapja. Ezúttal is számos érdekes írás olvasható a lapban. A gieca forrásairól, a közízlésről szóló cikkek közérdeklődésre tarthatnak számot csakúgy, mint a műgyűjtő Füst Milánról szóló írás. Több megyei vonatkozása is van az idén másodízben megjelenő Műgyűjtőnek. Képriportban mutatja be Lazsik János holló-kői fafaragó munkásságát képben

Ferencet. Érdekes cikk olvasható a paloc lócáról, erről a támlás, karfás régi bútorról. Képet is közöl a lap egy szépen faragott lócáról, a támla felső keretén ez olvasható: „Lazsik János csinálta 1887. október hó 15.”.

Lazzardelli G.

Ferdinand fhg. (toskánai).

Derékig, hétnyolczad balra, kertbe foglalt tojásdad medaillonban. Parókája sima s arcza s bajusza leberetvált. Bal kezében irást tart. Nyakkendője fehér, ingének mellfodra látható, skettős elejű kabátjának hajtókája széles. A háttér hegyes vidék oszlopos épületekkel. Feliratai a kép alatti négy sorban, melyek körül kettőt czimer szakít meg:

„Ferdinando
Principe Reale di .... Ungheria e Boemia
Arciduca d'Austria... e Principe regnante
di Salisburgo &c &c."

alól középütt: „Giuseppe Lazzardelli dip. 1803. Davide Weiss inc"
s legalól: „..... Aurea condet
Saecula ...."

Punctirozott, méretei a medaillonnak 12 : 10.5 s a rézlapnak 25,: 18.3 c/m

Ltfa 7588.

55/93 N: 1889.

Lázvár

Sebeshelynél, szász
Sebes mellett

Kővári Erdépeml.

57. l.

Temesvári Józsefvárosi Polg. Olvasó
Egylet VII. 288.

Lazuicz, Petrus MDK

"figulus Posoniensis"

1584. márc.27. Az országgyülés alkalmából az udvari hivatalok elhelyezésével kapcsolatos helyreállitások költségeiben (Pozsony) a nevek között szerepel.

325.o. 523. adat.

Kapossy János:Művészettörténeti regesztái a királyi határozatokból és rendeletekből. III.
(Kőszéteszi Bánróvi György)
Műv. Lrt. 1956. V. évf. 4. sz. 318-330.o.

Lázy Lajos, örmester

Munkájával szerepelt a rendőrtisztv.kiáll.-án

M.934.V.25.

Lázsai festő.

Archaeologiai Értesítő

1915, 115–134.

Zoltai Lajos: Debreceni város
muzeuma.

Lazota János

Órás 1828

l.

Mihalik Miklósból

53. l.

Lázonyi vásárlás

VIII. KELETI MŰVÉSZE

1

l.

Arch. Ért

1897.

367-368. l.

1371. VIRÁGTARTÓ, vörös-fekete zsirkő, schwarzer Speckstein, mit Reliefblätt

1372. ÖT TÁNYÉR, porcellán, kék-vörös-a szörülve: Johanneum szám Nr. 101. dekor. Japan. XVIII. Jh.

1373. ÖT TÁNYÉR, porcellán, kék-vörös-a rülve: Johanneum szám Nr. 103. Japá Japan, XVIII. Jh.

1374. PEREMES TÁLKA, fajánsz, világosz XIV. sz. — Kleine Schüssel, Fayence, Rakka, XIII—XIV. Jh.

1375. TÁNYÉR, fajánsz, kék indák közt, b mit Bergmann. Persisch, XVII. Jh.

1376. ZÖMÖK VÁZA, kékmázas cserép, öb mit weiter Mündung. Persisch, XIII.

1377. TALPAS PALACKVÁZA, ezüst, k XVIII. sz. — Flaschenvase mit Fuss sisch, XVIII. Jh.

as nyakvédővel. Német, XVII. sz. — Zwei Helme, Schmied-

as. XVII. sz. — Kürass und Helm, Schmiedeisen. XVII. Jh.

, hosszu fanyeleken. Német, XVIII. sz. — Acht ver-
VIII. Jh.

Ó, aranyozott bronz, szára porcellánváza, kék-vörös virág-
1850 k. — Fünfarmiger Leuchter, Bronze vergoldet, den
it Blumendekor. Französisch, um 1850.

ste kék mázas sèvres porcellán, 6 csigás és egy függélyes
z. — Girandole, Bronze, vergoldet, der Körper Sèvrespor-
gene und einem senkrechten Arm. Französisch, XIX. Jh.

aranyozott bronz, szárán ülő puttó, 5 karral. Francia,
onze vergoldet, mit Putto und 5 Arme.

sidom, tölgyfaágakkal. Jelezve : Henri Semicon. Francia,
vergoldet, kartuschenförmig. Französisch, E. XVIII. Jh.

egy-egy női szent alakjával. XIX. sz. — Drei Emailbilder,

USZONEGY OVÁLIS SÓTARTÓ, kinaezüst és kék üveg.
und einundzwanzig ovale Salzbehälter, Chinasilber und

szon rézüst virágokkal. XIX. sz. — Kandelaber Schmied-

Wolfgang Lazius

képitette a magyar hadpintér térké-
pét. 1556. 65. p. reprodukció.

Szalai Zoltán: Balatoni képes krónika, Budapest, 1969.

WOLFGANG LAZIUS, térképész

A Dunántulról készitett térképén, Sárvárt abrázoló részlete. 0 1570 körül ~~készitett~~ Ortelius nyomán készitett Magyarország térképén Sarvárt Rotenthurn-nak nevezi. E név feltünik egy Amsterdammban 1680-ban kiadott térképen is. Lehetséges, hogy a Roterthurm elnevezés a burgenlandi Vöröstoronnyal való összetévesztés. 227.old. 141. jegy

TÓTH MELINDA: A sarvari var épitéstörténete 133.old

SAVARIA. A Vas megyei Múzeumok értesitője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 197x

WOLFGANG LAZIUS, térképész

Egy bástyát a sarvari váron jól láthatunk Wolfgang Lazius 1556-ban készült térképén, amely a várnak első ismert, nem sztereotip térképészeti sémákkal történő ábrázolása. 227.old. 141.jegy. 33.kép. Fekete repr.

TÓTH MELINDA: A sarvari vár építéstörténete 196.old

SAVARIA, A Vas Megyei Múzeumok Értesítője, 1966-1970. 4.sz. Szombathely, 1972

Lazkay Gergely

ötvöslegény 1575

Magyarében

Korrespondenzblatt

1913-34. l.

BUDAPEST
42 VI. 13-6
62

M.D.K.

Lázó (Lászai) János, építő mester

valószínűleg a budai udvarban képzett mester, műve a Gyulafehérvári sérescegházhoz 1512-ben, tiszta reneszansz stílusban hozzá épített kápolna, mely sértetlenül magmaradt.

Antal Kampis: Kunst in Ungarn
Bp. 1966. Corvina

122 old.
k. 123. "

M.D.K.

Lázói János,épitész ,/Lászai/

1512-ben épitette Gyulafehérvárott egy tiszta renaszánsz stilusu kápolnát. Hazánk fiának tartják. 431.o. Hazánk

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Minerva.1960.Bpest

M. D. K.

LÁZÓK Lajos bépítész

Konyha típuselem pályázat

(Költségmegtérítés)

Társterveső: Verebi Sándor

Magyar Építőművészet 1959. 1/2. sz. 80. l.

Lazius, Wolfgang

lasd
2

Szabados M. Rajmunda
O. P. — Vágó Lajos:
Savaria - Szombathely
bibliográfiája.
Szombathely, 1948.
54. l.

Lazović, Alexi Simeon

festo

geb. zu Bielopolje in der Militär-
grenze. Zeitgenoss. Über den
Bildungs und Lebensgang dieses
Malers ist nur wenig bekannt.
In den J. 1828-1834 lebte und
arbeitete er in Dalmatien, und
malte für Kirchen dieses Landes,
aber auch für viele christliche
Kirchen in Türkisch Serbien und
Bosnien zahlreiche Altarbil-
der; darunter viele auf Holz
und Blech und auch in Fresko.
Im Jahre 1829 malte er sechs
Bilder für das Kloster zu
Režewic, im Jahre 1831 res-
taurirte er mehrere Gemälde
in der sorinskischen Kloster-
kirche zu Castelnuovo in Dal-
matien und im Jahre 1834
malte er ein grösseres Altar-
bild für die Kirche in den
Bocche di Cattaro gelegenen
Ortschaft Bielo. Das Jahr
zuvor malte er auf byzanti-
nischer Art die ganze Klos-
terkirche zu Reževic. Über
den künstlerischen Werth sei-
ner Arbeiten ist nichts bekannt,
jedoch wird, der unten ange-
gebenen Quelle zufolge, an
einigen Bildern bemerkt, dass
sie stark abblassen.

Kukuljević-Sakcinski, Ivan:
Slovnik umjetnikah jugoslavenskih. Zagreb. 1858. 219 l.

Wurzbach Biogr. Lex. Wien
1865. XIV. 260. l.

LAZIUS Farkas

XVI. sz. térképén

FODOR Ferenc: A magyar térképirás.
Bp. 1952-1954. 1-3. kötet
30 - 35. ill

M.D.K.

Lazius, rajzoló

"egni Hungariae descriptio vera." 1556. Metszet kézi szinezéssel. AGRIA_ERLA"A vár és város távlati képe. Az Egerwize fl.domborzat sematikusan. Hadt.Int.Nr. B.IX.a.1011. 127.o.

Sugár István: Eger város térképei./ XVIII.sz-1950 / 125.o.

-z Agri Múz.Évkönyve. Heves Megyei Múzeumok Közleményei. 1967. xgrs Eger. 1967

M.D.K.

Leziusrajzoló

Lazius

Erdélyi térképe megjelent

Ortelius: Theatrum orbis terrarum. Antwerpen 1570. 42. lap.

wód

Streitfeld Th. A. Die Sastschorer Burg. Siebenbürgische Vierteljahrsschrift 1939. 266. l.

Teutsch, Fr. Drei sächsische Geographen des sechzehnten Jahrhunderts. Archiv des Vereins für siebenbürgische Landeskunde. 1880. 624. l.

ornek jelen kelet és ügyszám alatt

énztárhoz intézett rendeletének másolata:

a tárcza { főkönyv 27. köt 62. 6. lap 28 10 tétele
számlakönyv 45/ köt. 11/ lap

fejezet, 27. cim, 1. rovat, 1. alrov.

kek Országos Bizottsága évidijas

29-én 169.891. sz. a. kelt rendelet-

etési osztályba neveztetvén ki, uta-

19. évi 4962. sz. rendelettel kiutal-

vi 2500 K háborus segélyt f. évi okto-

Lazius Wolfgang

Magyarország térképe

Bécs 1556.

Kiad

Durst

12. l.

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Nem azonos

Lázár diák.

Kal.

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

MDK

Laziue Wolfgang ,bécsi tudós

1548-ban megjelent könyve felhivja a figyelmet a mohácsi vész után erödités i munkálatoknál lelt néhány római sirkőre. - 1676-ban nagy tüz ez egyik követ megrongálta s azt helyrhozva belevésték régi feliratát s Laziue nevét is. Sopron rómaikori elnevezése Scarbantia helyett a Sempronia nevet fundálták ki.

Csatkai Endre: Müpártolás, mügyüjtés Soprenban. Magyar Müvészet. 1928. 7.sz. 577-587.l.

Lázius, rajzoló

MDK

Hazánk területét ábrázoló térkép tervezője. 1556-ban jelent meg. Győrt: „Jaurien, Gewr, Rab" néven jelölte. 298.o.

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Lazius, rajzoló

MDK

Részlet Lazius - Magyarország térképéről (1336) 1. ábra. 299. old. Fekete repr.

Gazdag László: Győr város térképei. 295.o.

Arrabona, 7.1965. A Győri Múzeum Évkönyve. Győr. 1965
Győr-Sopronmegyei Nyomda. Győr

Le Clerc 2130

Clerc Sebestyén, rajzoló és rézmetsző; szül. 1637-ben Metzben, megh. 1714-ben Párisban. A rajzolást atyjától, a híváló ötvöstől tanúlta. Művei rendkívüli finomságuk s a mellett korrekt rajzuk által tűnnek ki. Nagy terjedelmére vall, hogy körülbelől háromezer műve ismeretes. Sokat foglalkozott a magyarországi török háborúk részleteinek rajzolásával és több művészi kivitelű képet köszönünk neki hazai váraink, s nevezetesebb ostromaink ról. A császári gyűjteményben lévő néhány magyar történeti tárgyú gobelinnek is ő a tervezője.

Les Actions Glorieuses de S. A. S. Charles Duc de Lorraine &c en Hongrie, Transylvanie &c. Séb. le Clerc del. Johanna Lyb. Krauss fec. Jer. Wolff ex. Augustae Vindelicorum — Nagler. Allg. Künstler Lexikon. III. 3. l. — Szendrei János dr.: A magy. viselet tört. fejlődése. Bpest. 1905. 141. l. —

Le CORBUSIER

Három asszony repr.

XX. Századi Művészet
Szépműv. Múz. 1975.

LE CORBUSIER (Charles Edouard Jeanneret)

Három asztalos gondolat 18,5 x 15 cm

XX. Századi Művészet
Szépmíves. Műv. 1925.

Le Clerk ~~Le~~

lásd

Lam 1887. 12

Clerknél az irodom-
bol kivezendő
a Les Actions
glorieuses és
a szövegbe fogla-
landó.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Le Clerk Sebestyén

läid

Lam 1887 B.l.

..... *műhely.*

yfőnökség!

év ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

tam.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

Le Clerc Sebastian

läsd

Bmk 44. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedél

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi min'a

Vind Le Clerc

Plan du Siegre de Bude.
jel. Ter. Wolff exc. Aug.
Vind Le Clerc rajza után
metszette „Joh. Sybilla
Kräusin", az augsburgi
Küssel M. művész leánya, ki
a hős lotharingiai Károlyra
vonatkozó Le Clerc féle 21
darab ábrát ügyesen metszette
(1646–1717)

Bubics. Magyarországi várak
stb. 7. l.

Denijén Barabás Henrika

festő.

Sebastian Le Clerc

Les (Actions Glorieuses) de S. A. S. (Charles) Duc de Lorraine &c.) en (Hongrie, Transylvanie) &c.

Rezi. n 8°

Kongo imlapja. Elongo Ekvetlenul megszerzendö.

Alul Eretben:

Sebastian Le Clerc delineav.

Johanna Sybilla Kräusin fecit.

Jeremias Wolff exendit.

Augustae Vindelicorum

Le Clerk Sebastyén

l.

Hadtört. Közl.

1912. 319. l.

Le Clerk Sebestyén

rézm

l. Hadtört Közl

1910. 327-l.

328. l.

622. l.

BUDAPEST
42 IV. -8-2
Ta 62 Ta

Le Clerk Sebestyén

Murányi vár ostroma
c. műve repr.-
l.

Hadtört. Közl.
1911. 495. l.

Tököli Imre:

Derékig, kisré ~~[illegible]~~ balra f
rafésült haja hosszú, bajusza
ló, ~~[illegible]~~ vállra vetett mentéje zsi
DINO" felett, melyen innen „l'e
röpköd, a melynek feje fölé egy fö
mában kardot fogva ~~[illegible]~~, a ~~[illegible]~~
váradi janicsárokágája ~~[illegible]~~, ~~a ki jobb fel~~
bilincsekbe veret. A törökök f
irja: „Mane Tekel." Felirata
ban:

„RITRATTO AL NATVRALE DEL
1656 E FATTO PRIGIONE DA
TVRCO IN VARADINO IL DI 18

s alól balra: „J. Blondeau

Rézkara, merete
Methette: Blondea

Lth

Le Clerc Sebastian

l.

Tragör Vác-vára

143. l.

2057. Kupetzky iskolájából:

Festőművész képe.

A derékon alól ábrázolt
néz. Balkezével prémes köntösét r
döke és szeme barna; bajusza és sz
nál szétáll, kézelője látszik, kab
van, melyre papirosokat tett és a

Vászon, méretei94: 74.5
Vétetett Zemplényi Tivad

b 600 Kán Kauf-
mann. Trentol.

Le Clerc, ~~Sebastian~~ Sebastian MDK

Rézkarc: Plan Du Siege de Bude
Sign: Sebastian le Clerc del. - Jeremias Wolff excud. Aug. V. - Johanna Sibilla Krausin fec.

Buda és Pest alaprajza az ostromlók hadállásainak övezetével.

~~Bb~~ 70.o. 219. szám

/dr.Kelényi B.Ottó/:Buda és Pest grafikus ábrázolásai a visszafoglalás korában. 86 o. és 16 repr. Bp. 1937. (1683-1718.)

Le Brun, Marie

Lüise Elisabeth

festő

Esterházy-Plettenberg grófné arcképe
A pápai Esterházy
kastélyban.

Repr.
Művészeti Szalon

(Kolozsvár) 1930.
V. évf. 3-4. sz.

etés	kor.	fill.
tlék	»	»
ebér	»	»
Összesen:	kor.	fill.

. . . . .	kor.	fill.
adó . . .	»	»
egáp.pótadó	»	»
adó . . .	»	»
s. pótlék .	»	»
lg. díj . .	»	»
előleg . .	»	»
Fizetendő:	kor.	fill.

Budapest, 190

r.-t., Budapest. 5753.

Le Bon

Hinhärifestö

XVIII n

l.

MelEstkept

XXXII. l.

M.D.L.

LE BON festő"

1762 Kismarton színház festése

Esterházán színpadi dekorációkat

fest

Ujvári XVIII. sz. 231. l.

Le Brun

hadi mérnök

ired

Szd 196. l

reálliskola igazgatóságától.

sitő.

..... osztályu tanuló a

.....

.....

l elégtelen elömenetelt tanusitott.

.....

..... hó .....

osztályfő.

nre Szeged.

Lazsik János

Dimasimonyi juhász, fafaragó. 1887-ben készült botja A. Tóth Sándor pápai festőművész tulajdonában van. A botot a botok leírását adja.

H.L.: Palóc botok; Műgyűjtő, 1971.2.sz. 20.l.

MDK

Sz.Läendler István
vás. 1933-ban

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai /levélbeli közl. Győr, 1943. XI.15/.

MDK

Sz. Läendler István
vás. 1931-ben

Győri Képző- és Iparművészeti Egyesület vásárlásai. /Levélbeli közlés, Győr, 1943.XI.15./

MDK

Lägler András kőmives legény

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.sz.299.l.

Längerer A ndrás

MDK

győri építőmester

biztosan tervező is volt.

Jenei Ferenc: Régi győri házak.
Bp. 1955. 10.o.

MDK

Längerer András

komáromi származásu

győri könüves /épitő/-mester

neve szerepel a XVIII sz. közepén az uj polgárok közt az Album Dominorum Civium-ban.

Jenei Ferenc: Régi győri házak.
-B p. 1959. 9-lo.o.

Le Duc Károly Ferenc

1751-ben Thöller után
factora lesz a holicsi fayence
gyárnak.

Török-Holics. 135. l.

~~Ant. Pius cinae VIII. 126.~~

62. *Balassagyarmat város és kastély látképe.*
(Giarmat.)

Tusrajz. M. 27—44·5.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Ledentu. fe:» Ltsz. 163/99.

63. *Kassa város látképe.*
(Cascha.)

Tusrajz. M. 26·8—44·2.
XVII. sz. Ltsz. 154/99.

64. *B. Szúnyogh László tudori tételeinek emléklapja.* (1695.)

Balfelől a trónon ülve látható Lipót király félig jobbra forduló és szemközt néző alakja. Hosszú parókája vállaira omlik alá. Jobb kezében marsalbot; balját csipőjére támasztja. Díszes páncélja felett gyöngyökkel kivarrott palástot visel. Balfelől, puskaporos hordóra helyezett ágyucsöveken egy géniusz, kezében kormánypálcával. A háttérben az igazság jelképes alakja. Jobbról a keresztyén hadsereget jelképező női és férfi alak. Az előbbinél a kereszt és egy kanóc; az utóbbi ágyugolyót tart egy oltár felé. Lent, a jobb sarokban turbános nő, kezében égő méccsel és egy félmeztelen török harcos térden kúszó alakja. Mindketten menekülni igyekeznek az uralkodó tekintete elől, kinek feje felett egy repülő sas szalagot tart csőrében, a következő felírással: «Non Confundetur Cum Loquetur Inimicis Suis In Porta. Psal. 126. V. 3.» Az ágyucső nyílása körül: «Hæc Vindicis Ora Monarchæ.» Az áldozati oltáron: «Ad Omnia Vtilis Pietas.» A kanóc körül egy szalagon: «Hæc Lingua.» A kép alatt: «Universa Philosopica, Quam Sub. Augustissimis Auspiciis... Leopoldi I... In... Universitate Viennensi publicæ Disputationi proposuit | Illustrissimus Dominus Ladislaus L. B. a Szunyogh Perpetuus de Butetin AA. LL. et Philiæ Magister. | Anno MDCXCV Mense... Die... Ex. Prælectionibus Academicis | R. P. Josephi Klimer e Soc.

rarius, Gener Eqvita- | rum, & Consiliarius Actualis | Intimus &c.»

Olajfestmény. Vászon. M. 71—57 cm. XVII. sz.
Révay József báró ajándéka. Ltsz. 45.

59. *a)* ***Drégely-Palánk látképe.***
(Palanca.)

Tusrajz. M. 26·8—44·4.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Le dentu. fe.» Ltsz. 172/99.

b) ***Drégely-Palánk látképe, a háttérben a drégelyi várral.***
(Palanca.)

Tusrajz. M. 26·8—44·4.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Le dentu.» Ltsz. 173/99.

60. *a)* ***Fülek vár és városa látképe.***
(Fileck.)

Tusrajz. M. 27—44·3.
XVII. sz. Jelzése lent a bal sarokban: «Joann: Le dentu. fe.» Ltsz. 161/99.

b) ***A füleki vár látképe.***
(Fileck.)

Tusrajz. M. 27—44·4.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Le dentu. fe.» Ltsz. 162/99.

61. *a)* ***Szádvár látképe.***
(Sadtwar.)

Tusrajz. M. 26·8—44·4.
XVII. sz. Ltsz. 176/99.

b) ***Szádvár látképe.***
(Sadtwar.)

Tusrajz. M. 26·9—44·3.
XVII. sz. Ltsz. 177/99.

Tört. Képes. lajstr. 1907

b) ***Kis-Kálló várának látképe.***

(Callo.)

Tusrajz. M. 27—44·4.
XVII. sz. Ltsz. 153/99.

50. ***Tárkányi István és neje Szegedy Zsófia kápolnát alapítanak.*** (1667 előtt.)

Az előtérben egymás felé fordulva térdelő házaspár egy kápolna mintáját tartja kezében. Balfelől a férfi, sárga dolmányban és szalagzsinoros vörös mentében. Jobbról a nő, arannyal kivarrott szürke szoknyában, fehér ingvállban és vörös fűzőben. Vállán arany sujtással díszített fekete suba. Háttér: táj, balról és a középen épületcsoportokkal. A magasságban, felhők között, az Atyaisten és a Megváltó, a világot jelképező gömböt tartva. Felettük a szentlélek. A kép alatt a következő vers olvasható: «Nagy Nemzettségtörzsök Attya Tarkany Istvan, | Maganák Az Istent Segitségre Hiván | Ő Dittsősségére Egyedül Vigyazván, | Idvességes Czéljat Ezzel Ki—Mutatván, | Kegyességgel Buzgó Hiv Hazas Tarsaval | Nemzetes Szegedy Sophia Aszonyval | Ez Kapolna Falát Fundamentomaval | Épittettek Leven Mind Egy Akarattval | Te. Oh Imadandó Szent Haromság Isten! | Kedves Aldozatul Ez Teneked Legyen. | Sőt Az Mint Igérted Ugy Ezer-Iziglen | Maradékira Is Aldasod Terjedgyen, | Hogy Te Szent Nevednek Igaz Tisztelete | Gyülekezetednek Kedves Epülete | Ez Nemes Tarkany Agban Mind Öröke | Viragozzék S Ne Is Légyen Vége.»

Olajfestmény. Vászon. M. 215—169 cm.
XVII. sz. Ltsz. 497.

51. ***Pozsony látképe északnyugatról.***

(Prespvrg.)

Tusrajz. M. 27·1—44·5
XVII. sz. Készítette, mint a jobb sarokban a jelzés mutatja: «Johann : Le dentu.» Ltsz. 174/99.

52. *a) A nógrádi vár látképe a várossal.*
(Novigrad.)

Tusrajz. M. 27—44·3.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Le Dentu. fe:» Ltsz. 169/99.

b) A nógrádi vár látképe.
(Novigrad.)

Tusrajz. M. 26·9—44·5.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: le Dentu. fe.» Ltsz. 170/99.

53. *A verebélyi vár és palánk.*
(Verebel.)

Tusrajz. M. 26·8—44·2.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Le Dentu. fe:» Ltsz. 182/99.

54. *Érsekújvár látképe.*
(Neiheisel.)

Tusrajz. M. 27—44·6.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarok alatt: «Jo: Le Dentu.» Ltsz. 167/99.

55. *A lévai vár és hostád látképe.*
(Leventzs.)

Tusrajz. M. 26·7—44·5.
XVII. sz. Jelzése lent a jobb sarokban: «Johann: Le Dentu. fe:» Ltsz. 165/99.

56. *Gróf Pekry Lőrincné, br. Petróczy Katalin.*

Mellen alul ábrázolt, kissé jobbra forduló és szemközt néző alak, barna hajjal, melynek fürtjei elől mellére omlanak. Öltözete: arany hímzésű és kék elejű barna fűző, gyöngyökkel díszített fekete szegéllyel, kék szalaggal díszített fehér ingváll, gyöngyökből és drágakövekből álló fejdísz, fülbevaló és nyaklánc. Sötétbarna háttér. Fent a jobb sarokban a következő felírás: «Comitissa Catharina Sidonia |

Tört Képes. lajstr. 1907

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Leander Rozsa

1968 JUL 12

Interjú a falvédelem művészetéről

Leander Rózsát, a neves falvédő-hímző művésznőt kis piaci műtermében kerestük fel, hogy kifaggassuk művészi elképzelési szándékai felől.

— Mi sem áll távolabb tőlem — mondotta a népszerű mester —, mint a valóság naturalista lemásolása. Jelzéseket alkalmazok: férfialakjaimat rövid hajukról és hosszú nadrágjukról, nőalakjaimat hosszú hajukról és bő szoknyájukról, macskáimat pedig négy lábukról és a rájuk jellemző pamutgombolyagról lehet felismerni. Tehát azt ragadom meg a természetben, ami örök, talán ezért nem változott stílusom és tematikám negyven év alatt.

— *Művein a képzőművész és a költő egyaránt megmutatkozik. Mondana erről néhány szót?*

— Valóban, a kép és a vers nálam szoros egységben van. Egyik a másikat kiegészíti. Például ezen a művemen egy szimmetrikusan megszerkesztett csókolózó galambpár látható profilból. Ez még nem hordoz emberi mondanivalót. De odahímeztem, hogy „Csókoljál meg rózsaszálam / Senki nem szeret jobban nálam", ezáltal képzeletünkben megjelenik a rózsaszál, aki nyilvánvalóan a falvédő-tulajdonos kedvese, ezáltal világossá válik a falvédő szerepe életünkben.

— *Elsődleges mondanivalója?*

— A családi boldogság. Emellett a ritmus és a rím kicsinyes gondja eltörpül. Nézze csak ezt a bájos, együgyű asszonykát, akinek arca kifejezéstelen, de gondolatait kifejezik ezek a sorok: „Ha az Isten is úgy akarja / Férjecskémnek jut jó vacsora".

— *A közönséggel milyen a viszonya?*

— Általában jó. Van, akinek műveim szemlélésekor kinyílik zsebében a bicska, és van, akinek a pénztárcája nyílik ki. Ezek szeretnek, hiszen az ő vágyaikat, törekvéseiket fejezem ki egyszerű eszközökkel.

— *Nehéz?*

— Egyáltalán nem — hiszen olyanok ők, mint akik most jöttek le a falvédőről.

Bogárdi Iván

MIT HALLUN

MIT L

RÁDIÓ

KOSSUTH RADIÓ

8.16 Zenekari muzsika. — 9.05 Operettekből. — 9.39 Óvodások énekelnek. — 10.10 Zenés műsor üdülőknek. — 12.15 Tánczene. — 13.05 Operarészletek. — 13.51 Beszterce ostroma. Rádiójáték. — 15.15 Üzenetek. — 16.00 Kamarazene. — 16.21 Daljátékrészlet. — 16.47 Kó-

TELEVÍZIÓ

BUDAPEST

17.58 Hírek. — 18.05 Reklámműsor. — 18.15 Beszélgetés a térképről. II: rész. — 18.40 Kapcsoljuk az NDK budapesti kiállítását. — 19.10 Esti mese. — 19.20 Aktuális riportműsor. — 20.00 Tv-híradó. — 20.20 Péntekesti bemutató: Szakonyi Károly: Halász doktor. — 21.10 Színes műsor — fekete — fehéren. — Kb. 22.15 Tv-híradó. 2. kiadás.

POZSONY

17.00 Spartak Praha Moortlet—Slovan Plestany vízilabda mérkőzés. — 18.15 Dániai képeslap. — 19.00 Tv-híradó. — 19.35 Népdalfeldolgozások. — 20.05 Japán dokumentumfilm. — 21.20 Kulturális híradó. — 22.05 Tv-híradó. — 22.20 Népszerű énekesek.

JUGOSZLAV MŰSOR

17.15 Az Ön keresztrejtvénye. — 18.20 Diapazon. — 19.05 Objektív 350. — 19.55 A nyár dala. — 20.35 Marokkó — amerikai film.

OSZTRÁK MŰSOR

11.00 Hősök nadrág nélkül (ism.). — 1830 Rövidhírek. — 18.35 Ausztria képekben. — 18.55 Jó éjszakát gyerekek. — 19.00 John Drake titkos megbizatása. — 19.27 Sport és hirdetés. — 19.45 Tv-híradó. — 20.09 Hirdetés. — 20.15 Maxl, vagy itt van a kutya eltemetve. Közvetítés Insbrucki színházból. — 21.50 Tv-híradó. — 22.00 A második világháború nagy csatái. — 22.30 Éjszakai muzsika. Dzsessz Európában.

IŰSOR

15—21-ig

20—21 **BARÁTNŐM, SYBILLE** NDK-film (6, 8 órakor, 21-én 4, 6 és 8 órakor).

KÖRMEND:

15—17 **MIT KEZDJEK A MILLIÓMMAL?** csehszlovák film (fél 6, fél 8 órakor).

18—19 **TÜNDÉRI NŐK** olasz film (fél 6, fél 8 órakor).

20—21 **A FELÜGYELŐ ÉS A HALÁL** román film (fél 6, fél 8 órakor. 21-én fél 4, fél 6, fél 8 órakor).

Le Dentu János

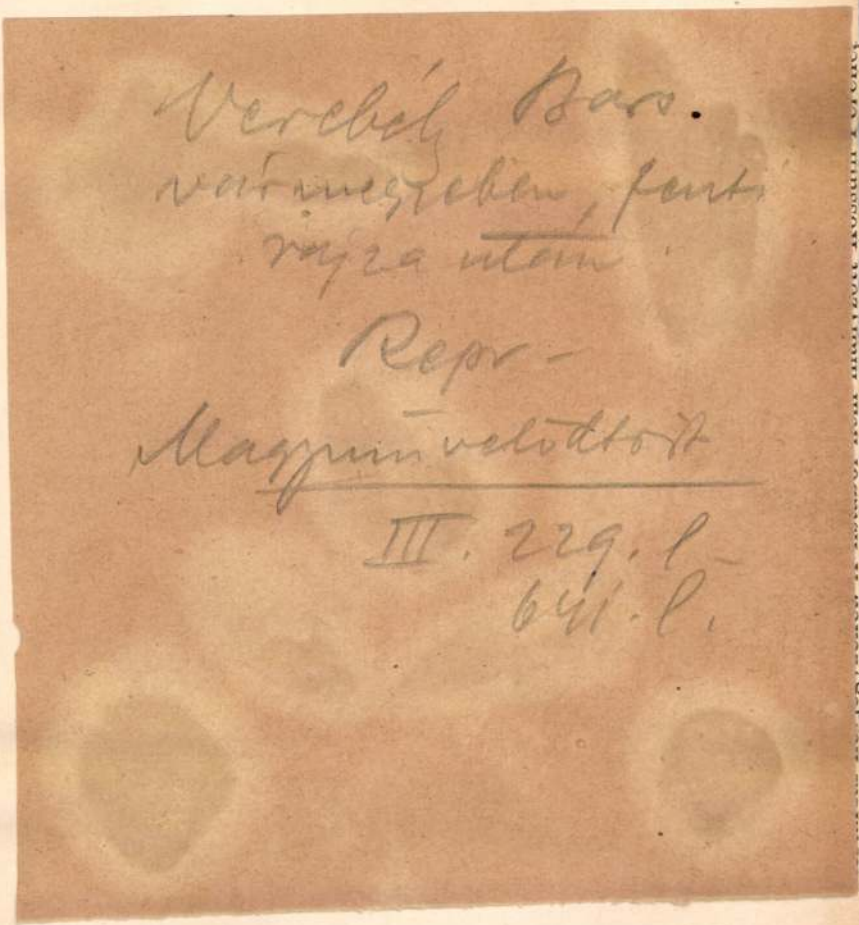

Verebély Bars.
vármegyében, fenti
rajza után

Repr.

Magyarvidéktört

III. 229. l.
641. l.

A Fejérváry-kormány sajtója és egyéb furcsaságok

A darabont-kormánynak sajtója nemigen volt. Miután az ország közvéleménye egyhangulag a törvénytelen kormányzás ellen foglalt állást, a sajtó is a nemzeti ellenállást hirdette, ugy hogy a Fejérváry-kormány kénytelen volt lapot inditani. Ez a lap, amely még az egész darabont korszakot sem élte végig, az «Uj-Magyarország» volt. Kétszer jelent meg naponta, reggel és délután. Felelős szerkesztőjéül Méray-Horváth Károlyt, a nagy tudásu publicistát szemelték ki, aki tagadhatatlanul egészen jó ujságirógárdát gyüjtött maga köré és friss, eleven ujságot szerkesztett. De a Miksa-utcában eldugott szerkesztőségi helyiségekig is elhatolt a körutakon tüntető ifjuság zajongása, megzavarva a szerkesztőség munkáját és magát Méray-Horváth Károlyt állandó izgalomban tartva.

A forrongó, végletekig feszült hangulatot mi sem jellemzi jobban, mint az, hogy a rendőrség és katonaság éjjel-nappal készenlétben volt. Maga Méray-Horváth Károly szerkesztői szobáját hálószobává alakitotta át és sokszor a kimerültségtől ágyban

Bewegungsrausch, überhaupt die wohl nicht zufällige äußerliche Verwandtschaft mit dem Rokoko. Im Gegensatz zur rationellen, verstandesmäßig lehrhaften Kunst seit der Renaissance ist das Rokoko die letzte irrationale „primitive" Kunstepoche von allgemeiner, nicht an Einzelleistung ge-

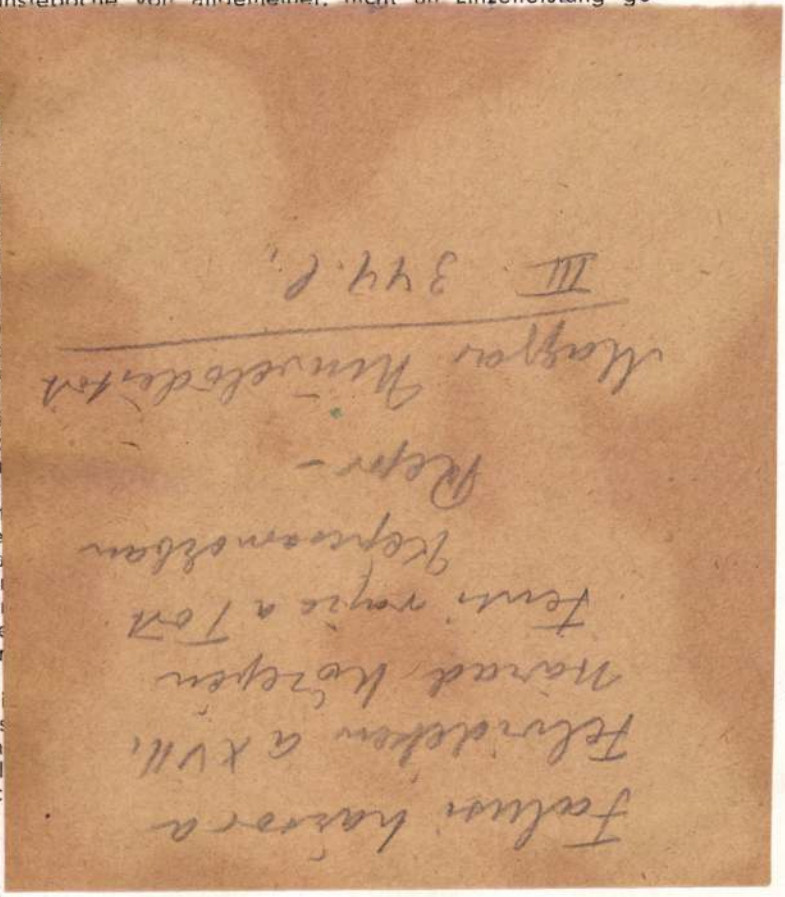

260

Leard J. János MDK

Osteria a tengerparton, olf.

Műcsarnok 1897. téli kiáll.

Leard J.János.

OMKT.1895.tav.

Leard J.János festő.

Hullám-tanulmány. Olajf.

OMKT.1895.tav.

Leard J. János MDK

Hullámtanulmány, olf.

Mücsarnok 1895. tavaszi kiáll.

M.D.K.

Leard J. János

"Hullámtanulmány" c. képét kiemeli N. Istvánffy Gyula festőművész, akinek tanitványai voltak Fiuméban Leard J. János, s nővérei. "Magyar szellemü, müvelt, angol eredetü család" irja "A Képzőművészeti Társulat kiállitása" c. krtikájában.

Magyar Salon, Bp. 1895. május hó, 23. kötet 230-254. lap.

Leányvár (Szűzvár)
romja Révleány-
váron

l.

Lad Sárosp.

178. l.

Leard J. Janos

Mücsarnok Fiume.

1897/98. téli kiáll.

1898. tav. kiáll.

Kolozsvár VI. 163

Leányfalusi Ágoston

MDK

/Kinizsi Pál somlói vármagya/

64/ 1491-ben Csobánc várába hivják, ahol a vár megerősitését irányitja.

96.o.

Repr: A csobánci vár romjai.

97.o. 97. kép.

Entz Géza - Gerő László: A Balaton környék müemlékei. Bp. 1958.

Leányfalusi Ágoston

1491 első felében „a vár Zörül igen hasznos épületeket emelt."

Koppány-Sági: Csobánc
Pannónia Bp. 1965 11. old

LEÁNYFALVI ÁGOSTON

a csobánci és vázsonyi vár valószínűleg az ő tervei szerint készült (1470-es, 1480-as években)

Zsiray Lajos: Leányfalvi Ágoston, Kinizsi Pál várának építésze
Müemlékvédelem, 1975. 4. sz. 204-206. l.

Leányfalu

Krisztus utáni 400-as évekből származó római őrtorony. Feltárta Kuzsinszky B.
Az őrtorony gazdag, heraldikájának egy részét Alföldi András publikálta „Leletek a hún korszakból és azok ethnikai szétválasztása".

Nagy Lajos: Pannonia sacra.
Serhent István I. k. 77. l.

Le Quesne Rose

1914 MKE Kiáll. Nemzeti Szalon
Tangó dalok, 3 színes rajz
á 70.—

Thirring Gustav dr. III. 238.

Le Poutre

francia vérhercoló
család magyar
vonatkozású művei

301. sz. jegyzet.

Ambesata. 76. l.

9.

5.

Le Pautre Pierre

l.

Schoenkörpvasok

78. l.

MAG
MŰVÉ

SZERKES

MAJOVSZK

NEGYEDIK ÉV

Le Pautre

vernis

l.

Hendriselet

3. l.

Le Notre

l.

Radoskaský II.

23. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Le mans

unitáró 1786.

l.

Schürek Holits

119. l.

FERENCZY NOÉMI GOBELINJEINEK ÉS VÍZFESTMÉNYEINEK GYÜJTEMÉNYES KIÁLLÍTÁSA

Le Maire

hadi mérnök

Erod

Szd 196. l.

A szegedi m. kir. állami fő

Érte

.....

.....

.....

..... *tantárgyakbó*

Magaviselete .....

Szeged, 191..... *év* .....

Látta az atya vagy helyettese:

Le Maire

hadi építész mérnok
II Rákóczy Ferenc vázait
s alakisotta át a régiket

Mr 318. 488. l.

LE MAIRE, hadimérnök II. Rákóczi Ferenc szolgálatában. L. tervezte a fejedelem új várait s többnyire ő alakította át a régieket.

L-g. II. 22 l

a lap ábrázol, a kassai székesegy-
ásnak baloldalán van, közel hat-
om kölépcsőn áll. A több emeletre
skákkal gazdagon díszített szent-
ntek szobrait szemlélhetjük. Felira-

Im Dom Zu Kaschau"

sterreichischen Blättern für Literatur
№ 1."
. Prey".

ága 29.7 c/m.

Le Maire

245. **ECSED**, 1705 febr. 27. Le Maire francia hadimérnök terve Ecsed vár sáncainak megerősítésére.
Országos Leváltár. Rákóczi—Aspremont levéltár.

Magy Tört Rákóczi kiáll

hliffenes Glas, mit eingeschnittener Ansicht. Böhmisch,

g, fazettált testén piros alapon beköszörült fürdőépület-
nit Stopsel, geschliffenes Glas, fazettiert, mit eingeschnit-
um 1840.

köszörült üveg. Cseh, 1830 k. — Humpen mit Deckel,
las. Böhmisch, um 1830.

g, oldalán piros alapon kerek szemek és német felirat-
auf der Wandung runde Augen mit deutscher Inschrift.

, hatszögü baluszteralak, szines szőlőlevelekkel. Cseh,
ses Glas, sechseckige Balusterform mit Traubenblätter.

aranyindás diszitéssel. Cseh, Bidermeyer. — Flakon
ıken. Böhmisch, Biedermeyer.

ılán beköszörülve ovális medaillondisz. Cseh, 1800 k. —
edaillonen. Böhmisch, um 1800.

el. Cseh, XIX. sz. e. — Vase, Milchglas, mit farbigem
h.

Le Maire

hadi mérnök

l.

Hadtört. Kösl

1915. 151. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Le Maire

Francia hadimérnök

1704

l -

Mihalik Miklósbört

48 . l -

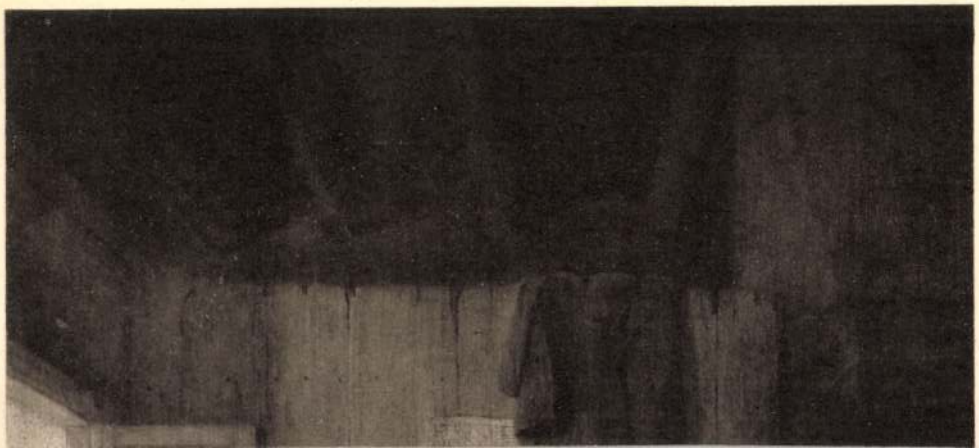

LEÁNYVÁR (Esztergom)

Vésztes?

R. K. TEMPLOM épült 1806-ban.

Leányvár

Leányvár, tordai

Aranyosszék

l.

Gaadi II. 73 l

Leányvár

Celamantia

Brigetio ellenerődje
volt itt; a
castrum maradvá-
nyait 1906-ban
ásták ki.

Ó keresztény emlékei
leírva

Nagy Lajos: Pannonia
sacra. Serkent István

I. K. 87 l.

KIRÁLYI MAGYAR

EGYETEMI NYOMDA

1939

Leányvár

Szászfenes határában

l.

Ferenczi Sándor dr:

Kolozsvári útmutató.
Kolozsvár, 1941. 60-l.

T. 4423.

) mentén és az Artigleria de
ezett csapatoktól balra, a
rca (C) van felállitva, mig
csapatok mellett a Gente del
helyezést. Ezzel szemben áll
ipe Ragozzi (F) , a Caualleria
Turca (G) és a Fanteri Chris-
Cannone del Ragozzi (J) hevesen
lirata jobbra a keretben:

ita adi 5 di Luglio 1658
castello d'Arad
gozzi, e'l'esercito Ottomanno
del Pascia Vizir di Buda
de Christiani.

riuolo kezdettel és J. Cannone del

3 cm.

Leainyvár nyomai

Szászfenesnél Ko-
lozovár közelében.

Kővári Erdépenzl.

64. l.

1913. évi

Tolnamegyei Múzeum Könyvtár
osgálya VII. 284.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Magyar Ifjúság

dr. Léb József

1975 JUN 20

Gyógyítás – ex librisen

1021

A Debrecenben megrendezett harmadik egészségügyi könyvhétnek érdekes színfoltja volt az egészségügyi ex libris kiállítás. A város Ajtósi Dürer Ex Libris Köre — a kiállítás rendezőivel együttműködve — gazdag anyagot mutatott be. A kiállítás egyik szép darabja volt dr. Léb Józsefnek az ókori gyógyítást ábrázoló kisgrafikája

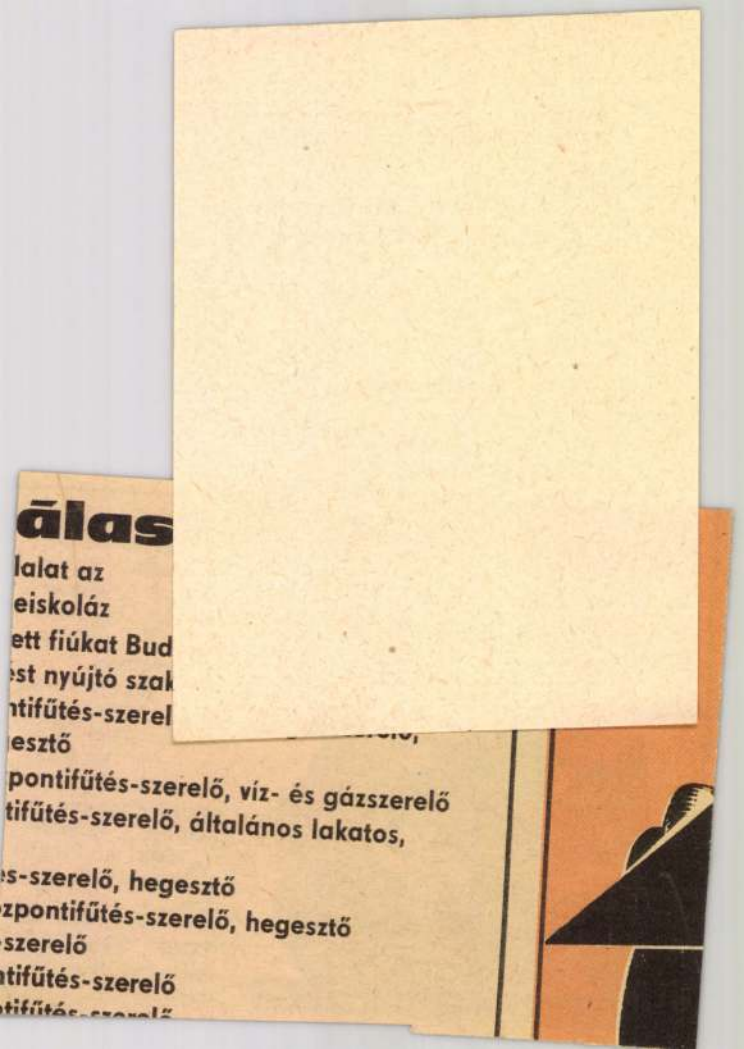
álas
lalat az
eiskoláz
ett fiúkat Bud
st nyújtó szak
ntifűtés-szerel
esztő
pontifűtés-szerelő, víz- és gázszerelő
tifűtés-szerelő, általános lakatos,
s-szerelő, hegesztő
zpontifűtés-szerelő, hegesztő
szerelő
ntifűtés-szerelő

MDK

Leard János, Fiume

Magyar kiállitó müvészek névsora. Mücsarnok. 1899.22.sz. 346-348 l.

báró Learmans Eugen /Bruxelles/
Szinyei Társaság tiszteleti tagja
Szinyei Merse Pál Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 194o. jan1.febr.

A barsszentkereszti püspöki kert
Vászon, olaj, 100×60 cm.
Ipolyi megrendelésére készült, annak hagyatékából.
Ipolyi, Biharvármegye 373. sz. — Gerevich: PA, 254. l. — Gerevich IPGY, 95. l. — Lepold—Lippay 57. l.

HATVANY FERENC (szül. 1881)
Bajcsi parkrészlet
Vászon, olaj, 50×63 cm.
Csernoch prímás vásárolta.
Gerevich PA, 254. l.

HÉYA ZOLTÁN (szül. 1895)
Csernoch János hercegprímás
Jelezve jobb alul: Héya Zoltán.
Vászon, olaj, 130×90 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

Serédi Jusztinián hercegprímás
Jelezve jobb alul: Héya Zoltán, 1928.
Vászon, olaj, 140×95 cm.
Lepold—Lippay 57. l.

INNOCENT FERENC (1859—1934)
Pietà
Vászon, olaj, 53×107 cm.
Jelezve jobb alul:
Innocent, München 01.

báró Learmans Eugen /Bruxelles/
Szinyei Társaság tiszteleti tag
Szinyei Társaság nyolcadik kiállitása
1942. január

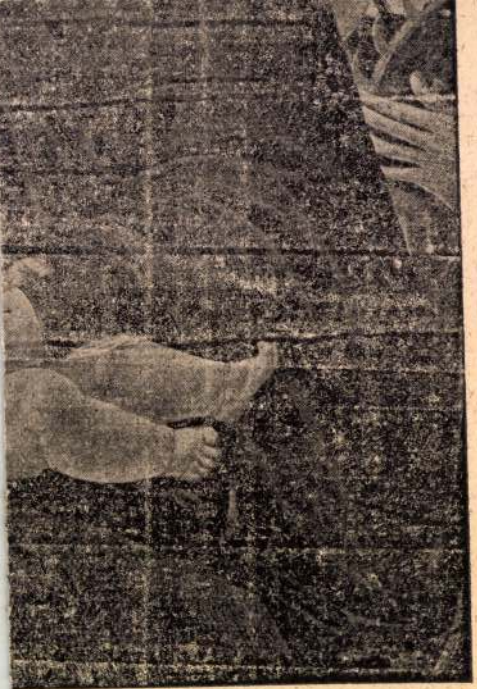

Sebestyénnel és Alex. Szent Katalinnal.

Leb,J.K./Johan Kasper/,asztaloslegény
- ---

Győrben 1674-1699 között megfordúlt aszatloslegények jegyzéke származási hely szerint:"Nerling:Leb J.K." 123.old

~~Batári~~ Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967. -A Győri Múz. ~~xxxxxxxx~~ Évkönyve

Leb,Johan,Casper,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegények jegyzéke:"Leb,Johan,Casper,Nerling,1699.". 117.old. 13.jegyz

Batári Ferne: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.- Xantus János Máz.Győr,1967
A Győri Máz Évkönyve

Johan Kasper Leb, asztaloslegény

A győri asztalos és puskagykészitő céh legénykönyvéből, 1697 den 20 oktober: "Johan Kasper Leb Von Merling gebiertig dieschler gesel". 112.old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században - Adatok Győr város asztalosmesterségének történetéhez 91.old

Arrabona, 9.- Antus János Múz, Győr, 1967.- A Győri Múz. Évkönyve

---

LEBANZKY r. LIBANSKY

LEBANZKY 1. LIBANSKY

Pr.Z.

LABORATORY OF A. LEBEDINSKY

Pr. M.

JOANNES LEBB, pékmester

1732-ben Pécs varos tanacsa ujabb összeirást és felmérést készittetett./Grundtbuch Gemainer Stadt Fünfkirchen/.-Öt kéziratos kötet, 754 tétellel.-Hazzal biró mesterek a Belvarosban:
A telek szama: 410.-A tulajdonos neve: Joannes Lebb.
Foglalkozasa: pékmester. 132.old

PETTER ANTAL: Pécs 1722-ben 125.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975

Leban János

minasztalos

XVIII. sz

lásd

Schoenjezsuita

284. l.

Bizottsága

LEBA, B. litográfus

CENNERNÉ Wilhelmb Gizella: Teleki László arcképei.
=
Folia Historica 14. (1989)
31.p.

Leba Zoltán, gyermekrajzoló

A négy bástyát festette meg a IV.-es kisfiú. (A I. kez.-i gyermekrajzkiállítás.)

Turi András: A Vár — gyermekrajzokban elbenélve

4

ESTI HIRLAP, bp. 1964. febr. 1.

Leba Zoli

MDK

kiválóan szerepelt az I. ker. ált. iskolásainak művészi versenyén, melyen a vár egy részletét kellett ábrázolni.

a négy bástyát festette meg.

Turi András: A Vár - gyermekrajzokban elbeszélve.

Esti Hirlap. 1964. febr. 1.

LEBACH, Karl, pozsonyi kőművesegéd

K. L., Maurergesell, 7 hónapos fia meghalt.
(1816, 7811)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Üdülési lehetőség nyugdíjasoknak!

Örömmel értesítjük önöket, hogy az önkormányzat 2005. évben ismét lehetőséget biztosít nyugdíjasai részére kedvezményes üdülésre.

A Balatonfenyvesi Eötvös Vízitáborban, elő- és utószezonban (tavasz, ősz) 2-2 turnusra várjuk a pihenni vágyók jelentkezését.

Napi térítési díj: 1300 Ft, amely az alábbiakat tartalmazza:

- le- és felutazás autóbusszal,
- napi háromszori étkezés,
- szállás,
- fakultatív programok szervezése,
- a szociális ágazat munkatársai kíséretet biztosítanak a pihenni vágyók biztonsága érdekében.

Szállás, környezet: a tábor közvetlenül a vízparton található, az üdülőhöz tartozó stéggel, szabad környezetben, sportolásra, a szabad idő kellemes eltöltésére alkalmas kialakított pályák (teke, pingpong) és parkosított kert biztosítja az üdülők jó közérzetét. Az étterem és a társalgó a közösségi együttlétre, tévénézésre, zenehallgatásra, programok lebonyolítására alkalmas (kártyázás, társasjátékok, vetélkedők stb.).

Az elhelyezés négyágyas, zuhanyzós, WC-s apartmanokban történik. A nappaliban hűtő található.

Előszezon

- I. turnus: május 13–21-ig 9 nap,
- II. turnus: május 21–29-ig 9 nap.

Jelentkezési lapok leadásának határideje: május 5.

Utószezon

- III. turnus: szeptember 15–22-ig 8 nap.
- VI. turnus: szeptember 22–29-ig 8 nap. Jelentkezéseket augusztus 15-től várjuk.

Jelentkezni lehet a kerület két gondozási központjában:

- I. Sz. Gondozási Központ, 1055 Budapest, Falk Miksa u. 28. Telefon: 331-0746,
- II. Sz. Gondozási Központ, 1053 Budapest, Kossuth L. u. 3. Telefon: 317-3584.

Várjuk jelentkezésüket és kellemes pihenést kívánunk!

APOR LÁSZLÓNÉ
gondozásiközpont-vezető

Motivációval a munkaerőpiacra

Egyéni adottságokra alapuló komplex szolgáltatást nyújt a Motiváció Alapítvány (Henszlmann I. u. 9.) az Európai Unió társfinanszírozásával, az Európa Terv keretében. Céljuk a perifériára került, kirekesztett, „másodrangú" állampolgárok társadalmi leszakadásának mérséklése, annak megvalósítása, hogy a munkaerőpiac aktív résztvevőjévé váljanak, s egyenrangú munkavállalóként létezhessenek a társadalomban. Kétszáz megváltozott munkaképességű és veleszületett vagy később azzá vált fogyatékos, alacsony iskolai végzettségű vagy elavult, nem piacképes képzettségű, a munkaerőpiacról régen kimaradt embert szándékoznak bevonni a programba, s közülük száz elhelyezését célozták meg. A programban részt vevők folyamatos személyes segítséget, munka-, pálya-, álláspszichológiai tanácsadást, a munkavállalást akadályozó tényezők felszámolását, szükség esetén személyi segítést, szállítást, jelnyelvi tolmácsolást, jogsegélyt kapnak, valamint 10 hetes felkészítést (ötféle tréning keretében), a tréning idejére képzési támogatást, igény szerinti munkalehetőség felkutatását, majd elhelyezést.

Érdeklődni hétfőtől péntekig 9 és 14 óra között **Révész Anna Dóra** projektmenedzsernél a 318-9920, illetve 06-(70)-379-5878-as telefonszámon vagy **Kovács Zsuzsa** projektasszisztensnél a 317-8438, illetve 06-(70)-372-6298-as telefonszámon lehet.

Utazzon Erdélybe

Kirándulást szervez Csíksomlyóra a polgármesteri hivatal. A résztvevők május 13–18. között számos gyönyörű erdélyi települést ismerhetnek meg. Egyebek mellett elmennek a gyergyószentmiklósi vásárba, részt vesznek a csíksomlyói búcsún, gyönyörködhetnek a Békás-szoros, a Gyilkos-tó látványában, s eljuthatnak Csíkszeredára, Korondra, Kolozsvárra és máshová. A részvételi díj: 37 ezer forint/fő, mely tartalmazza a félpanziós ellátást. Az összeg nem tartalmazza a belépőket. Befizetés egy összegben 2005. április 29-ig a polgármesteri hivatal VII. emelet 708-as szobában, **Simon J. Zavennél** naponta 9–12 óráig. Telefon: 06- (30)-931-0289. Az utazási megbeszélés május 2-án 10 órakor a hivatal földszinti tanácstermében lesz.

Felhívás

Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzatának *Egészségügyi, Szociális és Lakás Bizottsága* a kerületi lakosok egészségének megőrzéséért kiemelkedő munkát végzők tevékenységének elismeréseként **„Belváros-Lipótváros Egészségügyéért Díj"-at** adományoz. A díj adományozására javaslatot tehet – önkormányzati tisztségviselőkön és önkormányzati képviselőkön kívül – bármely kerületi polgár, intézmény, társadalmi szerv, érdekképviseleti szerv, szakmai egyesület, civil szervezet, egyház.

A javaslatokat kérjük a Belváros-Lipótváros Budapest Főváros V. Kerület Önkormányzatának Egészségügyi, Szociális és Lakás Bizottsága részére **2005. május 10-ig** eljuttatni.

A bizottság döntését követően a Semmelweis-nap alkalmából kerül sor a díj ünnepélyes keretek közötti átadására.

DR. BATÁRI PÉTER
Egészségügyi, Szociális és Lakás Bizottság elnöke

Jótékonysági gyűjtés

Gyűjtést szervezünk a boszniai háború során árván maradt gyermekek és felnőtt kisemmizettek megsegítésére. Használható gyermek- és felnőttruházatot, minden méretű gyermek- és felnőttcipőt, ágyruhákat, takarókat és minden mást is, ami egy háztartásban feleslegessé válik, szívesen átveszünk az árvaház részére.

A gyűjtés helye: szombatonként Budapesten, az V., Honvéd tér 10/A, V/1. címen. Telefon: 331-4115.

Köszönettel:

BORSCHE KÁROLYNÉ
egészség-helyreállító, az ember rejtett erőinek kutatója,
okleveles jógatanár

Segíts beteg embertársadon!

2005. április 25-én

Véradás

Reggel 8-tól délután 4-ig, az V. Ker. Polgármesteri Hivatalban (Erzsébet tér 4.). Személyi igazolványát hozza magával! Szeretettel várja a Magyar Haemofilia Egyesület V. Ker. Önkormányzat Szent István Bazilika Caritas.

Minden egészséges ember adhat vért 18–65 évig.

Vers, rajz és grafika a Költészet Napján

József Attila, a magyar költészet egyik legkiemelkedőbb alakja 1905. április 11-én született. 1964-től születésnapján ünnepeljük a Magyar Költészet Napját. Születésének centenáriumi esztendejét, 2005-öt pedig a magyar Nemzeti Emlékezet Program és az UNESCO József Attila-évnek nyilvánította.

A költészet napi ünnepségeken az Aranytíz Művelődési Központban osztották ki a centenárium alkalmából meghirdetett pályázatok díjait. A legjobb gyermekrajz- és grafikai alkotásokból kiállítás nyílt, míg a versekből összeállított válogatást irodalmi délutánon hallgathatták meg az érdeklődők.

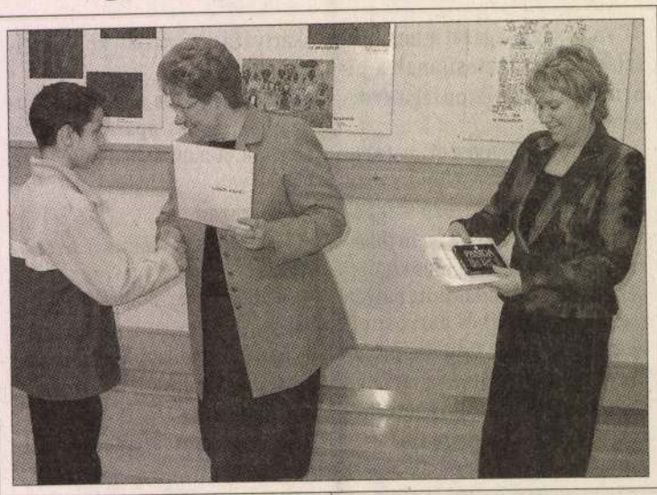

A gyermekrajzpályázat eredményhirdetésén **Varga Sándorné** alpolgármester arról beszélt, hogy bár a költő sohasem írt igazi gyerekverseket, mégis képes megszólítani a legifjabbakat. Első költeményét 11 éves korában írta, 15-16 éves korában pedig már a korabeli folyóiratokban jelentek meg versei. Sikerként könyvelte el, hogy bár elsősorban a kerületi általános iskolásoknak hirdette meg az Aranytíz Művelődési Központ a pályázatot, még Szentendréről is érkezett pályamunka.

Palotás Imre, a Kulturális Bizottság elnöke a máig köztünk lévő József Attiláról szólt, akinek népszerűségéről árulkodik a beküldött pályaművek nagy száma, s az a vonzerő, amely valamennyi korosztályt képes meghódítani.

A grafikai pályázaton az irodalmi élmény vizualizálása volt a feladat egy manapság újra feléledő műfaj, a versillusztráció segítségével.

Kovács Péter Balázs, a Belvárosi Művészek Társasága, egyben a zsűri elnöke rámutatott: a jó grafika – ahogy a pályázaton induló 22 fiatal művész alkotásain is megfigyelhető – nem csupán illusztrál, hanem önmagában is megállja a helyét. A pályaművek között a hagyományos technikák, a rézkarc és a litográfia mellett számítógépes munkák is láthatóak, köztük a fődíjas alkotás.

A verspályázat iránt a 18 év alatti fiatalok érdeklődtek legtöbben, a felhívásra közel félezer alkotás érkezett. Mint **Pozsgai Zsolt** drámaíró, rendező, a zsűri elnöke kiemelte: jobbnál jobb versek készültek, ami azt mutatja, hogy egyre több ember önti gondolatait költeményekbe. A pályázók, ahogyan a díjazottak többsége is, a szebbik nemből kerültek ki. Rengeteg vers szól az anyaságról, az anyai szeretetről, melyek őszinte, az életből táplálkozó művek, tiszta lelki megnyilvánulások.

A méltatásokat követően a győztes alkotásokból, valamint a legjobb 15 versből készült összeállítást **Oszter Alexandra** és **Lux Ádám** színművészek tolmácsolásában hallgathatta meg a közönség. Az irodalmi műsorban közreműködött a **Sebő Együttes.**

K.

„Az én József Attilám"...

...Címmel hirdetett emlékdélutánt **Nagy Béla,** a Hild József Általános Iskola tanára és néhány barátja.

Zsúfolásig telt az iskola díszterme. Tanárok, tanítványok, sőt volt diákok is eljöttek, hogy nézőként részt vegyenek a megemlékezésen. A nyolc előadó nem nonstop szavalatok formájában mutatta be, mit jelent számára a költő, hanem sok verset kórusban, hangszeres kísérettel énekeltek el.

Bevezetőjében Nagy Béla többek között kifejtette, *József Attila több akart lenni az „embernél". Mélyen élt benne a messiás-szerep, de – ezt egy versében is kifejtette – őt nem kísérhette el utolsó útjára az édesanyja, hiszen 14 évesen elvesztette.*

A tragédia előtt tisztelegve a tanár rövid részletet játszott le Purcell Stabat Materéből, majd – mintegy metszetet mutatva a költő munkásságából – témakörökbe szedve húsz verset adtak elő. *József Attila hívő ember volt* – magyarázta összekötőjében Nagy Béla –, *ezt bizonyítják istenes versei, amelyeket sokáig kihagytak a tananyagból. Számára Isten után az anyja következett, a róla szóló költemények sorát mindenki ismeri. A mesélő József Attila azonban kevésbé ismert, pedig ilyen arca is volt.*

Ezt bizonyította a harmadikos **Szilágyi Benjamin** kedves-játékos szavalata. **Pozsgai Zoltán** segítségével a közönség ízelítőt kapott a filozófus költő gondolataiból, majd zárószámként A hetedik című verset adták elő megzenésítve, valamennyi jelenlévő bevonásával.

Az emlékdélutánon többen még kimentek a Duna-parti szoborhoz, majd átvonultak a Gát utcába, a költő gyerekkorának színhelyére.

Költő a 10 forintoson

A Magyar Posta emlékbélyeggel, a Magyar Nemzeti Bank 10 forintos címletű emlékérme kibocsátásával kapcsolódik József Attila születésének centenáriumi eseményeihez.

A hagyományos 10 forintos mellett 27 ezer olyan réz-nikkel ötvözetű emlékérme jelent meg, amelyen a hátoldali címer helyett – **Lébe Ferenc** ötvösművész munkájaként – József Attila nevét és portréját találjuk. Ezekből

12 ezer darabot számozott díszcsomagolásban hoztak forgalomba, továbbá 8 ezer extra verdefényes és 7 ezer proof technológiával gyártott érme is forgalomba kerül.

A József Attila-emlékérme megvásárolható a Petőfi Irodalmi Múzeumban (Bp. V., Károlyi Mihály u. 16.), az MNB Látogatóközpontjának érmeboltjában (Bp. V., Szabadság tér 8–9.), valamint a Magyar Pénzverő Rt. (Bp. VIII., Könyves Kálmán krt. 38.) székhelyén.

– YA –

Lebel Fülöp

ácsm.

1657. Wagyoreben

Albrich Horm

289.1.

[illegible] LIPOTHE TORNA
könyvnyomda, könyvkötészet és papírkereskedés

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Lebel Mihály
Győr 1753.

l.

Jankó Ötvös-apródok

10. l.

Európa Könyv- és Lapterjesztő R.T.

Budapest

Visegrádi u 36 I.

LEBEN, Andreas Römüves

1663 Porsoy

Ars 1996/1-3. 232.

mérleget tartó kéz s chronosticon 1774-ből.

3. Mária Terézia és férjének olajfestésű arczképe.

4. Régi szabadalmak Nagy Lajostól kezdve.

5. Kő ágyúgolyó.

Ág. hitv. ev. templom

1. Szék, áttört támláján tulipán faragvány két
között. XVIII. sz.

2. Két gyertyatartó bányász fából,XVIII. sz.

3. Két réz gyertyatartó 1708-ból.

Lopér R. k. pléb. templom

Egyhajós dongaboltos épület szentélyében
apszissal, emögött lőréses toronnyal; déli kapuja cs

Sekrestyében:

1. Két empírtgyertyatartó négyszögletes talppal, ré

Lébény
(templom)

MÜVÉSZETTÖRTÉ
DOKUMENTÁCIÓS KÖ
Budapest, XIV. Dózsa Gy

Lébény

Mosonm.

v kteplom Romerh.

1) z tadlati kép ugyanon —

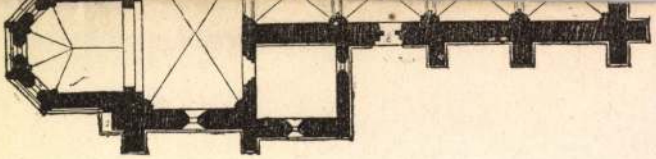

31.

52.

51.

50.

49.

47.

Lebenji templom

1.

Hekler M.M. Tort

31 — 34. l.

Kiperkel

8

9

a nagy közönség sehol sem hozható közelébb a művészethez, és képződése nem áll sehol annyira hatása alatt, mint az egyházi művészetben, melynek alkotásai a nép minden rétegéhez annak legünnepélyesebb perczeiben szólnak. De hazai egyházi festészetünk, mely a középkorban fényesen virágzott, s nemzeti legendáink nagyszerü alkotásaival diszité már monumentális templomainkat, — sőt még a mult században is olykor a művészet színvonalára emelkedett, azóta mindinkább hanyatlóban van, és sok helyütt immár a művészet magaslatáról a festészeti ipar kontárainak kezébe kerülve, diszités helyett torzképeivel rutítja egyházainkat, a legolcsóbb s legrikítóbb mázolásokat szedve fel, melyeknek a vásárbódéban s akárhol inkább lehet helye, mintsem az Ur szentélyében. Szerencsére a jobbra fordulás onnét jött, honnét azt várni lehetett, a vallás-alapnak egyházaink emelésére és diszitésére rendelt költségéből. És mi büszkék lehetünk rá, hogy a mozgalmat kezdeményeztük, hogy azt intézzük, hogy művészeinkre műveik kiállítása és pályázataik jutalmazása által ez irányban hatást gyakorolhatunk és méltó versenyt kelthetünk.

A mostani tavaszi kiállítás, melyen e pályázatot megkezdjük, tudomásunkra már is dús és szép reménynyel kecsegtet. A versenyt mindjárt két irányban intézzük. Három pályadijat tűztünk ki általában a szent: bibliai és egyházi festészetnek kiállításunkon hazai festőinktől megjelenő legjobb műveire. És hasonlón három dijat hirdettünk, három oltárkép kitűzött tárgyú szinvázlatai beküldésére; mely utóbbiak közül, a jutalmazott s elfogadott három legjobb vázlat mesterei által készíttetjük a vallásalap költségén segélyzendő egyházak számára az oltárképeket. — Hasonlóan az előbb említett bizottság véleményezi a Haynald Lajos bibornok s kalocsai érsek pártfogó tagtársunk által ismert nagylelkű adományai során az egyházi festészet előmozdítására alapított 6000 frt. tőke évi kamatai adományára beérkező pályázatokat.»

VIII. **A lébenyi templom készleteiről.** (I. Folyt.) 2. A szószék. A főoltárnak e kiegészítő része ugyanazon tervező s mester által készült Münchenben 1864-ik évben. Hatszögű öblöt képez, mely három tekercses oszlopon áll és az evangelium-oldali első pillérhez támaszkodik a templom hajójában. Oldalain a félköríves és oszlopos keretekben a négy evangelista féldombormívü mellképeit hordozza, toronyalakú fölepén pedig a jó pásztor szobra áll. Fából van faragva s polychrom színezve, részletenkint megaranyozva.

3. A két egyöntetű mellékoltár. Ezek a fennirt tárgyakkal mind styl, mind színezés és kiviteli tökéletesség tekintetében teljesen megegyeznek; mert azonegy tervező és mester kezeiből is származtak 1864.

Egyházművészeti Lap
1880.

évben. Azonban magasságuk csak 3 m., alakjok hármas félköríves fülke, szárnyak és torony-építmény nélkül; csinos oszlopokkal s levéldiszítményekkel ékesítve. Az egyik oltáron Magyarország Védasszonya s mellette sz. István és Imre szobrai állanak; a másikon sz. Margit szűz és vértanu, mellette pedig Nep. sz. János és Flórián szobrai alkalmazvák. Kerültek 2000 frtba, ezüst értékben, mely összeget szinte a lébenyi hivek dicsérendő buzgalma teremté elő.

4. A keresztkut. E nyolczszögű, állványos medencze értékes, hamvasszürke márványból faragva és csiszolva tiszta román stylben készült, Lippert építész terve szerint, oldalain félköríves ornamentumokkal, stylizált keményfa födéllel. Adományozója nm. *Simor János*, mint győri püspök, 1864-ik évben.

5. A sz. vízmedencze, szürke márványból, hatszögű álló alakban faragva és csiszolva, Gradt tanár rajza után készíttetett 1864-ben, *Limp Mátyás*, lébenyi lakos költségén. Ára 100 frt o. é.

6. E műtárgyak mellé sorolható a sekrestyében felállított szekrény, kemény fából, stylszerű oszlopokkal, faragott lombdiszítményekkel és gyönyörű aczélpántokkal fölszerelve. Magassága 2·5 m., szélessége 4 m., ára 410 frt o. é. fizettetett a lébenyi hivek adakozásaiból.

7. Végül ide tartozik a szentélybe való főpapi karszék, kemény fából, keresztbe font lábakkal s alacsony támlával. Úgy a lábakon, mint a karokon művésziesen faragott és színezett oroszlán-fejek képezik a diszítményt. Az ülőhely egyszerűen kifeszített, erős bőrből áll, melyre használat alkalmával széles aranyszövetű piros selyem takaró teríttetik. Ára volt 82 frt o. é., mely a hivek adományaiból fedeztetett.

II. *Ötvösművészeti tárgyak.*

1. Enemű tárgyaink között első helyet érdemel a díszes Urmutató *(Monstrantia)*, mely gombján alul bronzból, felül pedig ezüstből készült, dúsan aranyozva. Classicus román stylű rajza *Essenwein*-től származik. Lába teljes kört képez, melynek felületén ékkövekből és zománczrózsákból álló diszítmények alkalmazvák; gombjának kerülete nyolcz gömbölyű lapocskára csiszolva ugyanannyi féldombormívü angyalalakot mutat. E gombon felül négyes rózsalevél-idomú alkotmány *(Vierpass)* áll csipkés szegélyzettel, mint a tulajdonképeni szentségtartó, melynek köralakú közepében, lapos kristályüvegek között van a holdacska *(lunula)*. A rózsalevél-idom négy lapja égszínü zománczczal van borítva és jelvényes képekkel diszítve, u. m. felülről az utolsó vacsora, jobbról Melchizedech áldozatja, balról a manna hullása ábrázoltatik; alul pedig egy álló angyal alakja van, de ez már domborműben előállítva. A lunulát

tartalmazó kör égő granátok által szegélyeztetik. Az egész alkotmány koronája gyanánt még ott ragyog legfelül a megváltás jelvénye is. — A sok művéről hires Essenweinnek e compositiója, — mondhatjuk, — valóban kitünően sikerült, mind gyakorlati, mind művészeti tekintetben, úgyannyira, hogy az eddigelé minden szemlélőt kellemesen meglepett és dicséretre ragadott. Magassága a kereszttel együtt 52 cm., készítője valószínüleg Haas ötvös Gráczban, ára 450 frt, mely összeget *Tilly Mátyás* helybeli gazda adományozta ugyan e czélra. Mily nemes áldozatkészség s utánzandó példa!

2. Kiváló műértékkel birnak továbbá templomunk kelyhei, szám szerint kettő, melyek egyike átmeneti, másika pedig már inkább csúcsíves stylben készült, tömörezüstből dúsan aranyozva. Az elsőnek lába köralakú és liliomlevelekből áll, ezek között levő térségeket egyszerű, de igen csinos, reczés kék zománcz borítja. Szára gömbölyű, szintúgy gombja is, mely kiálló gerezdek által hat mezőre van osztva s kék zománczczal diszítve. Kupája nem egészen tölcséridomú és sima. A másodiknak lába már hatlevelű rózsát mutat, felületén öt medaillonszerű diszítménynyel és egy festett zománcz-képpel bir, mely az Immaculatát ábrázolja. Szára és gombja hatszögü hasáb, melyből hat négyszögü dudor szökell ki, s ezeken kék zománczos mezőben maiusculákból IHSVS név olvasható. – Kupája tölcséridomú és alján csúcsíves diszítménynyel van ellátva. Készültek valószínüleg Haas-nál Gráczban, s ez utóbbinak ára 400 frt, melyet *özv. Lázár Józsefné* adományozott.

3. Oltár-gyertyatartók a hozzá tartozó feszülettel. Ily készletből bír a lébenyi templom 6 nagyobb és 6 kisebb gyertyatartóval, továbbá 3 oltárkereszttel; mindmegannyi bronzöntvény gazdagon aranyozva. A nagyobb tartók magassága 48 cm., lábukat három teknőczre nehezkedő szörnyalak képezi kiterjesztett szárnyakkal, rajta zománczrózsák diszítményül; száruk tekercses és két végén, t. i. fenn és alant, egy-egy gömb van alkalmazva, melyeken ékkövek fénylenek; csészéjök tölcséridomú. Ugyanily lábbal s megfelelő diszítménynyel bír a 60 cm. oltárkereszt is, melynek karjai egyenes lappal végződnek. — A kisebb tartók csak 17 cm. magasak, lábaik összefont levelek- és szalagokból képezvék s három sárkánykörömre támaszkodnak, száruk — a román styl szokásos alakisága szerint — igen rövid, majdnem csak egy rovátkos gombból áll, csészéjök pedig három kis füllel bír. A hozzájok való két feszület magassága 48 cm., lábuk sárkányalakú, a kereszt szárai liliomformában végződnek, rajtuk a Krisztus-kép egyenesen kifeszített karokkal és lábzsámolylyal van alkalmazva. De e tárgyakon már sem zománcz- sem ékkő-diszítmény nincs; eme kisebb tartók és keresztek együtt 100 frtba kerültek és biztos tudomás szerint Bröse

Vilmosnál készültek, Bécsben. Legvalószínübb, hogy a nagyobb tartók és kereszt is ugyane műhelyből származnak, de ezek árát nem sikerült kipuhatolnom; a költségek a hívek közadakozásából fedeztettek.

(Folyt. köv.) *Kreskay Antal.*

A LELKÉSZKEDŐ PAPSÁG KÖRÉBŐL.

VI. **Ft. Cseh Menyhért** micskei plebános úr megkeresett bennünket, hogy főpásztori rendelet következtében kiküszöbölendő keresztelő medenczéje helyett újat készíttetni óhajtván, ajánlanánk e czélból faragó-intézetet, hol egyházi műizlés szempontjából is kifogásolhatatlan szerelvényeket készíteni képesek. Örömmel olvastuk a plebános úr levelében, hogy első sorban a beszterczebányai püspöki ipariskola termékeire reflektálna. Már irtunk ezen ügyben *Dvihally Emil* úrnak, a ki levelezés utján közvetlenül fog a plebános úrral érintkezni. Részünkről is csak helyeselhetjük, hogy nagyobb, e czélra fordítható összeg hiányában szobrászatilag diszes kőmedencze helyett, inkább izléses, fából készültet rendel meg a plebános úr, mint valami idomtalan kőfaragó munkát, annál is inkább, mert a víztartásra az előbbi keresztelő-kút rézmedenczéje még használható jó karban van.

VII. **Ft. Szabó Antal** szent-györgyvári plébános megkeresett bennünket egy temploma számára készítendő oltárkép közvetítése végett. Már két év óta kénytelenek a szent-györgyvári hivek az oltárképet nélkülözni; mivel a régi egészen elrongyollódott. A templom sz. György lovag tiszteletére levén szentelve, a kép tárgya is e szent lenne. A költségeket a patronatus fogja viselni. — Részünkről legszivesebben teszünk eleget a ft. plebános úr óhajának s rajta leszünk, hogy becses sorai értelmében a kép «jutányos ára mellett az egyházművészeti kívánalomnak is megfeleljen».

VIII. **Nt. Bartók István** hitelemző a jászberényi elemi iskolában, szintén olajfestett képek közvetítésére kérte föl lapunkat. Nevezetesen az iskolás gyermekek zászlajának előlapjára sz. Imre herczeg és szent Alajos, hátlapjára pedig a bold. Szűz és magyarországi sz. Erzsébet képét óhajtaná avatott kéz által festetni. Úgy hiszszük az orsz. magyar képzőművészeti társulat körében, az egyházi festészeti irányban megindult pályázati mozgalom több tehetséges fiatal művészt ismertet meg, kik igen szivesen fognak jutányos áron az ily megrendeléseknek eleget tenni. Ez okból ismételten felkérjük tisztelt olvasóinkat s velök együtt az egyházias, nemesebb műizlés barátait, hogy adandó alkalommal akár hozzánk, akár az egyházi festészet emelése érdekében

Lébény

laid

Barcza Leánder dr

A lébényi közép-
kori bencéstemplom
és apatság.

[illegible]
[illegible]

A m. kir. vallás- és

K.K.R. szám.

1934.

A

M

Nagyon

Hivatalból.

Közszolgálati ügyben

Lébényi benedekrendi templom

Szabó árpép

132 – 150. l.

számos képpel

Lébényi bencés apátsági templom

XII. sz.

alaprajz Repr.

Divald Magy. művend.

57. l.

A templom nyugati homlokzata

Repr.

u. o. 52. l.

Déli kisebbik kapuja

repr. u. o. 53. l.

partjaú ~~[illegible]~~ van a „La Città"-~~[illegible]~~ (A) és
zárú itt-ott egy-egy katona látható. É-
della Città" (F) van kiemelve, a mely ép
letek meg vannak rongálva. A vártól
) s a „Sepulture de Turchi" (G) tűnik
egyekben jobbról a „Novigrado" (E) várnak
ben az „Isola di S. Andrea" (D) terül el,
inek tarsa a földön fekszik halva, lövi le
~~[illegible]~~ lévők küzül a két tiszt a város felé mu-
röpül. Felirata a lebegő szalagon:

A. La Città" kezdettel s „H. Torrone dirup-

etnek 14.2 : 20.4 s a réslapnak 14.5 : 20.8 c/m.
tal Sig. Co: Ercole Scala. In Modona 1686.

66/93 Ne 67

Lébényi templom

LÉBÉNY

Templom (nagy ikk, forrásokkal)

Ráth Károly: A Lébényi templom
VV 1858, 615–617 l.
(képe 616 és 617 l)

Lébényi templom

LÉBÉNY

Templom

Zalka János . . . VV 1878 129.l.

Lébényi templom

LÉBÉNY

Templom

A lébényi híres régi templomot... W 1879, 581 l.

Czobor Béla: A lébényi templom. W 1879, 590–591 l. (képe 589 l.)

nálati módjához oly kegyeletes hűséggel ragaszkodott; s habár azok diszét koronkint és fokonkint mind nagyobb fénynyel, arany-, ezüst- és selyemhimzésekkel vagy drágakövekkel s gyöngyökkel emelé, de az eredeti alakon lényeges változást nem tett s nem tűrt — egész a XVI. század végeig. Ekkor azonban a könnyelmü franczia divat világhódító uralma, nem az egyház beleegyezésével, hanem tán épen a napirenden levő reformatio mozgalmainak révén utat tört magának a szentélybe is, s ott az egyházi művészetek legtöbb ágában oly módosításokat csempészett be s honosított meg lassankint, melyek az egyház traditiójával homlokegyenest ellenkeztek, s melyeknek ferdeségét ma is méltó szánalommal és fájdalommal szemléljük világszerte templomainkban. Azóta látjuk isteniszolgálatunknál a sokfélekép megkurtított vagy kivagdalt ruhákat, a ledér csipkéket, az úgynevezett lyoni czikkeket, azaz: hamisított, külső mázzal bevont, csupán látszatra és szemkápráztatásra készített szöveteket s tárgyakat, melyek valódi értéke egyenlő a semmivel, s melyektől ugy az ész, mint a sziv komolysága szánalommal, sőt megbotránkozással fordul el! Eszerint az egyház ős intézményeihez ragaszkodó hűség, a cultus -sz. komolysága s méltósága kivánja, hogy — amint és ahol csak lehet — a sz. öltönyöket illetőleg is az elhagyott ösvényre visszatérjünk, karoljuk fel újra az egyházi művészetnek eredeti s a középkor gyakorlata által megszentelt traditióit ott, ahol azokat a közelmult századok könnyelműsége avagy értelmetlensége elejtette. Evvel tartozunk az egyháznak, a művészetnek s dicső őseinknek, kik e művészetet oly gyengéden ápolták, nevelték, s oly csodálatra méltó magaslatra emelték!

A lébenyi templom dicső emlékű restaurátora, e magasztos czélnak tett eleget, midőn az új ruhakészletet nagy áldozatok árán beszerezte s kiváló szakértelemmel rendezte. E készlet a maga teljességében tán eddig egyedüli nemcsak hazánkban, hanem még a messze külföldön is; mert ebben nem egy-két stylszerű ruhadarabról van szó, hanem az összes ruhaneműekről, melyek mind-mind a középkor, jelesen pedig a románkor hagyományos műizlése szerint készültek, és egymással a legszebb öszhangzásban vannak. Mennyire eltérők azok a modern készítésmódtól, s mennyire felülmulják ezt minden tekintetben: világosan kitünik majd e ruhaneműek leirásából.

(Vége köv). *Kreskay Antal.*

A LELKÉSZKEDŐ PAPSÁG KÖRÉBŐL.

IX. **A pécsi egyházmegyéből** minap következő tartalmú levelet kaptunk egy plebános úrtól, kinek nevét az alább érintendő okból legyen szabad elhallgatnunk: «Az egyházművészeti Lap» valamelyik

X. **A lébenyi templom készleteiről.** (II. Folyt.) 4. Áldoztató kehely *(ciborium)*. Templomunk enemű sz. edénye szinte *Essenwein* művészi rajza után készült, s habár egyszerűbb is kivitelében, méltó társa a fennebb vázolt Urmutatónak. A románstylnek megfelelően, talpa köralaku, melynek sima felületén négy medaillonszerű féldomborműben a négy evangelista mellképe van előállítva; szárán rovátkos és lapos gomb van, melyből nyolcz kerek dudor szökell ki, s ezeken a négyes rózsalevéldisz *(Vierpass)* bevésve. Eme szárnak fölül szétterjedő végére nehezkedik a hengeridomu tágas csésze *(cuppa)*, melynek alsó szélét stylizált lombdiszítmény és rubinokból alakított koszoru futja körül. A hozzátartozó födél üres kúpalakkal bir s felületén bevésett ornamentumok alkalmazvák; alsó szélén pedig, mely a kehely csészéjére ráhajlik s azt szorosan lezárja, a csésze alján levőhez hasonló lombdiszitménynyel s rubinkoszoruval van ékesitve; végre csúcsán a világot ábrázoló kis gömb fölött ott ragyog a sz. kereszt diadaljele. Ha e födéllel a fennleirt csészét bezárva képzeljük, egy lábon álló diszes koronának hű képe lesz előttünk. Az egész mű magassága 38 cm., ezüstből készült dúsan megaranyozva, s valószinüleg *Haas* gráczi ötvös műhelyéből származik. Ára a hivek adományaiból fedeztetett.

5. Füstölő és tömjéntartó, mindkettő bronzöntvény *Essenwein* terve szerint. A füstölőnek *(thuribulum)* alaprajza hatlevelü rózsaidomból, — mintegy gerezdekből — összeállított gömböt képez dombormívü diszítményekkel; lánczainak felső végeit sárkányalakokból összefont fogantyu tartja. A tömjéntartó lapos hajócska-alaku *(navicula)* s két orrán fölfelé tekerődző kigyófejek teszik diszítményét, egyszersmind pedig fogantyuját is; ezenkivül a navicula egész felülete részint aranyozva, részint gyönyörü zománczalakzatokkal van borítva többféle szinben; tetejének belsején e szavak állanak: «*A. Essenwein. 1864.*» Ez tehát magának a jeles külföldi művésznek kegyeletes ajándéka az általa annyira felkarolt lébenyi templom számára!

III. Ruhaneműek.

Midőn az egyház isteniszolgálatához és magasztos szertartásaihoz különös ruházatot irt elő, tette ezt természetesen azért, hogy ezáltal is kifejezze isteniszolgálatának méltóságát, emelje annak szent komolyságát, ünnepélyességét s külső hatását. Innen van, hogy az ősegyház által elfogadott sz. öltönyök között egy sem található, mely a kath. cultus méltósága- s komolyságának meg nem felelne, avagy melya világ könnyelmü s változó divatát utánozná. Innen van továbbá az is, hogy az egyház az őskorból öröklött sz. öltönyökhez, azok alakjához s hasz-

Egyházművészeti Lap
1880.

tudjuk, hogy a szerzetesek közűl a benczések telepedtek le legelőször hazánkban, szent István királyunk édes atyja, Gejza vezér által hivatva. Meghonosodásuk idejét arra használták föl, hogy a közművelődést, az ország anyagi és szellemi javát a földmívelés tervszerű vezetésével ép úgy, mint az építészet s egyéb művészetek felvirágoztatásával és terjesztésével előmozdítsák. Ez okból kolostoraikban műiskolákkal bírtak, honnét a legjelesebb mesterek kerűltek ki. A középkorban magok a főpapok is hivatásuknak és dicsőségöknek tartották kezeik közé venni a mérónt, s személyesen vezetni székesegyházaik és kolostoraik építését. Így Walter és Siegfrid püspökök vezették a speieri dóm építkezéseit, Benno osnabrücki püspök korának legjelesebb műépítésze volt; Suger st.-denisi apát (1121—1151.) alkalmazta a csúcsívet először apátsági templomán; Eigil apát festette ki szerzeteseivel a fuldai templomot; vagy hogy magyar példát is idézzünk, Favus szentmártoni (pannonhalmi) apát 1260-ban Szigliget nevű szigeten királyi meghagyásból oly szép és erős várat épített, hogy maga a király megirigyelvén, három más birtokkal cserélte tőle el, saját maga számára.

Hogy a lébenyi templomot is a pannonhalmi benczések építették, nincs okunk kételkedni. Mesteri vésőjök alól kerűlt ki a nyugati főkapuzat u. n. *béllete (Gewände)*, mely kétfelől dús ékítésű oszlopsorból áll s mintegy beédesgeti a hivőket. A diszítés az ajtó fölé boruló íveken is folytatva van s az alatta levő félköridomú tér, melyet a régészek és építészek «*tympanon*»-nak *(tympanum)* neveznek, valaha díszes fresko-képpel volt kitöltve, de ez elpusztúlván, a restaurálás alkalmával a három király imádását festé helyébe Klein bécsi tanár, egészen középkori modorban. E kép alatt van bevésve arany betűkkel a következő igen találó chronostichon:

eCCe. reVIXI. et. saLVs. MIhI. DenVo. faCta. est.

melyből a felszentelési évszám (1879) olvasható ki.

Belépve e kapun a templomba, egy három hajós egyházban találjuk magunkat, melynek hű alaprajzát ide mellékelt 2. ábránk tünteti elénk.

Mindhárom hajó kelet felől kerek záródású oltárhelylyel (műnyelven «*apsis*»-sal) végződik. Itt föl kell említenünk, hogy a középkori templomok, de sőt a kápolnák is rendszerint *keletelve* vannak (*orientatio*), azaz szentélyükkel, apsisaikkal kelet felé néznek, hogy a miséző pap és nép, őskeresztény szokás szerént, ima közben arczczal keletnek állhasson. A fő (nyugati) és mellék (déli) bejárat szobrászati diszítése, valamint a templom egész belseje évszázadok hosszú során át képződött, közel féllábnyi vastag mészréteggel volt borítva, melynek eltávo-

E cikk elejét és végét lásd a komplett példányban

lítása 12—20 munkást körülbelül három évig foglalkoztatott. Ami a belépőt ma meglepi, azon nemes egyszerűség, mely a román korszakbeli erős falazatú templomoknak sajátja. Belül a falak pusztán hagyott faragott négyszög-kövei *(Quaderbau)* s a mellékhajók keresztboltívei a mai építkezéstől olyannyira elütő jelleget kölcsönöznek templomunknak, hogy a hozzá nem szokott szemlélő azonnal átérzi a valódi keresztény és egyházias ihletű építkezés hatását. Ehez járul még a sajátságos világítás, mely a kimagasló középhajó oldal-ablakaiból csak gyéren oszlatja el az épületben derengő homályt. Egy szóval, a köznapitól egészen elütő régióban, a vallási szertartásoknak és Isten fölségéhez méltóbb helyen érezzük itt magunkat s belátjuk az óriási különbséget, mely e stylszerű középkori templom s bérházszerű, sivár kinézésű ujkori szentegyházaink között létezik. A templom külsejét (v. ö. 3. ábránkat, mely a restauratio előtti felvételben északkeleti oldalról tünteti föl az egész épületet), szemügyre véve, több jellemző sajátságot tapasztalunk, melyekből a román korszakbeli templomokat könnyű szerrel, első pillanatra fölismerhetni. Így a kerek záródású apsisok közül, a főhajónak megfelelő magasabb a két mellék-apsisnál s mindhárom *sátorfödéllel (Walmdach, comble à croupe)* van födve a mi meglepő külsőt kölcsönöz a templom keleti részének. Nem kevésbé sajátságos a mellékhajók fölött kimagasló középhajó, kerek ívezetű ablakaival, valamint az iker- és hármas torony-ablakok, végül (v. ö. 1. ábránkat)

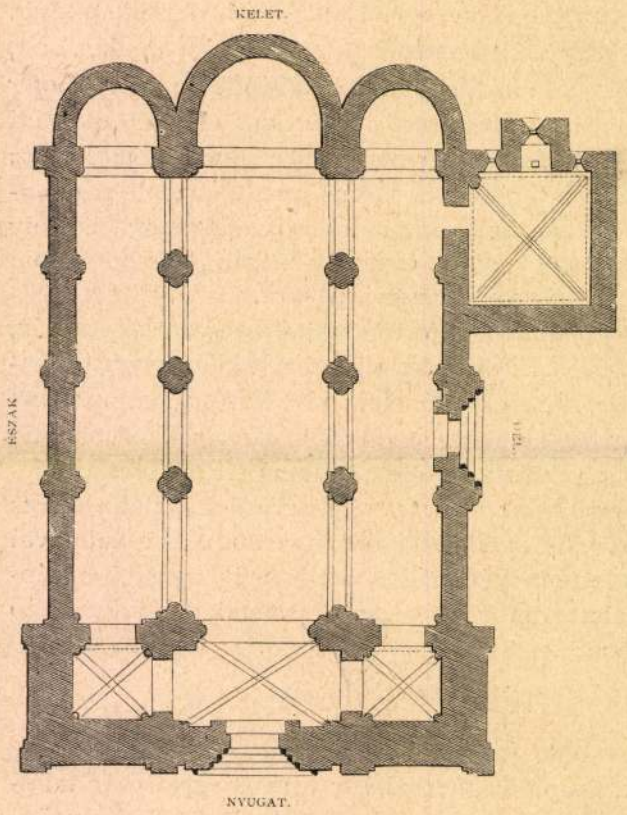

2. ábra. A LÉBÉNYI TEMPLOM ALAPRAJZA.

a toronysisakok és az apsisok tetőzete alatt, nemkülönben egyebütt is előforduló *félkörives párkány (Rundbogenfries, arcade demi-circulaire)*, mely diszítmény gyanánt szokott előfordulni a román épületeken. A toronysisakok újak, mert azelőtt (3. ábra) czopfos, idomtalan, a templom nemes styljéhez épen nem illő, hagyma-idomú tető volt helyettök; bár azt sem hallgathatjuk el, hogy költség-kimélés czéljából az eredeti Essenwein-féle tervtől eltérőleg, a sisakok kissé nyomottak; valamivel nyulánkabbaknak kellene lenniök, s így a jelesen restaurált templom külsejének hatását mi sem zavarná. — Hátra van még a méretekről szólnunk, hogy a templom arányairól is némi fogalmaink legyenek. Hossza 14° 3', szélessége 9°; a középhajó 3° 3' széles és 8° 3' magas, a szentély valamivel alacsonyabb (6° 3'); a mellékhajók szélessége 2° 1' 6", magassága 4° 1' 6"; végül a tornyok 3° szélesek és 13° magasak, a kereszt csúcsáig a hosszmérték 19°-et tesz.

Mindezek után t. olvasóink között bizonyára nem akadna senki, aki érdeklődését megvonná ezen becses műemléktől, melyet mintegy 90,000 forintnyi költséggel állított helyre a hívek buzgalma és áldozatkészsége.

De valjon kinek jutott volna eszébe e templom illő helyreállításáról még csak gondolkodni is az ötvenes években, ha a község lelkésze nem lelkesedik ezen nagybecsű egyházi műemlék iránt? A sok veszélyt, pusztítást és viszontagságot túlélt templom az emberek figyelme és részvéte miatt lassankint egészen tönkre mehetett volna, ha az egyszerű pap reá nem szenteli idejét, fáradságát és összes gondját, hogy ettől megmentse.

De itt ő meg nem állapodott. Nemcsak magát Isten házát állíttatá helyre, hanem a középkori templom belsejébe többé nem illő butorzat, egyházi készletek, öltönyök, szerek és paramentumok helyett a liturgiai szabályoknak és a magasabb egyházi ízlésnek megfelelőket szerzett be, az oltártól le a szenteltvíz-tartóig, a kehelytől és monstrantiától a csengetyűig, a miseruháktól az utolsó purtificatoriumig és palláig![1] Végre a népet, mely a vallási szertartások magasztos tényéhez annyira illetlen, zajos falusi trombita- és hegedű-zenéhez egész a hozzánövésig szokott vala, ettől nemcsak végleg és gyökeresen elszoktatni, de helyébe az egyházi szellemnek és ősrégi szabványoknak megfelelőleg, a cantus gregorianust behozni, a föld népével megkedveltetni tudta s az énekre — képzelhetni mily fáradsággal — őket tanította. De végre is bebizonyította, hogy a nép hajlítható minden szép és jó iránt, csak bánni kell tudni vele. Csak az kár és egyedül az fájlalható,

[1] E belső felszerelésről lesz még alkalmunk bővebben értekezhetni.

Lébényi templom.

Kreskay: Kalauz
a lébényi templomhoz.
Győr, 1879.

3.

4.

Lébényi templom

Csorna Károly rajza

Repr.

Orm IV. 117. l.

Térkép.

E lapon fölül jobbra az
szes keretben felirata ez:

I CONTA
di
ZARA, e di
per servi
al I. Volume de
in Dalmazia

Rm., mér. a vk.

140-95.

Lébényi rk. templom

Restaurálás előtt
l. és után

Csányi műemlrest.

12. l.

28, 29. l.

képekkel

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ráth Károly: A lébényi templom.

16°, 0 K, 9 L, Magyaróvár, 1874.

Lébényi r. k. templom

Barcza Leánder: A lébényi középkori bencés templom és apátság.

16°, 3K, 34L, Győr, 1929.

Lébényi sk. templom

Lébényi templom

Kreskay Antal: Kalauz a lébényi templomhoz.

8°, 11K, 40L, Győr, 1879.

A LÉBÉNYI ROMÁN HOMLOKZAT

A templomot 1199-ben alapította Hédervári Saul kalocsai érsek

Lébényi rk. templom

Hankiss 187. l.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST.

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Lebenyi VK. templom

Technika

1944. 134, 185, 221,
278. l.

Szeged Délvidéki Általá

Szentiványi

szövetkezeti tag a mai napon szövetkezeti

rész

szóval: [redacted] Ha

befizetett.

Szeged, 191[redacted] évi augu

Endrényi Imre, Szeged.

Lébeny (bencés) templom

l.

Divald 1927

38. l. 39. l.

s a következőket terjeszti elő: alperes
házban bérelt lakása
mult negyedre 80 koro
Sp IV. 344/1. sz. keresette
Minthogy alperes
sem a régi sem az
keresetet nidi tok ellen
Mért is kérem a
tóztassék alperest ar
tey u. 13. számú házban
tás terhe mellett azon
met pedig fizesse
Remény Béla s. k.

XVII. csoport.
7. rakt. szám.

Jegyzőkönyv a szóval előterjes
kivül szóval előterjesztett kér

Lébényi egyk.
bencés apáts.
templom

l.

GerMRE
helynévmutató

kban, állva, szembe nézve, látható
ctett allegoricus női alak jobb kezét
tha mélyen gondolkozónak. Bolja-
van tart csatokkal, gombokkal és a fe-
val. diszítve. Homlokának közepén
ét vesszük észre. A derékon megkö-
nyakánál és a szűk újak végein a
ély. ~~van~~ ~~kapcs~~ van díszül alkalmaz-
soros felirás ~~van~~ kezdete: „PER TRARTE"
EMEVEDE E TESTA" befejezésel. Alól
olt koronás férfi mondatszalágán
a két soros szöveg „Octavia" szóval

méretei 315:64 cm.

255.

. 29-én az Iparmuvészeti Muzeumban helyez-
)

Lébényi templom

Ráth Károly, néhai:

A Lébényi templom
Moson vármegyében.
Magyar-Óvár 1874.

Id

'eters" noch miterlebte, weiß er doch von diesem apferen praktischen Idealisten zu wenig. Bei Peters st alles Tat, auch sein Schrifttum, das nur wenige ennen. In vier Bänden wird es ein Schatz der deutchen Nation sein. Deshalb ist es ein bedeutsames reignis, das alle Beachtung verdient, daß trotz des rieges Carl Peters' „Gesammelte Schriften" 1943 in einem 25. Todesjahr in München und Berlin in der . H. Beck'schen Verlagsbuchhandlung mit Unterstützung des Reichsinstituts für Geschichte des neuen eutschlands erschienen sind. Ihr Herausgeber ist der ekannte Historiker Professor Dr. Walter Frank, iner der besten Kenner dieser Bismarck-Zeit und ieser Kämpfe um Juda in Berlin. Seine meisterliche inleitung über Carl Peters gibt seiner Ausgabe einen igenen Wert. Die Gliederung der Schriften ist zuächst vierteilig. Der erste Band bringt nach der geannten Einleitung die Schriften: Lebenserinnerungen, ie Gründung von Deutschostafrika, Die Usagara-xpedition, Kolonialpolitische Aufsätze von 1884 bis 17, Zeittafel und Schriftenverzeichnis. Der zweite and enthält: Die deutsche Emin-Pascha-Expedition, efechtsweise und Expeditionsführung in Afrika. Der itte Band sammelt Aufsätze über das deutsch-engsche Verhältnis und die Weltpolitik, England und ie Engländer, Cecil Rhodes, Paul Krüger. Der vierte and gibt eine Auswahl der wichtigen Briefe, eine uswahl der philosophischen Schriften und die Hauptchrift: Willenswelt und Weltwille, Studien und Ideen n einer Weltanschauung. Ob in einem fünften Band ie Schriften über Ophir folgen sollen, ist noch nicht ntschieden. Die Bände sind durch Nachberichte, Anerkungen, Verzeichnisse, Karten und Bildtafeln - die uns Peters im Erscheinungsbild, aber auch im chriftbild näher bringen — bereichert und mit Sorglt und Geschmack ausgestattet. Die beiden ersten ände sind erschienen, der dritte ist in Vorbereitung. s ist wirklich eine Freude für den Deutschen, sich

Lébényi románkori

templom

restaurálása

l.

Egyházm. Lap

I. cit. 13 ci

kv. ll.

képekkel

Lőbenyi templom
egyházi szerei

l.

Egyházm. Lap

I. 92, 93. l.
94. l.
121. l.
122. l.
123. l.
151. l.
152. l.

Lébényi templom

1944

Élet

36. SZ. Nagykárolyi Etelka: Keskeny úton (elb.). *Rónay György:* Vers. *Bálint Sándor:* Népünk szeptemberi védőszentjei. *Aknay Ernő:* Áramvonalas mozdulat. *Kocsis László:* Vers. *Fogarassy László:* Kína művészete. *Szegváry Mihály:* Páncélnál erősebb (elb.). *Rezek S. Román:* Vers. *37. SZ. Ujházy György:* Ólomöntés (elb.). *Laurisin Lajos:* Vers. *Dabasi László:* Séta a bölényparkban (elb.). *Fertsek Ferenc:* Elveszett paradicsom. *Dallos László:* Modern vasutak. *Vas Rózsi:* Vers. *38. SZ. Szarka Géza:* Az ember próbálkozik (elb.). *Kocsis László:* Vers. *Péterffy Gedeon:* Égrenézők. *Ráth-Végh István: A* fáraó átka. *Péchy-Horváth Rezső:* A lébényi templom. *Szira Béla:* Lőrinc apó katonája (elb.). *39. SZ. Rónay György:* A muzsa. *Pákai István:* Vers. *Péchy-Horváth Rezső:* Einsiedeln. *Mensáros Zoltán:* Ketten. *Péterffy Gedeon:* Megoldás? *Géczy József:* Soproni ősz (elb.). *40. SZ. Nagykárolyi Etelka:* Szerelem nélkül (elb.). *Dabasi László:* Szemben a halállal. *Jajczay János:* Memling. *Bárány Tamás:* Kutyakomédia (elb.). *Szili Leontin:* Egy marék hó (regény 36—40 sz.).

LÉBÉNY

DÉLI KAPU

Gerevich – M. romankor. eml –

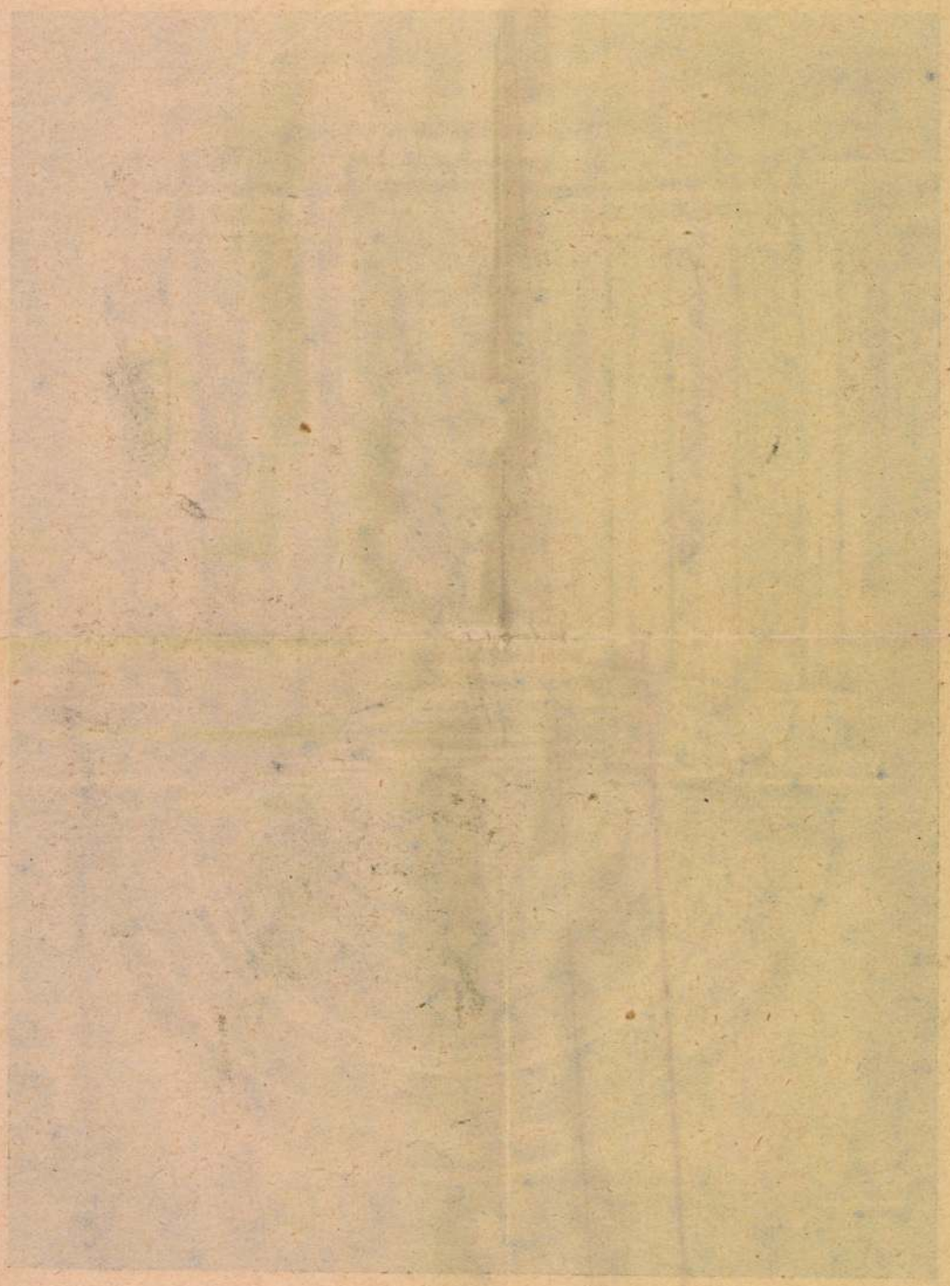

LÉBÉNY

NYUGATI KAPU

Lèbény.

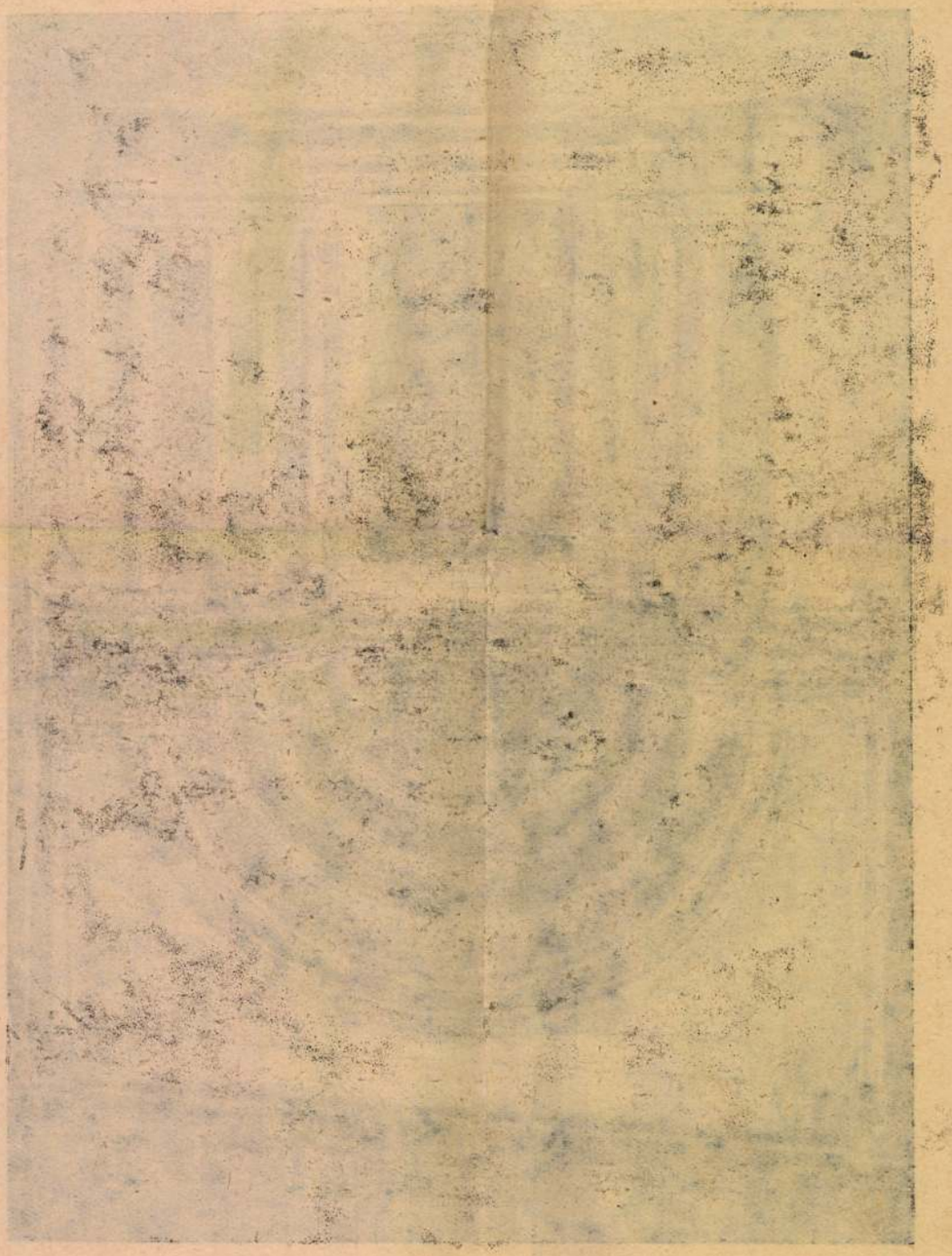

Lébenyi sk templom

Barcza Leánder

A Lébenyi középkori bencés templom és apátság. 16 r. 3 kép 34 l. Győr 1929

Lébényi templom

Vas. Ujs.
1874. 548
549 l

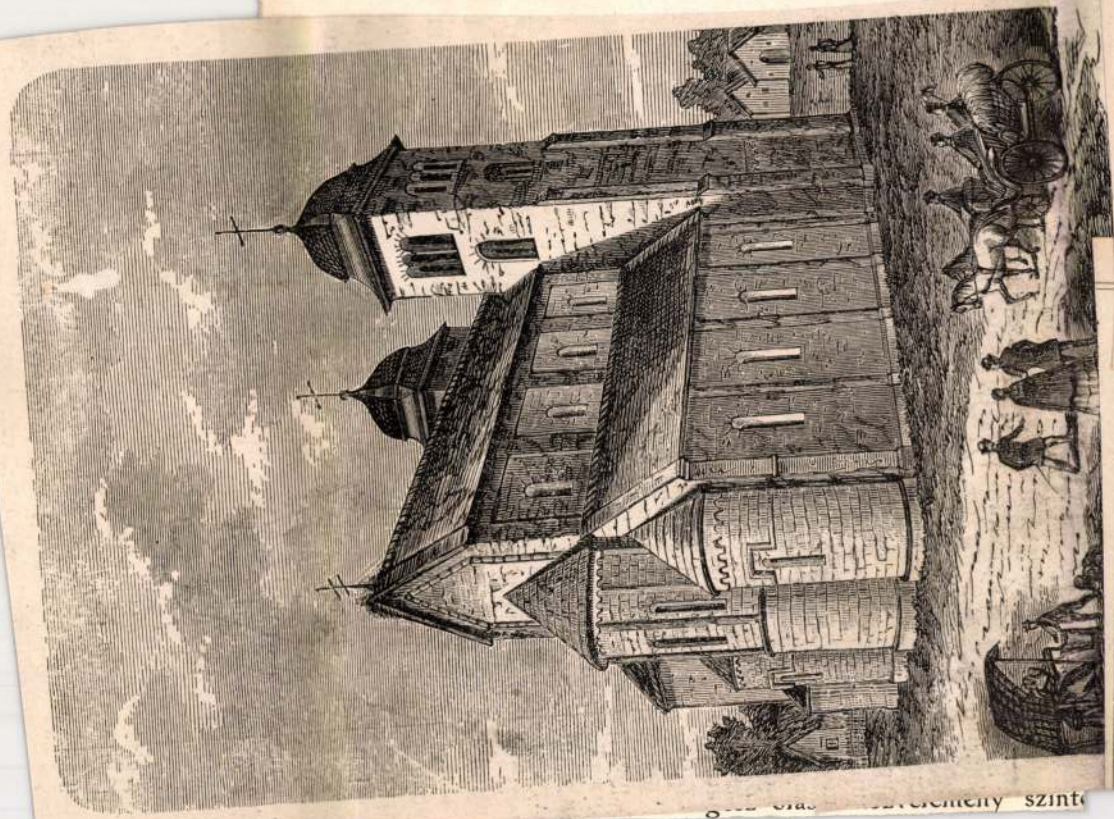

Reggelre aztán
a nagy »égi háboru
s a tiszta üde föld o
tekintettek egymásr
Kerenyei s bájos nej
szerelmesen, édesen mosolyogni olyankor,
ha a világ előtt teljes diszben megjelennek,
miután otthon a boldog házasélet zártkörében épen azelőtt a tányérokat s poharakat dobálták egymás imádott fejéhez. —
E napsugaras szép reggelen már nyoma sem volt az éji rémületnek, égen-földön szelid béke terült el, — semmi nehezteles.

lángok azt az épületet is elboritották, mely ama gödör fölött volt épitve, a melyben a „Czár-kolokolt“ (a harangok királyát) öntötték, s a melyben az a tüzvész alkalmával feküdött; az ércz izzóvá lett s a viz, melyet az egész eloltására föcskendeztek, a harangra esvén, azt megrepesztette és örökre elnémitotta.

E harangszörnyeteget 1653-ban öntötték. Sulyáról szintén különböző és egymástól igen eltérő adatok keringenek a közönség között; az igazsághoz talán azok állnak legközelebb, a kik szerint a harang sulya 193 vagy 198 tonna (tonnáját 20 mázsával számitva); magassága 19 vagy 21 láb; kerülete 63—66 láb, s értéke hozzávetőlegesen körülbelől 600,000 forint.

lomhán
gy űzte
nas csa-

fellegek
ás elől a
ét felhők
hivást s

képet tünteti föl, most a vihar szétteplé s a zápor elmosta.

A közönség ugyan még néhányszor megkapta az elzugott vihart, a mennyiben a lapok ujdonsági rovata megtelt az »égi háboru« harcztéri tudósitásaival, melyben hiven regisztráltattak az áldozatul esett kalapok és házfedelek, s a bedűlt falak

szamos
könyvi
állítás
Hyero
levelei
akarjá
vandal
217 kö

...ményeh

...ól és Kossuth Lajostól. Egy-két régibb könyv
...odalomtörténeti vonatkozásai miatt kapott
...elyet a már is szűknek bizonyult helyiségben.
Igen tetszetős és tanulságos berendezésű
numizmatikai gyüjtemény kiállítása. A gyüj-
...emény a római és magyar pénzekre terjesz-
...edik ki. Feltünő a római köztársasági denár-
...ok sorozata és a magyar pénzek között az
...anyak száma. Az emlékérmek között városi
...rtétként 5 érem 1602-ből és 1688-ból Székes-
...hérvár visszafoglalásának emlékére. Az urali-
...ódóház tagjainak, a koronázásnak, egyes
...városok és személyek emlékére vert érmekből
...zintén van kiállítva egy-egy kis csoport.

A néprajzi gyüjtemény magyát népies edé-
...yek, a természetrajziét pedig a velenczei
...s a székesfehérvári Sóstóról beszerzett ma-
...arak alkotják és ekként mindannak megvan
...lapja a most még kisded múzeumban,
...minek jövő életében ki kell majd alakulnia.

...szerint
(mely

Az akkor beállt sötétben az e
még dülösebben rohantak egym
valóságos chaosban kavargott a fö
kázó tűz, az omló viz a dögő, zugó,
légben, s még a föld sem maradt
szenvedőleges szerepl...
mert helyenként kél...
fényt lövelt fel a m...
lámok felé.

A Duna ezalatt
munk minden ré...
az oszlopzatok
nyilvánul a rol...
plom belsejét

oldalhajó fölött magasra
vári templomot ért vis
hajó kiemelkedő részét
nyi templomon teljes ép

Melyik évben épül
arra határozott adatainkn
Jakabhoz czimzet Bencz
1202-ben alapittatott.
kövekből épült s falai

Harsonái között.

AUGUSZTUS 30. 1874.

...szó fölött vitáztak v
...mutha mo
...gással,
...visszavisszatelelések
...földnyelvet, mire a fa
...artlanott, s mint
...sajátságnak, mely
...kedett s dülöfüllé
...dők; bár a vihar
...Végre éjfél
...csolatot áttaka
...hegy, a mögött
...mosa égiterjedésü
...főbejárat, félkörivü
...lopzatai a XIII.
...disziményekkel
...bécsi sz. István-
...mely szintén ro
...munk minden ré
...az oszlopzatok
...nyilvánul a ro
...plom belsejét

Lébénye Rk templom

A lébényi hires régi templomot, megujitása után m. hó 31-én szentelte föl maga a győri püspök. Az ünnepély fényes volt, és a vidékről is sokan összegyültek Lébényben. Előttevaló este kivilágitást is rendeztek. A nagy költséggel s 28 évi munka után restaurált templom körül nagy érdeme van Simon Gyula mosonymegyei alispánnak, ki buzgón vezette az épités ügyét; azonkivül Kreskay Antal plébánosnak. A restaurácziót Schmidt bécsi épitész terve szerint készült, Fehéry megyei főmérnök szakavatott vezetése alatt.

Vas. Lap. 1879. 58. l.

Lébényi templom

wód

Ságüvegipar

43, 44. l.

MAGYARORSZÁG
60
MAGYARORSZÁG
60

megdöbbent XV. Lajosnak. A gondolat eredete Cicero *De finibus* c. művében található.

Apriesz (egyipt. *Uah-ab-ra*, héberül *Hofra*), egyiptomi király (588—569 Kr. e.). Főfeladatául Fönícia és Szíria visszafoglalását tűzte ki magának. Hódítási kísérletei azonban Nabukadnézár babiloni király éleslátásán és éberségén meghiusultak. Az egyiptomi nép különben alatta belső békének és jólétnek örvendett. Amikor Kyrene görög gyarmat megtámadására indított hadserege vereséget szenvedett, katonái fellázadtak. A zendülés leverésére küldött hadvezére, Amazisz a katonaság hangulatát a maga számára megnyerte, ura ellen fordult s megfosztotta trónjától. A Szaisz melletti vesztett csata után üldözői megölték a menekülő királyt. PÁLFI J.

Aprile ejtsd: *àpri'le*, genovai szobrász-család, virágzott a XVI. század elején. Legfontosabb tagjai *Pietro*, *Giovanni Antonio* és *Antonio Maria* (építész is), három testvér, akiknek pontosabb életrajzi adatai nem ismeretesek. Történelmi fontosságuk elsősorban abban áll, hogy az olasz renesszánsz stílusnak Spanyolországban való térfoglalását termékeny működésükkel elősegítették. Antonio Maria főkép Sevilla számára dolgozott; művei részben síremlékek (Sevilla, egyetemi templom), részben palotaépítkezések. Pietro Carrarában és Pisában is működött. GOMBOSI GY.

Április *(Szent György hava)*, a latin aperire, megnyitni szóból. Nyugateurópában virág v. fű havának is nevezik. Ez a rómaiak által Vénusznak szentelt hónap. 30 napból áll. Áprilisban lép a Nap a Bika jegyébe. MASSÁNYI E.

Április 11, az a nap, melyen V. Ferdinánd király az 1848. évi törvényeket szentesítette. Az 1898. évi V. t.-c. nemzeti ünneppé nyilvánította, az 1927. évi XXX. t.-c. az ünnepet megszűntette.

Április bolondja. Régi szokás április elsején a barátokat, ismerősöket valamely tréfával rászedni, április bolondjává tenni, azaz áprilist járatni. Az április-járatás eredete ma sincs teljesen tisztázva. Az oktalanul ide-oda való küldözgetésben némelyek a szeszélyes áprilisi időjárásra gondolnak, mások viszont kapcsolatba hozzák április elsejét a középkori passio-játékokkal, amelyek nagyhétre esvén, megelevenítik Krisztusnak ide-oda, Heródestől Pilátusig való utasítását. HAÁSZ I.

Áprily *Lajos* (családi nevén *Jékely*), költő, szül. 1887 nov. 14-én Brassóban. Tanulmányait Székelyudvarhelyt és Kolozsvárott végezte. 1909-től tanár volt a nagyenyedi ref. kollégiumban, 1923-tól a kolozsvári *Ellenzék* irodalmi szerkesztője is. Vezető szerepet vitt Erdély irodalmi életében. 1930 óta budapesti gimnáziumi tanár, a *Protestáns Szemle* szerkesztője, a Kisfaludy-Társaság tagja. Társszerkesztője az *Erdélyi Helikon*-nak. Férfias zengésű, de szelíd hangú lírája, amely gyakran mélyül filozófiaivá, gonddal épített, finom képekben, mesterien csiszolt, zárt formákban jelentkezik. Fordított idegen költőkből is. Verskötetei: *Falusi elégia* é. n. 2. kiad. 1925. *Esti párbeszéd* é. n. *Versek*, 1924. *Rasmussen hajóján*, 1926. *Vers vagy te is!* 1926. KARDOS L.

Áprily Lajos

A prima vista (ol.), még nem látott kottából első látásra elénekelni, vagy eljátszani valamely zeneművet. Fejlett zenei érzék és zeneelméleti tudás kell hozzá. KERESZTY I.

A priori és *a posteriori* (lat.), filozófiai műkifejezés, logikailag a tapasztalatot megelőzőt, illetve tapasztalat után következőt jelent. A priori tehát az, ami tiszta észből való, aminek a tudatban lételéhez nem kell tapasztalat; a posteriori az, ami tapasztalatból származó, ami nem lehet a tudatban tapasztalat nélkül. Ez azonban még nem azt jelenti, hogy valóban ilyen sorrendben merülnek fel tudatunkban a fogalmak. Sőt az a priori tartalmak rendszerint később, a tapasztalaton való elmélkedés, a reflektáló elemzés útján világosodnak meg s akkor rájövünk, hogy tapasztalatunk is csak azáltal lehet, hogy ennek az előfeltételei bizonyos a priori tudattartalmak formájában már eleve megvannak tudatunkban. Az a priori eszmék ennélfogva a tudatos tapasztalatszerzés szükséges előfeltevései. Az a priori tehát nem időbeli megelőzést, hanem logikai előfeltételt s az a posteriori nem időbeli következést, hanem a tapasztalat követelte logikai következményt jelent. A bizonyításban a priorinak vagy a posteriorinak mondunk egy érvet aszerint, hogy tényre támaszkodik-e vagy sem. Az a priorinak és az a posteriorinak jelentése már megvan *Leibniz* és *Wolff* filozófiájában is, de elterjedését *Kantnak* köszönheti, aki főleg a *Tiszta ész kritikájának* bevezetésében értelmezi ily módon ezt a két fogalmat. NAGY J.

A privativum, a. m. fosztó *a*. A görög és latin nyelvtanban az *a* előképző neve, mely a szót el-

lenkező értelművé változtatja; pl. szimmetrikus — aszimmetrikus, morális — amorális. BALASSA J.

Apró bolygók, *aszteroidák*, *planetoidák*, a Mars és Jupiter pályái között a Nap körül keringő, ezernél több kisbolygó.

Apród, az olyan nemesi származású ifjú, akit valamely előkelő lovag udvarába adtak, hogy ott a szükséges lovagi nevelésben részesüljön. Az illető fiú hétéves korától 14 éves koráig, mint apród, a ház urától megtanult lovagolni és fegyverrel bánni, az úrnőtől elsajátította a finom modort és társalgást, a várkáplántól pedig írni-olvasni tanult. 14 éves korában fegyverhordozó lett. A csatába is elkísérte urát, neki ott kezére járt, de még nem harcolt. Otthon különböző házi szolgálatokat is teljesített. Felügyelt a cselédségre, a pincére, a harci paripákra, a fegyvertárra stb. Ha méltónak mutatta magát, 21 éves korában lovaggá ütötték. TAKÁTS GY.

Aprófehér, más nevei: Zöldfehér, Bálint, Kleinweiss, Zelenka, Aprafer, Abuc (Aradhegyalja), Budai rizling, fehér borszőlőfajta, hazája Magyarád vidéke, de máshol is elterjedt (Bánát, Szerémség). Tőkéje igen erős és termékeny. Vesszője erős, sárgásbarna, rövid ízű. Fürtje középnagy, bogyói is középnagyok, gömbölyűek, zöldessárgák, barna pontozással, lédúsak. Közép, sőt kissé késői érésű, hosszú metszést s jó fekvést kíván s akkor [illegible] mes, zamatos [illegible]

Aprószőlő. Déli vidékeken, főleg Görögországban, Palesztinában, Kisázsiában a szőlő nemcsak jól megérik, hanem megtöpped s megaszúsodik. Részint a tőkén hagyva, részint leszedve s napon tovább szárítva, a megaszalódott bogyókat, mint mazsolaszőlőt és aprószőlőt hozzák forgalomba. Az aprószőlőt a Korinthusi magnélküli szőlőfajta bogyói szolgáltatják, ezek kisebbek, mint a Szultán szőlőből származó mazsolaszemek s feketék. A szőlő aszalása augusztus végén, szeptember elején megy végbe. PETTENKOFFER S.

Apróvad (helyesebben: *kisvad)*, gyüjtőneve a jobbára sík vidéken tenyésző összes szárnyas vagy szőrmés vadnak, amelynek elejtéséhez főleg sörétes fegyvert használnak. Apróvad a nyúl, fürj, fogoly, haris, fácán, vadkacsa, vadlud, az erdei és mocsári szalonka stb. Az apróvadra vizslával és hajtókkal, esetleg lesből vadásznak. BARTHOS T.

Apszis (gör.), félköralakú, fülkeszerű kiképzés templomoknál. Az ókeresztény bazilikáknál a főhajó lezárása, ahol a főoltár nyert elhelyezést. A középkortól kezdve a belső díszítés és térhatás emelésére, a mellékhajók mentén, két oldalt is apszisokat, mellék oltár- [illegible] fülkéket készítettek. Vala- [illegible] sőfokkal a temp- [illegible] A. BALOGH L.

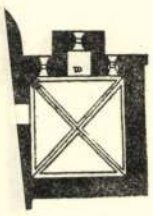

[illegible]ak alaprajza

[illegible] jaik, üstökö- [illegible] ymástól leg- [illegible] erihélium és

Lébényi templom

Hamann, Richard

Deutsche und französische Kunst im Mittelalter.

L. ism.

Pigler Andor

Századok 1928. 804. l.

IOSON M.) ROMÁNKORI Ttemplom. XIII. SZ.

Lébényi templom

A LÉBENYI TEMPLOM HOMLOKZATA A RESTAURÁLÁS ELŐTT.

A LÉBENYI TEMPLOM A RESTAURÁLÁS UTÁN.

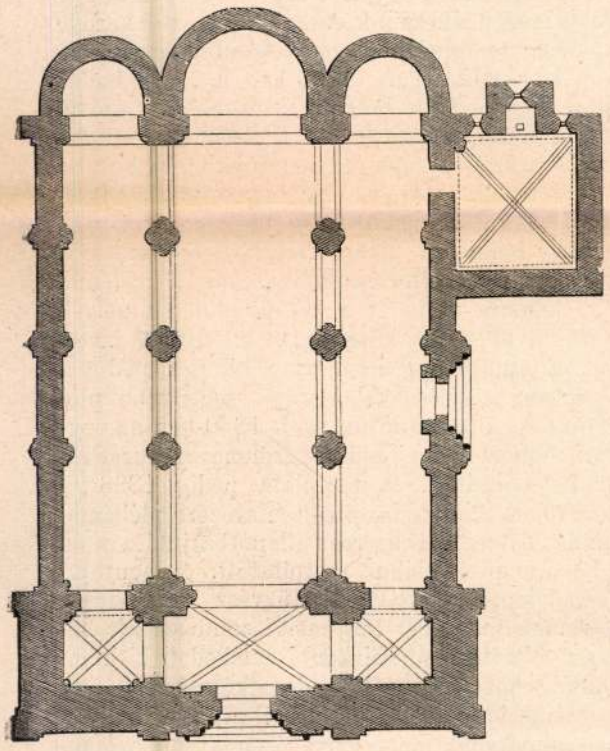

A LÉBENYI TEMPLOM ALAPRAJZA.

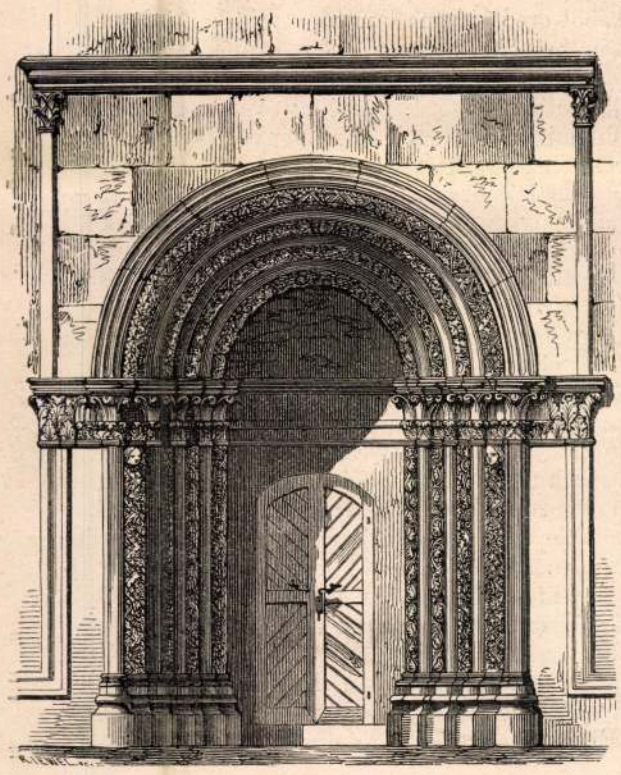

A LÉBENYI TEMPLOM PORTALÉJA.

A LÉBENYI TEMPLOM A RESTAURÁLÁS ELŐTT.

méltányolt kereszténység mélyen érzett becsével ez egyházba édesgetni; ő többre becsülte a hatást, melyet az ó testamentomi szentiratok megismertetése s a héber bölcsészet népszerüsitése által hiveire gyakorolhatott. Először csak fia tanitása czéljából németre forditotta a Pentateuch-ot (a Mózes öt könyvét) és a zsoltárokat; majd, hogy nepe közkincsévé tegye, ki is adta, és pedig hogy a német betüket nem ismerő míveletlenebb zsidóság is olvashassa, zsidó betükkel a német szöveget. Az orthodox rabbik átok alá vetették a szent irásnak a tudatlan néppel is megismertetésére irányzott kisérletet: de ez időtől számithatni a zsidó irásoknak érthető alakba, bölcsészi és népszerü szellembe átdolgozását s átalában a bibliai és bölcsészi miveltségnek terjedését a zsidók, rabbik és nem rabbik között.

A tizennyolczadik század „fölvilágosodási bölcsészetének" Németországon, Lessinggel és Nicolaival együtt, Mendelssohn volt a feje. Az észvallás s a vallási erkölcstan terjesztésén dolgozva, sokat tettek, s köztük ő legtöbbet, a vallási felekezetek és egyházi pártok felett álló erkölcsbölcsészet kifejtésére, átalános érvényre juttatására. A zsidó hit ebben Mendelssohnt legkevésbbé sem akadályozta. Sokakkal együtt ő is azt tartotta, hogy a zsidóknak nincs kijelentett *vallásuk*, csak kijelentett *törvényük*. S a mit a talmud hitczikkek gyanánt hirdet, azt nem a tekintély szaván elfogadni, hanem vizsgálat és meggyőződés után kell elfogadni vagy elvetni. Föltétlen engedelmességet csak a parancsolatok és tilalmak követelhetnek.

A nyomorék Mendelssohn nagy és szép család apja s ősapja lőn. Nősülésének története egy megható idyll. Mint zsidóknál szokás, ajánlás utján nézett nőt magának. A nő egy szép, szeretetre méltó, szelid, érzelmes és szellemes leányka volt. Elfogultan álltak szemben egymással: a nyomorék ifju s a szép leány. Arról beszéltek: égben rendeltetnek-e el, gondviselésszerüen a házasságok. „Egyszer — mondá Mendelssohn — azt álmodtam, hogy szép földi életem korszaka előtt, még nem született lelkem az égben volt, isten trónja előtt s vágygyal kutatta, ki lesz a társnő, ki a földi életben számomra rendelve lesz. S ime, egy nyomorék, pupos leányt mutatott nekem az örök végzet. Én könyörögtem, engedjen alakot cserélnem jövendőbelimmel; ő, mint gyönge nő, nem viselhetné el a nyomorékság átkát, melylyel annyi testi szenvedés mellett, az emberek megvetése és csufolódása jár, holott én mint férfi mind azt elviselhetem. S az Úr teljesitette kérésemet." A leánykát meghatotta az elbeszélés és sirva borult vőlegénye keblére. — Számos gyermekeik közül József mint iró és nagykereskedő, Ábrahám mint berlini városi tanácsos és köztiszteletü polgár (ennek a fia Felix a hirneves zeneszerző), Nathán mint természettudós, különösen a mechanikában, tüntek ki. Leányai közül a második, Dorottya, regényirónő és Schlegel Frigyes ünnepelt neje volt.

Visszatérve még egyszer Mózesre, a bölcsészre és iróra, főműve a „Reggeli órák" emlitendő még, melyben erkölcs-bölcsészeti rendszerét fejti ki. A tartalom mélysége a forma szépségével egyesül s bámulatos világosságban és átlátszóságban tündöklik e művében. A zsidók fölszabaditásáról szóló műve nagy hatást tett Németországon. Utolsó műve, melyben a barátságnak hozott áldozatot, volt oka közvetőleg halálának is. Lessinget, holta után, azzal vádolták, hogy spinozista (pantheista, isten személyes létét tagadó). Elhunyt barátját e vád alól tisztázandó, irta „Mendelssohn Mózes a Lessing barátaihoz" czimű vita-iratát, oly fölhevülésben és izgatottságban, mely a gyönge idegzetü embert — egy meghülés következtében, halálos betegségbe ejtette. De barátja igazolását fölebb becsülvén életénél, haldokolva fejezte be iratát s mikor a tollat letette: letette lelkét is. 1786 január 4-én halt meg.

Ritka ember, a legnagyobb szellemek közt is, kinek nem voltak ellenségei; s ellenfelei is csak tisztelettel szólottak róla. S emléke, közbecsülés és bámulás tárgya most, születése után másfél századdal megujitva, csak oly élénken él, mint a mig testikép is e földön élt, munkálkodott és hatott kortársaira s az egész emberiségre.

—*á*—*r*—

A lébenyi templom.

Hazánk középkori egyházi műemlékei között kiváló helyet foglal el a lébenyi templom. [1] Lébeny Mosonmegyében fekvő helység, mely a XII. század közepe táján fordul elő legelőször történeti okmányainkban, mint a hires Hédervváriak családjából származott Sándor és Szerafin főnemesek birtoka. Ezek halála után a birtok a királyi fiskusra szállt, s több izben képezte adományozás és adás-vevés tárgyát, mig végre III. Béla királyunk fia Imre (1196—1204.) Hédervári Saul kalocsai érseknek, ki megyéjét 1193—1202-ig kormányozta, ajándékozá. Ennek halála után a birtok rövid ideig maradt a Hédervári családban; az érsek fivérei, Poth mosonyi főisp n és Chepán bácsi főispán, Sándor és Mór fia István három testvér és unokaöcs, közmegegyezéssel az egész jószágot a pannonhalmi benczéseknek adományozták. A Hédervváriak ez adománylevelét II. Endre királyunk 1208-ban megerősitette. [2]

Ez időtájra, a XIII. század első évtizedeire eshetik a templom épitése is. Kétségtelenül a benczések épitészeti iskolájából kikerült művészek alkotása gyanánt tekintendő e nevezetes műemlék, melynek homlokzatát restaurálása előtti állapotában első képünk tünteti föl. A XIII. század elején, sőt annak közepén tul is, midőn külföldön, — Franczia- és Németországban — már a csucsives styl tört utat magának, nálunk még mindig a román épitészeti műizlés uralkodik, melynek könnyü szerrel fölismerhető jellegét viseli magán ezen apátsági templom is. A zömök, tömör, alig néhány ablakkal áttört falú épület homlokzata kettős toronynyal és középett ormózattal van ellátva. Minden alkatrészén a félköriv uralkodása látható, mint jellemző ismérve a román műizlésnek. A tornyok két felső emelete ikerablakokkal van áttörve, még pedig fokozatosan: a legfölsőn hármas, az alatta levőn kettős, oszlopokkal határolt nyilással, mig alább csak keskeny, már ablaknak épen nevezhető *hangrés* (Schallöcher, baies de clocher) szakitja meg a falazat folytonosságát. Ez ablak-elrendezésben igen okszerü épitészeti elv keresztülvitelét látjuk. A meredek magasságu épitményeknél nagy fontosságu az egymás fölé rakodó épitészeti anyag fokonkinti megkönnyitése, hogy az alap a terhet megbirja. A középkori épitészek a fal fokonkénti vékonyitásán kivül, az ablakoknak szintén fokozatos szaporitása által iparkodtak czélt érni. Olaszország tornyain, melyek 3—6 emeletenként vannak ablakokkal áttörve, kiválólag tapasztalható e műépitészeti fogás. — Templomunk toronytetői a lehető legszerencsétlenebbek voltak a restauratió keresztülviteléig. A czopf korszakában, midőn a középkori műépitészet gyakorlatának folytonossága megszakadt, de sőt a hagyományok is hiányosak s a nagy többség által érthetetlenek valának: a műemlékeket rendesen tatarozás, kiegészités vagy „helyreállitás" czimén egészen elektelenitették.

Templomunk homlokzatán — mint a középkori egyházaknál általán — legdiszesebb a kapuzat (portale) béllete; jobbról és balról az ékesen faragott oszlopok remek boltozattá futnak össze fejünk fölött; a faragványok hasonlósága és mégis csodálatos sokfélesége és dús választéka szinte csalogatja a templom belsejébe a műértőt vagy kedvelőt. A mint belépünk, elég tágas három hosszhajó terül el előttünk, mindegyik végén kerek záródásu fülkével, az u. n. apsissal, melyekben a fő és a két mellékoltár áll. 3-ik ábránk elég világosan tünteti elénk a templom alaprajzát, a hatalmas három pár pillér által képezett hosszhajókat a keletre néző apsisokkal; mig 4-ik ábránk a templom északkeleti oldalát mutatja be. A középhajó kimagaslik a két mellékhajó fölött s mindkét oldalt ablakokkal van áttörve. A három hosszhajónak ilyetén összalkotása képezi a „bazilikát," ellentétben a „csarnoktemplommal," melynek mindhárom hajója egyenlő magas, s igy az oszlopsorok által több részre különitett csarnokot tüntet föl. Az apsisok kivülről sátor idomu tetőjükkel támaszkodnak a hosszhajók keleti falához s az u. n. „falszalagok" (Lisenen), valamint a tetőzet alatt végig futó félkörives diszitmény (Rundbogenfries) által némi élénkitő hatást gyakorol a szemlélőre. A főhajó apsisát három, mig a mellékhajókét egy-egy ablak világitja be. A hármas ablakszám a Szt.-Háromságot szokta jelképezni a középkori egyházi műépitményeken.

Hazai középkori templomaink jellemző sajátsága, a kereszthajó teljes mellőzése, a lébenyi templomnál is szembetünik. A kereszthajót a nép szokta elfoglalni még pedig ugy, hogy az egyik oldalon az előkelőbb férfiak, a másikon pedig a nők foglaltak helyet. Székesegyházak és apátsági templomokban, minő pl. épen a lébenyi is, a középhajót a papság foglalta el. Miután pedig templomunknál a kereszthajó, valamint a hosszszentély is hiányzanak: alaposan következtethető, hogy oly fiók apátsági templommal van dolgunk, melyhez csekély számu szerzetesek tartoztak, mert a templomban csekély helyet foglalhattak el az apsisban a főoltár két oldalán.

Érdekes még a hosszhajók benyulása a tornyok alá, olyképen, hogy ez által csarnokszerü helyiség támad, melylyel hazánkban gyakrabban találkozunk mint a külföldön.

Ideje lesz, hogy a templom restauratiójáról is megemlékezzünk. A mohácsi vésztől kezdve apátsági templomunk sok viszontagságon menvén keresztül, végre 1683-ben a török hadak által felgyujtatott, boltivei bedültek, egy szóval siralmas rommá változott. A jezsuiták, mint a XVII. század közepe óta legutóbbi birtokosai a műemléknek, szorgos, bár nem stylszerü kitatarozás által fentartották az utókor számára az eredeti alakjából kivetköztetett templomot. Ők birták a rend eltörléseig, mignem 1776-ban a kir. kamara vette át a templomot kincseivel, birtokaival és dús készleteivel együtt. A birtokok a tanulmányi alaphoz, a kincsek pedig a templomi készletekkel együtt szegényebb plébániák között osztattak szét. 1830-ban az egykori monostor és jezsuita rezidenczia maradványai lebontattak, a templom pedig 1838-tól kezdve, a „Szt. Margitról" nevezett plébánia-egyház összeomlásáig rosz állapotba jutása után a lébenyi plébániához csatoltatott. A legutolsó veszedelem az 1841-iki tüzvész volt, mely a remek műemlék hosszas viszontagságait bezárja. Valóban phönixként emelkedett ki hamvaiból, a hazai mübarátok áldozatkészsége mellett.

Ime ide mellékeljük (5. ábra) a restaurált templom képét, mely lényegesen különböző benyomást gyakorol reánk amannál, mely régi, eltorzitott idomában tünteti föl. A czopf korszakából eredt idomtalan toronysisakok lehordatván, helyöket stylszerü, négy ormós, ablakokkal élénkitett sisakok foglalták el. A romladozott állapotban levő kapu-béllet, valamint a déli oldalajtó ivezetének diszitményei és a hiányzó részletek pótoltattak; a templom belseje egészen le lőn hámozva azon rétegtől, mely csaknem fél lábnyi vastagságban a különböző százados bemeszelések és festésektől származott. E herkulesi munkával 12—20 községi munkás körülbelül három évig foglalkozott. Igy tüntek elő a templom régi, csaknem ép oszlopfői, remek faragványai. A hol e műrészletek egészen silány fentartásuak voltak, ott a többi mintájára készült ujakkal pótoltattak. Most a czopfos templomi szerelvényekre és butorokra került a sor. A barock főoltár helyét fából diszesen faragott és polychronirozott szárnyas oltár (Flügelaltar, retable a volets) foglalta el Sikinger Anselm müncheni műterméből; hasonló kivitelü, de kisebb mellékoltárok és szószék szoritották ki a régi diszébe visszaállitott szentélybe már be nem illő ócska butordarabokat. Az ablakok Klein bécsi tanár rajzai után Innsbruckban készült üvegfestményeket, köztük magyar szentjeink (Erzsébet, Gellért, Adalbert) képeit foglalják

[1] Már sokan irtak róla: Essenwein, Ipolyi, Henszlmann, Ráth Károly, Römer; majd népszerüen a „Magyarország képekben" czimü folyóirat II. évfolyamában (1868); legujabban Kreskay Antal plebánostól: „Kalauz a lébenyi templomhoz" czimü értekezés jelent meg felőle.

[2] *Fejér*, Codex Diplom. III. lap. V. 1. 58—66.

magokban a régi, üres, ólommal foltozott üvegtáblácskák helyett. A szenteltviztartó, keresztelő kut, a szentségtartó és kelyhektől le a csengetyüig; a miseruhától a legcsekélyebbnek látszó vászonkendőcskéig mind stylszerü modorban készültek. Valóban a lébenyi, mintaszerü templomává lőn hazánknak s mondhatni aránylag kevés pénzbeli áldozattal; mert a romszerü egyházból 90 ezer forinttal stylszerüt varázsolni csakis czélszerü beosztás és nagylelkü jótevők ajándékai mellett lehetett. A restaurálás főérdeme néhai *Dingraff Gáspár* lébenyi plébánost illeti, ki példányszerü buzgalommal karolta föl temploma ügyét.

„A ritka becsü műemlék helyreállitási műve, — irja *Vargyas* Endre lapunkhoz küldött levelében — 18 év óta folyt. Az első, a ki felköltötte reá a behatóbb figyelmet, Essenwein, a hirneves épitész volt, a ki 1856-ban egész enthuziazmussal irt róla a bécsi műemléki bizottság központi folyóiratában. Ettől fogva a községbeli r. kath. lelkész, Dingraff Gáspár igyekezett meczenásokat szerezni a restaurálásra s csakugyan talált is ilyent első sorban báró Sina Jánosban, mint kegyurban s a hivek hozzájárulásával is sikerült a templomot belsőleg némileg helyreállitani. De ez mind kevés volt. A teljes helyreállitás létesithetésére Mosonymegye egész erélylyel sorakozott s Major Pál akkori alispán elnöklete alatt megalakult a megyei épitkezési választmány, a mely azután az ügyet hatálylyal vette kezei közé. A nemes megye mindjárt fölajánlott hat évre évenkénti 500 frtot. Még ez se lett volna elegendő; végre Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter fölkarolta az ügyet s a vallásalapból mintegy 25 ezer forintra rugó összeget utalványoztato t ki ő felsége engedelmével, a ki maga is 1000 frttal járult a költségekhez, továbbá Ferencz Károly főherczeg 300, Albrecht főherczeg 500, s Zalka János győri megyés püspök 1500 frtot adományoztak. Mások is igen szép adományokkal járultak közre, igy Kruesz Krizosztom, Simon Vincze, a Szent-László-társulat, Winterl Antal, a győri káptalan, a lébenyi hivek s még számosak. Az eddigi kiadások s tartozások összege mintegy 48 ezer forintra rug.

„A templom ekként helyreállittatván, mult augusztus hó 31-dikén szenteltetett föl fényes ünnepélyességgel. Az egyházi szertartást Zalka János győri megyés püspök végezte, ki már előző napon d. u. 4 órakor érkezett meg. A község ünnepi szint öltött; az egész környékről tömérdek nép gyült egybe; a házak föllobogózva voltak mindenfelé s a püspök banderiumkisérettel és mozsárdurrogások közt vonult be a magával hozott vértanu-ereklyékkel. Este a templom s a diadalkapuk fényes világitásban tündököltek. A szertartás másnap reggeli nyolcz órakor vette kezdetét s tartott déli 12-ig. Ezután a plebánialakban diszebéd volt, melyben résztvettek gróf Khuen Héderváry Károly, b. Miske Imre mosonymegyei főispán, gr. Laszberg Rezső győrmegyei alispán, Simon Gyula mosonmegyei alispán, Nagy Pál győri polgármester, Winterl Antal pápai praelatus, Farkas Imre, Kokas győri kanonokok, Póda Endre soproni kanonok s ünnepi szónok, Major Pál, Brinkmann Antal győri törvényszéki elnökhelyettes, és számosan mások, számra mintegy 60-an.

„És most ősi fényben áll ujolag a diszes műemlék, hirdetve a késő unokáknak is őseink ájtatosságát és kifejlett műizlését. Hála érte a nemzeti kegyeletnek s a vallásos művészet nemeslelkü pártfogóinak.“

Dr. Czobor Béla.

Egy agg színésznő emlékirataiból.

Déryné naplójából, melyből a „Vasárnapi Ujság“ két év előtt számos mutatványt közölt, e napokban fog megjelenni a Kisfaludy-társaság kiadásában az első kötet. E kötet utolsó fejezetét ez alkalommal bemutatjuk olvasóinknak, csak annyit bocsátván előre, hogy e fejezet abban az időben játszik, mikor a „Pestvármegye által pártfogolt szinjátszó társaság“, — mely Erdélyből jövén, 1807-ben kezdte meg előadásait Pesten s a Hacker-szálában, majd a Rundellában játszott 1815-ig, — Miskolczra került s itt töltött két esztendőt, néha kisebb kirándulásokat tevén Kassára, Egerbe, Sátoralja-Ujhelybe, Sáros-Patakra, tehát 1817-ben, a midőn is Déryné, ki e társaságnál kezdte szini pályáját s annak ez ideig állandó tagja volt, végre elhatározá, hogy más társasághoz szerződik. E fejezet az elválás körülményeit s egy közbeeső — Rimaszombatba és Rosnyóra, gr. Andrássyhoz tett — kirándulás viszontagságait irja le.

*

Végre nem halaszthattam tovább, elő kellett állanom fölmondásommal — irja Déryné. — Bizony mondhatom, nem kevés küzdelmembe került s igazat adtam a jó Benke atyusnak, mikor azt mondta, hogy ez hálátlanság pályatársaim iránt, a kik a müvészi pályán eddig fölneveltek, vezető, gondos jó szülőim voltak, nemkülönben a választmány s a publikum iránt. „Ugy szerettük, — mondák a választmányi ülésen, — mint saját gyermekünket s reméltük, hogy az ilyen gyermek nem kivánkozik el a szülői karok közül“.

— Mindent hálás szivvel elismerek, mondám; de végre nekem is kell haladnom. Ha örökké itt ülök, soha nem megyek többre.

Nem akarom hosszasan leirni a küzdelmeket, a miket meg kellett vivnom. A vége az lett, hogy mind megharagudtak rám: társaság, választmány és publikum. A társaság azt tanácsolta a komitének, hogy példát kell statuálni s engem megbüntetni, lehuzván három havi fizetésemet. Én azt mondám, ha lehuzzák, nem is játszom én többet. Nekik már ugy is mindegy, mondák, ha játszom, ha nem; de a három hónapot ki kell töltenem, mert annyi a fölmondási idő. Én is megharagudtam s daczoltam, tulajdon káromra s azt mondám: jól van, kitartom a törvényszabta időt, de nem lépek föl s nem is játszottam. Természetes, hogy fizetést se kaptam.

Most már drága volt a jó tanács, mit kell kezdeni? Szinészek minduntalan jöttek-mentek. Vásárhelyi s vele egy igen fiatal növendék ifju, Győrfi nevü szinte szerződtek Kilényihez, tehát ők is fölmondtak, azokkal is volt baj.

Egyszer jő hozzám Vásárhelyi s mondja:

— Én tanácsolnék valamit, ha az asszony megyegyeznék benne. Nehány tagok érkeztek Székesfejérvárról, fiatalok, csak épen egy idősebb van köztük, Nagy Miska. — Elszakadtak a fejérvári társaságtól s Rimaszombatba akarnak menni. Mit szól hozzá, hátha mi is hozzájok csatlakoznánk s átrándulnánk velök?

— Az Istenért, mit gondol? Hiszen engem a direkczió tán be is záratna!

— Ej mit gondol? azt nem fogják tenni. Tudja mit, kéredzzék el, hogy ismerőseit megy látogatni kevés időre. Ugy se adnak fizetést.

Szóval engem bizony rábeszéltek, elmentem velök testvéremmel együtt közkeresetre Rimaszombatba, már unalmamban is, de mi türéstagadás, laposodott már a tárczám is.

De boldog Isten! micsoda társaság volt aztán az! Egy rendezetlen, személytelen személyzet. Én még igen tapasztalatlan voltam akkor; nem kérdeztem: van-e magoknak mindenök, a mire egy társaságnak szüksége van? van-e darabjok, mit elő lehessen adni? van-e szinpadra tisztességes öltözékök? arról nem is kételkedtem, hogy van-e képességök?

Oda érünk, szállásra vergődünk. Ugy tetszik, a vármegyeház szálájában játsztunk, vagy a bálteremben.

No, ez csak megvolt. Már most mit játszunk? hol vannak a darabok? „Nincs,“ „Nekem sincs.“ „Nekem sincs.“

Nagy Miska mondja: „Nekem van egynehány, de nagy személyzet kell hozzá.“

Most mind egymásra nézünk, én persze nagy mérges szemekkel.

— Hát hogy mertek engem magokkal hivni, ha ily nyomorult helyzetben vannak?

— Semmi, semmi, — mondá Vásárhelyi, — minden meglesz, nem kell elcsüggedni. Nekem is lesz a ládám fenekén nehány nyomatott darabom.

— De hát gardrob? — mondám.

Jaj bizony az egy szál sincs, egynek se, csupán Vásárhelyinek!

— Azt majd eligazitjuk, — mondá, — csak először azt végezzük el, mit játszunk.

Nem lehetett semmire menni két nővel, — én voltam az egyik, egy Németiné nevü a másik, ki nem tudom melyik társaságtól jött el s Miskolczon, szüleinél vesztegette az időt, — ugy jött velünk.

Elkezdtük öcsémet ostromolni minden igéretekkel, mert a többek közül egy darabot mégis kiszemeltünk, melyről gondoltuk, hogy publikumot lehet vele csinálni. „Az élet csak álom,“ ez volt a czime. Öcsémnek elébe rajzoltuk, hogy mi szép lesz ő; én a fejér atlasz sleppemet rá adom, fényes tünikkel, szép fekete nagy haját fürtökbe csinálom, tündöklő köves koronámat a fejére teszem; a publikum csak az ő szépségét fogja bámulni s csak azt nézi, mi szép a herczegnő s nem azt, hogy és mit beszél.

Hiusága győzött s én elkezdtem tanitani, aztán próbákat tartottunk, hogy jól összetanuljunk, „mert én,“ — mondám, — ha valami skandalum lesz, másnap már szekérre ülök s megyek haza“.

De hát az öltözékek? Nekem még akkor nem volt szerfölött sok ruhám s azt se czipeltem mind magammal arra a kis időre. Miből csinálunk hát palástot az öreg királynak? Vegyünk a boltban veres damiszt, és abból. „De, — mondám — hermelin prém kell hozzá.“ Nagy Miska, ki már tapasztaltabb volt az ilyesekben, mondja: „Ej, hermelin! fehér bolyhos barchetet veszünk, stráfokra vagdaljuk s prém lesz.“

Ugy is lett s hogy aztán mégis ne legyen egészen csupasz az a hermelin, hát én apró csomócska fekete pamutot kötözgettem össze kis hegyes formára s felraktam rá és megvoltak a hermelin fekete pettyei.

Aztán nagy selyem kezkenőimből az udvari lovagoknak csináltunk köpenyt, holmi bordürökkel felczifrázva s megvolt.

Addig azonban, minthogy ez sok késedelemmel járt, hogy jövedelem nélkül ne legyünk s nagy kontót ne csináljunk a boltban, előadtunk több énekes egyveleget. Volt ott a várnagynénak egy igen ügyes csinos kis leánykája, azt betanitottam a kis Kupido énekére s még holmi tréfás kis versekre, mint „Dióhéj volt a pánczéljok“ és ő oly jól, oly kedvesen elmondta, hogy még fóráztatták is. Később, mikor aztán megnőtt, színésznő lett belőle s Erdősné név alatt ismerték.

Az egyveleg, csodák csodája, igen jól sikerült. Pedig én kétségbe voltam esve, hogy majd egy szép este dicsőségesen kifütyülik a fő nélkül való tagokat. Mert alig volt közöttük négy, kikre szerepet lehetett bizni. Még azokat a fából faragott mossziöket mozgásra tanitotta az ember, hogyan rakja a lábát, hogy emelje a kezét: ugy kifáradtam, hogy alig maradt lélekzetem a magam szerepét elmondani. Én zugolódtam s az a jó, szelid publikum — meg volt elégedve; sőt miután némely utazó szinészek és szinésznők is hozzánk csatlakoztak, még Losonczra is meghivták a társaságot.

Az „Élet csak álom“ darabot is betanultuk. Testvérem jól tudta szerepét s ugy látszott, jó kedvvel fogja elmondani. Felöltöztettem szépen, igazán gyönyörü volt. S minthogy oly hideg természetü volt, játék előtt még egyszer figyelmeztettem, hogy „édes Jeanetkám, csak ezt a konstrukcziót, mit a királyhoz kell mondanod: „Ne félj, kedves nagybátyám! veled megyek a harczba s oldalad mellett Bellónaként fogok harczolni!“ csak ezt mondd tűzzel, élénken, majd meglásd, hogy fognak tapsolni.

— Jó jó, — mondá — majd igy mondom — s elmondá minden hiba nélkül előttem a szobában.

Ugy örültem neki! No ha ez most megkóstolja a dicsőséget, mindig vágyni fog utána s elérem azt a vágyamat, hogy színésznő lesz.

Következik a jelenése. Én ott állok az álfalak mögött. El kezdi mondani, s midőn oda ér, — hogy „Bellónaként“: megakad. Se té, se tova. Háromszor is nekifog: „Bell — Belló — Belló,“ — akkor egyszerre nekirugaszkodik, ki a szinpadról s ott hagyja állni az árva királyt. Én eleget sugtam neki, hogy „Bellóna,“ — rám se hallgatott, csak repült ki.

Nekem épen be kellett mennem a szinpadra, jelenésem volt, Rosaurát játsztam s valahogy elütöttem-vétettem a fiaskót, hogy a publikum észre nem vette. S midőn jelenésemet elvégezve, megyek az öltözőbe, hogy testvérem felküldjem a szinpadra, — mert ismét jelenése lett volna, — hát boldog Isten! az ajtót tárva-nyitva találom, a földön meg hosszan elterülve szép fejér sleppemet.

Nagyon megijedtem, mert eleinte azt gondoltam, testvérem elájult, ő fekszik ott; de midőn közelitek, látom, hogy üres a ruha, a drága

diadéma messze eldobva az asztal alá, a szép köves övem a székek alatt.

— Hol a testvérem? — kiáltám — hiszen jelenése van, mindjárt be kell neki menni.

— Hol van az már azóta! — mondák — egy szót se szólt, csak magára hányta a ruháját s azzal usgyé!

Mondom a cselédnek: „Fuss hamar haza — közel laktunk — mondd, azonnal jöjjön a jelenésére.“

De az alatt már be kellett volna mennie. Én tehát hirtelen, hogy a közönség észre ne vegye, egy kis változtatással rögtönöztem a beszédjéből valamit s én mondtam el helyette azt a pár sor szerepét.

Akkor jött meg szobaleányom nagy kaczagva s mondja:

— De nem jön az többet! Már ágyban feküdt s azt mondta, holnap megint játszik.

Még azután játsztunk egy kis ideig Rimaki ott hajat nyirjon. Mert magok csak arra valók, nem pedig hogy színészeket lehessen magokból faragni.

Én már ott is akartam hagyni, hogy inkább bevárom kötelezésem leteltét Miskolczon, de ugy könyörögtek az istenadták, hogy megesett a szivem rajtok. Még Losonczra is elmentem velök, de csak hat játékra szerződtünk.

Igaz, hogy időközben meg is szaporodott, kissé össze is tanult a társaság, több és nagyobb darabokat adhattunk s a mi engem leginkább megvigasztalt, egyiknek megvolt a „Tündérkastély Magyarországon“ — abba én szebbnél szebb énekeket rakhattam s a publikumnak is nagyon tetszett.

Most meg azt határozta a társaság, hogy menjünk Rozsnyóra. Én nem akartam, de megint csak elővettek s végre „isten neki!“ mondám, — „ha már *á*-t mondtam, hát legyen meg a *b* is,“ s mentünk Rozsnyóra. (Vége következ.)

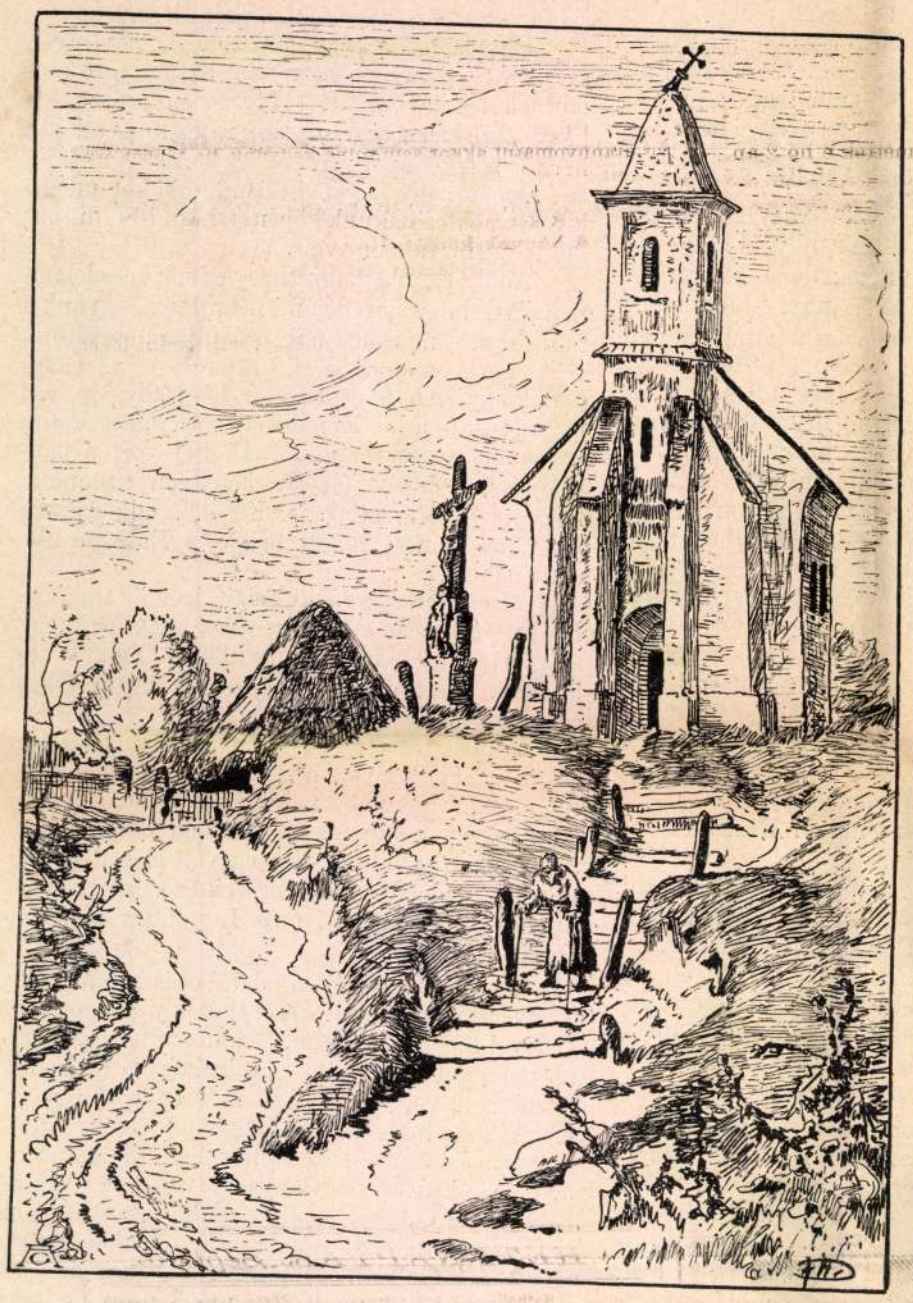

A SZENTIVÁNI TEMPLOM.

A SZOBOR, A HIRLAPIRÓK ASZTALÁTÓL TEKINTVE.

A ZALA-EGERSZEGI DEÁK-ÜNNEPÉLYRŐL. — FESZTY ÁRPÁD TOLLRAJZAI.

szombatban. Ott lakott mindjárt közel Jánosiban a szép Fáy Zsuzscsa, ki csakugyan egy igen-igen gazdag öreg urhoz ment nőül, mint mindig óhajtotta. Koós nevü földesur volt a férje. Ők mindig bejártak a szinházba s engem is gyakran kivittek magokkal.

Az volt aztán a mulatság, azt a kritikát hallani! Sorra szedték a baleseteket, és hogy én hogy csikorgatom olyankor össze nagy mérgesen a fogamat, s hogy ők azon hogy kaczagnak. „Inkább sajnálnának“, mondom. „De ugy kell magának, mért vágyott faluzni.“

Még az idősb tagok is elmókáztak közös nyomoruságunk fölött s ha én boszankodtam, oda jöttek kérlelni: „Ugyan édes direktorné asszony.“

— Direktorné magoknak az ördög nagyanyja — mondám aztán én is bosszus nevetéssel. — Miért is nem hagyta magokat az a Nagy Miska bácsi valamely városba, legalább volna, a

Egyveleg.

Folyam márványhegyek közt. Indiában Jubbulporetól nehány mértföldnyire a touristák kedvéért külön vasuti állomást nyitottak meg egy természeti ritkaság mellett. Ez a Nerbudda folyam mellett levő Bhera Ghat. A folyam itt márványhegyek között csinált utat magának, melyek egy helyen a sziklák mindkét oldalán csaknem függőlegesen emelkednek jó magasra a part fölött. A sziklák fenső része bokros s maguk a sziklák is sötétes szinüek, de az alsó részen, különösen addig a részig, a melyet áradáskor a viz is elér, a márvány gyönyörü tiszta és fehér, s a napfényt sárga, zöld s esetleg szivárványszinekben tükrözteti vissza. A touristák e nevezetes részen, hogy könnyebben megnézhessék, apró csolnakokban szoktak átmenni.

A chinaiak haladnak a czivilizációban, hiába fogják reájuk, hogy háromezer év óta ez elől is elzárták őket a chinai fal. Csak a minap olvastuk, hogy vasutakat kezdenek számukra épiteni az angolok, ma már arról értesülünk, hogy a tengeren mérközésre készülnek Európa müvelt népeivel s az Egyesült-Államokkal. Legujabban egy társaságot alapitottak 14 millió franknyi tőkével, mely Amerikával föntartsa a tengeri közlekedést, mig a hatalmas Jancsekiang folyón eddig is hat különböző gőzhajótársaság versenyez egymással. Sőt a czivilizált világ kereskedelmének egyik fő védőintézményét is elsajátitották s biztositó intézeteket hoztak be, a szállitási meg elemi szerencsétlenségek ellen. Ugyanekkor a chinaiak szomszédjairól, a japánokról azt olvassuk, hogy az európai czivilizáczió náluk is nagyobb meg nagyobb tért foglal, nemcsak egyes intézmények behozatala, hanem még az európai viselet behozatala által is. A szorgalmas és ügyes japán nép azonban nem mindent hozat készen külföldről, hanem nagy számban kezdik odahaza gyártani a cylinderkalapokat, a frakkot és bugyogót. Sőt a posztóhoz való fonalakat is odahaza szövik. Bár utánoznák őket a mi iparosaink!

Az angol királyné, mint lancasteri herczegnő, egy kis birtokot öröklött Newhouse nevü gyáros után, ki pár évvel ezelőtt vasuti szerencsétlenség következtében meghalt. Az öröklött birtok egy 20 holdnyi csinos park Hegwoodon, Bery mellett, melyet a királynő azonnal fölajánlott a nagy közönség számára s a napokban nagy ünnepélyességekkel nyitották meg.

A világ legnagyobb templomai. A Szent Péter templomban Rómában 54,000 ember fér el, a milanói dómban 37.000, a római Szent Pál templomban 32, a kölni dómban 30, a londoni Szent Pál templomban 25, a konstantinápolyi Sophia templomban 23, a párisi Notredameban 21, a bécsi Szent István templomban azonban már csak 12 ezer ember fér el.

Lébényi kastely

romantikus stílusban

repr

Vas Lip. 1897 439 l

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA

AUGUSZTUS

31 nap — 32. hét

1 Vasárnap	
2 Hétfő	
3 Kedd	
4 Szerda	
5 Csütörtök	
6 Péntek	
7 Szombat	

LÉBÉNY, mosonmegyei község, Szt. Jakabról elnevezett templomáról nevezetes, mely egykor a Hédervári-testvérektől 1202-ben alapított bencés-monostor temploma volt. Háromhajós románstílű bazilika, egymáshoz símuló hármas apszissal, a kettős tornyok földszinti részében folytatódó mellékhajókkal, 4 szakaszos bordás keresztboltozattal, faragott kövekből épült. Hatalmas arányai, belsejének finom és ízléses tagoltsága s két díszes kapuja legszebb műemlékeink egyikévé avatják. 1879. restaurálták.

Eu. Gy. II. 161

ıelisz van Haarlem.

ıgyanott 1638 november 11-én.

árát.

artott Lárának nyelvét harapó-
ınak elárulta a közte és Juturna
. Merkur fején szárnyas sisak
.duceusa a földön fekszik. Lára
a, ki piros palástot visel, mely
. lóg. Lábainál sas látható. Mö-
emelkednek. A hegyes háttér-
a

Haarlemensis 1590

.elt. sz. 371. — Vétetett 1886-ban.
ó adatok:
1888: XI. 371. *C. Cornelisz van*
Lára. — 1896, 1897: XI. 371.
piter megbünteti Lárát. — 1897:
lem: Jupiter straft Lara. — 1898:
lem: Jupiter punit Lara. — 1901,
van Haarlem: Jupiter megbün-

eumban. 1906: IX. 336. *C. Cor-*
egbünteti Lárát. — 1906, 1910:
ırlem: Jupiter punit Lara.
ıen Fellegi Emil.

III

13 (371).
606 (107).

1200 Ka

13

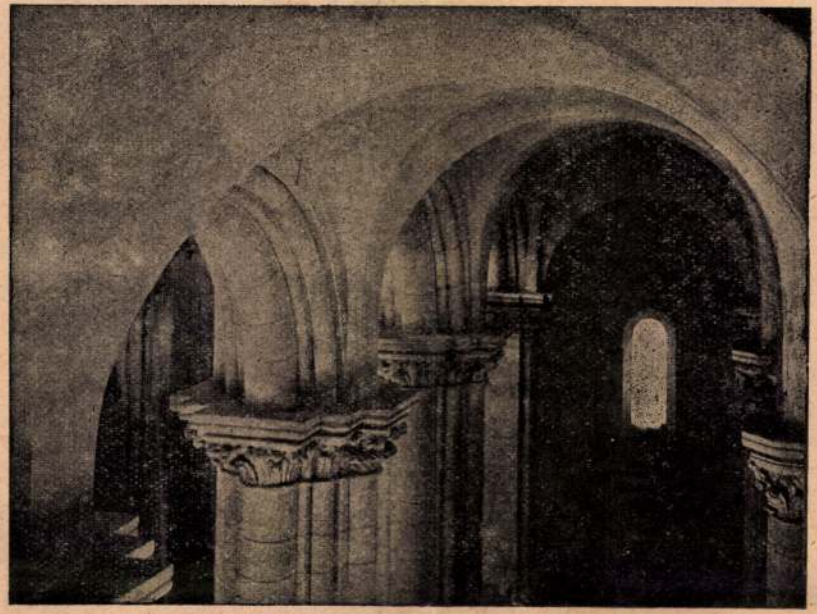

LÉBÉNY

ÉSZAKI MELLÉKHAJÓ

Lébény

07-92

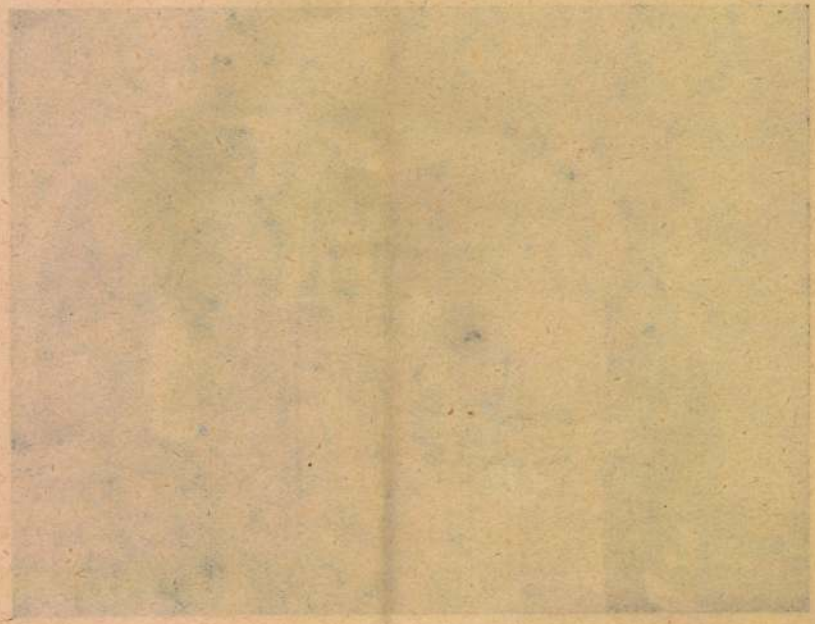

Lébény

Templom.

Felszentelték 1212. ben.
Alaprajza: háromhajos, 3 félkörüres zárodásu apszissal ellátott bazilika, melynek nyugati homlokzatához csatlakozó két tornya belekapcsolodik a két mellékhajóba, szóval a templom belső térébe.

Irodalom:

ifj. Dercsényi Dezső: A somogyvári Szent Egyed-apátság maradványai. Bpest, 1934. 44. és köv. ll.

LÉBÉNY (Moson)

Lébény

R. K. TEMPLOM, két iker- és hármasablakú homlokzati toronnyal, köztük az orompalon kis kerek ablakkal. A tornyok sisakfedelüek, legfelső emeletük új. Díszes bélletes nyugati főkapuzat. Déli oldalon középütt szintén bélletes kapuzat, rajta fent jobbra angyalalakkal, mely a templom egyetlen figurális románkori dísze. Belül háromhajós, a tornyok belső sarka a megerősített első pár pilléren nyugszik s aljuk a két oldalhajó folytatását képezi. Féloszlopos pillérkötegek, kehelyalakú, leveles oszlopfejek. Az első

RMV 6, 77–78 l.
Genthon 1934.

jok. Voz lovisárnok és az oldalhajóknak
toronyalatti szakasza keresztbolto-
zattal, a többi félkörívesen boltoz-
va. Háromi kerek szentély egy vonalban.

A templomot Szent Jakab tiszteletére és a bencések részére a Hedérvári nemzetségből származó Pot ispán 1208-ban kezdte építeni: 1638-ban a jezsuiták megújították. Essenwein nürnbergi építész 1844–1865 között helyreállította. A román stílusnak hazánkban egyik legjelentékenyebb emléke.

129

LÉBÉNY DK-ről

Gerevich: M. romankori eml.

Lébény

Vas. Lap. 1858.

alkalmával kitisztult volna a gyermek. Különösen uralkodó azon balvélemény, mintha a védhimlő-oltás által a görvélyt kapnák meg a gyermekek. Illyen és ehhez hasonló balvélemény csaknem teljes meggyőződésre érlelödött már a népben.

Legyenek meggyőződve a kisdedeik sorsán aggódó szülök, hogy a himlő-oltás, mint az emberiség jólétére czélzó találmányok legüdvösebb egyike, sem az egészségnek nem ártalmas, sem egy, vagy más betegséget be nem fojt, söt inkább egyedül a beoltástól függ : hogy veszélyes himlő-járvány ideje alatt testünk különböző részeiben egy vagy más betegségre való hajlam, söt valóságos betegség ki ne fejlödjék; és a mi még ennél is több, hogy testünk egyik vagy másik része végleges elromlástól, vagy részletes bénulástól megóvattassék.

Például : veszélyes himlő-járvány uralkodván, minden legügyesebb és gondosabb orvosi eljárás mellett is elveszthetí a gyermek nemcsak életét, de szemei világát és fülei hallását is stb. Nemcsak külalakja rutulhat el, hanem egyik vagy másik tagjában elveszthetí a hajlékonyságot és tagzsugorodás maradhat hátra.

Az imént emlitett balvélemény bizonyosan ott vette eredetét, miszerint a himlő-beoltás nem kellő időben és vigyázattal történvén, már a himlő fogamzása és lefolyása alatt, de utána is, a gyermekek esetlegesen megbetegedtek, vagy némi küteg mutatkozott legyen a börön, mit a szülök a beoltásnak tulajdonitani hajlandók voltak. Az illy esetek aztán szájról-szájra adatván, a népben a védhimlő-oltás iránti ellenszenvet és balvéleményt gyökereztették meg.

A himlő-oltásnak meg van a maga ideje, mikor, és vannak szabályai, mellyek szerint annak történnie kell, de fájdalom, e fontos és az ember egész életére lényeges befolyásu intézmény nem kezeltetik olly lelkiismeretes szigorral s az orvosokra nézve olly kellő gyámolitással és kényelemmel, hogy szükséges orvosi gond alatt lehetnének a beoltott gyermekek, a himlő-fogamzástól a beváradzásig.

Ezek szerint elöször is azon kérdést lehet tenni : *mikor oltassék be a kisded?*

Legczélszerübb eljárás és egyedül helybenhagyható : addig oltani be a gyermeket, mig a fogzás ideje be nem állott. Nem határozhatni ugyan meg pontosan a fogzás idejét, de a tapasztalat arra tanitott minket orvosokat, hogy a kisdednél legtöbbnyire hat hónapos korában kezdödik a fogzás, és igy ezen időpontot vevén zsinórmértékül, minden okos szülönek azt javasolhatni, hogy kisdedét két hónapos korától hat hónapos koráig okvetlenül beoltassa, ha csak valami betegség nem szolgál akadályul.

Kérdés, miért?

Mig a fogzás ideje be nem áll, mindig választhatni ki olly időt, mellyben a kisdednek legkisebb változása sincs, beoltani pedig csak is illyenkor lehet és szabad. Mihelyest a fogzás ideje beállott, igen gyéren nyerhetni annyi tiszta időközt, hogy a himlő megfogamzásával és éredésével különben is járni szokott lázt, a fogzási láz vagy ott ne érje, vagy ne kövesse nyomban; pedig nemorvosok is könnyen átláthatják, hogy illy esetben a himlözés lefolyása kétféle láznak összeütközése által nemcsak megzavartatik, de söt a gyermek élete könnyen veszélyezve is lehet, a mennyiben fogzás alkalmával a különben is agybeli betegségre hajlandó kisdedeknél vér tódulván az agy felé, csakhamar agygyuladás és hirtelen savós kiömlés áraszthatja azt el, és a kisded életben maradása igen kétségessé válhatik.

Ezekből megtanulhatják a jó szülök, hogy kisdedeik beoltására legalkalmasabb időszak az életkor 3-, 4-, 5-ik hónapja.

Meggyőződhetnek arról is, miszerint a himlőbeoltás elmulhatlanul szükséges, és semmi ürügy alatt el nem mulasztható, különben Isten és emberek előtt felelössé teszik magukat, bizonytalan koczkára téve ki magzatuknak egészségét és életét.

Másodszor azon kérdést lehet tenni : *minő szabályok szerint és vatossággal kell a beoltásnak történni?*

Mint már fölebb is emlitettük, fögondjuk legyen a szülöknek beoltásnál arra ügyelni, hogy kisdedeik egészségesek legyenek, s legkisebb ótvar, vagy más küteg se mutatkozzék testük börén. zóval : legkisebb változásuk se legyen a kisdedeknek. A himlő gamzása és éredése alatt pedig olly gond és ápolás alatt tartanók, mintha valósággal betegek volnának, minthogy csakugyan zt idézünk elö a beoltott anyaggal, és igy irtjuk ki a testből a mlő-ragályozásra való hajlamot.

A beoltásnál és utána, következő szabályok megtartandók :

A kisdedekre bö ujju tiszta ruhát kell adni, hogy az a beoltás után legalább három napig rajtok maradhasson, hogy igy az öltözetés alkalmával könnyen megsérülhető himlő, fogamzásában és lefolyásában ne zavartassék.

A kis gyermekeknél szükséges ugyan a mindennapi fürösztés, föleg azért, mivel testök részeinek gyöngesége s hajlékonysága miatt igen sok ráncz képződvén, ezek kipállani szoktak és lebörlenek, ámde a himlő beoltástól kezdve, egészen a levaradzásig félbehagyandó a fürösztés, és a kipállástól megóvandó helyeket naponkint meg kell mosogatni. Továbbá a szoptató anya vagy dajka is örizkedjék a meghüléstől, indulatoskodástól és gyomor megterheléstől, hogy magával együtt a gyermeket betegségbe ne ejtse, s általa a himlő teljes kifejlödését zavarba ne hozza.

A védhimlő-beoltás szükségéről minden okos szülönek helyes fogalma levén, kötelességünknek tartjuk, öket, az *ismételt beoltás* eszméjével is megbarátkoztatni.

A gyógytudomány tapasztalati tudomány levén, a buvárkodó orvosok és természettudósok olly fölfedezéseket tesznek, és olly fontos dolgokat találnak föl, mellyek még azelött nem léteztek. Nehány éve már, hogy az isméti beoltás eszméje terjedni kezd. — Ugyanis tapasztalván az orvosok, hogy sok beoltott egyén ujra megkapta a nagyhimlöt, elkezdék az isméti beoltást olly sükerrel, hogy meg kellett győződniök, miszerint a védhimlőanyag a testben nem tart egész életen keresztül. Az ismételt beoltásnál tapasztalván azt, hogy ugyanazon anyagból, ugyan olly koruak, különböző életidöben levök, ugyancsak egy szülö gyermekei beoltatván, mindegyiknél nem fogamzott meg : arról is meg kellett győződniök, hogy a védhimlőanyag meddig tartását a testben meghatározni nem lehet, és hogy az mindenesetre függ a beoltott anyag minöségétől és a beoltott himlö miként kifejlödésétől és befolyásától.

Ezekből azon tanulságot vehetik a jó szülök, hogy beoltott gyermekeik, habár a legszebben megfogamzottak is náluk a beoltott himlö helyei, — egész életökre biztositva nincsenek a himlözés ellen, következésképen gyermekeiket 12—13 éves korukban ismét be kell oltatniok.

Saját tapasztalataink után is minden jó szülönek azt javasolhatjuk, hogy gyermekeiknél a beoltást ismételtessék; s mikor, melly életkorban? eziránt mindenesetre orvostól kell tanácsot kérni.

1856-, 57- és 58-ban kétszáznál többre menö különböző koru, s nemü egyént oltottunk be. — Egynehányat kivéve, mindeniknél megfogamzott a himlö, melly körülmény azt tanusitja, hogy az első oltási védhimlőanyag elfogyott bennök és igy szükség volt az isméti beoltásra. Az általunk másodszori oltást kiállott egyének közt legkorosabb volt egy 38 éves nö, legifjabb egy 12 éves figyermek.

Mi teljesen meg levén győződve arról, hogy az isméti beoltásra elkerülhetlenül szükség van : mindenkinek azt javasoljuk, miként a másodszori beoltást olly fontosnak tartván, mint a kisdedkorit, ne mulaszsza el magát beoltatni. Furcsának tetszhetik némellyki előtt, — tán mondani is fogja : „bizony nem teszem én magamat gyermekké, nem bajlódom én vele, mindegy már nekem, ha himlös leszek is," ámde nem gondolta meg, miszerint a hólyagos himlönél nincs utálatosabb betegség; hol ezer meg ezer fekély van az ember testén olly sürün, hogy egy tüt sem lehetne letenni szabad helyre.

Mi azt hiszszük, hogy a védhimlövel való beoltás szükségét a néppel megértetni, leginkább sükerülend lelkészeinknek és tanitóinknak. Az isméti beoltás eszméjét terjeszteni szintén ök hivatvák, mint a kik legnagyobb befolyással vannak a népre. A kisdedkori beoltásról meg levén győződve lelkészeink és tanitóink, az isméti beoltás üdvös voltáról és szükségéről előbb meggyözni öket, isméti beoltás eseteit mutatván föl, — nekünk orvosoknak legyen kötelességünk.

Dr. *Kún Tamás.*

A Libényi templom.

Mosonymegye öt nevezetes épületei egyikét, még pedig a legrégiebbet mutatjuk be a t. olvasó közönségnek, a Libényi kath. parochialis templom alakjában, melly a XIII ik század első évtizedében épült. Utána korra nézve e megyében a Magyar-óvári vár áll legelöl, ennél sokkal későbbi a köpcsényi herczeg Eszterházy-féle kapu-bástya- és árokkal ellátott kastély, végre korunkbeli müvek

*

az oroszvári, gróf Zichy Manó által épitett, most cs. kir. Főherczeg Albrecht által birt góth stylü várkastély, s a nagyszerü Libény (vagy Rápcza) szent-miklósi báró Sina János birtokában levő czukorgyár. — Libényt más két helységgel együtt legelőször Héderi Sándor és Szerafin főnemesek birtokában találjuk [1]) a XII. század közepe táján. [2]) Ezek elhalván, királyi kézre került, majd több külfölditől, részint királyi adomány, részint vételi jogon biratott, később III. Béla király birtokába jött. Ennek fia Imre király Hédervári Saul, kalocsai érseknek, adományozta s igy viszont a Hédervári család birtokába került. Az érsek halála után fivérei, Póth mosonyi főispán, Csepán bácsi főispán, Sándor és Mór fia István, három testvér s unokaöcs, nem akarván birtokukban megtartani e jószágot, a Benczéseknek adományozták, előbb egy monostort és az 1-sö szám alatti alapra, a 2-ik szám alatti rajzon a homlokzatot előtüntető gyönyörü góth stylü, szent Jakab apostolról nevezett apátsági szentegyházat rakatták, 3-ik szám alatti képünk a volt ékes portalét, a 4-ik szám alatti pedig északnyugoti oldaláról ábrázolja hazánknak e magasztos régi épitészeti emlékét.

2. Libényi egyház homlokzata.

Az alapitó Hédervári nemzetség Jeruzsálemből egy olly ékes mivü oltárt szerzett az uj templomba, mellyről Fuxhoffer [3]) azt mondja 1803-ban, hogy a mai kor hiába kisértené meg mása készitését.

E templom és a monostor épitését év szerint határozottan állitani nem lehet, annyi azonban bizonyos, hogy II. Endre király 1208-dik évben a Hédervváriak ezen alapitványát megerősité [4]), melly oklevél záradékában két alapitó neve is előjön, u. m. az egyik Csepán — István fia — ekkor már mint az ország nádora és Bácsmegye főispánja, a másik Póth mint mosonymegyei főispán; — emlittetik még a többek közt Péter győri püspök és az ismeretes Bánk Bán is.

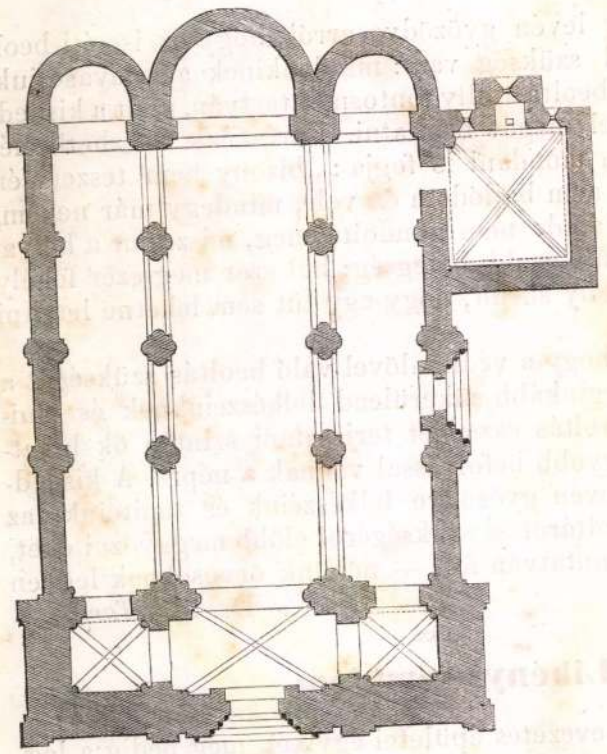

1. Libényi egyház alaprajza.

Ezen most emlitett megerősitő királyi okmányból kitünik, hogy e monostor javai Libény, Libény- (Rápcza-) Szent-Miklós faluk és a mostani Jánosházi, Barátföldi puszták határaira kiterjedt [5]), s igy északról a kis Duna, délről a Rápcza vize határolta. Számos falu és puszta fordul elő ez oklevélben, mellyeknek most már helyét sem tudják megmondani a lakosok. Nem is csoda, mert az 1241-ik évi tatárpusztitás, s az 1271-ik évbeni cseh pusztitások Mosonymegyét igen megrongálák. 1271-ben Ottokár cseh király Mosony városát a földdel egyenlövé tevé adott hite daczára, Gvercsellen várát lerontá annyira, hogy most helyét sem tudjuk kikutatni, Óvárt megvivta s letarolta. Ekkor semmisittettek meg azon falvak (villa) és puszták (praedium), de a libényi remek egyház: hogyan-hogyan se — épségben maradt. —

A mohácsi vész után a Benczések elhagyták e nyilt helyet, félvén a törökök gyakori berontásai- és pusztitásaitól, mig 1594-ik évben a következő eset adta elő magát.

Julius elején [6]) néhány ezer török Győr-Szent-Mártonra, a Pannonhalmi vár és monostorra rontott, s azt bevevén, öcsényi Baranyai Pál főapátot felkonczolta társaival együtt, csupán egy laicus, (szürbe burkolva) illanhatott el. [7]) Ez a jámbor a Barátföldi pusztán letelepedett s azt mint a rendjéhez tartozó jószágot elfoglalta, s mint földesur senki által sem háborgattatva birtokolta haláláig.

A XVII-ik század elején Himmelreich György Pannonhalmi kormányzó (Commendatarius) Baksay István rokonának adományozta a Libényi apátságot s hozzá tartozó jószágot, vagy, mint Fuxhoffer irja, elárulta, eladta. Ez azonban a Győrött tanitó Jezsuitáknak adta át, kik szünidejöket rendesen itt töltötték; a fenebb emlitettem ritka mivü oltárt azonban a Jezsuiták átadták a Benczéseknek. — 1661-ben Győrmegye előtt a Pannonhalmi apát Magyar Placid ellenmondott a Jezsuitáknak, a Libényi apátság birtoklása miatt [8]), azonban e rend, egész II. József által történt eltörléseig, birtokában maradt, de ekkor Libény egy része, Sövényháza helysége és a Barátföldi pusztából álló birtok a kamarára szállott, melly alatt mind a templom, mind a gyönyörü portale, — mellynek eredeti valóságát 4. sz. a. képünk tisztán mutatja, — bemeszeltetett. Belsejében csak a sekrestye és a chorus alja maradt meg régi góth styljében, a többi rész javitáskor elveszté ös eredeti alakját.

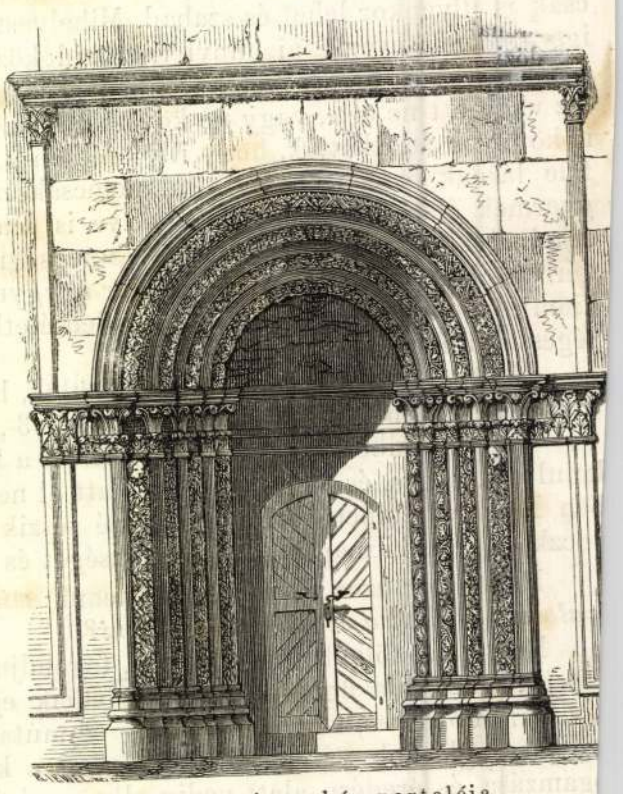

3. Libényi egyház portaléja.

A kamara kezéből csere utján a szt.-miklósi urodalom, mellyhez Libény is tartozik, a gróf Zichy család kezére jutott, kiktől a mult évtizedben báró Sina János vette meg. — A templom a k. kamara birtokl alatt zárva s elhagyatva állott s a lakosok egy nagyobbféle polnában végzék az istenitiszteletet, majd kijavittatván és

meszeltetvén, parochialis templommá tétetett s Sz. Margitról elneveztetett.

Van e helységben az evangelikus protestánsoknak is anyatemplomuk; szép iskolájuk felépítéséhez maga a helység volt földesura, báró Sina János is több ezer téglát ajándékozott.

Lakosai száma 1853-ban 1336 kath., 580 ev. protestans, 17 zsidó, 214 kath. iskolába járó gyermekkel. Nyelvre nézve legnagyobb rész magyar, sokkal kevesebb német. E helységtől nyugatra már magyar helységet nem találhatni Mosonymegyében.

A régi monostor nyoma is elenyészett.

E nevezetes templom épitészeti és történeti terjedelmes leirását illő helyén veendi az illyenekben gyönyörködő t. olvasó közönség. *Ráth Károly.*

Kutfők: [1]) Codex Diplomaticus Regni Hungariae Ecclesiasticus ac Civilis. Studia et opera Georgii Fejér Bibliothecarii Regii. T. III. V. 1. p. 59. — [2]) Carolus Wagner: Collectanea Genealogico-Historica Illustrium Hungariae Familiarum, quae jam intercederunt. Decas 1. p. 75. — [3]) Damiani Fuxhoffer Benedictini Pannonii, in Alma Dioecesi Veszprimiensi Parochi Aszófőensis, et Ven. Districtus Füredіensis Vice-Archidiaconi Monasteriologia Regni Hungariae. Weszprimii, 1803. Liber 1. pag. 183—185. — [4]) Codex Diplomaticus T. III. V. 1. 58—66. — [5]) Ide tartoztak még Sár, Nostroy, Onduch, Bernel veszprémmegyei helységek. C. D. T. III. V. 1. 64. lap. — [6]) Krekwitz: Donaustrom, das ist die Beschreibung der Städte, Märkte, Ortschaften, Festungen etc. 1695. 698. l. — [7]) Dr. Lányi Károly: Magyarföld Egyháztörténetei 1844. 287. l. és Fuxhoffer már emlitett helyen. Krekwitz és a „Status personalis, officialis et localis Religiosorum .... Archi-Coenobii S. Martini in Sacro Monte Pannoniae ordinis S. Benedicti“ czimü 1846-ban megjelent könyv 46. l. másképp adja elő ez eseményt. — [8]) Status ..... Archi-Coenobii S. Martini 50. l.

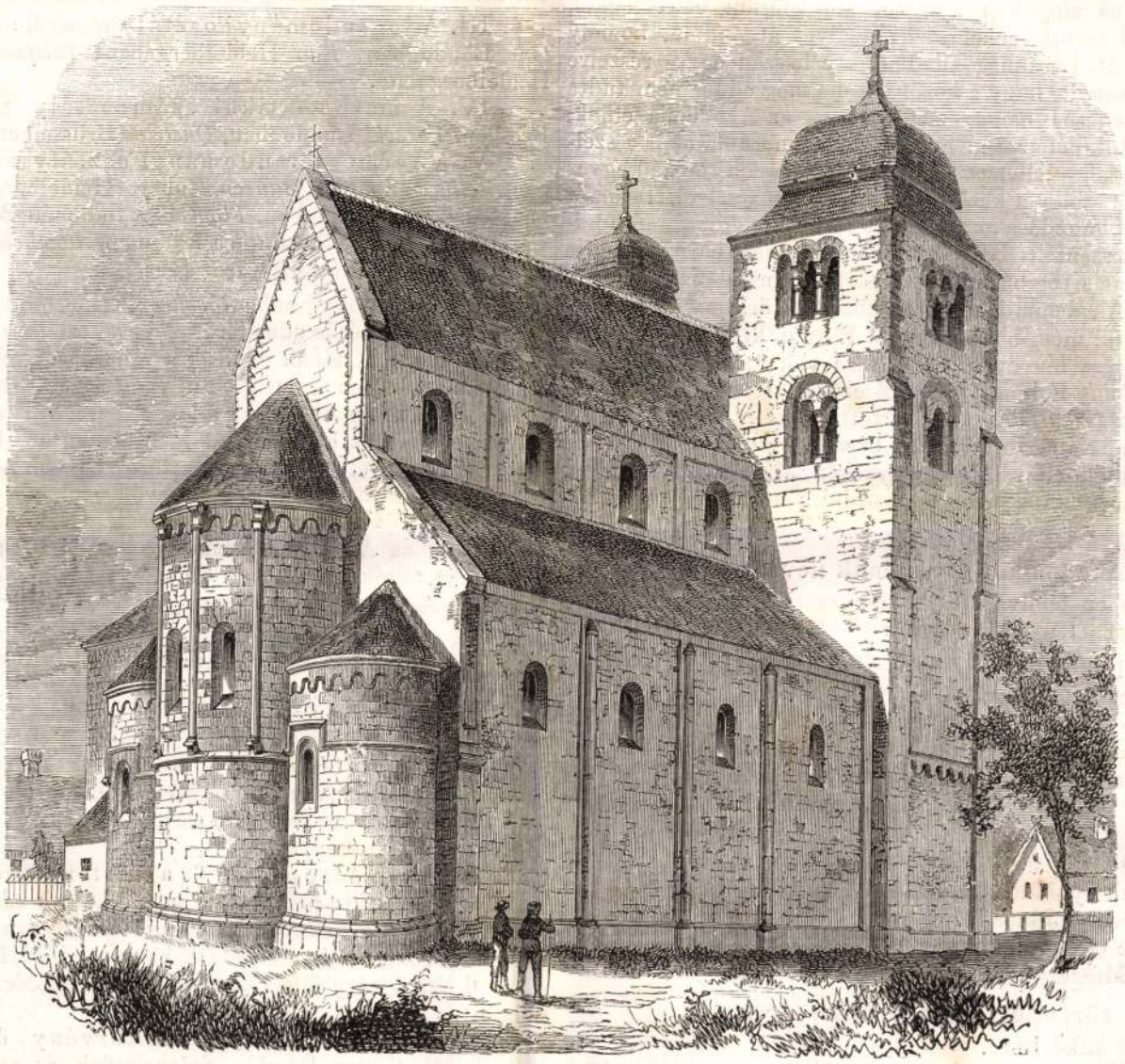

4. Libényi egyház északnyugatról.

A gyil (krokodil) vadászata.

Plinius a gyilvadászatot igen élénk vonásokban irja le. E szerint a Nilfolyó egyik szigetén élt egy, a gyilt igen üldöző nép, a tentyritek. A gyil csak azokra nézve veszedelmes, a kik szaladnak előle, a ki üldözi, az elől menekülni törekszik. Csak egyedül a tentyritek merték megtámadni.

Ezek a folyó ellenében utána usztak, rá ültek, mint a lóra, s midőn az harapni hátra hajolt, kinyitott szájába erős botot tettek keresztbe, mellynek egyik végét a jobb, a másikat a bal kézzel erősen megmarkolták s annál fogva, mint zablával a lovat, igazgatták, a partra kikergették s itt kényszeritették kiokádni az elnyelt emberek hulláit, hogy azokat eltemethessék. — Angolországban az angol muzeumban is van egy szinelt kép, melly hasonló jelenetet ábrázol.

Más módja a gyilvadászatnak, mellyet Amerikában is utánoznak, abból áll, hogy a parttól némi távolságra, valamelly állat hangját utánozzák. A gyil azon jóhiszemben, hogy prédát kerit, a partra jön. Ekkor átszurják kötélre erősitett dárdával. A gyil vissza ugrik a vizbe. Hagyják ott uszkálni mig kifárad, azután ismét a partra kergetik, botot dugnak keresztben szájába, hátára ugranak s száját erős madzaggal bekötözik.

Herodot leirása szerint, az egyptusiak horogra darab sertéshust kötöttek s ezt hagyták a vizen lebegni, a parton pedig egy eleven sertést rikattak. Erre a gyil a vizből földugta fejét, az ott lebegő sertésfalatot elnyelte s vele együtt a horgot is. Ekkor a partra huzták, szemeit, hogy ne lásson, bekenték agyaggal s aztán könnyen elbántak vele.

Amerikában több helyen hasonlag horgot vetnek a kajmánnak, s hogy ez azt vélje, miszerint valamelly állat közelg egy, teknősbéka száraz teknőjére ütnek fejszével nehányat, melly eljárás közben azt szokták mondani, hogy most a *kajmánnak ebédre harangoznak.*

Magyar oklevelek a török világból.

(A XVI. és XVII. századból.)

(Vége.)

VIII.

My az Hatalmas és Győzhététlén Csaszárunk Vegh Egér varanak Tysza és Duna között való Heleink és Hadainak gondvisélö ura és parancsoloja, Tekintetös és Ngos vitézlö vézér Muszli passa. (Aláirás.)

Ty megnevezött Rosnjo varosi birak és polgarok féjétök életótók vésztésé alatt parancsoljok, sé orat sé napot né variatok, mihelt éz parancsoló uri ezimörös lévélünkét lattjatok, ottan mingjart siétségél és uri czimérös levelünk néktök prézéntalo és mutato rab méllé régi émbért réndélvén és Lőcséré vigiék szépén, és él né halgassatok és sikétségré né vigiétök mért njársba szurattok; még éz dolgot pedig szaz tallér birsag alatt parancsolljok, az széméitóket föl nyssatok, hogi mégh né bannjatok. Iratot Végh Egér varaba die 16 Décémbris 1676. Idem qui et supra.

IX.

My az Hatalmas és Gyözhététlen csaszárunk Végh Eger varanak Tisza es Duna között valo Helejnk és Hadajnak gondviselö ura és parancsoloja Tekintetös és ngos vitezlö Aly pasa. (Aláirás.)

Rosnjo varosi birak Tyz szekért, Horkai és hoszuréti birak egi szekért, agtélki biro egi szekért, Hárskuti és csocsomi birak egy székért, szilari és Rudnaj birak egi szekért, Betlári biro egi székért, Répasi és lihéri birak egi székért, várboczi biró egi székért, pongiologi biro egi szekért, szirkoi és paradnai birak egi szekért, Ty meg nevézott falusi birak és polgarok féiétök élétötök vesztésé alatt parancsoljok, sé orat sé napot né variatok mihelt ez parantsoló uri czimörös levelünkét lattiatok, ottan mingiart siétségél hova-hamarab kültést kügiétök bé, éz ratok rendóltétett tabori székéréket az jancsar vitezök ala és az szekérékén lanczok, vasak és kassok légiének, ötöd napra pedig itt légiének az tabori székérék, mivél az jövö szerdan meg indulunk, ezt él né halgassatok és siketségré ne vigiéték mért ha ötöd napra itt ném lésznék az székérék, él hidjéttök el raboltatok és sokat njársban szurattok meg és igi méli az aniatok csöcsiból téjet szoptatok, az is kesérúvé fordul. Az dolgot pedig szaz szaz taller birsag alatt parancsoljok, az széméjtök is jól föl nyssatok hogi meg ne bannjatok. Iratott Vég Egér varaban die 25. July 1681. Idem qui et supra.

Külczim: Rosnjoi bironak adasék, Rosnjoi biro lohalálaban hordoztasd meg és ismét hozd hozd bé, mert njarsban szurom még ha fogiatkozás lészén a dologban. Hoszu-Réten, Haskuton volt 29. July.

X.

My az Hatalmas és Győzhététlen csaszárunk vég Egér varanak Tysza és Duna között valo Heleink és Hadainak gondviselő ura és parancsoloja, Tekintetös és ngos vitézlö Haszam passa. (Pecsét és aláirás.)

Adjok tuttokra es értesökre mindönöknek az kiknek illik ez levelünknek rendiben, valakik ez uri czimörös levelünket szömeikel latvan és olvastatni füleikel halliak . . Hogy Velkenje nevü falunak magiar részröl levö földes ura akarván és akar Nagi szombatbol Velkeniének Hatarara az vármegieből rendöltetöt nömösekkel édjüt jönni és eligazitani törvénjök szerint, és tölünk szabadságot kervén, méli jövésüket mi jo jonak itélvén, adtunk az megnevezött velkenjei magiar urnak szabadsagot az vármegiektöl elrendöltetöt töb nömösekkel edjütt és fogadjok is uri Török hitünkre emberségünkre tisztéssé-

gúnkre, hogi az mi részünkröl bántasa s bantasok ném lészén, haném az megnevezött vélkéniei magiar ur bizvast jöhessen az varmegyétöl elrendült nömösökkel edjiutt es az hatarokat régi törvénjök s szokasok szerint szépon köztök eligazitsak, hogi ézéntúl az falusiak közöt villongás né legién és eligazitván ismét békével ménnienek. Melinek nagiob bizonjsagara és állandob eröségéré adtuk kézében éz uri czimörös lévelunket uri pöcsétünkkel meg érösitvén. Iratot Vég Egér varaban die 25 Augusti anno 1669. Idem qui et supra.

Közli *Lehoczky*.

TÁRHÁZ.

A magyar Akademia közgyülése

hétfőn december 20-kán (s nem 21-kén, mint a Vasárnapi Ujság mult számában hibásan áll) déli órákban tartatott meg teljes diszszel és ünnepélyllyel a nemzeti Muzeum diszteremében. Mi is, bár e gyülés részleteit nem közölhetjük, örömmel jegyezzük fel ide, hogy minap kifejezett reményeink teljesültek, s a roppant számmal megjelent közönség a legmelegebb részvétet tanusitá tudományos nemzeti intézetünk ez ujjászületési ünnepélyén. Az igazgató tanács és az Akademia minden osztálybeli tagjai számosan valának képviselve; a férfiközönség a nagy terem minden zugát betölté, ugy hogy egy nagy rész hely hiánya miatt visszatérni volt kénytelen; a négy karzatot hölgy-közönség foglalá el, a háttérben szintén a terembe nem fért férfiakkal. Az ülés fénypontját a két elnök beszédei képezték. Gróf *Desewffy Emil* akademiai elnök megnyitó beszéde valódi remekmüve volt egy tudományos alapokon nyugvó, statusférfiui bölcseséggel, stylistikai s szónoki erővel tartott előadásnak, mellyet átgondolt, komoly hazafiui érzelem melegitett át. Lesz még alkalmunk e beszéd egyes részeire visszatérnünk; most csak annyit, hogy a közönség, ha még eddig nem tudta volna is, ez alkalommal teljesen meggyőződött, hogy az Akademia elnöki székét olly férfiu foglalja el, kinél arra méltóbbat nem ismerünk, akár a szellemi erőt, akár a férfias, hazafias jellemet tekintjük. A classicus beszéd egyes helyeit számtalanszor szakitá félbe a közönség hangos éljenzéseivel. Hasonlót tapasztaltunk azon beszéd elmondásakor, mellyet b. *Eötvös József* másodelnök Vörösmarty emlékének szentelt. Báró Eötvös e téren nem először hóditja meg a hallgatóság érzelmeit s régibb időkben tartott emlékbeszédei mind megannyi gyöngyök a M. Akademia irományai között. Vörösmarty emlékét alig dicsőithette volna valaki méltóbban, mint b. Eötvös, ki költői lelkének és szónoki tehetségének egész fényében állott ujra előttünk. A két elnöki beszéd között a titoknok *Toldy* Ferencz terjeszté elő jelentését az Akademia 11 évi történetéről, s *Frivaldszky Imre* r. tag tartott egy természettudományi előadást. Végül az ujonnan választott jegyző, *Csengery Antal* olvasá fel az akademiai jutalmazások s jutalomhirdetések jegyzékét. Mire az elnök zárbeszéde következett. A gyülés külakjának jellemzésére nézve mejegyezzük, hogy az Akademia tagjai teljes magyar diszruhában jelentek meg.

A magyar Akademia uj tagjainak névsora.

A dec. 20-i közülésben felolvasott jegyzék szerint a felsőbb helyen megerősitett választások eredménye következő:

A nyelv- és széptudom. osztályban elválasztattak.

a) *Tiszt. tagokul*: Deáki Zsigmond, Lukács Móricz.

b) *Levelező tagokul*: Arany János, Szepesi Imre, Tompa Mihály, Vass József, Zsarnay Lajos, Finály Henrik, Jókay Móricz, Szász Kár., Tárkányi Józs., Gyulay Pál, Podhorszky Laj., Riedl Szende, Imre Sánd., Mátyás Flór.

c) *Rendes tagokul*: Lugossy József, Arany János, Ballagi Móricz, Hunfalvy Pál.

A philosophiai osztályban.

a) *Tiszt. tagokul*: Szilasy János, Dánielik János, Hoványi András.

b) *Rendes tagul*: Erdélyi János.

c) *Levelező tagokul*: Greguss Ágost, Almásy Balogh Sámuel, Szalai István, Somogyi Károly, Mészáros Imre, Ney Ferencz.

A történeti osztályban.

a) *Tiszt. tagul*: Gróf Mikó Imre.

b) *Rendes tagokul*: Wenzel Gusztáv, Csengeri Antal, Fényes Elek, Podhraczky József.

c) *Levelező tagokul*: Gróf Andrássy Manó, Kazinczy Gábor, Szabó Károly, Szalay Ágoston. Ipolyi Stummer Arnold, Nagy Iván, Páur Iván, Ráth Károly, Schröck Ferencz, Csinár Mór, Magyar László, Szilágyi Sándor, Knausz Nándor, Konek Sándor, Pauer János, Hunfalvy János.

A mathematikai osztályban.

a) *Levelező tagokul*: Tomori Anasztáz, Hollán Ernő, Petzval Ottó, Kruspér István, Weisz Armin. — b) *Rendes tagul*: Petzval Ottó.

A törvénytudományi osztályban.

a) *Tiszt. tagokul*: gróf Dessewffy Emil, Bartal György.

b) *Rendes tagokul*: Tóth Lőrincz, Pauler Tivadar.

c) *Levelező tagokul*: Lónyay Menyhért, Udvardy Ignácz és Récsi Emil.

A természettudományi osztályban.

a) *Tiszt. tagokul*: Kubinyi Ferencz, Korizmics László, Balassa János.

b) *Levelező tagokul*: Berde Áron, Jedlik Ányos, Kéri Imre, Szabó József, Sztoczek József, Lang Adolf, Nagy József, Arányi Lajos, Dorner, József, Entz Ferencz, Schirkhuber Móricz, Gönczy Pál, Morócz István, Kovács Sebestyén Endre, Galgóczi Károly.

c) *Rendes tagokul*: Jedlik Ányos, Pólya József, Nendtvich Károly, Török József.

Az ülés folyama alatt érkezett az akademiához Ő cs. kir Fenségének *Albrecht* főhg. főkormányzó urnak magas intézvénye, melylyel az Akademia által megválasztott *külföldi tagok* is mindannyian megerősittetnek, minélfogva azon kedvező helyzetben vagyunk, e választások eredményét is a t. közönségnek szintén tudomásul hozhatni. — A megválasztottak nevei következők:

1. A nyelvtudományi osztály részéről: *Popp* Berlin, *Gabelentz* Altenburg-, *Grimm* Jakab Berlinben, *Pott* Halleben, *Rawlinson* Londonban, *Schott* Vilmos Berlinben és *Watt* Londonban.

II. A történeti osztály részéről: *Cantu* Milanóban, *Chlumezki* Brünnben, *Demidoff* Anatol herczeg Pétervárott, *Fallmereyer* Münchenben, *Flegler* Nürnbergben, *Guizot* Párisban, *Macaulay* Londonban, *Mignet* az erkölcsi tudományok akademiájának titoknoka Párisban, *Montalembert* gróf Párisban, *Rafn* Koppenhágában, *Ranke*, *Raumer* és *Ritter* Károly Berlinben, *Theiner* Rómában, *Thierry* Amade Párisban, *Valentinelli* Velenczében.

III. A jogtudományi osztály részéről: *Laboulaye* Párisban, *Overstone* Londonban, *Ran* Heidelbergában, *Tocqueville* Párisban, *Wangerow* Heidelbergában.

IV. A mathematikai számosztály részéről: *Ettingshausen* A. Bécsben, *Herschl* Londonban, *Queteles* Brüsselben.

V. A természettudományi osztály részéről: *Baumgartner* Bécsben, *Bell* Londonban, *Bunsen* Robert Heidelbergában, *Dumas* Jakab Párisban, *Faraday* Londonban, *Flourent* a tudományok akademiájának titoknoka Párisban, *Geoffroy-St.-Hilaire* Párisban, *Humboldt* Sándor Berlinben, *Liebig* Münchenben és *Milne* Edwards Párisban.

A mi a hazai uj *választásokat* illeti, a mint a titoknok felolvasá azokat, igen sok tisztelt, érdemdus férfiu nevével találkoztunk, s legnagyobb részében igazságosnak, méltónak találtuk a választást; volt azonban e névsorozatban egy csoport ollyan is, mellyek uj vagy ismeretlen hangzásuknál fogva némi meglepő hatást gyakoroltak a közönségre, valamint más részről több ismert név meg épen az által szólott igen hangosan, hogy nem emlitették. Talán megtudjuk idővel az egyes választások bővebb indokolását, addig is egyelőre köszönetet szavazunk az érdemes választóknak, hogy annyi jeles férfiut fedeztek fel s ajándékoztak a nemzetnek. Őszintébben nem ohajtunk semmit, mint hogy az Akademia tekintélye semmi tekintetben csorbulást ne szenvedjen. A tagok *levelezése* mellett egy kis *virágzást* is mindenkor szivesen látnánk. A titkos szavazat nem arra való, hogy titkos tudósokat teremtsen.

A magyar Akademiai jutalmak kiosztása.

A titoknoki jelentés egy részét az akademiai közülésben a 11 év óta ki nem osztott jutalmak előadása tette. Ennek rövid kivonata következö:

1. A nyelvtudományi osztálynak 1846-ban *Marczibányi*-jutalomra kitüzött kérdésének megfejtéséért („Dunántuli nyelvjárások“) *Vass* József kolozsvári tanár nyeré a 30 darab aranyat. — 1847-ben *Repiczky* János nyerte el a 100 aranyat.

2. A philosophiai, 3. a történettudományi, 4. a hadtudományi kérdésekre pályairatok nem érkeztek be.

5. A természettudományi osztályban a *Vitéz*-féle 30 arany jutalmat („Hazánk kopár vidékeinek hasznositása“) *Pávai* Elek vegytudor nyerte.

6. Az *Ujváry*-féle 15 darab jutalom („Széchenyi Pál életrajza“) ki nem adatott.

7. Az 1842—47-ig megjelent törvény- és államtudományi munkák közöl *Szalay* László „Státusférfiak és szónokok“ könyve nyert 200 arauyat. — A Marczibányi-jutalmat nyerte *Frank* Ignácz „A közigazság törvénye Magyarhonban.“

8. Az 1843—48-ig megjelent nyelv- és szépirodalmi munkák közöl *Petőfi* Sándor költeményei nyerték el a 200 arany dijas jutalmat (a dij a költő fiának fog kiadatni). — A Marczibányi-féle 50 aranyat *Fogarasi* János „A magyar nyelv szelleme“ nyerte.

9. Az 1844—49-ig megjelent történelmi munkák közöl 200 aranyat, *Jászay* Pál „A magyar nemzet napjai a mohácsi vész után.“ A Marczibányi-féle 50 aranyat, gróf *Kemény* József és *Nagyajtai Kovács* István „Erdélyország történelmi tára.“

10. Az 1845—50-ig megjelent természettudományi munkák közöl 200 aranyat *Jedlik* Ányos „Sulyos testek természettana“; a Marczibányi-jutalmat *Berde* Áron „Légtüneménytana.“

11. Az 1846—51 ig megjelent mathematikai munkák közt megkoszoruztatott *Henszlmann* Imre „Kassa városának ó-német stylü templomai.“

12. Az 1847—52 megjelent philosophiai munkák közt a Marczibányi jutalmat *Greguss* Agost „A szépészet alapvonalai.“

13. Az 1848—53 megjelent törvény- és államtudományi munkák közt 200 aranyat b. *Eötvös* József: „A XIX. század eszméinek befolyása.“

14. Az 1849—54-ig megjelent nyelv- és szépirodalmi munkák közt 200 aranyat *Toldy* Ferencz. „A magyar nemzeti irodalom története.;“ a Marczibányi jutalmat *Arany* János „Toldi estéje.“

Lébenije vk. templom

Moson vm.

Képei repr.

Nagy Magy. Egy.

II. r. 323, 324,

326. l.

IRODALOM

JEGYZET

Lébényi templom

Baracza Leander: A

lébényi középkori
bencés templom és
apátság. Győr, 1939.
Képekkel.

Gent (173)

Lébényi templom

Kreskay Antal:

Kalauz a lébényi templomhoz.
8-r. 11 lap 40 kr.
Győr, 1879

Gyula (1306)

: Y U L A Urnak,
a E l n ö k é n e k

B U D A P E S T.

3-án 695 és 700 sz.a.kelt becses
er László előadó wiéni utiszám-

A SZENT KORONA ELSŐ SZÁZADAI

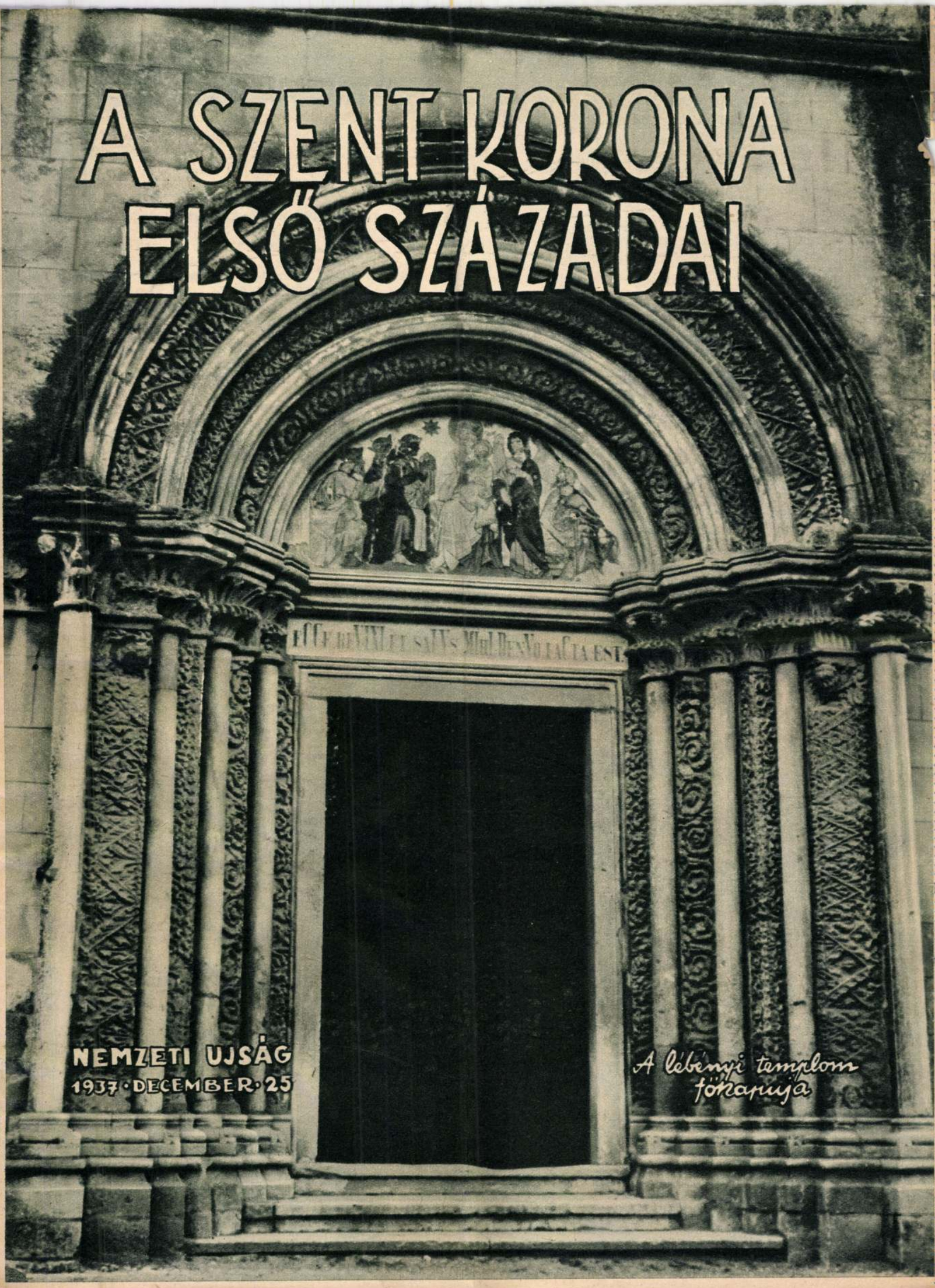

NEMZETI UJSÁG
1937 · DECEMBER · 25

A lébényi templom tőkapárja

1. A jáki apátság temploma

2. A tihanyi altemplom

3. Királyi fej az egykori kalocsai székesegyházról (vörös márvány)

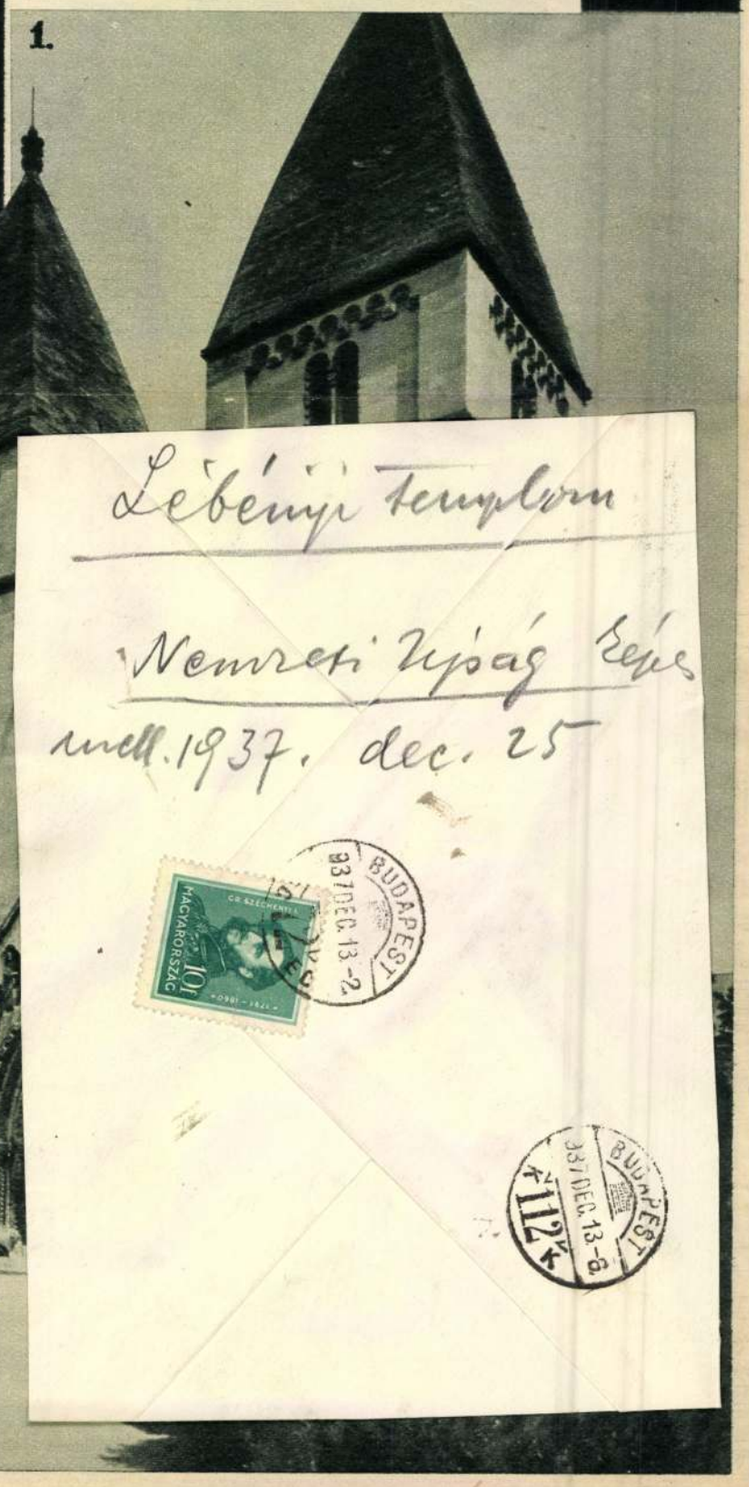

nak jelzi a zsinat. Különben a zsinat határozatai kiterjednek a templomépítés legapróbb részleteire. Mindenütt a célszerűséget és az ízlésességet kívánja biztosítani.

ÁRKAY: A templomépítés terén egyházi szempontból várható-e a jövőben nagyobb fellendülés, úgy értem, hogy van-e hiány templomokban?

LEPOLD: A helyzet az, hogy a templomépítés kívánatos fejlődését az anyagi lehetőségek korlátozzák. Lehetőleg kerülni akarjuk azt, hogy olyan kis összegből építsenek templomot, amely nyilvánvalóan nem elegendő és hiányos, célszerűtlen, egészségtelen vagy szegényes alkotások létesítésére vezet.

KAFFKA: Az utóbbi időben tudomásom szerint építettek templomokat a hivők és a közhatóságok, valamint az egyházi hatóságok támogatása nélkül is. Pl. Pesthidegkúton építettek egy templomot tisztán abból a pénzből, ami a templom alatt létesített kripták eladásából származott. Kívánatosnak tartja az egyház, hogy ilyen módon építsenek újabb templomokat?

LEPOLD: Egyházi szempontból nem kifogásolható a templom építésének összekapcsolása a kripták értékesítésével. Tulajdonképpen II. József császár tiltotta el a templomokba való temetkezést egészségügyi szempontból. Ebből a rendeletből nagy kár származott, mert nagyon sok kegyeletes emléket és műértéket pusztított el. Egyházi szempontból temetkezés céljára fel lehet használni a templomot az oltár területének kivételével. A templom padlójában csak püspökök és a királyi család tagjai temethetők el. A templom alatti kriptákban azonban ilyen korlátozások nincsenek. A hatóságok általában nem tartják kívánatosnak a templomban való temetkezést. Az egészségügyi szempontok ma is szerepet játszanak ezen a téren, de figyelembe kell venni a pszichikai hatást is. A templom körül lakók nem szívesen veszik a temetkezéseket és bizonyos szempontból zavarólag hat egyesekre az a tudat, hogy kripták közelében tartózkodnak. Egyébként én pénzügyi szempontból nem tulajdonítok túlzott jelentőséget vagy nagyobbarányú lehetőséget az ilyen elgondolásnak.

KAFFKA: Vidéken a nép helyhezkötöttebb. A temető sírjait a család továbbélő tagjai kegyeletesen rendbentartják. Máskép áll azonban a helyzet a nagyvárosokban és főleg Budapesten. A család kevésbbé helyhezkötött, a sírkertek távolesnek az egyes lakóhelyektől. A sírhely drága és a bérletidő rövid. Az önálló kripta építése igen drága. Ennek tulajdonítható, hogy a pesthidegkúti templom kriptáit főleg pesti lakosok vették meg. Azt hiszem, hogy ennek a rendszernek Budapest környékén komoly jelentősége volna, csak kérdés, hogy a jövőben ilyenre a hatóságok hajlandók-e engedélyt adni?

ÁRKAY: Úgy a temetőben, mint a templomokban épülő kripták megint kitűnő alkalmat jelentenek az egyház részére, hogy a művészi ízlést fejlessze és irányítsa. Általában a kisebb alkotásoknak még nagyobb jelentőséget tulajdonítok. A nagyméretű templomok még részleteikben is távolálln ak a kisember építési tevékenységétől. A kisebb kápolnák részleteinek hatása gyakran megmutatkozik a kúriák és falusi lakóházak építésénél.

KAFFKA: Az ilyen irányú hatás még legjobban észrevehető a paplakokkal kapcsolatban. Nemrégiben a Galga völgyében jártam és egy kis elhagyott faluban szép, egyszerű parasztházak és kúriák között egy újonnan épített paplakra akadtam. Ez a ház ijesztően ízléstelen volt, valami városi kőmíves tákolhatta össze, mert a manzard-tető, a tornyocskák és a vakolatba ágyazott csempék ilyen kézre vallottak. Megdöbbenésem még sokkal nagyobb volt, amikor a szép régi parasztházak között a paplaknak kisebb-nagyobb másolataira akadtam, ahol feltűnő volt az ízléstelen díszítések hatása. Ilyen tevékenységgel nagy mértékben el lehet rontani a falvak jövőben kialakuló képét.

LEPOLD: Ha nem is mondja ki teljes határozottsággal a zsinat, azonban az ellenőrzés és a központi felügyelet nemcsak a templomokra és azok berendezési tárgyaira vonatkozik, hanem általában az egyházi épületekre, tehát a paplakokra is. Igy remélhető, hogy a jövőben hasonló eset nem fog előfordulni, mert hiszen az újonnan építendő paplakok terveit is be kell mutatni a főhatóságnak.

ÁRKAY: Félek, hogy ez a rendelkezés még nem fogja előidézni azt, ami az egyház tevékenységétől kívánatos volna és ami a multban szépen érvényesült. Véleményem szerint a papnöveldékben kellene kezdeni a dolgot. Az volna kívánatos, hogy minden plébános, sőt még a kispapok is megfelelő művészi képesítéssel és fejlesztett ízléssel bírjanak. Márpedig a papnöveldékben, úgy tudom, erre nem fektetnek nagy súlyt.

LEPOLD: Elméletben meg van már oldva ez a kérdés is, ugyanis a papnöveldékben műtörténet is szerepel a tárgyak között.

ÁRKAY: A művészettörténet önmagában még igen kevés. Praktikus művészi nevelésre volna szükség, ami a liturgikus alkotásokon keresztül a papok művészi érzékét a célszerűséggel karöltve fejlesztené. Ezen a módon az egyháznak minden egyes szolgája az ízlés és a szépre való törekvés tanítója is lenne. Egységes irányítással ez az erő magas színvonalra tudná emelni a nemzetnek azt az érzékét, ami, sajnos, ma pusztulóban van.

KAFFKA: Még egy nagy erő rejlik az egyház hatalmában, a nagy egyházi birtokok egységes terv és elgondolás alapján mintatelepeket és telepítéseket létesíthetnének, templommal, kultúrházzal és iskolával.

LEPOLD: Ilyen irányú törekvések már előtérbe kerültek. Különösen a ciszterciek körében. A hercegprímás főrendiházi beszédében kijelentette, hogy az egyház ki fogja venni részét ebben a munkában, ami karöltve jár a nagyon kívánatos szociális kérdésekkel. Az a zsinat, amiről már beszéltem, nagyon nagy lépéssel vitt bennünket előre és remélem, hogy a közeljövőben központi irányítással az Egyházművészeti Tanács és Hivatal, valamint a magyar alkotóművészek és testületek segítségével a mai nehéz körülmények közt is el fogjuk érni azt a színvonalat és eredményt, amit az egyház a multban, két ezredéven át fel tudott mutatni.

A lébényi templom jelentősége Árpád-kori szerzetesi templomaink kialakulására

Kevés árpádkori templomunk van, amelyet a magyar társadalom jól ismerne, de még kevesebb, amelyet a külföldi műtörténeti irodalom a kiváló európai műemlékek sorába emelt volna. Mégis e kevesek közé tartozik a lébényi egykori bencés templom és ez a tény már magában véve kidomborítja nagy jelentőségét.

E műemlékünkkel kapcsolatban a restauráló Essenwein mellett különösen Hamann nevét kell feljegyeznünk. Hamann az összehasonlító módszer alkalmazásával a Franciaországból terjedő normann stílus, valamint a felsőolaszországi és délfrancia eredetű, ú. n. protorenaissance stílus hatását vizsgálja az európai műemlékeken és a következtetésben eljut hazánk területére, ahol két emlék, a lébényi plébánia és a jáki apátsági templom ragadja meg figyelmét. A kapcsolatkeresésben nem egy lébényi architektonikus és plasztikai részlet nyujtott számára támpontot, így pl. a Lébényben, de Jákon is előforduló, ú. n. koszorús oszlopfejtípus, a két lébényi kapuban felismerhető normann-stílusú tagozatok, az északi homlokzatot tagoló falpillérek, a főapszis felületét öt mezőre osztó jellegzetes féloszlopok stb.

A Hamann által felvetett kérdések tárgyalása nagyobb tanulmány tárgyát képezhetnék, e cikk szűk keretei között inkább csak a templom rövid ismertetésére szorítkozhatunk és különösen az árpádkori szerzetesi templomtípus kialakításában gyakorolt hatását méltathatjuk.

A templom — történetére vonatkozó eddigi ismereteink szerint — a XIII. század legelső éveiben épült, tehát nagyobbszabású árpádkori szerzetesi templomaink között a legkorábban, ezért a típus megalkotásában alapvető szerepet tulajdoníthatunk neki. A típus lényege a háromhajós bazilikális templomtest, amelyet az ú. n. szabad rendszer szabályai szerint boltoztak be, vagyis egy főhajó-boltszakaszhoz egy-egy oldalhajó-boltszakaszt alkalmaztak. Az oldalhajók árkádívek közbeiktatásával egész hosszukban bekapcsolódnak a főhajó terébe. A bazilikális templomtestet aránylag rövidre, mindössze négy főhajó-boltszakasznyi hosszra vették. A boltszakaszok négyes beosztása jellegzetes, mert jóformán valamennyi árpádkori szerzetesi templomunknál ezt a számot találjuk (Ják, Zsámbék, Vértesszentkereszt, Ócsa, Bélapátfalva stb.). A boltozatok bordás keresztboltozatok voltak és ezeknek megfelelően a főhajópilléreket többszörösen tagozták, hogy alkalmassá tegyék a különböző irányból érkező boltozati tagok, boltívek, hevederek és bordák felvételére. Sajnos Lébényben az eredeti boltozatok elpusztultak és a jelenlegi boltozatok mind a fő-, mind az oldalhajókban újabb eredetűek (XVIII. század).

A templomtest háromhajós bazilikális részét a keleti végén a három apszis zárja le, éspedig a főhajó arányának megfelelően a magasabb és tágasabb főapszis, valamint az oldalhajók kisebb méreteihez szabott oldalapszisok. Az apszisok alaprajza félköríves, de a később épülő templomainknál sokszögü is lehet, mint a zsámbéki főapszisnál, ez már a gót stílus közeledésének a jele. Jellegzetes, hogy a lébényi apszisok egy vonal mentén csatlakoznak a templomtesthez, amiben némi északolasz, illetőleg dalmáciai hatást látnak egyes építész-íróink (Petrik, Foerk), de

1. Lébényi templom főhomlokzata
2. Jáki templom főhomlokzata
3. Zsámbéki templom főhomlokzata

Magyar Építőművészet
1941. 12. 4.

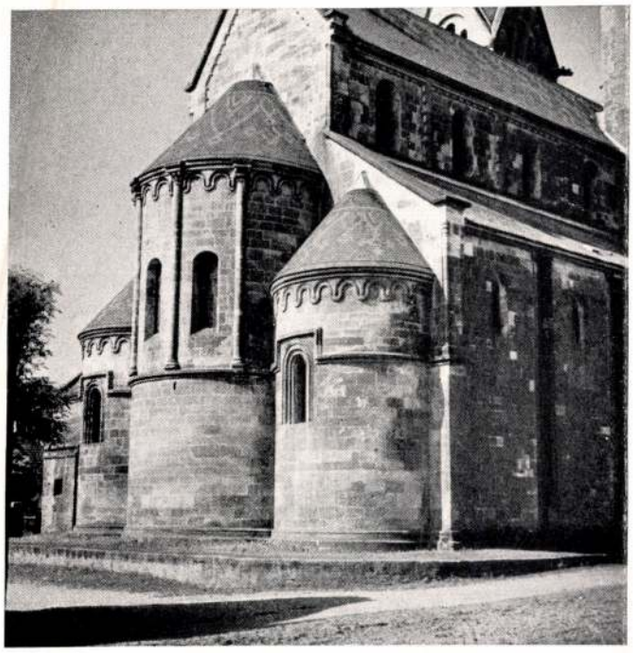

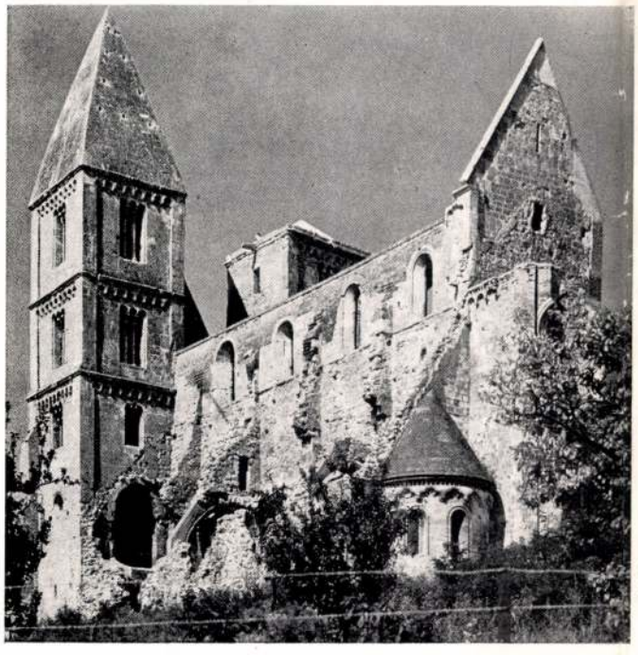

jeleneteket is alkalmaztak az oldalakon, vagy a nyíló szárnyakon az Ó- és Újszövetség történeteiből, hogy az olvasni nem tudók is részesei lehessenek a bibliai élményeknek, ezért szegények bibliájának is nevezték az ilyen faragott, festett díszű kapukat.

Lébényben a faragás mindössze az architektónikus részek gazdag leveles díszítésére szorítkozott, bár emberfők alakjában szobrászati részek is vannak, de ezek szerényen meghúzódnak a dús levélsorok egy-egy zugában.

A főkapun kívül a templom déli oldalán gyakran még egy oldalkaput is alkalmaztak. Ezek az oldalkapuk néha ugyanolyan díszesek, mint a főkapuk, sőt a lébényi déli kapu — gazdagabb építészeti részleteivel és faragásaival — művészi tekintetben mindenesetre felülmúlja a nyugati kaput. Díszítményei stilizált levelekből állanak és a kapupilléreken, szemöldökön, ívezetben bimbós és koszorús oszlopfőkön jelentkeznek. Szobrászati szempontból figyelemreméltó az oldalkapu jobb felső oszlopfejsorában alkalmazott kerub-ábrázolás (szárnyas angyalfő). A normannstílus világára és hatására különösen a kapukeretben jelentkező tört-pálcatagozat emlékeztet. Ez a motívum aztán még gazdagabban, sőt megismétlődve, a jáki főkapunak is uralkodó díszítőeleme.

A megvilágítás módja a bazilikális rendszer függvénye, tehát az ablakokat az oldalhajókon és a főhajónak az oldalhajók teteje fölé kiemelkedő falán alkalmazták.

Az ablakok hosszúkásak, félköríves lezárásúak és rézsűsek, vagyis ki- és befelé táguló keretűek. Ilyenek az apszisablakok is, de ezek keretében a nyílás élénkítésére (az oldalapszisokén) hengertagokat is alkalmaztak.

A lébényi típushoz tartozó templomok lényeges része még a sekrestye. Ez egy bordáskeresztboltozattal fedett négyzetes alaprajzú helyiség, amely a szentély közelében lévő szélső boltszakasznál egyszerű, néha díszesebb ajtó közvetítésével a déli oldalhajóhoz csatlakozik (Lébény, Ják). Előfordul, hogy a sekrestyét az északi oldalon alkalmazták (Zsámbék). Sajátságos, hogy Lébényben a sekrestyét oltárfülke befogadására alkalmas külön kis apszidiollal is ellátták. Ilyen megoldásra következtethetünk Zsámbékon is. Itt a sekrestyeromon mutatkozó nyomok szerint szintén apszidiol állhatott a sekrestye keleti falában.

A lébényi, valamint az ugyanehhez a típushoz tartozó templomok épülettömegét a nyugati oldalon párosával emelt, többemelet magas tornyok fejezik be. A lébényi tornyok meglehetős egyszerűek, vártoronyhatásuk abban jelentkezik, hogy törzsüket csak a főhajó párkányának szintjénél törik át könnyed ikerablakok, egymás fölött két emeletsorban.

A jáki tornyok jóval díszesebbek s gazdagságban még ezeket is túlhaladják a zsámbékiak. A zsámbéki déli toronynak külön jelentősége, hogy megőrizte eredeti kősátoros sisakját, mint az ehhez a típushoz tartozó templomtornyok eredeti befedési módját. Ezt a kő sisakformát nem éppen szerencsés érzékkel alkalmazták a jáki tornyok restaurálása alkalmával. A súlyos kősisakok ugyanis a zömök jáki tornyokat szinte összenyomni látszanak. A lébényi tornyok Essenwein által vezetett multszázadvégi restaurálása alkalmával magyar földön nem kedvelt, ú. n. csürlős sisakot kaptak. Igaz, hogy vannak csürlős sisakú magyar példák is Egregyen, Őraljaboldogfalván, Zeikfalván, de azok könnyedebbek és néha kőből falazottak (Egregy). Essenwein a lébényi tornyokat rajnamenti példák után állította helyre, ezért nem illeszkednek bele harmonikusan a magyar falu képébe.

DR. LUX GÉZA

1. Lébényi templom szentélye
2. Jáki templom szentélye
3. Zsámbéki templom szentélye

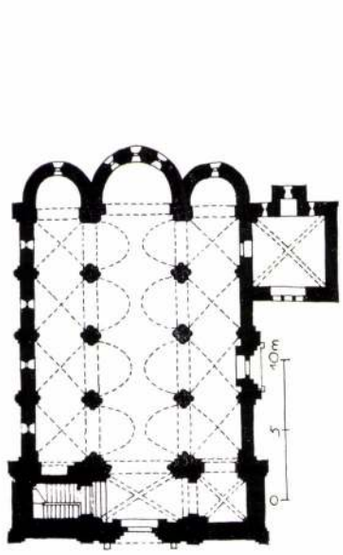

Lébény, 1208.

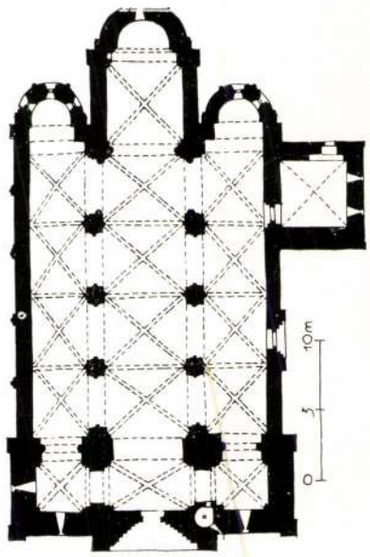

Ják, 1256. előtt

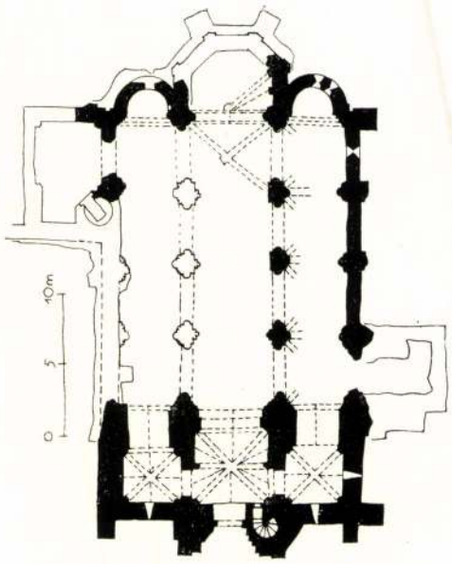

Zsámbék, 1258. előtt

ugyanúgy a bencés kapcsolatok révén valószínűbb nyomon a regensburgi skót bencéseknek tulajdoníthatjuk ezt a jellegzetes apszisalakítást.

A templomtestet nyugaton a főhajó zárófala, illetőleg az azt közrevevő két torony határolja. A tornyokat az oldalhajók végében (az oldalhajók szélességi méreteiben) négyzetes alapon emelték, úgy hogy aljuk az oldalhajók irányában nyitott maradt. Ezt a jellegzetességet, t. i. a nyitott toronyaljakat, magyar sajátságnak tartották régebben. A tornyok között a főhajó a nyugati zárófalig halad, úgyhogy a tornyok egy ötödik főhajó-boltszakaszt vesznek közre. Ez azonban a többitől abban tér el lényegesen, hogy légterét egy közbülső kórusboltozat elvágja. Ekként egy átmeneti tér alakult ki, a kórus alja, amely a főkapuból a templombajutást közvetíti.

A templomtest bazilikális rendszeréből alakul ki a bejárás és megvilágítás nyílásrendszere. A főhajó tengelyében a nyugati homlokzat közepén van rendszerint a főkapu, amely — mint Lébényben is — félköríves lezárású és lépcsőzetes, oszlopos keretű. A kapuarchitektúra ilyen kialakításának magyarázatára Reiszmann említi, hogy a lépcsőzetesen szűkülő ívek és oldalfalak kiképzésénél perspektív hatásokra törekedtek, amivel az volt a céljuk, hogy a templom belsejének képét már a homlokzaton megmutassák, mintegy előkészítsék a belépőt a templom belsejében ráváró, egyre gazdagodó architektónikus élményekre. A kapunyílásnak ezt a fontos szerepét már az ókorban is felismerték, de fokozott jelentőséget a középkor építészete tulajdonított neki. Sokszor a kapu felületét oktató célú, egyházi tartalmú, festett, vagy faragott ábrázolásokkal látták el, gyakran

Lébényi templom főkapuja

Lébényi templom déli kapuja

52

Magyarországi műemlékek. 52. A lébényi bencések főapátsági templomának főkapuja.

Ungarische Kunstdenkmäler. 52. Haupttor der Benediktiner-Abtei in Lébény.

53

Magyarorszagi műemlékek. 53. A brassói „fekete“ templom főkapuja.

Ungarische Kunstdenkmäler. 53. Haupttor der Brassóer „schwarzen“ Kirche.

Lebhertz Lutz

„A tehetségesek" közül az itt következő művészeket sorolja fel a Művészet c. rovatban közölt kritika: "Festőnők a Nemzeti Szalonban" cimmel:
Csik Jolán, Hadzsy Olga, Kardos Böske, Kacz Endréné, L. Hilberth Irén, Lebhertz Lutz, Müller Agota, Müller Méta, Patsky Sára, br. Pongrácz Sarolta, Rauscher Juliska, Somló Sári, Vass Ferencné vettek részt müveikkel a tárlaton.

A HÉT, Bp. 1918. ápr. 28.
XXIX. évf. 17. sz. 267. lap.

LEBHERTZ LUTZ

Fűzfák. rézmetszet
Török sirok "
Lucinico Görznél "
Fenyő "

A Magyar Képzőművésznők Egyesülete tizedik rendes tárlatának ka talógusa. Nemzeti Szalon 1918.ápr-máj.

MDK

Lebhertz Lutz

Lucinico Görznél, rézmetszet

Fenyő, rézmetszet

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll. 1918. ápr.

MDK

Lebhertz Lutz

Füzfák, rézmetszet

Török sirok, rézmetszet

Magyar Képzőművésznők Egyesülete X. kiáll.
1918. ápr.

Lebhertz Lutz festőmüvész
Füzfák
Török sirok
Lucinico Görznél
Fenyő
Magyar Képzőmüvésznők Egyesülete, 1918. április 26.

x. riáll.

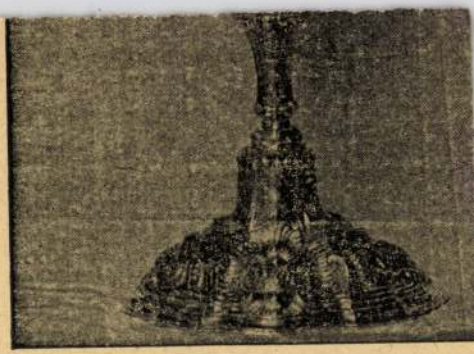

272. kép. *Urmutató, 1761-ből.*

EREKLYETARTÓ,

a Szent Kereszt darabkájával.
Aranyozott réz.
Mag. 30 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,

Szent József ereklyéjével.
Aranyozott réz, talpas.
Mag. 34 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

EREKLYETARTÓ,

Árpádházi Szent Erzsébet ereklyéjével.
Aranyozott ezüst. Talpas.
Mag. 28 cm.
Osztrák munka, 1750 körül.

Lebersorg Irene

mi dostalos

l.

Schoenjersnita

292. l.

NENTA

l de 25.000 Francs - R. C. Seine 264.514

S BIBLIOTHÈQUES NATIONALES DE FRANCE

VENDOME

IS Ier

imbre postal

Télégr. : Contédit-Paris
Chèques post. : 1836-23
Tél. : Opéra 12-22

ur de porter à votre connaissance
cialisée dans la vente des

ICATIONS D'ART

ngue expérience et nos relations,
ées, assurent aux clients de notre
aux meilleures conditions.

s de vous remettre ci-joint une

M.D.K.

Léber József, gyöngyösi, ~~festő~~ képíró

Haller Sámuel számára 1777-ben megfesti az első magyar vezérek és királyok képeit.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kaidó, 358. old.

LÉBER József gyöngyösi képiró. Haller Sámuel számára 1777-ben Gyöngyösön megfesti „Az első magyar vezérek és királyok képeit". 179o-ben a gyöngyösi városháza ajtóit és zsaluit festi.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

LEBER, Johann, pozsonyi asztalossegéd

J.L.,Tischlergesell,
8 hónapos fia megh. [1822,II.köt,87 l.]

Pr.Z.

Léber József

festő

1894

Éimisk 1930, 85, 1.

LEBER, Johann, rozsnyói asztalosmester

J. L. Tischlermeist, 8 hónapos fia meghalt.
(1822, II. kötet, 87 l.)

Preßburger Zeitung
(Jenthon)

Lebényi L. MDK

mérnök

A II. világháboru után hidak uj épitése
teren szerzett érdemeket.

A közuti hidosztályon dolgozott.

78.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli
magyar hidépités története. Bp. 1960.

Lebényi László MDK

A vashidak szerelése terén különleges szerelése feladatokat oldott meg.

94.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

MDK.

Léber István

Müvészképzői tevékenységéről

Csongrádmegyei Hirlap 1965 juni.22.lap 5.

MDK.

Ieber Iaiva

Mitveranlaßt tevekenyeségről.

Összegadagyai Bíróság 1965 június 22-ig 5.

<Lébényi templom>

Ráth Károly: A
( ) 16-r, 2 kép
9 l. Magyarovár,
1874.

Gent (1863)

hogy a vakolatrendezésére
kifogás talanokenak ezidő-
ros korona ösneg kifizetését
javaslatba.
nasém tintelettel javasolni
r Károly leszámolásának
helyesbített összegét, a
Sebestyén cégnek pedig
inletfizetést kiutalni mél-

rájus 9

Mély tintelettel

Sz. Kálmán
bizottsági tag

Lebicsky Pál

l.

Véqvári Szolnok

58. l.

First you must take a passpoart. If you have valid passport, then you may be given the English visa. To day only you have travel in England with Arlberg express

Többszöri figelmeztetésem ellenére meg-
nem engedett tepédeszkört használt
DJY

Lebl Hercz.

wiléziai wármarású
zsidó aranymüves. A
XVII. sz. végén és a XVIII.
század elején Porsoy-
ban működött. Az
1728 iki önze írásban
meg szerepel.

Mandl Bernát: Magyar-
zsidó oklevéltár. III. k.
Bp. 1937. 541. l

Lebl János

ötvös

1732 Pécs

Bécsben tanult.

Kapumagyarországi ötvösök 23 l.

614.

614. Bernardino Strozzi il prete Genovese.

Sz. Genuában 1581-ben. † Velenczében 1644-ben.

A Caesar garasa. (Máté 22. r. 21.)

Középütt az asztal mellett áll a kissé jobbra fordult Krisztus, bal kezét felemelte és beszél az előtte álló farizeushoz, ki a tizest mutatja. Fejét dicsfény veszi körül, szőke haja vállaira omlik, jobb kezével az asztalra támaszkodik, köntöse piros s palástját teste körül csavartan hordja. Balról egy gyermeket és még három farizeust látunk. Közülök egy az asztalra támaszkodik és balját felemeli, míg kettő mosolyog. Jobbról a háttérben is egy alak tünik szemünkbe, ki Jézus szavaira figyel.

Vászon, méretei 158 : 225 cm. — Mündler: XIII. 74.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok:

a) Az Esterházy-Képtárban. 1835: X. 26. *P. Genoese:* Christus und der Pharisäer mit den Zinsgroschen. — 1844: X. 26. *B. Strozzi prete Genovese:* Christus und der Pharisäer mit den Zinsgroschen. — 1865, 1866, 1867, 1869: XIII. 74. *B.*

I
289.

MDK

Lebicsky Pál, festöm.

a szolnoki telepen dolgozott, ma az ujabb magyar müvészgárdához tartozik.

dr.Lázár Béla: A törzstagok és a telep többi müvésze. Szolnok a müvészetben.c. Emlékkönyv/ifj.Gonda Béla szerk.T a/ 25 éves jub. alkalmából. 1927.szept. 48.l.

MDK

Lebblanc M.

Amazon, br.szobor

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Bp. 1952.

M.D.K.

Leblich Gáspár, kőművessegéd

1752-ben Egerben dolgozik Velner egri kőművesmester legényeként. Egerből Ebensdorfba vándorol.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kaidó, 358. old.

LEBLICH Gáspár kőművessegéd. Egerben dolgozik 1752-ben Wallner egri kőművesmester legényeként, és innen Ebensdorfba vándorol.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Lebi János

ötvös

1732-ben Pécsett működött. Pécsben tanult. Évenként 3 lat ezüstöt dolgozott fel saját bevallása szerint.

Dr. Illéssy János: Magyarországi ötvösök 1732-ben. Arch. Ért. 1904. évf. 386. l.

Az osztrák DCI Bergbauholding hétfőre tervezi a Recski Ércbánya Rt. privatizációs szerződésének aláírását – tudtuk meg Kamarás Zoltántól, az Állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. (ÁPV Rt.) menedzserétől. Ehhez azonban a befektetőnek többek között be kell mutatnia a vételárra vonatkozó bankgarancia-igazolást. Ha az üzlet most meghiúsul, valószínűleg már a következő kormánynak kell határozni a bánya sorsáról.

A Heves megyei község határában lévő rézbánya értékesítésével már hosszú évek óta kísérletezik az állam, mindeddig eredmény nélkül. A mostani, az osztrák befektetőkkel folytatott tárgyalásokkal kapcsolatban is óvatosságra intő jel, hogy tavaly ősszel a panamai Oil Capital Limiteddel már a szerződést is megkötötte az ÁPV Rt., de a tranzakció meghiúsult, mert nem tudták kifizetni a vételárat, mondván, kínai konzorciális partnerük – a bánya iránt külön is hosszú ideje érdeklődő China Metallurgical – visszalépett az üzlettől.

A bányaüzem fenntartása havonta 20-22 millió forintba kerül, ezt az összeget jelenleg a privatizációs szervezet által folyósított kölcsönből finanszírozzák, a társaságnak az ÁPV Rt.-vel szembeni adóssága [illegible] haladja a 218 millió forintot. Nemrég egy sajtótájékoztatón Szabó Pál, az ÁPV Rt. vezérigazgatója elmesélte, hogy Recsken járva a munkások is arra kérték, vigyék végre dűlőre a dolgot, akár úgy is, hogy fizetőképes vevő híján bezárják az üzemet. Két héttel ezelőtt valóban úgy tűnt, holtpontra jutottak a tárgyalások az amerikai tőkével, Bécsben alapított DCI Bergbauholdinggal, a befektetők azonban készek voltak elfogadni az ÁPV Rt.-nek többek között a környezeti károk elhárítására vonatkozó feltételeit. Így egyelőre nem látszik akadálya a hétfői szerződéskötésnek. A dokumentum szövegét az osztrákok már szignálták, vagyis amennyiben a szükséges iratokat, köztük a vételárra vonatkozó bankgaranciát bemutatják, megtörténhet a szerződéskötés. Kamarás Zoltán érdeklődésünkre elmondta, ezt követően 20-áig kell lezárni a tranzakciót, vagyis addigra meg kell érkeznie az MNB-hez a vételárnak.

Ha ismét meghiúsulna az üzlet, akkor az ÁPV Rt. a kormány elé viszi a bánya ügyét, melynek előkészítése normál ügymenettel legalább három hónapot vesz igénybe.

• H. R.

Emlékpénzek '48-ra

A pénzsorozat három tagból áll

Aranyból, ezüstből és bronzból vert emlékpénzekkel köszönti az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulóját a Magyar Nemzeti Bank. A három tagból álló pénzsorozat Lebó Ferenc tervei alapján készült. Az aranypénz húszezer forintos, az ezüst kétezer forintos, a bronz pedig százforintos névértékű. Az érmeket Petőfi Sándortól vett idézet, a '48-as honvédzászló, valamint az első felelős, független magyar kormány miniszterelnökének, Batthyány Lajos grófnak a portréja díszíti. A sorozat darabjainak hátoldalán a szabadságharc hőseinek kitüntetései láthatók. Az ezüstérmére például a Magyar Katonai Érdemrend I. osztályú érdemjele került, amelyet csak Bem József és Görgei Artúr tábornokok kaptak meg, s egyetlen fennmaradt példányát a Hadtörténeti Múzeumban őrzik.

A húszezer forintos arany pénz ötezer, az ezüst tizenötezer, a bronz harmincezer példányban kerül forgalomba.

• Z. B.

Peres ügy lett a mauzóleum felújítása

A Kossuth Lajos halálának 100. évfordulójára tervezett kivitelezési határidő 1994-ben lejárt, de eddig a szigetelése sem készült el a Fiumei úti temetőben lévő Kossuth-mauzóleumnak – mondta lapunknak Ráday Mihály, a Nemzeti Pantheon Alapítvány társelnöke. A kivitelező beperelte megbízóját, de ma már úgy látja, van esélye a peren kívüli egyezségnek.

Ráday Mihály városvédő, fővárosi képviselő és Katona Tamás, Budapest első kerületének polgármestere a Kossuth-mauzóleum és egyéb nemzeti emlék- és sírhelyek felkutatása és helyreállítása érdekében alakították meg annak idején a Nemzeti Pantheon Alapítványt. Az alapítvány kuratóriumában ma is pártok képviselői és szakértők dolgoznak, de ez – Ráday szerint – tulajdonképpen egy laikus testület. Éppen ezért tartották fontosnak, hogy a Kossuth-mauzóleum restaurálási munkáinak szakmai felügyeletét a Főber Rt.-re bízzák. A kivitelezést a Középület-építő Rt. pályázat útján nyerte el és 1993-ban meg is kezdte a munkát, melyet akkor 46 millió forintra taksáltak, s ennyiért is vállalták.

A mauzóleum felújítása eddig csaknem 100 millió forintba került, ám még legalább ennyi szükséges a végleges felújításhoz. Mint azt Kreszán Albert, a Középület-építő Rt. elnök-vezérigazgatója lapunk kérdésére elmondta: a munka kezdete után rendre rejtett hibákra és korábban ismeretlen szerkezeti problémákra bukkantak, amelyek természetesen folyamatosan drágították a rekonstrukciót, akadályozták a munkát. Az épület takart boltozatai, homlokzata, szerkezeti falai a tönkremenetel határán voltak. Ezeket a többletfeladatokat rendre egyeztették, többször szerződéseket módosítottak. Ám az alapítvány, annak ellenére, hogy igazolták a munkák elvégzését, több mint 30 millió forintot nem fizetett ki a cégnek. A peren kívüli megállapodást nem sikerült realizálni, s a vállalat 1996-ban levonult az építkezésről, és beperelte az alapítványt. A vezérigazgató azonban már arról tájékoztatott, hogy az elmúlt héten 25 millió forintot megkaptak, bár az alapítvány 9,5 milliót visszatartott, mondván, ezt az összeget a szigetelési munkák befejezése után kívánják átutalni. Kreszán úgy gondolja, van esélye a peren kívüli megállapodásnak. A műszaki átadás lezárása ugyanis megtörtént, a jogos tartozás kifizetésére jegyzőkönyvi ígéretet kaptak, s a szigetelési munkákat még el fogják végezni.

Mint azt az előzetes tervekből tudni lehet, a sírbolt további helyreállításához mai árakon még legalább 80-90 millió forint szükségeltetik, ám ennek megvalósítására már csak egy későbbi időben kerülhet sor. A helyzet ugyanis mára már teljesen megváltozott, az alapítvány azt szeretné, ha a Középület-építő befejezné a még hátralévő szigetelési munkákat, s kölcsönösen elbúcsúznának egymástól.

Németh Csabáné dr. Nagy Erzsébet, az alapítvány ügyvédje úgy látja, hogy a kivitelező ennél a munkánál nem állt a helyezte magaslatán, s a megrendelő jelentős kárt szenvedett például a tervezői késedelemtől és ez okozta a teljesítés csúszását. Mint jó hírű cégtől, elvárható lett volna, hangsúlyozta az ügyvéd, hogy megalapozott ajánlatot adjon a megrendelőnek, s a szerződést legalább a harmadik módosítás után pontosan betartsa, így a köztük lévő perben viszontkeresettel élnek.

• Iván Gizella

sváró

tésfelvétel:
ax: 303-0950

si irodák
ajánlatai

Altaussee síparadicsom
TÁJERORSZÁG
1000 méter felett
ég (FIS) által minősített versenypályák

1 négyüléses felvonó (új!)
2 kétüléses felvonó
5 csákányos felvonó

Hóágyúzott, gondozott pályák
Síóvoda, különböző nehézségi szintű lesiklópályák

er hegyekre
útópályák 25 km hosszban

15 11 • Fax: 00-43/3622 71315 13

EL TYROL – ALTAUSSEE
gos szálloda a síparadicsom
esttől mindössze 500 km-re!
pfényes síelés húsvétig • Családias hangulat
ürdőszobás, balkonos szobák 2–4 fő részére
Ingyenes szaunahasználat!
Áraink: ÖS 550/fő/nap félpanzióval
2 éves korig 50%-os kedvezményt biztosítunk (szülővel egy szobában)
síbérlet! (6 napos bérlet felnőttnek: ÖS 1250, gyermeknek: ÖS 740)

ó és
arul!
iella
636,
1912
6 27

Ausztriában
M
nagániskola középiskolás
ira
ssee, Reitern 50
2 5 32 35, 00 43/3622 5 32 36

ktatási rendszer
kozás és képzés kis csoportokban
sőfokú általános vagy gazdasági
s
ngulatú kollégium
ovaglás, sí és vízi sportok
ves kortól

MH 1590

„Van egy hely a nap alatt..."

Ópusztaszer és Bugac között, Kiskunmajsán,
ahol egész évben várja Önöket a gyógyfürdő, strand, uszoda, szauna, motel, kemping, horgásztó és lovarda.
Kívánságára megszervezzük a Feszty-körkép és a bugaci lovasprogram látogatását.

Üdülési csekket elfogadó hely.
Jonathermál Rt.
6120 Kiskunmajsa, Kőkút 26.
Tel.: (06-77) 481-855
Fax: (06-77) 481-013

INTERJET

SRÍ LANKA
(+ MALDÍV-SZIGETEK)
****-os hotel, ind.: márc. 17., 31., ápr. 7., 21.
225 000 Ft-tól

KENYA – SZAFARIVAL
2 hét, ****+-os hotel, félpanzió,
1,5 napos repülős szafarival
229 000 Ft
Indulás:
febr. 28-tól kéthetente

Budapest, 1066 Teréz krt. 32.
Tel/fax: 1/3119-267, 3023-575, 3028-689
Szekszárd, 7100 Széchenyi u. 21.
Tel/fax: 36-74/319-922, 319-496, 319-933

LUX TRAVEL

KRÉTA apartmanban, repülővel (Soula...)	**36 900-Ft-tól**
KORFU apartmanban, repülővel	**32 900 Ft-tól**
THASSOS apartmanban, autóbusszal	**31 200 Ft-tól**

Aki **április 24-ig** irodánkban 40% előleget befizet Klíttec-ajándékot kap.

SORRENTO autóbusszal	**19 900 Ft-tól**
HORVÁTORSZÁG:	
ZADAR — Planika apartman	**15 400 Ft-tól**
RABAC — Lanterna apartman	**10 590 Ft-tól**

Gyógyüdülések és hegyvidéki szálláshelyek belföldön!
100-nál több utazási ajánlat irodánkban megrendelhető!
Keresse irodánkat az **Utazás '98** kiállításon:
A pavilon 109/K stand!

LUX TRAVEL: 322-4831, 342-2299.

BUDAPEST TOURIST

AIR TICKETS
Egyenesen a legolcsóbb

NEW YORK	65.100
ATLANTA	60.500
BARCELONA	40.500
ROMA	41.900
ISTAMBUL	31.700
AMSTERDAM	35.800
LISSZABON	43.100
LONDON	31.700

Az árak függnek az indulás időpontjától, a szabad kapacitásoktól és nem tartalmazzák a repülőtéri illetéket
FORRÓDRÓT: 117-3679, 118-6619

Belföldi és Külföldi utazási ajánlatainkkal várjuk irodáinkban!
1051 Budapest, Roosevelt tér 5.
FORRÓDRÓT:
118-1510, 117-3555, 118-6436

REPÜLJÖN SZUPEROLCSÓN

London	32 000 Ft BA	Los Angeles	95 000 Ft KL
Lisszabon	47 000 Ft AF	Mexico	86 000 Ft AF
Athén	44 000 Ft OA	New York	64 500 Ft MA
Moszkva	40 000 Ft LO	Rio de Janeiro	100 000 Ft BA
Párizs	34 500 Ft SN	Sidney	150 000 Ft OA
Stockholm	38 000 Ft AY	Tokio	96 000 Ft BA
		Beijing	96 000 Ft BA

TOVÁBBI KÜLÖNLEGES UTAZÁSAINK IRÁNT ÉRDEKLŐDJÖN IRODÁNKBAN!

QUEEN TOURS
1114 Bp., Bartók Béla út 49.
Tel.: 209-5262; 209-6263, 209-2549.

MOL TRAVEL az Ön utazási irodája!

AKCIÓ!

10% kedvezmény április 20-ig elővásárlási kedvezmény saját szervezésű tengerparti üdüléseink árából

Irodáink:

1082 Budapest, 32-esek tere 6. Tel./fax: 314-1811, 303-6782.
9400 Sopron, Széchenyi tér 20. Tel./fax: (06-99) 338-710.
2800 Tatabánya, Fő tér 20. Tel./fax: (06-34) 311-990.
8900 Zalaegerszeg, Rákóczi út 8. Tel./fax: (06-92) 326-954.
8800 Nagykanizsa, Deák tér 3. Tel./fax: (06-93) 310-728.

Tanuljon külföldön!

- Nyelvtanfolyamok
- Középiskolák
- Egyetemek, főiskolák
- Nemzetközi iskolaév
- Nyaralás családoknál
- Au-Pair az USA-ban

USA, Ausztrália
Kanada, Európa

FSTS 1026 Budapest, Pázsit u. 7. Tel./fax: 176-33-62

TAN-TÚRA AJÁNLAT
10%-os előfoglalási akció!

KORFU	2 hét apartman	máj. 20., szept. 16., 30.	34 900 Ft-tól
KORFU	1 hét apartman	jún. 17., szept. 3.	40 900 Ft-tól
KRÉTA	1 hét szálloda**	jún. 18., szept. 10.	53 900 Ft-tól
RODOSZ	1 hét szálloda**	jún. 21., szept. 13.	52 900 Ft-tól
CIPRUS	1 hét szálloda***	jún. 19., szept. 11.	74 900 Ft-tól
MALAGA	1 hét szálloda***	jún. 13., 20., szept. 19., 26.	88 900 Ft-tól
COSTA BRAVA	1 hét szálloda**	jún. 20., szept. 12., 19.	66 900 Ft-tól
TÖRÖK RIVIÉRA	1 hét szálloda***	jún. 1., 8., szept. 14., 21.	62 900 Ft-tól

Március 15-ig a fenti, 10%-os kedvezménnyel csökkentett árakon jelentkezhet útjainkra!

Értékesítés: **TAN-AIR** Utazási Iroda
1066 **Budapest,** Ó utca 5. Telefon: 374-2345,
6722 **Szeged,** Kálvária sgt. 16. Telefon: 06 (62) 325-488,
valamennyi IBUSZ irodában és országszerte 400 partnerünknél.

CHEMOL-TRAVEL

Tavaszi körutazások a Chemol Traveltől

Húsvét Izraelben, 8 napos csillagtúra	április 9–16.
Nepál–Tibet, 13 nap	április 17–29.
Nagy „selyemút", 20 nap	
Üzbegisztán–Kirgizisztán–Kína–Pakisztán	április 27.–május 16.
Szíria–Libanon, 9 nap	május 5–13.
Körutazás Izraelben, üdüléssel Eilaton, 11 nap	május 7–17.
Anglia–Skócia–Wales, 9 nap	május 11–19.
Nagy USA-körutazás, 15 nap	május 19.–június 2.
India–Nepál, 11 nap	május 16–26.
Vietnám–Kambodzsa, 16 nap	május 22.–június 5.

Március 31-éig történő jelentkezés esetén 7% előfoglalási kedvezmény!

Chemol Travel utazási irodák:
Bp. V., József nádor tér 8. Tel.: 266-2261. Bp. VI., Teréz krt. 26. Tel.: 302-6845
www.chemoltravel.hu

LEBÓ FERENC

Szent Lászlót ünnepli ma Somogyvár

Szobor a lovagkirálynak

Alig egy hete véletlenül tűnt szemünk elé a hatalmas alabárdot lábával támasztó, szálfaegyenes alakú szobor Somogyvár határában, a község Kupavárhegy nevű részében. A fehér talapzaton katonásan feszítő szobor arcát a híres hermáról, Szent László királyunk Győrben, illetve Nagyváradon őrzött ereklyetartójáról másolhatta az alkotó, *Lebó* Ferenc győri szobrászművész.

A szobor tövében idős hölgy fogadott, miközben lapáttal igyekezett elsimítani a rosszalkodó gyerekek által szétdúlt földhalmazt, amibe másnap készült elültetni a friss palántákat. *Sándor* Istvánné, vagy ahogy a községben ismerik, Annus néni kérés nélkül is alkalmi idegenvezetőnkké szegődött.

A szobor lábától elénk táruló bencés apátság romjairól úgy mesélt, mintha annak közel ezeresztendős történetét együtt élte volna át a szerzetesekkel. A Koppány rokonságát is számon tartó Szent László talán a családi szégyen vezekléseként döntött úgy, hogy 1091-ben éppen azon a helyen alapít bencés apátságot, ahol korábban az államalapító Szent Istvánnal szembeszegülő Koppány földvára állott. A romos falak, félbe tört gyámkövek, akár egy történelmi atlasz, mesélnek ma is az apátok életéről. Világosan követhető a még romjaiban is lenyűgöző méretű bazilika, a hozzá csatlakozó káptalanterem, mellette az apát kápolnája, majd a könyvtár, a refektórium, a konyha, a szerzetesek szobái, a vendégek szobái, a négyzetes kerengő, de még a kolostor kapus szobája és a pincelejáró is.

Annus néni együtt élt, együtt dolgozott a romok feltárásában és helyreállításában 1972-tól 1991-ig itt munkálkodó régészekkel, történészekkel és az ásatásokban részt vevő munkásokkal.

Lebó Ferenc alkotásának ma lesz az avatóünnepsége

A SZERZŐ FELVÉTELE

Nemegyszer ő mesélt a csodatevő királyról, akit az 1095-ben bekövetkezett halálakor – végakaratának megfelelően – itt, a szívének legkedvesebb helyen temettek el. Miért is csodatevő Szent László? – kérdezi a Svédországból hozott, vörös gánit síremlék mellett lapátjára támaszkodva, majd következik az alkalmi történelemóra. A király, amikor már látta, hogy végképp nincs menekvés, seregét megsemmisítik a besenyők, aranypénzt dobált a támadó ellenség elé. A csillogó pénzek láttán az ellenséges harcosok természetesen leugráltak lovukról, minél többet összekapkodni az odevetett aranyakból, de időközben azok kavicsokká váltak. De képes volt a kínzó szomjúságtól is megszabadítani lovagjait a király, aki – bibliai fordulat – vizet fakasztott a sziklából a kiszáradt torkú katonák mentésére.

A hihetetlen csodákon ma mosolyoghatnánk is akár, de Annus néni meséje oly hiteles, mintha ő maga is átélte volna azokat. A szent királyról tudja, hogy azon kevés magyar uralkodók közé tartozott, aki a kard mellett a szellem forgatását is rendkívül fontosnak tartotta. Az apátságba települt szerzetesek vezetője – a király rendelete szerint – csak francia lehetett, hiszen a szellem, a tudomány dolgában így látta helyesnek. Mondhatnánk erre, hogy íme egy korai „európai integrációs gesztus."

Hogy mennyire messzire látott Szent László, az ebből a néhány, felidézett cselekedetéből is kiderül. Somogyvár dombjáról tiszta időben tisztán tárul elénk a Balaton túlpartján magasodó Badacsony. Annus néni naponta gyönyörködik a látványban. Lehajol minden szál gazért, eldobott dobozért, papírfecniért. A műemlékhivataltól húszezer forintot kap havonta, de – mint mondja – nem a pénzért csinálja, hanem azért az elmondhatatlan érzésért, amit újra és újra érez, amikor belép a kápolna romjai közé, Szent László első nyughelyére.

Somogyvár ma ünnepel: felavatják Szent László, a lovagkirály szobrát. **(szendrei)**

MAGYAR NEMZET 1998 sept. 4

Blandford lakói arról számoltak be, hogy az MD–11-es nagyon alacsonyan húzott el a város felett, majd egy éles, hangrobbanásszerű detonációt hallottak, és a légnyomás a házakat is megremegtette. A Swissair-gép fedélzetén 229-en utaztak Genfbe: egységek túlélőkre bukkantak, később azonban a CNN ezt visszavonta.

A kutatás ugyan folytatódik, de lapzártánkkor szinte bizonyosnak tűnt, hogy senki nem maradt életben. A mentést a rossz idő, a Nova Scotia felé közelítő Danielle hurrikán is nehezíti, ám az első feltételezések szerint a katasztrófában ez nem játszott szerepet. Annak sincsen semmilyen jele, hogy terrorista akcióról lenne szó, bár a fekete dobozt még keresik.

A McDonnell Douglas MD–11-ese a világ egyetlen modern, széles törzsű interkontinentális járata, amely három motorral rendelkezik. A típus eddigi jó biztonsági adatokat gyűjtött össze, bár tavaly júliusban a newarki repülőtéren egy postajárat a leszállást követően kigyulladt. A McDonnell ezerkilencszázkilencventől kezdte gyártani az MD–11-eseket, de a újak számított. A Swissair a múltban a világ legmegbízhatóbb légitársaságai közé tartozott, amely magasan képzett, tapasztalt pilótákkal rendelkezik. **(lambert)**

Az áldozatok állampolgársága

Lapzárta előtt megbízható magánforrásból értesült a Magyar Nemzet a 215 utas országok szerinti megoszlásáról. Az áldozatok közül 136 amerikai, 30 francia, 28 svájci, hat angol, három német, három olasz, két görög, továbbá egy-egy orosz, spanyol, jugoszláv, valamint más nemzetiségű állampolgár is volt.

A második katasztrófa

A Swissair járatának tragédiájával kapcsolatban a magyarországi irodától a következő tájékoztatást kaptuk: a társaság történetében ez a második katasztrófa, az első 1963-ban történt, amikor egy Caravel típusú gép zuhant le; ezen felül a hetvenes években történt egy terrortámadás a társaság egyik gépe ellen. Megtudtuk: a Swissairnek közvetlen New York–Budapest járata nincsen, az utazás tehát kizárólag svájci átszállással oldható meg. **(r. h.)**

Viagrát csempésztek

A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságától kapott információnk szerint csütörtökön hazánkban elsőször foglaltak le csempészett Viagra tablettákat. Puskás Norbert, a pénzügyőrség fővárosi nyomozóhivatalának parancsnokhelyettese további érdeklődésünkre elmondta, hogy a kétszáztizennyolc tabletta nyomára egy névtelen bejelentő útmutatása alapján bukkantak. A Viagrát eladásra kínálták, ami megalapozta a csempészet gyanúját. A házkutatás során végül tegnap lefoglaltak több mint egymillió forint értékű illegálisan behozott gyógyszert. **(-si)**

A Legfelsőbb Bíróság jogerős ítélete

Belehajtott a körmenetbe

Egy olyan ügy végére tett pontot csütörtökön a Legfelsőbb Bíróságon Kaposvári Bertalan büntetőtanácsa, amelyik annak idején nagy felháborodást keltett. Mint emlékezetes, 1994. június 5-én Debrecenben Bácskai Lauró Gábor Mercedes gépkocsijával barátja társaságában egy leánykollégiumhoz igyekezett. Útközben azonban kénytelen volt megállni, mert egy, egyébként előre meghirdetett, és hivatalosan bejelentett úrnapi körmenet résztvevőibe ütközött. Várt egy darabig, majd erőszakkal az emberek közé hajtott kocsijával, és nyomdafestéket nem tűrő szitkokat kiabált, trágárságaival túlharsogta az áhítatos éneket is.

Amikor jobb belátásra próbálták bírni, pisztolyt rántott elő és azzal fenyegetőzött. Bácskai Lauró Gábort a Debreceni Városi Bíróság 1996. december 11-én a vallásszabadság megsértése miatt egy év börtönbüntetésre ítélte, aminek végrehajtását kétévi próbaidőre felfüggesztette. Az ítéletet a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1997. december 9-én helybenhagyta. Most az ügy a védő felülvizsgálati indítványa alapján került a Legfelsőbb Bíróság elé, amelyik az ítéletet ugyancsak helybenhagyta. **(n. l.)**

ladt csütörtök hajnalban egy sze
mélygépkocsi Budapesten, a Pe
tőfi híd pesti hídfőjénél. A közel
ben tartózkodó közterület-fenn
tartó járőr a helyszínre sietett é
eloltotta a tüzet. A vezetőt kó
házba szállították.

RÁTÖRTÉK AZ AJTÓT a
egyedül élő, 76 éves özvegy He
gedűs Andrásnéra Erdőbényé
ismeretlen tettesek szerdán a ké
ső esti órákban. Megfenyegették
bántalmazták és értékei átadására
kényszerítették. A tettesek csal
nem tízmillió forintra becsült é
tékeket vittek el. A Borsod m
gyei főkapitány százezer fori
jutalmat ajánlott fel a nyomra
zetőnek.

TANYAI RABLÓBANDA
rázdálkodik Szabadszállás kül
rületén. A társaság négy tag
több brutális támadást követ
el. A rendőrség széles körű ny
mozást indított a rablók kézr
kerítésére.

VÍZI TRAGÉDIA. Megtalál
a fővárosi tűzoltóság búvára
szigetszentmiklósi négyes szár
kavicsbányatóban a második
dozat holttestét is. A szerencs
lenség még hétfőn történt, an
kor öt külföldi munkás a bány
tóban csónakázott, ám belebor
tak a tóba, és két társukat elnye
a víz. A búvárok kedden leltek
25 éves ukrán fiatalember te
mére, szerdán pedig 22 éves ho
fitársa holttestét emelték ki.

KRIPTAKAPUT LOPTA
Ellopták az Ybl Miklós terv
alapján, klasszicizáló stílusb
épített, műemlék jellegű Wenc
heim-kripta kerítésének több m
zsa súlyú kovácsoltvas kapuj
Szabadkígyóson. A rendőrs
keresi a tetteseket.

Terez körúti Béke Szállodában – és robbanóanyag-maradványokat találtak, az újságok szerint a 406-os szobában. A közlemény szerint a szobában a robSzlovák Köztársaság rendőri testületének szóvivője, aki szerint a szlovák és magyar rendőrség szorosan együttműködik a nyomozásban. **(n. s.)**

Pokorni Zoltán a helyszínen tájékozódott

Gyerekeket szurkált meg a pedagógusnő

(Folytatás az 1. oldalról)

A Hajdúhadházi Rendőrkapitányság röviddel a déli harangszó után kapta a riasztást: a pedagógusok telefonáltak nekik és a debreceni mentőknek, akik több kocsival vonultak a helyszínre. Ők elsősegélynyújtás után öt gyermeket beszállítottak a debreceni kórház traumatológiájára, míg hárman ijedtükben korábban hazaszaladtak. Az elsődleges vizsgálatok szerint egyik gyermek sérülése sem bizonyult életveszélyesnek, de azért megfigyelik őket. A történtek szörnyű lelki traumát is okoztak mindegyiküknek.

A megérkező rendőrök azonnal elkezdték a történtek rekonstruálását, a tanúk és a gyanúsított kihallgatását – mondta *Kozma* János, a Hajdúhadházi Rendőrkapitányság vezetője, akinek gyakorlatában még nem fordult elő ilyen eset. Egyelőre semmi olyat nem tudtak meg, hogy mi motiválta az ámokfutó tanárnőt tette elkövetésében. Mivel az eset – az okozott sérülések könnyebb volta ellenére – igen súlyos minősítésű, azt a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányság saját hatáskörébe vonta, és folytatja a vizsgálatot. A gyanúsított kihallgatása is zajlik. A hajdúhadháziak közlése szerint nem ottani lakos, Debrecenből járt oda tanítani. Az iskola nevelői értetlenül állnak a történtek előtt. Pedagógustársukat, Rapcsák Annamáriát inkább csendes, visszahúzódó egyéniségnek ismerték, s nem tudják, mi munkált benne, amikor a gyermekekre támadt. Hajdúhadházon felháborodva tárgyalták a történteket, s – mivel az iskolások a cigány etnikumból kerültek ki – attól lehet tartani, hogy etnikai konfliktusként kezelik az esetet. Ebben az esetben még a bosszúállás sem elképzelhetetlen, hiszen leegyszerűsítve a képletet: magyar pedagógus sebesített meg romagyermekeket. Mindazonáltal eleddig nem került a felszínre erre utaló jel, de egy magát megnevezni nem kívánó hajdúhadházi lakos azt mondta: a tanárnő a legnagyobb biztonságban most a rendőrségi fogdában van…

Az iskolából kapott információ szerint csütörtök délután *Pokorni* Zoltán, az oktatási tárca vezetője meglátogatta a kórházba szállított gyerekeket, s a helyszínen tájékozódott a magyar oktatásügy történetében példátlan esetről. **(gőz)**

Szent Lászlót ünnepli ma Somogyvár

Szobor a lovagkirálynak

Alig egy hete véletlenül tűnt szemünk elé a hatalmas alabárdot lábával támasztó, szálfaegyenes alakú szobor Somogyvár határában, a község Kupavárhegy nevű részében. A fehér talapzaton katonásan feszítő szobor arcát a híres hermáról, Szent László királyunk Győrben, illetve Nagyváradon őrzött ereklyetartójáról másolhatta az alkotó, *Lebó* Ferenc győri szobrászművész.

A szobor tövében idős hölgy fogadott, miközben lapáttal igyekezett elsimítani a rosszalkodó gyerekek által szétdúlt földhalmazt, amibe másnap készült elültetni a friss palántákat. *Sándor* Istvánné, vagy ahogy a községben ismerik, Annus néni kérés nélkül is alkalmi idegenvezetőnkké szegődött.

A szobor lábától elénk táruló bencés apátság romjairól úgy mesélt, mintha annak közel ezeresztendős történetét együtt élte volna át a szerzetesekkel. A Koppány rokonságát is számon tartó Szent László talán a családi szégyen vezekléseként döntött úgy, hogy 1091-ben éppen azon a helyen alapít bencés apátságot, ahol korábban az államalapító Szent Istvánnal szembeszegülő Koppány földvára állott. A romos falak, félbe tört gyámkövek, akár egy történelmi atlasz, mesélnek ma is az apátok életéről. Világosan követhető a még romjaiban is lenyűgöző méretű bazilika, a hozzá csatlakozó káptalanterem, mellette az apát kápolnája, majd a könyvtár, a refektórium, a konyha, a szerzetesek szobái, a vendégek szobái, a négyzetes kerengő, de még a kolostor kapus szobája és a pincelejáró is.

Annus néni együtt élt, együtt dolgozott a romok feltárásában és helyreállításában 1972-től 1991-ig itt munkálkodó régészekkel, történészekkel és az ásatásokban részt vevő munkásokkal.

Lebó Ferenc alkotásának ma lesz az avatóünnepsége A SZERZŐ FELVÉTELE

Nemegyszer ő mesélt a csodatevő királyról, akit az 1095-ben bekövetkezett halálakor – végakaratának megfelelően – itt, a szívének legkedvesebb helyen temettek el. Miért is csodatevő Szent László? – kérdezi a Svédországból hozott, vörös gánit síremlék mellett lapátjára támaszkodva, majd következik az alkalmi történelemóra. A király, amikor már látta, hogy végképp nincs menekvés, seregét megsemmisítik a besenyők, aranypénzt dobált a támadó ellenség elé. A csillogó pénzek láttán az ellenséges harcosok természetesen leugráltak lovukról, minél többet összekapkodni az odevetett aranyakból, de időközben azok kavicsokká váltak. De képes volt a kínzó szomjúságtól is megszabadítani lovagjait a király, aki – bibliai fordulat – vizet fakasztott a sziklából a kiszáradt torkú katonák mentésére.

A hihetetlen csodákon ma mosolyoghatnánk is akár, de Annus néni meséje oly hiteles, mintha ő maga is átélte volna azokat. A szent királyról tudja, hogy azon kevés magyar uralkodók közé tartozott, aki a kard mellett a szellem forgatását is rendkívül fontosnak tartotta. Az apátságba települt szerzetesek vezetője – a király rendelete szerint – csak francia lehetett, hiszen a szellem, a tudomány dolgában így látta helyesnek. Mondhatnánk erre, hogy íme egy korai „európai integrációs gesztus."

Hogy mennyire messzire látott Szent László, az ebből a néhány, felidézett cselekedetéből is kiderül. Somogyvár dombjáról tiszta időben tisztán tárul elénk a Balaton túlpartján magasodó Badacsony. Annus néni naponta gyönyörködik a látványban. Lehajol minden szál gazért, eldobott dobozért, papírfecniért. A műemlékhivataltól húszezer forintot kap havonta, de – mint mondja – nem a pénzért csinálja, hanem azért az elmondhatatlan érzésért, amit újra és újra érez, amikor belép a kápolna romjai közé, Szent László első nyughelyére.

Somogyvár ma ünnepel: felavatják Szent László, a lovagkirály szobrát. **(szendrei)**

Blandford lakói arról számoltak be, hogy az MD–11-es nagyon alacsonyan húzott el a város felett, majd egy éles, hangrobbanásszerű detonációt hallottak, és a légnyomás a házakat is megremegtette. A Swissair-gép fedélzetén 229-en utaztak Genfbe: később azonban a CNN ezt visszavonta.

A kutatás ugyan folytatódik, de lapzártánkkor szinte bizonyosnak tűnt, hogy senki nem maradt életben. A mentést a rossz idő, a Nova Scotia felé közelítő Danielle hurrikán is nehezíti, ám az első feltételezések szerint a katasztrófában ez nem játszott szerepet. Annak sincsen semmilyen jele, hogy terrorista akcióról lenne szó, bár a fekete dobozt még keresik.

A McDonnell Douglas MD–11-ese a világ egyetlen modern, széles törzsű interkontinentális járata, amely három motorral rendelkezik. A típus eddigi jó biztonsági adatokat gyűjtött össze, bár tavaly júliusban a newarki repülőtéren egy postajárat a leszállást követően kigyulladt. A McDonnell ezerkilencszázkilencventől kezdte gyártani az MD–11-eseket, de a múltban a világ legmegbízhatóbb légitársaságai közé tartozott, amely magasan képzett, tapasztalt pilótákkal rendelkezik. **(lambert)**

Az áldozatok állampolgársága

Lapzárta előtt megbízható magánforrásból értesült a Magyar Nemzet a 215 utas országok szerinti megoszlásáról. Az áldozatok közül 136 amerikai, 30 francia, 28 svájci, hat angol, három német, három olasz, két görög, továbbá egy-egy orosz, spanyol, jugoszláv, valamint más nemzetiségű állampolgár is volt.

A második katasztrófa

A Swissair járatának tragédiájával kapcsolatban a magyarországi irodától a következő tájékoztatást kaptuk: a társaság történetében ez a második katasztófa, az első 1963-ban történt, amikor egy Caravel típusú gép zuhant le; ezen felül a hetvenes években történt egy terrortámadás a társaság egyik gépe ellen. Megtudtuk: a Swissairnek közvetlen New York–Budapest járata nincsen, az utazás tehát kizárólag svájci átszállással oldható meg. **(r. h.)**

Viagrát csempésztek

A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságától kapott információnk szerint csütörtökön hazánkban elsőször foglaltak le csempészett Viagra tablettákat. Puskás Norbert, a pénzügyőrség fővárosi nyomozóhivatalának parancsnokhelyettese további érdeklődésünkre elmondta, hogy a kétszáztizennyolc tabletta nyomára egy névtelen bejelentő útmutatása alapján bukkantak. A Viagrát eladásra kínálták, ami megalapozta a csempészet gyanúját. A házkutatás során végül tegnap lefoglaltak több mint egymillió forint értékű illegálisan behozott gyógyszert. **(-si)**

A Legfelsőbb Bíróság jogerős ítélete

Belehajtott a körmenetbe

Egy olyan ügy végére tett pontot csütörtökön a Legfelsőbb Bíróságon Kaposvári Bertalan büntetőtanácsa, amelyik annak idején nagy felháborodást keltett. Mint emlékezetes, 1994. június 5-én Debrecenben Bácskai Lauró Gábor Mercedes gépkocsijával barátja társaságában egy leánykollégiumhoz igyekezett. Útközben azonban kénytelen volt megállni, mert egy, egyébként előre meghirdetett, és hivatalosan bejelentett úrnapi körmenet résztvevőibe ütközött. Várt egy darabig, majd erőszakkal az emberek közé hajtott kocsijával, és nyomdafestéket nem tűrő szitkokat kiabált, trágárságaival túlharsogta az áhítatos éneket is.

Amikor jobb belátásra próbálták bírni, pisztolyt rántott elő és azzal fenyegetőzött. Bácskai Lauró Gábort a Debreceni Városi Bíróság 1996. december 11-én a vallásszabadság megsértése miatt egy év börtönbüntetésre ítélte, aminek végrehajtását kétévi próbaidőre felfüggesztette. Az ítéletet a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 1997. december 9-én helybenhagyta. Most az ügy a védő felülvizsgálati indítványa alapján került a Legfelsőbb Bíróság elé, amelyik az ítéletet ugyancsak helybenhagyta. **(n. l.)**

ladt csütörtök hajnalban egy személygépkocsi Budapesten, a Petőfi híd pesti hídfőjénél. A közelben tartózkodó közterület-fenntartó járőr a helyszínre sietett és eloltotta a tüzet. A vezetőt kórházba szállították.

RÁTÖRTÉK AZ AJTÓT az egyedül élő, 76 éves özvegy Hegedűs Andrásnéra Erdőbényén ismeretlen tettesek szerdán a késő esti órákban. Megfenyegették, bántalmazták és értékei átadására kényszerítették. A tettesek csaknem tízmillió forintra becsült értékeket vittek el. A Borsod megyei főkapitány százezer forint jutalmat ajánlott fel a nyomravezetőnek.

TANYAI RABLÓBANDA garázdálkodik Szabadszállás külterületén. A társaság négy tagja több brutális támadást követett el. A rendőrség széles körű nyomozást indított a rablók kézrekerítésére.

VÍZI TRAGÉDIA. Megtalálták a fővárosi tűzoltóság búvárai a szigetszentmiklósi négyes számú kavicsbányatóban a második áldozat holttestét is. A szerencsétlenség még hétfőn történt, amikor öt külföldi munkás a bányatóban csónakázott, ám beleborultak a tóba, és két társukat elnyelte a víz. A búvárok kedden leltek a 25 éves ukrán fiatalember tetemére, szerdán pedig 22 éves honfitársa holttestét emelték ki.

KRIPTAKAPUT LOPTAK. Ellopták az Ybl Miklós tervei alapján, klasszicizáló stílusban épített, műemlék jellegű Wenckheim-kripta kerítésének több mázsa súlyú kovácsoltvas kapuját Szabadkígyóson. A rendőrség keresi a tetteseket.

mekpornográfia vádjával a brit, a német, az ausztrál és az amerikai hatóságok.

ERŐS FÖLDRENGÉS rázta meg csütörtökön Japán északi részét. A Richter-skála szerinti hatos erejű földrengés központja Honsú-szigeten volt. Két sebesültről érkezett jelentés.

ÚJABB HALOTTJA van Japánban az egész nyáron át tartó étel- és italmérgezési bűncselekményeknek: meghalt egy 58 éves férfi, aki ciánnal mérgezett dobozos teaitalt fogyasztott. A fémdoboz aljára a merénylő lyukat fúrt, s ezen keresztül juttatta be a mérget, majd a lyukat leragasztotta.

KÁBÍTÓSZERREL való visszaélés alapos gyanúja miatt a rendőrség büntetőeljárást indított L. Ernőné 53 éves budapesti nyugdíjas ellen. Az asszonyt azzal gyanúsítják, hogy a Jászberény külterületén lévő nyaralója kertjében nemesített thai kendert termesztett. A nyomozók öt zsák kendert és 20 dekagramm leszüretelt növényt foglaltak le. A házkutatás során marihuána szívásra alkalmas pipákat, csomagolóanyagot, valamint precíziós mérleget is találtak.

A FOGYNI SZÁNDÉKOZÓ japánok körében egyre népszerűbbek a lépésszámláló készülékek, amelyek újabb változatai nemcsak a gyaloglók, futók lépéseit, de a leadott kalóriamennyiségét is mérik. A Tanita cég 6000 forintnak megfelelő összegbe kerülő készüléke fülhallgatóval van ellátva, a készülék ezen át jelzi a futónak, hogy lassítania vagy gyorsítania kell-e az ütemen.

tott ki a néhai Diana hercegnőről halála évfordulóján a következő felirattal: Diana az aknák ellen, s mellette az albán Aknaellenes Társaság emblémája látható.

AZ IDEGENNYELVI TOVÁBBKÉPZŐ KÖZPONT

szeptember 14-i kezdéssel
FRANCIA, OROSZ, SPANYOL
nyelvből nyelvvizsgára felkészítő
tanfolyamot hirdet.

Jelentkezési határidő: 1998. szept. 11.
Szintfelmérő: 1998. szeptember 14.

Érdeklődni a 459-4010/28 telefonszámon lehet.

A Postabank Hozamgarancia Nyíltvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke
7 136 666 013 forint
Egy darab befektetési jegyre jutó érték
1,434014 forint

A Lokomotív Nyíltvégű Részvény Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke
1 805 245 803 forint
Egy darab befektetési jegyre jutó érték
1,102013 forint

A Családfa Nyíltvégű Értékpapír Befektetési Alap nettó eszközértéke
1888 911 156 forint
Egy darab befektetési jegyre jutó érték
0,995827 forint

Lebrecht János András

1799 öntött harangja
1917. hadi célokra rekvi-
ráltatott.

MOB 518/1917

Lebrecht Keresztély

Kassai harangöntő

1813. átöntötte a rozsnyói Hekeregyház legkisebb harangját

Telgárti Lipót

A rozsnyói plebánia története.

Magyar Sion

1865. III. évf. 615. l.

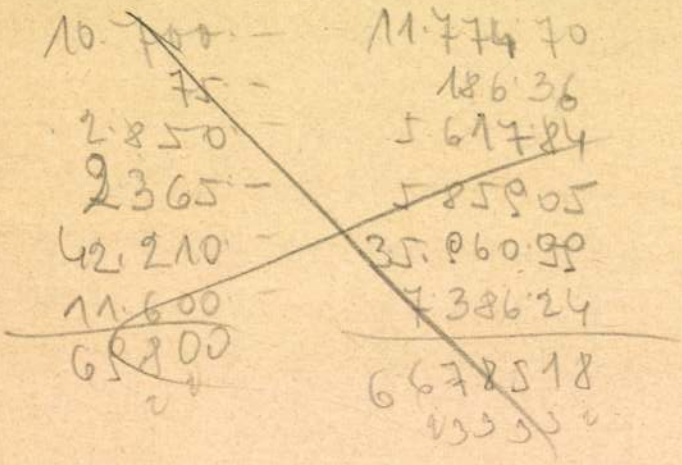

10.700	11.774.70
75	186.36
2.850	5.617.84
2365	5.859.05
42.210	35.960.99
11.600	7.386.24
69.800	6.678.518

Kuni

35 [illegible] IV 16.

Lebovics Manó

építész

szül. Málca 1890

oklevelet nyert 1917

Képzőművészeti Főiskola 12 l.

T. 5899.

tető térképen középütt tér-
ROMINUM vulgo COMORN. Jel-

cm.

140-95

M. D. V.

LEBOVITS Vilmos

1923-ban Nagybányán a Szabadiskola
tagja

Réti: Nagybánya ... 335.l

NAPJAINK MAGYAR TÖRTÉNELME ÉRMEKBEN

A típus

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG EMLÉKÉREM

Az érem emléket állít a Köztársaság kikiáltásának, a jelenkor változásait elindító '56-os mártíroknak és hősöknek, mindazoknak, akik hozzájárultak, hogy ismét méltósággal viseljük tragikus történelmünkben oly sok vihart megélt címerünket.

Bognár Gy.

B típus

VASFÜGGÖNY ÉS BERLINI FAL LEBONTÁSA EMLÉKÉREM

Az érem emléket állít a kommunista diktatúrák által országok és emberek közé emelt vasfüggöny és berlini fal lebontásának, valamint az emberi szellemnek, amely a mesterséges akadályok fölé emelkedik.

Bognár Gy.

C típus

MINDSZENTY EMLÉKÉREM

Az érem kiadásával kegyelettel emlékezünk Mindszenty bíboros-hercegprímásnak a hazáért és az egyházért végzett áldozatos szolgálatára és méltatlan meghurcolására.

Bognár Gy.

D típus

MAGYAR REFORMÁTUSOK II. VILÁGTALÁLKOZÓJA EMLÉKÉREM

Az érem az 1991. június 21–30. között rendezett világtalálkozónak állít emléket.

Lebó F.

L típus

TRIANON – 1992 EMLÉKÉREM

Az érem nemcsak a keresztény Európa védelmében évszázadokon keresztül vérzett és a történelemben példátlan igazságtalansággal megcsonkított magyar néphez, hanem minden érintett nemzethez szól.

Lebó F., Esztergály E.

ALKALMI KIADÁSOK:

SZT. LÁSZLÓ EMLÉKÉREM

Az érem Nagyvárad alapításának 900., László király szentté avatásának 800. és a török megszállás alóli felszabadulás 300. évfordulójára rendezett nagyváradi ünnepségsorozat részeként jelent meg. A „keresztény Európa védelmezője" kifejezéssel nemcsak Szt. László királyunknak, az Árpád-házi királyoknak, hanem az évszázadokon keresztül Európáért, a kereszténységért Európa keleti végein kifejtett helytállásunknak állítunk emléket.

I típus

Lebó F.

K típus

MAGYAROK III. VILÁGKONGRESSZUSA EMLÉKÉREM

A Budapesten 1992. augusztus 19–21. között rendezett kongresszus emlékére; a magyarokért, a Magyarok Világszövetsége igazi megújulásáért.

Bognár Gy.

H típus

MAGYAR KIÁLLÍTÁSOK ÉS VÁSÁROK ÉRMEKBEN

éremsorozat első darabja:

EXPO '92 SEVILLA EMLÉKÉREM

Az érem az EXPO egyik legsikeresebb pavilonját, a Makovecz Imre tervezte Magyar Pavilont és az életfát ábrázolja.

Lebó F.

M típus

DEBRECEN SZABAD KIRÁLYI VÁROS EMLÉKÉREM

Emlékérem a hagyományait méltón őrző Debrecen városáról, a Lipót császár által adományozott szabad királyi városi cím 350 éves évfordulójára készült.

Lebó F.

E típus

MEGSZÁLLÓ SZOVJET CSAPATOK KIVONULÁSA EMLÉKÉREM

Az érem emléket állít jelenkori történelmünk egyik legmeghatározóbb eseményének, az idegen katonai jelenlét megszűnésének Magyarországon, és egyben az országok közötti új kapcsolatok születése napjának is.

Fritz M.

II. JÁNOS PÁL PÁPA LÁTOGATÁSA MAGYARORSZÁGON EMLÉKÉREM

Az érem emléket állít a Szentatya látogatásának.

Lebó F. FB

FE

Lebó F. FM

A közös oldal tervezője Bognár Gy.

Bognár Gy. FD

Lebó F. FP

Lebó F. FSZ

G típus

TEMESVÁR 1989 – ERDÉLY 1991 EMLÉKÉREM

Az érem emléket állít a különböző nemzetiségek példaértékű összefogásával kirobbant egynapos népfelkelés hőseinek, emberi mivoltukban megalázott embereknek, akik magyarságukhoz, szülőföldjükhöz, népükhöz, hitükhöz, gyökereikhez tántoríthatatlanul és példamutatóan hűek, a mindennapi harcnak, amely meg fogja hozni 1989 igazi befejezését.

Lebó F.

KITŰZŐK

Kitűzők árai: 120 Ft/db.

TRADORG-E

bemutatkozik Magyarország legnagyobb emlékérem-kiadó cége

Egy ország nemzeti jelképeit, aktuális politikai és meghatározó nemzeti eseményeit és példaképeit nem lehet elégszer bemutatni. Különösen fontos ez egy évszázadokon keresztül Európáért, Európa keleti végein példamutatóan küzdő nemzetnek, amely az igazságtalan trianoni és párizsi diktátum, majd 40 éves kommunista uralom után újra meg kell hogy találja méltó politikai, gazdasági helyét és nem utolsósorban nemzeti identitását.
Az emlékérem ma egy kedves ajándék és befektetés, évszázadok múltán a történelem tükörképe, óriási értéknövekedéssel és kultúrtörténeti jelentőséggel.
Emlékérmeink kiadásával hozzá szeretnénk járulni a fenti célok megvalósításához.

HORTHY-EMLÉKÉREM

N típus — Bognár Gy.

Az érem emléket állít vitéz Nagybányai Horthy Miklós, Magyarország kormányzója hamvainak – végrendelete szerinti – végső nyughelyére, hazai földbe temetésének.

Arany: 500 db, 6,96 g, 23 mm, 999‰ finomságú
Ezüst: 3000 db, 31,1 g, 42,5 mm, 925‰ finomságú
Aranyozott: 3000 db, 42,5 mm
Bronzozott: 2000 db, 42,5 m

TECHNIKAI ADATOK:

Típus	Anyag	Súly g	Átmérő mm	Finomság ‰	Db max.	Ár Ft	Külföldi ár USD	DEM
A1, C1	arany	9,4	23	986	500	27 000	269	400
B1	arany	15,15	29	986	500	40 000	396	600
D1, E1, FB1, G1, H1, N1	arany	6,96	23	999	500	21 000	230	350
A2, B2, C2, D2, E2, F2, G2, H2, I2, K2, M2	ezüst	31,104	42,5	925	3000	2800	35	50
L2	ezüst	46,6	42,5	999	2000	2800	35	50
N2, O2	ezüst	31,104	42,5	925	3000	2600	35	50
A3, B3, C3, D3, E3, F3, G3	ezüst	155,5	65	925	1000	8000	100	150
A4, B4, C4, D4, E4, F4, G4	aranyozott	–	65	3 mikron	3000	1300	20	26
A5–O5-ig	aranyozott	–	42,5	3 mikron	3000	500	10	15
A6, H6, I6, K6, N6, O6	bronzozott	–	42,5		2000	350	–	–

Eltérő mennyiségek: A1 1000 db, A2 5000 db, A3 1000db. A mennyiségek a maximálisan kiadható darabszámot jelölik. Az arany- és ezüstérmeket díszes éremtartó dobozba, az aranyozott és bronzozott érmeket kapszulába csomagoljuk. Minden éremhez sorszámozott okmány tartozik. Utánverés kizárt. Az érmeket megrendelés esetén utánvéttellel postázzuk. A postai költség a vevőt terheli

Tervezett kiadványaink:
MAGYAR KORONÁZÁSI JELVÉNYEK EMLÉKÉREM SOROZAT
A MAGYAROK NÉPVÁNDORLÁSA ÉS HONFOGLALÁSA ÉRMEKBEN

A 10 darabból álló sorozatot 1993–1996. években adjuk ki. A téma aktualitását egyrészt a Honfoglalás 1100. évfordulója, másrészt az évtizedek óta elferdített és elhallgatott történelmünk megismerése adja. A sorozat első darabja az ATILLA-EMLÉKÉREM. Nagy megtiszteltetés, hogy az éremsorozat tervezői között találhatjuk Erdély szülöttét, Szervátiusz Tibor szobrászművészt is.

VÁRJUK – LEGYEN A PARTNERÜNK!

ATILLA-EMLÉKÉREM

O típus — Lebó F., Lépő Z.

A sorozat kiadásával hozzá kívánunk járulni a Népvándorlás, a Honfoglalás és a Magyarság Európa és az egyetemes kultúra kialakításában betöltött szerepének igazi megismeréséhez, önmagunk megtalálásához.

Az emlékérem a
MAGYAROK NÉPVÁNDORLÁSA ÉS HONFOGLALÁSA ÉRMEKBEN
éremsorozat első darabja.

Ezüst: 3000 db, 31,1 g, 42,5 mm, 925‰ finomságú
Aranyozott: 3000 db, 42,5 mm
Bronzozott: 2000 db, 42,5 mm

VIGYE OTTHONÁBA A TÖRTÉNELEM EGY-EGY SZIMBÓLUMÁT!
Ön az érmék megvásárlásával nem csak büszke tulajdonossá, hanem tiszteletre méltó, jótékony célú adományozóvá is válik. Az érmek eladásából származó adómentes bevétel 5%-át a „Nyujts feléje védő kart" Alapítványnak utaljuk át az Ön nevében.

ADOMÁNYOZÁSI ELRENDELÉS
A „Nyújts feléje védő kart" Alapítványnak jutó befizetésekből a következőket lehet támogatásban részesíteni:
1. Az '56-os forradalom és a világháború mártírjai emlékműveinek felállítása.
2. Magyar származású fiatalok magyarországi anyanyelvi képzése.
3. Emléktúra szervezése – a honfoglalás 1100. évfordulójának méltó megünneplésére.
4. A Magyarság múltja, a Népvándorlás és a Honfoglalás igazi megismerését elősegítő tevékenységek támogatása.
5. Máltai Szeretetszolgálat.
6. Tisza–Kárpátok térségében lévő országrészek közötti gazdasági és kulturális kapcsolatok kialakításának elősegítése.
7. A Kárpát-medence éremművészetét bemutató kiállítások támogatása.

Cégünk a „Nyujts feléje védő kart" Alapítvánnyal közösen 1995–1996. években kiállítást rendez MAGYAR KIÁLLÍTÁSOK ÉS VÁSÁROK ÉRMEKBEN témakörben. A témához kapcsolódó érmeket állítjuk ki, egyrészt Budapesten, másrészt vándorkiállítás formájában, mintegy 30 magyar és külföldi városban.
Felkérjük azokat a gyűjtőket, magánszemélyeket, intézményeket, akik a témához kapcsolódó érmekkel, emlékplakettekkel, kitűzőkkel, jelvényekkel rendelkeznek és részt kívánnak venni a kiállításokon, értesítsék alapítványunkat.

További információk az alapítványtól kérhetők:
1026 Budapest, Endrődi S. u. 19/B.

Budapest, 1993. július

Lebó Ferenc

ÉRMEINK MEGVÁSÁROLHATÓK:

Éremüzletünkben: Budapest V., Bárczi I. u. 10.
Nyitva tartás: hétfőtől péntekig: 9–17.[00]-ig, tel.: 137-2759
Cégünk központjában: Budapest II.,
Endrődi S. u. 19/B, tel./fax: 176-4117
Postai rendeléssel: TRADORG–E Kft., 1399 Budapest, Pf. 722

Közös piac országai:

TRADORG–D GmbH.
70 Nestroy Str. 15, 8000 München
Tel./Fax: (89) 7693748

USA: ALPINE HOUSE INTERNATIONAL, Julius Endrei
1 Main Str. P.O.B. 49, Haines Falls, N.Y. 12436
Tel.: (518) 589-6070, Fax: (518) 589-9791

CANADA: INTERPOWER AGENCY, János Radics
40 Pleasant Blvd. Suite 7/C, Toronto, Ont. M4T1J9
Tel.: (416) 924-9211, (416) 658-9292, Fax: (416) 924-9067

Lebó Ferenc

az egytornyú templom-mintát öleli magához. Fejét körbevágott haj, abroncskorona takarja. A hátteret képező paripa testét palmetta-díszítésű, földre érő takaró fedi, rajta ősi formájú csigás nyereg. A két figura összetartozását a „gazda" felé forduló ló fejének mozdulata erősíti meg. Szimbólum jelentése van a harang körvonalát követő, áttört falfülkét magába foglaló falazott, fehér képoszlopnak. A fülke ilyetén megnyitása gyakorlati célt is teljesít: lehetővé teszi, hogy a kis kompozíció valódi körszoborként funkcionáljon.

A mosoni ispáni várat alapító első királyunk iránti tiszteletüket a városrész lakói kultikus jellegű emlékhely kialakításával fejezték ki. A pályázat útján megbízást elnyert győri *Lebó Ferenc* szobrász azon művészeink közé sorol, akiket szinte pályájuk kezdetétől foglalkoztatott Szent István alakja, történelmi öröksége. A téma első megfogalmazásaival a különböző éremkiállításokon találkoztunk. Stephanus Rex emlékpénze 1990-ben szépségverseny I. díját nyerte az USÁ-ban. A mosonmagyaróvári szoborral azonos időben annak egy variánsát Nagyatád részére készítette el. A csurgóiak számára pedig mozgalmas, narratív jellegű domborművet mintázott.

Kő Pál szobra Lukácsházán

A mosoni barokk templom előtt, zöldellő dombon, az ország belseje felé fordulva magasodik a csak kevéssé megmunkált fehér kőhasáb. Tetején áll az ég felé mutató torony vonalát ismétlő király. „A szobor a fiatal uralkodó erőt, hitet, akaratot sugárzó alakját ábrázolja" – nyilatkozta megjelenítő szándékáról a művész.[22] Tengelyes beállítása hagyománykövető, a mintázás csak a méretekhez igazodóan részletező. A függőlegességet a lábfejekre omló, ráncokat vető, övvel összefogott tunika vonalai sokszorozzák meg, csatját görög kereszt díszíti. Hasonló mintázatú kerek csat fogja össze a vállát takaró, szélesedő ovális alakú, széttáruló palástját. Középen hímzett pallium felezi öltözékét. Felemelt karjai a jogart és országalmát tartják vállmagasságban. Balján külön övre csatolt díszes hüvelyű kardja függ. Érzékeny arc, a nyakközépig vágott haj, Anjou-liliomos abroncskorona adja meg méltóságot árasztó, végső karakterét.

A szobortól néhány lépésre hasonló kőtömb egészíti ki az „emlékművet". Ezen réztáblák – Lebó nem először választja e megoldást! – és a piedesztálra erősített kerek plakettek tájékoztatnak az adományozókról, ábrázolják az ispáni vár alaprajzát, István és Gizella valamint a Szent Korona képét.

Az emlékszoborral kapcsolatban érdemes megemlítenünk, hogy a város másik temploma közelében Lebó Ferenc korábbi királyszobra található: a lovát megülő Szent László!

A rábaközi kisvárosban, Kapuváron *Kligl Sándor* szegedi szobrászművész Szent István és Boldog Gizella című életszerű, kissé teátrális, jelenetező művét emelték talapzatra. Megbízásában bizonyára szerepet játszott evidéki származása s a téma Szegeden megvalósított változata nyújtotta biztosíték.

Az elbeszélő jelleget nem tagadó művészi törekvés találkozott a közérthetőséget és az emlékezés szándékát képviselő megrendelői igénnyel. Felfogása mégis eltér a hagyományos, pátosszal teli munkáktól. A szétterülő köpeny sátorába burkolódzó, trónján ülő öreg király és a körülötte serénykedő királyi társ párosa inkább emlékeztet egy meghitt biedermeier vagy romantikus családi idillre, mint az alattvalói hódolatot váró-fogadó udvari szertartásra. Az olvadékony kedvességet ellensúlyozza, tompítja az egészen belüli részletek megmunkálásában mutatkozó kettősség s a szereplők eltérő életkorával együttjáró mentalitás különbözősége. Ez feszültséget indukáló erőként a drapériák, lengő brokátok elnagyoltabb plasztikájával a karakterjegyeket hordozó részletek precíz, tárgyilagos, szinte dokumentum hitelességű ábrázolását állítja szembe.

Lebó Ferenc szobra Mosonmagyaróváron

Az architektúrát egyetlen oszlopcsonk, a trónust egyszerű dobogó jelzi. Komoly tekintetű, gondjain töprengő királyunk az egész testét takaró, szétterülő koronázási palástban, viselve valamennyi koronázási jelvényét, kimért méltósággal, kicsit magába roskadva foglalja el helyét. Pozitúrája számos előképet egyesít, a palást nyílásán kibukkanó kezében „helyén van" a jogar és az országalma. Meglepő csupán, hogy a pontosan leképezett korona – nem hiányoznak a két oldali csüngők sem! – boltozatos építménye a párkányszerűen kiugró szemöldök vonaláig elfedi a fejét. Alatta keményen tagolt, korosabb férfiarc rajzolódik ki. Hatalmi szimbólumai közül nem hiányzik a kard sem, az földbe szúrva áll a trón jobb oldalán.

Az ülő király balján, alacsonyabb szinten, a posztamens kiszélesedő platóján, felé fordulva áll életnagyságban II. Henrik lánya, Bajor Gizella, a királyi hitves. Karcsú, sudár termetű, szép arcú fiatal asszonyként ábrázolta a művész. Lengő krinolinja, díszes mellénye, lesütött szeme, elválasztott, női koronával leszorított rövid haja inkább emlékeztet mai, első bálos lányra, mint tisztét büszkén viselő középkori királynőre. Finom kézmozdulata mégis megóvó gesztust, az idősebb férfi iránti ragaszkodást fejez ki.

A talapzat előlapján megtaláljuk az ismert királyi monogramot is.

Ugyancsak az „uralkodói pár" témát dolgozta fel a szombathelyi *Marosits József*. A technikákat, anyagokat váltogató szobrász ezúttal a fa megmunkálásában szerzett jártasságát kamatoztatta. Korábban számos kopjafát készített. A Szombathely-Szentkirály

LEBÓ Ferenc

MW 1999. júli. 15.

LEBÓ FERENC szobrászművész kiállítása ma este hat órakor nyílik meg a Váczy-gyűjteményben (Magyar Ispita, Győr, Nefelejcs köz 3.).

lépcsőházat foglalta ma-
unk F. 2.-nek nevezett,
potát, későbbi átalakítá-
az egykori keleti fal dé-
ötti falat s az így, a kelet
leti, nagyobb (E. 1.), és
ar nyugati felét egy szé-
onyhát hoztak létre. Az
csőház végében, immár
akna tartozott. Ugyan-
nely ekkor még szinten-
emeleti helyiségek azon-
em alakították át, a föld-
ozat.
ektúrájukat. Jellegzetes-
a korábbi épület fenn-
ábbi ablakok helyén ke-
tok díszítésére ebben a
mlokzaton és a nyugati
lokzaton is alkalmazott
ltek, hogy egy vakablak
nyok és egyéb homlok-
k részben) már hiányoz-
n nem törődtek. A pit-
onban már sem ez, sem
apott kőkeretet. Furcsa,
ező homlokzata teljesen
épületrész emelését ter-

gyesen alkalmazott tég-
án törtkő falazatoktól, s

LEBÓ Ferenc

Győr, Szt. László Kitaroba 1993

MÉrt, 1994/3-4. 301.

elkészülte után pedig a hajót újra fehérre

nyady Antal védőszentjének tiszteletére ké-
ásainak mintaképe alapján ábrázolta a mes-
lenik Mária a gyermek Jézussal. E szokvá-
csésen egészítette ki egy gyönyörű adoráló
variációját a közeli Somogyszentpálon, 1776-

tektúra teljesen megegyezik a Szent Ferenc-
szent egyike Szent Katalin, a másik Szent
ejtartása szinte teljesen megegyezik a türjei
lnájában 1993 nyarán feltárt, Szent Borbálát

k puttóktól és angyaloktól körülvéve. A té-
ehezen értelmezhető, de az jól látszik, hogy

LEBÓ Ferenc

Magyar Hirlap

1995. JÚNIUS 27., KEDD

Két Szent László-szobrot avatnak

MH-információ

Szent László halálának 900. évfordulójára emlékezve az uralkodót ábrázoló domborművet avatnak ma délután fél 6 órakor Győrött, a székesegyházzal szemközti Káptalan dombon.

Lebó Ferenc győri szobrászművész alkotását Keleti György honvédelmi miniszter leplezi le. Ezt követően Győr polgármestere, Balogh József Szent László-díjakat ad át dr. Jordán Lászlónak, a Győr Barátai Kör elnökének; dr. Bóna László püspöki helynöknek; Borkay Zsolt tornásznak és dr. Göcseji Imre pedagógusnak.

Szombathely is méltó módon emlékezik az Árpád-házi uralkodóra. Kiss Sándor Munkácsy-díjas szobrászművész alkotását Wagner András, Szombathely polgármestere július 2-án vasárnap délelőtt 9 órakor avatja fel. Ezt követően püspöki szentmisét tartanak Szent László király emlékére.

A ma 900 éve elhunyt Szent Lászlót bölcs uralkodónak tartották, akinek szinte egész élete hadakozásban telt el, legendák maradtak fenn hősi tetteiről. A Szent István által megkezdett egyházalapítás művét ő szilárdította meg. Nevéhez olyan törvények fűződnek, melyek a feudális anarchia felszámolását, a törvényességet célozták. A királyi hatalom – szent koronával való – megerősítése után intézkedett a tulajdont védő szigorú törvények kibocsátásáról. Ennek ellenére mégis azt jegyezték fel Szent Lászlóról, hogy „bőkezű volt az ínségben, nagy türelmű a tűrésben", ő volt a „meggyötörtek, elnyomottak támasza, árvák megkönyörülője, gyöngék gyöngéd gyámszülője". Uralkodása idején avatták szentté István királyt, Imre herceget, Gellért püspököt és a két zoborhegyi remetét: Andrást és Benedeket is.

T. M.

Fegyve

MTI

A tanúk kihallgatásával folytatódott hétfőn a Fővárosi Bíróságon a több emberen elkövetett emberöléssel vádolt Marinko Magda pere.

B. J. vállalkozó, az első áldozat – aki egy másik bűnügy kapcsán előzetes letartóztatásban van – elmondta: nem volt tudomása arról, hogy Magda üzleti kapcsolatban állt a rokonával.

A bűntény másnapján jutott tudomására, hogy meg-

Ismét

A pilót

MH-információ

Hétfőn reggel Szombathely határában magasfeszültségű vezetéknek ütközött és lezu-

sbravúr

Wimbledoni teniszbajnokság

Temesvári győzött

MH-London

Temesvári Andrea túljutott az első fordulón az angol nemzetközi teniszbajnokságon. Az első napon a kiemeltek közül csak Krajicek esett ki.

Temesvári az olasz Gloria Pizzichini ellen kezdett, 5:2-re vezetett, amikor megtorpant. Bár volt három szettlabdája, csak a rövidítésben sikerült megnyernie az első játszmát. A második egészen 4:4-ig idegölő volt, mert Temesvári vagy nagyon jókat, vagy nagyon rosszakat ütött, félő volt, hogy idegei, amelyek miatt már oly sok első fordulós mérkőzést elvesztett itt, ez alkalommal is cserben hagyják. A végére azonban összeszedte magát, és 6:4-re legyőzte az alacsony, fiús kinézetű olaszt. A mérkőzés után optimistán nyilatkozott: reméli, hogy a múlt évekkel ellentétben az idén több időt tölt el Wimbledonban. Következő ellenfele az amerikai Stafford lesz, valószínűleg ma délután. Noszály Sándor ma lép először pályára az ...

tette: nagyon régen játszott ilyen cseles játékos ellen. Mikor adogat, úgy ugrik fel, mint a bakkecske, időnként úgy kiált fel, mint egy oroszlán, szakállával és egzotikus napszemüvegével pedig úgy néz ki, mint akit az Interpol keres. A címvédő csak a harmadik játszma közepén tudta a kezébe venni a mérkőzést.

A többi nagyágyú is sikeresen rajtolt, az egyetlen kiemelt kieső a holland Krajicek volt, akinek nem fekszik a füves pálya, az amerikai Bryan Sheltonnal ellentétben, aki 86. a világranglistán (a holland a 15.). Shelton az évek során okozott már meglepetést Wimbledonban, legyőzte többek között Stichet is.

• Fr. A.

Férfi egyes: Sampras (amerikai, 2.)–Braasch (német) 7:6, 6:7, 6:4, 6:1, Ivanisevic (horvát, 4.)–Lareau (kanadai) 6:2, 6:4, 6:4, Shelton (amerikai)–Krajicek (holland, 12.) 7:6, 6:3, 6:3, Forget (francia, 16.)–Henderson (brit) 6:1, 6:3, 7:6

LEBÓ Ferenc szobrász

Sáry István: Emlékezés Liezen-Mayer Sándorra. = Épületek és épitési rendszabályok. Szerk. Sáry I. Győr 1990 65 - 69. p.

Felkérték a festő emléktáblájának elkészitésére

művészeti Múzeum, 1936. Előszó Laye
Kat. 1938 Magyar viselettörténeti kiállítás : Leíról
Összeáll. Höllrigl J. Bp., 1938
Kat. 1946 Az Iparművészeti Múzeum mesterműv
1946. Írta Voit P. Bp., 1946
Kat. 1953 Európai bútorok a XV—XVIII. századig
ban : Vezető és katalógus a Nagytétény
1953. Rend. Szabolcsi M-né, Sternegg M
Kat. 1956 Művészi fémművesség : Vezető az Iparm
vösművészet és Művészi bronz és rézmű
L-né, Somogyi Á. Bp., 1956
Kat. 1961 Az üveg művészete : Kiállítás az Iparmű
állítást rend. és a katalógust írta Tasnád
Kat. 1963a Francia bútorok a XIV. Lajos stílustól
1963. A vezetőt írta és a kiállítást rend.

Lebó Ferenc, szobrászművész

a/ Képző- és Iparművészeti Lektorátus Kijelölései (1989. II. negyedév).

Összeállította: Hollósi Éva.

Megbízást kapott:

Lebó Ferenc: 1.) Az Aradi Vértanúk bronz emléktáblájának elkészítésére.

Költségvállaló: Győri Városszépítő Egyesület.

2.). Dekorativ plasztikával kombinált cégér és felirat tervezésére és kivitelezésére.

Költségvállaló: A győri Előre Halászati TSZ.

Művészet, 1989., okt., 64-old.

Lebó Ferenc

éremmúzeu

Portréérmei a hetedik Ornágos Éremfriennálén.
Lábaskás, Sopron

Salamon Nádor
címe

Új Tükör,
1989 szept. 3.

LEBOVITS Vilmos M.D.K.

1922-ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybány.... bp. 1954 335.1.

Lebó Ferenc

Ezüstgerely-díj — Testnev. és Sportmúzeum

Képszerv
1986. V. 9.

dion mind a 48 ezer [illegible]

Gellei jelölt

Gellei Imre, a labdarúgó-válogatott szövetségi kapitánya kijelölte keretét a szerdai (20.15), macedónok elleni Megyeri úti mérkőzésre. A szakvezető három újoncot is meghívott: *Pomper Tibort* (Videoton), *Szamosi Tamást* (ZTE) és *Tokody Tibort* (Újpest).

Kapusok: *Babos, Szűcs L., Végh*. Védők: *Bodnár, Juhár, Kuttor, Mátyus,* Pomper, *Sebők V.,* Szamosi. Középpályások: *Böőr, Dárdai, Dvéri. Egressy, Füzi, Lendvai, Lisztes, Pető T.* Csatárok: *Ferenczi, Kabát,* Tokody. *Tököli.*

MLSZ: villámtalálkozó

Izgalommentes, a hét napirendi pont ellenére mindössze kétórás közgyűlést tartott tegnap a Magyar Labdarúgó Szövetség. A tanácskozáson értékelték az elnökség elmúlt kétévi munkáját, és szó esett a gazdasági mérlegről is. Elhangzott, hogy a televíziós jogdíjak emelésének, az új szponzori szerződéseknek és a megemelt UEFA-támogatásnak köszönhetően jelentősen nőttek az MLSZ bevételei.

Finis Dél-Amerikában

Újabb két mérkőzést rendeztek a labdarúgó-világbajnoki selejtezők dél-amerikai régiójában: a világbajnoki részvételt már korábban kiharcoló Argentína válogatottja hazai pályán 1-0-ra legyőzte Perut, míg az ugyancsak vb-részvevő Paraguay csapata idegenben szenvedett 3-1-es vereséget Venezuela együttesétől.

A csoport állása az utolsó forduló előtt: 1. Argentína 42 pont, 2. Paraguay 30 (29-19), 3. Ecuador 30 (23-20), 4. Brazília 27, 5. Uruguay 26, 6. Kolumbia 24, 7. Bolívia 17, 8. Venezuela 16, 9. Peru 15, 10. Chile 11. Az első négy helyezett automatikusan kijut a világbajnokságra, az ötödikként végző alakulat Ausztrália válogatottjával vív pótselejtezőt.

Ferencvá

Pedig nem az FTC volt fölül

Az első osztályú labdarúgó-bajnokság 17. fordulójának mérkőzései közül egyet már tegnap lejátszottak. Az Üllői úti találkozón a vendég Dunaferr csapata simán verte a legcsekélyebb elképzelés nélkül „futballozó" Ferencváros együttesét.

FTC–DUNAFERR
0-3 (0-2)

Üllői út, 4000 néző. Jv.: Dubraviczky.

FTC: Szűcs – Balog, Dragóner, Gyepes – Pinte, Lipcsei, Szabó, Zombori (Fülöp, 63.), Kriston – Jovics (Szkukalek, 46.), Horváth (Kuznyecov, 83.).

Dunaferr: Rabóczki – Molnár, Salamon, Bagoly, Kiss – Rósa, Zováth, Lengyel, Penksa – Sowunmi (Jäkl, 53.), Tököli

Gól: Sowunmi (10. és 39.), Penksa (76.).

NÉPSZABADSÁG
OLVASÓ- ÉS KÖZÖNSÉGSZOLGÁLAT
TELEFON: 250-0110

EÖTVÖS PÁL elnök, főszerkesztő • KARCAGI LÁSZLÓ, TAMÁS ERVIN, Gazdaság: BLAHÓ MIKLÓS mb. • Budapest: BUZA PÉTER • Hazai tudósí kultúra: VÖRÖS T. KÁROLY • Népszabadság Részvénytársaság: MARTIN I 436-4604. Hirdetési ügyekben telefax: 436-4450. Terjesztési ügyekben telef Magyar Posta Rt. Levél- és Hírlapüzletági Igazgatóság (LHI). Előfizethető az Média-képviseleti Kft. • Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős a Matesz tagja. • Minden jog fenntartva!

2001. Nov. 10

zott Dózsa Imre Kossuth-díjas, kiváló művésznek táncművészeti életművéért 60. születésnapja alkalmából, a nemzeti kulturális örökség minisztere; az elismerést Rockenbauer Zoltán pénteken adta át a minisztériumban tartott ünnepségen. *(MTI)*

APOR-DOMBORMŰ. Harrach Péter szociális és családügyi miniszter részvételével domborművet szenteltek pénteken a római Szent Péter-bazilika magyar kápolnájában. A domborművet – Lebó Ferenc győri szobrászművész alkotását – Giovanni Battista Re bíboros, a Vatikán püspöki kongregációjának prefektusa áldotta meg. Ő volt a főcelebránsa az ezt megelőző szentmisének, amelyet a bazilika altemplomában tartottak, s amelyen a Rómában élő magyar papok koncelebráltak. *(MTI)*

TÁJFUN. Már Vietnam felé tart és az előrejelzések szerint tájfunná erősödik majd a Lingling nevű trópusi vihar, amely a Fülöp-szigeteken mintegy háromszázötven áldozatot követelt. A vihar jelenleg a Dél-kínai-tenger fölött, a Spratly-szigetek térségében jár, és nagy erejű széllel, hatalmas esőzésekkel szombatra vagy vasárnapra éri el a vietnami szárazföld középső részét. A szél sebessége elérheti majd az órán- Karib-tenger partvidékén fekvő Changuinola városban pedig a lakók az utcára menekültek házaikból. *(EFE)*

ELFOGTÁK azt a 28 éves nemesvámosi fiatalembert, aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy részt vett a Veszprém kádártai városrészében csütörtökön elkövetett Tüzép-telep elleni rablótámadásban. Két fegyveres férfi egymillió forintot vitt el a cég ügyfélszolgálati irodájából. Gelencsér László alezredes, a Veszprém Megyei Rendőr-főkapitányság nyomozó osztályának vezetője tegnap sajtótájékoztatón elmondta: az előzetes letartóztatásba helyezett, büntetlen előéletű R. M. egyelőre nem tett beismerő vallomást, és az elrablott pénz sem került elő. *(Népszabadság)*

KYLIE-REKORD. Kylie Minogue Can't Get You Out Of My Head című kislemeze nyolcadik hete vezeti a MAHASZ hivatalos kislemezlistáját, ezzel az ausztrál énekesnő megdöntött minden eddigi hazai rekordot. Ráadásul a kislemez már megjelenését követően azonnal az első helyre került. A dal emellett harmadik hete a legjátszottabb felvétel Magyarország rádióin, a VIVA+ zenetévé pedig eddig közel 400-szor sugározta a dal klipjét. *(Népszabadság)*

[illegible] egy szerencsés fogadó, akiről egyelőre csak annyit tudni: Kaproncán vásárolta a nyertes szelvényt, és valamennyi kihúzott számot eltalálta a 39-ből 7-et elnevezésű játékon. A horvát törvények szerint a nyereményösszegből 10 százalék adót vonnak le, a fennmaradó összeget folyósítják a nyertesnek. A szerencsés fogadó nyereménye a havi nettó horvát átlagfizetés mintegy háromezerszeresével egyenlő. *(MTI)*

MENTŐKARAMBOL. Koraszülöttet szállító mentőautó és két személykocsi karambolozott péntek délelőtt Budapesten, a csecsemő nem sérült meg. A BAH-csomóponti felüljárót a baleset miatt teljesen lezárták, a környéken forgalmi dugó alakult ki. A Peter Cerny Alapítvány koraszülöttet szállító mentője egy Forddal frontálisan ütközött eddig tisztázatlan okból, majd a két kocsiba beleszaladt egy Renault. A balesetben négy felnőtt sérült meg, egyikük súlyosan. *(MTI)*

HELYREIGAZÍTÁS. Tegnapi „Bírálat *Schüsselnek a Zur Zeit-ügy miatt"* című tudósításunkban sajnálatos elírás miatt téves név jelent meg. A cikkben szereplő Bosnyák István neve helyesen: Bosnyák Zoltán. A szerkesztőség minden érintett elnézését kéri.

HIRDETÉS

Hévízi gyógykúra

A tó melletti **Hunguest Hotel Panorámában** december 27-ig tetszés szerint kiválasztható hétéjszakás gyógyüdülésekre nyílhat mód. A kisebbik épületükben páros jelentkezésnél, svédasztalos reggelikkel együtt személyenként **17 500**, míg a nagyobbakban **23 100 forint** a tarifa, de a nyugdíjasok 10 százalékkal kevesebbet fizetnek. Még a karácsonyi időszakra is bérelhetők helyek. A kúra ingyenességéhez elegendő a tb-kártya és a háziorvosi javaslat. Mindkét épületben színes tévével, minibárral, telefonnal felszerelt szobákat biztosítanak. A különbség, hogy a kisebbikben csak zuhanyfülke tartozik a szobához, míg a másik épület összkomfortos. Helyek leköthetők a **06 (83) 341-074** vagy a **075-ös** telefonszámokon. Egyéb helyszínekről pedig a **238-7242**, **424-3332** és **424-3338-as** telefonszámon kapható tájékoztatás.

L e b r e c h t Keresztély
harangöntő/Kassa, 1801./

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
283.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

K ö n i g s b e r g

Lebrecht Keresztély harangöntő
származási helye/XVIII.sz.
második fele/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
283.
"Kassan polgárjogot nyert müvészek"

A halottas háznak gondosan karbantartott öt kamrája az elhúnytak fölravatalozására szolgál. E kamrák egyikének márványasztalát boncolások céljára is használják. A ház tetején kis fatorony emelkedik. Ebben helyezték el a külvárosi hívek által 1804-ben öntetett kis harangot.[1] E harang kronostichonos felírása:

EX VOTO POPVLVS SVBVRBANVS DICAVIT OMNIBVS SANCTIS

FUSA SUM PER CHRISTIANUM LEBRECHT CASSOVIAE.

Magyarul:

„Fogadalomból, a külváros népe Minden Szenteknek ajánlott föl. Lebrecht Keresztély öntött engem Kassán." Az évszámot jelző betük összege: 1804.

A köztemető bejáratától fákkal szegélyezett utak ágaznak szét, négyzetes szakaszokra osztva a sírkert területét. Ez útakon halottas kocsival is megközelíthetők a sírhelyek. A kaputól lépcsőzetes feljárat vezet a sírtelepek vasjelzőkkel számozott sírhantjaihoz, a szépen faragott hatalmas kőkereszthez s a temető fensíkjára.

*

A fensíkon külön csoportban találjuk az 1914—18-iki világháború idején Kassán eltemetett hősök kegyelettel gondozott sírjait. A tervbevett hadiemlék itt még megvalósulásra vár. A hősök temetőjében eltemetett katonák között nyugosznak az 1914—15-ben Kassára hozott halottszállítmányoknak 42 tömegsírba elhantolt ismeretlen harcosai, az 1914-ben kolerában meghalt s előbb a Heringesen eltemetett s 1917-ben exhumált és közös sírba temetett négy katona, ezenkívül 22 porosz, 2 török és 167 orosz katona.

A hősök temetője kapuján, egy 1916-ban odahelyezett bádogtáblán a következő figyelmeztető szózat fogadta a látogatókat:

Ki e csendes honnak határát átléped
Becsüld meg az Úrban pihenő hős népet.
Virággal hálálld meg honmentő munkájok,
Akik ezt letépnék, haraggal sujts rájok.

[1] Kassa-városi levéltár 1804—3590.

11. Az új köztemető.

Bár e mű célja legelsősorban Kassa régi temetőit ismertetni, a történeti teljesség mégis megkívánja, hogy a város legújabb sírkertjéről, a köztemetőről is szóljunk.

A mult század nyolcvanas éveiben, az akkor használatban lévő temetők már megtelni kezdtek. A városi tanács, Münster Tivadar polgármesterrel, egy új köztemető kihasítását és fölszerelését határozta el. E célra a legmegfelelőbbnek kínálkozott a Bárcza felé vezető országút mentén a Galgóc-dűlőnél lankásan emelkedő domboldal s ennek tetején elterülő fensik. A tanács csakhamar meg is vásárolta e helyen a Münster és társai tulajdonosoktól a szükséges területet s azt sírtelepekre osztva s kellően berendezve a használatnak átadta. 1889. június 1-én temette ide, a róm. kath. plébánia anyakönyve szerint, Mihályffy Béla segédlelkész az első halottakat: a négy éves Zsampák Andrást, Zsampák Antal háziszolga fiát és Kovalcsik András ács egy éves fiát, Istvánt.

Az új köztemető megnyitásával megszűnt a Kálvárián, a szt. Kereszt-temetőben, valamint az evangelikus, református és izraelita régi sírkertekbe való temetkezés. Csupán a szt. Rozália-temető maradt meg továbbra is sírkertnek s a Kálvária kápolnáit s a régi temetők egyes családi kriptáit engedi meg a város temetkező helyül a tulajdonos családok elhúnyt tagjai részére.

Az új köztemető nagysága, az időközben hozzácsatolt újabb területekkel együtt, jelenleg 46 katasztrális hold. Keleti és déli oldala kőfallal van bekerítve. E kőfal azonban az egész területnek csupán $^1/_8$ részét zárja el.

A temető kapuján belépve jobbfelől a temetőfelügyelő lakását és irodáját, balra a halottas házat találjuk.

Lebrecht, Christian

Harangöntö XVIII. n.

d.

Gangel. 20. l.

Leberecht Keresztély

Kassai harangöntő

1.

Arch Ért

1903. 220 l.

a családpénztári tagok a kétszere

Gyermeknevelési járulék

ve az 5o.ooo/1938,Ip.M. sz. rende

58.912.48 Pt. Ez az összeg zárósz

nélküli kiadás szerepel.

Ugyancsak előirányzat né

XII.Pm.sz. rendelet alapján a tüz

többletként jelentkező 24.384.8o

Az OTI járuléknál mutatk

munkabéreknél jelentkező különböz

ja, hogy az előirányzatnál a két

járulékokkal számoltunk,a kifizet

tés szerint történt.

Lebrecht Keresztély

harangöntő

J.

Kemkassarmeml

37 l.

3 db	Szd. pki. hap.	3.	12	96	60	120	500
		1.	2	20	8	20	300
14 db.	Földi figyelő		28	280	112	280	4200
47. db.	Tészek	47.					
	ovóhely	1.	2	10	5	10	150
156 db	@ 3 fő	156	312	1560	780	1520	23400
	Tüskésdrót ker.	1 m²					200
5600 m		5600 m					4200
6000 m²	Bukfató drót	100 m²					200

Lebrecht Keresztély

Kassai harangöntő

1804-ben öntötte a Kassai
köztemető harangjai

Wick Kassai katmüeml

92. p.

Szabolcs h. n. II. 193

Lebrecht Kerenteh

1808-ban Kassán öntötte a kinysi (igy!) ref. egyház harangját, mely 1917-ben hadi célokra rekvirálta tott.

MOB 518/1917. 4. akta

LEVELEZŐLAP

Feladó:

Viktória-nyomda.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY.

Lebrecht Keresztély

1807. Kassán öntötte a sárosófalui (Sáros vm.) ev. egyház egyik harangját

Vallás- és Közokt. Minisztérium 6896-1917 n. akta

elv.

In honorem sanctissimae trinitatis fusa Cassoviae expensis ecclesiae cath. Halmaiensis Anno 1805. Fusa sum per Christianum Lebrecht

MOB. 795/1917. n. akta.

Szent István, László és Imr

Balról látjuk szent
almát és jogart tart kezébe
ki Magyarország czimerével
és a kinél hosszú nyelű csa
Imre helyezkedett el, jobbj
fejét dicsfény veszi körül.
fölöttük a megnyilt felhők
nol.

Fametszet, méretei 21.

Szn. 63-909
786-909-1

Jegyzet. Eredetije Paul
waldban Berlinben van. -- L.
gazine 1909. 301 lap.

Lebrecht, Christianus

Kassa.

1802-ben öntötte a nyíregyházai luth. templom nagyharangját. Újra öntették 1833-ban Szatmári Antal fülesdi harangöntő által.

Stoll Ernő: A „Lutheranus Róma" harangjai. Arch. Ért. 1920-22. 116. l.

T. 5428.

hidjához széles utak vezetnek, a
g házak látszanak. Felirata:

VESTUNG NEUHEISEL.

: 13.5 cm.
ngarn Nürnberg 1664.

Leberecht Keresztély

harangöntő.

Öntötte 1804 ben Kassán a
Kassai Középkülvárosi
temető kis harangját

K. 220. l.

Lebrecht Christianus

Müveriet 1913. 283

Constantin ciem VII. 243

Lebrecht Keresztély

harangöntő

1801. Christianus Lebrecht e regia montana civitate Borussica Königsperg dicta oriundus, campanarum fusor evangelicae confessioni addictus paenes domini Francisci Landerer fideiussionem ius concivil. assumpsit.

Komáry Lajos: Kassán polgárjogot nyert művészek. Ellenőrét 1913. 283. l.

1816. Innocentius Weisz rom.-catholicus pictor Jaurino oriundus, uxoratus.

1820. Jacobus Viszner campanorum fusor evangelicae confessionis, uxoratus Nuremberga ex Bavaria, regno oriundus, fidejubente Gustavo Liedeman

Lebschée, Carl August, német festő és grafikus *
1800. Schmiegelben (Posen), † 1877 Münchenben. Magyar
vonatk. műve: Sopron látképe Flórosy Zsigmond rajza
után. (Müller – Singer: Allg. Künstlerlex. II. 471. l.)

~~Bronzrög VIII. 190.~~

~~Orsógomb V. 37, 38~~

Lebwohl Lajos festő

Pozsony

Thieme-Becker
22. k. 513. l.

Lebwohl József-nek
nudja
arckepfesto
Szül. Pozsony 1825 Körül.
h. o. működott 1871
Amerikába vándorolt

A magy orsz-i közömszek neve a
lakhelye O M K Tévkönyve 1865/6
6
240–45. l.

LEBWOHL *Lajos*, festő. * Pozsony 1825 körül, u. o. működött mint arcképfestő. 1871. Amerikába vándorolt.

van Honthorst.

én. † ugyanott 1656 április 27-én.

ról (Máté 25. r. 28).

ábrázolja, midőn Jézus a rest
yétek el tehát tőle a talentu-
nek tíz talentuma vagyon.«
ezével előre mutat. Mögötte
ztalnál pedig hárman vannak.
lőtte fekvő aranyokat a jobb-
geti, mi közben visszafordul,
ptetőjét fogja. A másik, kinek
s sárga köntöse van, jobbra
rmadik Jézus szavaira figyel
z utóbbinak prémes köntöse
ú.

)0 cm. — Lelt. sz. 359. — Véte-
42 sz. leirat alapján Nedeczky

adatok.

88 : XI. 359. *G. van Honthorst:*
1896, 1897 : XI. 359. *G. van*
umról. — 1897 : XI. 359. *G.*
ien. — 1898 : XI. 359. *G. van*
— 1901, 1904 : XI. 359. *G. van*
umról.
umban. 1906 : IX. 340. *Jan van*
. — 1906, 1910 : IX. 340. *Jan*
r.

III

12 (359)
617 (222).

12

Lebwohl

l.

Lykanemzromantika

202. l.

MDK

Lebwohl L.

1867-i párisi világkiállítása 3 képét jelenti be.

MDK-A-I-1/331.

Lebwohl

1775

l.

Eperjessy 1929

45. l.

LLÍTÁS.

N.

ségü Blaskovich Melanienek át kellett térni a zsidó hitre, hogy egy Königswarter sarjadék felesége lehessen. (Később tudvalevően megkeresztelkedtek a Königswarterek, leróva azt a kétmillió aranykoronát, amit az öreg báró zsidó jótékonycélra pönáléul kikötött arra az esetre, ha a fiai elhagyják a zsidó hitet.)

Szóval — mint azt ma mondani szokás — a Wertheimstein-család minden információt kibirt. Rózsika édesapja Alfréd lovag dragonyos tiszt volt és kitüntette magát a königgrätzi csatában, ahol századossá avanzsált. A kiegyezés után Biharmegyében vásárolt nagybirtokot, külön házat Nagyváradon. Az ő házassága is regényes volt. Szerelemre gyulladt egy váradi hires szemorvos, az «Istenszemes» Grosz Frigyes leánya iránt s családjának tiltakozása ellenére nőül vette. Grosz doktor is nagyon népszerü volt Váradon, a szikár termetü dragonyos kapitány is és házukban sürün fordultak meg a Tiszák, Beöthyek, Nadányiak s a többi előkelő bihariak, olykor Hohenlohe majd Lajtsák püspökök és Schlauch bibornok: mindez benne volt abban a jelentésben,

G. Lecca

festő XIX.sz.2.fele

Erdélyben népszerü román nemzeti tárgyu képeket festett .

Petr.Trans.1938
527 l.

Lebrecht Mihály

festményrestaurátor

Pozsonyból, 1848-ban 26 éves,

lásd

Fleischer Bécs. C3. l.

T. 976.

ján TURNUL várát szemléljük, mely
elyezése van feltüntetve, az innen-
jók állnak, a háttérben pedig jobb-
lenlétében a parancsnok az emlék-
ülül:

irung den 13. Mai 1790 bei der
nen
unter Comdo des G.M. Kray gegen die

. Das Lager bei Tiha una Uda des
efejezése: F. Austheilung der denk-

a vk. 12.1 : 16.9 cm.

NOTE ŞI DOCUMENTE

DATE NOI PRIVIND ACTIVITATEA PICTORULUI CONSTANTIN LECCA LA BISERICA SF. NICOLAE DIN SCHEII BRAŞOVULUI

Importanţa istorico-culturală şi artistică a străvechii ctitorii voievodale biserica Sf. Nicolae din Scheii Braşovului a determinat în decursul timpurilor pe diferiţi cercetători să întreprindă studii de specialitate privind diferite aspecte ale trecutului acestui lăcaş bisericesc.

Dacă despre viaţa culturală a bisericii Sf. Nicolae posedăm amănunte preţioase, consemnate în cronicile şi documentele vremii, în ceea ce priveşte problema împodobirii interioare cu picturi murale şi icoane un studiu special nu a fost încă redactat, iar diferitele informaţii scrise pînă acum sporadic, pe lîngă unele date certe, conţin unele confuzii.

Astfel, potrivit unei tradiţii create la Braşov, care, apoi, a fost însuşită de unii autori [1], s-a afirmat că pictura murală de astăzi a bisericii Sf. Nicolae aparţine pictorilor Constantin Lecca şi Mişu Popp. Din documentele cercetate în arhiva muzeului bisericii, pe perioada anilor 1845—1892, perioadă în care spiritul creator al celor doi artişti-pictori s-a afirmat în mod deosebit, nu rezultă acest lucru. Or, este binecunoscut faptul că « reprezentaţia » bisericii consemna întotdeauna în protocoalele parohiei, cu minuţiozitate, toate lucrările executate [2]. În aceste protocoale cei doi pictori nu figurează cu o asemenea lucrare de vaste proporţii.

După cum se ştie cu certitudine însă, pictorul Mişu Popp (ajutat probabil de C. Lecca) a pictat în Scheii Braşovului o altă biserică şi anume biserica Sf. Treime de « Pe Tocile ». Faptul că ambele biserici se găsesc în Schei a dat naştere unei confuzii.

Considerăm necesar să mai amintim şi eroarea strecurată în articolul intitulat: *Un document inedit referitor la biserica Sf. Nicolae din Scheii Braşovului*, publicat de Alexandru Marcu în *Revista muzeelor*, 1969, nr. 2, p. 171—172. În acest articol se vorbeşte, pe baza unui document considerat inedit, despre zugrăvirea bisericii de către « un nou pictor descoperit, numit Enache Stama ». Într-un articol redactat de noi, care va apărea în aceeaşi revistă, am arătat pe bază de documente că respectivul act nu este inedit, fiind publicat de mai multe ori, începînd cu anul 1930, şi că Enache Stama nu e pictor, ci un bogat negustor, care a plătit cu banii săi zugrăvirea bisericii.

În studiul de faţă ne propunem să aducem o modestă contribuţie la cunoaşterea unei laturi mai puţin studiate din activitatea iconografică a pictorului braşovean Constantin Lecca [3], desfăşurată la biserica Sf. Nicolae din Scheii Braşovului.

Pe baza unor documente necunoscute pînă acum şi a altora parţial folosite, am identificat ca aparţinînd pictorului C. Lecca, pe lîngă cele trei icoane pictate pe tablă de fier, încă şapte icoane pictate pe muşama.

Iată împrejurările care au dus la executarea acestor lucrări de o reală valoare artistică.

Pictura celor două biserici din Craiova: Sf. Ilie şi Madona Dudu a adus pictorului C. Lecca o faimă meritată, lucru ce nu a trecut neobservat în Scheii Braşovului.

Reprezentaţia bisericii Sf. Nicolae a luat în anul 1847 o serie de hotărîri privind înfrumuseţarea

[1] Ion Frunzetti, *Mişu Popp*, Bucureşti, 1965, p. 11; Dinu Vasiu, *Idealul de libertate şi unitate naţională manifestat în arta pictorilor braşoveni Constantin Lecca şi Mişu Popp*, în *Muzeul regional Braşov. Culegeri de studii şi cercetări*, I, Braşov, 1967, p. 237.

[2] Spre exemplificare dăm următorul caz: în *Protocolul şedinţelor. . . nr. 183/1856*, hot. nr. 26, p. 23, Arhiva Muzeului bisericii Sf. Nicolae din Scheii Braşovului, se arată că « reprezentaţia » bisericii a hotărît ca în cel mai scurt timp să se repare « zidurile de prin prejurul bisericii. . . ». Dacă se consemnează această lucrare destul de mică, şi exemplele ar putea fi multiplicate, este cu neputinţă de gîndit că o lucrare aşa de mare ca pictura murală a unei biserici să nu fi fost semnalată.

[3] A se vedea Barbu Theodorescu, *Constantin Lecca*, Bucureşti, 1969, p. 20.

bisericilor voievodale. În cadrul acestor preocupări s-a urmărit şi împodobirea cu picturi a podişorului femeilor[4], pentru aceasta apelîndu-se la C. Lecca. În şedinţa din 10 august 1847 curatorii bisericii arată că: « ... au vorbit cu zugravul Lecca şi au zis că va aşterne... un formular ce vin a să face pă podişor... »[5], « ... şi anume: în mijloc *Cina cea de Taină*, de o parte, *Spălarea picioarelor* şi de altă parte *Intrarea Domnului nostru Iisus Hristos în Ierusalim*...[6]. Pentru fiecare icoană, din cele trei pictate, a cerut 150 florini[7], însă « ... după mai multă vorbă şi tocmeală s-au slobozit şi s-au hotărît pentru fiecare icoană după formularul adus înainte 120 florini şi au rămas şi zugravul mulţămit... »[8].

Toate cele trei icoane au formă elipsoidală, cu diametrul de 1,72/0,84 m, *Cina cea de taină* fiind cea mai reprezentativă din punct de vedere al realizării artistice (fig. 1).

Deşi se recunoaşte la C. Lecca o oarecare tendinţă de umanizare a personajelor, totuşi el nu se depărtează prea mult de canoanele ortodoxe tradiţionale. Dacă ar fi făcut aceasta nici reprezentaţia bisericii nu i-ar fi admis lucrarea, aşa cum nu i-o acceptase nici pictorului german Neugauss. Lecca urmează calea de mijloc, singura acceptabilă în acea vreme. Aceste trei icoane au la bază vechea pictură românească combinată cu elemente din cea italiană renascentistă; nu lipsesc, evident, nici unele stîngăcii, inerente oricărui început.

Cu ocazia verificării fondului iconografic muzeal, atenţia ne-a fost reţinută de 7 icoane pictate pe muşama al căror autor nu era încă identificat. Cercetînd în arhiva muzeului am descoperit contractul încheiat între biserica Sf. Nicolae şi C. Lecca pe baza căruia am identificat icoanele amintite ca aparţinînd pictorului respectiv. Aceste icoane fac parte integrantă din tîmpla pictată de C. Lecca,

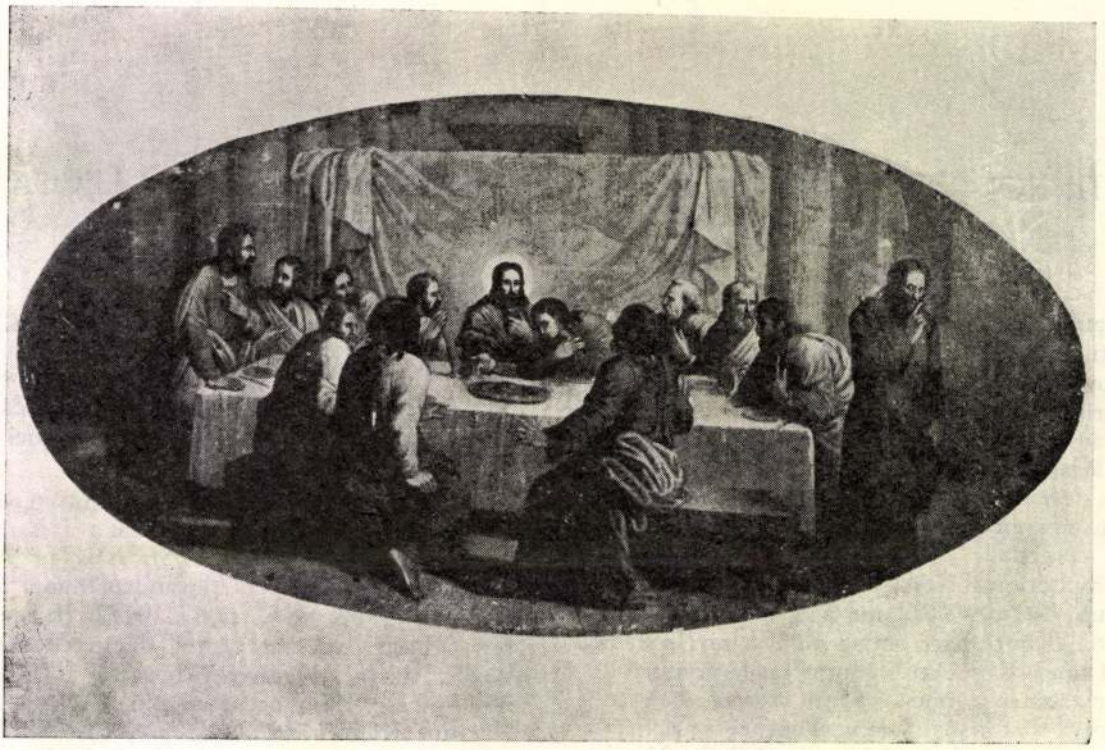

Fig. 1. — *Cina cea de taină* (pictură pe tablă de fier).

pentru care s-au purtat, ca şi în cazul celor trei icoane pictate pe tablă de fier, multe discuţii.

După cum reiese din diferite procese verbale ale anului 1845, reprezentaţia bisericii a apelat pentru realizarea scopului propus la mai mulţi pictori[9], fiind preferat în cele din urmă Constantin Lecca. Înainte de 4 august 1846, C. Lecca se afla deja la Braşov, după cum rezultă din şedinţa consiliului parohial de la acea dată, în care se şi consemnează icoanele ce se vor picta pe tîmplă.

Semnificative sînt discuţiile referitoare la stabilirea preţului, discuţii din care se vede ataşamentul pictorului faţă de locurile natale: « ... pentru toate au cerut 2 000 florini argint şi i s-au făgăduit 1 000 florini şi aşa au arătat d-l Lecca, că măcar deşi ar fi lucru după cum socoteşte a zugrăvi vrednic 2 000 florini, însă totuşi fiind şi dînsul *patriot de aici*... se mulţumeşte cu acel preţ de 1 000 de florini... »[10]. Pe baza discuţiilor şi a hotărîrilor

[4] A se vedea procesul-verbal al şedinţei din 27 iulie 1847, în *Protocolul trebilor Sfintei Biserici pe anii 1847—1848—1849*, nr. 180, p. 24, hotărîrea nr. 42, în Arhiva Muzeului bisericii Sf. Nicolae.

[5] *Ibidem*, p. 25, hotărîrea nr. 44.

[6] *Ibidem*, p. 26, hotărîrea nr. 45.

[7] *Ibidem*.

[8] *Ibidem*, p. 26, hotărîrea nr. 47.

[9] *Protocolul* nr. 179, p. 45—46, în arhiva citată.

[10] *Ibidem*, p. 64—65, hotărîrea nr. 36.

Fig. 2. — *Sfînta treime* (pictură pe muşama).

Fig. 3. — *Arhanghelul Gavriil* (pictură pe lemn).

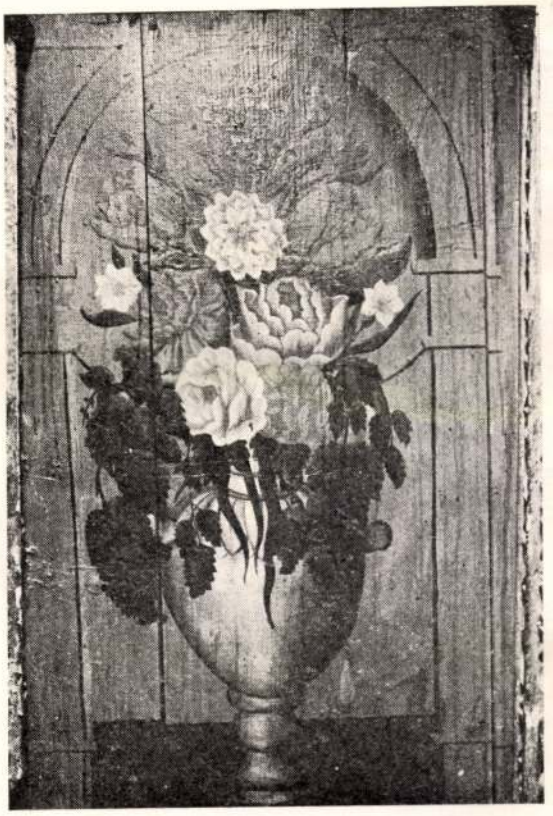

Fig. 4. — *Motiv ornamental floral* (pictură pe lemn).

luate s-a încheiat contractul propriu-zis [11], în care se menţionează icoanele ce se vor picta. Demn de reţinut este şi faptul că, ulterior, după executarea comenzilor prevăzute, pictorul C. Lecca confirmă în mod expres acest fapt, scriind cu mîna sa pe partea dreaptă de jos a contractului următoarea menţiune: « Fiindcă lucrul zugrăvitului după sunetul acestui contract s-a săvîrşit şi banii ce arată în sus mi s-a plătit deplin prin cvitanţiile ce am dat, aşa acest contract a luat săvîrşire, Braşov, 15 decembrie 1847, Constantin Lecca ». Deci, nu poate fi nici o îndoială în ceea ce priveşte identificarea acestor icoane ca aparţinînd lui C. Lecca.

Toate cele 7 icoane menţionate în contract au formă dreptunghiulară, cu baza mai mică decît înălţimea, dimensiunile fiind aproape aceleaşi: 0,60/0,90 m, excepţie făcînd doar icoana pe care este pictată *Sfînta treime*, 0,95/0,89 m (fig. 2) pusă pe tîmplă în mijlocul celorlalte, care reprezentau următoarele scene: *Naşterea lui Iisus Hristos*, *Tăierea împrejur*, *Botezul*, *Schimbarea la faţă*, *Înălţarea* şi *Învierea*.

Precum am amintit şi la celelalte trei icoane pictate pe tablă de fier, şi aceste icoane pictate pe muşama trădează o vizibilă influenţă a canoanelor renascentiste italiene, predominînd totuşi elemente din vechea pictură românească.

După cum rezultă din acelaşi contract încheiat între biserică şi Constantin Lecca la data de 22 septembrie 1846, punctul f, pictorul C. Lecca a mai executat pe lîngă tîmplă şi alte lucrări, pentru aceeaşi biserică, care pînă acum nu se cunosc încă.

Cu aceste picturi, amintite de noi mai sus, care ar merita un studiu de specialitate din punctul de vedere al realizării artistice, fondul pictorului Constantin Lecca se măreşte, îmbogăţind totodată tezaurul artistic naţional.

MIHAI MANOLACHE

[11] Documentul nr. 1676, în mapa anului 1846, fondul Glodariu, în arhiva citată.

NOUVELLES DONNÉES CONCERNANT L'ACTIVITÉ DU PEINTRE CONSTANTIN LECCA À L'ÉGLISE SF. NICOLAE DE SCHEII BRAŞOVULUI

(RÉSUMÉ)

L'auteur de la note se propose d'éclaircir le problème encore confus et controversé de la peinture intérieure actuelle de l'église Sf. Nicolae de Scheii Braşovului. Il établit ainsi, à base de documents, que ce fut le peintre Constantin Lecca, d'ailleurs originaire de la ville de Braşov, qui exécuta tout seul une série de peintures destinées à décorer l'intérieur de l'église et dont il subsiste encore aujourd'hui dix icônes faisant l'objet de cette étude.

Lechel, Heideck

cinöntő

1620. nemett polgár-
jogot Sopronban

Csatkőzl

Lechel Heidech

1620

l.

Csatosprónont

29. l.

Zabla VII. 157

Lechel Heideck

ónöntő

Sopron

1620. März 27.

polg. eskü

Hári

Nyegre László, főispán

IX. 73.

Lechentner Antal

harangöntö Budán

1744.

Egy harangja a

nehesfőv. muzeumban.

Horváth Elemér:

Történetek az örég Budá-

ról és Pestről.

Bp. 1937. 35. l.

MDK

Lőcsfalvi Bitay Árpád, figurális ta
piktor.

A művésztelep törzstagja és titkára. 1921 óta tartózkodik Nagybányán megszakítás nélkül, leszámítva külföldi tanulmányutjait.

Önéletrajz. /Nagybánya/. Repr. 142.1.

Nagybányai művészekről. ?
Képzőművészet. 1932. 51.sz. 139.1. és 142.1.

135. Lécfalva, g. k. fatemplom.

1747. „Ecclesia lignea in statu mediocri." (O. L.; C. P. Tab. et Conscr. 1747. No. 8.)

1839. „. . . cum Eccl. Lig. ad S. Michaëlem Archangelum." (Schem. Munk. p. 51.)

1868. „. . . cum Eccl. nov. erigi incepta." (Schem. Munk. p. 45.)

1881. már kőtemploma van. (Lehoczky IIIb. p. 384.)

(Bereg m.)

Domfaép

LECCO, Pietro da. Némely okmányban igy nevezik az előbbi /Italus vagy Laco de Como!/ Petrust.

Maggiorotti, 439.

LECCA, Constantin (1807-1887)

TATARU, Marius: Art et histoire: étapes de développement dans la culture visuelle de la Transylvanie du XIXe siecle. Revue Roumaine d'Histoire de l'Art

1. XVII, 1980
2. XVIII, 1981 96. p.

Constantin Lecca

festő /1810-1887/

nyugatias./+1887/Rómában és Bécsben tanult.

Petr.Trans.1938
514 l.-515 l.- 519 l.-524 l.
526 l.

Életrajz:/519/.
Brassói. Rómában és Bécsben tanult, a Hercegségekben dolgozott a craiovai központi iskola rajztanára lett, majd a St.Sava Kollégiumban Aman professzora /?/ Csak időnként tért vissza Erdélybe. Oláhországban /Valachie/ a bizánci stilus helyett a nyugatit

vezette be a templomokba.

Irod. G.Oprescu:L'art roumain de 1800 á nos jours.Malmö,1935,pp.21.-25.

~~Román nemzeti történelmi témákat festett. /527 l./~~

Lecherer Ignác

és Schmitz Pál

eperjesi hgöntök

Munkácsi vk. tpl.

harangja 1799

Ind

(1455—58). A spanyol Borgia-családból származott. Mint pápa minden erejével a török veszedelem elhárításán fáradozott. Támogatta Hunyadi Jánost és Capistranói sz. Jánost a nándorfehérvári győzelem kivívásában, de a tervezett nagy kereszteshadjáratot létrehoznia nem sikerült.

Calles, *P. E.* 1925 óta Mexikó közt. elnöke; erőszakos eszközökkel hajtja végre a kath. egyház ellen alkotott törvényeket.

Callot (kalló), *Jacques* (1592—1635). Francia rézkarcoló. Ő az első francia művész, ki ezt a technikát, mint önálló műfajt művészi tökéletességre emelt.

Calomel, l. *Kalomel*.

Calpurnia, l. *Calpurnius Pisók*.

Calpurnius-ok, Római plebejusi nemzetség. Egyik ága a Pisóké. Nem a Pisókhoz tartoznak *L(ucius) C. Bestia*, Kr. e. 111-ben mint konzul Jugurtha ellen harcolt, de általa megvesztegettette magát. — *M(arcus) C. Bibulus* Kr. e. 59-ben Caesar konzultársa, Özvegye, Cato leánya, Porcia, később Brutus felesége.

Calpurnius Pisók, Római plebejusi család. Egy *C(aius) C. P.* Nero ellen összeesküvést sző, amelybe Seneca is bele van keverve. Felvágja ereit. — *C(aeus) C. Piso*, Germanicus özvegye őt és feleségét azzal vádolja, hogy férjét megmérgezték. Öngyilkossá lesz. — *L(ucius) C. P. Caesoninus*, Leánya, Calpurnia, Caesar felesége. — *L(ucius) C. P. Frugi* Kr. e. 149-ben néptribun, 133-ban konzul, egyike a legkiválóbb annalistáknak. — *L(ucius) C., P. Frugi Licinianus*, Galba

Cambridge (kembridzs), Híres angol város, Oxforddal együtt a legrégibb angol egyetemmel, melyet a XIII. sz.-ban alapítottak 59.000 l.

Cambronne (kambronn), *Pierre Jaque, Étienne gróf* (1770—1824), Francia tábornok. Tévesen neki tulajdonítják a szállóigévé *vált*, »a gárda meghal, de magát meg nem adja !« kijelentést, amelyet a waterlooi csatában hangoztatott volna. Ő maga mindig tiltakozott ellene.

Camelot (fr. kamló), uteai árus, rikkancs.

Camembert (fr. kamámber), Pogácsa formájú zsíros lágy sajt. Főleg északi Franciaország.-ban készítik. A 26 C° mellett beoltott sajtanyagot különösebb kidolgozás nélkül formákba helyezik, 25 napig forgatják és szárják s 30 napig érlelik. 100 liter teljestejből 12—15 kg sajt készíthető, 3 és ½ kg-os darabokban kerül forgalomba.

Camenák, A gör. múzsáknak megfelelő latin istennők, kiknek ereje a dalban és a jóslásban van.

Cameo, Alakos díszű domborúan metszett kő, L. *Gemma*.

Camera obscura (sötét kamra), Elzárt tér, amelybe a fénysugarak csak egy szűk nyíláson (v. gyűjtőlencsék) át juthatnak és a nyílással szemben levő falra vetik az előtte álló tárgyak képét. L. *Fotografia*.

Camerarius, *Rudolf Jakab* (1665—1721), Német botanikus, a növények ivarosságáról szóló *tan* megalapítója.

Camerlengo, A Szentszék anyagi ügyeit intéző Apostoli Kamara (*Camera Apostolica*) kúriai hivatal bíborosfeje, akinek a pápai

Lecherer Ignác

K

Schmitz Pállal együtt 1800-ban Epegyesen öntötte a zsidahelyi templom harangját, mely 1917. hadi célokra rekvirálatott.

MoB 518/1917. 7. akta

1793-ban Epegyesen öntötte a Konczi (Oppidi Concz) rk. templom nagy harangját, mely 1917. hadi célokra rekvirálatott

u.o.

1796. a görgei ref. egyház harangját, rekvirálatott

u.o.

Lexherer Ignác és Schmitz Pál

Szinyeujfalu. A nagyharangot öntötték 1796-ban.

Jansárosharang - 115. l.

Érsekujvár.

A bástyákkal megerősite
uralkodnak, a hegyes háttérbe
Nyitra tornya tünik föl. Feli

Neuhäuse

Rm., mér. a vk. 6.4

140-95.

Lecherer Ignác és
Schmitz Pál

K

1796. Eperjesen öntötte
a szinyeujfalui (Sáros
onn) templom nagy
harangját.

Janicsek József dr.:
Műemlékeink önzetvá-
sa. Eperjesi Lapok
1917 márc. 18.

MOB 199/1917. sz

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

416. ábra Hegyes tőrkard a XVI-ik századból. Gróf Teleki Sámuel tulajd.

őslies-
s papi
élete,
g jövő
éreinek

sztotta
állami,

az az
ajtotta.
t nemzetünk, de nem szállott
eni harczaiban számtalanszor
zóló fegyvernem marad.
isszatekintünk, látjuk, hogy a
s fegyverzet a nyugati lovagi
a magyar fegyverzetnek azon
nyugoti befolyások nyilvánu-
yszerítő hatása alatt a harcz-
ul át.

Kelleti sisak a XVI-ik századból.
A berlini porosz királyi hadszertárból.

folyamán az éllel ellátott peng
madár-orrhoz hasonló alako
a pánczél és sisak behorpas

E korszakban lép fe
nem, a lőfegyver: a puska.
formájában igen keveset lehe
tekintetben a XV. század vé
kezet még a XV. század vég
még inkább fokozza azt. A
a fazéksisak dívik nálunk, mi
a kalapforma franczia formák
díszített és egyszersmind véd
májú, nyakvédővel és orrvéd
tulajdonított sisak, s a mely
specialis magyar forma egész
bír, mely utóbbi a mozlimok

A sisak szó is tőlünk
a német «zischägge» is inne

Lecherer Ignác

~~Holste János~~

harangöntő

K

1642-ben Debreczeni Tamás jószágigazgató által I. Rákóczy György vendeletére fenti öntöttöe a sárospatak ref. templom 20 mázsás és 91 fontos nagy harangját. Ezt 1783-ban át kellett önteni. Azujra öntest 1783-ban Lecherer Ignác eperjesi harangöntő végezte.

Gulyás József dr.: A sárospataki ref. templom. Sárospatak, 1942. 8. l.

C

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

MDK

Lecherer Ignác **harangöntő** , Eperjes

a sárospataki ref.tpl nagy harangját /1642/
fenti ujraöntötte 1783-ban.

Gulyás József dr: A sárospataki ref. templom.
Sárospatak, 1942. 8. l.

MDK

Lecherer Ignác

Lecherer Ignác és Schmitz Pál 1796.Eperjesen öntötte a szinyeujfalui (Sáros vm.) templom nagy harangját.

Janicsek József dr.: Műemlékeink összeirása.

Eperjesi Lapok, 1917.márc.18. MOB 199/1917.sz.

MDK

Lecherer Ignác eperjesi harangöntő

Munkácsi rk. templom harangja. 1799.

Iml.

MDK

Leherer Ignác

Leherer Ignác és Schmitz Pál öntötték a nagy harangot. Szinyeujfalu. 1796-ban.

Jansárosharang, 115.lap

MDK

Lecherer Ignác

Lecherer Ignác Schmitz Pállal együtt 1800-ban Eperjesen öntötte a szerdahelyi templom harangját, mely 1917.-ben hadi célókra rekviráltatott.

1793-ban Eperjesen öntötték a konczi (Oppidi Concz) rk. templom nagy harangját, mely 1917. rekviráltatott.

1796-ban a görgei ref.egyház harangját, rekviráltatott.

MOB 518/1917.sz.akta.

MDK

Lecherer Ignác eperjesi harangöntő 1798.

A hönigi (Sáros vm.) templom legujabb harangja.

Arch.Ért. 1917. 208.lap

MDK

Lecherer Ignác eperjesi harangöntő

Arch. Ért. 1917. 207.lap

MUK

MDP

Lecherer Ignác

Lecherer János és Ignác Eperjesen öntötte a pécsújfalui (Sáros vm.) templom első harangját.

Janicsek József dr.: Műemlékeink összeirása.

Eperjesi Lapok, 1917.márc.18. MOB 199/1917.sz.

Lecherer Ignác

Egerjés 1778–1831

Irod

Kovács Harang

65. l.

11724

képen, hogy a felső sorban „Nádasdi" és
an pedig: „Setzini" és „Tättenbach" balra

14·4 : 8·2 cm.

4

2 K.

SALA 56 - (Bianco e Nero 40-48)

40 Collina toscana	(disegno).
41 Pecore che brucano	(acquaforte).
42 Testa di donna	(disegno).
43 Conversazione	»
44 Capre in riposo	(acquaforte).
45 Vecchia che cuce	(disegno).
46 Pecore	»
47 Sul fiume	(acquaforte).
48 Figura	(disegno).

SALA 57. (Scult. e Pannelli 1-9)

MOSTRA PERSONALE DI FERRUCCIO VECCHI.

Nato il 21 aprile 1894 a Ravenna. 1914 frequenta l'Università di Bologna in ingegneria. 1915-1918 fa la guerra con gli Arditi; si congeda capitano. Fonda l'Associazione degli Arditi di Milano il 19 gennaio 1919. Il 23 marzo 1919 Mussolini gli affida la presidenza della prima assemblea per la fondazione dei Fasci Italiani di Combattimento. È dunque Sansepolcrista. Per ordine di Mussolini fonda e comanda per i primi anni della rivoluzione le squadre d'azione. Partecipa ad innumerevoli azioni decisive infliggendo le più dure disfatte ai sovversivi italiani. Scrive « Arditismo Civile », per l'educazione premilitare dei giovani, recensito dallo stesso Duce. Nel 1924 scrive un volume di novelle intitolato « Piacere e Morte ». Nel 1926 scrive per il teatro. Negli anni dal 1931 al 1933 pubblica due romanzi in Francia ed in Svizzera, romanzi che furono proibiti. Nel 1935 decora alcuni saloni della Casa degli Italiani a Brusselle con pannelli metallici. Il 12 febbraio 1937 fa la sua prima scultura. L'11 febbraio 1940 la sua arte riceve il battesimo a Milano, nella città cioè della rivoluzione fascista. Il 9 marzo 1940 seconda Mostra personale.

SCULTURA E PANNELLI.

1 L'impero balza dalla mente del Duce (bronzo).
2 Gli amanti (pannello metallico).
(app. al Cons. Naz. Amadori).
3 Amazzone »
4 L'ultima danza di Salomè »
5 Deposizione - Resurrezione (pala d'altare).
6 Eva (pannello metallico).
(app. alla Provincia di Milano).
7 I due che vanno »
(app. al dott. Orazio Marcheselli).
8 Il filo della vita »
9 La danza dei Fauni »

Lecherer Ignác

harangöntő Eperjes 1783-ban a régi harang anyagából öntötte az alábbi templom nagy harangját és egy Eisebb harangot.

Gulyás József dr.

A sárospataki ref. templom. Sárospatak, 1942. 8. l.

A nagy harangot, 1921-ben megrepedt, 1923-ben Slezák László öntötte át.

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Lecherer Ignatius

Münchner 1913. 238

Constantin, I - si, bronzeine VII. 240

— II - it bronzeine VII. 240

Lecherer Ignác

Narangöntő

Kassa 1773.

lásd

Művészet 1913. 238. l.

Lechner Ferenc

Egerjés 1832-34

irod

2 Kovács Harang

65. l.

11722.

:

hosszú nyakkal és satyrfulekkel ábrá-
l, fejét előrenyujtja s kezeiben ijjat meg
p alatt:
n der Herr Grav Nicolaus von Serin
Anno 1664.
Exc.
ssága 21·3 cm.

4

20 K.

Lecherer Ferenc és

Schmitz Pál

eperjesi harangöntők 1824-ben öntötték az alábbi Kálvária templom legnagyobb harangjait, 1916-ban hadi célokra rekvirálták.

Wick Béla dr

Az eperjesi Kálvária. Eperjes 1919.

39. l. 54. l.

Lecherer Ferenc

epergesi harangöntö

l. 1824
1832
1834.

Arch. Ert. 1917
206. l. - 207. l.

Budapest Szent Imre-városi r. k. Egyházközség (XI., Lágymányosi-u. 3)

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos ifj. Szentiványi Gyula úrnak
úrnőnek

XI., LÁGYMÁNYOSI-U. út 16

Fontos!

Tisztelettel kérjük, hogy még fönnálló 24 P 60 f egyházi adótartozását, — már a kellemetlenségek elkerülése végett is — mielőbb lefizetni szíveskedjék

vagy egyházközségi irodánkban d. u. 4—8-ig,
vagy a 49.877. sz. postatakarékpénztári csekkszámlára.

Budapest, 194 ..... hó ..... napján.

Tisztelettel az
EGYHÁZKÖZSÉG ELNÖKSÉGE.

1944 márc 31

Lecherer Ferenc

Eperjesen öntötte.

Alsósebesi kir harang 1801
" második kis " 1825
Fehetekut, közepső harang 1776
" legnagyobb harang 1802
Kajáta csengő 1800
Kende kis harang 1801
Palonczai legnagyobb harang

Janicsek József dr.: Műemlékeink önzetvisa. Eperjesi Lapok 1917 márc. 18.

MOB 199/1917. 7.

Sárós vármegye

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Lecherer, Franc.

Evangel.

Alsósebes.

1801-ben és 1825-ben egy-egy kis harangot öntött át.)

Jánosharang 111. l.

Érsekujvár.

E lapon az [illegible] Érsekujv
bogót és annak egyes részeit
léljük. Középütt kereszt tür
tor előtt diszes lófarkok va
ják a hitetleneket. Alól bal

Rm., mér. a rl. [illegible]

140-9[illegible]

Lecherer, Frantz

Paloncza. A legnagyobb harangot fenti öntötte át.

Jansárosharang. 114. l.

T. 5400.

ett templom köti le figyelmünket,
ök lovasok küzdenek egymással. Fel-
tben:

der Christen vnd Tvrcken vor
on Erla Den 26. Octobr. Ao 96.

m.

Lecherer, Franciscus

Csércs. Cyril betűs feliratu harang fentitől.

Jansárosharang 111. l.

Feketekút. Középső harang 1776-ból fentitől. A Nagyobb harang 1802-ból fentitől.

U. o. 112. l

Kajata. Ujra öntött csengőn 1800-as évszám és fenti neve. U. o. 113. l.

T. 5427.

t város épületei fölött a tor-
l a Wiener és a Graner thor van
közt:

EL.

8 : 20.8 cm.

Lecherer Ferenc

Egerjes

Schmitz Pállal együtt öntötte a bertóki rk templom egyik harangját 1808-ban.

Jancsóharang 111. l.

Felsősom. Második harang 1820-ból, harmadik 1835-ből Schmitz Pállal együtt fentiből
u. o. 112. l.

Kaviccs. Nagy harang Schmitz Pállal együtt
u. o. 113. l.

Kende. 14 kgos harang 1801-ből fentiből. u. o. 113. l.

Érsekujvár.

Az előtért a vár látkép
szöveg van adva l. De [illegible]
Bisschoppel Stad Nitria befej
tornyai tünnek föl. Felirata

NIEUHUISEL.

és fölül jobbra: III. Deel. P

Rm., mér. a vk. 16.

140-95.

„Lechnerer" Ferenc

1806-ban Schmitz Pállal együtt öntötte az almási ref. egyház magyar nyövegű harangját, mely 1917. hadi célokra rekvirál-tatott.

MOB 518/1917. sz. akta.

„Lecherer" Franz

1819-ben Schmitz Pállal együtt öntött harangja dtto. az ostavicai gk. templom rezére

u.o.

LEVELEZŐLAP

Feladó:

Viktória-nyomda.

II. MAGYAR FILATELISTA NAP
BUDAPEST 1925 DECEMBER 12–14
HARANGHY

Kecserpeklén

Sáros m.

R. K. templom

Lecherer Ferenc

Horangok: 1., súlya 3 maisa, felirata: In memoriam Familiae Kecserianae anno 1590. Vita mihi Christus est, mors lucrum V. S. p. m.

2., ~~[illegible]~~ súlya 1 maisa, felirata: Ante omnia Nomen Jesus Anno 1690. Refusa Eperiesini sumptibus Ecclesiae Cameraticae anno 1803 per Franciscum Lecherer.

[redacted]

Lecherer Ferenc harangöntőmester

Gyergyszen. 1824., 1834.

Archaeologiai Értesítő

1917., 204–208.

Janicsek József: Régi harangok

Sáros mben.

Lecherer Ferenc harangöntő Eperjes.

1825., 1776., 1802., 1800.

Archaeologiai Értesítő

XXXIX., 1920–1922., 111., 112., 113.,

Janicsek József: Régi harangok Sáros mben

Lecherer Ferenc haraugöntömester

Eperjesen.

Archaeologiai Értesítő

XXXIX., 1920–1922., 114.

Janicsek József: Régi haraugok

Sáros mben

Lecherer Sebestyén, harangöntő MDK

Epeijesi. Az epeijesi harangöntők jó hírneveček voltak. Ezért volt az, hogy a szakcsiak tőle rendeltek harangot még 1741-ben.

311. old.

Patay Pál: Az Érmelléki Traktus harangjai 1825 körül. 305.

~~Dáxixxxxxxxxxxxxxxxx~~ Déri Múz. Évkönyve. 1968. Debrecen 1968. Alföldi Nyomda. Debrecen

Lechorer (Lochorer) Sebestyén

harangöntő tevékenysége. 1743, 1748.

Archaeologiai Értesítő

1916, 224., 232 – 233.

Kelemen Lajos: Mű- és művelődéstört. adatok Kassa életéből.

Lechner Sebestyén harangöntőmester

Kyesjésen. 1739.

Archaeologiai Értesítő

1917., 204—208.

Jancsek József: Régi harangok

Sárszentmihályon.

Lechner János és Ignác

1778-ban öntötték a jakab-vágási ev. egyházközség (Sáros vm) egyik harangját

Vallás. és közokt. Minisztérium 6896/1917. } sz. akta.

Ch.

11207.

e.

Istvánt, ki keresztes ország-
n; középütt szent László van, a
diszitett pajzsra támaszkodik
tabárd van; jobbról pedig szent
ában liliomszárral. Mindnyájok,
Mögöttük rojtos draperia lóg és
között a Patrona Hungariae tró-

3:16.3 cm.

Davidsohn gyüjteményében Grune-
Campbell Dodgson: Burlington Ma-

Lecherer János és Ignác

Eperjesen öntötte
1788. a pécsújfalúi (Sá-
rös m.) templom első ha-
rangjat.

Janicsek József dr: Mü-
emlékeink ismeirása.
Eperjesi Lapok 1917. márc.
18.

MoB 199/1917. r

Lecherer János
és Ignác
egyéni harangöntők

l. Arch. Ért. 1917
207. l.

A XVI

A döntést a törökök előnyére a
teste, valamint Batthyány visszaűzése utá
A harczba vezetett friss török
dett küzdelemben megfogyott magyar v
nőttön-nőtt, míg a nagy tömeg a még
minden irányban hátrálásra kényszerített

Felhőszakadás
üldözésének, mely csak
Veszteség: A
és a tábor. 2000 fő fo
II. Lajos király
északra lovastúl a Cse
megmenekült elszéledt
A törökök vesz
A török, nemcs
bennünket s fegyelme
multa felül a mi nehéz
A török hadsereg
volt, vagy a kormánytó
Ez a hadsereg szervez
volt. És ez a vitéz tör
hódított keresztény ne

íj és nyíl mellett ott találjuk a nehéz
ztalakú markolattal biró egyenes kétélű
árdok mellett a buzogányt, mely úgy
an el hazánkban. Főképen a lovasság
használta. A XV. század közepétől fogva
már Olasz- és Németországban is fel-
tünik, mint rendesen a magasabb tiszt-
ség jelvénye, mint vezéri bot. A töröknél nemzeti fegyver lévén, velük való gyakori harczolásunk után a XVI. és XVII. században mindinkább elterjed. A III. Béla király sírjában talált jogar és a koronázási jelvények között szá-
zintén buzogányalakúak, s azt mutatják,
nkban mily régi keletű. Több typusa
ogy Toldi Miklós «hét tollú buzogányt»
ert formái a gömbfejű, a tüskés csata-
gány.

ek során utolsó helyen említjük meg a
én typikus magyar fegyverré fejlődött
orszakban lép föl. Eredetileg a bárdból
GÉZA mondja: «A míg a vért sodrony-

Lecherer János harangöntömester

Eperjes. 1774.

Archaeologiai Értesítő

XXXIX., 1920–1922., 113–114.

Janicsek József: Régi harangok

Sáros mben

Lecherer János harangöntőmester, Upperjesen, 1763., 1773.

Archaeologiai Értesítő

XXXIX., 1920–1922., 114., 115.

Janicsek József: Régi harangok Sáros mben

Locherer János harangöntömester

Uperjesen. 1752., 1788.

Archaeologiai Értesítő

1917., 204–208.

Janicsek József: Régi harangok

Sáros mben

Lechner (Lochner) János
harangöntő egyéniségéről. 1769.

Archaeologiai Értesítő
1916., 232–233.

Kemény Lajos: Élő- és működéséről.
adatok Kassa életéből

Lecherer Ignác

MDK

Schmitz Pál Lecherer Ignáccal együtt 1800-ban Eperjesen öntötte a szerdahelyi tpl. harangját.
1806-ban egyedül öntötte Eperjesen a hanusfalvi ev. egyh. harangját.
1806-ban "Lechnerer" Ferenccel öntötte az almási ref. egyh. harangját.

MOB 518/1917.sz. akta

M.D.K.

Lecherer János, harangöntő

1781-ben 5 mázsás harangot önt a tiszavasvári ref-templom számára. Ez 1857-ben tüzvésznél összeolvadt. 74.o.

Balogh István: A tiszavasvári református templom

A Nyiregyházi Jósa András Múz. Évkönyve. IV-V. 1961
Jósa András Múz. Kiadványa, Nyiregyháza. 1964

MDK

Lecherer János

Lecherer János és Ignác Eperjesen öntötte a pécsújfalui (Sáros vm.) templom első harangját.

Janicsek József dr.: Műemlékeink összeirása.

Eperjesi Lapok, 1917.márc.18. MOB 199/1917.sz.

MDK

Lecherer János eperjesi harangöntő

Arch. Ért. 1917. 207.lap

L e c h e r e r Ignác harangöntő
// Kassa ,1773/

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
238.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

Lechner Ignác harangöntőmester,
Kpesjes, 1796.

Archaeologiai Értesítő
XXXIX., 1920–1922., 115–116.

Janisek József: Régi harangok
Sáros mben

Lecherer Ignác harangöntömester

Eperjes. 1788., 1798.

Archaeologiai Értesítő

1917., 204—208.

Janicsek József: Régi harangok Sáros mben.

E p e r j e s

Lecherer Ignác harangöntő
/Kassa, 1773/ származási helye

M Ű V É S Z E T
XII. évf. 1913.
238.
"Kassán polgárjogot nyert müvészek"

Lecherer Sebestjén

eperjes. harangöntö

1750

Wod

2

H Löisc 161. l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Lecherer Sebastian

Narangvonto

Eperjes 1743

Laid

Z

Arch Erh

1897. 344 l

Lecherer Sebestyén

Eperjés 1739

wod

Kovács Harang

65. l.

11723.

...tan, babérlevelű tojásdad medaillon
...szemlelhető, baljában pedig buzogány-
...a fölül

...ASD

...collatus 30 April.

...ei 12·3 : 7·8 cm.

...914.

...8

Ka 3.

Lecherer Sebestyén

Marangóntó

l.

Wickkassaidoni

370.1.

A Magyarországi

PROHÁSZKA KÖRÖK

alakuló ülése 1935. október 2-án, (szerdán) délután 1/25 órakor a SZENT ISTVÁN-TÁRSULAT díszter-mében. (Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. szám.)

Felelős kiadó: Kézai Béla.

Stephaneum r. t. Budapest.

PASSAGGIO 46.

Franco Asco.

n. a Trieste, 1903 - v. a Trieste.

1 Anadiomene (marmo).

Fioresi Garzia.

2 La marcia su Roma. (mosaico).

SALA 47. (Pitt. 1-15)

PITTURE.

Barillà Pietro.

Nato a Radicena (Reggio Calabria) nel 1890. Studiò pittura alla Accademia di Belle Arti di Roma. Ha esposto alle Biennali di Venezia, alle Quadriennali di Roma, alla Mostra della « Danza » di New York 1937 (organizzata dalla Biennale). Vinse la medaglia d'oro per la ceramica all' Esposizione di Monza del 1925. È professore titolare di decorazione e ceramica al R. Istituto d'Arte di Napoli.

1 Mezza figura.
2 Zia e nipote.
3 Mezza figura in bianco.
4 Paesaggio calabrese.
5 Composizione.
6 Villa Paradiso - Paesaggio.
7 Giovane anguillaro.
8 Strada ai Camaldoli.
9 Fanciulle al bagno.
10 Natura morta.
11 Angelina.
12 Ragazza e bambina.
13 Nonnina.

Striccoli Carlo.

Nato ad Altamura (Bari) il 22 Gennaio 1897, studiò all'Accademia di Napoli. Ha esposto alle Biennali di Venezia del 1934, 1936, 1938, alle tre Quadriennali di Roma, alle due Nazionali del Sindacato B. A. Firenze, 1933 e Napoli 1937. Figurò pure a Barcellona nel 1929. È Assistente di figura disegnata al Liceo Artistico della R. Accademia di Belle Arti di Napoli.

14 Bambina in costume.
15 Il battesimo.

megírásával a tanárok irodalmi

az iskolából s helyet adott az
az 1867-iki alkotmányos kor-
re, jutott osztályrészül a nemzet
kotása.

Dr. Békefi Remig.

szép csapata, kik, mint az egy
kopját viseltek, melyen két rés
ségük a lovaglásban, a menny

A gyermek II. Lajos
hanyatlást mutatnak.

1523-ban a török-veszé
nézve elrendeli, hogy azok lo
vagy legalább íjjal és nyilakka
puskások kiállítására köteleztett
városa a hadi gépekhez kőgo
állítására kötelezteteti.

1526-ban Szulejmán tö
Lajos király is védelemre go
hogy a magyarság ezen óriási
80 ágyút tudott szembeállítan
a csapatok nagy része és a tá
hadsereg túlnyomóan nehéz
elhanyagolt ősi fegyverével a k

Az egykorú török tör
náméjában írja, hogy a magya
s melyek miatt nem bírtak elfu

Lecherer Sebestyén

1743 bán öntötte a kassai
dom 62 kg sulyu lélek-
harangját, melyet 1916-
ban hadi célokra rekvi-
váltak.

Wickkassaikatmüeml

92. l.

~~Szlávok II. 192~~

Lecherer János

Eperjesen öntötte:

Malcó kisebbik harang 1774

Palocsa Közepső " 1773

Siroka, nagy harang

valamenyi Sáros vm.

Janicsek József dr.: Mü-
emtékeink önzetrása - Eperjesi
Lapok 1917 márc. 18.

MOB 199/1917

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Leherer, Joannes

Eperjes

Malczó. Egyik harang 1794-ből fentitől.

Jansárosharang. 114. l.

Palocsa. A középső 6½ mmázsás harang fentitől u. o. 114. l.

Roskovány. 456 kg súlyú harang, újra öntve fentitől 1763 ból. U. o. 115. l.

T. 5377.

el a vár romjaival, a háttérben he-
edig a parton a földön ülő két fér-
közeledik baljában rúddal. Felira-

S-THEBEN

. d. Bibliogr. Instit in Hildbh.
erleger

9.9 : 15 cm.

5.

Lecherer J.

1773-ban átöntötte a sirokai templom nagy harangját. Hadi célokra rekvirálatott.

Jansárosharang 115. l

T. 5429.

szemléljük, mely felé balról ut

5 cm.
orum. Hamburg 1684.

Lecherer János

eperjesi harangöntő 1752-ben öntötte az alábbi kálvária templom egyik harangját. 1916-ban hadi célokra rekvirálták.

Wick Béla dr

Az eperjesi kálvária. Eperjes 1919. 39. l. 53. l.

Lecherer János

eperjesi harangöntő

öntötte a kassai szemi-
nariumi (ardött ferenc-
rendi) templom 18 mázsás
harangját

Wick kassaikatmüeml

70. l. 91. l.

Osztrák-magyar monarchia írásban és képben

~~III. 135.~~

n összesen kilenczszáz legény volt s
eten látjuk e naszádokat szerepelni.
ik által védve eveztek. Belőlük fejlő-
történelmi arczképcsarnokban bírjuk
ázadban élt — arczképét. Érdekes ez

di államok színvonalán állott, hiszen
ult volna. Spanyol, olasz, német és

inánd korából bírunk egy feljegyzést,
i.
-Pál mellett azzal nyeri meg a csatát
V. század óta ismert, de nem eléggé

et. A fegyvernem meg volt állapítva,
zázadból már maradtak reánk képes
szép számban vannak a Lanfranconi-
i arczképcsarnok metszetosztályában.
Chronica» czimű művében érdekes
val és tárcsa-paizszsal, fejükön pedig

Ezenkívül utóbb Erdélynek m
évenkint tizenötezer forintot kapott,
föntartani.

Horvátországban körülbelül
voltak a főurak és nemesek az egész
elleni harczok folytán fejlődik ki itt

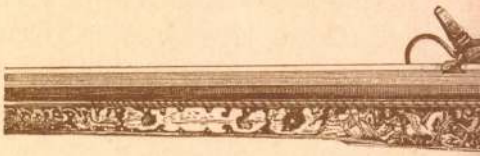

420. ábra. Puska 1599-ből. Gróf Andrá

kelést még a XVI. században, sőt
vagy lándzsának körülhordozása ál
1530-ban Ferdinánd is ily módon
gyűjtetik egybe.

SALA 57 - (Scult. 34-36)

34 Il Duce di Sansepolcro
23 Marzo 1919, Atto di Fede
Giuramento (gesso).
35 L'idea balza dalla mente dell'uomo (bronzo).
36 La terra »

10 Levrieri (pannello metallico).
11 Voluttà »
12 Gazzelle »
13 Il ritorno dal lavoro »
14 Gesù e Maddalena. (pala d' altare).
15 Danzatrice spagnola (pannello metallico).

SCULTURE.

16 Romanticismo (bronzo).
(app. alla Galleria d' Arte Moderna di Milano).
17 Ragazza inglese »
18 Fanciulla belga »
19 Testa belga: La mia prima scultura »
(app. al Cons. Naz. Marinotti).
20 Idolo indiano »
(app. al Municipio di Milano).
21 Adolescente (bronzo).
22 Fanciulla fiamminga »
23 Ragazza svizzera »
24 Signora Paul Fierens »
25 Zingara »
26 Ragazza belga »
27 Fanciulla fiamminga »
28 Pupetta »
29 Primavera - Prima maternità »
30 L'orchidea »
31 Una donna nella vita dell'uomo »
32 La battaglia del grano (tema del Duce dell'Aprile 1939-XVII). (gesso).
33 L'offerta del cuore (bronzo).

Lecherer János

Eperjes 1752

wód

z

Kovács Harang

65. l.

Anonym, a XVII sz.

Négyes csoport.

Mellképeket tüntet fel oly
„Frangipani" jobbra-, az alsóba
„fordultan van ábrázolva

Rézmetszet, méretei

Ltn. 14231.
Szakl. 159-9
510-914-99

Lecherer Sebestyén

„For di Kirhen ~~[illegible]~~ nah
gölnic 1761 Kos mich Se-
bastian Lecherer in Eper-
ies" jelzésü harangja
emlitve

MOB 795/1917. sz. akta.

1917. ben hadi célokra
rekviráltatott.

Lecherer Geleitsgen.

"Fos di Kirchen [redacted] nach
Gölnic 1761 Kos Nich Je-
hastian Lecherer in Sper-
ies "gehen" hacongja
emlene
MOB 795/1917. r. alta.
1917. ben lad. eldra
rehrisöltatsk.

Lechner Sebestyén

eperjesi harangöntő
1742-ben Göllnitzbányán
újra öntötte a gölnicz-
bányai (Szepes vm) rk.
templom XVII. századbeli
harangját.

Vallás-és közokt. Miniszterium
8015/1917. sz. alatta.

1750. öntötte a löcsei vá-
rosháza ~~[illegible]~~ Urbán nevű
harangját.

u.o. 187.421/1917 sz.

Ezt a nevet a löcsei polgármes-
ter állandóan Lecherer Sebestyén-
nek írja. MOB. 915/1917 sz.

Gróf Zichy Ferencz.

Mellig, kissé jobb
szent István rend csillagj
is hordja. Öltözete: váll
nyakkendő és atilla.

Czeruzarajz, mér

Szn.
1436

LECHMAYER, Salomon Heinrich, pozsonyi asztalos-segéd

S.L., Tischlergesell,
† 22 évesen, Pozsony, 1775 jan.23.
[1775, 10 szám, 8 l.]

Pr.Z.

Lechner Ferenc 96.X.17 Vas Népa

Játékból festenek

● Pósfai János

Amatőr festők műveiből nyílt kiállítás Szombathelyen a Haladás Művelődési Házban. A Munkácsy Mihály Képzőművész Kör tagjai folytatói annak a nagy múltú festő-iskolának, melyet 1943-ban dr. Gotthárd István ösztönzésére a vasút jóvoltából hoztak létre. „A legtöbb szombathelyi cívisnek sejtelme sincs róla, hogy a városban egy kitűnő festőművész-iskola működik Jaksa István mesternek szakavatott és lelkes vezetésével" — írta korabeli beszámolójában a tudós Pável Ágoston. Alig tíz hónapos működés után a kör tagjai már sikerrel mutatkoztak be Budapesten az Országos Vasutas Képzőművészeti Kiállításon.

Jaksa Istvántól Radnóti Kovács Árpád vette át a kör irányítását, az ő halála után pedig, most tizenkilenc éve, Simon Iván lépett a nyomába. A mostani kiállítás szereplői — tízen összesen — már valamennyien az ő tanítványai.

Ünnepszámba ment a megnyitó: a Nyitra utcai általános iskola tanulói hangulatos zenei számokkal kedveskedtek, majd a Mester szólt tanítványaihoz, s műveiket szeretettel ajánlotta a közönség figyelmébe. A kiállítás egyben tisztelgés is, hisz a vasút fennállásának 150. évfordulóját, a hely pedig, tehát a művelődési ház, ahol a kiállítás látható, a centenáriumát ünnepli.

Simon Iván megemlékezett az elődökről is, akik éveken át odaadással gondozták a kör tehetséges tagjait. Közülük többen elvégezték a Képzőművészeti Főiskolát, és országos hírű művészekké váltak. A szakkör ma is elsőrendű feladatának tartja, hogy tehetséges tagjait megtanítsa a festészet alapismereteire. Az a csaknem húsz esztendő azonban, amely az ő irányításával telt el, számos olyan változást is hozott, amelyek nemhogy segítették volna, inkább nehezítették a művészeti tevékenységet. A szakkör ezeket az éveket is sikerrel átvészelte, mert tagjai példamutató magatartással és lelkesedéssel élesztgetik azt a tüzet, melyet a régiek 1943-ban meggyújtottak. Köszönet illeti a fenntartót is, hiszen az anyagi nehézségek ellenére fontosnak tartotta mindig s tartja ma is a szakkör működtetését. Az ajánló a kiállított képeket ugyan nem minősítette, de megjegyezte, hogy minden mű egy-egy külön kis világot jelent, hiszen a művész elsősorban önmagáért alkot, belső kényszerből, hogy kifejezze élményét, a benne szunynyadó gondolatot. Minden egyes mű a szeretet kiáradása, tulajdonképpen egy jó játék, melyet nem lehet megtagadni.

A kör néhány tagja már több önálló és kollektív tárlaton is szerepelt, sőt díjazták műveiket. Példaként említhetnénk M. Kováts Ibolyát, aki nemrégen egy nemzetközi kiállítás harmadik, s egy országos kiállítás második díját kapta. Az itt látható képei a tudatos témaválasztás mellett a finomabb ecsetkezelésről is árulkodnak, egyik-másik műve profi munkának számít. Tehetségről és egyre érezhetőbb magabiztosságról szólnak Lechner Ferenc képei. Ügyes megoldásokkal lepte meg közönségét az oladi F. Nagy Jolán. Pusztay Ernőné több kísérlete közül inkább a csendéletei dicsérhetők. A többiek: H. Nardai Bernadett, F. Doma Edit, Kissné Gangli Orsolya és Tóth Gyula néhány képe jól illeszkedik a kiállítás anyagához. Külön említésre méltó Szabóné Barkovits Margit, aki túl az ötvenen fogott először ecsetet a kezébe, s egy kisméretű tájképével, illetve csendéletével figyelmet kelt ezen a számára első kiállításon.

A kör tagjai közül többen szerepelnek majd az amatőr festők megyei kiállításán, amely az országos tárlat válogatója egyben.

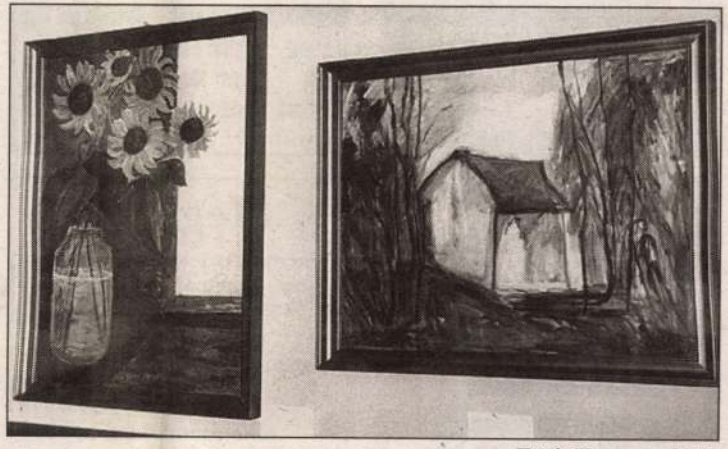

Fotó: Kaczmarski Z.

ZLETKÖTŐKET

Biztosító Rt. Vas megyei
gye egész területén.

ti üzletkötői állás
ny esetén fix munkabér
si lehetőségek.
apasztalat
végzettség
lőélet
és

u. 31/A.
as István üzleti vezető.
(216170/1K)

ÁLOMAKCIÓ!

AFÉSZ **1996. október 31-ig 30% engedménnyel kaphatók a CARDO Bútorgyár világhírű MATRACAI a Celldömölki Lakber. Áruházban.**
(215942/1K)

JUTOR-SZŐNYEG
Szombathely, Zanati út 4.
Tel.: 310-020.

PADLÓSZŐNYEGEK:
— 3, 4, 5 m szélességben
— már 383 Ft/m²-től
(4 m széles)

PVC, MŰPADLÓK:
— 2, 3, 4 m szélességben
— már 490 Ft/m²-től
(2 m széles)

MÉRETES SZŐNYEGEK:
— 200x300 5.900 Ft-tól

SZŐNYEGSZEGÉST IS VÁLLALUNK!

CONDOR
Ingatlaniroda
Budapesti lakások eladása, cseréje szombathelyi lakással és kis lakások bérbeadása.
Tel./Fax: 94/323-933
(216348/1K)

NAGY VÁLASZTÉKBAN kapható:
Szombathely, Írottkő u. 13.
Tel.: 94/325-384, 94/332-214.

SZOMBATHELYEN
SVÁJCI-EXTRA HASZNÁLTRUHA KABÁTVÁSÁR
OKT. 18. (PÉNTEK) 8—17 óráig.
DERKOVITS OKT. INT.

AKCIÓS PADLÓSZŐNYEG MŰANYAGPADLÓ
NAGY ÁRENGEDMÉNNYEL

Szombathely	Uno Sarok	Derkovits bev. közp.
Körmend	Budai Film	Thököly u. 9.
Sárvár	Parti Market	Rákóczi út 75.
Celldömölk	Lakber. Áruház	Géfin tér 3.

Importőr: Szupi Kft. Pécs

Meghívó

Ezennel tisztelettel meghívjuk Önöket az 1996. október 14—19-ig tartandó
Ford információs napokra.
Ezen a héten **este 8 óráig** tekinthetők meg és próbálhatók ki

PRIMA
kg-os EXTRA MINŐSÉGŰ-FARMER, NADRÁG, ZAKÓ VÁSÁR
okt. 18-án pénteken 1/2 9—17-ig.
Domus Üzletközpont

Használtruha üzlet
Kg-os PULÓVER és FEHÉRNEMŰ VÁSÁR
a Szelestey u. 2-ben (volt Szolgáltatóház) október 18-án 8—17-ig
KÁ OSZ

MOL MAGYAR OLAJ- és GÁZIPARI Részvénytársaság

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS!

MOL
Magyar Olaj és Gázipari Részvénytársaság
Töltőállomás Üzletága
(1093 Budapest IX., Közraktár u. 30.)

pályázatot hirdet
a tulajdonában álló

Kám, Jókai úti

Heinrich Lechler, asztalos legény

A győri asztalos és puskaagykészitő céh legénykönyvéből, 1675-től: "Heinrich Lechler Von Basel aus dem Schweitzerlandt". 103. old

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII. században Adatok Győr városos asztalosmüvességének történetéhez 93. old

Arrabona, 9. - Xantus János Múz. Győr, 1967. - A Győri Múz. Evkönyve

Lechler, ?Heinrich, asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegények jegyzéke: "Lechler, ? Heinrich, Basel, Svájc, 1677 v. 78."
113.old. 13.jegyz

Batári Ferne: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona, 9.- Kantus János Múz. Győr, 1967
A Győri Múz Évkönyve

LECHMAYER, Salomon Heinrich, pozsonyi
asztalosegéd

S.L., Tischlergesell, +22 éves korában, Pozsony, 1775
január 23. (1775, 10. vzám, 8 l)

Preßburger Zeitung
(Genthon)

Lechleitner Felix

aranyozó.

szül. 1720 k. + 1785

jul. 11 Sopronban, hol 1783. vesz át Sedlmeyer (l. o.) műhelyét. Ő fes-tette az uj soproni ház szamokat. Végrendelete 1785. jul. 4. kelt.

Csatkörl

Lechenpaur

~~Lechnpaur~~, F/rater/ Gerardus, festő MDK

Felsősegesd. 1783-ban a laikus testvérek között, mint "pictor".

Agghásy Mária : Adatok a dunántuli ferences kolostorok művészeti tevékenységéhez a XVIII. században.
Műv. Ért. 1956. V. évf. 2-3.sz. 197. o.

M. D. K.

LECHENRAUR Gerardus, ferences, "festő"

Alsósegesd ferences t.-ban dolgozik

Garas XVIII. 17. 231. l

Lechler H./Heinrich,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordált asztaloslegé-
nyek jegyzéke származási hely szerint:~~xxxxxxxxxx~~"
Basel,Lechler H." 121.old

Batári Ferenc:Asztaloslegények Győrött a XVII.
Században - Adatok Győr város asztalosművességé-
nek történetéhez 93.old

Arrabona,9,- Kantus János Múz.Győr,1967. - A Győri
Múz. Évkönyve

Lechleitner Jg.

I. Ferencz József és neje. 10395.

Az előtérben egy terasse-on látjuk I. Ferencz Józsefet, ki bal kezével a háttér felé mutat, hol Bécs városa tünik föl és a ki nejét karonfogva vezeti. A király az aranygyapjas rend jelvényét szalagon hordja s mellét kereszt disziti. A királyné hajába és keblébe rózsát tüzött és fekete csipke kendőjét leeresztve tartja. Felirata a kép alatt két sorban:

Die k.k. Majestäten
Franz Joseph I.u. Elisabeth.

alól jobbra: Stalstich v. Jg. Lechleitner.
és legalól jobbra: Eigenthum der J.P. Sollinger'schen Verlagshandlung.

Am., mér. a vk. 28.5:21.4 cm.

Lechner

pesti órás

l.

Arv. Csarnok 106.

aukc. Gat

bev. és lajstr.

Lechner

órás

Kisméretű

Keretóra

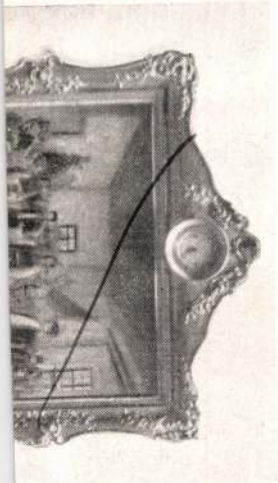

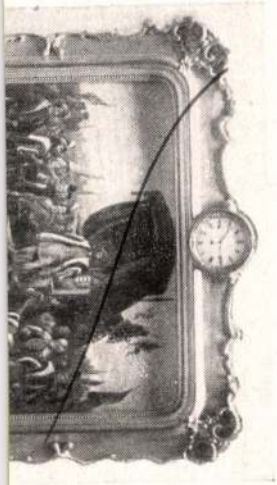

42

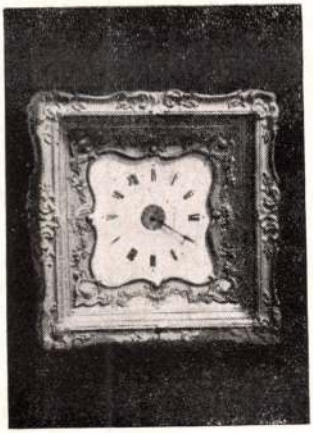

Pritz X. tábla 42. sz

LEHNER

Lechner

Órás Kassa

Pritz

45. l.

Keretórák.

A rámát rendszerint megszakítatlan, arabeszkszerű faragott motívum díszíti, de előfordul kartussal vagy barok volutákkal ékesített példány is. Az óra körüli sík szintén dúsan faragott, ritkábban sima. Az óra számlapja alatt, szakadozott szegélyű nyíláson keresztül látható az áttört vagy napinga-lencse. A fehér zománc számlapon igen ritka a jelzés. Ezért a magyar példányokat igen nehéz felismerni, annál is inkább, mivel a típus darabjai között alig van eltérés.

A fentinél kisebb méretekben is előfordulnak keretórák, négyzetes formában. Ilyet ábrázol a 42. kép, Kosztka Jenő gyüjteményéből, (Kassa). Mérete: cca. 25×25 cm. A széles, befelé hajló faragott aranykeretben fehér zománc számlapon „Lehner" jelzés áll. Tulajdonosa szerint az óra kassai eredetű.

porpora trionfante«[208]) c. 1687-ben megjelent munkájában. A németországi ünnepségek leírásaiból kiemeljük a boroszlóit,[209]) lipcseit[210]) és a lignitzit.[211])

Ezek között a boroszlóinak különösen azért tulajdonítunk jelentőséget, mert az ünnepségek programmját a városi élet keretében adja elő. A kétlapos nyomtatvány először is elmondja, hogy mily nagy örömmel értesült a város a másfélszázadon át az ősi ellenség birtokában volt Budavára visszafoglalásáról. A több hónapig tartó ostrom, a sok költség és keresztény vér kiontása után végre »a római császár őfelsége, a mi legfigyelmesebb császárunk, királyunk és urunk birtokába került a vár«. A császári és királyi főváros nemes, szigorú és bölcs tanácsának rendelete folytán a visszafoglalást követő vasárnap a következőképen ülték meg a győzelem ünnepét:

Szombat este naplemente után, miután a kapukat bezárták, az összes katolikus templomokban egy óra hosszat szóltak a harangok és megdördültek

LECHNER Lajá

M. Tudálexikon A-tól Z-ig.
Bp. 1997 530.

LECHNER Loránd

Nagy Gergely: Kertvárosunk, a Wekerle
Bp, 1994, F. Szelényi Hány

17, 23, 30, 34,

Lechner

Lechner Ödön és Tandor tizenkét mellék-
oltárt is tervezett .

Zsolnay Terézia, M. Zsolnay Margit: Zsolnay
Corvina 1974 181.o.

Lechner

festi
XVIII. st. Porson
Tertulle an ottavi
zinkiny fakkeljest
1776.

Thieme-Becker
22. 517

862

Weirotter Franz Edmund

Falu a folyó partján. 2 me Suite de Paysage. 10. Rt.

K. 4.

68 m. 99 z.

Lechner Kőművesmester

Temesvár

Lásd

B. Adattár pók. 49. l. 2. t.

Lechner

Árverési Csarnok aukció kat.

34. sz. 1926. okt.

Dog. olapf. 56 x 46

ázolt hős mellig látható,
ɔe néz. Feje elől kopa-
öke és barkója fekete ;
álla leberetvált. Nyakra-
a fekete. Ez utóbbinak

ı. — Lelt. sz. 599. — Értéke
-féle ereklyemúzeumból. —
kat l. a 62. lapon az 593
s 23-án (107–95). — Átvételi
násul vette az 1896 április

L e c h n e r

főmérnök

Fővárosi Lapok.1869.dec.19. /Fővárosi hirek./

Lechner

porcellanfestö

l.

Ruzicska Herend

60 l.

urálások.

e-

tál-

mi

at-

az

i

nt-

fa-

a

e-

ető

nká-

gé-

a

Lehner

pesti zongorakészítő

l.

Ezredéves kiáll.

I B. 16. l.

~~Lipyi. Óra Filipyo.~~

2963

24. H. Baisch.

(Sz. Dresdában 1846. julius 12-én. † Karlsruheban 1894. május 18-án.)

Hollandi paraszt udvar.

A sík területen balra paraszthaz van deszkakerítéssel és ~~jobbról~~ hozzátámasztott lajtorjával. Tetejét szalma födi, de a toldaléképület fedele vörös cserép. A keritésnél idősebb asszony áll fehér főkötőben, kék vállkendővel és ~~fehér derékban~~ nézi a négy szénagarmadát, a melyekből kettő közvetlenül előtte van. Középütt fiatal asszony közeledik a csatorna felé, melynek hidját felhajtották. Jobb kezében vedret hoz s baljával az egyensúlyt tartja. Öltözete: fodros fehér főkötő, fekete vállkendő, szűk ujjú ruhaderék a nyak körül fodorral, kék kötény és barna szoknya. Jobbról négy tarka borjú köti le figyelmünket, melyekből kettő a csatorna szélén áll az asszony felé fordulva, kettő pedig a vályunál van, de csak az egyik eszik. A középtérben a magános fűzön túl, fák díszlenek a háttérben, a szélmalom közelében, szarvasmarha legel.

286

Lechner

kömpkötö

Temesvár 1787 -

vrsd

Tróckömpk.

76. l.

Lechner

Lab. III. 45

Abschrift

Akte III. 15.

Lechner J.Ödön festő

Népszava XXXVII.1909 nov.13.
269 sz. 7 lap.

A Mücsarnok téli tárlata.

Lechner J. Ödön festő

Népszava XXXVIII. évf. 1910. ápr. 1. 77 sz. 5 lap.

A Műcsarnok tavaszi tárlata.

Lechner J.Ödön festő

Népszava XXXVIII.évf.1910. márc.19. 66 sz. 5 lap.

A Nemzeti Szalon tavaszi tárlata.

MDK

Lechner I. Ödön

Lyka K: Műcs. téli kiáll. Uj Idők 1907-8.
XIV. 9.sz. 214.l.

LECHNER JANOS ODON, festő

Nemes Marcell ajándékában a magyar életkép festészet et is megújító szolnoki művésztelep néhany alkotójától tájképeket és csendéleteket is foglal magában a gyüjtemény.-Ezek: Zombory Lajos, Javor pál, Lechner János Odön/Lechner Odön épitész fia/, stb. 285.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA, III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megye Múzeumainak Közleményei, Kecskemét, 1975

MDK

Lechner J. Ödön

Művészet 1917. 61.l.

MDK

Lechner J. Ödön

Simon Gyula háza, Szolnok, of.

KMT. 1907/8. téli kiáll. kat. 54.l.

MDK

Lechner J. Ödön

Mestrei csatorna. Olajf.

KMT 1907/8. téli kiáll. 48.l.

MDK

Lechner J. Ödön

Mestrei részlet, olaj

KÚT 1907/3. téli kiáll.

MDK

Lechner J.Ödön, festőm.

303. Tunisi táj. Olf.

KMT.1907/8. téli kiáll. Kat. 44.l.

MDK

Lechner J. Ödön
Tunisi táj, olaj

KUT 1907/8. téki kiáll.

MDK

Lechner J. Ödön

Simon Gyula háza, Szolnok; of.

Képzőm. Társ. 1907/8. téli kiáll. kat. 54.l.

Lechner J. Ödön MDK

Simon Gyula háza Szolnok. olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Lechner J. Ödön MDK

Mestrei csatorna, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

Lechner J. Ödön MDK

Tunisi táj, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Lechner J. Ödön

Mestrei részlet, olajfm.
Tunisi táj, "

Képzőm.Társ.1907/8. téli kiáll.kat. 33.1.

LECHNER J.ÖDÖN

Mestrei csatorna. Olajf.

Képzőm.Társ. 1907/8. téli kiáll.kat. 48.oldal

Lechner J. Ödön MDK

Mestrei részlet, olf.

Műcsarnok 1907/8. téli kiáll.

Lechner J. Ödön MDK

Tunisi táj, olf.

Mücsarnok 1907/8. téli kiáll.

MDK

Lehner J.Ödön, festöm.

192. Szajnapart. Olf.

Mücsarnok. 1908/9.téli nemzetk.kiáll. Kat.42.1.

Lehner J. Ödön MDK

Szajnapart, olf.

Mücsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

Lechner I. Ödön

MDK

Szolnök vár, olf.

Műcsarnok 1908/9. téli nemzetközi kiáll.

MLK

Lechner I. Ödön

Párizsi részlet, olajfm.
Kézsmárki részlet, "
Párizs melletti részlet, olajfm.
Sz.Claud reggel, "
Fehérpatak, "

Műcsarnok, 1909/10. téli kiáll. 53.lap

MDK

Lechner J. Ödön

Szajnapart, of.

Képzőm. Társ. 1908/9. téli kiáll. kat. 42.l.

Lechner J. Ödön MDK

Teritett asztal, olf.

Rózsák, olf.

Tisza havas részlet, olf.

Műcsarnok 1910. tavaszi kiállitás

J.

\+ Lechner Ödön, festőm. MDK

98. Campidoglio. Róma. Olf.
99. Szt.Péter-tér. Róma. Olf.
101. Chrysanthemumok. Olf.
102. Trinita del Monte. Róma. Olf.

Képzőm.Társ. 1910/11. téli kiáll. Kat. 37.1.

+-Lechner J.Ödön, festőm. MDK

1o4.	Cserépvirágok.	Olf.	
1o5.	Kínai porcellán.	Olf.	
1o6.	Virág és gyümölcs.	Olf.	38. 1.

Képzőm.Társ. 191o/11. téli kiáll. Kat. 37.1. és 38.1.

Lechner J. Ödön MDK

Campidoglio, olf.

Szt. Péter tér, olf.

Chrysantheumok, olf.

Trinita del Monte, olf.

Mücsarnok 1910/11 téli kiállitás

Lechner J. Ödön MDK

Cserépvirágok, olf.

Kinai porcelán, olf.

Virág és gyümölcs, olf.

Műcsarnok 1910/11 téli kiállitás

446 **Brunningeni Flesch L.** Portrait. Olajf. Eladó.
447 **Lechner I. Ödön.** Párizsi részlet. Olajf.
448 **Lechner I. Ödön.** Kézsmárki részlet. Olajf. Eladó.
449 **gyügyei Nagy Zsiga.** Verőfényes nap a szigeten. Olajf. Eladó.
*450 **Lechner I. Ödön.** Párizs melletti részlet. Olajf.
451 **Lechner I. Ödön.** Sz. Claud reggel. Olajf. Eladó.
452 **Lechner I. Ödön.** Fehérpatak. Olajf.
453 **Bruck Hermina.** Peoniák. Olajf. Eladó.
454 **Bruck Hermina.** Kertrészlet. Olajf. Eladó.
455 **Halász Hradil Elemér.** Sikátor napsütésben. Olajf. Eladó.
456 **Keményffi Jenő.** Voloscai házak. Olajf. Eladó.
457 **Halász Hradil Elemér.** Zuzmarás fák reggeli napsütésben. Olajf. Eladó.
458 **Tolnay Ákos.** Vasárnap délután. Olajf. Eladó.
459 **Keményffi Jenő.** Erkélyen. Olajf. Eladó.
460 **Keményffi Jenő.** Voloscai gyerekek. Olajf. Eladó.
461 **Keményffi Jenő.** Reggeli után. Olajf. Eladó.
462 **Keményffi Jenő** Voloscai részlet. Olajf. Eladó.
463 **Kléh János.** Orgonavirágzás. Olajf. Eladó.
464 **Kléh János.** Hajók a Tiszán. Olajf. Eladó.
465 **Frecskay Endre.** Kikötő Voloscában. Olajf. Eladó.

XIV. TEREM.

466 **Barta Ernő.** A kis fiú. Vízf. Eladó.
467 **Vámossyné Eleőd C.** Torockói szépség. Vízf.
468 **Földes Imre.** Duett. Vízf. Eladó.
469 **B. Pauly Erik.** A réten. Vízf. Eladó.
470 **Góth Móric.** Szamárfogat. Szénrajz. Eladó.

471 **Góth Móric.** A Tisza Szolnokon. Vízf. Eladó.
472 **Augustin Mariska.** Templom-tér. Rézkarc.
473 **Wágner Géza.** Párisi híd. Pastel. Eladó.
474 **Székely Árpád.** Idyll. Rajz. Eladó.
475 **Krón Jenő.** Jolánka. Rézkarc. Eladó.
476 **Csukássy Elemér.** Az anya. Rajz. Magánt.
477 **Garzó Berthold.** Fatanulmány. Rajz. Eladó.
478 **Székely Árpád.** Borús táj. Rézkarc. Eladó.
479 **Kron Jenő.** Részlet Fiuméből. Rézkarc. Eladó.
480 **Góth Móric.** Indulás. Szines rajz. Eladó.
481 **Glatz Oszkár.** Női arckép. Rajz. Magánt.
482 **Székely Árpád.** Parasztudvar. Rézkarc. Eladó.
483 **Augustin Mariska.** Fáradt ló. Rézkarc.
484 **Földes Imre.** Munkás ember. Rajz. Eladó.
485 **Conrad Gyula.** Piazza dei banchi Genova. Eredeti rézkarc. Eladó.
486 **dobai Székely Andor.** Városvégi munka. Vízf. Eladó.
487 **Conrad Gyula.** A cathedrale Veronában. Eredeti szines fametszet. Eladó.
488 **Conrad Gyula.** Nyári est az Arno partján. Eredeti szines fametszet. Eladó.
489 **dobai Székely Andor.** Szepesi fenyők. Vízf. Eladó.
490 **dobai Székely Andor.** Hármasban. Vízf. Eladó.
491 **Góth Móric.** Egy utca. Vízf. Eladó.
492 **Conrad Gyula.** Ponte vecchio. Eredeti fametszet. Eladó.
493 **Sándor József.** Tél. Tollrajz. Eladó.
494 **Sándor József.** Ex libris. (Az élet szimbóluma.) Tollrajz. Eladó.
495 **Skutezky Nándor dr.** Sardellahalászok. Vízf. Eladó.
496 **Rosenberger Emil.** Amsterdami emlék Stalmeesterből. Rembrandt után. Rézkarc. Eladó.

MDK

Lechner J.Ödön, 1874-1910

Őszirózsák

Uj szerzemények kiáll. Szépm. Muz. 1918.

14 l.

Lechner

Thieme Becker

XXII. 577,
578.f.

Viselet.

Női ruha. Gyermek ruh

A gyermek-társaságból
felöltő és ruha hármas fodorr
nadrág velour unineből; a harr
lágos szoknya fodorral és sze
kalap vászon felöltő övvel és
fejkötő, ingváll és alpacca r
dolmány magyar nadrág zsinorz
tért park képezi emeletes épül

NYÁRI ÉS ŐSZI GY
Swoboda és Kallin

alól jobbra: Ny. Rohn és Grun
legalól balra: Nővilág Auguszt
jobbra: Kiadja Hecken

Kny., mér. 22.8 :

Lechner

l.

Lykanomzromantika
146, 228. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36. IV. 1.

Lechner

l.

LykaMagyműI800-50

Zoy. l

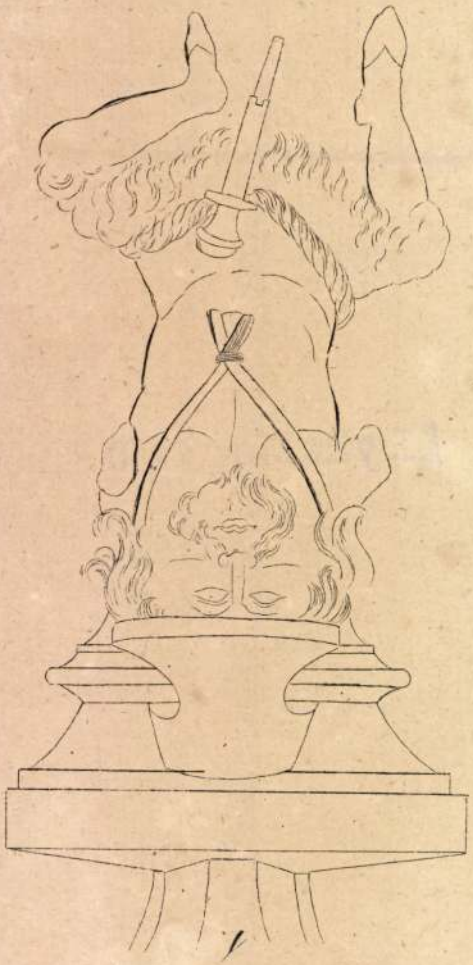

Lechner Gyula

Jestő

1.

Tragorvácmüvezet

127; 128 l

[illegible]

t a Miklóst véglegesen rendbe

[illegible]ntaltatott dr. Kelemen
[illegible]lonának 100 pengőt. Ezt
[illegible]l előre kifizettem, de
[illegible]assai topográfiai alapból
[illegible]t is légy szíves vele megbe-
[illegible]a jövő héten Veled és Lux
[illegible]jött szeretne Kassára visszatérni:
[illegible]a közeli visz. látásig
[illegible] szeretettel és őszinte tisztelettel
Köszöntünk mindanyian,
[illegible] kassai hiveid és Mik. [illegible]

FRANZ ANTON LECHNER, vésnök

Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása:
B-L.- /1767-1771/.-Josef Brunner-Franz Anton Lechner
Nagybányán/.63.old./Lásd még:138.old/.

DR. HUSZÁR LAJOS: Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása 63.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------- XIX. 1963. 25.sz.

FRANZ ANTON LECHNER, vésnök

Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása:
I.B.-F.L.51767-1771/.=Josef Brunner-Franz Anton Lechner/Nagybányán/. 64.old./Lásd még: 138.old./.

DR.HUSZÁR LAJOS: Ujkori pénzeink verdejegyeinek feloldása 63.old.

AZ ÉRME, Közlemények az éremgyűjtés köréből.
-------- XIX. 1963. 25.sz. Bp.

FR. ANTON LECHNER, éremvésnök

A magyar veretü konvenciós huszasokon Nagybányán 1765-1771-ig I.B.-F.L. mesterjegyek.-Jos.Brünner és Fr. Anton Lechner éremvésnökök..-Levéldisz, vagy recézés vagy peremirat. 20.old.

BAKONYI: Magyar veretü konvenciós huszasok és tizesek 19.old

AZ ÉREM, VII. évf. BP. 1954. jan-dec

Lechner Ferenc, a Járműjavító dolgozója

Megnyílt a szombathelyi MÁV Jármű-
javító üzem képzőművészeti szakköré-
nek kiállítása, melyen szerepelnek
képei.

Zentai Pál: Képzőművészeti kiállítás a
Járműjavítóban.
Vas Népe, 1974. júl. 14.

Lechner (János Ödön ?)

festő

Revue de Hongrie

1910. III. ann. V. t. 777-782. l.

Nagy Tavassi Tárlat (Műcsarnok).

M. D. K.

LECHNER János festő

szül. 1731 Kismarton

Kismartonban dolgozott

Garas XVIII. n. 231. l.

M. D. R.

LECHNER, Johann Aristolos

Vogel S. Alkalmarott, à 1805

J. S. Vogel 209.

Lechner Gyula

A Rózsatér, o.

Főv. Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke

Sp.1952.

dec. 28./: festő. Előb
festőnél kezdte, tanulm
cheni akadémián folyta

NDK

Kismarthy-Lechner Kamil, Kismarthy Lechner Ödön és Gyula építészek.

1. ML

M.D.K.

Lechner Gyula

1877-ben a pécsi Városstemplomon ujabb tatarozást hajtanak végre. Lechner Gyula városi tanácsnok és Zsilla Vilmos főmérnök vezetik a munkálatokat.

Gosztonyi Gyula: A Városstemplom épitéstörténete. Pécs. 10. l.

M.D.K.

Lechner Gyula városi tanácsnok

vezeti Zsilla Vilmos főmérnökkel együtt a pécsi Városplébánia templom 1877-ben végrehajtott átalakítási munkáit.

Gosztonyi Gyula: A városplébánia templom építéstörténete. Pécs müemlékei. Pécs, /1942/. 10.old.

M.D.K.

Lechner Gyula /1841-1814/

459. A Rózsatér. Olajf. 40x60 vászon.

Háborus műtárgyveszt ség-jegyzékek. IV. füzet.
MUMOK. Bp. 1952. 32. l.

Lechner Gyula 1841- 1914 MDK

festőművész és iró
Madách Az ember tragédiájának első német
forditója.
Lechner Ödön épitész bátyja.

Dr. Kismarty-Lechner Jenő: Lechner Ödön. Bp. 1961

Lechner Gyula

MDK

Férfiarckép, olf.

Műcsarnok 1896. ezredéves kiáll.

Lechner Gyula MDK

Váci partrészlet, olf.

Műcsarnok 1886. őszi kiáll. II. sorozat

M.D.K.

Lechner Gyula, festőművész

Lechner Ödön testvére, bátyjával egy napon, csaknem egy órában halt meg Budapesten, akol ipariskolai tanár volt. († 1914. jun 10.) Édes atyja volt Lechner Jenő és Lechner Lóránd építészekner.

Építőipar - Építőművészet. Bp.1914. 38.évf. 24.sz.
255. old.

LECHNER Gyula M.D.K.

fővárosi rajztanár, Lechner Ödön testvérbátyja.
Jó barátságban volt Zichy Mihálylyal
189o táján leforditotta "z ember tragédiáját németre,
Zichy kérésére elküldte a forditást Oroszországba, ahol
zichy a müvet megismertette orosz immerőseivel

Tisztelt Szerkesztőség!
Zichy Mihály és a Tragédia / Dr Darvas István levele

Magyar N emzet 1962. november 25. 10.1.

MDK

Lechner Gyula, ép.

Hock képv. reformkodása ellen tiltakozva, ő is aláírta a kultuszminiszterhez benyujtott ivet.

Ujváry Ignác: Válaz az "okiratos válaszra." Mücsarnok. 1898 nov. 27. 155.l.

Lechner Gyula

MDK.

Az Orsz. Magy. Képzőművészeti Társulat 1899. évi rendes közgyülésén vett részt.

Mücsarnok 1899. 215 l.

M.D.K.

Lechner Gyula, festő

a Gizella-teret, Petőfi-teret, Ferenciek-terét, Rózsa-teret, Ujvilág utcai Kristóf-teret, Sebestyén-teret és a Nemzeti Színházat ábrázoló vázlataival vett részt a budapesti kiállításra kiírt pályázaton. A Sebestyén-teret és a Váci utcát ábrázoló képeit megrendelték olajban 1×1.5m. méretben (á 1200 ft.)

Vállalkozók Lapja, Bp. 1885. VI. évf.

jan 7. + jan. 14. sz. + jul. 15. sz.

Lechner Gyulát

† 1914.

Az ember tragédiája'-
nak német fordítóját
lev. tagjává választotta a
Kisfaludy-Társaság 1904-
ben.

Kéky Lajos: A Kisfaludy-
Társaság
(1836-1936) Bp. 1936.
207. l.
222. l.

Szent Jeromos (92. kép)

Fa, tempera, 41 × 26 cm.

Az Ipolyi-gyűjteményből.

Ipolyi Biharvármegye, 50. szám. — Gerevich IPGY, 95—99. l.

MEO DA SIENA (sienai festő, működött a XIV. században)

Tóbiás az angyallal

Fa, tempera, 34·5 × 30 cm.

A Bertinelli-gyűjteményből.

Restaurálta Endrődi Sebestyén, 1915.

—ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Maszlaghy II., 46. szám. (Bizánci iskola.) — Gerevich PA, 223. l. (Meo da Siena iránya.)

Lechner Gyula répítész

Pesti Hirlap. 1885. jan. 3. 4

Budapest érdekeresebb pontjainak...

Lechner Gyula festő (1841–1914)

Pesti Hirlap. 1885. VII. é. jul. 11. 30.

a fővárosi látképeire kiírt

pályázat....

Lechner Gyula

festőművén fiai Kismarty-Lechner Jenő és Lajos építésznek.

Halácsi Dezső: Adatok a Lechner-családról.
Éptud, 1971, /III/, 4.sz. 467-47o.l.

LECHNER Jenö

AH 1994/1. 139-140

Mária köpenyének és övének darabjai.
lós stólája, Nagy Károly győzelmi kere
nyok elleni küzdelmet segítendő. Egy
medalionokba foglalt párduc-, griff- é
rabhoz tartozott, amelyet a kincslelet 1
né viselt koronázása alkalmával, majd
sze (4. ábra).

A párját ritkító ereklyekincs erede
ták, mert az erlingi Szent Vitus-plébá
óta birtokló ebersbergi bencés kolostor
nyíték felmutatását. Egy 10. századi,
részt olvashatatlan misekönyv oldalain
talál, archaizáló oklevélszövegeket ír
visszadatálás útján egy szép kerek „tö
tezett iratok a német császárok és kirá
történelmi neveinek véletlenszerű össz
személyeket tettek meg kortársaknak,
latok engedélyezéséről, képzeletbeli b
nyító erejű eseményekről szóltak. A l
jéből „származtak", és azt bizonyított

FRANZ ANTON LECHNER, pénzbecsőr

Mesterjegyek a konvenciós pénzláb érmein:
Nagybányán vert érmeken:
L.vagy F.L. =FRANZ Anton LECHNER,
Wardein, 1765-1771. 138.old.

SZIGETI ISTVÁN: Mesterjegyek a konvenciós pénzláb érmein 138.old.

AZ ÉREM, Közlemények az éremgyüjtés köréből.
------ XX. 1964. 27-28.sz. Bp.

FRANZ ANTON LECHNERés JOSEF BRUNNER,pénzverőmesterek

Mária Terézia 1760.aug.25-én elrendelte,hogy az ezüst pénzeken szerepelnie kell a pénzverőmester neve kezdő betüinek is.-Igy a nagybányai veretekeni:
IB-FL,vagy BL = Josef Brunner és Franz Anton Lechner pénzverőmesterek. 13.old.

RADÓCZY GYULA: Mária Terézia magyar pénzverése 10.old.

AZ ÉREM,Az Éremgyüjtők Egyesületének Hiv.Lapja.
1969. 49-50.sz. Bp.

Lechner

L. 5. *János Ödön*, festő, * Budapest 1874 jan. 2, † u. o. 1910 okt. 30. L. 9. fia. Budapesten, Párizsban és Rómában tanult. Volt Egyiptomban és Japánban. 1907-től állított ki a Műcsarnokban táj- és csendéletképeket. Campidolio, Chrysanthemumok és Mestre c. képei a Szépművészeti Múzeumban vannak.

E. gy. II. 17 l

I. Ferencz József.

Fogadtatása 18

A kétfogá
ki egyenruhát v
szonozza az ~~[illegible]~~
sait. Baljan sz
fogal hebet ~~[illegible]~~. A fogá
~~[illegible]~~
tisztelet. Az út
trák vasuti ina

L: gróf Grünne Károly
Lajos van.

Sepia

LECHNER JÁNOS ODON, festő

Nemes Marcell a Kecskeméti Múz. képtárának megalapitásá
ra 1911-ben 79 képet adott a Múzeumnak. A gyüjtemény egy
része a városi Múz. képtárának avató kiallitásán került
először nagyobb közönség elé /1924. VI. 6-X. 26/. A gyüjte-
ményből kiallitották :
LECHNER JANOS ODON: TÁJKÉP, cimü müvét. 282. old. 31. jeg

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a műgyüjtő Adalékok a ma
gyar műgyüjtés századeleji történetéhez 275. old

CUMANIA. III. HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok
Közleményei, Kecskemét, 1975

LECHNER JÁNOS ÖDÖN, festő

Nemes Marcell 1911-ben 80 képet ajándékozott a Kecskeméti Múzeumnak.-E gyüjtemény jegyzéke:

4 37.-LECHNER JÁNOS ÖDÖN: Tajkép.-Fa,olaj.-70,5+50 cm. Jobbra alul:Lechner Ödön,Szolnok,1908.-Régi Ltsz: 64/N:37/.-A Kecskeméti Városi Tanácsnál. 298.old

SÜMEGI GYÖRGY: Nemes Marcell a mügyüjtő Adalékok a magyar mügyüjtés századeleji történetéhez 275.old

CUMANIA,III.HISTORIA, Bács-Kiskun Megyei Múzeumok Közleményei, Kecskemét, 1975

MDK

ifj. Lechner épitész

Gerevich T: A magy.müvészet és "Hirünk a világban". Szépmüvészet, 1944. 1.sz. 2o l.

MDK

Lechner Gyula fertő

„Váci pastrénlet" c képe K.T.-kiállításon

1886.

MDK-A-I-1/1768

MDK.

Lechner Gyula festő

„Kárpátok völgyéből a Magas Tátrában"

„Bellaggio környékéről" c képei KT-tárlatra

1886.

MDK-A-I-1/1822.

MDK

Lechner Gyula fotó

„Részlet a budai Lágymányosból" c. képe

KT - Kiállítás 1889.

MDK-A-1-1/1882.

MDK

Lechner Gyula festő

„Kárpáti tájrészlet a Taspatak völgyéből"
„Hol a többi?"
„A Lágymányos Budán."
„Bellaggio környékéről"
„Velencei tájrészlet" (képei pécsi tárlaton, 1855.

MDK-A-I-1/2252.

Kismarthy Lechner Gyula

Kismarthy Lechner Ödön

Zöldy Emil

tovább építésével

Szendrői János:

Tervpályázat a szombathelyi új városháza megoldására.

Építés—Építészet.

1949. I. évf. 4. f.

37 l.

Tárgy

Tételszám

Áthozat

Méret			Pénz			
	m²	m³	Egységár		Összeg	
			K	f	K	f
					1.602·32	
					50·–	
					861·27	
					360·–	
					1.791·55	
					930·–	
		Össz.			5595·14	
kra 10%					559·51	
		Végösszeg			6.154·65 kor.	

ötvennégy korona 65 fillér.

ius 8.án

[illegible]

[illegible]

MDK

Lechner Gyula

építőművész

Halácsi D: Az építőművészet ősz mestereinél.
Építők Lapja. 1958. okt. 7. 4. l.

MDK

Lechner Gyula

Kismarty Lechner Gyula levele. Bp.1958.nov.3o.

Lechner Gyula †

Vilaj. 1914. jun. 11.

Lechner Gyula

festő

Meghalt 1914. jun. 10*)

Pesti Napló 1914. jun. 11.

*

Lechner Gyula festőmüvész, iró, müforditó, Lechner Ödön épitőmüvész bátyja, 1841-ben született. Ügyvéd lett, tiz évig gyakorlatot is folytatott. Később a festészetre adta magát s arcképeivel, állat- és tájképeivel gyakran lehetett találkozni a budapesti kiállitásokon. Később rajztanári oklevelet szerzett és reáliskolai, majd később felsőbb iparrajziskolai tanár lett. A költészettel is szeretett foglalkozni. Eredeti magyar költeményei kötetbe gyüjtve, meg is jelentek. Mint müforditó nagy érdemeket szerzett Madách „Ember tragédiájá"-nak és más müveknek németre való forditásával.

---

* Ugyanaznap délután halt meg, mint Lechner Ödön aki neki festvérőcsecse volt.

jött, hogy az ä
helyreállítás ár
közben népfel-
mulván, a k
jövő évre tudja
Szóta ujabb
kesten, nem is
kitünd

Gyf. novbr. 25-é

LECHNER Gyula

Gábor Eszter

AZ 1884–85. ÉVI BUDAPESTI LÁTKÉPPÁLYÁZAT

1884. május 6-án Budapest főváros tanácsa pályázatot hirdetett a főváros jelesebb pontjainak olajfestésű képekben való megörökítésére.[1]

E határozat előzményeihez tartozik, hogy a tanács mellett 1880-ban létrehozott fővárosi képzőművészeti bizottság 1883. október 27-i ülésén „báró Kaas Ivor bizottsági tag szóba hozta, hogy kívánatos volna a főváros szebb pontjait és pedig nemcsak a kültelkekét, hanem és főleg a belső utcák egyes kiválóbb részleteit is olajfestményekben megörökíteni".[2] A képzőművészeti bizottság támogatta a javaslatot azért, hogy a folyton változó fővárosról történeti becsű részletek maradjanak az utókorra, hogy lendületet adjon általa a „festészet ezen kiváló és reális természetű fajának művelésére" és támogassa az e műfajjal foglalkozó művészeket, végül, hogy az ily módon megszerzett képekkel érdekes kiállítási tárgyakhoz jusson.[3]

1883. november 15-én a képzőművészeti bizottság levélben fordult az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat (OMKT) igazgatóságához, és mint legilletékesebbnek véleményét kérte a kérdés helyes volta és a kivitel mikéntje tárgyában. A levélben hangsúlyozták: a képzőművészeti bizottság „örömmel karolta fel az eszmét, hogy a rendelkezésére álló évi dotació egy része a főváros szebb pontjainak távlati képekben, olajfestményekben leendő lefestésére fordíttassék, egyebek között azon célból is, hogy a távlati tájkép festésnek, melynek tudomásunkkal eddig művész hazánkfiai közül alig van művelője, szintén némileg nagyobb mérvben való művelésére alkalom nyujtassék azoknak, kik a festészet ezen ágában is dolgozni hajlammal és tehetséggel bírnak." Kérték egyúttal, hogy amennyiben a pályázati eljárást célravezetőnek találják, küldjék meg a pályázati feltételek tervezetét is.[4]

Az OMKT igazgatósága 1884. január 31-én kelt válaszlevelében támogatta a képzőművészeti bizottság kezdeményezését, de szkeptikus volt, ezért szükségesnek tartotta már a bevezetésben megjegyezni, „hogy a feladattal jelenleg nem foglalkozik az olajfestészet", és a pályázat feltételeire vonatkozó tanácsok után visszatérve az eredeti kérdésre azt ajánlotta, hogy ha az olajvázlatokra hirdetett pályázatnak nem volna meg a kívánt eredménye, kísérletet lehetne tenni a kevésbé monumentális, de az építészeti felvételekre alkalmas vízfestéssel is. Az OMKT igazgatósága, ha nem bízott is a pályázat sikerében, természetesen minden tanácsot megadott a pályázat lebonyolításához. 500, 300 és 200 frt-os díjakat ajánlottak nemcsak a feltétlen megfelelő, hanem a viszonylag legjelesebb határozott művészi beccsel bíró művek jutalmazásául. Olyan, legalább 60 cm széles olaj színvázlatokat tartottak pályaművekként megkívánandónak, amelyek a majd megrendelendő 100x150 cm méretű végleges képek alapjául szolgálhatnak; a végleges képek méreteit a várható elhelyezés – valamely díszesebb hatósági terem – szabta meg. E kész képek tiszteletdíjául 1200-1500 frt-ot javasoltak. Megjegyezték még, hogy a vázlatok elkészítéséhez három olyan hónap szükséges, amikor a szabadban lehet festeni, ezért javasolták, hogy a beadás határidejét június végére tűzzék ki.[5]

A tanács az OMKT javaslatait figyelembe véve 1884. május 6-án úgy határozott, hogy pályázatot ír ki egyelőre 12 képből álló sorozat beszerzése céljából egy-egy 500, 300 és 200 frt-os díjjal a főváros jelesebb pontjainak olajfestésű képekben való megörökítésére.[6]

Ugyanaznapi dátummal (1884. május 6.) kiadásra került a pályázati felhívás, amelyet 150 példányban sokszorosítottak[7] és megküldtek az itthon vagy külföldön működő ismert magyar festőknek.[8]

A pályázat feltételei között első helyen szerepelt, hogy azon „csak Magyarországon született vagyis magyar művészek pályázhatnak".[9] „A pályázatra legalább 60 cm széles olajszín vázlatok" küldendők be. (Ez a kikötés adta a támpontot a pályázatra egykor beküldött képek azonosításához, a tematikailag ideillő művek közül kiszűrve a túlságosan kicsi[10], illetve a feltűnően nagy méretű képeket.)[11]

A pályázók tudomására hozták, hogy a végleges képméret 100x150 cm lesz, ajánlott tehát, hogy a vázlatok ennek alapjául szolgálhassanak. Kívánatosnak mondták, hogy a képek a „főváros főleg beépített területének kiválóbb pontjait" örökítsék meg, de a „felveendő pontok megválasztása a pályázó művészek szabad tetszésére" volt bízva, a kiírás konkrét ajánlásokat nem tett.

Kikötötték, hogy díjat a viszonylag legjelesebb művekre adnak, de csak az esetben, ha a művész legalább két színvázlatot beküldött.[12] A vázlatok a szerzők tulajdonában maradnak. A főváros fenntartotta magának azt a jogot, hogy a díjazástól függetlenül tehesse megrendelését. A beküldési határidő 1884. október 1. volt. (Ezt később 1884. december 31-re módosították.)[13]

A kor szokása szerint előre közölték, hogy a bíráló választmány 9 tagból fog állni, két tagot az OMKT, kettőt a Magyar Mérnök és Építész Egylet, öt tagot a képzőművészeti bizottság saját kebeléből választ meg. A tagok névsorát a későbbiekben (augusztus végéig) a hírlapok útján a pályázók tudomására hozzák. Egyúttal közzétették a bírálat lefolyásának feltételeit: a beadást követő egy hónapon belül viszonylagos szótöbbséggel döntenek és a díjakat a bírálatot követő 8 napon belül kifizetik. Végül felhívták az „akár itt benn lakó, akár külföldön tartózkodó festő urak(at), miszerint a magyar hazai festő művészetnek támogatása céljából általában s a távlati képfestés műfajának művelése iránti érdekeltség felébresztése céljából különösen nagyérdekű és jelentőségű eme pályázaton minél több vázlat beküldésével résztvenni szíveskedjenek."[14]

A tanács, illetve a képzőművészeti bizottság igyekezett az igényét pontosan megfogalmazni, de az mégsem lehetett eléggé egyértelmű, mivel szükségesnek találták, hogy csaknem hat héttel később, 1884. június 19-én „újabb intézkedést" tegyenek, „a főváros kiépített része szebb pontjainak lefestése tárgyában". Az újabb tanácsi határozat már részletesebben elmagyarázza, hogy a 24.189/84. sz. a. kiírt pályázattal „nem az úgynevezett tájfestészetet (Landschafts-Malerei) kívánta támogatni, nem madártávlati képet kívánt szerezni – hanem az úgynevezett építészeti festészetet kívánja érvényre emelni, mely nemét az olajfestésnek ez idő szerint – bizonyára a megrendelések hiányában – elhanyagolva látja, és nevezetesebb pontjait a folyton fejlődő és változó városnak kívánja olajfestésű képekben a későbbi kor számára megörökíteni".[15] Az újabb határozatot is megküldték a művészeknek.[16]

A pályázat módosított határideje 1884. december 31-én járt le, addig 18 művész 66 színvázlatot küldött be. A pályázók zömében pályakezdők, illetve igazi sikereket még el nem ért művészek és rajztanárok voltak. Az idősebb generációt Molnár József képviselte. A már tekintélyes művészek közül csak Ligeti Antal pályázott, de ő eltért a kiírástól és nem „építészeti festményt", hanem madártávlati képet küldött. Gyöngyvirágí Zseni és Molnár Géza 1-1, Aggházy Gyula, Böhm János, Ligeti Antal, Löschinger Zsigmond, Molnár József, Schandi Gyula és Tölgyessy Arthur 2-2, Görök Leo György, Irinyi Sándor, Mednyánszky

László és Spányi Béla 3-3, Feszty Árpád 4, Balló Ede 5, Schickedanz Albert 7, Lechner Gyula 8 és Nadler Róbert 14 képpel szerepelt.[17]

A kiírás szerint 9 tagúnak tervezett bíráló választmány 8 tagja 1885. január 10-én összeült. A képzőművészeti bizottság részéről Havas Sándor, báró Kaas Ivor, báró Lipthay Béla és Vidéky János, az OMKT részéről Kelety Gusztáv és Vastagh György, a Magyar Mérnök és Építész Egylet képviseletében Ybl Miklós és Rauscher Lajos jelent meg.[18] Távol maradt a képzőművészeti bizottság részéről delegált ötödik küldött: Zichy Antal.[19]

A bíráló választmány először azt vizsgálta, hogy a pályamunkák megfelelnek-e az előírt feltételeknek. Megállapították, hogy Schickedanz Albert magyar művészként részt vehet a pályázaton,[20] Gyöngyvirági Zseni és Molnár Géza műveit nem vehetik figyelembe, mert a kiírástól eltérően csak egy-egy művet küldtek, s Ligeti Antalét sem, mert ő két „madártávlati" képet mutatott be. A figyelembe vehető képek közül az első díjat a vele járó 500 frt-tal „tekintettel különösen a várkert rakpartot felülről nézve, és a bombatért ábrázoló vázlataira egyhangúlag Nadler Róbertnek", a második díjat a vele járó 300 frt-tal „különös tekintettel a nagymező utcát és a várbeli Szt. Háromságtért tárgyaló vázlataira szintén egyhangúlag Schickedanz Albertnek", a 200 frt-tal járó harmadik díjat „Molnár József, Aggházy Gyula és Feszty Árpád között 3 szavazás útján szavazattöbbséggel, s tekintettel a Calvin téri vázlatra Molnár Józsefnek ítélte".

A díjazásra vonatkozó döntés után felkérték a bíráló választmányt, hogy tegyen javaslatot a megrendelésekre. A választmány, megjegyezve, hogy „ámbár ez szorosan véve hatáskörén kívül esik, ajánlja első sorban Ligeti Antalnak az alsó Dunáról tekintett képét az újabb építményekkel kiegészítve, mint bevezetést a megrendelendő képsorozathoz". A bírálók, akik szigorúan ragaszkodva a kiírás feltételeihez, kénytelenek voltak Ligetit kizárni a pályázatból, kapva kaptak a lehetőségen, hogy egyrészt kárpótolhatták a tekintélyes mestert, másrészt a várost is hozzájuttathatták egy olyan képhez, amely „a folyton fejlődő és változó város"-t „a későbbi kor számára megörökíti", – még ha madártávlatból is. Egy jó képhez, amely teljesen megfelelt a kiírás céljának, ha betűinek nem is.

Megfestésre ajánlották még: „Nadler Róberttől 1. Várkert rakpart felülről (pályanyertes), 2. Albrecht út felülről, 3. Bombatér, 4. Lánchídfő Budáról. Schickedanztól: 1. Nagymező utca, 2. várbeli Szt. Háromságtér, 3. Torony és Duna utca sarok, 4. Ferenciek tere. Molnár Józseftől Calvin tér, Feszty Árpádtól: 1. Lánchíd este, 2. alsó dunai látkép. Aggházy Gyulától Albrecht út alulról, Ballótól: Petőfi tér, Tölgyessytől: Sugárút, Lechner Gyulától: Váci utca Kristóffal". Az ajánlat bőségesebb volt, mint a lehetőség, hiszen eredetileg is mindössze 12 képről volt szó. Az ajánlattevők még a látszatát is kerülték annak, mintha ők hozhatnák a döntést. Nehezen állapítható meg, hogy a javaslatnál mennyire vezette a bírálókat a minőség és mennyire a tematika, a megörökített helyszín. Az mindenesetre szembeötlő, hogy a javasolt munkák között nincs tematikai átfedés, sőt fellelhető némi szándék a kiegészítésre. A négy Calvin tér kép közül egy került javaslatba, a hat Lánchíd kép közül kettő: egy esti és egy, amely a budai hídfőt ábrázolja. A három Albrecht út közül ugyancsak kettő: az egyik alulról, a másik felülről ábrázolja az utat. Kvalitás szempontra utal viszont az, hogy az első két helyezettől 4-4 képet hoztak javaslatba.[21]

A fővárosi képzőművészeti bizottság 1885. február 2-i ülésén tárgyalta meg a pályázat eredményéből adódó teendőket. Megállapítva, hogy az idő szerint 6000 frt áll rendelkezésre, amely összegből a tervbe vett tizenkét kép költségeit fedezni nem lehet, úgy határoztak, hogy egyelőre annyi képet rendelnek meg, amennyit elkészültük esetén ki tudnak fizetni. A megrendelések megtételénél követendő szempontkén jelölték: „a főváros szebb és érde-

kesebb pontjai közül első sorban azokat örökítse meg, melyek a főváros természetes fejlődése folytán a közel jövőben változás alá fognak esni".[22] Ismét hangoztatták, hogy „a hatóság kötve nincs a bíráló választmány ítélete által, megrendeléseit teljesen függetlenül teheti" – mégis úgy döntöttek, saját fenti szándékait háttérbe szorítva, hogy a díjazott három művésznél rendelnek egy-egy képet, nevezetesen: „a) Nadler Róbertnél a Bombatért és környékét tartalmazó látképet, b) Schickedanz Albertnél a Torony- és Duna-utcák sarkát feltüntető képet, c) Molnár Józseftől a Calvin-tért."[23]

Az 1885. február 5-i tanácsülésen jóváhagyták a képzőművészeti bizottság javaslatát, intézkedtek a pályadíjak kifizetéséről[24] és a három nagyméretű kép megrendeléséről.[25]

Az egyenként 1200 frt tiszteletdíjú három kép megrendelése után még szabad rendelkezésre maradt 2400 frt. A kézőművészeti bizottságban felmerült, mint követendő szempont, hogy „a hazai képzőművészetek támogatására felvett évi 4000 frt-os dotatio természeténél fogva tehetségesebb kezdő, vagy megrendelésekkel kevésbé ellátott művészeknek lehetőleg direct támogatására fordítandó", másrészről a pályázatra „sok jó vázlat adatott be, amelyek már így is annyira jóknak mondhatók, hogy mint hivatalszobát díszítő képek, bárhol elhelyezhetők, és ha kellő alapunk volna a fedezetre, mind megszerzendők volnának; s hogy azok is, a kik pályadíjat nem nyertek, fáradozásaik némi jutalmazását élvezhessék: javaslatba hoztuk, hogy 1200 frt, vagyis egy kép végleges kidolgozásának ára erejéig vételi ajánlatok tétessenek az illető művészeknek."[26]

A képzőművészeti bizottság javaslata alapján a tanács 1885. július 9-én megvásárolta Balló Ede: Rakpart a Petőfi térnél c. vázlatát 200 frt, Feszty Árpád: A Lánchíd éjjel c. képét 200 frt, Tölgyessy Arthur: Sugárút a Körtértől befelé c. képét 200 frt, Györök Leo György: Helyőrségi templom és Albrecht út fent c. vázlatait összesen 300 frt, Lechner Gyula: Rózsa tér és Sebestyén tér c. vázlatait összesen 300 frt kifizetése ellenében.[27] A megvásárolt vázlatok listája részben, de csak részben fedi a zsűri által megrendelésre ajánlott művek sorát. Hiányoznak róla természetesen a megbízást nyert művészek. Hiányzik Aggházy – ismeretlen okból. (Talán a többieknél jobban el volt látva munkával, kapott más támogatást, pl. 1883-ban műtermes ház építésére alkalmas epreskerti telket nagyon kedvezményes áron.[28]) 300 forintért megvett két képpel bekerült Györök Leo György, Lechner Gyulától viszont nem a Váci utca a Kristóffal címűt vették meg, hanem egy összefüggő képpárt, a Rózsa és a Sebestyén tereket ábrázolókat.

Feltételezhetően ugyanekkor, vagy kevéssel később határozták el, hogy a fennmaradó 1200 frt-ból 1100 frt-ért megveszik az akkor még külföldön – Párizsban élő Bruck Lajos: A Ferenc József-rakpart a Petőfi térnél és A várhegy c. nagyméretű festményét is.[29] Az eljárás meglepő, de nem volt jogtalan, hiszen a hatóságnak jogában állt pályázattól függetlenül is beszerezni képet. Talán a külföldön dolgozó „jeles hazánkfiát" kívánták e gesztussal hazatelepülésre biztatni.[30]

Molnár József és Schickedanz Albert egy év alatt elkészültek a képekkel. 1886. február 10-én tanácsi határozat intézkedett a beszállított, a bizottság által elfoadott festmények tiszteletdíjának kifizetéséről.[31] Nadler, aki közben az Országos kiállításról festendő képekre is kapott megbízást a fővárostól,[32] csak 1887. októberre készült el a Bomba teret ábrázoló nagyméretű képével.[33] Ezzel egy időben, 1887. október 20-án Havas Sándor bizottsági tag javaslatára a képzőművészeti bizottság előterjesztését támogatva a tanács 1200 frt-ért megvette Ligeti Antal: Budapest távlata 1864-ben c. olajfestményét.[34]

Két évvel később, 1889. december 15-én a fővárosi képzőművészeti bizottságban Gerlóczy Károly alpolgármester, a bizottság elnöke javasolta, hogy a főváros egyes pontjainak

65. Molnár József, Calvin tér. BTM Fővárosi Képtára, 1312. Ltsz. (II/2.)

66. Balló Ede, Calvin tér. BTM Fővárosi Képtára, 20.335 Ltsz. (I/6.)

67. Nadler Róbert, Várkert rakpart. BTM Fővárosi Képtára, 19.194 Ltsz. (I/42.)

68. Balló Ede, Várkert bazár. BTM Fővárosi Képtára, 20.334 Ltsz. (I/7.)

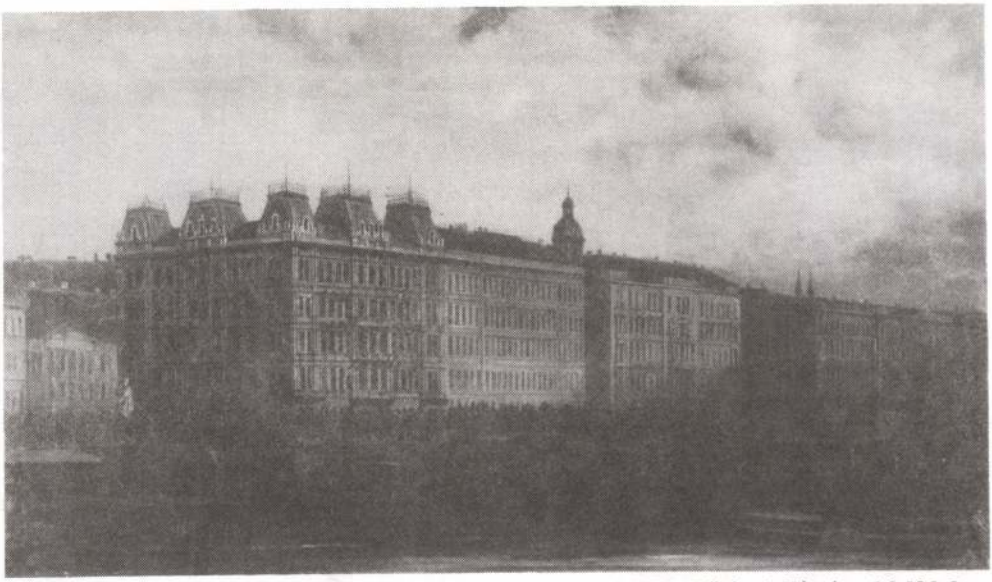

69. Irinyi Sándor, Eötvös tér. Ferenc József (Belgrád) rakpart. BTM Fővárosi Képtára, 16.505 Ltsz. (I/20.)

70. Tölgyessy Arthur, Sugárút a rond térről. BTM Fővárosi Képtára, 831 Ltsz. (I/66.)

71. Schickedanz Albert, A Ferenciek terén állott Atheneum. BTM Fővárosi Képtára, 643 Ltsz. (II/18.)

72. Györök Leó György, Albrecht út. BTM Fővárosi Képtára, 13.467 Ltsz. (I/18.)

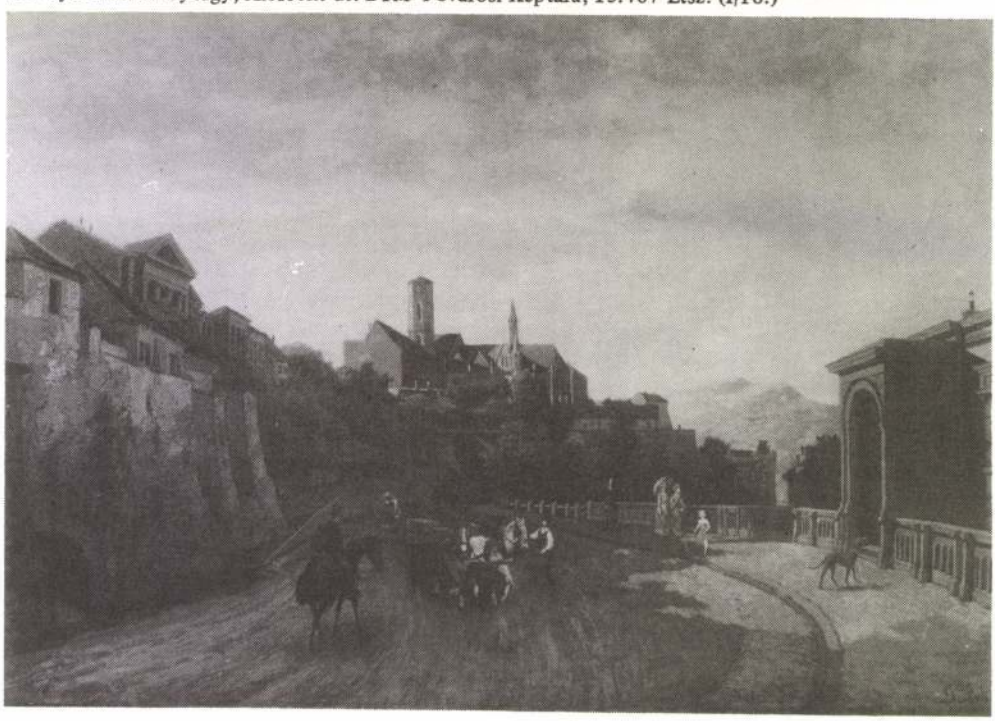

lefestésére vonatkozó, 12 képre tervezett sorozatot – amelyből eddig pénz hiányában csak három képet készíttettek el – folytatni kellene. A bizottság támogatta a javaslatot, és következőkként Schickedanz Alberttől a Mátyás templom, Nadler Róberttől a királyi vár krisztinavárosi részének megfestését kívánta megrendelni. Egyúttal megbízták báró Lipthay Béla bizottsági tagot, hogy a művészekkel érintkezésbe, illetve alkudozásba lépjen.[35] A Nadlerrel folytatott megbeszélések simán mehettek, így 1890. május 7-én a képzőművészeti bizottság megbízta őt az említett kép megfestésével, és „skizz" előzetes bemutatására szólította fel.[36] 1891. január 3-án a képzőművészeti bizottság a bemutatott három vázlat közül kiválasztotta a nagyméretű kép alapjául szolgálót.[37] A kész képet 1893. februárjában Nadler határozott sürgetésére kifizették.[38]

Schickedanz szóban forgó képe 1890 elején már készen lehetett nagy méretben is (az aktákban kész képként említik), de nem nyerte meg a tárgyalásokkal megbízott Lipthay báró tetszését, aki vételárként legfeljebb 600 frt-ot javasolt, és ezért a tárgyalások megszakadtak.[39] 1892. május 10-én Schickedanz levél kíséretében bemutatta a képzőművészeti bizottságnak a budavári főegyházat ábrázoló képét, amelyet évek előtt kezdett festeni, de a kijelölt időre befejezni nem tudott. (Egy szóval sem említette a megszakadt tárgyalást.) A király-koronázás 25. évfordulóját a legmegfelelőbb alkalomnak ítélte, hogy tőle a képet megvegyék. A vételárat óvatosan nem konkrét összegben jelölte meg, hanem imígyen írta körül: a „Nadler Róbert által festett képért a Tekintetes Bizottság által javaslatba hozott és megszavazott honorárium igényeimnek teljesen megfelel".[40] A képzőművészeti bizottság csak 1893. február 1-én foglalkozott érdemben a kép megvásárlásának ügyével.[41] Azt az ábrázolás hitelessége révén történeti, valamint művészi szempontból is megfelelőnek találta,[42] honoráriumként 1000 frt-ot ajánlott fel.[43] Schickedanz a felajánlott összeget elfogadta,[44] amelyet végül 1893. július 12-én fizették ki neki.[45]

A budapesti látképekre kiírt pályázat és az annak kapcsán rendelt képek története ezzel be is fejeződne, ha Schickedanz – aki a megrendelések reményében az 1885. január 10-i zsűrin nagy méretben történő megfestésre ajánlott mind a négy képét valóban megfestette 100x150 cm-es méretben – 1900. február 3-án kelt levelében a Ferenciek terén állott Atheneum-házat ábrázoló festményét fel nem ajánlja Rózsavölgyi Gyula alpolgármesternek, a képzőművészeti bizottság elnökének.[46] Az időzítés és a képválasztás nem volt véletlen, hiszen az Erzsébet híd építésével együtt járó belvárosi rendezések kapcsán éppen ekkor bontották le a képen szereplő épületet. Schickedanz a képet „az annak idején előirányzott 1200 frt-nyi tiszteletdíjért" kívánta eladni. A képzőművészeti bizottság 1900. október 15-én foglalkozott az ajánlattal, és azt javasolta a tanácsnak, hogy vásárolják meg a képet, ha azt a művész legföljebb 1600 K-ért (=800 frt) átengedni hajlandó.[47] Schickedanz 1900. december 17-én beleegyezett az 1600 K árba,[48] minekutána a tanács 1900. december 20-i ülésén – a képzőművészeti bizottság javaslatára (!) – már csak 1200 K-t (=600 frt) ajánlott.[49] Schickedanz beleegyezett ebbe a végül is felére redukált összegbe,[50] és így a tanács 1901. január 9-én már a Fővárosi Múzeum számára megvette Schickedanz Albert Ferenciek terét ábrázoló 100x150 cm méretű olajfestményét.[51] (Talán ez az egyik első kép, amelyet *közvetlenül a múzeum számára vásároltak.*)

„A pályázat lejártával a bíráló bizottmány konstatálta, hogy a pályázat nemcsak qualitatív, hanem quantitatív is sikerült";[52] azt az előre kitűzött célját azonban, hogy lendületet adjon „a festészet ezen kiváló és reális természetű fajának művelésére",[53] aligha érte el. A 18 résztvevő és 66 pályamű számszerűleg jó eredmény volt, igaz, hogy mindössze egy tekintélyes mester volt a pályázók között, s őt is ki kellett zárni előzetesen a pályázatból. Vol-

tak a pályázók között jócskán jelentéktelen nevek, szép számmal a műkedvelés határán mozgó rajztanárok,[54] de vitathatatlanul megjelentek a később jelentőssé váló ekkor még kezdő festők is.[55] A pályázat abszolút győztesei azonban az építész alapképzettségű, festő ambiciójú, korábbi éveiket az Ybl-irodában, főleg távlatok és dekorációk festésével töltő ismert, de még nem befutott művészek, Nadler Róbert és Schickedanz Albert voltak. (A figyelemmel kísért 17 év alatt városkép-pályázat kapcsán elköltött 10.100 frt-ból 6300 frt-ot ők ketten kaptak meg, csaknem egyenlő arányban.[56]) Nadler minden bizonnyal a pályázaton elért sikere kapcsán jutott az 1885. évi Országos kiállítás megfestésének – szintén jól jövedelmező – feladatához, és ezen a sikeren alapult későbbi szakmai elismertsége. Schickedanz, akinek nem volt módjában akadémiai festői tanulmányokat folytatni, ekkor lett festőként is elfogadott, és a mai napig is e képek révén tartja nyilván nemcsak építészként, hanem festőként is – annyira-amennyire – a szakmai köztudat.

Az „építészeti festészet" részletező száraz előadásmódot kívánt, amely leginkább az építészeti rajzolói vagy távlatfestői gyakorlattal rendelkezőknek kedvezett, és a „festői látásmódú" alkotóktól állt a legtávolabb. Nem lehet véletlennek tekinteni, hogy a három képet bemutató Mednyánszky László sem a díjazásnál, sem a megrendelésnél, sem a vásárlásnál szóba sem került.

Annyi eredménye feltétlenül lett a pályázatnak, hogy a „folyton épülő és fejlődésében változó főváros" akkori „képéről érdekes történeti becsű részletek" maradtak „az utókornak", amelyek több mint 30 kép esetében „mint érdekes kiállítási tárgyak is jó sikerrel (...) érvényesíthetők".[57] Kortörténeti dokumentumként azonban a nem sokkal korábban föltűnt Klösz György fotói nemcsak felveszik a versenyt a festményekkel, hanem sokszorosan felül is múlták azokat. A fővárosi tanács és kebelében a képzőművészeti bizottság is tisztában lehetett ezzel, vagy legalább is érzékelte ezt, mivel a 12 képből álló festménysorozat teljesebbé tételének ügyét lassan hagyta elaludni, míg Klösz Györgynek 325 felvétel elkészítésére adott megbízást.[58]

A festészet egy-egy ágának fellendítését célzó történeti- és egyházi-festészeti pályázatok 1870-től, illetve 1880-tól kezdve évenként ismétlődtek; a városképpályázat egyszeri volt, és próbálkozás sem történt a megismétlésére.

FÜGGELÉK

Felhívás pályázatra.

Budapest főváros tanácsa a főváros főleg beépített területének kiválóbb szebb pontjait olajfestményű távlati képekben s a sorozatot egyelőre 12 képben tervezve – megörökíteni szándékozván, pályadíjakat tűz ki és pedig egyet 500, egyet 300, és egyet 200 frttal oly színvázlatok bemutatására, melyek alapján a teljes nagy képek elkészíttetése iránt a megbízások kiadhatók lesznek. –

A feltételek a következők:

1.) A kitűzött díjakra csak Magyarországon született vagyis magyar művészek pályázhatnak legalább 60 centiméter széles olajszín vázlatokkal olykép felfogva, hogy azok a másfél méter széles és egy méter magas méretben tervezett és egyenkint 1200 frt, azaz egyezerkettőszáz forinttal díjazandó festmények (: végleges kidolgozás :) alapjául szolgálhassanak. –

2.) A felveendő pontok megválasztása a pályázó művészek szabad tetszésére bízatik.

3.) A díjak a viszonylagosan legjelesebb, de e mellett határozott műbeccsel bíró pályaműveknek, s csak is az esetre fognak kiadatni, ha az illető művész legalább két színvázlatot küldött be. –

4.) A vázlatok a szerző tulajdonában maradnak. –

5.) A főváros fenntartja magának azon jogot, hogy a díjazástól függetlenül tehesse megrendelését, valamint a pályázó művész által választott pontok szabad felhasználását is. –

6.) A pályázat nyílt: ugyanazért névtelenül s a czím megadása nélkül beküldött pályaművek nem fognak figyelembe vétetni. –

7.) A pályaművek folyó 1884. évi október hó 1-ső napjáig Gerlóczy Károly alpolgármester úrhoz, mint a képzőművészeti állandó bizottmány elnökéhez (: Budapest, lipót-utczai városház, II. emelet 21. sz. a. :) küldendők be. –

8.) A pályaművek felett bíráló választmány 9. tagból álland, melynek két tagját az orsz. magyar képzőművészeti társulat, két tagját a magyar mérnök és építész egylet, öt tagját pedig a fővárosi képzőművészeti állandó bizottmány a saját kebeléből választandja meg.

Ezen bíráló választmány még a nyár folyamán fog megalakíttatni és tagjainak névsora legkésőbb augusztus végéig a hírlapokban leendő közzététel útján a pályázók tudomására fog hozatni.

Ezen választmány a pályaművek fölött folyó év október hó végéig – titkos szavazás útján tekintet nélkül a jelenlévők számára, viszonylagos többséggel dönt – s az általa oda ítélendő díjak 8. nap alatt a pályadíjnyertes művészek számára kiutalványoztatni fognak. –

Ezek közlésével – általában, s lehetőleg a felhívás egy egy példányainak boríték alatt, saját czímükre szóló megküldésével – egyenkint és különösen is – felhívatnak az összes – akár itt benn lakó, akár külföldön tartózkodó festő művész urak miszerint a magyar hazai festő művészetnek támogatása czéljából általában s a távlati képfestés műfajának művelése iránti érdekeltség felébresztése czéljából különösen nagyérdekű és jelentőségű eme pályázaton minél több vázlat beküldésével részt venni szíveskedjenek. –

Budapest főváros tanácsának 1884. évi május hó 6-án tartott üléséből.

Kamermayer Károly s.k.
polgármester

24189
1884.-III. számhoz.

A pályaművek azonosító jegyzékének alapjául szolgáló források

1. „Pályaművek (vázlatok) a budapesti látképek tárgyában." A pályázatra beküldött művek jegyzéke. „Összeállítá: Rózsa Péter" tanácsnok. A művészek 1-19. sorszámmal, a művek 1-67. sorszámmal jelölve. Egyidejűleg törölve 3. Böhm Pál, 5. sz. (a mű címe már nincs is feljegyezve). Hiányzik a címek közül a 47-53. sz. (Nadler R. művei közül 7 db.) BFL. IV. 1403. m. 11/1884. cs. ügyiratszám nélkül.

2. „Jegyzéke a budapesti látképek iránt kiírt pályázat folytán 1884. dec. 31-ig beérkezett pályamű vázlatoknak, s azok tárgyának rövid leírása." Egyoldalas, félbemaradt jegyzék. A művészek I-II., a művek 1-4. sorszámmal jelölve. (A 4. sz. már nincs kitöltve.) Az előző jegyzék melléklete. BFL IV. 1403. m. 11/1884. cs. ügyiratszám nélkül.

3. „Kimutatása a fővárosi hivatalokban előzetesen feljegyzett olajfestményeknek és olajnyomatoknak." Eredetileg 4 oldalas lista 67 tétellel. Hitelesítette 1888. aug. 21-én Lukács Ignác. Utólagos kiegészítésekkel, amelyek jól elkülöníthetően elütnek az eredeti lista írásmódjától. A kiegészítések nem datáltak. Csoportok: I. Budapest látképei, 1-15. sz., II. Kiállítási képek, 16-24. sz., III. Történelmi és genre képek, 25-27. sz., IV. Arcképek, 28-67. sz. A képekre vonatkozó adatok: cím, találhatás helye, szerző, vétel éve, vételi ár frt. (Az adatok helyenként hiányosak.) BFL. IV. 1403 m. 55/1888-94. cs. ad 6687/ mh. sz.

4. A kimutatás későbbi, kiegészített változata. Datálatlan. Csoportok: I. Budapest látképei, 1-23. sz., II. Kiállítási képek, 24-32. sz., III. Történelmi és genre képek, 33-35. sz., IV. Arcképek, 36-76. sz., V. Szobrok, 77-88. sz. A művekre vonatkozó adatok: cím, találhatás helye, szerző, vétel éve, vételár frt. (Sok adat hiányzik. A vételi évek között 1888 utáni évszám nem szerepel: pl. a budapesti látképek között 16-23. sorszámon szereplő műveknél ez a rubrika kitöltetlen, akárcsak a találhatás helye.) A listán I. 20. sz. a. szerepel Schickedanz Albert: Mátyás templom c. képe 1000 frt vételárral, tehát *a lista 1893. júl. 12. után készült.* BFL. IV. 1403. m. 55/1888-94. cs. ügyiratszám nélkül.

5. Képzőművészeti tárgyak leltára. 8 oldalas összeállítás. Datálatlan. Csoportok: I. Olajfestmények (I. rangú) 1-59/b. sz., II. Olajfestmények (II. rangú) 1-32. sz., III. Olajfestményvázlatok 1-21. sz., IV., Aquarellek (I. rangú) 1-10. sz., V. Aquarellek (II. rangú) 1-29. sz., VI. Réz-, acél-, fametszetek 1-17.

sz., VIII. Szoborművek 1-15. sz. A képekre vonatkozó adatok: cím, szerző, találhatás helye, magasság cent., szélesség cent., jegyzet. (A szobroknál méretet nem tüntettek fel.) A képek méretét kerettel együtt adták meg. A jegyzetek nagyrészt a keretek állapotára vonatkoznak. A datálásra vonatkozóan l. a 4. sz. a kimutatás kiegészített változatánál írottakat. (1893. júl. 12. után) BFL. IV. 1403 m. 55/1888-94. cs. ügyiratszám nélkül.

6. Jelentés 25-26 és 114-115.

7. „Budapest főváros tanácsa által 1884. évi május 6-án 24.189 és június 19-én 31.577 sz. a. hirdetett pályázat folytán beküldött olajszínvázlatok ügyében egybehívott bíráló választmány 1885. január 10-én tartott ülésének jegyzőkönyve." BFL. IV. 1403 m. 11/1884. cs. ügyiratszám nélkül.

8. A 32.739/1885-III. sz. 1885. jún. 9-én kelt tanácsi határozat. BFL. IV. 1403. m. 12/1884. cs.

9. Vonatkozó múzeumi leíró kartonok.

I. Az 1884-85. évi budapesti látképpályázaton szereplő művek (olaj színvázlatok)

I. **Aggházy** Gyula

1. *Mátyás templom.* Budavári Nagyboldogasszony-templom címen BTM 55.128.1 Ltsz. o.v. 99.3x60 cm. Vétel a Bizományi Áruházból (1955) 708.– Ft

2. *Albrecht út.* Lappang. Az 1885. jan. 10-i pályázati zsűrin a harmadik díjra jelölt egyik kép volt. Ugyanekkor szóba jött a nagy méretben való megfestésre ajánlott képek között is. (13. helyen)

II. **Böhm** János

3. *Kerepesi út.* Lappang

4. *Budai látkép (alsó).* Lappang

III. **Böhm** Pál (5. sorszám már az eredeti kéziraton törölve)

IV. **Balló** Ede

6. *Calvin tér.* Azonos címen BTM 20.335 Ltsz. o.v. 38,5x62 cm. özv. Balló Edéné ajándéka 1941.

7. *Várkert bazár.* Várkert-rakpart címen BTM 20.334 Ltsz. o.v. 38,5x62 cm. özv. Balló Edéné ajándéka 1941.

8. *Vár.* Lappang

9. *Ferenc József tér.* Lappang

10. *Petőfi tér.* Petőfi téri piac címen BTM 1135 Ltsz. o.v. 50x70 cm. A pályázatra beküldött vázlatot (ekkor Rakpart a Petőfi térnél címmel jelezve) 200.– frt-ért vette meg a fővárosi tanács 1885. július 9-én. A VIII. tanácsi üo. egyik helyiségében volt. 1904-ben átengedés útján került a Fővárosi Múzeumba.

V. **Feszty** Árpád

11. *Kerepesi út.* Lappang

12. *Budai (alsó) látkép.* Lappang. Az 1885. jan. 10-i pályázati zsűrin szóba került a nagy méretben való megfestésre ajánlott képek között (12. hely)

13. *Lánchíd.* Azonos címen BTM 1334. Ltsz. o.v. 59,5x92 cm. Az 1885. jan. 10-i pályázati zsűrin a harmadik díjra jelölt egyik kép volt, ugyanekkor szóbakerült a ngy méretben való megfestésre javasolt képek között is. (11. helyen) A pályázaton szereplő vázlatot (ekkor a Lánchíd éjjel címmel jelölve) 200.– frt-ért vette meg a fővárosi tanács 1885. július 9-én. Az I. tanácsi üo. egyik helyiségében volt. 1906-ban átengedés útján került a Fővárosi Múzeumba.

14. *Hídfő Pesten.* Lappang

VI. **Gyöngyvirági** Zseni

15. *Krisztinaváros.* Lappang. – A képet a pályázatnál nem vették figyelembe, mert a művész a kiírástól eltérően csak egy képet küldött.

VII. **Györök** Leo György

16. *A Lánchíd Budáról.* Lappang

17. *Garnison templom.* Helyőrségi templom címmel BTM 832 Ltsz. 45x61 cm. o.v. A pályázatra beküldött vázlatot az Albrecht utat ábrázoló párjával együtt összesen 300.– frt-ért vette meg a fővárosi tanács 1885. július 9-én. A kép az 1888-as kimutatásban 100 frt értékkel szerepel. A III. tanácsi üo. egyik hivatali helyiségében volt. 1902-ben átengedték a Fővárosi Múzeumnak.

18. *Albrecht út.* A pályázatra beküldött vázlatot (ekkor „Albrecht út fent" címmel jelölve) 1885.

július 9-én megvette a fővárosi tanács a Garnison templom című párjával együtt összesen 300 frt-ért. A *kimutatásban* 200 frt értékkel szerepel. A kép a III. tanácsi üo. egyik helyiségében volt. A *leltárban* nem szerepel. A BTM 13.467 Ltsz. van egy Györök Leó által festett azonos című kép, o.v. 65x95,5 cm. Ez a leírókarton tanúsága szerint 1922-ben csereajándék útján került a múzeumba.

VIII. **Irinyi** Sándor

19. *Vigadó tér.* Lappang

20. *Eötvös tér.* Ferenc József (Belgrád) rakpart címmel a BTM 16.505 Ltsz. o.v. 36x60 cm. 1933-ban vétel útján (Spitzer Jenőtől) került a múzeumba. (Iványi a beadott képekhez mellékelt jegyzékén „Részlet a pesti Dunapartról" címmel jelölte a képet.

21. *Calvin tér.* Lappang

IX. **Lechner** Gyula

22. *Ferenciek tere.* Lappang

23. *Ujvilág-utca (Sas).* BTM 2.491 Ltsz. o.v. 40x56,2 cm. Vétel 1909-ben Lechner Gyulától.

24. *Rózsa tér (jobbra).* BTM 591 Ltsz. Azonos címen o.v. 40x60 cm. A pályázatra beküldött vázlatot a Sebestyén tér című párdarabjával együtt összesen 300.– frt-ért vette meg a fővárosi tanács 1885. július 9-én. A *kimutatásban* 150.– frt érték megjelöléssel szerepel (13. sz. a.) szerző nélkül, a találhatás helyeként „Lechner Gyula rajziskolai tanár". A *leltár* jelöli Lechner szerzőségét, de nem jelöli a találhatás helyét. A tanácsi VII. üö. 1900-ban adta áta a képet a Fővárosi Múzeumnak. (A Fővárosi Képtár háborús veszteségeinek jegyzéke 32. o. No 459. azonos című, méretű és technikájú, 349 Ltsz. képet jelez. A meglévő képen lévő szakleltári szám: 349. A kép azonos.)

25. *Rózsa tér (balra).* Sebestyén tér címen a BTM 592 Ltsz. o.v. 40x60 cm. A pályázatra beküldött vázlatot a Rózsa tér című párdarabjával együtt összesen 300.– frt-ért vette meg a főv. tanács 1885. július 9-én. A *kimutatásban* 150.– frt értékmegjelöléssel szerepel Rózsa tér címen (14. sz.) szerző nélkül, a találhatás helyeként „Lechner Gyula rajziskolai tanár" szerepel. A *leltárban* Rózsa tér a Sebestyén tér felé címen szerepel, itt jelölik Lechner szerzőségét, de a találhatás helyét nem. A képet 1900-ban a tanácsi VII. üo. adta át a Fővárosi Múzeumnak.

26. *Petőfi tér.* BTM 3.678 Ltsz. o.v. 40x59,5 cm. Vétel özv. Weiszberger Miklósnétól 1908.

27. *Nemzeti Színház bérháza.* Lappang

28. *Nagy-Kristóf.* BTM 2.492 Ltsz. o.v. 40,5x60 cm. Az 1885. január 10-i pályázati zsűrin szóba került a nagy méretben való megfestésre javasolt képek között (Váci utca a Kristóffal) 16. helyen. A Fővárosi Múzeum 1909-ben vásárolta meg Lechner Gyulától.

29. *Gizella tér.* Lappang

X. **Ligeti** Antal

30. *Budapest látképe (Budáról, felső).* BTM 1303 Ltsz. o.v. 60x90 cm. Az 1885. jan. 10-i zsűrin Ligeti képeit nem vették figyelembe, mert a kiírással ellentétben madártávlati képeket küldött. Ligeti a beadott képekhez mellékelt levelében képét így jelöli: „látkép, amelynek felvételi pontja a Mátyás hegy Ó-buda felett". A kép megvételének időpontját akta nem igazolja. Jelentés nem említi (1890), míg a 1888-as *kimutatásban* szerepel Ligeti: Budapest látképe, amely az alpolgármesteri helyiségben található, és 1886-ban vették 250.– frt-ért. A leltárban az olajfestmény vázlatok között szerepel 13. sz. a. Ligeti: Budapest látképe 1884-ben c. képe 74x116 cm mérettel (A méret itt kerettel értendő). Találhatási helyéül ceruzával „Matuska" (alpolgármester?) van jelölve. A képet 1906-ban az alpolgármesteri hivatalból adták át a Fővárosi Múzeumnak.

31. *Budapest látképe (Soroks. ágról, alsó).* Lappang. A pályázatra beküldött vázlat Ligeti levele szerint: „az akkoron úgynevezett Lager ispotálytól 1864ik évben eszközölt felvételi tanulmányaim alapján készült"; elfogadás esetére egyben felajánlja, hogy elkészíti az aktuális állapotot megörökítő párdarabot, amelyben akkor a vasútépítés akadályozta. Az 1885. január 10-i zsűri, amely a képet mint pályaművet nem vette figyelembe, egyben javasolta, hogy festessék azt meg nagy méretben, mint bevezetést a megrendelendő képsorozathoz. (Erről l. később II. 1.)

XI. **Löschinger** Zsigmond

32. *A Lánchíd Budáról.* Lappang

33. *Alagút homlokzata.* Lappang

XII. **Mednyánszky** László

34. *Váci út.* BTM 16.244 Ltsz. o.v. 47,5x67,5 cm. Vétel Szilárd Vilmos régiség kereskedőtől, 1932.

35. *Lánchíd.* A BTM 22.678 Ltsz. o.v. 49,5x66,5 cm.

36. *Vár.* Budai Dunapart címen leírt kép a két pályázati kép közül bármelyikkel azonos lehet, mert többek között a Lánchíd és a Vár is szerepel rajta. A méret valószínűsítheti, hogy pályázati képről van szó, de *nem tekinthető bizonyosnak* bármelyikkel való azonossága sem. A képet 1942-ben az Almássy-Teleki aukción vásárolták a Fővárosi Múzeum részére.

XIII. **Molnár** Géza

37. *Ferenciek tere.* Lappang. (Az 1885. jan. 10-i pályázati bírálaton nem vették figyelembe, mert a kiírástól eltérően csak egy képet küldött be festője.)

XIV. **Molnár** József

38. *Várkert.* Lappang

39. *Calvin tér.* Lappang. A pályázaton a kép harmadik díjat nyert, majd festője megbízást kapott a kép nagybani megfestésére. (Erről l. később II. 2.)

XV. **Nadler** Róbert

40. *Bomba tér.* BTM 18.418 Ltsz. o. fa 39,5x60 cm. A képet 1938-ban vette a Fővárosi Múzeum Donáth Sándortól. A pályázat első díját részben ezért a képért kapta Nadler. Elsőként ennek a képnek a nagy méretben való megfestését rendelték meg nála. (Erről l. később II. 3.)

41. *Vár (Albrecht út).* BTM 820 Ltsz. o. fa 40x60 cm. A képet a zsűri nagy méretben való megfestésre ajánlotta. A Fővárosi Múzeum részére 1902-ben vették meg a képet Réti Zsigmondtól.

42. *Várkert rakpart (felülről).* BTM 19.194 Ltsz. o.fa 39x60 cm. A képet 1940-ben vették a Teleki-Kállay aukción. A pályázat első díját részben ezért a képért kapta Nadler, a zsűri ezt a képet is javasolta nagy méretben való megfestésre.

43. *Lánchídfő Budáról.* A Lánchíd budai hídfője címen a MNG 52.3 Ltsz. o.fa 39,3x60 cm. A képet a zsűri nagy méretben való megfestésre ajánlotta. A kép a Ráth György Múzeumból 1951-ben került a Szépművészeti Múzeumba (gyűjtőköri átrendezés során) és onnan a teljes magyar anyaggal 1957-ben a MNG-ba.

44. *Várkert rakpart (alulról).* Lappang.

45. *Calvin tér.* Bp. Magántulajdon. o.fa 37x58 cm. A kép szerepelt 1916-ban a Szent György céh aukcióján.

46. *Lánchíd a budai bombatérről.* Lappang.

47-53. sz. alatt nem szerepelnek a jelzett Nadler képek címei. Volt tehát hét darab olyan pályázati kép, amelyeket cím szerint sem ismerünk.

„'Gellérthegy utca...' Budapest DNy-ról" címmel jelzett kép (BTM 17.166 Ltsz. o.fa 39,5x60 cm.) a téma a technika és a méret alapján e pályázati képek közé sorolható. A képet Steiner Lajostól 1935-ben vette meg a Fővárosi Múzeum.

Valószínűleg kellett lennie egy képnek, amely a várat a Tabán felől ábrázolta, amely kép alapján nagy méretű képet rendeltek 1890-ben Nadlertől. (Erről l. később II. 4.) A pályázati kép lappang.

XVI. **Schandi** Gyula

54. *Budai realiskola.* Lappang

55. *Mátyás templom az Albrecht útról.* Lappang.

XVII. **Schickedanz** Albert

56. *Szt. Háromságtér.* (Mátyás templom) Lappang. A pályázat második díját részben e képért kapta Schickedanz. A kép nagy méretben való megfestését 1890-ben rendelte meg a tanács. (Erről l. később II. 6.)

57. *Opera.* BTM 24.166 Ltsz. o.v. 63x87 cm. A képet Kováts Józsefné sz. Schickedanz Vilmától vette meg 1944-ben a Fővárosi Múzeum.

58. *Küttel ház (Torony és Duna u.)* BTM 24.164 Ltsz. „Haltér, a legrégibb pesti ház" címen o.v. 64,8x85,5 cm. A képet a zsűri nagy méretben való megfestésre ajánlotta, a megbízást 1885. februárban kiadták. (Erről l. később II. 5.)

59. *Kötő és Galamb u. (sarok).* BTM 24.165 Ltsz. „Péterffy-palota (Kriszt-ház)" címmel. o.v. 76,5x64 cm. A pályázati képet Kováts Józsefné Schickedanz Vilmától 1944-ben vette meg a Fővárosi Múzeum.

60. *Nagymező u. (iskola).* BTM 14.848 Ltsz. o.v. 60x80 cm. A pályázat második díját részben ezért a képért kapta Schickedanz, a zsűri a képet nagy méretben való megfestésre ajánlotta, de a megbízást nem adták ki. Schickedanz megfestette a képet nagy méretben is. (Erről l. később II. 8.) A pályázati képet 1927-ben vette a Fővárosi Múzeum.

61. *Ferenciek tere.* Lappang. A képet nagy méretben való megfestésre ajánlotta a zsűri, a megren-

delést nem adták ki. Schickedanz megfestette a képet nagy méretben is. (Erről l. később II. 7.)

62. *Margitszigeti fürdő.* Lappang

XVIII. **Spányi** Béla

63. *Várkert rakpart.* Lappang

64. *Margithíd.* Lappang

65. *Budai látkép a Nákó házra.* Lappang

XIX. **Tölgyessy** Arthur

66. *Sugárút a rond térről.* BTM 831. Ltsz. o.v. 56x80 cm. „Andrássy úti Körönd" címen. A képet nagy méretben való megfestésre ajánlotta a zsűri. A pályázati képet 1885. június 9-én 200.– frt-ért megvette a tanács. A tanácsi III. üo.-on nyert elhelyezést, onnan 1902-ben adták át a Fővárosi Múzeumnak.

67. *Akadémia.* Lappang

II. A fővárosi látképekre hirdetett pályázattal kapcsolatosan későbbiekben megrendelt, illetve megvett képek.

Ligeti Antal (1) *Budapest távlata 1864-ben.* BTM „Buda és Pest címmel 1300 Ltsz. o.v. 100x150 cm. Havas Sándor előterjesztésére, a képzőművészeti bizottmány javaslatára a tanács 1887. okt. 20-án 1200 frt-ért vette meg a képet, a polgármesteri fogadóteremben nyert elhelyezést, a polgármesteri hivatal 1906-ban adta át a Fővárosi Múzeumnak.

Molnár József (2) *Calvin tér.* BTM 1312 Ltsz. o. v. 100x150 cm. A képet 1885. február 5-én rendelte meg a tanács. A leszállított és elfogadott képért az 1200 frt tiszteletdíjat 1886. február 10-én engedélyezték. A képet a III. tan. üo.-on őrizték. 1906-ban a mérnöki hivatalból került a Fővárosi Múzeumba.

Nadler Róbert (3) *Bomba tér* BTM 1304 Ltsz. o.v. 104x154 cm. A képet 1885. február 5-én rendelte meg a tanács. A beszállított képért járó 1200 frt tiszteletdíj kifizetését 1887. október 19-én engedélyezte a tanács. A képet a polgármesteri helyiségben őrizték, 1906-ban az I. alpolgármester hivatalos helyiségéből adták át a Fővárosi Múzeumnak.

(4) *Királyi várlak a Krisztinaváros felé.* BTM „Tabán és várhegy" címen 1309 Ltsz. o.v. 106x155 cm. A képet 1890. május 7-én rendelték meg Nadlernél. Az 1200.– frt vételárat 1893 februárban fizették ki. A leltárban Budavár a Krisztinavárosból címen szerepel. Akkor a II. alpolgármester helyiségében őrizték. A tanácsi I. üo. 1906-ban engedte át a képet a Fővárosi Múzeumnak.

Schickedanz Albert (5) *Torony és Duna utca sarok.* BTM „Haltér, a legrégibb pesti ház" címen 1311 Ltsz. o.v. 101x151 cm. A képet a tanács 1885. február 5-én rendelte meg, a beszállított, elfogadott kész képért az 1200 frt tiszteletdíj kifizetését 1886. február 10-én engedélyezte. A képet a tanácsi III. üo. helyiségeinek egyikében őrizték, 1906-ban a tanácsi X. üo. engedte át a Fővárosi Múzeumnak.

(6) *Mátyás templom.* BTM „Szentháromság tér" címen 1305 Ltsz. o. v. 101x151 cm. A képet 1890. január 6-át követően rendelték meg Schickedanznál, aki 1892. május 10-én jelentette, hogy elkészült a képpel és megvételre ajánlja. Az 1000.– frt tiszteletdíj kifizetését 1893. július 12-én engedélyezték. Elhelyezéséül Lechner Lajos főmérnök középítési igazgató hivatali helyiségét jelölték ki. Leltár szerint a mérnöki hivatalban volt, 1906-ban az I. alpolgármesteri hivatalból engedték át a Fővárosi Múzeumnak.

(7) *Ferenciek terén állott Atheneum.* BTM „Ferenciek-tere" címen 643. Ltsz. o.v. 101x151 cm. A képet 1900 február 3-án ajánlotta fel Schickedanz megvételre a képzőművészeti bizottságnak. A képet 1901. január 9-én vették meg 1200 K (=600 frt!) a fővárosi múzeum számára. A képen 1887-es évszám szerepel.

(8) *Nagymező utca.* A Terézváros címen, BTM 24.167 Ltsz. o.v. 95x146 cm. A kép feltehetően 1900 előtt készült, Kováts Józsefné Schickedanz Vilmától vette meg a Fővárosi Múzeum (1944).

JEGYZETEK

A jegyzetekben használt rövidítések

BFL. IV. 1403 m. = Budapest Főváros Levéltára. Budapest Székesfőváros Törvényhatóságának iratai. A Képzőművészeti Bizottság iratai.

BFL. IV. 1407 b. = Budapest Főváros Levéltára. Budapest Székesfőváros Tanácsának iratai. Tanácsi ügyosztályok központi irattára.

BTM = Budapest Történeti Múzeum Fővárosi Képtára.

cs. = csomó
Fővárosi Képtár háborús veszteségeinek jegyzéke = Háborús műtárgyveszteség-jegyzékek. IV. füzet. Bp. 1952.
Fővárosi Múzeum = A BTM jogelődje. Alakult 1887-ben. 1951. óta BTM.
Jegyzőkönyv = Budapest főváros tanácsa által 1884 évi május 6-án 24.189 és június 19-én 31.577 sz. a. hirdetett pályázat folytán beküldött olajszínvázlatok ügyében egybehívott bíráló választmány 1885. január 10-én tartott ülésének jegyzőkönyve. (BFL. IV. 1403 m. 11/1884 cs.)
Jelentés = A fővárosi képzőművészeti bizottság jelentése tízéves működéséről. (1880-1890) Bp. 1891.
Képzőművészeti Bizottság, vagy Bizottmány = A fővárosi képzőművészeti bizottság. A fővárosi közgyűlés által a tanács mellé kiküldött állandó bizottság. 1880-tól működött. Elnöke az I. alpolgármester.
Kimutatás = Kimutatása a fővárosi hivatalokban előzetesen feljegyzett olajfestményeknek és olajnyomatoknak. 1888. (BFL. IV. 1403 m. 55/1888-94 cs. ad 6687/mh. sz.)
Leltár = Képzőművészeti tárgyak leltára. 1894 (?) (BFL IV. 1403 m. 55/1888-94. cs. ügyiratszám nélkül.)
OMKT = Országos Magyar Képzőművészeti Társulat
Sz. n. = Szám nélkül.
Tanács = Budapest főváros tanácsa. A fővárosi önkormányzat végrehajtó hatalmat gyakorló testülete. (=A főváros kormánya.) Tagjai a tanácsnokok.
Zsűri = A pályázat elbírálására 1885. január 10-én összeült bíráló választmány.

1. BFL. IV. 1403 m. 12/884. cs. 24.184/1883-III. sz.
2. Jelentés 21.
3. Uo. 21-22.
4. BFL. IV. 1403 m. 12/884. cs. sz. n. levélfogalmazvány. A képzőművészeti dotációt az 1881. március 3-án tartott közgyűlés legkevesebb évi 4000.– frt-ban határozta meg. Jelentés 5.
5. BFL. IV. 1403 m. 12/884. cs. az OMKT 1656/1883 sz. 1884. január 31-én kelt levele és az ahhoz mellékelt pályázati hirdetmény tervezet.
6. Uo. 24.184/1884-III. sz. 1884. május 6-án kelt tanácsi határozat.
7. Uo. a 24.184/1884. sz. pályázati felhívás fogalmazványának hátoldalán található ceruzás feljegyzés.
8. A Jegyzőkönyv szerint a 24.188/84. sz. és 31.577/84. sz. alatt kibocsátott felhívások „a képzőművészeti társulat által összeállított név- és lakjegyzék alapján minden hazai festőművésznek saját címére boríték alatt megküldettek".
9. A bírálatnál ez csak Schickedanz Albert (szül. Biala bei Bielitz, ma Bialsko Biala) esetében okozott problémát. „Szóba került az is, valjon Schickedanz Albert a pályázatnál részt vehet-e a felhívás 1. pontja alapján s a választmány igenlő értelemben állapodott meg, minthogy Schickedanz, bár lengyel városban született, magyar művésznek tekintendő, miután szülei már előbb telepedtek meg hazánkban és ő m. kir. állami hivatalt visel." (Jegyzőkönyv.) Megjegyzendő, hogy Schickedanz Albert apja, Sch. Ferdinand magyar honossága 1849-ben kelt, és azt a Kézsmárk város tanácsa által aláírt bizonyítvány igazolja. (Falvay Lászlóné tul.)
10. Pl. Balló Ede: Calvin tér, o. papírlemez, 26,3x31,2 cm. BTM 20.337 Ltsz.
11. Pl. Ligeti Antal: Buda és Pest, o.v. 100x151 BTM 1300 Ltsz.
12. Ezért Gyöngyvirági Zseni és Molnár Géza műveit nem vette figyelembe a zsűri.
13. BFL. IV. 1403. m. 12/884. cs. 31.577/84 sz. 1884. június 19-én kelt tanácsi határozat; BFL. IV. 1407/b. $\frac{31.577}{3271\text{-III}}$/84. sz. az 1884. június 19-i tanácsülés előadói íve.
14. BFL. IV. 1403 m. 12/884. cs. 24.189/1884. sz. Pályázati felhívás. 1884. május 6. (L. Függelék 1.)
15. Mint a 13. jegyzet.
16. L. Jegyzőkönyv
17. A BFL. IV. 1403 m. 11/884. cs. iktatószám nélkül szerepel a Rózsa Péter tanácsnok által összeállított jegyzék „Pályaművek (vázlatok) a budapesti látképek tárgyában" címmel. Ebben a festők alfabetikus rendjében cím szerint felsorolja a képeket. Csak Nadlerrel tesz kivételt, akinek csak 7 képét sorolja fel, a második hetet csak sorszámmal (47-53) jelzi. Ezért nincs pontos információ Nadler összes beküldött képéről. E lista mellett van egy – minden jelzet nélküli – másik felsorolás: „Jegyzéke a budapesti látképek iránt kiírt pályázat folytán 1884. decz. 31-ig beérkezett pályamű vázlatoknak s azok tárgyának rövid leírása" címmel. A listát a kézírás alapján feltételezhetően szintén Rózsa Péter készítette, de csak a 3. pontig jutott; a negyedik tételnél már csak a sorszámot írta le – és itt a lista megszakad. Ez igen sajnálatos, mert a rövid leírások igen jó támpontot nyújtanának az azonosításhoz.
18. Jegyzőkönyv.
19. BFL. IV. 1403 m. 11/884. cs. 1884. december 3-án kelt felkérő levél fogalmazvány. Sz.n.
20. Mint a 9. jegyzet.
21. Jegyzőkönyv.
22. A bizottság 1885. február 2-i ülésén javasoltakat l. Jelentés 24-26.
23. A Molnár József által megfestett Calvin tér esetében a várható átalakítás nem lehetett szempont, hiszen a képen a Nemzeti Múzeum mellett a kevéssel korábban épült Ybl féle két épület, a Geist-ház (1863-64) és a Pesti Hazai Takarékpénztár palotája (1872-74) is szerepel. De Molnártól – amennyiben megbízást akartak adni neki – ezt rendelhették. Schickedanz esetében tisztázatlanabb az indok, hiszen a Szentháromság téren ekkor már megkezdődtek az átépítések, természetes volt, hogy a képen a rögzített állapot rövidesen megváltozik; a festőnek egy év múlva már arra sem lesz lehetősége, hogy a helyszínen pontosítson vagy korrigáljon valamit. Mégis a belvárosi utcaképet rendelték meg tőle, holott a Torony és a Duna utcák lebontása nem szerepelt a legközelebbi tervek között, és csak több mint tíz évvel később került sorra.
24. BFL. IV. 1407 b. $\frac{8141}{517\text{-III}}$/1885. sz.
25. Uo. $\frac{8326}{518\text{-III}}$/1885. sz.
26. Jelentés 24 és 25.
27. Uo. és BFL. IV. 1403 m. 12/884. cs.

32.739/1885-III. sz. 1885. június 9-én kelt tanácsi határozat. A Jelentés 25. oldalán a megvásárlásra javasoltak sorából hiányzik Tölgyessy neve és a mű címe. Ez valószínűleg tévedés lehet, mert következetesen 1200 frt-ról írnak, és a felsorolt összegek mindössze 1000 frt-ot tesznek ki. A 26. oldalon a megvásárolt művek felsorolásában s a vásárlást és a kifizetést engedélyező ügyiraton már egyaránt szerepel Tölgyessy műve. Györök Leo György művei közül a megvásárlásra javasoltak között (Jelentés 25.) szerepel a „Garnison templom" és az „Albrecht út" összesen 300 frt értékben. A megvásárolt képek felsorolásában (Jelentés 26.) csak a „Helyőrségi templom" (=Garnison templom) 300 frt árral. A vásárlást és a kifizetést engedélyező ügyiraton (32.739/1885) „Helyőrségi templom" és az „Albrecht út fent" összesen 300 frt áron. A fővárosi képzőművészeti bizottsága tízéves fennállása alatt szerzett műtárgyak jegyzékében (Jelentés 115.) 12. sz. Albrecht út 200 frt, 17. sz. „Garnison templom a várban" 100 frt. A kimutatásban, amely a fenti jegyzék alapjául szolgálható ügyirat, azonos módon szerepel. A Leltárban Györök L. Gy. művei közül csak a Garnison templom szerepel és csak ez a Györök mű került a tanácstól a Fővárosi Múzeumba. Az ott őrzött Albrecht út c. Györök-kép csereajándékként került 1922-ben a gyűjteménybe.

28. GÁBOR E.: Az epreskerti művésztelep. Művészettörténeti Értesítő 1990/1-2.

29. A vásárlásra vonatkozó ügyiratok nem találhatók a képzőművészeti bizottság nagyon hiányosan fennmaradt iratanyagában. A Jelentés 26. a vázlatok megvásárlását ismertető bekezdésben folytatólag minden kommentár nélkül közli: „Továbbá megvásároltatott Bruck Lajosnak a „Ferenc József rakpart a Petőfi térnél és a várhegy" című festménye is 1.100 frtért". A Kimutatás a vásárlás éveként 1885-öt jelöli meg.

30. A nyolcvanas évek során különböző kezdeményezések történtek az irányban, hogy hazatérésre bírják a külföldön dolgozó művészeket. (Erről: mint a 28. jegyzet.) Nem zárható ki, hogy itt is hasonló gesztust láthatunk.

31. BFL. IV. 1407 b. $\frac{4565}{360\text{-VII}}$/1886.

32. A pályadíjakról ítélve a megrendelésekről is tárgyaltak a képzőművészeti bizottmány 1885. február 2-i ülésén, ahol felvetődött a gondolat, hogy az országos kiállítás látképét is meg kellene festeni. Először egy nagy kép megfestéséről volt szó 1200 frt tiszteletdíj ellenében. 1885. szeptember 27-én a bizottság úgy ítélte, hogy egy képen nem lehet megfelelően megörökíteni a kiállítási épületeket, ezért azt javasolta, hogy a nagy kép helyett, annak áráért 8 kis kép készüljön à 150 frt. Végül mind a két változatra adtak megbízást, és Nadler 1886. november 17-én a 8 kis képért, majd 1887. október 19-én a kiállítási nagy képért megkapta a kétszer 1200 frt-ot. (BFL. IV. 1407/b $\frac{8327}{519\text{-III}}$ /1885. február 5.; 42.585/1885-III. okt. 22.; $\frac{38053}{3805\text{-VII}}$/1886. nov. 17.; $\frac{36.421}{4660\text{-VII}}$/1887. okt. 19.; továbbá: Jelentés 27-28, 115.) A BTM-ben található jelenleg az Iparcsarnokot és környékét ábrázoló nagy kép (1306 Ltsz.), a kis képek közül: az erdészeti csarnok (1307 Ltsz.), a mezőgazdasági pavilon (51.451.1 Ltsz.), a keleti pavilon (51.452.1 Ltsz.) a képzőművészeti csarnok (=a kiállítási Műcsarnok, később Fővárosi Múzeum, 51.603.1 Ltsz.), a fővárosi pavilon (51.604.1 Ltsz.).

33. BFL. IV, 1403 m. 20/887. cs., továbbá BFL. IV. 1407 b. $\frac{36.422}{4662\text{-VII}}$ /1887. okt. 19.

34. BFL. IV. 1407/b $\frac{36.423}{4661\text{-VII}}$ /1887. okt.20.

35. BFL. IV. 1403 m. 41/893 cs. $\frac{3}{\text{I. alp.}}$ /1890. jan. 6.

36. Uo. 42/893 cs. 19-1890 kmb. sz.

37. Uo. 35-1890 kmb. sz.

38. Uo. 1-1893 kmb. sz. a. Nadler 1893. január 4-i levele, amelyben írja, hogy a kép egy teljes éve kész és a Városházán el is van helyezve, pénzt azonban nem kapott. Kéri azt a kamatokkal együtt! Ue. sz. alatt a képzőművészeti bizottság átírata a tanácshoz 1893. február 15-én, amelyben közlik, hogy a Nadler féle kép elkészült, kifogástalan, az 1200 frt tiszteletdíj kifizethető.

39. BFL. IV. 1403 m. 41/1893 cs. a 46-1892 kmb. sz. akta (Schickedanz A. levele a képzőművészeti bizottsághoz) külsején ceruzával írott hivatalos feljegyzések és uo. 20-1890 kmb. sz. 1890. május 7.; L. még Jelentés 29., ahol meghiúsult kezdeményezésként említik.

40. BFL. IV. 1403 m. 41/893 cs. 46-1892 kmb. sz.

41. Ua. számon a Bizottság értesítése Schickedanz Alberthez 1893. február 13.

42. Uo. 16-1893 kmb. sz. A Bizottság átírata a tanácshoz, 1893. junius 16.

43. Mint a 41. jegyzet.

44. BFL. IV. 1403 m. 41/893 cs. 16-1893 kmb. sz. Schickedanz válaszlevele Gerlóczy alpolgármesterhez 1893. február 26.

45. BFL. IV. 1407 b. $\frac{26.581}{3266\text{-VII}}$/1893. július 12

46. Uo. $\frac{93.261}{10.842\text{-VII}}$/1900. december 23.

47. Uo. az ügyirat külső oldalán 9/900 kmb. sz. okt. 15. kelt feljegyzés.

48. Uo. az ügyirat hátoldalán Schickedanz nyilatkozata.

49. BFL. IV. 1407 b. $\frac{93.261}{10.842\text{-VII}}$ /1900. december 20.

50. Uo. $\frac{1722}{195\text{-VII}}$ /1901. január 9.

51. Uo.

52. Jelentés 23.

53. Uo. 21.

54. Böhm János „festőművész, szabadkézi és mért. rajz tanár" (BFL. IV. 1403 m. 11/1884. cs. $\frac{169}{\text{I. alp.}}$ /1884.); Irinyi Sándor „festész, főreáliskolai tanár Pécsett" (uo. $\frac{166}{\text{I. alp.}}$ /1884.); Lechner Gyula rajziskolai tanár, Löschinger Zsigmond a bécsi Akadémián tanult, 1870-ben a temesvári főreáltanoda tanára (Vasárnapi Újság. 1870. 485.) 1870-ben részt vett a vallás- és közoktatásügyi minisztérium által hirdetett történeti festészeti pályázaton (LYKA K.: Közönség és művészet a századvégen, Bp. 1982. 55.) Gyöngyvirági Zseni (Eugénia) 1872-75-ig a Mintarajztanoda növendéke volt. 1885-89-ig a női festészeti tanfolyamot látogatta u.o. Később kiállító művész volt.

55. Feszty Árpád, Mednyánszky László és Nadler Róbert.

56. A Kimutatás szerint Nadler 2.700.– (+500 pályadíj) Schickedanz 2.200.– (+300 pályadíj, +600.– 1901-ben) Molnár József 1200.– (+200.– pályadíj), Ligeti 1200.–, a többiek összesen 1200.– frt-ot kaptak.

57. Jelentés 21-22.

58. BFL. IV. 1403 m. 54/1892-96. További vizsgálat tárgya, hogy a városképfestők milyen mértékben támaszkodtak Klösz György felvételeire. Schickedanz Albert bizonyíthatóan használta azokat. Képkivágásaihoz analógiát lehet találni a Klösz fotóalbumokban (BFL. XI. 916/5: No 536 – Torony és Duna utca sarok; No 74a – Szent Háromság tér; No 136 – Nagymező utca a terézvárosi templommal.) Utóbb a Schickedanz család által megőrzött hagyatékban megtaláltam a Torony és Duna utca sarkát, a Nagymező utcát és a Ferenciek terét ábrázoló Klösz fotók 1-1 példányát, rajtuk a perspektíva megszerkesztéséhez használt, berajzolt segédvonalakkal.

Eszter Gábor: **Ausschreibung für Veduten in Budapest von 1884-1885**

Der Hauptstädtische Rat von Budapest schrieb am 6. Mai 1884 einen Preis aus, die namhafteren Punkte der Stadt in Ölbildern darzustellen. Das erklärte Ziel war dabei, diesen – in Ungarn zu jener Zeit kaum praktizierten – Zweig der Malerei zum Aufschwung zu bringen, die auf diesem Gebiet tätigen Maler zu fördern, der Nachwelt ein authentisches Bild von der sich stets ändernden Hauptstadt zu vermitteln und gleichzeitig auch zu interessanten Exponaten zu gelangen. (Gegenstand der Preisausschreibung war betont die sog. Architekturmalerei und nicht die Landschaftsmalerei.) Bei der Ausschreibung waren in Öl gemalte, mindestens 60 cm breite Skizzen einzureichen. Es wurden je ein Preis von 500,–, 300,– und 200,– Gulden ausgesetzt, sowie Aufträge auf 12 Stück Gemälde großen Formats (100x150 cm) zu je 1200,– Gulden in Aussicht gestellt.

Auf die Ausschreibung hin gingen 66 Bilder von 18 Künstlern ein. Die Bewerber waren hauptsächlich junge, angehende Künstler und Zeichenlehrer, einige von ihnen wurden später namhafte Maler.

In der Jury, die am 10. Januar 1885 zusammentrat, waren der zum Hauptstädtischen Rat gehörende Kunstausschuß durch vier Mitglieder, der Ungarische Verein von Ingenieuren und Architekten sowie die Ungarische Gesellschaft für bildende Künste durch je zwei Mitglieder vertreten.

Der erste Preis wurde an Róbert Nadler, der zweite an Albert Schickedanz und der dritte an József Molnár vergeben. Sie haben auch den Auftrag bekommen, je ein großes Gemälde zu malen. (Anstatt der ursprünglichen zwölf Gemälde bestellte der Hauptstädtische Rat zunächst nur drei, im Jahre 1890 bekamen Nadler und Schickedanz den Auftrag über je ein weiteres Bild.) Die Träger des ersten und zweiten Preises waren von ihrer Grundausbildung her Architekten, beide arbeiteten eine längere Zeit hindurch als Bauzeichner, Perspektivenmaler und Dekorationsentwerfer im Atelier von Miklós Ybl, dem bedeutendsten ungarischen Architekten der Epoche. Der dritte von den Preisgekrönten war ein bekannter, älterer Maler.

Der Rat kaufte anläßlich der Ausschreibung von fünf Malern sieben Skizzen, die für zur Schmückung amtlicher Räumlichkeiten geeignet befunden wurden, im Werte von insgesamt 1200 Gulden.

Die bestellten bzw. gekauften Bilder befanden sich zunächst im Besitz des Hauptstädtischen Rates, in den ersten Jahren des 20. Jahrhunderts wurden sie dann allmählich dem im Jahre 1887 gegründeten Museum der Haupt- und Residenzstadt (dem Rechtsvorgänger des heutigen Budapester Historischen Museums) überlassen. Die anderen Bilder blieben Eigentum der Künstler und kamen teilweise in den Kunsthandel. Entweder von dort oder unmittelbar vom Maler bzw. von seinen Erben kamen später noch 18 Bilder ins Museum.

Der Anhang der Studie gibt die heutige Identifizierung der für die Ausschreibung angefertigten Werke.

Zu der Studie und der Identifizierungsliste wurden die zeitgenössischen Akten des Hauptstädtischen Archivs bzw. die beschreibenden Karteikarten des Historischen Museum und der Ungarischen Nationalgalerie benutzt.

Lechner Gyula

K

Kedves Mária.

Miután legutóbb Pásztor Jánosné számára adatokat állitottam össze férjének életrajzához, amellyel ő foglalkozik, adataim másolatait kartotékgyüjteménye szá,ára is csatolta megküldöm, talán a müvészlexikon szerkesztésénél hasznát veheti.

Egyben az iránt érdeklődöm, mert már elmosódott emlékezete mben, vajjon adtam-e adatokat édesatyámról, Lechner Gyuláról, akinek utcakép-festményei vannak a Főváros történelmi muzeumában és egy festménye a a Szépmüvészetiben. Az sem érdektelen adat Róla, hogy mint az Ember Tragédiájának első német forditója, müvét Zichy Mihály vitte még kéziratban az orosz cárnénak Szentpét erv árra és Zichy ennek nyomán készitette hires Madách-illusztrációit.

Zemplényi Tivadar sógorom volt, Füredi szobrász és Ungvári festőművész jó barátaim, akikkel sokat dolgoztam együtt. Nem emlékszem, adtam-e róluk Magának adatokat, illetve akkor még szegény Gyula bácsinak?

6/Pá

Szives telefonhivását/468 - 149/ várom.

Bud pest 1958 november 30 Szeretettel köszönti hive

Kiraly Lechner

MDK

Lechner Gyula ; Kismathy

l.: Kismarthy - Lechner Gyula

Érdekes Ujság, Bp. 1958. ~~január~~ január 4. 11. l.

Lechner Gyula –

F. Mg. 19.2.

1884 Fév. Tanár. pályázat 8 db. vett rént. (Ly. III. 87)
1874-y ugyanúgy, 19-ben mintarajzint. – rajztanár. –
3 rodalmi, terrakotta, arczep. élettip. tajtip.
(Ly. III. 131. o.)

Lechner Gyula, [építész] MDK

özv.Zempléni Tivadarné, Lechner Gyula, a Iparmüv. Főiskola volt igazgatójának leánya 83 éves korában elhunyt.

Ø : Vasárnap, 83 éves korában ...

Esti Hirlap, II. évf.158.sz. 1957. jul.9.kedd
2.oldal

Lechner Gyula

MDK

Az ugynevezett "Szemétdomb" a bpi Lágymányoson,

olf.

Mücsarnok 1891/92. téli kiáll.

Lechner Gyula MDK

Férfiarckép, olf.

Mücsarnok 189o. téli kiáll.

MDK

Lechner Gyula

Művével szerepelt a Műcsarnok 25 éves jub.kiállitásán.

Cikk: A Műcsarnok jub.kiáll.

Vas.Ujs.1886. 46.sz. 742.l.

MDK

Lechner Gyula

Műcsarnok 1899. 13. sz. 191.l.

Lechner Gyula MDK

Bésnyői részlet, olf.

Műcsarnok 1911/12. Jubiláris kiállitás

Kismarty Lechner Gyula

MDK

Az óbudai hidfő körüli részre 1937-ben kiirt tervpályázaton Olgyay Aladár és Viktor dijazott terve vetette fel az un Via Antiqua gondolatot.

1957-ben e területre kiirt tervpályázaton
I. dij: Kismarty Lechner Gyula és munkatársai.
II. dij: Schőmer Ervin és munkatársai

Kiemelkidik még Janáky István és Jánossy György tervének Duna-parti beépitése.

Gramasztói Pál - Polónyi Károly: Budapest holnap.
Bp. 1959.

115.l.

Lechner Gyula

irő és festő

u. 1466.

Az Ujság

1914. jun. 13.

(Lechner Gyula

temetése.)

zottság!

tségeire vonatkozólag tisztelettel

i évi szükséglete 9oooo.-- Kor.
" " 9oooo.-- "

izottságot kérni,hogy ezen összege-
kiutaltatni méltóztassék.-

us 5-én.

Mély tisztelettel

LECHNER GYULA

TKM 481. II.o.

Bp. XI. ker.

a Beleznay kertben (1865.k.-1880.k)
ot Imre egy néprajzi gyűjtőútjára.
tel készült a balatonfelvidéki
ák Ferencet és házát vette fel, majd
, Sopron, Eszterháza, a kismartoni
ári laka Czenken következtek. A képek
pe" című folyóiratának füzeteiben, az

est, Tudomány- és Technika Háza 1966.
csoportos)
Lap, 1847. 35.sz. aug. 26., Hölgyfutár,
. 26. Morvay György (szerk.):
ke-Karlovits: *A fényképezés kezdetei*
ított kiállítási katalógus, Csók István
adt. Dokumentumok a magyar
982. 1. , Bán András (szerk.):
Gábor - Kardos Sándor: *Leletek a magyar*
dapest, 1983.

ne], Románia, 1963. január 14-) fotóművész,

yképez, ekkor iratkozott be a Képző- és
nárai Kresz Albert és Tímár Péter voltak. 1981-
t fotósként 1981-1983 között, Flesch Bálint
otósa, 1987-88-ban a Selyemgombolyító

Lechner Gyula

IV. é. ép. hallg. 1940-41.

Kotsis-tanszék

Gimnázium tervl.

Tavl. kép. alapraj

Technika

1941. 413. l.

14 ll., I. – XXXVI.
képes tábla.

Esztergom
1875.

Lechner Gyula

2c. 1475/a

Alkotmány

1914. jun. 11.

(L. kalóla.)

Tan: sz: 1380/914.

A müemlékek

A Cím k
tét köszönettel

Brassó,

Lechner Gyula

festő

l.

Lykaközös

87. P.

Lechner Gyula

rajzlaniár

l.

Lyka Károly

131. l.

1401

I

412

1401. Löffler Radimno.

Sz. Rzeszowban 1827. október 30-án.

Családi jelenet.

A kép a kérőlevél hatását ecseteli. A karosszékben, jobbra fordulva, ül a családfő. Gyűrűs jobb kezében a kérőlevelet tartja és arra mutatva, fürtöshajú leányára néz, a kit édesanyja átkarol. A menyasszony mosolyog, jobb kezét ajkához emeli és baljával ruháját fogdossa, anyja pedig szeretettel beszél hozzá. Az apa mellett kutya figyel és jobbról, az asztalnál álló széken, kard és széles karimájú puhakalap van fehér tollal, míg a nehéz terítővel letakart asztalon korsót és poharat veszünk észre. A háttérben a kandallón óra és szemközt a kissé nyitott ajtó ötlik szemünkbe. Alól jobbra a mester jelzése ez: »*Leopold Löffler 1851.*«

Lechner Gyula

mérnök

ha Kell -

lásd

M M É E Közl

1868.

† 1881 - ben

n. o. 1881. évf -

vegyes

C. 43

1 rôt., 8r.

Thompson,

Joseph-P.

Les ustensiles de l'âge de la pierre

considérés comme formant une démarcation primitive entre l'homme et les autres animaux.

Mémoire présenté au congrès international d'anthropologie et d'archéologie préhistoriques

MDK

Lechner Gyula, 1841-1914.

Fiu tanulmányfej, of.

Árv. Közl. 1937. 7.füz.sz. 84.sz. 24 l.

MDK

Lechner Gyula

Résztvett a fővárosi hatóság által budapesti tájképekre hirdetett pályázaton.

Cikk: Budapest képekben.

Vasárnapi Ujság 1885. 32.évf. 3.sz. 48.old.

MDK

Lechner Gyula

Zala György: Művészek lakomája. Műcsarnok, 1898, nov. 20. 16. sz. 145. l.

M.D.K.

Kismarty Lechner Gyula épitész

Első helyen dijazott terv / 20 000 Ft/

Társtervező: Kismarty Lechner Ödön
Pongrácz Pál

repr.

Lux Kálmán: A magyar szocialista falu tervpályázat

Magyar Épitőművészet 1961. 4.sz. 9.-25.l.

MDK

Kismarty L. Gyula

Épül, szépül fővárosunk. Magy. Nemz. 1949. nov. 12.

M.D.K.

Kismarty Lechner Jenő
építész

Nagy-Budapest általános rendezési
tervének kidolgozásában vett részt.

Garamvölgyi Pál: Nagy Budapest városrendezési
Városi Szemle, 1948 - 29 lap

M.D.U.

KISMARTY LECHNER Gyula építész

Bp. Alkotás u. 39/D sz. lázóház

Társkivező: Kathy Imre
Laboda Zsigmond
(Repr.)

Magyar Építőművészet 1961. 1. sz. 32. l.

M. D. K.

KISMARTY-LECHNER Gyula építész
(Építőip. és Közl. Műszaki Egyetem Városép. tsz.)
Obuda részletes rendezési Terve és beépítési
szerotanulmánya. 1958. (Rezr.)
Társtervező: Ihrig Dénes
Mező Lajos
Pongrácz Pál

Magyar Építőművészet 1959. 5/6. sz. 151. l.

M. D. U.

KISMARTY LECHNER Gyula épiléz
(Műegy. városép. Tsz)

Szocialista falu tervpályázat (legmagasabb dí 20.000 FT)
Tájtervező: Kismarty Lechner Ö
Pongrácz Pál

(G. J.): Épüljön kísérleti falu

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) dec. 23. 3. l.

Lechner Gyula

Sz. Pesten, 1841. febr. 5 én.

1., A nagy-néni kötéssel. „Lechner Gyula 1894." vászon, 53·5 X 42·3. A művész ajándéka 1895-ban. M. N. Mur. Cat. 162

Lechner Gyula, festő; szül.
megh. 1914 junius 10-én Budapesten.

Lechner Gyula
festő

Lechner Jenő dr
atya, eredetileg ügyvéd
volt. Műkedvelő festő.
Az ügyvédkedést abba-
hagyva az iparrajzis-
kolában vállalt tanárj
állást.

Lechner Jenő dr
közlése
1943 jul. 20.

ÁLLÓ NŐI AKT

Lechner Gyula

Iparrajziskola 1899. 16-l.
u.o. 1900. 18-l.
u.o. 1901. 25-l.

Csikostó VIII. 143.

Lechner Gyula

a székesfőv. tanácsa 1887-ben az alábbi iskola rendes tanárává választotta.

Iparrajziskola 1888.

6. l.

Tanította az elemi mértant, szabadkézi és mértani rajzot

u. o. 36. l.

Tekintettel 10 évi ideiglenes minőségben töltött szolgálatára évi 600 frt személyi pótlékot kapott.

Iparrajziskola 1889.

4, 30. l.

u. o. 1890. 29. l.

u. o. 1891. 20. l.

UMENTS
ES DE LA
GRIE

C

LTES ET DE L'INSTRUCTION PUBLIQUE

S FORSTER,

S MONUMENTS HISTORIQUES.

Lechner Gyula

a *Nagy Virgil*-féle jutalomdíjat Lechner Gyula I. éves építészmérnök-hallgató,

József nádor 1937/38.
193. l.

den magyar büszkesége, kiválóan alkalmas arra, hogy a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem továbbra is ott rendezze Nyári Egyetemi Tanfolyamait. Meggyőződésünk, hogy a Nyári Egyetem intézménye további állandó és nagymérvű fejlődés előtt áll. Minden igyekezetünk az lesz, hogy odaadó munkásságunkkal ezt a fejlődést biztosítani tudjuk.

Czettler Jenő dr. s. k.
egyetemi ny. r. tanár,
a Soproni Nyári Egyetem
Tanulmányi Bizottságának elnöke.

Romwalter Alfréd dr. s. k.
c. egyetemi ny. rk. tanár,
a Soproni Nyári Egyetem
soproni igazgatója.

Márffy Ede dr. s. k.
egyetemi ny. r. tanár,
a Soproni Nyári Egyetem
budapesti előadója.

Lechner Gyula

rendes tanár

Iparrajziskola 1902. 25. l.

u. o. 1903. 26. l.

u. o. 1904. 27. l.

u. o. 1905. 26. l.

u. o. 1906. 18. l.

u. o. 1907. 25. l.

u. o. 1908. 20. l.

u. o. 1909. 19. l.

Egy évi szabadságot kapott és nem tanított

u. o. 1910. 29 l. 32. l.

Egy évi szabadság.

u. o. 1911. 8. l. 22. l.

MOB könyvtár

) 43.

zágos Bizottsága

ány { száma: 19
kelte: XI. 29. 19 43.
beérkezése: X. 2. 19 43.

tek száma:

elintézett szám:

száma:

száma:

:

asta:

<Lechner Gyula> könyvei

<> Régi emlékek –
(versek)
Budapest
1902

Beöthy, Zsolt: Lea
Ráskai: Poetische Erzählung. Aus dem Ungarischen übersetzt von Julius Lechner von der Lech –
Bp. 1886.

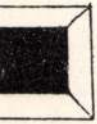

〈Lechner Gyula〉

Könyvei

〈 〉 Neuere ungarische Dichter. Deutsch von —. Bp. 1896.

Zemplén Árpád: Totar und Gilgamos. Babilonische Sage. Aus dem Ungarischen des —. Ins deutsche übertragen von Julius Lechner von der Lech. Bp 1911.

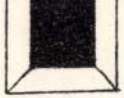

Lechner Gyula

festő

l.

Vámos Ferenc

Lechner Ödön

I. 7, b. l.

RÉVAI-LEXIKON.

Rajzolta: P

Lechner Gyula

festő

könyvei.

Pusztén-Klänge

Bp. 1905.

Rache Bp. 1908.

Anna Thurán

Bp. 1909

Turánische Lieder

Bp. 1914.

Valamennyi fordítás

magyarból.

Laid Szinnyest

valamennyi komputáramban

Abafi Mihály.

Derékig, talapzat
allegoricus alakok veszn
van ábrázolva. Altörete: ~~Tejen~~ pr
~~Kált hord~~ Vértfe ~~van~~
~~tartja~~. Derekát kendő
~~Körülök~~ Körül kettőnél gyüm
lacot fog. A ~~medaillon~~ ~~dul~~ ~~dul~~ d
keret ~~fog~~ fonak, fölül Victoria é
dentia s a Providentia ~~kö~~
rom sorban ezt olvassuk

„MICHAEL A
PRINCIPE D
TRANSILVA

Rézmetszet, méretei a v

Lthra 9106

Lechner Gyula
festő

l.

Kremszeplit

117. l.

228
~~1391~~.

én

r G. Fr:

t 1865. augusztus 23-án.)

e. Feje kopasz, haja galambfehér,
zakálla és bajusza leberetvált. Arcza
scsíkos, szürke mellénye és barna
a ruha gombjai csontból valók.
51: 40 cm.
yűjteményből.

99

Lechner Gyula

festő és mutordító

Madach Emerich = Die Tragödie des Menschen. Aus dem Ungarischen übersetzt von Julius Lechner von der Lech. Mit Vorwort von Maurus Jókai.
Leipzig 1888. Verlag von Philipp Reclam jun.

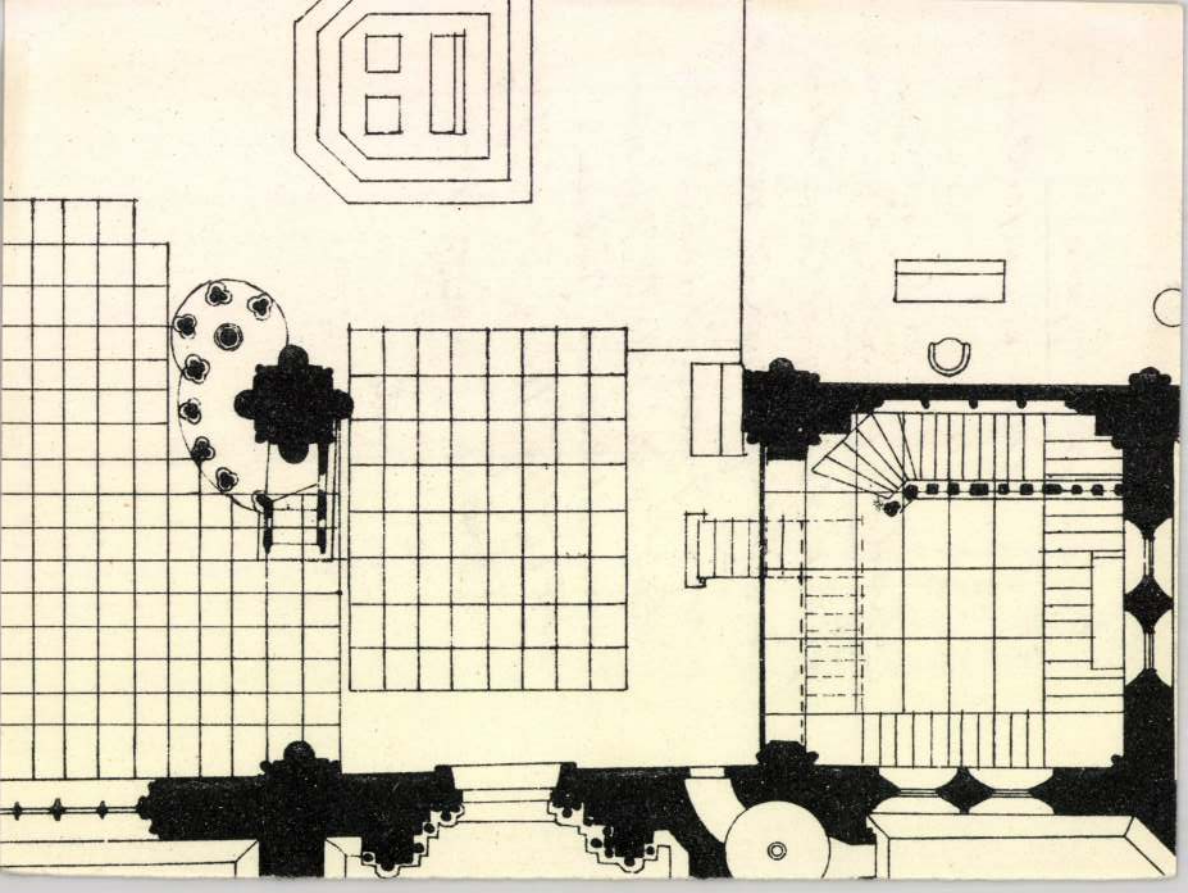

Lechner Gyula

Wiener Männergesang-
verein 1910–11. Konzert
im Hauptstädtischen
Redoutsaale in Buda-
pest. Samstag den 1.
April. 1911.

Beme költemenyek
neimet nyelven, melye-
ket rizben fenti
forditott magyar-
ra.

tem Rejöd Tiborcot,hogy Téged kértelek fel kivánságának teljesitésére.

Igaz barátsággal és tisztelettel

köszönt régi hived

Budapest,1929.április hó 9.

Gyurkovich Kálmán

Lechner Gyula

elemi műtan, szabadkézi- és műszaki rajz

Ipariskola 1892

19. l.

u. az. 1893. 19. l.

dísztárgy az ornamentalis, plastikai és műszaki rajzot s a szemléleti látszatszint

u. o. 1894. 19. l.

u. o. 1895. 19. l.

u. o. 1896. 18. l.

u. o. 1897. 18. l.

u. o. 1898. 21. l.

IM THAL *(Würtemplom, alap-

Bécs
NEUSTADT Málom 114, 153
at 189

seho.) Sv. Prokop,
4
egyetemi könyvtár,
sacramentarium 61,

yházi kincstár, Szt.
palástjából készült
a 250*
TI bencés apátság
vár
NTGRÓT
lt gyűrű (Nemz.
45
(Mosapurc) 24
dorján- (Hadrián-)
és monostor 10, 26
nos-templ. 10
ária-templ. 10
apátsági templ. és
123, 156

ŽEHRA l. Zsegra
ŽILINA l. Zsolna
ZIPSER KAPITEL l. Szepeshely
ZIRC *(Nova-Claravallis, Veszprém m.)* ciszt. apátság 61, 62, 75, 201
ZOBOR-DARÁZS *(Dražovce, Nyitra m.)* várkápolna, karzat 34
ZOBORHEGY bencés monostor 23, 24

ZSÁMBÉK *(Pest m.)* egyk. premontrei prép. templ. 42, 66—69, 115, 117, ~~LXXVIII—LXXXI~~
— alapr. 66*
— távlatbeli kép 67*
— homlokzatának felvételi rajza 68*
— előcsarnok, karzat 34, 63
— tornyok 41
— kapu 109
— ikerablakok 41
— pillérköteg 138, 166, ~~LXXXII~~

Lechner Gyula

rajztanár

A székesfőv. felsőipar-rajziskolánál életbe léptetett női osztályuál a szabadkézi és mértani rajz segédtanáraul alkalmaztak 1880-ban.

Iparrajziskola 1881. 4. l.
13. l.

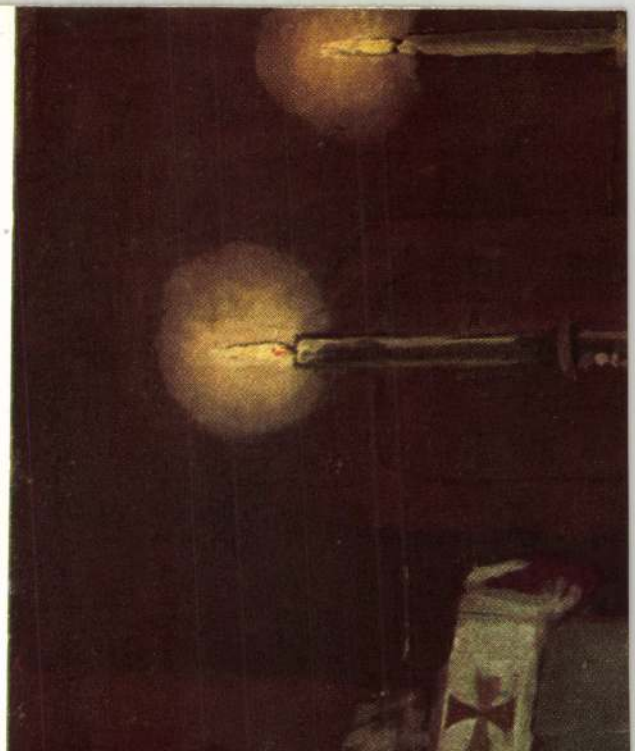

Lechner Gyula Pest

Műcsarnok

1894. tavaszi kiáll.

1896. mill. kiáll

Egzek h. n. III. 54.

Lechner Gyula

Arverési Csarnok aukciós kat.

39. sz. 1927-ből.

~~Balassagyarmati iparteszület népkvt.~~

~~VII. 289.~~

P. H. 1914 jan. 12.

Péntek délután temették el *Lechner Gyulát* Fehérvári-ut 38. szám alatti házából. Temérdek ember és rengeteg koszoru gyült össze a közkedvelt öreg ur ravatala körül. A Kisfaludy Társaságot, amelynek a boldogult levelezőtagja volt, Beöthy Zsolt vezetésével Kozma Andor, Vargha Gyula és Zemplényi Árpád képviselték. Kozma Andor tette le a társaság koszoruját és költői lendülettel néhány szivbe vésődő markáns vonással jellemezte bucsuztatójában az elköltözött kedves egyéniségét és nagyszámu német műforditói tevékenységét, mely munkái egyikével, Madách „Ember tragédiája"-nak német forditásával, örök nevet szerzett magának és világra szóló megbecsülést a magyar irodalomnak. A székesfővárosi ipariskola tanári karát, melynek Lechner Gyula pár év óta nyugalmazott tagja volt, Csizik igazgató vezette a ravatalhoz, meleg szavakban jellemezvén a kitünő tanárt, jeles festőművészt és szeretett kartársait. A Műcsarnok koszoruját Füredi Richárd szobrász tette le. Ezután a kerepesi-uti temetőbe indult a gyászmenet. Lechner Gyulát a családi sirboltban helyezték örök nyugalomra.

—

Lechner Ödönnek, a magyar épitőművészet nagy halottjának holttestét még ott pihen a városligeti Műcsarnok tanácstermében felállitott ideiglenes szerény ravatalon. Péntek dél óta egész éjjelen át száz meg száz munkáskéz disziti a művészetek templomának belsejét, hogy Lechner Ödön holttestét holnap reggel a művészet halhatatlan fejedelmeit megillető ravatalra tehessék és a ravatalt kivételes művészi gyászpompa vegye körül. A ravatalt, amely mellett a székesfőváros Mária Terézia-korabeli ruhába öltözött csatlósai állanak őrséget, a nagyközönség szombaton délelőtt 10 órától délután 3-ig tekintheti meg s ettől kezdve már csak küldöttségeket és a szigoruan vett gyászoló közönséget bocsátják be a palotába. A temetési szertartás szombat délután 4 órakor kezdődik. A halottat dr Kovács Kálmán, a lipótvárosi Szent István-templom apátplébánosa szenteli be nagy segédlettel.

Minden nőnek

használnia kell a nappali szines Yes poudert, ha azt akarja, hogy teintje üdeségével és természetes meleg szinével elérje a legcsodásabb hatást, amelyet emberi szem valaha látott.

Kétféle nappali szines Yes pouder van: zsiros (greasy) – száraz arcbőrűek részére — és száraz (non greasy) zsiros arcbőrűek részére. Ára dobozonkint 3 és 5 korona. Magyarországi főraktár: Erényi Béla gyógytára, Budapest. VII., Károly-körut 5.

Megyék és városok.

Törvényhatósági élet. Szarvasról jelentik: Békésmegye közigazgatási bizottsága szerdán tartotta ülését Ambrus Sándor alispán elnöklésével. Haviár Dániel melegen üdvözölte Dániel Sándor főjegyzőt működésének negyedszázados évfordulója alkalmából és inditványára a főjegyző érdemeit jegyzőkönyvileg megörökitik. Azután az alispán tett jelentést a vetések állásáról. A vármegyében, a jelentés szerint, irás-olvasási vizsgára 5300-an jelentkeztek, megfelelt 4500. Azután megalakitották a gazdasági albizottságot. A főorvos jelentése szerint a közegészségügy kielégitő. Az Orosházán

Lehner Gyula

festő

1890. Budapest.

(127) Fejfi archep. Olajf.
magáni tulajd.

Téli kiállítás 1890.

1891. Budapest.

(292) Az ugyneverett „Szemét-
domb" a budapesti Lágymá-
noson. Olajf. 800 frt.

Téli kiállítás 1891/92

Lechner Gyula

1894. évi

kiáll. Nemzeti Szalonban

Erdő-Tarcsáról, olajf. 140 ft.
Udvar Beregmegyében,
olajf. 60 ft.
Munkácsról, olajf. 60 ft.
Bilkei híd, olajf. 60 ft.

Fabriano b. n. III. 153

2859

48. Lechner Gyula.

(Sz. Pesten 1841. február 5-én.)

A nagy-néni kötéssel.

A mellig ábrázolt, de jobbra fordult özvegy Schöller Józsefné sz. Lechner Sarolta, ki pápaszemet és bal kezén karikagyürűt visel, kék harisnyát köt. Fekete fökötője csipkés, simára lefésült haja őszbe vegyült, szemöldöke fekete, szeme barna, s ránczos arczán a barázdák mélyek. Szines vállkendőjét csokorra kötötte, s szűk ujjú kabátja zöldesbarna. Jelzése fölül balra vörös betükkel: »*Lechner Gyula 1894.*«

Vászon, méretei 53·5: 42·3 cm. — Ltsz. 453. —

1895: III. 27. — 1896: III. 48. — 1897: III. 48. — 1898: III. 48.

A művész ajándéka 1895-ben. Ltsz. 453.

Kifüggesztésére vonatkozó adatok a Nemz. Muzeumban.

— 1900: III. 48. — 1901: III. 48. — 1903: III. 48. — 1904: III. 48. — 1905: III. 48.

1905. átvételi jegyek 232. — Száma az Orsz. Képtárban a 32. sorban 1879. és a leltárban 2859.

Lechner Gyula

Lechner Gy. aj. 1895. febr. hóban

Ty lelt 453.
230

Lechner Paula

geb 1841 - Wien

Singer Künstlerlex
5k 182.1

Grisaille IV. 239

Lechner Gyula

budapesti rajztanár

és festő vodalmi-

lag is unkódott

vod.

Vas. Ug 1888.

268 l.

Lechner Emilia

mit festö

irod

Tel 25. l.

Lechner Gula

festmenge a Gépn-

Murban.

Firenze Biblioteca Nazionale Centrale
V. 214 – 216.

Lechner Jula festő
szül. 1841 febr. 5 Budapesten.

PÁRKÁNYI-FÉLE

VILLAMOSSÁGI ÉS MŰSZAKI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-UCCA 35.

TELEFON: T. 77—39. T. 147—75.

GYÁR: VIII. KÖVÉR LAJOS-UCCA 26. GYÁRI: TELEFON: J. 95—10.

Eredeti megrendelés száma

Szállító-levél

Rendelési

50

Budapest, 192

T.

Szállítva:

Mennyiség	TÁRGY	Egységár	Pengő

Lechner Gyula festőtől Hadrsy Emil
arcképe V. 188.

Lechner Gyula.

Mücsarnok festo. Bpest

1911-12. pib. kiall. 477

Angyalosi lelet IX. 103.

Lechner Gyula

Ujpesti rajztanár és festő

Madách alábbi művét né-
metre fordította, meg a lip-
csei Recham-cég kiadásaban
jelent meg.

Vas. Ujs. 1888. 268, 269. l.

(Az ember tragédiája
uj fordításban.)

Lechner Gyula

1878/79

Ferkèpzomfoiskèvk

107.C.

Lechner Gyula

aungiben Kell

+ 1881.

És lásd

Az Építési Ipar

1881. 14 szám

..... *mühely.*

/főnökség!

v ..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... szamu .....

am.

évi ..... hó .....

.....

sajátkezű aláirás és munkásszám.

Lechner Gyula

Művészet 1914. 336, 383

Imets F. Yákó kanonok könyvtára

VIII. 1.35.

Lechner Gula

festi

× Bpest 1841 febr. 5

+ u. o. 1914. jun. 10

Thieme - Becker

22.517 l.

864

Weirotter Franz Edmund

Szirtes folyópart. 2me Suite de Paysage 12. Bl.

70 m. 100 Z

K. 4.

LECHNER 1. *Gyula*, festő és író, * Pest 1841 febr. 5. † Budapest 1914 jún. 10. L. 9. testvérbátyja. Rajztanár volt s 1886-tól gyakran állította ki táj-, figurális- és csendéletképeit a Műcsarnokban. Verseit kötetbe gyűjtve adta ki, némerte fordította Az ember tragédiáját. Nagynéni kötéssel c. olajf. a Szépművészeti Múzeumban, régi bpesti részleteket ábrázoló három festménye

a Székesfővárosi Múzeumban van.

K. G. II. 171

:sz van Brekelenkam.

áján. † Leydenben 1668-ban.

a csigalépcső vezet, öreg férfi
t. Az előbbi a karosszékben
kezeiben hosszú botot tart és
: orrán csiptető van, jobbra
nyvből olvas. A férfi prémes

bátot, szűk nadrágot és czipőt
őkötőt, fehér vállkendőt, piros
visel. Mögöttük az oszlopon
ekrényen, szemközt, gyertya-

elt. sz. 336. — Vétetett az 1888
apján Nedeczky Istvántól 1800

adatok:
888: X. 336. *Q. Brekelenkam:*
X. 336. *Q. G. van Brekelenkam:*
36. *Q. G. van Brekelenkam:*
36. *Q. G. van Brekelenkam:* Un
. 336. *Q. G. van Brekelenkam:*

umban. 1906: Cab. F. 564. *Q.*
zaspár. — 1906, 1910: Cab. F.
Un vieux couple.

III.

11 (336).
603 (71).

11

Lechner Gyula

a m. kir. építészeti ügyvezetőség mérnöke

ired

Lósy-Schmidt Ede dr.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet megalakulásának előzményei, 1866-67. Bpest 1927. 5. l. 16. l. 31. sz.

Tekintetes

MÜEMLÉKEK ORSZ.BIZOTTSÁGA

BUDAPEST

IX.ker.Üllői ut ,Iparmüvészeti Muzeum.

Lechner Gyula

1878/9. I. vendéglátogató adat nincs.

1878/9. II. vendéglát.

Colloredo Rudolf gróf, tábornagy

arcz R. II. 216.

Lechner Lynda

+1914

n. 1466

1467

1472

1475/a

1483

Hadzsy Emil arcképe Lechner Gyulától

V. 188.

Lechner Gyula †

orsz.

képviselő 1914. 383. l.

Lechner Gula
v. der Lech

festō nat: 1841 feb. 5, Pest.
+ 1914 jun. 10.

ired
z
Krück. II. 143. l.

Felkai. múzeum II. 223.

Lechner Gyula

laid

2

J. Bruk 128

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a mühelyfőnök
al

Lechner Ignác

A Képzőművészeti Társulat kiállításain a következő művekkel szerepelt:

1886. őszi kiáll. II. sor.: Váczi partrészlet, olajf., Pilfsich Lajos tulajd.

1887. őszi kiáll. II. sor.: Kutyafej, olajf., Buzzi Géza tulajd.

Lechner Gyula

festő

Kapsam 1954. nov. 20

LECHNER GYULA festő és iró, * Budapesten 1841-ben, + u.o. 1914-ben.

Ügyédi diplomát szerzett és Szilágyi Dezsővel együtt a Soltész-irodában gyakornokoskodott, majd önálló köz-és váltó ügyvédi irodája volt. Müvészetszeretete ügyvédi gyakorlatának felhagyására késztette, és a pesti Mintarajztanodában végzett tanulmányainak befejezése után festegetéssel és szobrászmunkákkal foglalkozott, majd rajztanári állást vállalt a Fővárosi Iparrajziskolában. Itt 1885-ben egy, tanitványaival külömböző népek ornamentikájával terveztetett magyar csutoragyüjteménnyel iskolájának kiállitási aranyérmet szerzett. Szenvedélyes arcképfestő volt, egy nagynénjét ábrázoló arcképe "Öregaszzony kötéssel" cimmel a Szépmüvészeti Muzeumban van. A régi Pest utcaképeiről festett olajfestményei, egy, a Lágymányost ábrázoló tollrajza és egy ceruzavázlata a Fővérosi Muzeum gyüjteményében van. Iró és müfordító is volt. Elsőbek forditotta németnyelvre Madách Ember Tragédiáját, melyet 1888-ban a lipcsei Reclam-Bibliotek adott ki Jókai előszavával. Az irodalmi vállalat statisztikája szerint kiadványsorozatának ez volt a legnagyobb példányszámban megjelent és elfogyott kötet. Egy kötet antológia jelent meg korabeli magyar költők verseinek német forditásával. Külön kötetekben jelentek meg Zemplèni Árpád Turáni Dalainak és két hősköltemènyének forditásai. Németre forditotta még Beöthy Zsolt "Ráskai Lea" és Bartók Lajos "Turán Anna" cimü müveit. "Pustenklaenge" cimü ,magyar versek forditását tartalmazó müvének előszavában életrajz-önvallomást tesz. Magyar nyelvü saját lirai költeményeit "Régi Emlékek" cimü kötetben adta ki. A Wiener Maennergesangsverein" 1910-ben Budapesten tartott nagy hangversenyének müsorfüzetében Schubert-,Brahms- és Liszt-dalok szövegeit ő forditotta magyar nyelvre.

A"Magyarország" 1924 évi február 2-i számában "Ahárom Lechner testvér" cimü cikkben emlékezik meg Lechner Gyula, Ödön és Károly közérdekü tevékenységéről,kiemelve a Lechner család tagjaonak kulturszerepét hazánkban.

Lechner Antal
épitett

BELLAÁGH JÓZSEF, a kassai normális iskola rajztanárához egyik tanítványa a következő levelet írja:

Szatmár, Januárius 15-én, 1850.

Nagyérdemű jó tanítóm!

Mindazon régen vett jókért sok ezer hálákat bocsájtott ki lelkem minden mozdulatimban, melyet e földön nem hálálhatom meg eléggé erántam tett sok jó szívességeket, mert még eddig nem voltam semmi bizonyos állapotba, hogy sorsomról engedelemmel kérve bátor lettem volna tudósítani, mert mindeddig az ideig most értem el a legnehezebben várt célomat, tudniillik a megtelepedést, mely minden elérésem mellett mostan nem a legjobban megy, mert senki sem épít, de a jó Istenre hagyom a jövendőket, reménylem, hogy hasznát fogom venni minden igyekezetimnek, melyeket érdemes jó tanítómtól szereztem s mindazokat visszaszolgálni engedje meg nekem a jó Isten mindig arra kérem, mert szívem s lelkem el

Művészet 1915. 94. l.

fordits

nem felejtheti azon erántam tett sok jótéteményeit, kedves tanítómnak, amelyben én sok gyönyörű napjaimat töltöttem, tudniillik a rajzba, melyre most is ha reágondolok vagy reánézek, megújulok örömömbe, melyben hajdan igyekeztem. Kérem nagy alázatossággal a többi rajzdarabjaimba, melyek még az oskolába maradtak, azokba szeretnék még örvendeni, melyet reménylem, hogy elfelejthetetlen drága jó tanítóm szíveskedni fog öcsémnek általadni.

Mindezek után be sem tudom levelemet végezni és köszönetemet eléggé kifejezni, mint igazán szeretett tanítványa hosszú életet kívánok szívemből

Lechner Antal kőműves mester

Cím: Tekintetes Bellágh József úrnak tisztelettel Kassán.

A levelet Kassa város levéltára őrzi. K. L.

Lechner

A P.N.ankétjén, Ligeti Pál épitész hozzászólásában beszél Lechner művéről: Ferenc József fogadalmi templomról.

P.N.930.Márc.23.

Lechner

(—) **Kiírták a Lechner-szobor pályázatot.** Megírtuk már, hogy a *Lechner Ödön Társaság*, a nagynevű magyar építőművész emlékét szoborban is megörökíti, s ecélból pályázatot hirdet A pályázat feltételei ugyanazok, mint azt a február 8-iki számunkban közöltük. A szoborbizottság irodája Nádor-utca 11, telefon 152—02. *Janszky* Béla építőművésznél van.

Esti Kurir, 929.II.24.

Lechner

Esti Kurir, 929.II.24.

Fényképész

Magyar Fabó: 6793/1-7 Hegedüsné

„Lechner szobor áthelyezése"

Bauer

1948. XI. 29.

Még van

Lechner Ferenc, szabómester

1872-ben a soproni naptárban szerepel a sztrájk idején. 34.old

László Ernő: A soproni szabólegények sztrájkja 1872-ben. 29.old

Soproni Szemle, Helytört. Folyóirat. XIII.1959. Sopron

Szentgyörgyi – Lechner

Műcsarnok őszi tárlatán a Prohászka szobor-terv pályázatán szerepelt.

MH.929.X.6.

Szentgyörgyi-Lechner

Prohászka szobor terupályázatán a Műcsarnokban szerepelt.

PH.929.X5.

Lechner
téglagyár

MDK

Dohány utca 2-4-6-8.
Zsinagóga.

Épült 1854-59 közt Förster Lajos bécsi épitész tervei szerint Wechselmann Ignác vezetésével, Feszl Frigyes közreműködésével.

A kerámiadisz a kőbányai Lechner -téglagyárban készült.

Repr.: 243. kép.

Zakariás G. Sándor: Budapest. Bp. 1961.
150-151.l.

MDK

Lechner
könyvkötő

vette meg 1789ben a második nyomdát Temesváron Eisenführertől. Halála után rövid ideig özvegye folytatta a nyomdász üzletet.

Firtinger Károly: Lij zaktörténeti munka
Grafikai Szemle 1900 évf. 1 z 5 l.

M.D.K.

Lechner mester

"A postatakarékpénztár magyar stilü ragyogó háza, Lechner mester érdekes müve."

Gerő Ödön: Budapest. Bp. 16.1.

MDK

Lechner

Lykakőzőns 67 1.

JOHANN LECHNER, hangszerkészitő

"MEISTERBUCH/1836"/1867-ig/, 179 lap, 63-on német szöveg 3 irástipus. a/, Kalligrafált "gestorben ist..." sir, kereszt szomorúfüz. 1836-1845. b/. Lent halálozási dátum tintával 1845-1870. c/, Lent adat, halálozás "vékony" tintával, 1846-1870. -1856 után ceruza bejegyzések. 6. jegyz "20. lap. JOHANN/LECHNER/FORTEPIANOMACHER/ den 28ten August/1833.". 196. old

GÁBRY GYÖRGY: A pesti hangszerkészitő céh Mesterkönyve 193. old

FOLIA ARCHAEOLOGICA. A Magy. Nemz. Múz. Évkönyve. XXI. 1970. Bpest.

Lechner és Pártos

építészek

mincs

céd

2

Váci utca 11.

Thonet-ásúhar

Thirring Bpest

61 l.

Lovera

Lechner

órás

nagy precizitással készít minden féle zenélő órákat (Spielühren)

Schams: Pesty

284. l.

ámítom.
kérem a müemlékek
hogy a fenti összeget
küldeni szíveskedjék, mivel
ban máshol e hiányzó
mi.

Mely tisztelettel

Murányi László
plébán

Lechner, [építész]

MDK

Szinyei, Ferenczi, Lechner, Fényes, Iványi-Grünwald, Pólya és többiekről mesél Herman Lipót rövidesen megjelenő "Művészasztal" c. könyvében.

: Herman Lipótnak ...

Esti Hirlap, II. évf. 92.sz. 1957. ápr.2o. xxx szo. 2.oldal

Lechner

temesvári könyv-
kötő
1780-as évek

l.

Magyar Könyvszemle
1926. 299. l.

Lechner és Pártos

K

Thonet-féle ásnihár a Váci-utcában (nem a Thonet-udvar!!)

Nagymértékben alkalmazott majolika díszel.

Bpmúsz, 212. l.

Lechner é Pártos

K

Iparművészeti Múzeum

Bronz 160. l.

MDK

Lechner

Nchv. 26, 27.lap

MDK

Lechner

Lechner és Pártos. Thonet-féle áruház a Váci-utcában (nem a Thonet-udvar !!) nagymértékben alkalmazott majolika dísszel.

Bpmüsz. 212.lap

MDK

Lechner

Pártos és Lechner a pécsi szinház tervp. 1892 v. 1893. második dijat nyerték.

Komor Marcell: Pécs varosának uj szinháza.

M.Mérnök és Ép.Egyl.Közlönye. XXIX.k.1895 440.lap

Pártos és Lechner

K

vrád

Épitő Ipar

1891. 246. l. (A Kecskeméti varos-ház)

I. Díj fenntiehel

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedélye

.....

a műhelyfőnök vagy h
aláírása.

8. sorsz. Műhelyi minta. — En

Pastos és Lechner K

read

Épitő Ipar

1891. 184 l.

(A Egyes Redelmi
muzeum)

..... *műhely.*

őnökség!

..... hó ..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

..... hó .....

.....

sajátkezü aláirás és munkásszám.

MDK

Lechner és Pártos

Az alábbi szinház épitésére kiirt pályázaton
II. dijat nyertek

Komor M.: Pécs városának uj szinháza. MMÉEKözl 1895. XXIX. k.
440.l.

Lechner Antal

Könyvesmester

Kassa 1850

Lásd

2

Levéltár 1915. 94. 1

Lehrer Hutter

Königsberg

Fasse 1850

Land

Inventar 1915.94.1

Lechner Antal

Müvirnet 1915. 94

Szombathi római sírlelet

VIII. 14.

Lechner épitész MDK

Rózsavölgyi ház

Derosényi Dezső:Hozzászólás Vámos Ferenc cikkeihez
Magyar Epitőművészet 1955.IV.évf.7-8.sz.249.l.

MDK

Lechner

építész

ÉIÉM 1928. dec. 1. 177. l. MMÉE ankétje...

Lechner Ella

4 polg. 2 iparrajz

8 hónap. jó eredm.

Tanár György Kálmán

Iparrajziskola 1894

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Lehner Ferenc

üvegfestőtanonc
az ipari festők szak-
rajzolási csoportja-
ban 10 hónapot
töltött jó eredmény-
nyel.
1 pelg. 2 iparrajz
Tanár György Kálmán
Iparrajziskola 1895.

Lehner Ferenc

a soproni ex libris-gyűjtők kezdeményezésére a soproni városi közkönyvtár 1940-ben ex-libris pályázatot hirdetett, melynek első díját ferdi nyerte meg.

Csatkai Endre dr

Sopron művészeti élete.
1939. szept - ~~okt~~ 1940 szept.
Soproni Szemle
1940. 376. l.

Külsh: Kozma Attal

Okány.

Lechner

Emlétre

-jén- Pillantás a múltba
Könnü és szolgáltatás, 1969. okt. 24.

Partos és Lechner

K

serverlés torontal mezze
nekhagyati

ind

Az Épitési Ipar

1885. 2/6 l

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedélyé

.....

a műhelyfőnök vagy
aláírása

8. sorsz. Műhelyi minta. — E

Pártos és Lehner

K

a pécsi Szinház tervpálázata 1892. v. 1893.
második díjat nyerték

Komor Marcell. Pécs városának ny szinháza. M. Mérnök és Ep. Egyl. közlöje XXIX
K. 1895. 440. l.

Pártos és Lechner

K

erőd

Építő Ipar

1893. 75. l. (Pécs
város székháza).

fentiek terve
I. díjat nyert

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Lechner Adolf, [építéz?]

MDK

Pollack Mihály tanítványa volt.

– : „Egyszíteni kell budapest néven..."

3

ESTI HIRLAP, Bp. 1966 nov. 15.

Lechner Balázs

ács

1702.(?) Pest

l. Rónier Flóris

A régi Pest.

Bpp. 1873. 135.l.

M.Kir. Vallás- és Közo

20.162/1925.szám.-

III.a.

Hivatkozással fol
alatt kelt felterjesztésére
hogy a beadványban foglalt i
hogy Szabó Lóránd végzett é
Bizottsága fénykép,- fénykép
rajzfelvétel és falfestmény
a folyó évi április, május

Havi 1,500.000 k
hóra a Bizottság házipénztá

M.D.K.

Lechner Emil

"Fél akt" c. művének repr.-ját közli a lap az Uj Művészek Egyesülete kiállitásáról.

Szinházi Élet. Bp. 1928. márc. 11-17. XVIII. évf. 11. sz. 24. l.

3.-

Lechner Ferenc

könyvkötő

a XVIII. sz. végén

Temesvárosi 1784-

ben tiltározott a vá-

rosi tanácsnál, hogy

Slovatzeck József

temesvári nyomdász

és vegyeskereskedő

a könyvkötést is gya-

korolja. Panaszát

a tanács nem vette

figyelembe, mutthoz

Lechner a város egyedüli ∂

Berktemesvkönyv

5. l. 7. l.

∂ könyvkötője volt.

1789-tól haláláig nyomdája

is volt.

1791-ben mint özvegye

emlitve

Fia ifj. Lechner Ferenc Mühlen könyvkötő volt.

2. Dr Torma Károly biz. tag a
előadja, hogy az amphitheatrumi
ásatásokról szóló s a magyar tudo
mányos akadémia kiadásában
megjelent jelentése, mely az ásatá-
sok eddigi eredményét részletesen
felöleli, - a biz. tagok közt szét van
osztva, s igy a részletes jelentés alól
ezuttal magát felmentve érzi;
miért is csupán annak consta
tálására szoritkozik, hogy az am-
phitheatrum déli fele 1/10. rész kivé
telével ki van ásva és kitakarít-
va, az arena szintén ki van taka
rítva és az egész amphitheatrum
körtöltés által meg van védve. -
Az ásatások jövőben való foly-
tatása esetén remélhető siker

Lechner Gyula (1841-1914)

A Rózsatér.
Olj f. 40x60 vászon. Ltsz: 349. Sign. 1884.

A Fővárosi Képtár háborus veszteségeinek jegyzéke
Budapest 1952.

M.D.U

KISMARTHY-LECHNER Gyula építész
(Papp Dezső - Pomsár D.)
munkalárs Lőrinc J.
Részvétel a pályázaton társtervező
ként

Granasztói Pál: A budapesti Árpád-
hid pesti hidfőjének városrende-
zési terpályázata
Magyar Építőművészet 1954 (VI.) 5/6.
126-129.

M. B. K.

KISMARTY ~~ltgy~~ Gy. építész

Lásd még:

Kismarty ö – Pfannl – Kismarty

Risnyvétel a pályázaton III dír
Repr.

Preisich Gábor: A Mart téri terapá-
lyázat

Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. sz. 78. b

MDK

Lechner Gyula
sz. Pest, 1841, febr. 5.

Szentiványi Gy. jegyzete.

Lechner I. Ödön festő.

Népszava XXXVIII.1910.ápr. 1.
77 sz. 5 lap.
A Mücsarnok tavaszi tárlata.

Lechner I. Ödön festő.

Népszava XXXVIII.1910.ápr. 1.
77 sz. 5 lap.
A Műcsarnok tavaszi tárlata.

Lechner János

kőnüves majd építész

Pesten született, 1754-ben

iratkozott be.

lásd

Fleischer Bécs. 63. l.

T. 974.

VS szeli, a hol balra a török pa-
pedig a törökök hajóit gyujtják
alról a [illegible] bégeket verik és
őztesek osztozkodnak a zsákmányon
ölül a Pest-től Valpon-ig terjedő
pben feltüntetve. Felirata fölül

EM 1253 FREYHEYDVCKEN 5000 TVRCKEN
ff mit Prouiant, Gelt, vnd andern
Juny
20 Meil vnter Ofen erobert haben etc.

m.

Lechner Jenő

epitész

Lásd

Berlezi. Tem. mun. 118

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz: ..... Korona .....

mely összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

lakbérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta-

pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi .....

Lechner Janos

epilen

Hist. Magyaróvár

1722 Eoml. 1750 tól

vezette a Fischer

v. Erlachtól kerveztt

rk. ~~[illegible]~~ fotemplom

epiléret

Thieme – Becker

22. 578.

856

Weirotter Franz Edmund

Tájkép dorgészókkal. I.re Suite de Paysage 4. Bl.

63 m. 95 Kr.

K. 4.—

Lechner János

épitési

lásd

Berkeszi. Tem. mův. 116.

épitómester!

Hul. Magyarovar 1729. ~~E~~.
1749. lett temesvári polgárrá-
1750 ~~E~~ 54. vezette a temes-
vári kath. székesegyház épi-
tését. ~~E~~ L. épitette az irgal-
masrend temesvári templo-
mát is.

1749
27
———
1722

.....-i m. kir. posta- és távirda-pénztár.

Nyugta

.....azaz : ..... Korona ..... f-rő

y összeget, mint évi ..... K lakpénzemből az 190..... évi .....

bérnegyedre eső részletet, a .....-i m. kir. posta- és távirda

..... pénztárból minden hiány nélkül felvettem.

Kelt .....-n, 190..... évi ..... hó 1-én.

Lechner

L. 4. *János*, építőmester, * Magyaróvár 1722. 1749. Temesváron szerzett polgárjogot. 1750—54. vezette a temesvári kath. székesegyház építését. L. építette az irgalmasrend temesvári templomát is.

E. Gy. II. 17 l.

949. Szent Erzsébet.

Egész alak, virágzó rózs
ra ~~fordul~~ nei. Leeresztett jobbkez
és egy bimbóval balkezével ~~sedig~~
kinyilt rózsa van. Fejét dicsf
ros ékkő kereszttel és lelógól
fejkötőjének fátyolja hosszú,
zsaszinű ruhája szük ujju, pal
pajzsai közt, a balra fordult
diszt, gyöngyfüzér nyakékén ke
pét szemléljük, derekát csatos
se alól jobbra lefelé haladó b
elején: „Szt. ERZSÉBET".

Vászon, méretei 155: 65.
terme számára készült kőbe éget
16-iki 9206 sz. leirattal 1600
évf. 1900: IV. 22-én megjelent
után a 249 l. reproducálva van.

Elszámoltatott 1905: V. 19-
tott 1905: XI. 30-án 21515 szvsz.

904: V. 3.

LECHNER Jenő

Nagy Gergely: Kertvárosunk, a Wekerle, Bp., 1994, F. Szelényi Hely

23.

LECHNER, Johann Nepomuk

1759 Passau

An 1998. 243

Felsősajó [Vyšná Slaná; Gömör és Kishont vm
Ev. templom, szószék
1905
pozitív: celloidin, 12x17 cm. OMvH ltsz. 311

Felsősebes [Vyšná Šebestová; Sáros vm]
R. k. templom, kapu és a torony régi koronája
1918
pozitív: brómezüst, 10x16 cm. OMvH ltsz. 39
negatív: zselatinos szárazlemez, 13x18 cm. O

Felsőszvidnik [*Felsővízköz*, Svidník, Vyšný S
R. k. templom, antependium, 18. század
1903
pozitív: zselatinos napfénypapír, 12x16 cm. O

Felsősajó [Vyšná Slaná; Gömör és Kishont vm
Népviselet
1909
pozitív: celloidin, 12x17 cm. NM ltsz. 10385

Felsőszvidnik [*Felsővízköz*, Vyšný Svidník; Sa
Kastilhegy, őskori sánc
1905

Lechner Jaur

l.

Darvas István dr

Az elsö pesti függöhid.

Bp. 1948. 11. l.

13. l. 14. l.

amelyben bentnevezett
földszintes épület lebontását
kéri.

MDK

Lechner J.

Magyar Iparmüvészet 1923. 7o.o.

MDK

Lechner János

Lechner János és Ignác 1778-ban öntötték a jakabvágási ev.egyházközség (Sáros vm.) egyik harangját.

Vallás és közokt.Minisztérium 6896/1917.eln.sz. akta.

M.D.K.

Lechner János
felü gyelő, építész

A városligeti drótkid lebontását
és egy uj híd építését javasolja
1825-ben.

Dr. Darvas István: Az első pesti függőhíd
Városi Szemle, 1948 - 381 lap

Lechner János

harangöntő

Eperjes XVIII. sz

l.

Wick Kassa tort.

384. l

A mai nyomorúságos időkben

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltóságod- Méltóságod- Nagyságod-

tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne m
lapot, hánem azt az összeget, amelyet szí
támogatására, méltóztassék a mellékelt cse

Szíves áldozatkészségét sok sok

Budapest, 1933, június 15-én.

Lechner János

l.

Gerő Müveszetről

436. l.

1035

1014

1031

101

Lechner János

ötvös XIX sz.

lásd

Lib. Pozs. 89

Lechner János

a pesti szépítőbizottság volt
számvevője és toltnoka
† Pest 1846. máj 5.

Gyászjelentés

Sűrűn érintkezett a
nádorral, kinek a szépi-
tő bizottságban jobbkeze volt.
Nem volt építész!

Lechner János

Thieme Becker

XXII. 578. C.

(Lyka)

Viselet.

Női ruha.

Az első alak lovagló
tollal, horgolt nyakkendő é
zással, a másodiké fekete cs
sos szoknya. A háttért kert

LEGUJABB MAGY
Alter Antal d

legalól balra: Melléklet a N
jobbra: Kiadja Hecke
ezután középütt: Ny. Rohn és

Kny., mér. 22.

Lechner János

lásd

Z

Bo Temesvár

2401.

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhely

Miután keresményemnek 191 .....é

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére ...

nevü munkástársamat szóbelileg megbizta

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Lechner

L. 3. *István*, épitész. Tervezte és épitette az István főherceg-szállót Pesten 1780.

E. G. II. 17 l

948. II. Endre.

Egész alak, babér- és tölg
kissé jobbra fordul. Balkezében
tel gyürüs jobbját ezen
ros keresztekkel diszitett keres
magas szárú csizmáját gyöngy
öv szoritja, melynek aranycsatja
haja, szemöldöke és bajusza feke
ra lefelé haladó betükkel: ROSKO
ENDRE.

Vászon, méretei 154,5: 65.
ván terme számára készült kőbe
II. 16-iki 9206 sz. leirattal 16
47 évf. 1900: IV. 22-én megjelen
pei után a 248 l. reproducálva v

Elszámoltatott 1905: V. 19-
tatott 1905: XI. 30-án 21515 szvsz

904: V. 3.

Lechner István

epilesz 1780 épi-
tette és terverte
az István szállót
fohusz

Pesten -

Thieme - Becker
22. 577

858

Weirotter Franz Edmund

Tájkép várral egy tolyó pařtján. I. re Suite de Paysage 6. Rk.

62 m. 94 z.

K 4.

Lechner István ifj.

beszterczebányai otvos

Fedeles Empa

XVII. sz 1. fele

Beszterczebányai ev.

templom

Jml

NYIREGYHÁZA

Múzeum: Tárgyak

H: A Szabolcsmegyei Múzeum ... AÉ, XII–1892, 380–381.l.

Lechner

L. 2. *Ilona, Cserneczky G.-né,* iparművész és író, * Budapest 1852. L. 9. testvére. Dittmann Antalnál tanult. Kosztüm- és csipketerveket készített. Csipkemunka-ötletek c. 10 táblából álló, önálló művet adott ki.

E. gy. II. 17 f.

Szilágyi Dezső:

látha

Csaknem térdig, a
kezével az asztal sark
baljával pedig az oldalán lo
sült ~~[illegible]~~ hajá és kö
~~[illegible]~~, Csomór
~~[illegible]~~ vállra vetett mentéjén
övének csatja ékköves.

SZILÁG

magyar kir. igazság
Pozsony szab. kir. vá
és a Képviselo
sat. sa

az asztalnál: „Giehsz A
alól balra: „Kiadta öz
jobbra: „Ny. Légrá

9538
9539

Lechner Ilka

ferj. Czerneczky G.-né

iparmuvelj és iró

szül. Bpest 1852

Schülerin A. Dittmann.

Entwarf Phantasie

Kostüme u. Spitzen muster (Czerneczky-Lechner

Ilka: Csipkeminka

ötletek. Bpest.

e. n.

Thieme-Becker

22 517.

~~888~~ 857

Weirotter Franz Edmund

Tájképi lelépőkkel. I.re Suite de Paysage 5. Bl.

62 m. 95 Z.

K-4.—

Lechner Ilona

München 1903. 149

Thieme –

Becker

72 K 577 l.

inq,

(43).

L e c h n e r Ilona iparmüvész

M Ű V É S Z E T
II.évf. 1903.
149.
"Müvészeti irodalom"

Lechner MDK

Lechner Ilka

(Gerneczkyné)

- „Gipkeminta ötletek" c. műve az Ip. mův. Tájszlet riallóisá-ban

- Kostümrajzai a Nemzeti Múzeumban

LECHNER ILKA /Cserneczky Gyuláné/ festő és irónő, Lechner Ödön és [illegible]
testvérhuga. * 1852-ben Budapesten + u. o. 1938-ban. Csak mükedvelőként foglalkozott festegetással és rajzolással. Bámulatraméltó fantáziával készitett szines kosztümrajzai a Magyar Nemzeti Muzeum gyüjteményében vannak. Hasonló gazdag képzeletreőrőről tanuskodnak azok a tucatszámra csipkefinomsággal selyempapirosból kivágott teritőcskék, melyekből egy része kézimunkákhoz alkalmas mintákul "Csipkeminta Ötletek" cimmel egy tervbevett sorozat első füzeteként nyomtatásban is megjelent. Lechner Ilka tehetséges irónő is volt. Regényei társadalmi folyóiratokban jelentek meg, az "Andrea" cimü regénye a könyvpiacra is került. Hagyatékában számos elbeszélés és szinmü maradt hátra kéziratban.

/Kismarty-Lechner Jenő dr/

Lechner Ilka

(Csernetzky Gyuláné)

festő és

iparművész

Lechner Ilka

laid

Csorneczky Gyuláné

Lechner Ilka -

Gyulafehérvár
2

dahunyad = 10 x 40 f = " 4.-
2

4 nap x 10.- = " 40.-

Összesen " 60.40

Möllerszvány

bizottsági tag,

I. oszt. vasuti bérletjeggyel.

t

a.

Lechner Ilka

MDK

lásd: Cserneczky Gyuláné

Dr.Kismarty-Lechner Jenő:Lechner Ödön.Bp.1961

9.1.

Lechner Ilka

nemcsak elbeszélése-
ket írt, hanem nagy
kedvvel és szép eredmé-
nnyel foglalkozott
csipketechnikákkal,
tíz táblán ki is adta
a javát „Csipke-
munka ötletek cím-
ánel

Lykaközöns

43, 44. l.

Lechner Ignác

Lechner János és Ignac 1778-ban öntötték a jakabvágási ev.egyházközség (Sáros vm.) egyik harangját.

Vallás és közokt.Minisztérium 6896/1917.eln.sz. akta.

MDK

Lechner Ilma ipm.

A ...iparrajzisk. kiáll. Magy.Iparművészet,
19o2. 174 l.

szellemű tanításnak, legnagyobb mértékben foglalkozik azonban az élő természet tanulmányozásával Csizik tanár osztálya. Igen üde növénystudiumok gazdag gyűjteményét látjuk itt kiállítva, bár nézetem szerint a tanulmányozott anyagnak felhasználásakép készült tervezetek nincsenek ezekkel egészen arányban sem mennyiség, sem minőség dolgában.

Nagy Lázár diszítő festészeti osztályának sok érdemes tulajdonsága van. Becsüljük a tanár befolyása alatt készült egynéhány terv eredetiségét, az itt-ott feltünő magyaros felfogást s a természet tanulmányozását. Nem értünk azonban vele egyet abban, hogy tanítványaival különböző mesterek tevezte részekből egészet kompináltat össze, s hogy általában igen gyakran folyamodnak növendékei gondolatért, motivumért s különösen állatalakért szakmunkákhoz.

Tudom ugyan, mily végtelen nehéz rövid idő alatt előképzetlen anyaggal eredményt elérni, de ez ne legyen akadály arra, hogy a tanításban az eredetiség felé törekedjünk.

Végül még egy dolgot az iskola jövőjére vonatkozólag. Hogy mekkorát fejlődött az intézet, csak az tudja megítélni, a ki látta a 19 év előtt, gondolom első ízben rendezett rajzkiállítást. Hogy ez a fejlődés folytatódni fog, arra bizonyság a most bemutatott anyag, s azok a jelentős reformtervek, melyek az iskola vezetőit foglalkoztatják. Csak aztán a municipális autonómia, a szabad tanárválasztás elvének nagyon is korlátlan gyakorlása meg ne ártson az intézetnek. Maga a rajztanári diploma már rég nem elég arra, hogy valaki jól megállja a helyét az ilyen szakiskolában, kisérje bár a szavazatok tengernyi sokasága.

Ez a rajzkiállítás mutatja, hogy egy-egy osztály művészi nivója egyenesen a vezető tanár művészi qualitásától függ. Hogy egy-egy új emberben ezt megtalálják, arra vezető körök óvatossága, előrelátása, sőt önmegtagadása szükséges.

Gróh István.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE A TORINÓI KIÁLLÍTÁS MAGYAR OSZTÁLYÁRÓL. Nem érdektelen meghallgatni azokat a véleményeket, a melyek az első nemzetközi torinói iparművészeti kiállításon szereplő magyar tárgyakról a különféle külföldi lapokban felhangzottak. Ha a napilapok krónikásait némileg a napi politika irányítja is, a rokonszenv és ellenszenv megnyilvánításai mellett figyelemre méltó tanúlságot rejtenek magukban azok a sorok, a melyek műipari tárgyainkról szólnak összehasonlításban a kulturnemzetek tárgyaival. Ezúttal a külföldi napilapok birálatait és ismertetéseit kötöttük bokrétába, legközelebbi számunkban be fogunk számolni a szakfolyóiratoknak rólunk szóló véleményeiről.

Dr. Heinrich Pudor, az „Allgemeine Zeitung"-ban (München, 1902. 139.) meglehetős bőven adózik dicsérettel a magyar csoportnak. Különösen kiemeli az installáció kedvező összbenyomását. A kiállított tárgyak közül pedig Zsolnay lüszteres edényeit, Wartha máz-kisérleteit, Horti szobáját és Huber Oszkár zománcos ékszereit s tálcáit.

Eduard Engels (Gesellschaft, München. 13.), a ki különben nagyon pesszimisztikusan fogja fel a torinói kiállítást, azt mondja a mi osztályunkról: „A magyaroknak, a kik a festészet terén is rendkívül nagy előhaladást mutatnak, iparművészetén sem lehet szó nélkül átsiklani."

Reuter, drezdai építész (Dresdner Nachrichten, 1902. VII. 10.) a németek mellett főleg a magyarokat tartja kiemelendőknek, ez utóbbiak — mondja — sokat és igazán jót hoztak a kiállításra s mindenük az élvezhetőség határain belül mozog. Különösen szobaberendezéseink tetszettek meg neki.

A „Kölnische Zeitung" (1902. II. 16.) azt hirdeti, hogy ifjú és erőteljes iparművészetünkre büszkék lehetünk. Zsolnay ez első közöttünk. Leírja a lüszter történetét és Wartha fáradozásait ez irányban. Horti szobáját, Huber Oszkár ékszerműveit emeli még ki, mint a világversenyben számottevő alkotásokat.

A „Vossische Zeitung" (Berlin, 1902. VI. 20.) különben okos cikke azt veti szemünkre, hogy hiányzik a magyar tárgyakban a nemzeti vonatkozás, ellentétben a hollandusokkal nagyon is erősen megérzik rajtunk a párisi kiállítás hatása.

A „Magdeburgische Zeitung" (1902. VI. 17.) meg már nagyon is látja „nemzeti sajátságainkat", a mely szerinte hatalmas bizonyítéka a „szlávok ázsiai eredetének." Ezután az alapos kijelentés után talán figyelemre sem kellene méltatnunk a német ismertetőt, de szolgáljon inkább kuriozumkép, mint komoly tanúlságúl még a következő részlet cikkéből: „Az olaszok sajátságaiból jó mértékkel van a magyaroknak és a belgáknak. A magya-

Magyar Iparművészet
1902. 173 külf lapokra

ASZTALKÁRA VALÓ
TAKARÓ.
APPLIKÁCIÓS
MUNKA.

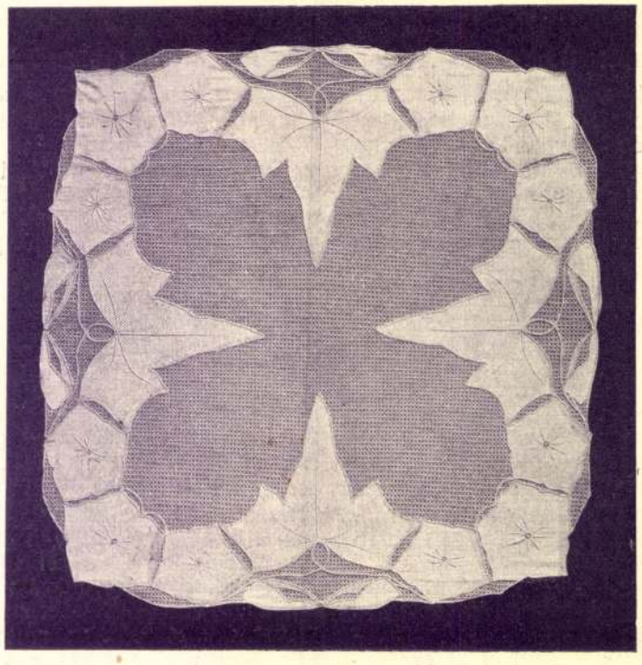

TERVEZTE
LECHNER ILMA.

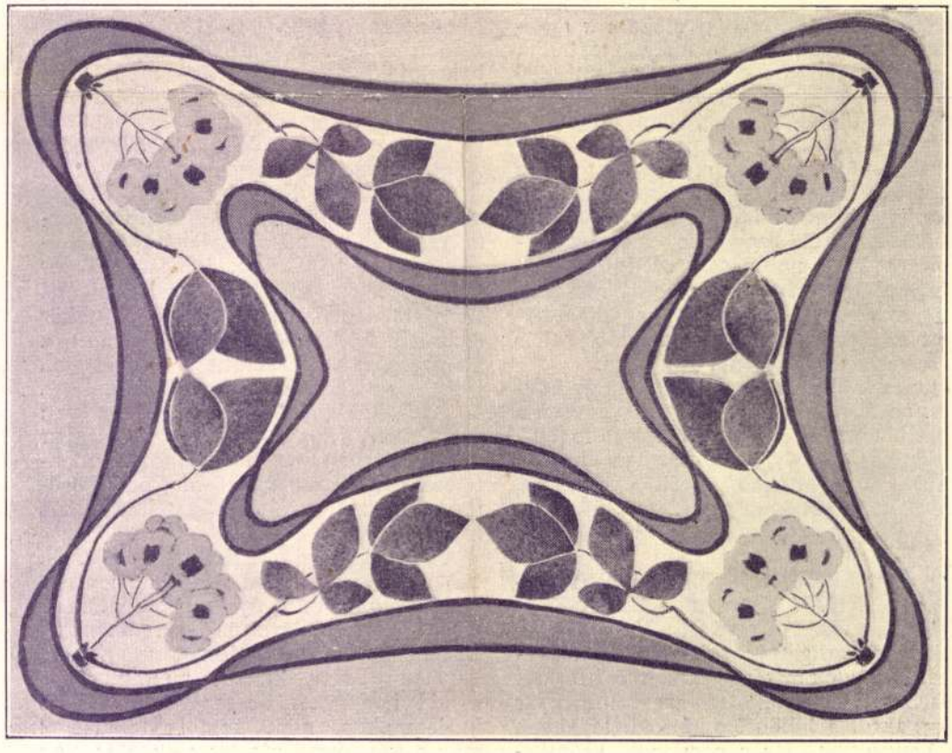

TERVEZTE HAUNER BOZSENA.

A székesfővárosi iparrajziskola kiállításából.

Mielőtt a közgyűlés második napján, május 21-én,[50] az előző napi szakosztályi választások eredményeinek kihirdetésére került volna a sor, az ideiglenes választmány titkára a következő bejelentéseket teszi: Képessy József 300 forintról szóló alapítványi kötelezvényével az Egylet alapítótagjainak sorába lép.

Kosztka Károlynak gyorspuska- és gyorságyúterveztét, valamint Molnár Lajosnak a gépészeti szakosztályból a párizsi világkiállításra kiküldendő egyleti tag részére kidolgozott utasítását a közgyűlés a gépészeti szakosztályhoz teszi át, Halász Aladárnak a könyvtár részére felajánlott vízfűtéses tervezetét pedig köszönettel fogadja.

Mivel a május 22-ére tervezett salgótarjáni kirándulást a jelentkezők csekély száma miatt a programmból törölni kellett, Petényi indítványára a margitszigeti kútfúrások munkálatait tekintették meg.

Ezután az előző napi szakosztályi választások eredményét olvassák fel, melyet a lap alján széljegyzetben teszek közzé,[51] mivel a szakosztályok tisztviselőiről szóló adatok, amint azt a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek nagy gonddal összeállított 1913. évi XIII. évkönyvében dr. Bresztovszky Béla akkori főtitkár is megjegyzi,[52] az Egyesület első éveiből hiányosak, sőt mondhatnám részben teljesen hiányoznak is.

A tisztviselők és a párizsi kiküldöttek megválasztására összesen 164 szavazatot adtak le. A megválasztott tisztviselők a következő számú szavazatokat kapták: Az elnökségre kapott Hollán Ernő 160 szavazatot, az első alelnökségre Sztoczek József 139 szavazatot, a második alelnökségre Reitter Ferenc 129 szavazatot, az igazgatói tisztségre Hieronymi Károly 128 szavazatot, a titkári, illetve főtitkári tisztségre Szily Kálmán 132 szavazatot és végül a könyvtárnoki tisztségre dr. Kondor Gusztáv 147 szavazatot.

A párizsi tanulmányútra kiküldettek: az I. osztályból Gulácsy Kálmán 111 szavazattal, a III. osztályból Pilch Ágoston 57 szavazattal, a IV. osztályból Totth Kálmán 59 szavazattal és végül a VI. szakosztályból Benkó Károly 89 szavazattal.

A 24 tagú választmány tagjainak, valamint a 12 póttag megválasztására összesen 117 szavazatot adtak le.[53]

[50] A Magyar Mérnökegylet 1867 május 20-án és 21-én tartott alakító közgyűlésének jegyzőkönyve. Második nap, május 21-én. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 198. l.)

[51] Az 1867 május havi közgyűlés alkalmával a szakosztályok tisztviselőiül a következőket választották meg: Az I. (út-, vasút-, hídépítési) szakosztályban elnökül Fackh Oszkárt, helyettes elnökül Fest Vilmost és jegyzőül Gulácsy Kálmánt. A párizsi kiküldetésre az I. osztály a következőket ajánlja: Gulácsy Kálmánt, Haynald Istvánt és Naszluhácz Lajost. — A II. (vízépítészeti) szakosztályban elnökül Herrich Károlyt, jegyzőül Lauka Józsefet. — A III. (gépészeti és gyáripari) szakosztályban elnökül Bielek Miksát, jegyzőül Molnár Lajost és a párizsi kiküldetésre Bielek Miksát, Molnár Lajost és Pilch Ágostont ajánlják. — A IV. (földmérési és mezőgazdasági-ipari) szakosztályban elnökül Kruspér Istvánt, jegyzőül Petényi Ottót és a párizsi kiküldetésre Haynald Istvánt és Petényi Ottót ajánlják. — Az V. (bányászati) szakosztály a jelenlévők csekély száma folytán nem alakulhatott meg. — A VI. (középítészeti) szakosztályban elnökül Ybl Miklóst, helyettes elnökül Schnedár Jánost, jegyzőül Zofahl Gusztávot és a párizsi kiküldetésre Benkó Károlyt és Szkalnitzky Antalt ajánlják.

[52] A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet 1913. évi évkönyve. Szerkesztette dr. Bresztovszky Béla, az Egyesület főtitkára. XIII. évf., Bpest, 1913. 139. l.

[53] A választmány tagjai lettek: 1. Szkalnitzky Antal. 2. Liedemann Emil. 3. Zsigmondy Vilmos. 4. Henszelmann Imre. 5. Szumrák Pál. 6. Ambrozovits Béla. 7. Nagy László. 8. Lechner Gyula. 9. Lehner Adolf. 10. Fest Vilmos. 11. Képessy József. 12. Schnedár János. 13. Houchard Ferenc. 14. Michalik János. 15. Gelich Richard. 16. Medgyaszay István. 17. Leutner Károly. 18. Szabó Imre. 19. Wallandt Henrik. 20. Haynald István. 21. Nendtvich Károly. 22. Pap Elek. 23. Naszluhácz Lajos. 24. Feszl Frigyes.

Póttagokká lettek: 1. Pribék Béla. 2. Kotzó Pál. 3. Kubik Endre. 4. Molnár Pál. 5. Radnich Imre. 6. Bodoky Károly. 7. Keleti Károly. 8. Ney Ferenc. 9. Kauser István. 10. Zalay Alajos. 11. Klosz Márton. 12. Nádory Vilmos.

A választmányba, valamint a póttagok közé 5—5 vidéki tagot is beválasztottak, úgy hogy a fővárosi választmányi tagok száma 19, a fővárosi póttagok száma pedig 7 volt.

A választások eredményeinek kihirdetése után Petényi titkár a volt ideiglenes választmány nevében köszönetet mond a tagok bizalmáért és támogatásáért, majd Metzner Antal javaslatára a közgyűlés az ideiglenes választmány volt tagjainak áldozatkészségeért és szakavatott intézkedéseiért, mellyel az Egylet ügyét biztos révpartra juttatták, jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. Miután még Molnár Pál a vidéki tagok nevében üdvözli az Egyletet és újonnan megválasztott tisztikarát, Sztoczek József első alelnök tiszttársai nevében is köszöni a közgyűlés bizalmát és azt a reményét fejezi ki, hogy a tagok a tisztikart az Egylet felvirágoztatására irányuló törekvésében támogatni fogják.

Azután a közlekedésügyi miniszternél tisztelgő nyolctagú küldöttség tagjaiul négy egyleti tagot és a négy párizsi kiküldöttet választják meg. Petényi indítványára pedig a közgyűlés köszönő iratok intézését határozza el először a Magyar Gazdasági Egyesülethez, hogy termeit a közgyűlés tartamára átengedte, másodszor a Magyar Tudományos Akadémia elnökéhez azért, hogy az Akadémia palotájának egyik földszinti termét az ideiglenes választmány üléseire rendelkezésre bocsátotta. Egyúttal kérik az Akadémia elnökét, hogy addig is, míg az Egyletnek saját helyiségei lesznek, a földszinti termek egyikét a választmány üléseire továbbra is rendelkezésre bocsássa.

Majd az Egyesület vagyonának átvételére háromtagú bizottságot küldenek ki, míg Hőke Dániel indítványát, melyben a megyék technikai, ipari és gazdasági helyzetére vonatkozó adatok összegyüjtését javasolja, a választmányhoz teszik át.

A közgyűlés végül Herrich Károlynak Vásárhelyi Pál felett tartott s az Egyletnek saját Közlönyéből is ismert emlékbeszédével ért véget.

Ezekben ismertettem a Magyar Mérnök- és Építész-Egyletnek 1867 május havi végleges megalakulása előtti korszakában, az 1866 február elejétől 1867 május havig terjedő időszakban kifejtett és eddig a nyilvánosság előtt ismertlen működését, valamint megalakulásának eddig szintén ismeretlen előzményeit, hogy ennek az ismeretlen korszaknak eseményeit Egyletünk 60 éves jubileuma alkalmából Közlönyünk hasábjain a történeti teljesség kedvéért megörökíthessem.

A világ legnagyobb hajózó-zsilipjének építése Hollandiában, Ymuiden mellett.

LAMPL HÚGÓ.

Résumé: On batie actuellement en Hollande, à la bouche du Nordseekanal prés Ymuiden la plus grande écluse navigable du monde. La longueur utilisable de l'écluse sera 400 *m*, la largeur 50 *m* et la profondeur d'eau 15 *m*. La fondation a été exécutée moyennant l'application combinée de l'abbaissement des nappes souterraines et de bandons métalliques. La quantité totale du béton et du béton armé appliqué montera à 225.000 m^3.

Le total des frais montera à 41,000.000 pengő.

Les travaux étaient commencés en 1919 et ils seront terminés en 1929.

Amsterdam városát az Északi-tengerrel összekötő úgynevezett Nordseekanal Ymuidennél torkoll a tengerbe. A torkolatnál levő régi hajózó-zsilip, melyet a csatornával egyidejűleg 1876-ban nyitottak meg, a fokozatosan emelkedő forgalom miatt csakhamar elavult, úgyhogy 15 év multával nagyobb zsilip építése vált szükségessé. 1896-ban elkészült a régi mellett a 225 *m* hosszú, 25 *m* széles és 10 *m* mélységű új zsilip, mely az akkori idők legnagyobb zsilipjeinek egyike volt. (1. ábra.)

gyar-északi, a tiszai és déli vaspályatársaságok, valamint a cs. kir. szabadalmazott és a magyar középdunai gőzhajótársulat a Magyar Mérnök-Egylet 1867 május 19-én kezdődő közgyűlésén résztvevő tagjainak a közgyűlésre szóló meghívó felmutatása mellett félárú jegyet fognak kiszolgáltatni.

Az osztrák mérnökegylet alelnökének, Pfaff Károlynak arra a levelére, melyben a magyar kartársakat a párizsi nemzetközi mérnökkongresszus alkalmával rendezett tervkiállításon való részvételre, valamint arra szólítja fel, hogy megépült műveiknek tervrajzait az osztrák mérnökökkel együtt állítsák ki, a választmány azt válaszolja, hogy a Magyar Mérnök-Egylet önállóan fogja magát e nemzetközi kongresszuson képviseltetni. Egyben megbízzák a Bécsben tartózkodó Henszelmann Imre építészt, hogy a párizsi Société Imperiale et Centrale des Architects-tel érintkezésbe lépve, a Magyar Mérnök-Egylet részére külön meghívást eszközöljön ki, valamint felkérik Szkalnitzky Antal műegyetemi tanárt, hogy a hazai építészeti alkotások tervrajzainak minél nagyobb számban való kiállításáról gondoskodjék.

Gerlóczy Gyulának, a budai Kir. József-Műegyetemen a nemzetgazdaságtan tanárának a műegyetemről írt s az Egyletnek megküldött röpiratát köszönettel fogadják, majd felolvassák és előjegyzik azoknak az egyleti tagoknak a folyamodványait, kik a közlekedési miniszter től kiutalt utazási ösztöndíjakra pályáztak.[47]

Grimm konstantinápolyi lakost, ki sűrített levegő hatására alapított léghajózási elméletére a feltalálási elsőbbségét kívánja biztosítani, megfelelően értesítik; Tripolszky Gyula mérnököt pedig, aki állásért folyamodott, a minősítési táblázatba előjegyzik.

A közgyűlést megelőző ez az utolsó választmányi ülés végül 24 új tag felvételével ért véget.

Az Egylet végleges megalakulása előtt tartott hét rendes és két rendkívüli, összesen kilenc választmányi ülés, valamint az 1866 augusztus havi első közgyűlés lefolyásának ismertetése után végül még az 1867 május havi közgyűlés lefolyását fogom ismertetni, melynek jegyzőkönyvei szintén a *Magyarország anyagi érdekei* című folyóiratban jelentek meg,[48] ellenben Egyletünknek 1867 szeptember elsejével megindult közlönyéből teljesen hiányoznak.

Az ideiglenes választmány részéről megállapított közgyűlési napirend alapján május 20-án reggel 8 órakor közel 300 bejegyzett egyleti tag jelenlétében kezdődött meg a Magyar Gazdasági Egyesület nagytermében, a *Köztelken*, ez a második közgyűlés, melyen Hollán Ernő távollétében Sztoczek József elnökölt.

A távollevő ideiglenes elnöknek a közgyűléshez intézett üzenetét Hieronymi Károly olvasta fel, majd Sztoczek József az egybegyűlteket néhány szóval üdvözölve, a közgyűlést megnyitottnak nyilvánítja és a közgyűlési jegyzőkönyv vezetésére Szily Kálmánt kéri fel.

Szabó Imre javaslatára a közgyűlés az elnöki izenet kinyomatását, a tagok közt való szétosztását és az elnöknek a közmunka és közlekedési ügyek államtitkárává történt kinevezése alkalmából való üdvözlését határozza el, melynek tolmácsolására a közgyűlési elnököt kéri fel.

Kubik Endre indítványára a tagok sorrendben felállnak s magukat megnevezvén, a kinyomatott és hiányosnak bizonyult névjegyzék helyesbítését és újbóli kinyomatását határozzák el, majd örömmel veszik tudomásul, hogy Hollán Ernő 1000 forint alapítvánnyal az alapítótagok sorába lépett.

Az alapszabályok hiteles példányának felolvasásakor megállapítják, hogy a tagok között kiosztott alapszabályok szövege nem egyezik teljesen a kormány jóváhagyta példány szövegével, amiért az alapszabályok hiteles példányának újbóli kinyomatását rendelik el, valamint az alapszabályoknak nyelvtani szempontból való és logikai rendhiánya miatti átdolgozása céljából Herrich Károly elnöklete alatt bizottságot küldenek ki.

Ezután Petényi titkár az ideiglenes választmány jelentését olvassa fel s az elnök indítványára a közgyűlés elhatározta, hogy hidvégi gróf Mikó Imre közlekedésügyi miniszternek a párizsi kiállítás tanulmányozására kiküldendő egyleti tagok részére engedélyezett 3200 forint ösztöndíjat küldöttség útján köszöni meg.

A pénztár és könyvtár állapotáról szóló jelentések felolvasása után az Egyesület tisztikarának és választmányának megválasztásánál követendő eljárás megállapítására kerül a sor s a szavazás sorrendjét illetően abban állapodnak meg, hogy először a különtermekben összegyűlt és megalakult osztályok még a közgyűlés folyamán válasszák meg saját kebelükből az osztályelnököket és osztályjegyzőket.

Az osztálybeli választások eredményeinek kihirdetése után a tisztikar, majd a választmány tagjainak és végül a párizsi világkiállításra kiküldendő tagoknak megválasztását határozzák el.

A titkár ezután a tanulmányi ösztöndíjakra pályázó tagok névsorát olvasta fel, mely szerint az I. osztályból nyolcan, a II.-ból hárman, a III.-ból kilencen, a IV.-ből hatan, az V.-ből egy, a VI.-ból hárman, s végül a szakosztály megnevezése nélkül két tag, összesen 32-en pályáznak.[49]

A párizsi világkiállításon tanulmányozandó anyag minőségre való tekintettel a közgyűlés úgy határoz, hogy az Egylet a kiküldendő négy tag közül egy tagot az I., vagyis az út-, vasút- és hídépítési szakosztályból, egy tagot a III., vagyis a gépészeti és gyáripari szakosztályból, továbbá egy tagot a IV., vagyis a földmérési és mezőgazdasági ipari szakosztályból és végül egy tagot a VI., vagyis a középítészeti szakosztályból választ meg oly módon, hogy az említett szakosztályok mindegyike 2—3 tagot jelöl, illetve ajánl a kebelébe tartozó folyamodók közül s a közgyűlés vagy ezekből a jelöltekből, vagy esetleg a folyamodók közül választja meg az Egylet küldöttjeit. A szavazás a négy kiküldendőre egyszerre történik s a szavazati ívek átvizsgálására héttagú bizottságot küldenek ki.

Az egyleti tisztviselők tiszteletdíjának megállapítására hívja fel azután elnök a közgyűlést, mely az Egylet anyagi viszonyaira való tekintettel a titkár évi tiszteletdíját 600 forintban, a könyvtárosét 100 forintban s végül a pénztárosét 200 forintban állapítja meg.

Majd 23 tag indítványára kimondja a közgyűlés, hogy az Egylet a saját Közlönyét legkésőbb 1867 szeptember elsejével megindítja. A kéthavonként megjelenő szaklapközlöny első füzetének összes kiállítási költségeit Nagy László, a másodikét Mitterdorfer Ferenc, a harmadikét Szkalnitzky Antal s a negyedikét végül Ybl Miklós vállalta el.

Petényi Ottó indítványára végül az első napi közgyűlés hídvégi gróf Mikó Imrét az Egyesület érdekeinek hathatós előmozdítása körül szerzett érdemei elismeréséül a Magyar Mérnök-Egylet tiszteleti tagjává választja meg.

[47] A párizsi kiállításra való kiküldetésért folyamodtak: Hubaffy Sándor, Naszluhácz Lajos, Herzog Ödön és Ujházy János egyleti tagok. Az ideiglenes választmány ugyanis pályázatot hirdetett a közlekedési minisztertől kiutalt 4, egyenként 800 frt-ot kitevő utazási ösztöndíjakra. (L. Különfélék rovatában: Magyarország anyagi érdekei, 1867. 159. l.)

[48] A Magyar Mérnökegyesület 1867 május hó 20. és 21-én tartott alapító közgyűlésének jegyzőkönyve. Első nap. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 190. l.)

[49] A párizsi kiállítás tanulmányozására hirdetett ösztöndíjakra a következők pályáztak: I. szakosztályból: Dobjász Gusztáv, dr. Erdey Benedek, Gulácsy Kálmán, Haynald István, Herzog Ödön, Kelemen József, Naszluhácz Lajos és Ujházy János. — A II. szakosztályból: Haynald István, Mojsisovits Vilmos és Ujházy János. — A III. szakosztályból: Bielek Miksa, Gyöngyössy Lajos, Gyura László, Halász Aladár, Haynald István, Kapnik Pál, Molnár Lajos, Pekár Imre és Pilch Ágoston. — A IV. szakosztályból: Haynald István, Hubaffy Sándor, Mojsisovits Vilmos, Naszluhácz Lajos, Petényi Ottó és Totth Kálmán. — Az V. szakosztályból: Zsigmondy Gusztáv. — A VI. szakosztályból: Benkó Károly, Szkalnitzky Antal és Ujházy János. S végre a szakma megnevezése nélkül Poroszkay Ignác és Taussik Sándor.

Kir. Helytartótanácstól a központi választmányhoz leküldött s egyes pontjaiban módosítani kívánt alapszabálytervezetet vették tárgyalás alá, melyet illetően azt határozzák, hogy megfelelő kiegészítés után megerősítés végett sürgősen a magy. kir. belügyminiszterhez terjesztik fel, mivel a király Őfelségének az ország fővárosába való érkezésekor a végleges engedély megadásának szentesítését már kilátásba helyezték.

Mojsisovits Vilmos békésgyulai körösszabályozási mérnöknek, ki 43 új tagot gyüjtött az Egyletnek és kísérő levelével 68 forint alakulási díjat küldött be, a központi választmány jegyzőkönyvi köszönetet szavaz, s egyúttal elhatározza, hogy kísérő levelét a *Magyarország anyagi érdekei*ben kinyomatja.[39]

Végül a választmány a Petényi Ottó titkár részéről tett annak az indítványának a tárgyalását, hogy t. i. a Magyar Mérnökegylet néhány tagját a párizsi világkiállítás tanulmányozására kiküldhesse s e célra a magyar minisztériumtól állami támogatást eszközöljön ki, az ügy fontosságára való tekintettel a március hó 10-ére összehívott rendkívüli választmányi ülésre halasztotta el.[40]

A Sztoczek József helyettes elnök elnökletével megtartott rendkívüli ülésen azután a magy. kir. közlekedési miniszterhez intézett folyamodvány megszerkesztését határozták el, melyben a minisztertől nyolc egyleti tag részére fejenként 800 forintot, összesen 6400 forint államsegély engedélyezését kérik.

A központi választmánynak ugyancsak március havában megtartott második rendkívüli ülésén[41] olvassa fel Petényi titkár a gróf Mikó Imre m. kir. közlekedési miniszterhez intézett folyamodványt, mely szerint az 1867. évi *párizsi világkiállítás*-ra az I. (út- vasút- és híd-építészeti) szakosztályból és a III. (gépészeti és gyáripari) szakosztályból kettő-kettő tagot, míg a többi szakosztályokból, nevezetesen a II. (vízépítészeti), a IV. (mezőgazdasági ipar és földmérészeti), továbbá az V. (bányászati) és végül a VI. (középítészeti) szakosztályokból egyenként egy-egy tagot szándékoznak kiküldeni.

E rendkívüli választmányi ülésen jelentette továbbá Sztoczek helyettes elnök, hogy felszólítására Szkalnitzky Antal műegyetemi tanár a magyar mérnök-egylet pecsétjének tervrajzát elkészítette s mivel *e rajz mind kifejezésére, mind ízlésére nézve a mérnökség eszményítésével kitűnő összhangzásban van* az Egylet címeréül nagy tetszéssel elfogadják s a véset elkészítésére Szkalnitzky Antalt kérik fel.

Az 1867 április 7-i választmányi ülésen[42] Petényi Ottó és Ney Ferenc mindenekelőtt az elnöklő Hollán Ernőt üdvözlik abból az alkalomból, hogy Őfelsége őt a M. Kir. Közlekedési Minisztérium államtitkárává nevezte ki s kérik, hogy a magyar hazai technikai ügyet, valamint az Egylet érdekeit pártfogásába vegye. Az elnök viszonválasza és a mult havi jegyzőkönyvek felolvasása és hitelesítése után a választmány az olaszországi tanulmányútra menő kartársak részére a Déli vaspályán szabad vagy legalább félárú jegyek kieszközlését határozza el.[43]

Gróf Mikó Imre magy. kir. közlekedési miniszter a központi választmányhoz intézett leiratában a párizsi világkiállítás tanulmányozására kiküldendő négy egyleti tag részére 3200 forintot utalványoz ki, amire nézve azt a határozatot hozták, hogy külön feliratban köszönik meg.

Majd a belügyminiszternek az Egylet alapszabályainak jóváhagyására vonatkozó leiratát olvassák fel s a jóváhagyási záradék rávezethetése céljából az alapszabályoknak három hitelesített példányban való felterjesztését, valamint 1500 példányban való kinyomatását határozzák el.

Radnitzky bécsi vésnöknek az egyleti címer művészi kivitelű elkészítéséért a választmány 120 forintot szavaz meg, azonban a pecsétnyomók elkészítése céljából utasítja Szkalnitzky Antalt, hogy azokat csak megfelelő hazai iparosok hiányában rendelje meg Bécsben.

Az 1867. március 19-ére és a következő napokra kitűzött első rendes közgyűlés programmjának[44] kidolgozására a választmány Reitter Ferenc főmérnök elnöklete alatt nyolctagú bizottságot küld ki.

Zsigmondy Gusztáv javaslatára a Hild József pesti építész hagyatékából áruba bocsátott s Horovitz antikváriusnál az Angol-királynő épületében kapható rajzoknak az Egylet részére való megvásárlását a közgyűlésnek ajánlja.

Végül 39 új tag felvételével s a befizetett díjaknak az alaphoz való csatolásával az ülés véget ért.

A közgyűlést megelőző utolsó választmányi ülést 1867 május 5-én, a Magyar Tudományos Akadémia Kisfaludy-termében tartották meg.[45]

Az április 7-i választmányi ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után Hollán elnök jelenti, hogy az Egylet közbenjárására az olaszországi csatornázások és földöntözések tanulmányozására elutazott kartársak részére a Déli vaspályatársaság mérsékelt árú jegyeket adott ki.[46]

Petényi Ottónak az ideiglenes választmány eddigi működéséről szóló s a közgyűlés elé terjesztendő titkári jelentését a választmány azzal a módosítással fogadja el, hogy a választmánynak a szerb kormány egyik miniszterével országfelmérési ügyben folytatott tárgyalásait a jelentésből hagyják ki, azonban a *Magyarország anyagi érdekei* című lapnak az egyleti ügyek előmozdítása körül kifejtett működését és készségét emeljék ki.

Választmány köszönettel veszi tudomásul, hogy a magyar vasúttársaságok, nevezetesen a délkeleti, a ma-

[39] *Mojsisovits Vilmos körösszabályozási mérnök jelentése, az általa eszközölt gyüjtésekről a Magyar Mérnökegylet központi választmányához.* (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 103. l.)

[40] Magyarország anyagi érdekeinek 1867 március 10-i számában, a Különfélék című rovatban is olvassuk már a hírt, hogy a Magyar Mérnökegyesület a párizsi világkiállításra három kitűnő tagját szándékozik kiküldeni. (1867. 80. l.)

[41] Az első rendkívüli választmányi ülést március 10-én, a másodikat március 17-én tartották meg. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 103. l.)

[42] A Magyar Mérnökegylet központi választmánya 1867 április 7-én Pesten tartott rendes havi gyűlésének jegyzőkönyve. Jegyzette Petényi Ottó titkár. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 126. l.)

[43] Az Egylet ideiglenes közlönye hozza az olaszországi tanulmányút részletes programmját, melyet Mojsisovits Vilmos állított össze, valamint Gerometa Mihály törökszentmiklósi tiszaszabályozási társulati igazgatómérnök észrevételeit Mojsisovits olaszországi utitervére vonatkozóan. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 107. és 124. l.)

[44] A programm, mely az Egylet ideiglenes közlönyében, valamint a napilapokban is megjelent, a következő volt: 1867 május 19-én este 6 órakor összejövetel a pesti állatkertben társaslakomára. Május 20-án reggel 8 órakor közgyülés a Köztelken, melynek napirendjére a jóváhagyott alapszabályok felolvasása, a tiszti választások és a Párizsba kiküldendő tagok megválasztása volt kitűzve. A közgyülés után délután 2 órakor társasebéd a Vadászkürt-szállóban, 4 órakor az Akadémia palotájának megtekintése, 5 órakor részvétel az Akadémia ülésében. Május 21-én reggel 9 órakor folytatása a közgyülésnek a Köztelek nagytermében, a kétrendbeli választásra leadott szavazatok összeszedése. Délután 6 órakor a választások eredményének kihirdetése. Este 8 órakor társasvacsora a Lövöldében. Május 22-én kirándulás a magyar északi vaspálya különvonatával Gödöllőre és a salgótarjáni kőszénbányákba. Este 8 órakor búcsúlakoma a Vadászkürtben. (Magyarország anyagi érdekei, 1867 május 12-i szám, 158. l. — Pester Lloyd, 1867 május 18-i 118. szám.)

[45] A Magyar Mérnökegylet központi választmánya által 1867 május 5-én, Pesten, a Magyar Akadémiában tartott rendes havi ülésének jegyzőkönyve. Hollán Ernő m. k. Jegyzette Petényi Ottó választmányi titkár. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 163. l.)

[46] Az olaszországi tanulmányútra Mojsisovits Vilmos és Benedek Pál 1867 május 2-án indultak el. Más programm szerint még négyen később indulnak útnak. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 158. l.)

napján az Akadémia Kisfaludy-termében rendes, sürgős esetekben rendkívüli üléseket is tarthasson.[32]

Herrich Károly indítványára a vidéki tagokhoz gyüjtőívek kibocsátását határozzák el, hogy ily módon minél több tagnak legyen alkalma az Egyletbe való belépésre s a megalakulás is annál biztosabb lehessen. Az Egylet alakulási költségeiről, eddigi bevételeiről és kiadásairól szóló jelentésből kitűnik, hogy eddig 276 forint 60 krajcár folyt be, míg a kiadás 263 forintot és 40 krajcárt tett ki, úgy hogy a pénztári maradvány 13 forint és 20 kr.

Végül a jelentkező új tagok felvétele után *Hamar Leó* új találmányú gyorspuskájának megvizsgálására és megbírálására, valamint a váci vasúti forgalmi főnök beküldött művének megbírálására bizottságot küldenek ki.

Az 1866. évi október, november és december havi választmányi ülések jegyzőkönyveit nem tették közzé, hanem ehelyett *Petényi Ottó* titkár a *Magyarország anyagi érdekei*nek 1866 december havi utolsó számában tájékoztatja az Egylet tagjait az utolsó választmányi ülés, illetve a közgyűlés óta történt eseményekről.[33]

Az Egylet öt szakosztályának tagnévsorát közli ezután a lap és nyugtatja egyúttal a befizetett egy forintnyi alakulási díjakat is.

Az Egylet taglétszáma 1866 végén a következő volt:

Az I. szakosztályban (út-, vasút- és hídépítészet) belépett és egy forint alakulási díjat fizetett 78 tag 80 forint alakulási díjjal.

A II. szakosztályban (vízépítészet) belépett és egy forint alakulási díjat fizetett 51 tag 56 forint alakulási díjjal. (Egyesek ugyanis 2 forint alakulási díjat is fizettek.)

A III. szakosztályban (gépészet és gyáripar) belépett és egyforint alakulási díjat fizetett 18 tag 23 forint díjjal.

A IV. szakosztályban (földmérészeti és mezőgazdasági ipar) belépett 51 tag 43 forint alakulási díjjal.

Az V. szakosztályban (bányászat) belépett 5 tag öt forint alakulási díjjal.

A VI. szakosztályban (középítészet) belépett 35 tag 64 forint alakulási díjjal.

Tagok meg nem nevezett szakosztállyal jelentkeztek 16-an 17 forint alakulási díjjal. Jelentkeztek ezenkívül még összesen 56-an.

Eszerint az Egyletnek 1866 végén *254* felvett tagja volt, az újabban jelentkezettekkel együtt pedig *310* tagja.

Petényi választmányi titkár a lap útján azután az 1867 tavaszára tervezett olaszországi tanulmányútra való részvételre és az Egyletbe való belépésre hívja fel a kartársakat.

Itt kell megjegyeznem, hogy a központi választmány működését csak részlegesen kezdette meg, mert amíg tagokat vett fel, bíráló bizottságokat küldött ki, addig például a Herrich javaslata alapján bekért dolgozatok feletti tárgyalások megkezdését az alakulás utáni időre halasztja, mikor ugyanis az Egylet működését már jóváhagyott alapszabályok mellett fejtheti ki.

Az 1866. évi működés ismertetése után az Egyletnek 1867 elején kifejtett működéséről kell még megemlékeznem, melyet idáig szintén nem ismertünk. Az ideiglenes központi választmány ugyanis az 1867 január elejétől a május havi közgyűlésig terjedő időközben öt rendes és két rendkívüli ülést tartott, amelyekről felvett jegyzőkönyvek teljes terjedelmükben szintén az Egylet ideiglenes közlönyében jelentek meg.

Az 1867. évi január hó 6-án megtartott választmányi ülésen[34] az 1866 december havában megtartott legutóbbi választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után a bemutatott aláírási ívek alapján 80 új tagot vesznek fel s az új tagok részéről befizetett 61 forint alakulási díjat Petényi Ottó választmányi titkár kezelésére bízzák, majd Hollán elnök indítványára az Akadémia portásának öt forint újévi jutalmat szavaznak meg.

Csáró László karcagi főbíró levélbeli megkeresésére, melyben a Kúnságot érdeklő vízszabályozási ügyben az Egylet véleményét kéri ki, úgy határoznak, hogy addig, míg az alapszabályokat felsőbb helyen jóvá nem hagyják, fontosabb ügyeket testületileg nem tárgyalhatnak, ellenben Reitter, Liedemann és Fest tagtársak véleményét magánúton a főbíró tudomására hozzák.

Kozányi Pál bökényi földbirtokos új találmányú, hordozható járgányának hasznosítására vonatkozó s az Egylet támogatását kérő levelére elhatározzák, hogy a feltalálót értesítik, hogy találmánya célszerűségéről csak a tervrajzok bemutatása után mondhatnak véleményt.

Végül Szathmári Károly szerkesztőnek az elnökhöz intézett levelét olvassák fel, melyben köszöni, hogy lapját az Egylet ideiglenes közlönyéül választották s bejelenti egyúttal, hogy a tervezett olaszországi tanulmányúton szintén részt óhajt venni.

A *Magyarország anyagi érdekei*nek 1867 február 10-i számában[35] közli azután Petényi Ottó választmányi titkár a Magyar Mérnökegylet taglétszámának legújabb szaporodását szakosztályonként s nyugtatja egyúttal a befizetett egy forintnyi alakulási díjakat is. Eszerint az I. szakosztály 14 taggal, a II. szakosztály 8 taggal, a IV. szakosztály 25 taggal, az V. szakosztály egy taggal és végül a VI. szakosztály öt új taggal szaporodott. Meg nem nevezett szakosztállyal öt tag lépett be, azonkívül felvételre jelentkeztek még 70-en. Petényi kimutatása szerint a Magyar Mérnök Egyletnek 1867 január 30-án 408 tagja volt.

Az 1867 február 3-án megtartott választmányi ülésen[36] a legutóbbi választmányi ülés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése után 74 új tagot vesznek fel, kiknek a kinyomtatott alapszabályok megküldését határozzák el. Egyúttal elhatározzák azt is, hogy a Mojsisovics Vilmos tervezte olaszországi tanulmányútra való jelentkezésre a napilapok útján a tagokat felhívják.[37]

Kulifay János Vendel *Röpcsény* nevű, személy- és teherszállításra is alkalmas léghajótervezetére vonatkozó folyamodványára, melyet az országgyűlésnek és másolatban a Magyar Mérnökegyletnek is megküldött pártolás végett, a választmány a találmányhoz tartozó tervrajzok és műszaki leírás beküldését kéri, hogy azok alapján a tervezet életrevalóságáról véleményt mondhasson.

E választmányi ülésen esik először szó a mérnök-egyleti könyvtárról is, melynek Grave Henrik a szerkesztésében és kiadásában megjelent *Oesterreichischer Baualmanach*-nak 8 évfolyamát küldi be.

A márciusi havi választmányi ülésen,[38] melyen Hollán elnök távollétében Sztoczek tanár, királyi József-műegyetemi igazgató elnökölt, mindenekelőtt a Magy.

[32] Hollán javaslatából az is kitűnik, hogy az Egylet már előbb is tartott az Akadémia Kisfaludy-termében üléseket, mert arra hivatkozik, hogy mivel eddig a Kisfaludy-termet csak esetenként engedték át, az időszakos választmányi üléseknek ugyanebben a teremben való megtarthatása végett az Akadémia elnökségéhez átirat intézését javasolja. (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 211. l., 3. pont.)

[33] A Magyar Mérnökegyletről. A központi választmány meghagyásából közzéteszi Petényi Ottó választmányi titkár. (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 328. l.)

[34] A Magyar Mérnökegylet központi választmánya 1867 január 6-án tartott ülésének jegyzőkönyve. Jegyzette Petényi Ottó választmányi titkár. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 38. l.)

[35] Petényi Ottó: A Magyar Mérnökegyletnek szakosztályonkénti szaporodása. Pest, 1867 január 30. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 46. l.)

[36] A Magyar Mérnökegylet központi választmánya 1867 február 3-án tartott ülésének jegyzőkönyve. Jegyzette Petényi Ottó választmányi titkár. (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 68. l.)

[37] Mojsisovics Vilmos ugyanis az olaszországi csatornázásokat és földöntözéseket óhajtotta saját költségén a helyszínén tanulmányozni, melyhez tanulmányának megkönnyítése céljából az Egylet útján utitársakat keresett.

[38] *A Magyar Mérnökegylet központi választmánya 1867 március hó 3-i ülésének jegyzőkönyve.* (Magyarország anyagi érdekei, 1867. 102. l.)

mel üdvözli a megalakulást s meg van győződve afelől, hogy a jövő törvényhozás köszönettel veszi a mérnökök működését, az utókor pedig áldani fogja az Egylet munkásságát.

Az 1866 augusztus 5-én és folytatólag 6-án és 7-én a Köztelek nagytermében megtartott első közgyűlés kiemelkedő része *Hollán Ernő* elnöki beszéde volt, mely gyorsírói feljegyzések alapján az Egylet ideiglenes közlönyében, valamint az akkori politikai napilapokban, mint a Pesti Napló-ban, az A Hon-ban, a Pester Lloyd-ban teljes terjedelmében megjelent.[26]

Az elnök az ország minden részéből szép számmal összesereglett kartársakat üdvözölve, beszédét a következő szavakkal kezdette meg:

„Dicső nap ez reánk nézve, melyen történik először, hogy a magyar technikai szakértelmiség összegyül az ország fővárosában avégre, hogy tehetségeit számba vegye, s felajánlja a haza szolgálatában oly kötelességek teljesítésére, melyekre erőink szilárditása által már régóta törekszünk.

E törekvésnek fényes tanusága a szép szám, mellyel találkozánk, mert él mindnyájunk kebelében az erős meggyőződés, hogy továbbra halasztanunk nem szabad az ünnepélyes, sőt ha az ég remélnünk engedi, korszakot képző lépést, melyet a mai napon megteendők vagyunk.“

Beszéde során tovább kijelenti, hogy nem óhajt az összejövetel amúgyis ismert előzményeinek taglalásába és céljainak indokolásába bocsátkozni, sem azt nem kutatja, hogy miért nem jöhetett már korábban is létre magyar mérnökegylet, valamint hogy hátramaradásunknak mik az okai és hogy miként nehezitették meg a korszerű haladást az eddigi kormányrendszerek. E meddő elmélkedések helyett inkább a jelennel, a mai kor kívánalmaival óhajt foglalkozni, mert amint mondja *„a jövő tőlünk fogja számon kérni, ha ennyi mulasztás után mi sem határoznók el magunkat, megtenni az első lépést egy nagy nemzeti haladásnak kezdeményezésében.“*

Behatóan foglalkozik azután az önálló nemzeti ipar megtermetésének nagyfontosságú kérdésével, valamint azzal a jogos követeléssel is, hogy a hazai ipar szolgálatában csak hazai erők legyenek foglalkoztatva.

Ebben a küzdelemben pedig a magyar mérnöknek is ki kell részét vennie, mert csak egyesült erővel szüntethetők meg azok a szomorú állapotok, hogy a magyar mérnöknek messze külföldre kell saját hazájából kivándorolnia, hogy munkát és foglalatosságot szerezhessen magának.

„Nincs tehát egyéb hátra — zárja be Hollán elnöki megnyitóbeszédjét —, *mint kijelenteni és elhatározni, hogy a mai naptól fogva legyen Magyar Mérnöki Egylet. E határozatunkban felleljük a reményt s az erőt, hivatásunk betöltésére, mit tőlünk követelni a hazának joga van.“*

A feszült figyelemmel és zajos éljenzéssel kísért elnöki beszéd után, amint az egykorú jegyzőkönyv mondja, *Alkér Antal* fővárosi tanácsos, hatósági biztos üdvözölte a közgyűlést meleg szavakkal, majd felolvasták a Magyar Királyi Helytartótanácsnak 1866 február 28-áról kelt 15838. számú intézvényét, mellyel a Magyar Mérnök Egylet alakító közgyűlésének megtartását engedélyezi.[27]

Miután Hollán Ernő a Magyar Mérnök Egylet közgyűlését megnyitottnak nyilvánította, Pap Elek lelkes szavakkal üdvözli az Egyesületet, melynek létrejöttére nagy szükség volt. Majd Peténvi Ottó javaslatára a közgyűlés köszönetet szavaz az Egyletalapítás eszméjének megvalósítása körül különös érdemeket szerzett alapító választmányi tagoknak, jelesül *Reitter Ferencnek, Hollán Ernőnek, Sztoczek Józsefnek* és *Herrich Károlynak.*

Szathmári Károly[28] lapszerkesztőnek irásban benyujtott és a közgyűlésen felolvasott ajánlatára a közgyűlés határozatilag kimondja, hogy addig is, míg az Egylet saját lapot alapíthat és indíthat meg, a Szathmári szerkesztésében megjelenő *Magyarország anyagi érdekei* című nemzetgazdasági folyóiratot saját közlönyéül választja.[29]

Ezután az ideiglenes központi választmánytól kidolgozott és a közgyűlés tagjai között nyomtatásban szétosztott alapszabálytervezetet vették pontonként tárgyalás alá s elhatározták, hogy a közgyűlésen elfogadott módosításokkal együtt három példányban a Magy. Kir. Helytartótanácshoz megerősítés végett felterjesztik.[30]

Majd a lemondott választmány tagjait és az ideiglenes elnököt addig is, míg a megerősített alapszabályok a Helytartótanácstól leérkeznek a közgyűlés újból megválasztja s felhatalmazza arra, hogy az alapszabályokon a kormánytól kívánt kisebb módosításokat a közgyűlés nevében megtehesse.

Az újból megválasztott *alapító választmány* tagjai *Hollán Ernő* elnökön és *Peténvi Ottó* titkáron kívül a következők voltak: *Ambrozovics Béla, Bielek Miksa, Feszl Frigyes, Fest Vilmos, Herrich Károly, Kauser István, dr. Kondor Gusztáv, Lechner Gyula, Lehner Adolf, Liedemann Emil, Nagy László, Ney Ferenc, Pollack Gyula, Radnics Imre, Reitter Ferenc, Szkalnitzky Antal, Szily Kálmán, Sztoczek József, Vész Ármin, Weninger Vince* és *Ybl Miklós.*

Az indítványok során *Herrich Károly* tiszaszabályozási igazgató indítványára elhatározzák, hogy az Egylet tagjait felszólítják arra, hogy a fontosabb és nagyobbszabású műszaki munkálatok ismertető leírásait az Egylet illetékes szakosztályához küldjék be.

Hollán Ernő indítványára pedig ezen az első közgyülésen arról is szó esett, hogy a foglalkozást kereső mérnökök elhelyezéséről gondoskodjanak s a vállalatok pedig az Egylet útján munkaerőkhöz juthassanak. A nyilvántartás vezetésével az ideiglenes titkárt, *Peténvi Ottót* bízzák meg.

Végül *Micskey Imrének* a választmány eddigi működéséért mondott köszönő szavai és *Hollán Ernő* záró szavai után a közgyűlés véget ért.

A Magyar Mérnök Egylet alakuló közgyűlése utáni első választmányi ülését a közgyűlést követő hónapban, 1866 szeptember 2-án a Magyar Tudományos Akadémia Kisfaludy-termében tartotta meg.[31]

A közgyűlési jegyzőkönyv felolvasása és hitelesítése után elhatározzák, hogy annak egyik példányát közlés végett *Szathmári Károlynak* küldik meg, majd felolvassák a Helytartótanácshoz intézett felterjesztést s azt elfogadva, elhatározzák, hogy az alapszabályokkal együtt benyujtják.

Hollán Ernő indítványára azt is elhatározzák, hogy az ideiglenes választmány addig is, míg az alapszabályok megerősítést nyernek, minden hónap első vasár-

[26] *Hollán Ernő a mérnökök gyülésén.* (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 153. l.) — *A Magyar Mérnök Egylet első közgyülése.* (Pesti Napló, 17. évf. 1866 aug. 7-i 180 [4890.] szám.) — *A Magyar Mérnök Egylet első közgyülése.* (A Hon, 4. évf. 1866 aug. 8-i 182. szám.) — *Die erste Generalversammlung ungarischer Architekten und Ingenieure.* (Pester Lloyd, 13. évf. 1866 aug. 7-i 195. szám.)

[27] A magyar mérnök Egylet 1866. évi augusztus hó 5-én és folytatólag 6. és 7-én Pesten a „Köztelekben“ tartott alapító közgyűlésének jegyzőkönyve. Jegyzette Peténvi Ottó. (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 188. l.)

[28] *Szathmári Károly* ügyvéd, a pesti református gimnázium tanára, nemzetgazdasági iró, szül. 1824. Hódmezővásárhelyen, megh. 1876. Gödöllőn. Az Erdélyi Hiradónak, a Pesti Hirlapnak is munkatársa volt, majd 1865-ben *Magyarország anyagi érdekei* cím alatt egy nemzetgazdasági hetilapot indított meg, melyet egészen 1871-ig szerkesztett, mikor tőle a lapot az Országos Iparegyesület vette át.

[29] Az erről szóló értesítés a lap Vegyesek c. rovatában, a 160. l.-on is megjelent. Az 1867 elején megjelent lapszámok előfizetési felhívásában pedig a folyóirat magát a Magyar Mérnök-Egylet Közlönyének mondja.

[30] A Magyar Mérnökegyesület alapszabályainak tervezete. (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 228. és 238. l.)

[31] A Magyar Mérnökegyesület 1866 szeptember 2-án Pesten, az Akadémia épülete Kisfaludy-termében tartott választmányi ülésének jegyzőkönyve. Jegyzé dr. Erdey Benedek. (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 211. l.)

Egylet alapszabályaira vonatkozóan pedig megjegyzi, hogy azok általánosságban olyanok, hogy az Egylet fennállhatását, sikeres működését és fejlődését biztosítják, s így a Pest város hatóságától tett módosításokkal együtt elfogadásukat javasolja.

E jelentésekre támaszkodva terjeszti fel azután a M. Kir. Helytartótanács 1867 január 26-án Hollán Ernő vasúti felügyelőnek és érdektársainak folyamodványát *felsőbb elhatározás végett* Ő Császári és Apostoli Királyi Felségéhez,[18] *miután a tervezett vállalat célszerűsége és életképessége úgy a pestvárosi, mint az országos építő igazgatósági jelentésekben kifejtett érvek alapján kellően indokoltnak találtatott.* Ezért a Helytartótanács véleménye szerint *a kérelmezett Egylet a mérnöki szakismereteknek magyarországbani kellő ápolása és fejlesztése tekintetéből legkegyelmesebben engedélyezendő és a bemutatott tervezet szerinti alapszabályok pedig néhány észrevétel érvényesítése mellett helybenhagyandók volnának.*

A Magyar Királyi Udvari Kancelláriától azután 1867 február 12-én jött le a Király Őfelsége nevében a válasz[19] a M. Kir. Helytartótanács elnökéhez Budára, mely a következőképen szól:

„Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége legkegyelmesebb Urunk nevében, a magyar királyi helytartótanáccsal kegyesen tudatandó.

A Buda-Pesten alakíttatni szándékolt magyar mérnöki egyesület alapszabályainak a folyó évi január hó 26-án kelt 4092. szám alatti felterjesztésben tett javallatokhoz képest leendő kiegészítése csak a társulat alakitóinak hozzájártával eszközöltethetvén; az illető tárgyalási iratok oly meghagyással küldetnek vissza a magyar királyi helytartótanácsnak, miszerint az említett kiegészítéseket haladéktalanul eszközöltetni, ezenfelül pedig arról is gondoskodni siessen, hogy azon alapszabályok 13. §-ában a közgyülések tartásának helye meghatároztassék, ugyanazon, valamint a 15. §-ban a köz- és választmányi gyülések összehivására választott hirlapok megneveztessenek, hogy továbbá a 21. § a társulat pecsétjeinek leirásával kiegészittessék s végre a kormány felügyeleti jogának gyakorlása iránt is a szokásos zárszakasz felvétessék. Az ekként kiegészitett alapszabályok a többi tárgyalási iratokkal együtt annak idejében ismét ide visszaszármaztatandók. Kelt a birodalmi fővárosban Bécsben, Ausztriában, február hó 12-én, ezernyolcszázhatvanhetedik évben.

Ő császári és apostoli királyi Felsége legkegyelmesebb parancsára gróf Károlyi László, Szabó János, Mérey Sándor.“

A Kir. Udvari Kancellária és a Helytartótanács felterjesztésében foglaltak szerinti alapszabálymódosítás keresztülvitele céljából még a Helytartótanácstól 1867 február 19-én Pest város tanácsához leküldött iratokat[20] az alapító választmány képviselőjéhez, Hollán Ernő ideiglenes elnökhöz továbbították.

Azonban mivel időközben a magyar kormány kinevezésével és a magyar-osztrák kiegyezéssel a Helytartótanács működése is megszűnt, az Egylet központi választmányának helyettes elnöke, Sztoczek József 1867 március 3-án kelt folyamodványával most már a M. Kir. Belügyminiszterhez fordult,[21] hogy az 1867. évi február 28-án kelt helytartótanácsi intézvény folytán megalakult Magyar Mérnök Egyletnek az ugyanennek az évnek augusztus havában megtartott közgyűlésén elfogadott, valamint az 1867. évi február 12-én kelt udvari rendelet értelmében módosított és helyesbített alapszabályait jóváhagyják és hogy ennek alapján a *Magyarország anyagi és tudományos jobblétének érdekében alakult Mérnökegyesület* működését mielőbb megkezdhesse.

A Belügyminisztérium az alapszabálytervezetet jóváhagyandónak találta, azonban mivel a folyamodványhoz az alapszabályoknak csak egy hitelesítetlen példánya volt mellékelve, azt a főváros útján újból leküldte a Mérnökegylethez azzal az utasítással, hogy az alapszabályokat avégből, hogy a megerősítési záradék reávezethető legyen, három hitelesített példányban mielőbb terjessze fel.[22]

1867 április 14-én terjeszti fel utoljára a központi választmány nevében Hollán elnök a kért három példányt a Belügyminisztériumhoz, honnan a jóváhagyott alapszabályok — közel másfélévi huza-vona után — végre 1867 május 5-én érkeztek le az Egylethez.[23]

A megerősített alapszabályok alapján azután, amint ismeretes, az 1867 május 20-án és 21-én megtartott második közgyűléssel kezdette meg az Egylet immár törvényesen is szentesített működését.

*

A megalakulás történetének ismertetése után az Egylet ideiglenes központi választmányának az 1866. és 1867. években kifejtett működését ismertetem meg.

Mielőtt azonban az Egylet ideiglenes közlönyében, a *Magyarország anyagi érdekeiben* teljes terjedelmükben közölt közgyűlési és választmányi ülési jegyzőkönyvek alapján az Egylet eddig nem ismert működése történetének vázolásába fognék, azt a két cikket fogom röviden ismertetni, melyek ideiglenes közlönyünkben az 1866. évi közgyűlés alkalmából jelentek meg.

Az első cikk *A magyar mérnökhöz* címmel a *Magyarország anyagi érdekeinek* a közgyűlést megelőző 1866. évi augusztus 4-i számában jelent meg.[24]

„Mire e soraink világot látnak, — így kezdi cikkét az ismeretlen cikkíró — *Magyarország mérnökeinek jobbrésze bizonyosan a haza fővárosában van egybegyülve, hogy az indítványozott mérnökegyletet megalakítsa.*

Semmi kétségünk sincs felől e, — folytatja tovább a cikkíró —, *hogy az Egyesület létre fog jönni. Olyan testület, melynek kebelében alig fél éve vetették el ez eszme magvát s ekkoráig odáig érlelte azt, hogy tagjai ma már az alapkő letételére jelennek meg, ilyen testület elég kezességet nyujt arra, hogy amilyen készséggel és rokonszenvvel csoportosult az eszme körül, olyan buzgalommal és kitartással fogja végrehajtani életbeléptetését is.“*

Majd a továbbiak során cikkíró az alkuló Egylet szükségességét, hasznát, valamint az Egyletben tömörült mérnökök működésének fontosságát emelve ki, örömmel üdvözli az új hon alapjainak megvetésekor a megalakulást.

A második cikkben, mely közvetlenül az 1866 augusztus havában megtartott közgyűlés után ugyancsak a *Magyarország anyagi érdekeiben* jelent meg, *Matlekovics Sándor* az Egylet korszerű és nemzetgazdasági jelentőségét fejtegeti.[25] *„Alig van Egylet* — mondja bevezetőleg —, *melyre oly elsőrendű szükség volna, mint a mérnökök egyesületére.“* A nemzetgazdaságnak egyetlen egy ága sincs, hol a mérnöki tevékenységnek tere nem nyílna s hol a mérnökök közreműködésére szükség nem volna. Az Egylet munkálkodását a törvényhozás is kész anyagul kapja, melyre bátran építhet. Ezért örömm-

[18] *Országos Levéltár:* 4092/1867. helytart. szám. Ő Csász. s Apost. kir. Felségének a Buda-Pesten alakuló Magyar Mérnök-egyesület engedélyezése s alapszabályainak jóváhagyása tárgyában.

[19] *Országos Levéltár:* 1804/1867. sz. Magyar királyi udvari kancelláriától. Ő Császári és Apostoli Királyi Felsége legkegyelmesebb Urunk nevében a magyar királyi helytartótanács elnökének és tanácsosainak Budán.

[20] *Országos Levéltár:* Magy. kir. helytartótanács 12.840/1867. szám — Székesfőváros 6115/1867. február 5.

[21] *Országos Levéltár:* Magy. kir. belügyminisztérium 787/1867. sz. A magyar Mérnökegylet folyamodványa báró Wenckheim Béla belügyminiszterhez alapszabályainak megerősítése és szervezkedésének mielőbbi engedélyeztetése iránt.

[22] *Országos Levéltár:* Magy. kir. belügyminisztérium 787/1867. sz. Előirat 12.840/1867.

[23] *Országos Levéltár:* Magy. kir. belügyminisztérium 372/1867. sz. — Székesfőváros 13.403/1867. sz. május 5. — A Pester Lloydnak már május 4-i száma közli az alapszabályok jóváhagyását.

[24] *—y. y.: A magyar mérnökökhöz.* (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 148. l.)

[25] *Matlekovics Sándor:* A magyar mérnökök egyesületének jelentősége. (Magyarország anyagi érdekei, 1866. 172. l.)

hogy Egyletünk kezdettől fogva, mint a magyar mérnökök és építészek egyesülete indult, ha címéből eleinte az építészek csekély számánál fogva az *építész* szó hiányzott is.

A Hollán Ernő és amint a helytartótanácsi intézvény mondja, több érdektársa részéről tervezett Magyar Technikai Egyesület alapító közgyűlésének engedélyezését kérő folyamodványt a M. Kir. Helytartótanács 1866 február 28-án kelt intézvényével[8] Pest szab. kir. város tanácsának küldi le azzal a meghagyással, hogy a valóságos megalakulás legfelsőbb helyen való jóváhagyásának feltételezésével ez ügyben egyelőre saját hatáskörében intézkedjék s az 1852. évi egyleti szabályzat 9. §-ában foglaltak figyelembevételével megszerkesztett[9] és kellően átvizsgált mérnökegyleti alapszabályokat annak idején véleményes jelentésének kíséretében a Helytartótanácsnak mutassa be.

A főváros tanácsa 1866 március 13-án tartott ülésében foglalkozott a Helytartótanács intézvényével, melyet megfelelő eljárás és az alapszabályok felterjesztése végett *Alkér Antalnak*, az egyleti ügyeket intéző városi tanácsnoknak osztott ki.

A közben kitört osztrák-porosz háború miatt azonban egyelőre a Magyar Mérnök Egylet megalakulásának ügye lekerült a napirendről s csak 1866 július közepe táján, mikor a háború már befejezéséhez közeledett, tették közzé a három napra tervezett közgyűlés időpontját és programmját.[10] A *rendező bizottmány* nevében pedig *Gyengő László* mérnök július 30-án a főváros tanácsához folyamodik aziránt, hogy a közgyűlésre hatósági biztost küldjön ki, a napilapok napi hírei között pedig a közgyűlés napirendjére vonatkozó különféle közléseket tesz közzé.[11]

Az ideiglenes választmány határozata folytán az alakuló közgyűlést, melyet a Helytartótanács egyik intézvényében *előkészítőre* helyesbített, 1866 augusztus 5., 6. és 7. napjain a Köztelek nagytermében tartották meg a fővárosi és vidéki kartársak igen nagy érdeklődése mellett. A közgyűlés jegyzőkönyvét, valamint a közgyűlésen pontonkint letárgyalt, módosított és elfogadott alapszabályokat *Hollán Ernő*, kit a közgyűlés az Egylet ideiglenes elnökéül újból megválasztott, 1866 augusztus 30-án terjesztette fel a M. Kir. Helytartótanácshoz megerősítés, illetve jóváhagyás végett.[12]

Mielőtt azonban a Helytartótanács az Egylet megalakulásának engedélyezése, valamint a közgyűlésen elfogadott alapszabályoknak legfelsőbb helyen való jóváhagyása iránti előterjesztését a bécsi Udvari Kancellária útján Őfelségéhez megtette volna, megelőzően az Egylet folyamodványát a hozzácsatolt mellékletekkel együtt 1866 szept. 24-én kelt intézvényével[13] először Pest sz. kir. város tanácsának, majd ugyanennek az évnek december 19-én kelt intézvényével[14] az Országos Építészeti Igazgatóságnak küldötte le azzal az utasítással, hogy a tervezett Egylet célszerűségére és életképességére, valamint a bemutatott alapszabályokra vonatkozóan mielőbb véleményes jelentést tegyenek.

Az Alkér Antal fővárosi tanácsnok és a Ságody Sándor alpolgármester elnöklete alatt összeült úgynevezett *egyletügyi bizottmány*nak jelentései[15] kapcsán azután *Rottenbiller Lipót* főpolgármester 1866 december 1-én terjeszti fel a Magyar Királyi Helytartótanácshoz jelentését,[16] melyben kiemeli, hogy: *mivel a kérdésben levő Egylet a mérnöki elméleti és gyakorlati tudományok fejlesztését tűzte ki tevékenysége feladatául, mely tudományoknak e hazában tökéletesbítése és emelése nemcsak kívánatosnak, hanem szükségesnek is mutatkozik, s e téreni működése által életképessége is kétségtelennek látszik, azért az Egyletet akadálytalanul engedélyezendőnek véli.* A fennálló egyleti szabályok szerint megszerkesztett alapszabálytervezetre vonatkozóan pedig megjegyzi, hogy három §-ának a jelentésében javasolt módon való kiegészítését, illetve megváltoztatását kéri.

A m. kir. Országos Építészeti Igazgatóság részéről pedig *Liedemann Emil* országos építészeti igazgató nyilatkozik hasonló értelemben s az 1867 január 14-én kelt jelentésében,[17] melyben a *Magyar Mérnökegyesületnek a bemutatott alapszabályok melletti alakulása kegyes helybenhagyását* javasolja, kiemeli, hogy mivel a tervezett Magyar Mérnökegyesület *a mérnöki ismereteknek az országbani terjesztését és az e téreni haladásokhoz képesti fejlesztését* tűzte ki céljául, ami *anyagi érdekeink előmozdítására igen kívánatos, sőt nagyon is szükséges* s mivel továbbá ezt a célt csak közös közreműködéssel, egy külön e célból alakult egyesülettel lehet csak elérni, azért a fentemlített egyesület *célszerűsége és szüksége kérdésen kívül áll.* Az

[8] *Székesfőváros levéltára:* 6572/1866. március 7. főv. sz. — 15.838/1866. február 28. helyt. sz.

[9] *1852 november 26-án kelt császári nyilt parancs, mely által az Egyletek iránt új törvényes határozatok (Egyleti törvény) rendeltetnek.* (Magyar Országos Kormánylap IV. évf. Buda, 1853. I. rész, 6. sz. 14. és 16. l.) — A hivatkozott 9. § szerint az alapszabályokból világosan és határozottan ki kell tünnie, hogy mi az Egylet célja, milyen az ügyvezetése és igazgatása, hogy a tagokat milyen jogok illetik meg és mik a kötelességeik, hogy továbbá harmadszemélyek vagy hatóságok előtt az Egyletet ki képviseli és végül azoknak a határozatoknak, melyek az Egylet feloszlatására vonatkoznak.

[10] *Magyarország anyagi érdekei.* II. évf., 1866 július 14-i 15. sz., 126. l. — A magyar mérnökök és építészek egyletének bizottsága részéről közzétett első hirdetés, mely szerint a pesti Köztelken 1866 augusztus 5-én megtartandó közgyűlésen résztvevők a belföldi vasutakon és gőzhajókon mérsékelt áru jegyeket kaphatnak, ha július 25-ig az ideiglenes központi választmány titkáránál, *Petényi Ottónál* részvételüket bejelentik. — A három napra tervezett közgyűlés programmja pedig a következő volt: Augusztus 4-én, szombaton este 8 órakor találkozás a Páva-szigeten, a budapesti városligeti tónak később Nádor-szigetnek nevezett egyik szigetén. — Augusztus 5-én, vasárnap délelőtt 10 órakor közgyűlés a Köztelken. Délután kirándulás a budai hegyekbe, megtekintése az országos tébolyda építésének. — Augusztus 6-án, hétfőn reggel 6 órakor kirándulás a lóvonatú vasúton Újpestre. Délelőtt 10 órakor tanácskozás, délután a redoutnak, a benne rendezett tervkiállításnak, továbbá a rakodópartok építésének és a Magy. Tudom. Akadémiának a megtekintése. — Augusztus 7-én, kedden reggel 8 órakor az új országház megtekintése, délelőtt 9 órakor az alapszabályok újabb megvitatása. Délután kirándulás az óbudai hajógyárba és este a Császárfürdő éttermében búcsúlakoma.

[11] *Székesfővárosi Levéltár:* 24.721/1866. július 31. — A közgyűlésen hatósági biztosként *Alkér Antal* városi tanácsnok vett részt. — A Pester Lloyd 1866. évi augusztus 4-i számának *Tagesneuigkeiten* című, augusztus 3-áról keltezett rovatában például a következő közlemény jelent meg: „Von Seite des Komités, welches in Angelegenheit der übermorgen, Sonntags zu eröffnenden allgemeinen Versammlung der *ungarischen Ingenieure und Architekten* thätig ist, wird durch das Komitémitglied, Herrn Ladislaus *Gyengő* folgende Mittheilung veröffentlicht:

Ich benachrichtige alle Herren, welche an der Generalversammlung des *ungarischen Ingenieur- und Architektenvereines* theilnehmen wollen, achtungsvoll davon, dass Sie die Güte haben mögen, Samstags, am 4. d. Mts. Abends 6 Uhr sich auf der Pfaueninsel im Stadtwäldchen, einzufinden, von wo die versammelten zur Besichtigung des zoologischen Gartens aufbrechen werden. — Zugleich zeige ich den in den Schwesterstädten Pest und Ofen befindlichen Ingenieuren, Architekten und sonstigen technischen Fächern Angehörenden an, dass sie, falls sie noch keine Aufforderung erhalten hätten und doch Mitglieder des oben genannten Vereines werden wollten, die Güte haben mögen, sich Samstags Abends gleichfalls auf der Pfaueninsel, Sonntags, am 5. d. Mts. Vormittag um 10 Uhr aber im Köztelek einzufinden."

[12] *Székesfővárosi Levéltár:* 69.872/1866. — A folyamodványhoz, melyben Hollán a helytartótanácstól a hazai tudomány és ipari jólét ezen főfontosságú tényezőjének előmozdítására kegyes pártfogást kér, az alapszabályok három, a közgyűlési jegyzőkönyv pedig egy példányban voltak mellékelve.

[13] *Országos Levéltár:* 69.872/1866. helytart. szám.

[14] *Országos Levéltár:* 97.235/1866. helytart. szám.

[15] *Székesfőváros Levéltára:* 34.091/1866. Alkér Antal tanácsnok jelentése 1866 október 14-ről — és 38.404/1866. nov. 26. Ságody alpolgármester jelentése.

[16] *Országos Levéltár:* 38.404/1866. fővárosi szám. Rottenbiller Lipót főpolgármester jelentése 1866 december 1-ről.

[17] *Országos Levéltár:* 99/1867. orsz. ép. ig. sz.

45—46. szám. LXI. kötet. Budapest, 1927 november 20.

A MAGYAR MÉRNÖK- ÉS ÉPÍTÉSZ-EGYLET KÖZLÖNYE

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA HIVATALOS LAPJA.

Mellékletei: „A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönyének Havifüzetei", a „Technika és Közgazdaság" és az „Ipari Szabványosítás". Hozza a „Magyar Ipari Szabványosító Bizottság" hivatalos közleményeit és szabványtervezeteit.

TARTALOM: **A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet megalakulásának előzményei.** *Dr. Lósy-Schmidt Ede.* 277. l. — **A világ legnagyobb hajózó-zsilipjének építése Hollandindiában, Ymuiden mellett.** *Lampl Húgó.* 284. l.

SZEMLE: A tudományos kenési eljárás kiindulópontjai. *Erney Móric.* 287. l.

EGYLETI KÖZLEMÉNYEK: A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet választmányának 669. (rendes) ülése 1927 június hó 15-én. 287. l. — A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet választmányának 670. (rendes) ülése 1927 szeptember 30-án. 287 l. - Rothermere lord üdvözlése. 288. l. — A BUR-vasút közgyűlése. 288. l.

A BUDAPESTI MÉRNÖKI KAMARA KÖZLEMÉNYEI: A Kamara új tagjai. 288. l. — Értesítés. Helyreigazítás. 288. l.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet megalakulásának előzményei.

Dr. LÓSY-SCHMIDT EDE.

Az 1871-ig *Magyar Mérnök Egylet* címet viselő *Magyar Mérnök- és Építész-Egylet*nek 1867. évi május havi végleges megalakulását előkészítő működéséről eddig vajmi keveset tudtunk, holott *Magyar Technikai Egyesület* címen már 1866 eleje óta működött.

Az 1867. évet megelőző eseményekről az Egylet első történetírója, *pilisi Nejj Béla* főtitkár is csak annyit említ meg a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet negyedszázados multjáról szóló s az 1893. évi rendes közgyűlés keretében lezajlott jubiláris közgyűlésen felolvasott visszapillantásában,[1] hogy az 1867. évet megelőző években buzgó és lelkes mérnökök mind sűrűbben jöttek össze *Hollán Ernőnek* Hatvani-, ma Kossuth Lajos-utcai lakásán bizalmas, barátságos és tervezgető megbeszélésekre, melyeknek célja a magyar technikusokat egyesítő testületnek megteremtése volt.

Az Egyletnek 1867 szeptember elsejével megindult saját közlönye[2] pedig csak az 1867 június 2-án megtartott első választmányi üléséről beszámolva, hozza az Egylet tárgyalásainak a jegyzőkönyveit, míg az 1867 május havában a *Köztelken*[3] megtartott kétnapos *alakuló közgyűlésnek* jegyzőkönyvei, valamint az 1866 augusztus havában ugyancsak a *Köztelken* három napon át tartott *előkészítő közgyülésnek* jegyzőkönyvei is hiányoznak Közlönyünkből. Hiányoznak továbbá e közgyűléseken elhangzott beszédek, úgyszintén az ideiglenes, illetve központi választmánynak e két közgyűlés időpontja közé eső s a Magyar Tudományos Akadémia Kisfaludy-termében megtartott havi üléseinek jegyzőkönyvei is, pedig ezek nélkül az Egylet történetének erről az eddig teljesen ismeretlen, első időszakáról képet magunknak alig alkothatunk.

Mivel Egyletünk elnökségének megtisztelő bizalmából nekem jutott osztályrészül az a nehéz feladat, hogy az Egylet 60 éves fennállásának történetét jubileumi emlékkönyvünk számára megírjam, kötelességemnek tartottam azt, hogy az Egylet végleges megalakulását megelőző időszak történetére is világot derítsek. Így akadtam rá azokra a nyomtatásban és teljes terjedelmükben megjelent választmányi és közgyűlési jegyzőkönyvekre, melyek a *Szathmári Károly* szerkesztette s az Egylet ideiglenes közlönyéül választott *Magyarország anyagi érdekei* című nemzetgazdasági folyóirat 1866-os II. és az 1867-es III. évfolyamaiban[4] jelentek meg, valamint a Magy. kir. Országos Levéltárban és a Székesfőváros Levéltárában őrzött azokra a legrégibb ügyiratokra, amelyek Egyletünk életének ebből az első korszakából származnak.[5]

Azt a legelső folyamodványt, melyet a tervezett *Magyar Technikai Egyesület* alapító közgyülésének engedélyezése tárgyában *Hollán Ernő, Polláck Gyula, Ybl Miklós, Herrich Károly, Liedemann Emil, Sztoczek József, Reitter Ferenc* és *Weninger Vince* 1866 február havában a M. Kir. Helytartótanácshoz nyujtottak be, a székesfőváros levéltára őrzi.[6]

Ebben a folyamodványban, melyhez a *Magyar Technikai Egyesület* kivonatos alapszabályai is mellékelve voltak,[7] egy 1866 február 4-én megtartott és *hatóságilag engedélyezett tanácskozmányról* is szó van, melyen a *technikai ügy anyagi és szellemi érdekeit előmozditó Magyar Technikai Egyesület alakitása iránt értekeztek.* Talán érdeklődésre tarthat számot, ha megemlítem, hogy ezen az értekezleten, melynek megbízásából az Egyesület *szervezete megállapitását célzó közgyülésnek* engedélyezését kérik, *Hollán Ernő* vasúti felügyelő és országgyűlési képviselő elnöklete alatt a következők vettek részt:

Herrich Károly tiszaszabályozási központi felügyelő, *Liedemann Emil* a M. Kir. Országos Építészeti Hivatal igazgatója, *Polláck Gyula* vasúti főmérnök, *Sztoczek József* a Kir. József-Műegyetem igazgatója, *Ybl Miklós* építész, *Ambrozovics Béla* vasúti osztálymérnök, *Bielek Miksa* műegyetemi tanár, *Fest Vilmos* a M. Kir. Orsz. Építészeti Igazgatóság felügyelője, *Feszl Frigyes* építész, *Káldor István, Kauser Lipót* mérnök, dr. *Kondor Gusztáv* reáliskolai tanár és egyetemi magántanár, *Lechner Gyula* m. kir. építészeti igazgatósági mérnök, *Lehner Adolf* vasúti mérnök, *Nagy László* vasúti mérnök, *Nejj Ferenc* reáltanodai igazgató, *Radnich Imre* vasúti osztálymérnök, *Reitter Ferenc* a M. Kir. Orsz. Építészeti Igazgatóság főmérnöke, továbbá *Petényi Ottó* vasúti mérnök, *Schlick Ignác* gyártulajdonos, *Szkalnitzky Antal* építész és tanár, *Weninger Vince* kereskedelmi akadémiai tanár s az Első Magyar Biztosító Társulat osztályfőnöke, *Zofáhl Gusztáv* építész és *Szily Kálmán* műegyetemi tanár.

Amint a felsorolt névsorból kitűnik, hazánk építészei a Magyar Mérnök Egylet alapitóinak már e nyilvánosan megtartott legelső tanácskozásán is részt vettek, úgy-

[1] *Nejj Béla:* Visszapillantás a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet negyedszázados multjára. (Emléklapok a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet negyedszázados jubileumára. Budapest, 1893. 12. l.)

[2] *A Magyar Mérnök-Egyesület Közlönye.* Szerk. *Szily Kálmán.* I. köt. Pest, 1867.

[3] Így nevezik gróf Széchényi István indítványára az Üllői-út és a Köztelek-utca közt lévő telket, melyen az 1835-ben alakult Magyar Gazdasági Egyesület budapesti szék- és bérháza épült fel, s melynek nagytermében tartotta meg eleinte a Mérnökegylet is közgyűléseit.

[4] *Magyarország anyagi érdekei.* Nemzetgazdasági folyóirat. Laptulajdonos, felelős szerkesztő és kiadó: *Szathmári Károly.* Pest, 1866. II. évfolyam, 1—39. szám, 330 l. — 1867. III. évfolyam, 1—52. sz., 428 l.

[5] Az ügyiratok megtalálhatók az Országos Levéltárban a következő szám alatt: Magy. Kir. Belügyminisztérium, 1891. VII. kútfő, 8. tét., 45.867. alapszám alatt és a fővárosi levéltárban a XI. 119/1866. számú iratcsomóban.

[6] Székesfővárosi Levéltár: 15.838/1866. Helytartótanácsi szám. Hollán Ernő és társai első folyamodványa a M. Kir. Helytartótanácshoz. Kelt Pesten, 1866 február havában.

[7] Székesfővárosi Levéltár: A *Magyar Technikai Egyesület* alapszabályainak kivonata. Pest, 1866 február hó.